

P. BOHUMIL SPÁČIL T. J.
PROVINCIAL ČESKÉ PROVINCE TOVARYŠSTVA JEŽÍŠOVA

PSALLITE REGI NOSTRO

Rozjímání na žalmy
pro kněze

P. BOHUMIL SPÁČIL T. J.
PROVINCÍÁL ČESKÉ PROVINCE TOVARYŠSTVA JEŽÍŠOVA

PSALLITE REGI NOSTRO

ROZJÍMÁNÍ NA ŽALMY

PRO KNĚZE

†

Svazek první

PŘEDMLUVA – ÚVOD – ŽALM 1 – 50

1941

Velehrad, nakladatelství dobré knihy v Olomouci

IMPRIMATUR

Romae 30. XI. 1939.

Mauritius Schurmans S. I.,

Vic. gener. Soc. Iesu.

NIHIL OBSTAT

Censor ex officio: P. J. Kunovjánek C. Ss. R.

Nr. 941.

IMPRIMATUR

Olomucii, die 18. Januarii 1941.

Dr. Udalricus Karlík,

Vicarius generalis.

PŘEDMLUVA

Veliký poklad a nevyčerpatelný zdroj pro své modlitby a pro celý duchovní život máme v breviáři. Mnohý kněz si to ovšem počne jasněji uvědomovati teprve když jeho život se kloní k západu. Dvě scény se mi vryly nezapomenutelně v mysl. - Navštívil jsem těžce nemocného a smrti se blížícího kněze. Nedbaje své slabosti a svých bolestí modlil se ještě breviář. Rekl jsem mu: „Ale důstojný pane, nejste přece povinen breviář se modliti, příliš vás to namáhá, nechte toho.“ Ale tu pohlédl na mě ten kněz polekaným a neobyčejně smutným pohledem, kterého nikdy nezapomenu a řekl: „To mi chcete zakazovat? Vždyť je to moje jediná útěcha!“ A zase jsem stál u lože těžce nemocného spolubratra. Měl vedle sebe breviář, ale nemodlil se ho už. „Síly a oči mi vypovídají, už to nemohu“, pravil. „A když jsem dříve mohl“ - tu přerval vzlykot a usedavý pláč jeho slova - „dělal jsem to nedbale.“

Jedna z příčin, proč si někteří kněží breviáře dosti neváží, proč se jej modlí nedbale nebo jej snad někdy opomíjejí, proč je jim spíše břemenem než útěchou a posilou, je ta, že nevnikli nikdy dosti do smyslu žalmů. Tato rozjímání o žalmech mají poněkud přispěti k tomu, abychom lépe poznali neocenitelné bohatství, skrývající se v těchto nepopíratelně nejkrásnějších náboženských písních. Doufáme, že našemu kléru, který příznivě přijal rozjímání o „Životě Krista Pána“ a rozjímání „Ze života přátel Krista Pána“ o kněžích-světcích, budou i tato rozjímání na žalmy vítána.

V Praze 2. února 1940.

ÚVOD

1. Žalmy jsou náboženské písně národa izraelského, z inspirace Ducha svatého složené a ponejvíce liturgiokým účelům sloužící. Recké slovo „žalm“, *ψαλμός* znamená původně nástrojovou hudbu zpěv doprovázející; potom píseň za průvodu takové hudby zpívanou. „Žaltář“ (*ψαλτήριον*) je sbírka takových písní.

2. Starozákonní *žaltář* sestává ze 150 žalmů. Počítání však je v původním hebrejském textu poněkud jiné než v překladech Septuaginty a Vulgaty. Až do žalmu osmého je číslování stejné. Protože však Vulgata spojuje devátý a desátý žalm textu hebrejského v žalm jeden, mají následující žalmy ve Vulgatě vždy číslo o jednotku nižší než v textu originálním. A tak to jde vlastně až k žalmu 146. Jsou sice i potom ještě jednou dva hebrejské žalmy ve Vulgatě v jeden sloučeny (114 a 115 v žalm 113), ale to je vyváženo tím, že zase text hebrejský má jenom jeden žalm 116, tam, kde Vulgata uvádí dva (114 a 115). Žalm 147 textu hebrejského rozděluje Vulgata znovu na dva (146 a 147); a tak jsou poslední čtyři žalmy ve Vulgatě i v originále už zase stejně očíslovány. Žalmy nejsou seřazeny po sobě podle nějakého určitého pravidla; ani datum, ani jejich autoři, ani jejich obsah nebyly tu směrodatny. Obvyčejně se dělíval žaltář na pět knih (podle Vulgaty: I.: 1-40; II.: 41-71; III.: 72-88; IV.: 89-105; V.: 106-150). Poslední žalm každé knihy končí nějakou doxologií (formulí chvály Boží); doxologií knihy páté je celý žalm 150.

3. Většina žalmů textu hebrejského a téměř všechny žalmy v překladech Septuaginty a Vulgaty mají *nadpisy*, které někdy naznačují druh dotyčného žalmu nebo jmenují jeho autora nebo udávají pohnutku, proč byl složen a okolnosti, za nichž vznikl; někdy dávají liturgické a hudební pokyny. Tyto nadpisy nejsou inspirovány; jsou však většinou velmi staré

a velmi často výrazem izraelského podání. Proto třeba na ně mít zřetel, zvláště při určování původu a autora žalmu. Většina žalmů má mezi sebou to společné, že byly buď přímo k liturgickým účelům složeny anebo aspoň že se jich skutečně užívalo při liturgických obřadech a slavnostech. Jinak jsou *druhy žalmů* dosti rozličné. Rozeznáváme zejména: hymny, duchovní písně, žalmy didaktické, prosebné, kající, žalozpěvy. Zcela zvláštním druhem jsou tak zvané žalmy zaklínací, které se dovolávají spravedlnosti Boží proti hříšníkům a svolávají na ně tresty Boží. Podle jednomyslného souhlasu sv. Otců, svědectví samého Nov. zákona a přesvědčení Církve, předpovídají některé žalmy příchod budoucího Vykupitele, jeho kněžství, smrt, vzkříšení a oslavení i jeho království a zovou se žalmy mesiášskými. Vzhledem k formě zevnější třeba se ještě zmíniti o žalmech abecedních, při nichž vždy prvé slovo každého jednotlivého verše nebo každé slohy počíná vždy novou písmenou podle pořadu hebrejské abecedy.

4. I když odezíráme u žalmů od jejich obsahu a přihlížíme jenom k jejich poetické formě, musíme uznati jejich neobyčejnou *cenu* a *význam*. Nejsou ovšem všechny žalmy básnicky stejně dokonalé; ale celkem třeba je nazvati pravými perlami básnického umění. Téměř u všech se jeví nadšení a vznešená řeč, horoucí cit, květnatý sloh. Nepřekonatelné jsou zejména v neobyčejném bohatství vhodných obrazů a přirovnání vzatých z přírody a z tehdejšího kulturního života a v názornosti líčení, stupňující se mnohdy až k úchvatné dramatickosti. Tuto básnickou krásu zvyšuje ještě rytmus a zvláštní rozdělení sloh žalmům vlastní. Ale to, co dává žalmům cenu trvalou, jest jejich obsah. Jsou překrásným zrcadlem opravdové starozákonní zbožnosti; a možno říci, že nikde jinde nelze najíti takový vznešený, hluboký a všestranný výraz náboženské zanícenosti a zbožnosti v takové dojemné bezprostřednosti jako právě v žalmech. Všechny základní pravdy náboženské jsou v nich obsaženy a znázorněny: pravý názor světový,

správný poměr světa k Bohu, přesný a vznešený pojem o podstatě Boží a o všech hlavních vlastnostech Božích, zejména o jeho prozřetelnosti, spravedlnosti, milosrdenství atd. Není tudíž divu, že žalmy, třebaš původem písně izraelské, staly se modlitbami a písněmi i Církve novozákonní, která jejich modlitbu předpisuje kněžím a řeholníkům v církevních hodinkách, a hojně jich používá při liturgii mešní, v obřadech udělování svatých svátostí i při svátostninách a žehnáních.

5. S druhé strany však žalmy, které jsou sice inspirovány, ale sepsány od lidí, mají též jisté *nedokonalosti*. Ty jsou dílem věčné, dílem literární nebo jazykové. K prvním patří jakási úzkoprsost v pojmu Boha, jako by byl hlavně nebo i výlučně jenom Bohem Izraele; dále poněkud úzký pojem spravedlnosti a odplaty, jako by věrnost k Bohu neomylně měla v zápětí i pozemské požehnání a neposlušnost Boha už zde na zemi, trest. Třeba však mít na mysli povahu a účel Starého zákona, který nebyl ještě zákonem lásky, nýbrž bázně, a který byl průpravou k zákonu Novému. Hospodin vychovával svůj lid ponenáhlu a působil naň pozemskými příslibeními a hrozbami trestů časných. Přesto však byli Izraelité národem vyvoleným a předobrazem Církve svaté a Hospodin byl v jistém smyslu skutečně zcela zvláštním způsobem Bohem jejich. I při těchto relativních nedokonalostech je náboženská a mravní úroveň žalmů vysoká a přesahuje daleko vše, co současné literární náboženské spisy jiných orientálních národů podávají. Nikde se tu nejeví němá zoufalost, nebo fatalismus, všechno je proniknuto pevnou a dětinnou důvěrou v Boží prozřetelnost a naději na konečnou odměnu v nebi, na niž se místy výslovně poukazuje.

6. Obzvláštní obtíže působí *žalmy zaklínací*. Zdá se totiž, že takové proklínání nepřátel a taková jakási škodolibá radost nad jejich tresty odporuje mravnímu zákonu; tím více, že zaklínání toto nelze přislovati jenom lidským původcům (autorům) žalmů, nýbrž že vychází, jak se zdá, od samého Ducha sva-

tého, který žalmy inspiroval. Než třeba povážiti, že proklínání neděje se z osobní mstivosti pěvce žalmů, nýbrž že proklíná jménem Božím nepřátele Boží, a to ne tak osoby jejich, jako spíše hřích. Je to tedy posvátný hněv o čest Páně horlícího bojovníka Božího. Mimo to lze tato zaklínání vysvětliti také v ten smysl, že žalmista buď předpovídá hrozné tresty hříšníkům, jestliže se zavčas neobráti, anebo oznamuje v dramatické formě zaklínání přísný a hrozný rozsudek, který jednou při posledním soudu věčný Soudce pronese nad svými nepřáteli, kteří až do smrti zůstali zatvrzelí.

7. Nedostatky jazykové a literární mají sice částečnou příčinu už v samém originále pro jeho nezvyklé antropomorfismy a text místy porušený, hlavně však jsou zaviněny nedokonalými *překlady*. Nejznámějším a pro poznání původního hebrejského textu nejdůležitějším překladem starozákonního Písma svatého je řecká Septuaginta (dokončena nejpozději asi r. 150 př. Kr.). Ze Septuaginty vznikly různé překlady latinské, mezi nimiž byl zvláště rozšířený a oblíbený překlad zvaný Itala. Poněvadž tento překlad za doby sv. Jeronima vykazoval už nesčetné varianty, revidoval tento církevní učitel r. 383 Italu podle Septuaginty. Latinský text žalmů této první revise nese jméno *Psalterium Romanum*; a podle některých je to též text, jakého se užívá při chorové modlitbě v římské basilice sv. Petra. R. 386 revidoval sv. Jeronym Italu po druhé, tentokráte nejenom podle Septuaginty, nýbrž i podle jiných řeckých překladů (z Hexaply Origenovy). Latinský text této revise, Vulgátou zvané, zove se *Psalterium Gallicanum* a je nyní oficiálním textem v kněžských církevních hodinkách. V mešních formulářích však a v Invitatoriu při Matutinu uvádí se žalmy podle první revise sv. Jeronima. R. 392 konečně přeložil sv. Jeronym žaltář sám přímo z originálu. Tento překlad je jasnější a přesnější než obě revise svrchu jmenované; ale v církevní liturgii se ho nepoužívá a lze ho naléztí jenom mezi spisy sv. Jeronima.

8. Jistá nedokonalost a nepřesnost překladů zavinila tedy, jak řečeno, také nějaké *jazykové a literární nedostatky žalmů*. Překlad Septuaginta jest příliš otrocký a nepřesný, zvláště v překládání časů slovesných (zaměňuje se zejména praeteritum s futurem). Septuagintu v tom následuje Vulgata, jejíž řeč mimo to oddaluje se od klasické latiny a má mnoho provincialismů. Oba dva překlady stírají někdy působivé básnické obraty originálu; sem tam četly také některé hebrejské slovo nesprávně, což se mohlo snadno státi, protože hebrejský text neměl vokalizace. Ve Vulgatě překládá se velmi často jedno a totéž slovo hebrejské, které však má více významů, vždy stejným a stejný význam majícím slovem latinským. Tak na př. hebrejské sloveso, které může znamenati buď „souditi“ nebo „něčí právo hájiti“ překládá se vždy jednoznačným „iudicare“; podobně slovo značící buď „pravda“ nebo „věrnost“ překládá se vždy výrazem „veritas“. Nedbá se také dosti hebrejského rozčlenění sloh, a spojuje se někdy v jednom verši, co už náleží k verši následujícímu a naopak. Ale při všem tom podává přece Vulgata v podstatě obsah a smysl originálu, takže je žaltář i v tomo latinském překladě spolehlivým pramenem zjevení Božího.

9. Pro zmíněné nedostatky latinského překladu Vulgaty bylo už dávno projevováno přání, aby byl pořízen a do breviáře pojat *nový překlad latinský*, který by přesněji vystihoval originál a lépe odpovídal duchu jazyka latinského. Toto přání jest zcela oprávněné; a byly už také učiněny pokusy pořídit podobný překlad. Ale vědecká kritika textu nepokročila ještě tak daleko, aby mohl býti text originální úplně přesně a dokonale přeložen, zvláště když už je sám v některých místech porušen a stěží lze v nějaké jiné řeči vystihnouti všecky jemnosti a krásy hebrejského originálu. Mimo to třeba připomenouti, že obtíže, které nám smysl některých míst v žalmech působí, nepocházejí jenom z nedokonalého překladu Vulgaty, nýbrž že už mnohé myšlenky a mnohá lí-

čení v originále samém jsou pro nás temná, poně-
vadž jejich porozumění předpokládá dobrou znalost
původní řeči žalmů, tehdejší mentality Izraelitů,
tehdejších lidových obyčejů a mnohdy i historických
okolností. Nemohli bychom tedy ani při nejdokona-
lejším latinském překladě smysl mnohých míst po-
chopiti bez hlubšího studia; s druhé strany pak mů-
žeme i při nynějším překladě Vulgaty takovým stu-
diem dosti dobře do smyslu žalmů vniknouti, zvláště
když už jsme si na způsob mluvy Vulgaty a na její
hebraismy navykli. Konečně nutno ještě uvážiti, že
nejenom církevní hodinky, nýbrž i mešní formuláře
a vůbec celá liturgie západní latinské Církve užívá
žalmů v překladě Vulgaty, a že tato liturgie nava-
zuje často tam, kde Vulgata se od smyslu původního
textu oddaluje, ne na smysl originálu, nýbrž na
smysl Vulgátou tlumočený. Zavedením nového pře-
kladu bylo by třeba celou liturgii ze základů přemě-
niti.

10. Bedlivé *studium* žalmů je tedy pro jejich po-
rozumění a prohloubení v každém případě potřebné.
Třeba je porozuměti mluvě žalmu a třeba vniknouti
v jich obsah. K tomu je nutno míti zřetel k orientál-
nímu způsobu představování a vyjadřování a na-
vyknouti si na bezprostřední přechody s jedné věci
ke druhé výchoďanům vlastní. Poněvadž pak jsou
v žalmech mnohé metafory brány ze zjevů přírod-
ních a z tehdejších poměrů země a odrážejí se v nich
lidové názory těch dob na přírodu, třeba i tyto po-
měry a tyto názory studovati. Některé žalmy mají
historické pozadí a navazují na určité události dě-
jinné národa izraelského. Dlužno tedy i tyto jeho dě-
jiny znáti.

11. Ještě slovo o *skladatelích* nebo autorech žal-
mů a o době, v které byly sepsány. Některí Otcové
připisovali všechny žalmy Davidovi. Tohoto mínění
dnes už nikdo nehájí; a mluvíme-li i nyní o „Žaltáři
Davidově“, užíváme tu jenom názvu dlouholetým
zvykem už zobecnělého a naznačujeme tak pouze, že
v žaltáři jsou některé, a to právě nejcenější a nej-
důležitější žalmy skutečně od Davida. Nelze ovšem

Davidovi připisovati všech žalmů, které v originále nebo v překladech Septuaginty a Vulgaty nesou nadpis „od Davida“ nebo „žalm Davidův“. Byla totiž zřejmá snaha, stále větší počet žalmů Davidovi připisovati: v hebrejském textu je označen David jako autor u 73 žalmů, v Septuagintě u 84, ve Vulgátě u 85. S druhé strany však je ještě mnohem bludnější názor, že žádný žalm není od Davida, nebo dokonce že všechny žalmy spadají původem teprve do doby makkabejské. Původce a dobu složení lze tedy jenom od případu k případu, pro každý žalm zvláště, určit. Z pouhých vnitřních důvodů (obsahu, řeči, slohu) to zpravidla nelze poznati a třeba tudíž opírat se o svědectví zevnější, zvláště na tradici. A tu mohou právě nadpisy, třebaže samy o sobě nejsou ještě dostatečným důkazem původce a doby složení žalmu, prokázati dobrou službu; jsou celkem hodně staré a v mnohých případech jsou výrazem staré židovské tradice. Nejzávažnějším svědectvím jest Nový zákon, který některé žalmy připisuje výslovně Davidovi.

12. Čím více vnikneme studiem v povahu a smysl žalmů, tím snazší a radostnější se nám pak stane *modlitba žalmů*. Žalmy patří jistě k nejkrásnějším modlitbám. Jest v nich vyjádřeno téměř všechno, co člověk může a má Pánu Bohu při modlitbě říci, a obsahují poučení skoro o všech hlavních pravdách náboženských. Proto se je modlili a je zpívali nejenom židé ve Starém zákoně, zvláště při velkolepých svých liturgických slavnostech, nýbrž žaltář stal se modlitební knihou i Nového zákona. Z ní modlil se sám náš božský Spasitel a modlili se apoštolé; a velká část církevní liturgie sestává z žalmů. Církev jimi takoruka vyjadřuje své myšlenky, touhy a city. Námitky, které se někdy proti modlitbě žalmů činí, pocházejí z jejich neporozumění. Některým zdají se býti žalmy svým obsahem a svou formou příliš starozákonními. Ale Starý zákon je stejně jako Nový zákon dílem Ducha svatého, a víra a zbožnost obou jsou v podstatných pravdách a rysech tytéž. A te-

prve nyní v Novém zákoně poznáváme plný význam a dosah mnohých žalmů; to platí zejména o žalmech mesiášských. Jiným zase zdá se při žalmech časté opakování těchže obrátů a myšlenek nudným. Než kdo v obsah a smysl žalmů hlouběji vnikne, ten nalézá i při těchže slovech vždy nové náměty; a jistých myšlenek, citů, tužeb a předsevzetí nelze nikdy dosti opakovati, jako jsou odevzdanost do vůle Boží, chvála velikosti Boží, důvěra v jeho prozřetelnost, osvědčení věrnosti ve službě Boží, lítost nad spáchanými hříchy a pod. Konečně se namítá, že obsahem některých žalmů jsou historické události úzce lokálního významu a od nás už příliš vzdálené, takže nebudí našeho zájmu. Avšak tyto události bývají v žalmech jenom pozadím vznešených myšlenek dalekosáhlého významu; žalmista osvětluje na nich vznešené pravdy náboženské, zejména Boží moudrost a prozřetelnost. Některé z nich jsou mimo to předobrazy dějů a tajemství novozákonních.

13. K správné a zbožné modlitbě žalmů velmi pomáhá častější *meditace žalmů*. Náčrty k takovým rozjímáním na žalmy podává právě toto naše dílo. Zalmy uvádějí se v tomže pořádku, jak se nalézají v žaltáři, v číslování řídíme se Vulgatou. Nadpis nebo titul podává stručný obsah žalmu. Na prvním místě klademe vždy latinský text žalmu, a to zase podle Vulgaty, jak se ho modlíme v breviáři. Místa však, kde se text Vulgaty buď od smyslu originálu odchyluje, nebo není dosti jasný, jsou tištěna proloženě a v závorkách obyčejným písmem uvádí se latinský text originálu přesněji odpovídající nebo jasnější. Kde bylo třeba buď podle originálu nebo k lepšímu porozumění textu Vulgaty přidati jedno nebo i více slov, kladou se tato do závorky okrouhlé; kde naopak je ve Vulgatě slovo přebytečné, v originále se nenalézající, dáváme je do hranaté závorky. Za příklad sloužíž žalm 119, v. 3: **Quid detur (dabitur) tibi, aut quid apponatur (adiungetur) tibi (a Deo); * [ad] linguam dolosam (tibi, lingua, dolosa!).**

14. Po textu následuje malé poučení o původu, účelu, obsahu a rozdělení žalmu a několik exegetických poznámek. Pak přijde vlastní rozjímání. Především mu podle zvyku dvě průpravy (úvody), z nichž první obvykle shrnuje v nějakém vyznačnějším verši dotyčného žalmu jeho obsah. Podle rozsahu a obsahu žalmu má rozjímání jeden nebo více dílů nebo bodů (označených arabskými čísly 1, 2 atd.). V každém díle (bodě) se nejprve uvádějí myšlenky pro meditaci a pak se rozvádějí a aplikují v několika poddílích (označených písmeny *a*), *b*) atd.), které vždy mají v čele jeden verš nebo nějakou větu ze žalmu, pravidelně podle textu Vulgaty (breviře); někdy však též podle textu, jímž se buď smysl originálu přesněji udává anebo temná místa Vulgaty jasněji vyjadřují (a který, jak řečeno, klademe v závorkách za místy proloženými písmeny vytištěnými). Rozjímání navazuje obvykle na slovní význam (*sensus litteralis*) textu Vulgaty nebo originálu, někdy však též na význam utajený (*sensus mysticus*) nebo přizpůsobený (*sensus accommodatus*).

15. Na slovní význam Vulgaty na př. se navazuje v rozjímání na žalm 51., v. 7 (bod 2, aplikace c): *Et praevaluit in vanitate sua*, nebo na žalm 77., v. 67 (bod 3, aplikace d): *Tradidit in captivitate maiestatem arcae suae et gloriam suam in manus inimici*. Slovní význam hebrejského originálu má za základ na př. rozjímání na žalm 54., v. 24 (bod 3, aplikace d): *Teneriores videbantur sermones eius super oleum, et tamen ipsi sunt gladii*, nebo na žalm 105., v. 5 (bod 1, aplikace e): *Ut videamus bonitatem electorum tuorum, ut laetemur in laetitia gentis tuae ut gloriemur cum hereditate tua*. V přizpůsobeném smyslu bereme pro rozjímání na př. žalm 2., v. 12 (bod 4, aplikace c): *Apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus*.

Cesta a odměna spravedlivého, dráha a konec nešlechtného.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Beatus vir, qui non abiit (ambulavit) in consilio (secundum consilium) impiorum et in via peccatorum non stetit * et in cathedra pestilentiae¹ (consessu malignantium) non sedit.**

2. **Sed in lege Domini (sibi complacet) voluntas² eius * et in (de) lege eius meditabitur³ die ac nocte.**

3. **Et erit tamquam lignum (arbor), quod plantatum est secus decursus aquarum * quod fructum suum dabit in tempore suo.**

4. **Et folium eius non defluet⁴ * et omnia, quaecunque faciet, prosperabuntur.**

5. **Non sic impii, non sic * sed tamquam pulvis,⁵ quem projicit ventus a facie terrae.**

6. **Ideo non resurgent⁶ (subsistent) impii in iudicio * neque peccatores in concilio (coetu) iustorum.**

7. **^{a)}Quoniam novit⁷ Dominus viam iustorum * ^{b)}et iter impiorum peribit.**

B) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Zalm, jehož původ a dobu složení nelze s určitostí zjistiti, patří k žalmům didaktickým. Líčí názorným způsobem štěstí těch, kteří krácejí cestou spravedlnosti, přirovnává je k úrodnému, hojně plody nesoucímu stromu (1—4, 7^a) a hrozné tresty a smutný konec cesty nespravedlnosti (5, 6, 7^b).

Je jaksí nadpisem a stručným, ale jadrným obsahem celého žaltáře. Církev káže nám modliti se jej na některé svátky Krista Pána, největšího „Spravedlivého“, a na svátky mučedníků i vyznavačů, kteří heroicky kráčeli cestou spravedlnosti. Kněze vybízí žalm, aby vždycky krácel touto cestou a výstražně naznačuje (v. 1) způsob, jakým mnozí poznenáhlu sešli s pravé cesty.

C) P o z n á m k y.

¹ Podle latinského: stolec zkažených lidí, podle originálu: shromáždění zkažených (vlastně nesmyslných) lidí.

² Ochotná vůle, zalíbení.

³ Dbá na zákon.

⁴ Listí jeho nevadnou.

⁵ V hebr.: pleva, kterou při čištění vítr odnáší.

⁶ Neobstojí před soudem, to jest budou odsouzeni.

⁷ Bůh zná cestu spravedlivých, t. j. zvláštním způsobem nad nimi bdí.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Beatus vir, si in lege Domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte.

2. p.: Ó Bože, dej mi milost, abych s cesty dokonalosti kněžské nikdy nesešel!

1. Vzácné jest štěstí spravedlivého člověka, zvláště pak horlivého a dokonalého kněze. Jako úrodný strom přináší hojné ovoce duchovního života a apoštolského působení, zachovává si nezkaleny ideály kněžství, Bůh jeho podnikům žehná a zvláštní prozřetelností jej provází.

a) *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum. Erit tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.* - Jaký pěkný pohled na statný, úrodný strom, který hojně zavlažován nese mnohonásobné ovoce! Kněz, který se usilovně snaží o dokonalost, je mu podoben. Pokračuje denně ve ctnostech, kaž-

dý skutek v milosti posvěcující vykonaný má velikou cenu pro věčnost, vykoná mnoho pro spásu duší a práce jeho jsou solidní. Ovšem nelze dosáhnouti velikého stupně dokonalosti hned a najednou, a také úspěchy prací apoštolských dostaví se často teprve „tempore suo“.

b) *Et folium eius non defluet.* - Když se začíná vyvíjeti ovoce, ztrácejí často listy svou svěžest a opadávají. Tak někdy při dlouholetém kněžském působení, třeba i jinak horlivém, počínají blednouti a ztráceti se ideály prvních let kněžských. Ale u kněze vpravdě dokonalého by to nemělo tak býti. Bude sice na mnohé věci pohlížeti střízlivěji, vystříhá se mladistvé ukvapenosti, ale ideály prvních let si zachová až do stáří.

c) *Omnia quaecunque faciet, prosperabuntur.* - Dokonalý kněz může se s důvěrou odvážiti i na těžká a veliká apoštolská díla, neboť Pán Bůh mu bude jistě zvláštním způsobem pomáhati.

d) *Quoniam novit Dominus viam iustorum.* - Když se Pán Bůh svou prozřetelností stará o nejmenšího červíčka, když neopouští v své lásce ani hříšníky, jak pak by nepečoval zcela zvláštním způsobem o svého věrného sluhu, který se zcela zasvěcuje jeho dokonalé službě!

2. Jak smutný je naproti tomu osud těch, kteří krácejí cestou nepravosti! Žalmista je přirovnává k plevám, které vítr na všechny strany roznáší, praví o nich, že neobstojí ani před božským soudem, ani před lidským, a dodává, že cesta nespravedlnosti vede do propasti a k záhubě.

a) *Non sic impii, non sic, sed tamquam pulvis, quem projicit ventus a facie terrae.* - Co je nepatrnějšího než mizivý prášek, co má méně ceny než pleva? Na oko a na venek člověk, kněz, v hříchu žijící, něco znamenal: platil za hledaného společníka při zábavách, dosáhl vlivného postavení ve světě; ale ve skutečnosti byly všechny jeho skutky plevou, celý jeho život bídným práškem, jež vítr odnese.

b) *Ideo non resurgent impii in iudicio, neque*

peccatores in concilio iustorum. - Ale bylo by to vlastně menším neštěstím, kdyby takový život zanikl beze vší památky. Horší jest, že po smrti přijde soud, před nímž nespravedlivý nemůže obstáti. Ale už zde na zemi pronásívá věřící lid zdrcující soud nad nehodným knězem: a sám lehkomyšlný a hříšný svět, k vůli němuž zradil Krista a jeho věc, třebas mu do očí lichotí, ve skutečnosti jím pohrdá.

c) *Iter impiorum peribit.* - I nespravedlivý člověk a nehodný kněz musí jíti strnou cestou života. Ta přináší pro každého hodně trpkostí, zklamání a bolestí, které u něho ještě zvětšují výčitky svědomí a nedostatek Božího požehnání. A konec této už beztak trpké a těžké cesty je bezedná propast. Hrůza nás pojímá při této myšlence, a pevně si umiňujeme, co nejbedlivěji se všeho varovati, co by mohlo vésti na cestu zkázy. Sám žalm nám udává některé prostředky.

3. Nikdo se zpravidla nestává najednou špatným; obyčejně klesá ponenáhlu. Proto je třeba varovati se prvních kroků na cestě zkázy. Nejlepším prostředkem, abychom se udrželi vždy na cestě dokonalosti jest, že si zamilujeme upřímně ctnost a život kněžský a že pilně rozjímáme o pravdách náboženských a duchovních.

a) *Beatus, qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiae non sedet.* - To je obyčejná cesta zkázy u hříšníka: nejprve naslouchá hříšným myšlenkám a svůdným řečem, pak už nalezne sám cestu k zlým příležitostem, konečně se úplně přidruží k shromáždění zkažených. Tak to bývá i u kněze: Od menších přestoupení předpisů církevních a zákona Božího, jde to ustavičně dále; někdy až k takovému hroznému stavu, že se stane „cathedra pestilentiae“, učitelem neřesti, svým životem a příkladem ten, jehož úkolem bylo duše vysvobozovati a odvracet od hříchu. Nejlepším, ano, jediným prostředkem proti takovému nebezpečí jest stará zlatá zásada: zachovávat věrnost v malém a varovati se jako jedu slova:

„Vždyť tu jde jenom o maličkost, a jednou si už člověk může něco dovolit.“

b) *Sed in lege Domini voluntas eius.* - Kdo chce jít zcela jistě cestou kněžské svatosti, nesmí konati svých povinností z tvrdé nutnosti, ale musí si zamilovati svůj kněžský stav, jeho úkony a ctnosti. Zamilujme si kněžskou čistotu, milujme poslušnost a pokoru, protože ji tak miloval poslušný a pokorný Kristus Pán; a pak se jistě tak snadno neprohřešíme proti těmto ctnostem.

c) *Et in lege eius meditabitur die ac nocte.* - Máme dbáti zákona Božího. K tomu je třeba, abychom o něm často rozjímali. Bez rozjímání ztratí kněz poněkud smysl pro nadpřirozený život, nikdy nepovede život dokonalý a mnohem snáze padne než kněz meditující. Jak to vypadá s mou denní meditací a co si v té příčině umíním? Že nemám kdy? Neztrácím snad neužitečnými věcmi čas, který bych mohl věnovati rozjímání?

2.

Marný boj nepřátel proti Kristu, Pánu nebes i země, a jeho království, Církvi.

A) T e x t ž a l m u.

1. *Quare fremuerunt (tumultuantur) gentes * et populi meditati sunt inania?*

2. *Astiterunt reges terrae et principes conveniunt (consiliantur) in unum¹ (simul) * adversus Dominum et adversus Christum eius:*

3. *„Dirumpamus vincula eorum * et projiciamus a nobis iugum (funes) eorum.“²*

4. *Qui habitat in coelis, irridebit eos * et Dominus subsannabit eos.³*

5. Tunc loquetur ad eos in ira sua * et in furore (indignatione) sua conturbabit⁴ (consternabit) eos.

6. Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius * praedicans (annuntians) praeceptum (decretum) eius:⁵

7. „Dominus dixit ad me: * Filius meus es tu, ego hodie genui te.“⁶

8. Postula a me, et dabo tibi gentes (in) haereditatem tuam * et (in) possessionem tuam terminos terrae.

9. Reges (Regere poteris) eos (in) virga ferrea * et tamquam vas figuli confringes (confringere poteris) eos.“⁷

10. Et nunc, reges intelligite (estote prudentes) * erudimini (accipiatis monitionem) qui iudicatis terram.

11. Servite Domino in timore * et exsultate (iubilare) ei cum tremore.

12. Apprehendite disciplinam (Honoramini Filium),⁸ (caventes) ne (quando) irascatur Dominus * et (vos sic) pereatis de via iusta.

13. Cum exarserit in brevi (mox) ira eius * beati (tunc) omnes, qui confidunt in eo.

B) P ů v o d, ů č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í
ž a l m u.

Tento žalm se už v Písmě sv. (Skutky Ap. 4, 25) připisuje Davidovi a označuje se jako mesiášský; a za takový byl vždy pokládán. Žalmista jej složil snad v době vzpoury syna Absalona, když se tak mnozí vzepřeli proti němu, pravému králi, a jeho Bohem mu dané království bylo ohroženo; ale z inspirace Ducha svatého líčí věčného Krále Krista Ježíše a předpovídá boj, který nepřátelé povedou proti němu.

ale též jeho konečné vítězství. Proto se žalm modlíme v neděli, v den Páně, ve dnech, které připomínají utrpení a oslavení Páně a na svátky mučedníků a vyznavačů, kteří bojovali a zvítězili s Kristem Pánem. Žalmista nejprve prorokuje, že mocní tohoto světa a i celé národy se pozdvihnou proti Mesiáši a popisuje způsob jejich boje (1-3), pak prohlašuje, že boj tento bude marný, poněvadž Bůh Otec sám bude hájiti práv Kristových (4-5), na to uvádí mluvícího Krista, který oznamuje rozhodnutí Boha Otce, jímž se mu dostává veškeré moci královské (6-9), končí pak důrazným napomenutím všem, ale zvláště mocným světa, aby se podrobili věčnému Králi a tak nezahynuli (10-13). Knězi dodává se tím myslí, aby nepozbyl důvěry v boji proti Kristu a Církvi, který se odehrává před jeho očima a často obrací proti němu samému a vybízí jej k oddanosti a věrné službě věčnému Králi.

C) P o z n á m k y.

¹ Ličí se boj a vzpoura národů a mocných světa proti Bohu a Pomazanému Jeho. Národové „hlučí“, t. j. (v hebr. tempus praesens) bouří se a zamýšlejí marné (inania), t. j. nespravedlivé věci proti Bohu a Mesiáši; králové se pozdvihují (astiterunt).

² Uvádějí se slova vzbouřených národů a králů.

³ Subsannare je silnější výraz než irridere (vysmívati se), tedy asi: pohrdavým výsměchem snižovati.

⁴ V lat.: poleká, v originále: zkruší.

⁵ Podle hebrejského textu mluví tato slova Bůh Otec: Ego autem constitui eum Regem atd. a teprve následujícím veršem (7) počíná mluvit Kristus a ohlašuje (praedicans) rozhodnutí (praeceptum) Boha Otce o svém království.

⁶ Patrně je tu řeč o věčném plození Syna z Otce.

⁷ V hebrej. je modus permissivus: můžeš jim vlásti, je zdržiti.

⁸ Podle lat.: podrobte se kázni, buďte poslušní; podle hebr.: uctěte (vl. líbejte) Syna.

D) Rozjímání.

1. p.: Ego autem constitutus sum Rex ab eo super montem sanctum eius.

2. p.: Modleme se za milost, abychom se svému věčnému Králi Kristu Ježíši zcela oddali, jemu věrně sloužili a při všech bojích proti němu si zachovali důvěru.

1. Několika málo, ale mistrnými slovy a s děsivou názorností líčí prorok tisíciletý boj bludu a hříchu proti Kristu a jeho království a předpovídá, že právě mocní tohoto světa a celé národy se proti němu pozdvihnou. Je to hrozný odboj svobodné lidské vůle, která vši mocí chce svrhnouti se sebe jeho zákona Božího. Ale tato vzpurná vůle, tento odboj je konečně v každém hříchu, i ve všedním, aspoň rozváženém.

a) *Quare fremuerunt gentes? Astiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum, adversus Dominum et adversus Christum eius.* - Přehlédněme v duchu dosavadní dějiny království Kristova na zemi; zdaliž nejsou doslovným vyplněním tohoto pro-roctví? Celé národy vypověděly poslušnost pravdě Kristově a jeho Církvi; právě vládcové tohoto světa ji často pronásledovali a utiskovali. Někteří to činili přímo, zakazující hlásat víru Kristovu, zabíjející jeho sluhy a ničící jeho chrámy, jiní tvrdíce, že nejsou proti náboženství Kristovu, nýbrž jenom proti jeho zneužívání olupovali Církev o všechna práva.

b) *Dirumpamus vincula eorum, et proiciamus a nobis iugum ipsorum.* - To je vzdorný válečný pokřik zpupných nepřátel Kristových, a to je konečně poslední a pravý důvod jejich boje: Nechtějí se podrobiti jeho zákonu. Ale tentýž vzdorovitý odboj je konečně v každém těžkém hříchu; každý těžký hřích jest odbojem proti svrchovanému panství Božímu. Kéž bychom dobře vnikli do děsivého tajemství těžkého hříchu! Pak bychom jistě pracovali na záchraně duší se vším úsilím, pak bychom neztráceli ani okamžik drahocenného času, který má býti věnován duchovní správě, pak bychom se svědomitě varovali každé příležitosti k těžkému hříchu.

c) *Dirumpamus vincula eorum, et projiciamus a nobis iugum ipsorum.* - Ale odbojem proti vůli Boží je také hřích všední. Všední hřích není sice takovou urážkou Boží, již bychom pozbývali milosti Boží a za níž by nás Pán Bůh věčnými mukami trestal, ale je přece skutečnou urážkou Boží. Víme to sice a druhé tomu učíme a přece se snad sami ještě dopouštíme častěji i dobrovolných všedních hříchů. Není tomu tak?

2. Ale žalmista předvídá a předpovídá nejenom urputný a ustavičný boj nepřátel proti Kristu a Církvi, nýbrž též jeho marnost a smutný konec pro nepřátele. Nejenom že všechny jejich nájezdy a útoky vyzní nadarmo, nýbrž postihne je neobyčejně přísný trest, jehož hrůzu prorok děsivě nádherným obrazem znázorňuje.

a) *Meditati sunt inania.* - Jak jasně potvrzují dějiny pravdu těchto slov! Jak mnozí z těch mužů, kteří se pozdvihli proti Kristu a se domnívali, že mohou svou pozemskou mocí zničit jeho Církev, klesli v zapomenutí a dílo jejich se rozpadlo jako domek z karet! Učme se z toho a nezapomínejme, že i každé naše dílo je marné, konáme-li je bez Pána Boha nebo dokonce proti vůli Boží.

b) *Qui habitat in caelis, irridebit eos, et Dominus subsannabit eos.* - Nejcitelnějším a nejvíce pokořujícím trestem pro každého jest vítězný pohrdavý výsměch toho, kterému chtěl ublížit a o kterém se domníval, že už jej zničil, ale který ho naopak sám přemohl. Správně proto užívá žalmista v svém obrazném orientálním slohu tohoto přirovnání, aby jím vylíčil věčný trest hříšníků. Uvažujme, že ten „qui habitat in coelis“, je nejenom nanejvýše spravedlivý, nýbrž také všemohoucí, a může všechno stvoření učinit nástrojem své spravedlnosti. Mluvme častěji věřícím o této trestající spravedlnosti Boží a prosme nyní v rozjímání vroucně, aby naši odměnou byl jednou oblažující úsměv neskonale Lásky Boží.

3. My ovšem nejenom se nikdy nechceme pozdvih-

nouti proti Kristu Pánu, nýbrž chceme mu jako svému věčnému Králi vždycky věrně sloužiti. Kristus Pán je už po svém člověčenství Králem, jemuž náleží celá země, a jemuž se musíme podrobiti a sloužiti; je zároveň Bůh, jemuž se musíme klaněti. Je Králem míru a lásky, který však dovede těm, kdo se mu protiví, vládnouti žezlem železným a může své nepřátele zdeptati.

a) *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius.* - Kristus Pán je skutečným Králem po svém člověčenství: tak tomu učí Písmo svaté a tak to hlásá i Církev. Tato královská moc mu náleží pro hypostatické spojení s božstvím. tuto výsadu si zasloužil svým dílem vykupitelským. Je Králem nebes i země, je Králem jednotlivých lidí i celých národů a států, je Králem srdcí lidských. Jeho království a jeho moc vztahuje se i na světské a pozemské věci, jenom že tu se sám dobrovolně vzdává této výsady a ponechává tuto moc lidem, ovšem na jeho moci závislým. Pokořme se znovu tomuto svému věčnému Králi, zasvěťme se znovu jeho službě, a poděkujme za velikou milost, že nás k své zvláštní službě povolal. Tato služba nás činí vpravdě velikými; a kdybychom působili v nejzapadlejší vesničky a kdyby se nám nedostalo naprosto žádného uznání a vyznamenání, jsme přece velikými před Pánem Bohem, když sloužíme tak velikému a mocnému Králi.

b) *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te.* - Ale Kristus Pán jest nejenom všemocným a přeslavným Králem; je vlastním Synem Božím, kterého Otec od věčnosti zplodil. Zhloubejme se v toto nepochopitelné tajemství věčného plození, klaňme se mu v hluboké pokoře, obnovme se v radostné naději, že se nám jednou v nebi odhalí závoj, který nám je zde zakrývá.

c) *Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae.* - Všichni národové náleží Kristu Pánu a všichni by měli vstoupiti v jeho svatou Církev. Čím to, že ještě to-

lik národů je Kristu odcizeno, ano že Kristus nevládne ještě ani ve všech těch duších, které jsou mé péči svěřeny? Není to proto, že se málo za jejich obrácení modlíme, že málo na jejich spáse pracujeme? Co učiním, aby království Kristovo se více upevňovalo a kvetlo u těch, o jejichž spásu a dokonalost se mám přímo starati? Jak budu pěstovati velikou myšlenku misijní?

d) *Reges eos in virga ferrea, et tamquam vas figuli confringes eos.* - Kristus Pán je „rex mansuetus et mitis“ a jenom kde je nucen, užívá přísnosti. Ale pak ti, kteří se mu protíví, zakusí jeho železného žezla, a dovede je nejenom přísně potrestati, nýbrž může je i zcela potříti. Žijme tak, aby Kristus Pán zde na zemi proti nám nikdy nemusel sahati k své přísné spravedlnosti, a aby se nám při soudu jeho tvář objevila „mitis et festiva“.

4. Žalm nám udává též některé prostředky, jak můžeme této milosrdné lásky věčného Krále získati. Máme vážně uvažovati o jeho moci a spravedlnosti, sloužiti mu s bázní, žíti ukázněně, míti velikou důvěru v něho.

a) *Et nunc, reges, intelligite, erudimini, qui iudicatis terram.* - Vážná tato výstraha platí především a ve vlastním smyslu pro ty, kteří národům a státům stojí v čele. Kéž by aspoň nešťastný osud a trest národů a mocných tohoto světa, kteří se pozdvihli proti nebeskému Králi, poučil ty, kteří řídí osudy národů, jak nebezpečné a marné je to protivit se Bohu a Pomazanému jeho! Ale můžeme toto napomenutí obrátiti též na sebe. Uvažujme často zjevnou pravdu o královské moci Kristově, rozjímajme, jak je důležité, abychom mu věrně sloužili, použijme každé milosti, učme se ze svých vlastních chyb a pádů.

b) *Servite Domino in timore.* - Základním rysem našeho duchovního života a apoštolského působení musí býti tichá, nadpřirozená radost. Ale ta nevyplučuje, naopak předpokládá dětinou bázeň Boží. Jako hodné dítě bojí se uraziti otce, strachujme se

i my hřichu a s bázní se vyhýbejme všemu, co by mohlo k hřichu vésti.

c) *Apprehendite disciplinam.* - Kázeň, sebezápor, mrtvení jsou potřebny už každému člověku, chce-li žít život člověka důstojný; tím více křesťanu, který už křtem přijal na sebe jeho Kristovo. Jak pak by tedy neměl býti mužem kázně a odřikání kněz, který má býti zcela zvláštním způsobem následovníkem Krista Pána a věřící má vésti k sebezáporu a pokání? Přijímejme nejprve ochotně na sebe ty obtíže a ta mrtvení, která jsou s denním životem kněžským spojená, ať už tělesná, jako namahavé práce, a nebo vnitřní, jako sklamaní a pokoření; ale berme na sebe i dobrovolně nějaká pokání.

d) *Beati omnes, qui confidunt in eo.* - Tento život kněžské kázně nebude nám tak těžký a naše bázeň před Pánem Bohem zůstane vždy dětinná, když si zachováme vždy neomezenou důvěru v Pána Boha, našeho nejlaskavějšího Otce.

3.

Ranní modlitba utiskovaného, ale v Boha důvěřujícího.

A) Text žalmu.

1. Domine, quid (quam) multiplicati sunt, qui tribulant me? * Multi insurgunt adversus me.

2. Multi dicunt animae meae¹ (de anima mea): Non est salus ipsi in Deo eius.²

3. Tu autem, Domine, susceptor³ (clipeus) meus * gloria mea et exaltans (erectum tenens) caput meum.⁴

4. Voce mea ad Dominum clamavi * et exaudivit me de monte sancto suo.

5. (Quare) ego dormivi (decubueram) et (statim) soporatus sum (obdormivi) * et (ex)surrexi (salvus),⁵ quia Dominus suscepit (sustentabat) me.

6. Non timebo millia populi circumdantis me * exsurge, Domine, salvum me fac, Deus meus.

7. Quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa * dentes peccatorum contrivisti.

8. Domini est salus (victoria) * et super populum tuum (sit) benedictio tua.

B) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Zalm jest podle nadpisu „modlitba Davidova, utikajícího před Absolonem;“ a to potvrzuje též obsah žalmu. Žalmista žaluje svou tíseň a stěžuje si na množství nepřátel (1-2); potom však vzbuzuje pevnou naději v ochranu a pomoc Boží, kterého úpěnlivě prosí za pomoc (3-8). Ve St. Z. byl asi zpíván při ranní oběti; z obsahu první části je patrné, proč se jej modlíme ve dny připomínající nám utrpení Páně a na svátky mučedníků a svatých, kteří pro Krista trpěli; druhou svou částí hodí se pro neděli a Velikonoe. Kněz má v žalmu pěknou ranní modlitbu, v níž prosí Boha za ochranu proti obtížím a pokušením, která naň toho dne čekají.

C) P o z n á m k y.

¹ „O duši mě“ = o mně; takové opisné vyjadřování je v hebrejštině časté.

² Pro toho není záchrany od Boha; toho Bůh opustil.

³ Ochránce: v hebr.: štít. Za stará užívalo se štítů, kryjících celé tělo.

⁴ Bůh je slávou Davidovou, protože dá mu zvítěziti nad nepřáteli. Je slávou všech nás, protože jenom s ním a v jeho službě pravé slávy dosáhneme. Pozvedá naši hlavu, t. j. dodává nám mysl.

⁵ Kdo v Boha důvěruje, v klidu uléhá, usíná a bez pohromy vstane, poněvadž ho Bůh chrání.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? Voce mea ad Dominum clamavi, et exaudivit me de monte sancto suo.

2. p.: Bože, dej mi milost a sílu při všech obtížích a pokušení, která dnes na mne přijdou.

1. Život Bohu a věrnému plnění svých povinností oddaného kněze plyne zpravidla klidně a šťastně; ale nechybí ani v kněžském životě obtíží a mohou na kněze dolehnouti i těžká pokušení. Musí si však zachovati klid a odevzdanost v přesvědčení, že Pán Bůh všecko posílá nebo dopouští k jeho dobru.

a) *Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? Multi insurgunt adversus me.* - Už denní povinnosti a apoštolské působení samo sebou přináší různé obtíže a nepříjemnosti: Tvrdá práce ve školách, ve zpovědnici, nudné kancelářské záležitosti, mnohé starosti, nedorozumění, neúspěchy, nevůle lidský. K tomu se přidružuje u mnohého kněze snad nějaká nemoc, obtíže s příbuznými, zneuznání, těžké pomluvy. Také od pokušení není kněz vyňat, ba mohou naň dolehnouti i velmi silná pokušení smyslnosti, pýchy, nevraživosti, malomyslnosti. A tu je nebezpečí, že kněz v takových obtížích ztrácí mysl, a dokonce snad toho lituje, že si zvolil stav duchovní. Modleme se, aby nás Pán Bůh od takových myšlenek uchránil a varujme se jich jako jedu. Uvažujme, že obtíže a kříže jsou v každém stavu, ale že v křížích, jež jsou spojeny se stavem podle vůle Boží vyvoleným, Pán Bůh poskytuje zvláštní pomoc. Buďme přesvědčeni, že všecko je k našemu dobru. Pán Bůh nás chce cvičiti v trpělivosti a pokoře, chce abychom za své hříchy činili pokání a zasloužili si větší stupeň slávy. Právě duším sobě milým posílá Pán Bůh zvláštní kříže, jsou tedy znamením lásky Boží.

b) *Multi dicunt animae meae: Non est salus ipsi in Deo eius.* - Jedno pokušení je zvláště nebezpečné. Nač všechny ty námahy a oběti, které přinášíš? Taková myšlenka může knězi někdy přijíti.

Druzí si zařídí život pohodlněji, a konečně i oni přijdou do nebe. Ještě nebezpečnější je však jiná myšlenka: Kdož ví, zda-li jsi předurčen a zda-li tedy budeš spasen? Kdož ví, zda-li tedy všechno, co děláš není nadarmo? - Zapuďme okamžitě každé takové pokušení a obraťme se hned k Panně Marii, prostřednici všech milostí, o pomoc. Hleďme se rozjímáním stále více přesvědčovati o nekonečné lásce Boží a neskonalém milosrdenství. Pán Bůh chce spásu i největšího hříšníka a nabízí i jemu dostatečné milosti. Když tedy mně dosud nejenom dostatečných milostí dal, nýbrž mne milostmi zahrnoval, není-liž to znamením, že chce nejenom mou spásu, nýbrž že připravil pro mne vysoký stupeň blaženosti nebeské?

2. Hlavním a nejlepším prostředkem v obtížích a pokušeních je uctivá, důvěrná, vytrvalá modlitba. Můžeme a máme se takovou modlitbou obracet na Pána Boha, protože je dobrý a mocný; může nás vysvobodit od nebezpečí a může obrátit obtíže a kříže k našemu dobru.

a) *Voce mea ad Dominum clamavi, et exaudivit me.* - Modlíme se zajisté všichni častěji, a nezanedbáváme aspoň modliteb pod hříchem předepsaných. Ale je naše modlitba skutečně takovým výkřikem důvěry a odevzdanosti, jak ji zde popisuje žalmista? Mysleme na tonoucího, který volá o pomoc. Zapomíná na všechno ostatní a myslí jenom na svou záchranu. Ve své tísní chytá se i nejmenšího kousku dřeva a v každém šelestu tuší už blížící se pomoc. Křičí vytrvale a bez ustání, až se dovolá pomoci. Taková musí býti naše modlitba. Máme zapomenouti na ostatní svět, a v usebranosti zabývat se jenom Pánem Bohem. Musíme mítí neomezenou důvěru, že Pán Bůh nám zcela jistě dá, co je k našemu dobru. Nesmíme v modlitbě ustávat, dokud nejsme vyslyšeni.

b) *Tu autem, Domine, susceptor meus es. Dominus suscepit me. Dentes peccatorum contrivisti. Super populum tuum benedictio tua.* - Pohnutka naší

neomezené důvěry a nezlomné vytrvalosti je Boží láska a moc. Pán Bůh je naším ochráncem a štítem (susceptor noster), a proto nás může ochránit od nebezpečí a pokušení, a jistě nás uchrání aspoň od těch, která jsou nad naši sílu. Pán Bůh je nekonečně mocný; ten, který „contrivit dentes peccatorum“, dá nám dosti síly, abychom čelili každé obtíži a zvítězili nad každým pokušením. A když budeme trpělivě snášeti kříže a statečně odrážeti pokušení, vyplní se i na nás slova „super populum tuum benedictio tua“. Právě nesnáze a pokušení stanou se požehnáním pro náš vlastní duchovní život a pro náš apoštolát.

4.

Důvěrná večerní modlitba v tísní.

A) Text žalmu.

1. Cum invocarem exaudivit me Deus iustitiae meae¹ (qui est iustitia mea) * in tribulatione (mi Deus), dilatasti mihi² (sublevasti me).

2. Miserere mei * et exaudi orationem meam!

3. Filii hominum (Viri nobiles), usquequo (eritis) gravi corde (vaecordes)? * ut quid (cur) diligitis vanitatem (vanas res) et quaeritis mendacium (res saducas)?

4. Et scitote, quoniam (quod) mirificavit³ (extollit) Deus Dominus sanctum suum * Dominus exaudiet me, cum clamavero ad eum.

5. Irascimi, (Etiam si irascamini) (et) nolite (tamen) peccare;⁴ quae dicitis (haec recolite) in cordibus vestris, (et) in cubilibus vestris compungimini (considerate).

6. Sacrificate sacrificium iustitiae, et sperate in

Domino. * Multi (ex adversariis) dicunt: Quis ostendet nobis (dabit ei) bona?⁵

7. Signatum (Elevata) est super nos lumen (serenitas) vultus tui, Domine⁶ *** dedisti laetitiam in corde meo,**

8. a fructu (super fructum) frumenti, vini et olei (sui) * multiplicati sunt⁷ (copiose messis).

9. In pace in idipsum (statim) * dormiam et requiescam.

16. Quoniam tu, Domine singulariter (etiam solum) in spe * constituisti (confirmasti) me.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm zdá se předpokládati tutéž situaci jako žalm třetí, který nese nápis „modlitba Davida utíkajícího před Absalonem“. Lze tedy důvodně mít za to, že byl složen od Davida za povstání Absalonova. Někteří myslí dokonce, že tvořil původně s žalmem třetím jeden celek, a že teprve později byly rozděleny. Kdežto však žalm třetí má ráz modlitby ranní, je tento žalm modlitbou večerní, a byl možná zpíván při večerní oběti v chrámě. Pěvec volá nejprve důvěrně k Bohu o pomoc (1-2), pak se obrací k svým protivníkům a vybízí je, aby od nepřátelství ustali (3-6), na konec vyjadřuje svou radost a úplnou důvěru v Boha (7-10). Kněz má v žalmu pěknou večerní modlitbu.

C) Poznámky.

¹ Bůh spravedlnosti mé, t. j. který hájí spravedlivé věci mé.

² Utrpení pojímali Izraelité jako sůžení, úzkost; osvobození jako „rozšíření“ (dilatare, osvoboditi).

³ Bůh tím, že povyšuje a chrání modlícího se spravedlivého (Davida), ukazuje na něm jaksi své divy.

⁴ Když už jste se hněvem a nenávistí prohřešili, nezvěťšujte svůj hřích tím, že byste své chyby nelitovali.

⁵ Žalmista vybízí nepřátele, aby uvažovali to, co o Boží ochraně vůči němu řekl, aby i na lůžku o tom přemýšleli, obětovali Pánu Bohu spravedlivou (vnitřní) obět lítosti a pokání, sami v Boha důvěřovali a spravedlivého neposuzovali.

⁶ „Světlo“ tváře Boží, t. j. jasná jeho tvář (jeho milost) vzneslo se (jako nějaké znamení) nad spravedlivými.

⁷ Radost z přízně Boží je větší, než nad hojnou úrodou obilí, vína a oliv.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Cum invocarem, exaudivit me Deus iustitiae meae. In pace in idipsum dormiam et requiescam.

2. p.: Dej, Pane, abych se k Tobě vždy s velikou důvěrou modlil a v důvěře v Tvoji prozřetelnost vždy zůstával klidným.

1. Uvažujme nejprve, zdali snad výtká, kterou činí žalmista svým protivníkům, po marnostech tohoto světa toužícím, neplatí v jisté míře i o nás, a zdali i na nás nevztahuje se napomenutí, jež jim dává.

a) *Filii hominum, usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem et quaeritis mendacium?* - Jak často už jsme uvažovali o pomíjejícínosti a nicotě všech věcí tohoto světa: jak vratká je sláva světská, jak často není leč lichocením a pokrytectvím, jak málo mohou vyplniti srdce lidské všechny pozemské statky a rozkoše! A přece býváme smutni, když se nám nedostane pocty a uznání, považujeme bohaté za šťastné, cítíme snad hořkost, že nám není popřáno užívat světských radostí! O Bože, dej mi pravou nezaujatost ke všem věcem pozemským, abych jich užíval jenom k Tvé cti a slávě a k spáse duše mé a duší mně svěřených!

b) *Irascimini et nolite peccare; quae dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini.* - Kolikráte už ve svém životě jsem podlehl hněvu anebo se dal přemoci jinou vášní, snad se to stalo několikrát i dnes. Nuže, vím, že Pán Bůh v své milosrdné lásce má soustrast s mou slabostí, že mi

chce odpustiti; ale jedno žádá, abych dobře zkoumal svůj stav, uznal své pochybení a upřímně ho politoval. Chci tedy opravdově litovati svých poklesků a umiňuji si, že nikdy neulehnu dříve, dokud nevykonám řádné zpytování svědomí a nevzbudím opravdovou lítost.

c) *Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona?* - Víme, že Pán Bůh chce jediné naše dobro, a že i kříže, pokušení a samy naše nedostatky obrací k našemu dobru. Jak je tedy možná, že při každé obtíži se hned úzkostlivě ptáme: Kde nalezneme pomoci?

2. Uvážíme-li poněkud, jak nesmírně dobrý jest náš Pán Bůh, a kolik i jak veliké milosti nám už udělil a stále uděluje, pak není možná, aby naše srdce nebylo naplněno velikou důvěrou k němu. Rozjímajme aspoň o těch dobrodiních, o nichž mluví žalmista: jediné u Boha nalezneme opravdovou spravedlnost, on nás svatým kněžstvím podivuhodně vyvýšil, na nás spočívá slunce jeho milosti, On naplňuje srdce naše radostí, s níž se žádná radost pozemská nedá srovnati.

a) *Exaudivit me Deus iustitiae meae.* - Čím déle žijeme, tím lépe poznáváme, jak málo jest vlastně spravedlnosti na světě. Zpravidla vítězí pozemská moc a fysická síla. Jsou ovšem na světě také spravedliví lidé; ale poznání lidské je tak nedokonalé, prostředky tak nedostatečné, předsudky tak silné, že aspoň úplné spravedlnosti zde nelze dosíci. Postěžujme si tedy ve svých tísních Pánu Bohu, ten nás jistě potěší, a u něho jistě úplné spravedlnosti dosáhneme, aspoň jednou na onom světě.

b) *Scitote, quoniam mirificavit Dominus sanctum suum.* - Ó vpravdě, jak podivuhodně jsi mě nehodného povýšil, můj Pane. Což jsem byl snad lepší z těch tisíců, kteří v téže době jako já se zrodili a vyrostli, že sis mě vyhlédl, svou zvláštní prozřetelností mě chránil a vedl až na práh svatého kněžství, že jsi vtiskl do mé duše nezrušitelné znamení, že mě denně zahrnuješ tolika drahocennými milostmi? Ó, jak se hanbím, když pomyslím, že jsem se posud

tak málo snažil vésti život hodný takové důstojnosti! Necht je ode dneška celý můj kněžský život nepřestávajícím díkůčiněním za toto vyvolení!

c) *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine.* - Veliká je milost svatého kněžství, ale je to „gratia gratis data“. Proto větší cenu než ona má milost posvěcující („gratia gratum faciens“). Toto světlo milosti posvěcující rozžehl Bůh bez jakékoli mé zásluhy v mé duši při křtu svatém; a od té doby bylo jeho touhou, aby tato milost stále v mé duši zůstávala, aby jasná jeho tvář se zalíbením stále na mě spočívala. Zachoval jsem si tuto milost stále neporušenu? Jakou lítostí musí býti naplněno mé srdce, že jsem snad někdy dobrovolně tento nejdražší ze všech darů ztratil! Celou rozhodností své vůle si umiňuji, že aspoň nyní jako kněz budu žítí habituelně v milosti Boží.

d) *Dedisti laetitiam in corde meo a fructu frumenti vini et olei sui.* - Jednou z největších radostí příčinlivého hospodáře je bohatá žeň a úroda. Ale tato radost nedá se srovnati s onou nadpřirozenou radostí, kterou dává Pán Bůh někdy pocítiti svému knězi, když vidí, jak ovoce jeho apoštolských námah vzrůstá a milost v duších lidských právě divy tvoří. Zdali tedy nebudeme rádi obtíže s pastorem spojené na sebe bráti, když nás Pán Bůh mnohdy už zde na zemi tak štědře odměňuje?

3. Tato láska Boží a tato veliká dobrodiní jistě nás povzbudí, abychom se vždy s velikou důvěrou k Pánu Bohu modlili a s plným klidem se odevzdávali do jeho otcovské prozřetelnosti, i když se nám zdá, že nás celý svět opouští.

a) *Cum invocarem, exaudivit me Deus. In tribulatione dilatasti cor meum. Dominus exaudiet me, cum clamavero ad eum.* - Je to neomylná pravda, od samého Krista Pána prohlášená, že každá vroucí, pokorná a vytrvalá modlitba bude vyslyšena. Nedostaneme ovšem vždy právě to, zač prosíme, protože to často není k našemu duchovnímu dobru, ale jeden užitek bude míti modlitba vždycky: náš

milý laskavý Otec „rozšíří“ naše srdce, potěší nás a uleví nám. Nezakusili jsme to vskutku už tolikráte, že se modlitbou našemu srdci ulehčilo? Jak je tedy možná, že se nám zdá býti břemenem to, co by mělo býti naší největší útěchou a posilou?

b) *In pace in idipsum dormiam et requiescam.* - Kdo důvěřuje pevně v Pána Boha, nedělá si zbytečných starostí do budoucnosti. Takovými obavami neodstraníme obtíží a nebezpečí, které snad skutečně přijdou, a jenom se připravujeme o klid, a často škodíme i svému zdraví a svým nervům. Jakási svatá bezstarostnost je znamením dětinné důvěry v prozřetelnost Boží a má býti jedním z rysů našeho duchovního života.

c) *Quoniam tu, Domine, singulariter in spe constituisti me.* - Někdy se nám skutečně zdá, jakoby nás všickni opustili nebo byli proti nám: spoluhratři že se o nás nestarají, domáci že jsou k nám chladní, věřící že k nám nemají důvěry. Bývá to zpravidla klam a pokušení zlého ducha. Ale i kdyby tomu vskutku bylo tak, nemáme příčiny k malomyslnosti; neboť jeden jest, který jistě na nás myslí, o nás se stará, nás upřímně miluje: náš přelaskavý Otec nebeský. K němu se musíme utíkat i u něho nalezneme tím spíše útěchy a pomoci, čím méně jí u lidí nalézáme.

5.

Ranní modlitba za ochranu proti zlomyslným nepřítelům a zlým pokušením.

A) Text žalmu.

1. Verba mea auribus percipe, Domine * intellige (intende) clamorem meum.

2. Intende voci (Attende ad vocem) orationis meae * Rex meus et Deus meus,

3. **quoniam** (quando) **ad te orabo** * **Domine (iam) mane exaudies vocem meam.**

4. **Mane astabo tibi** (me sisto ante te) **et videbo** (aspicio versus te) * **quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.**¹

5. **Neque habitabit iuxta te** (inveniet hospitium apud te) **malignus** * **neque permanebunt** (stare possunt) **iusti ante oculos tuos.**

6. **Odisti omnes, qui operantur iniquitatem** * **perdes omnes, qui loquuntur mendacium.**

7. **Virum sanguinum** (sanguinis avidum) **et dolum abominabitur Dominus** * **ego autem in multitudine misericordiae tuae (sperans)**

8. **introibo** (possum introire) **in domum tuam** * **adorabo ad templum sanctum tuum (manens) in timore tuo.**

9. **Domine, deduc me** (duc bene) **in iustitia tua** * **propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.**²

10. **Quoniam non est in ore eorum veritas** * **cor eorum vanum** (malitiosum) **est.**

11. **Sepulcrum patens** (apertum) **est guttur eorum, linguis suis dolose agebant** * **iudica illos, Deus.**³

12. **Decidant a cogitationibus** (In vanum laborent in intentis) **suis;**⁴ **secundum multitudinem impietatum eorum expelle** (repelle) **eos** * **quoniam irritaverunt te, Domine.**⁵

13. **Et laetentur omnes, qui sperant in te** * **in aeternum exsultabunt, et habitabis in eis** (proteges cos).

14. **Et gloriabuntur**⁶ **in te omnes, qui diligunt nomen tuum** * **quoniam tu benedices iusto.**

15. Domine, ut scuto bonae voluntatis (benevolentia tua) coronasti (circumdedisti) nos.⁷

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalmista pronásledován od nepřátel (možno mysliti na Davida pronásledovaného Saulem) ranní dobou s důvěrou se v modlitbě obrací k Bohu za ochranu. V první části (1-9) prosí, aby Bůh jeho modlitbu slyšel a vyjadřuje naději, že ho neoslyší, protože jest Bůh nenávidějící nepravost a milující spravedlivé. V druhé části (10-15) žádá, aby Bůh zlomyslné nepřátele potrestal a jeho se všemi spravedlivými chránil a žehnal. Církev, myslíc na duše v očistci o pomoc prosící, a na své mučedníky a vyznavače nepřáteli pronásledované modlí se žalm na den Dušiček a o svátcích mučedníků a vyznavačů. Pro kněze je žalm pěknou ranní modlitbou, v které prosí za sílu v pokušeních a za ochranu proti nebezpečím, které snad hrozí jemu samému, jeho světcům, celé Církvi.

C) Poznámky.

¹ Udává (v. 4-7) důvod své naděje, že ho Bůh vyslyší: Bůh nenávidí pouze nespravedlnost, on však je spravedlivý.

² Veď mě, abych stále kráčet před tváří Tvou a zahanbi tím mé nepřátele.

³ Ústa hříšníků pronášející hříšná a nestydatá slova přirovnávají se otevřenému hrobu, z něhož vychází odporný zápach hnilý mrtvoly. „Jednají lstivě“ svými jazyky lichotíce druhým.

⁴ Nechť všechny jejich plány přijdou na zmar.

⁵ Pozdvihli se proti Tobě.

⁶ Budou v Tobě oslaveni, budou se v Tobě radovati.

⁷ Bůh chrání svou dobrotou spravedlivého jako štít chrání bojovníka.

D) Rozjímání.

1. p.: Attende ad vocem orationis meae, Rex meus et Deus meus! Introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum.

2. p.: Bože, slyš ranní modlitbu mou, a chraň mě a duše mi svěřené v pokušeních a nebezpečích.

1. Ranní modlitba, rozjímání, příprava na mši svatou, nejsvětější oběť jsou nejkrásnější a nejdůležitější okamžiky celého dne. Tu se máme se zvláště horlivostí a důvěrou obracet k Pánu Bohu a zasvěcovati celý den službě svého věčného Krále.

a) *Mane exaudies orationem meam. Mane astabo tibi et videbo.* - Jak používám těchto převzácných ranních dob milosti? Jsou ranní hodiny až do díkůčinění po mši svaté dobou sebrané modlitby a mlčení, anebo se snad rozptylují už zrána pozemskými starostmi a marnými hovory? K takové sebranosti je ovšem nutná také přesnost ve vstávání. Není snad příčinou mé nepřesnosti to, že nechodím zavčas spat, ale vysedávám ve společnosti, mnohdy i pro kněze méně vhodné?

b) *Verba mea auribus percipe. Intellige clamorem meum. Intende voci orationis meae.* - Vizme s jakým úsilím a naléháním se žalmista v modlitbě na Pána Boha obrací. I naše modlitby mají mítí jakousi svatou neodbytnost neomezenou svou důvěrou a nezlomnou vytrvalostí. Takové buďtež zvláště modlitby zrána konané; pak bude provázeti celý den Boží požehnání.

c) *Rex meus et Deus meus.* - Zasvěcujme se denně hned zrána svému věčnému Králi a Pánu, jemuž jsme před oltářem slíbili ustavičnou věrnost, jemuž jako stateční vojinové chceme sloužiti až do smrti, s kterým, jak doufáme, budeme jednou v nebi slaviti věčné vítězství.

d) *Introibo ad domum tuam. Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.* - Když se zbožnou ranní modlitbou, rozjímáním a přípravou na mši svatou očistíme a disponujeme, budeme moci

přistoupiti k svatostánku jako do svého příbytku, s posvátnou bázní, ale též s úplnou důvěrou.

2. V ranních modlitbách máme prositi zvláště za ochranu proti nepřítelům a nebezpečím toho dne hrozącím. Největší náš nepřítel je hřích a největší nebezpečí je těžké pokušení. Žalín mluví zejména o třech hříších a pokušením k nim: srdce mstivé, ústa lživá a lstivá, slova rouhavá a nečistá. Naznačuje však též tresty, které hříšníka stihnou: nesmějí prodlévati v blízkosti Boha, Bůh je bude přísně souditi, Bůh je od sebe zavrhne, všechny jejich záměry budou uvedeny v niveč.

a) *Virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus. Non est in ore eorum veritas, cor eorum vanum est. Linguis suis dolose agebant.* - Snad nikoho Písmo svaté s takovým důrazem neodsuzuje jako „viros sanguinum“, lidi po krvi a pomstě toužící a srdce a ústa lstivá a lživá. Jestliže se tedy Pánu Bohu u každého člověka protiví pomstychtivost, lež a přetvářka, jakpak teprve u kněze, který má lidem lásku a pravdu Boží hlásati! Nevloudí se snad i do mého srdce někdy nějaká pomstychtivost? Počínám si otevřeně a upřímně, zvláště ke svým spoluobčanům?

b) *Sepulchrum patens est guttur eorum.* - S děsivou názorností líčí žalmista ústa pomluvačná a nečistá. Ale jak hrozné by bylo, kdyby slova žalmu měla platiti o ústech kněžských! Mějmež v té věci svědomí co možná nejútlejší. Jsou jisté výrazy a žerty, které se snad prominou lidem světským, ale které se naprosto nesluší pro ústa sluhy Božího.

c) *Neque habitabit iuxta te malignus, neque permanebunt iniusti aute oculos tuos.* - Největší útechou kněze jest důvěrné přátelství s Pánem Bohem, nejkrásnější okamžiky jsou doba strávená před svatostánkem. Opustí-li hříchem Pána Boha, pozbývá tohoto intimního obcování a jenom se strachem se může blížit svatostánku.

d) *Iudica illos, Deus.* - Už to se považuje za velice neštěstí, když někdo je vydán světskému soudci,

když ztratí pozemskou při. Jak hrozný bude asi soud Boží nad hříšníkem, zvláště hříšným knězem!

e) *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem, perdes omnes. Virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus. Expelle eos.* - Největším trestem a neštěstím hříšníka jest, že Bůh ho od sebe zcela odvrhuje, že je naprosto od Boha, věčné Lásky a Dobrotы, odloučen. Ó Bože, stůj při mně, abych ve svém životě ani okamžik se neodloučil od Tebe, chraň mě zvláště dnes v každém pokušení!

f) *Decidant a cogitationibus suis.* - To jest údělem všech těch, kdož kuji a provádějí plány proti Pánu Bohu, anebo bez Boha. Zdánlivě snad vykonají veliká díla, dostane se jim uznání od lidí a cti lidské, ale skutky jejich nemají ceny před Pánem Bohem a brzy se rozpadnou.

3. Jak šťastný je naproti tomu spravedlivý. Pán Bůh zcela zvláštním způsobem řídí jeho kroky a chrání jej v nebezpečích, laskavě a milosrdně mu odpouští jeho slabosti a všední hříchy, dostává se mu radosti a pravé cti.

a) *Domine deduc me in iustitia tua. Propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam. Domine, ut scuto bonae voluntatis coronasti nos.* - Zůstaňme Pánu Bohu věrni a dostane se nám nejenom hojných milostí k duchovnímu pokroku, nýbrž i v pozemských věcech ochrany a požehnání, a naši nepřátelé budou zahanbeni.

b) *Ego autem in multitudine misericordiae tuae.* - Máme-li upřímnou vůli se vyvarovati rozvážených a dobrovolných hříchů, můžeme býti jisti, že Pán Bůh se zvláštní milosrdnou láskou odpustí nám naše poklesky z nepředloženosti.

c) *Et lactentur omnes, qui sperant in te; in aeternum exsultabunt. Et gloriabuntur in te omnes.* - Jestliže kdo na světě zakusí pravé radosti a dosáhne pravé cti, je to spravedlivý, zvláště dokonalý kněz. Tato radost jest předzvěstí radosti nebeské, již mu Bůh připravuje.

**Důvěrná modlitba hříšníka v úzkosti a nebezpečí
o milost a pomoc.**

A) Text žalmu.

1. Domine, ne in furore tuo arguas (ira tua castiges) me¹ * neque in ira (indignatione) tua corripias (punias) me!

2. Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum * sana me, Domine, quoniam conturbata sunt (tremunt) ossa mea.²

3. Et anima mea turbata est valde * sed tu, (tu vero), Domine, usquequo (tardabis)?³

4. Convertere, Domine (ad me),⁴ et eripe animam meam (a periculo) * salvum me fac propter misericordiam meam!

5. Quoniam non est in morte, qui memor sit (recordari possit) tui: in inferno autem quis confitebitur tibi (laudabit te)?⁵

6. Laboravi (Fatigatus sum) (in) gemitu meo⁶ * lavabo (flendo) per singulas noctes lectum meum, * lacrimis meis stratum meum rigabo.

7. Turbatus est (Contabuit) a furore (moerore) oculus meus⁷ * inveteravi⁸ inter omnes inimicos meos.

8. Discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem * quoniam exaudivit Dominus vocem fletus⁹ mei.

9. Exaudivit Dominus deprecationem meam, * Dominus orationem meam suscepit.

10. Erubescant et conturbentur vehementer omnes inimici mei * convertantur (recedant) et erubescant valde velociter (statim).

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Pěvec (podle nadpisu David) prosí ve své úzkosti Boha za ochranu, přiznává, že jeho utrpení jest trestem za spáchané hříchy, oplakává v bázni před božským soudem své viny a vyslovuje důvěru, že mu Bůh odpustí. Začátek žalmu (1-3) vypisuje úzkosti žalmisty, jež Bůh na něho dopustil za jeho hříchy; potom prosí žalmistu, aby mu Bůh nyní v životě ukázal svou milosrdnou lásku, poněvadž po smrti už nebude moci jej chváliti a k němu se modliti (4-5), projevuje lítost (6-7), a vyslovuje důvěru, že ho Bůh neoslyší (8-10). Z obsahu je vidno, proč se žalm recituje na den Dušiček a na svátek bolestné Panny Marie, a proč se čítá k žalmům kajícným.

C) Poznámky.

¹ Žalmista popisuje v tomto a následujících dvou verších své duševní úzkosti a tělesná utrpení, která uznává za trest Boží.

² Kostí se třesou úzkostí a bolestí.

³ Jak dlouho budeš prodlévati s pomocí?

⁴ Obrať se ke mně svou milosrdnou láskou.

⁵ Před nanebevstoupením Páně nikdo, ani spravedlivý St. zákona, nemohl vejiti do nebe. Proto žalmista praví nejenom, že zavržení v pekle nebudou moci už Boha chváliti, aby jej tedy Bůh nezavrhoval; nýbrž míní, že po smrti vůbec nikdo nebude pamětliv Boha: nebude moci ještě nazíratí na Pána Boha.

⁶ Zemdlél jsem vzlykáním. Žalmista popisuje v tomto a v následujícím verši názorně mocnou a hlubokou svou lítost.

⁷ Oko se zármutkem zakalilo.

⁸ Zármutkem a pláčem jsem zeslábl a jaksi zestárl.

⁹ Nářek s pláčem.

D) Rozjímání.

1. p.: Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum, sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

2. p.: Modleme se za milost opravdové a upřímné lítosti.

1. Žalmista cítí na sobě ruku neúprosné spravedlnosti Boží, která ho tresce už zde na zemi utrpením duševním a tělesným. Ale pak úpěnlivě prosí za milosrdenství a uvádí důvody, pro něž Bůh se ukazuje milosrdným: zná naši bídu a má s ní soustrast, právě v milosrdenství se jeví nejvíce velikost Boží, a smilovává se nad hříšníkem, Bůh sám sebe oslavuje.

a) *Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me. Ego infirmus sum et conturbata sunt ossa mea. Et anima mea turbata est valde.* - Děsivý jest už zde na zemi pohled na člověka nanejvýš rozhněvaného. Jak hrozný tedy bude hněv trestající spravedlnosti věčného Soudce proti hříšníkům! Už časné tresty zde na zemi, jimiž někdy Boží prozřetelnost trestá viny lidské, bývají hrozně. A přece je daleko lépe, býti trestánu zde na zemi, než propadnouti trestům věčným. Pohlížejme tedy na různá utrpení duševní a tělesná, která nás potkávají, nejenom jako na zkoušky Bohem posílané, tím méně při nich reptejme, nýbrž přijímejme je jako tresty za své hříchy, abychom tak za ně zadostiučinili už na zemi.

b) *Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum; sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.* - Ale nejenom nanejvýše spravedlivý, nýbrž též nanejvýše milosrdný je náš Pán Bůh. Čím je kdo vznešenější a bohatší, s tím větší soustrastí se sklání k ubohým a chudým, má-li šlechetné srdce. Bůh je nekonečná Velebnost sama a má v sobě plnost všeho bytí, my jsme zcela bídní a plní nedostatků. On naši bídu a nemoc zná: jak by bylo tedy možno, že by jeho nekonečná Láska se neskláněla k nám, bídným hříšníkům a nám milosrdně neodpustila?

c) *Salvum me fac propter misericordiam tuam.* -

Pán Bůh to skoro jaksi dluží své nekonečné lásce a milosrdnosti, aby se smíloval nad vinníkem, neboť ničím se tak neukazuje jeho velikost jako milosrdným odpuštěním. O veliký Bože, ukaž i na mně ubohém svou moc a velikost a vyhladej všechny viny ze srdce mého!

d) *Quoniam non est in morte, qui memor sit tui; in inferno autem quis confitebitur tibi?* - Všemohoucí, věčný Bože, buď pamětliv, že zavrženci nemohou už jména Tvého chváliti a Tobě sloužiti. A proto pro Tvou věčnou slávu promiň mi všechny hříchy mé a zachraň mne před zavržením, abych Tě zde na zemi ustavičně chválil a věrně Ti sloužil a jednou v nebi zpívatí mohl věčný hymnus chvály a díky.

2. Pán Bůh chce nás ve své milosrdné lásce nejen úplně očistiti od našich hříchů, nýbrž nám dáváti stále nových a hojnějších milostí. Ale jedno žádá od nás: upřímnou lítost a opravdové předsevzetí. Žalm udává nám jeden zvláště mocný důvod, proč máme hříchů litovati a usilovati o lepší, dokonalejší život: Brzy přijde smrt, a pak nebudeme moci už ničeho činiti pro svou spásu.

a) *Laboravi in genu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrimis meis stratum meum rigabo. Turbatus est a maerore oculus meus; inverteravi inter omnes inimicos meos.* - Pádňějšími a případnějšími slovy nemohl žalmista vyličiti lítost zcela opravdovou a hlubokou. Byla a je naše lítost nad spáchanými hříchy také podobná: upřímná, opravdová, nadpřirozená lítost nade všechno a všeobecná? Svátý Petr pláče hořce po celý život nad svým poklesem, svátý Ondřej Avellino pro jeden všední hřích opouští svět a uchyluje se v samotu klášterní, svátý Alois znovu a znovu žaluje s trpkou lítostí lehké poklesky svého mládí - a my, při tolika vinách minulého života bychom se domnívali, že už jsme dosti litovali svých hříchů? Nejsou snad naše zpovědi někdy příliš povrchní, neopomíjíme večerního zpytování svědomí? Umiňme se, že vykonáme generální zpověď, jestliže snad není u nás ještě vše-

cko v pořádku; vykonali-li jsme ji už jednou řádně, konejme každoročně nebo aspoň jistě vždy při exerciciích všeobecnou zpověď za poslední uplynulé období. Připravujme se bedlivě ke zpovědím, které v roce konáme; nikdy večer neulehejme, dokud jsme upřímnou lítostí nesmyli viny toho dne spáchané.

b) *Discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem.* - Pravá lítost musí býti spojena s pevným, opravdovým předsevzetím vyvarovati se v budoucnosti hříchu a každé příležitosti k němu. Chceme-li se hříchu vystříhati, musíme se rozhodně vzdáti každého styku, každého pohledu, každé četby, které k hříchu vedou. Vyhýbejme se též každé společnosti a zábavě, které se nesrovnávají se stavem duchovním, olupují nás o drahocenný čas a svádějí k zanedbávání kněžských povinností.

c) *Quoniam non est in morte, qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?* - V těchto slovech je vyjádřena jedna z nejvážnějších pravd: Dokud žijeme zde na zemi, můžeme až do posledního okamžiku doufat v odpuštění a milosrdenství Boží, a záslužné skutky konati. Smrtí přestává doba milosrdenství a nastává doba Boží spravedlnosti a nikdo nemůže ani nejmenšího záslužného skutku učiniti. Jak mocný to důvod, abychom hříchů litovali, předsevzetí svá plnili a na svém zdokonalení pracovali, dokud nám Pán Bůh popřává času a milostí!

7.

Důvěrné volání pronásledovaného a světem tupeného k Bohu, spravedlivému Soudci.

A) T e x t ž a l m u.

1. Domine, Deus meus, in te speravi; * salvum me fac ex (ab) omnibus persequentibus me, et libera me;

2. **nequando** (ne forte) (quis) rapiat ut leo animam meam, dum non est, qui redimat (me) neque qui salvum faciat.¹

3. Domine, Deus meus, si feci istud² (cuius me accusant), * si est iniquitas in manibus meis,

4. si reddidi retribuētibus mihi (benefactoribus meis) mala: * (tunc) decidam merito ab inimicis meis inanis, (si oppressi inimicos meos sine causa)

5. (tunc) persequatur inimicus animam meam, et comprehendat (assequatur) et conculcet in terram vitam meam * et gloriam meam in pulverem deducat.⁴

6. Exsurge, Domine, in ira tua * et exaltare in finibus (eleva te contra rabiem) inimicorum meorum.⁵

7. Et exsurge, Domine, Deus meus, in praeepto quod mandasti⁶ (secundum iustitiam, quam instituisti) * et synagoga (multitudo) populorum circumdabit te (assistet tibi),

8. et propter (super) hanc in altum regredere⁷ (in alto reside). * Dominus iudicat populos:

9. iudica (etiam) me secundum iustitiam meam, * et secundum innocentiam meam (quae est) super (in) me.⁸

10. Consumetur (Finem habeat) nequitia peccatorum, et dirige (iustifica) iustum⁹ * (tu) scrutans corda et renes, Deus.

11. Justum adiutorium meum (venit) a Domino * qui salvos facit rectos corde.

12. Deus iudex iustus, fortis et patiens * numquid irascitur per singulos dies (omni die)?

13. (Tantum) nisi conversi fueritis gladium suum vi-

brabit * arcum suum tetendit et paravit (direxit) eum,

14. et in eo paravit vasa mortis (tela mortifera) * sagittas suas ardentibus effecit (ardentes fecit).¹⁰

15. Ecce (igitur qui) parturiit (concepit) iniustitiam, * concepit dolorem (gravidus est iniuria)¹¹ et peperit iniquitatem,

16. lacum (cisternam) aperuit et effodit eum (eam) * et incidit in foveam quam fecit.¹²

17. Convertetur dolor (Recidet iniuria) in caput eius¹³ * et in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

18. Confitebor (Gratias agam) Domino secundum iustitiam (pro iustitia) eius * et psallam nomini Domini altissimi.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Nadpis označuje původcem žalmu Davida, a tomu odpovídá i obsah jeho. David, pronásledovaný od nepřátel (dlužno myslet na Saula) a křivě obžalován, prosí Boha za ochranu (1-2), prohlašuje, že by se ochotně podrobil trestu, kdyby se byl skutečně provinil (3-5), že však je nevinný a proto žádá, aby byl souzen od Boha samého, jenž spravedlivě chrání a vinníky tresce (6-14); na konec vyslovuje jistou naději, že bude vysvobozen z úkladů nepřátelských (15-16). Žalm lze vykládati též jako nářek duší v očistci trpících a proto se hodí na den Dušiček a pro officium za zemřelé. Kněz může při něm myslet na pronásledování Církve, dále na svá vlastní pokušení a různé útky, ale také na své hříchy, zvláště pomluv a nactiutrhání.

C) Poznámky.

¹ Aby snad nepřítel jako lev (obraz krvežíznivosti) života mého se nezmocnil, neboť nikdo mě (mimo Boha) nemůže ochrániti.

² Žalmista se slavnostně zapřisahá, že chce se podrobiti trestům, jestliže se skutečně provinil, a vypočítává některé tresty.

³ Podle Vulgaty: (zhřešil-li jsem), pak nechť klesnu bezmocen pod rukou nepřátel; podle originálu patří tato část ještě k předvěti: jestliže jsem bezdůvodně utiskoval své nepřátele, pak nechť mě pronásledují atd.

⁴ Nechť nepřítel čest mou v prach pokoří (v hebr. však „sláva“ značí též duši nebo život).

⁵ Podle hebr.: Pozdvihni se proti vzteku nepřátel; podle lat.: nad hranicemi (= uprostřed) nepřátel. Žalmista apeleje na soud Boží a názorně tento soud popisuje.

⁶ Podle zákona, jež jsi dal, nebo: podle spravedlnosti, kterou jsi ustanovil.

⁷ Nad ním (shromážděním, množstvím národů) vystup do výše.

⁸ Sud mě podle nevinnosti na mně nalezené.

⁹ Ať už jednou skončí bezprávi hříšníků a ospravedlní (vlastně: učíní přímým) spravedlivého.

¹⁰ Bůh je shovívavý a neukazuje svého hněvu pravidelně hned (per singulos dies); jenom když někdo se nechce obrátiti (nisi conversi fueritis), zamává mečem spravedlnosti a obrátí proti němu svůj luk plný žhoucích (protože působí žhavé rány) šípů. Podle některých vztahuje se verš 13. a 14. na nepřitele žalmistova: Jenom aby se zase neobrátil, nezamával mečem atd.

¹¹ Líčí se názorně počátek a postup zlého činu: nejprve hříšník pojme zlý úmysl, pak jej v sobě uchovává, konečně jej provede.

¹² Obraz je vzat ze způsobu lovu na Východě, kde kopali na zvěř jámu chvojem přikrytou.

¹³ Nechť se neštěstí, které druhým připravoval (v hebrejštině: bezprávi) obrátí proti jeho hlavě.

D) Rozjímání.

1. p.: Iudica me, Domine, secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam meam super me!

2. p.: Modleme se, aby nás Pán Bůh chránil v pokušení a odvrátil tresty našich hříchů.

1. Žalm nám připomíná, že dokud jsme na světě, nikdy neustanou utrpení, pronásledování a pokuše-

ní, ale že u Boha nalezneme v nich ochranu. Jediným skutečným neštěstím je hřích. Žalm uvádí dva hříchy, které také do srdce života kněžského mohou se vlouditi; nevědění a nenávisť, a naznačuje tresty, jimiž Pán Bůh takové viny někdy už na tomto světě trestce.

a) *Salvum me fac ex omnibus persequentibus et libera me.* - Podléháme někdy klamu a těšíme se marnou nadějí, že přece v našem životě přijde doba úplného klidu, kdy nebude utrpení, pronásledování a pokušení. To však v nynějším stavu padlého lidstva není možno; a své Církvi a jejím sluhům božský Spasitel předpověděl mimo to ještě výslovně, že budou pronásledováni od světa a tupeni. Nic nepomáhá, že Církev prokazuje tolik dobrodiní ubohému lidstvu; vždycky jí budou mnozí za to jenom spílati a ji nenáviděti. A kdyby se kněz sebe více obětoval za duše, vždycky budou takoví, u nichž nenalezne porozumění, ba bude sklízeti jenom nevědění. Snášejme všechno s odevzdaností do vůle Boží a modleme se za ochranu. Pak pronásledování neuškodí ani Církvi ani nám, ale stane se novým důkazem pravosti Církve a prostředkem k naší dokonalosti.

b) *Nequando rapiat, ut leo animam meam.* - Pokud žijeme, nebude nikdy chyběti pokušení. Měli je i velcí svatí a chtěl nás o tom názorně poučiti i Kristus Pán tím, že se dal dobrovolně pokoušeti. Připomíná nám tuto vážnou pravdu denně kompletář a varuje nás před zlým nepřitelem, který „tamquam leo rugiens circuit“. A přece často na ni zapomínáme, zvláště když jsme už poněkud pokročili v duchovním životě a když delší dobu požíváme duševního klidu. Připomeňme si tedy znovu tuto pravdu v rozjímání, a uvažujme, že podle Písma svatého zloduch proto na nás doráží „ut rapiat animam nostram“, „ut nos devoret“. Tedy nejenom znepokojiti nás chce a oloupiti o duchovní radost, nýbrž jeho úmyslem je, vzíti nám posvěcující milost a strhnouti nás na cestu zkázy. Víme ovšem, že milostí

Boží a pevnou vůlí lze překonati každé pokušení. Ale jakým právem směli bychom očekávati tuto milost, jestliže jsme si pokušení zavinili sami? To-lik pokušení na nás číhá ve světě a nepřítel přepadá nás často i bez naší viny; a my jsme při tom ještě tak pošetilí, že si mnohá pokušení sami zavinujeme neopatrností v pohledech a obcování nebo nebezpečnou četbou!

c) *Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis.* - Pokušení nám teprve tehdá uškodí, když se mu poddáme a dopustíme se hříchu. Jeden hřích, který také srdci a životu kněžskému nebývá zcela cizím, připomíná nám žalm; je to nevděk. Celý náš dosavadní život je řetězem velikých dobrodiní Božích, a Bůh v rozdávání těchto darů užíval většinou jako svých nástrojů různých lidí. Vzpomínáme na tyto své dobrodince, modlíváme se za ně, hledíme se jim nějak odvděčiti, když můžeme? Mnoho dobrého se nám dostalo a dostává skrze naše představené. Ukazujeme se jim za to vděčnými, anebo se snad odměňujeme tím, že je pro jejich skutečné nebo zdánlivé chyby kritisujeme a haníme? Nevděk je ošklivá chyba a nevděčný člověk by zasloužil, aby „byl bezmocný povalen k zemi od svých nepřátel,“ jak praví žalmista, nebo aspoň, aby i jemu za dobrodiní druhým prokázaná bylo spláceno nevděkem.

d) *Ecce parturit iniustitiam, concepit dolorem et peperit iniquitatem.* - Jiná chyba a jiný hřích, také v kruzích kněžských ne zcela neobyčejný, je vzájemná nevraživost a nepřátelství mezi spolubratry. Tak daleko to může dojíti, že dva kněží, kteří byli povoláni do svatyně kněžství jenom nekonečnou láskou Kristovou, kteří oba denně přistupují k veliké svátosti jeho lásky, kteří oba mají býti hlasateli křesťanské lásky, spolu nemluví, ano slovy i skutky projevují svou vzájemnou nenávist! Do takového smutného stavu se ovšem neupadá hned a najednou; a žalm nám s živou názorností líčí, jak hřích z malých počátků vzniká a ponenáhlu roste. Začne to ně-

jakým nedokázaným podezřením, nějakým neprozřetelným slovem; místo abychom to přehlédlí nebo odpustili, začneme o tom přemítati a stále více to rozebíratí; hledíme se potom nějakým způsobem pomstíti, a to vede k novým nedorozuměním a rozmrškám, až konečně vznikne opravdové nepřátelství. Zdá se nám nějaká podezřívavá anebo závistivá myšlenka proti spolubratrovi maličkostí, na níž mnoho nezáleží? Mysleme na to, že by to mohl býti první krok k hříchu těžkému a bojujme proti ní rozhodně. Podobná je cesta, která vede i k jiným hříchům: pyše, smyslnosti, neposlušnosti; odporujeme i tu hned prvním počátkům.

e) *Lacum aperuit et effodit eum: et incidit in foveam, quam fecit. Convertetur dolor eius in caput eius, et in verticem ipsius iniquitas eius descendet.* - Snad žádný hřích nemívá tak často a pravidelně svůj časný trest už zde na zemi jako nenávisť a závist. Jak často byli jsme v životě kněžském snad sami svědky, jak ten, který spolubratra z něčeho špatného křivě nařkl, sám potom z téže věci k své hanbě byl usvědčen, anebo že ten, kdo spolubratra o místo, jež by mu bývalo příslušelo po právu a zásluze, připravil, sám je neobdržel nebo na něm neměl pozhnání. Buďtež nám už tyto časné tresty důvodem, varovati se každé nevraživosti v myšlenkách, slovech a skutcích.

2. Odplaty dokonale spravedlivé dostane se nám teprve při věčném soudu: hned po smrti při soudu soukromém, při němž budeme státi sami před svým věčným Soudcem, a při posledním slavném soudu na konci světa, kdy se budeme zodpovídati před celým světem. Žalmista dovolává se soudu Božího, užívá výrazů, které se hodí na tento všeobecný poslední soud, kdy skutečně povstane Bůh „uprostřed nepřátel svých“, kdy „bude obklopen množstvím národů“ a nad ně vystoupí vzhůru na svůj trůn. Náš soudce je ovšem plný lásky a milosrdenství a ukáže se jistě shovívavým, ale jenom vůči těm, kteří kráčeli ve spravedlnosti a nevinnosti. Dovede však uká-

zati celou hrůzu své spravedlnosti těm, kteří se proti němu pozdvihli a z hříchů svých se nekáli.

a) *Exsurge, Domine, et exaltare in finibus inimicorum. Exsurge, Domine, Deus meus, in praecepto, quod mandasti; et synagoga populorum circumdabit te. Et super hanc in altum regredere: Dominus iudicat populos.* - Písmo svaté nám často a důrazně připomíná věčný soud, a zvláště nám často předvádí děsivě velkolepý obraz soudu posledního. Soud soukromý a soud všeobecný jsou pro nás dva nejdůležitější okamžiky. Kdybychom s jistotou věděli, že nás čeká nějaká neobyčejně krutá a bolestná smrt, jistě bychom často s obavou na tento okamžik mysleli a ustavičně se připravovali; a na věčný soud tak málo myslíme! Světcové jako svatý Jeroným a svatý Jan Vianney byli naplněni hrůzou při vzpomínce na soud Boží, a nás snad tato myšlenka nechává chladnými? Rozjímějme v této meditaci o věčném soudu: uvažujme, kdo bude naším soudcem, jak veliký, mocný, svatý a spravedlivý jest, z čeho budeme souzeni a jak asi dopadne rozsudek. Vtiskněme si obraz věčného soudu, jež nám tu žalmista podává, hluboko do duše; připomínejme i věřícím často spravedlivý soud Boží, aby se aspoň z bázně před spravedlností Boží varovali zlého, když už nejsou s to, z čisté lásky k Bohu plniti jeho svatou vůli.

b) *Deus iudex iustus, fortis et patiens: numquid irascitur per singulos dies? Iudica me Deus, secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam meam in me. Iustum adiutorium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde.* - Víme ovšem, že náš Soudce je nade vše pomýšlení laskavý a milosrdný, že není jako vášnivý soudce lidský, „qui irascitur per singulos dies“. Udělil nám v životě tolik dobrodiní a odpustil nám tolikráte naše viny, že můžeme mít naději na jeho shovívavost i při soudu věčném. Ale mohl bych v tomto okamžiku vskutku s důvěrou a upřímností prositi Boha, aby mě soudil „secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam meam in me?“. Ó můj Bože, když tak přehlédnu ce-

lý svůj dosavadní život: kolik nespravedlivých tužeb, slov a skutků! Kolik dní, týdnů, snad i měsíců, které jsem neprožil v nevinnosti! Chci aspoň nyní kráčet v spravedlnosti a nevinnosti, abych si zajistil shovívavost věčného Soudce.

c) Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit; arcum suum tetendit et paravit eum. Et in eo paravit vasa mortis; sagittas suas ardentibus effecit.

- Děsivý je pohled na rozhněvaného člověka, ostrý meč k smrtelné ráně tasícího, a při myšlence, že by se v údy naše vrážely rozžhavené šipy, přechází nás mráz. Je to jenom obraz nekonečné spravedlnosti trestajícího Boha. Budiž nám tento obraz věčné spravedlnosti, mečem mávající a ohnivými šipy ozbrojené, záchranou v těžkém pokušení.

8.

Chvála všemohoucího Stvořitele, který nepatrného člověka vyvyšuje v Kristu.

A) Text žalmu.

1. Domine, Dominus noster, * quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

2. Quoniam elevata est (celebratur) magnificentia (maiestas) tua * super coelos (ab altitudine coeli).

3. Ex ore infantium et lactentium¹ perfecisti (praeparasti) laudem propter inimicos tuos² * ut destruas (ad silentium redigas) inimicum et ultorem (adversarium).

4. Quoniam videbo (Cum video) coelos tuos, opera digitorum tuorum * lunam et stellas,³ quae tu fundasti:

5. (quaero a me): Quid est homo, quod memor es eius⁴ * aut filius hominis, quoniam visitas eum (ut curam habeas de eo)?

6. Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum * et constituisti (prae-fecisti) eum super opera manum tuarum.

7. ^{a)}Omnia subiecisti sub pedibus eius:⁵ * ^{b)}oves et boves universas, insuper et pecora campi,

8. volucres coeli et pisces maris * qui perambulant (pernatant) semitas maris.⁶

9. Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

*B) Původ, účel, obsah a rozdělení
žalmu.*

Pěvec (podle nadpisu David) pohlíží ve tiché noci na hvězdnaté nebe, velebí moc a velikost Boží, která se jeví velikými díly jeho ve vesmíru, jež už malé, ale věřící dítě chápe, zvláště však v člověku, který, ač proti nebeským tělesům malý a nepatrný, od Boha je vyvýšen a ustanoven pánem celého stvoření. První část podivuje se moci Boží, jevíci se v stvoření a řízení těles nebeských (1-4), druhá část velebí jeho moc a dobrotu, již ukazuje vyvýšením člověka (5-8). Ve verších 6 a 7^a vidí katoličtí exegeté typ Krista Pána. Žalm končí (9) a začíná (1) týmiž slovy, jimiž žalmista vyjadřuje svůj obdiv nad mocí Boží. Poněvadž podnět k písni byl pohled na hvězdnaté nebe, hodí se žalm zejména pro Matutinum, a recituje se na svátky Páně, v němž přirozenost lidská nejvíce byla vyvýšena a oslavena, a na svátky Panny Marie, andělů, svatých, kteří mají účast na vyvýšení a oslavení Kristově.

C) Poznámky.

¹ „Infantes et lactentes“ (nemluvnata a kojenci) mohou býti nazváni vzhledem k Bohu a jeho velikým dílům všichni lidé, neboť chvála, již Bohu vzdávají, je jenom bezmocným žvatláním; ale lze vzítí výrazy též doslovně: už malé ditky, zvláště věřící, mohou z velikých děl Božích v přírodě poznati jeho vznešenost a moc.

² Abyš zahanbil nepřátele Tě tupicí.

³ Slunce se nejmenuje, poněvadž byla noc.

⁴ Když tyto divy všehomíra vidím, pak se táži (si myslím): Jak malý je proti nim člověk, a přece ho tak vyvyšuješ.

⁵ Bůh učinil člověka králem stvoření. V plném smyslu platí slova žalmistova o Kristu Pánu.

⁶ (Ryby), které se prohánějí v drahách (vlnách) mořských.

D) Rozjímání.

1. p.: Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in terra! Quid est homo, quod memor es eius?

2. p.: Dej mi, Pane, lépe poznati Tvou velikost a Tvou dobrotu, kterou člověka vyvyšuješ.

1. Pohled na hvězdnaté nebe a na nebeská tělesa hlásá nám velikost, vznešenost a moc Boží. Tak jasný a mocný je tento hlas děl Božích, že už malé dítě z nich Boha a jeho vlastnosti může poznati; zvláště však poznává a velebí v těchto projevech všemohoucnosti Pána Boha, je-li v srdce jeho už zaseto símě víry. Velkolepá díla Boží v přírodě umlčují a zahanbují všechny jeho nepřátele, kteří ho popírají nebo se mu rouhají.

a) *Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra! Quoniam video coelos tuos, opera digitorum tuorum, lumen et stellas, quae tu fundasti.* - Pohled na hvězdy za tiché noci má cosi tajemného, povznáší nás a bezděky budí podiv a úctu k Stvořiteli. Což teprve když poněkud uvažujeme o velikosti jednotlivých těles nebeských a o jejich ohromných vzdálenostech! Jupiter, jedna z nejmenších a nám nejbližších hvězd, je 1300krát větší než naše země; a nám se zdá už malý

kousek naší země tak veliký, když někdy několik hodin drahou jedeme! Vzdálenosti a rozměry jiných nebeských těles jdou až do závratné výše: mléčná dráha, která se nám zdá býti bílým proužkem složeným z řady teček obsahuje na 4000 hvězdných skupin, z nichž některé mají až na 20 milionů hvězd; některé hvězdy jsou tak vzdálené že paprsek světla z nich vycházející potřebuje sta let, aby došel na zemi, ačkoli rychlost světla je větší než rychlost jakéhokoliv jiného pohybu. O, vpravdě, jak mocné, jak velebné je Tvé jméno, Pane! Jak se musím docela pokořiti před tímto mým všemohoucím a neomezeným Pánem, jak věrně musím mu sloužiti! Chci také věřicím často vykládati o těchto divech Boží všemohoucnosti, abych je přivedl blíže k Pánu Bohu.

b) *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem.* - Co filosofové-bezvěrci marně hledají, to v Církvi sv. už věřící dítko hravě poznává. Děkujeme Pánu Bohu vroucně, že nám svatou vírou otevřel oči. Snažme se pokorou a čistotou napodobovati nevinné dítko, pak budeme stále hlouběji vnikati v tajemství Boží.

c) *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem.* - Aby dítky Pána Boha dobře poznávaly a od nejtělejšího věku chválily, musí býti ovšem dobře vzdělávány v náboženství. Pracujme a bojujme za to, aby nám svaté právo na náboženské vyučování nebylo nikdy odňato; konejme tuto důležitou povinnost pastorační co nejbedlivěji; milujme dítky opravdovou nadpřirozenou láskou. A čím prostředí školy je k náboženství lhostejnější nebo i nepřátelštější, čím dítky už samy k náboženství a knězi chladnější, tím více musíme projevovati obětavou lásku a horlivost.

d) *Perfecisti laudem propter inimicos tuos, ut destruas inimicum et ultorem.* - Nepřátel Božích a svaté víry nenapravíme tím, že se nad jejich bludy a nad způsobem jejich boje rozčilujeme, nýbrž tím, že jim Boha a jeho moc z děl jeho ukážeme. Aspoň ti, kteří mají ještě zdravý smysl a něco dobré vůle, ne-

mohou svůj sluch zcela uzavřítí tomuto moonému a jasnému hlasu.

2. Pohled na ohromná tělesa nebeská a na všechna velkolepá díla Boží ukazuje nám jasně, jak vlastně jsme maličtí a nepatrní. Ale zároveň nám také naopak připomíná neskončenou moc, dobrotu a lásku Boží, jenž se o nás nepatrné tak otcovsky stará, nám tolik tvorů k službě naší dává a vlastně nás jejich pánem činí, nás tak vyvyšuje už v řádu přirozeném, ale ještě více v řádu nadpřirozeném.

a) *Quid est homo?* - Co znamená vlastně člověk? Jsme zvyklí dívat se na lidi spíše ve světle toho, co je u nich případečné a nahodilé: ve světle jejich zevnějších úspěchů a lidských poct a vyznamenání, a proto považujeme některé lidi za veliké a mocné. Jak málo však znamená člověk sám v sobě! Vizme malé dítě: snad z něho bude jednou znamenitý muž před světem, nyní je však úplně bezmocné a ubohé; a je to přece člověk; jak málo tedy znamená člověk. Pohledme na nějakého slabomyslného ubožáka; kdo by nebyl naplněn hlubokou soustrastí pohledem na toho, který se spíše zvířeti podobá; a přece je to člověk! A přistupme konečně k loži umírajícího velikána: zdálo se, že obejmá vědění celého světa, a nebo že v jeho ruce jsou osudy národův, a nyní zde leží zcela bez moci, nemůže se skoro ani hýbat a nemůže si ani jednu sekundu života přidati. To je člověk! Ó Bože, jak jsem nepatrný u srovnání s Tebou, ano už se světem od Tebe stvořeným. Jak bezvýznamno a lhostejno by to bylo pro tento svět, kdybych dnes z něho zmizel! Chci uznati tuto svou nepatrnost a svou naprostou závislost na Tobě, věčném mém Pánu, a chci Tobě a jenom Tobě věrně sloužiti.

b) *Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quoniam visitas eum?* - Ale jakou vděčností musí být srdce naše naplněno, když uvážíme, jak dobrotivý Bůh nás, nepatrné tvory, zahrnuje svou láskou a svými dobrodiními! Jako pečlivý Otec „jest nás pamětliv“, myslí na nás, stará se o nás, o každého z nás zvláště, jako bychom jenom sami byli na

zemi. A „navštěvuje“ nás: už tím, že je stále u nás a v nás přítomen; navštěvuje nás svými milostmi; navštěvuje nás konečně i kříži a utrpeními, neboť všechno nám posílá jen k našemu dobru. Ó, dobrotivý Bože, ty stále na mne myslíš a o mne se staráš, a já jsem snad tak často v životě úplně na Tebe zapomněl a i nyní tak málo na Tebe si vzpomínám; Ty mne tak často navštěvuješ a já tak zřídka dbám „navštívení Tvého“!

c) *Constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius.* - Snad nejlépe lidem ukazuje Pán Bůh svou dobrotu a laskavou prozřetelnost, aspoň v řádě přirozeném, že nám dal k službám ostatní tvory země. Ano, učinil člověka pánem tvorů; ale zároveň mu dal přísný zákon, aby těchto tvorů užíval jenom jako prostředků a nástrojů ke cti a chvále Pána Boha a k spáse své duše. Má člověk z těchto tvorů Pána Boha stále lépe poznávat, smí a má jich užívat, kde jsou nutny nebo užitečny k službě Boží, ale musí se jich zříkati, když by ho od Boha odvracely a na duši mu škodily. Pohlížíme na tvory vskutku v tomto světle a užíváme jich podle svatě vůle Boží? Není snad dokonce nějaký tvor, který nás odvrací od Pána Boha a svádí ke hříchu?

d) *Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum.* - Pán Bůh zahrnul už v řádě přirozeném člověka nesčetnými dobrodiními, učinil ho pánem ostatních tvorů na zemi. Ale to nepostačilo jeho nesmírné dobrotě a lásce. Povýšil ještě člověka do zcela nového, nadpřirozeného řádu, určil mu nadpřirozený cíl a vybavil ho nadpřirozenými dary. Je to řád nejenom nade všechno pomýšlení vyšší a vznešenější nežli řád přirozený: je to řád skutečně božský; neboť nadpřirozenou milostí dostává člověk právo na tu blaženost, která po přirozenosti náleží jedině Bohu, stává se vskutku účastným Boží přirozenosti a přijatým synem Božím. Přemýšlejme častěji o této základní pravdě naší víry a hledme do ní hluboko vniknouti; uvažujme zejména častěji o kráse a vznešenosti posvěcující milosti, která je zákla-

dem tohoto nadpřirozeného řádu a našeho věčného štěstí. Pak nepropadneme tak snadno malomyslnosti a nebudeme tolik sklíčení různými utrpeními a pokročeními: vždyť víme, že nic nám nemůže uskoditi a nic nemůže nás o naše pravé štěstí připraviti, když je v duši naší milost Boží. Naši největší péčí musí býti, abychom sami nikdy neztratili tohoto vzácného daru, a abychom ho zjednávali a uchraňovali duším nám svěřeným. Vskutku, co by pomohly i velkolepé manifestace a skvělé organizace věřících, kdyby tito snad při tom nebyli v milosti Boží!

3. Pán Bůh povolal celé pokolení lidské k nadpřirozenému cíli, a každý člověk, jehož duše je obdařena posvěcující milostí, je povýšen do nadpřirozeného řádu a korunován slávou a ctí. Nade všechny ostatní jest však omilostněna lidská přirozenost Pána Ježíše, a Kristus Pán jest korunován slávou a ctí daleko nade všechny. Proto se slova žalmu o povýšení a oslavení člověka vztahují zcela zvláštním způsobem na Krista Pána. O něm také v plném a dokonalém smyslu platí, že ho ustanovil Bůh nad díly rukou svých a všechno podrobil nohám jeho.

a) *Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum.* - Kristus Pán jako Bohočlověk stojí ovšem vysoko nade všemi anděly. Jako Bůh je jejich Tvůrcem a odvčným Pánem, jako člověk učiněn byl pro své hypostatické spojení s božstvím a pro zásluhy svého vykupitelského díla králem nejenom země, nýbrž i nebe. Lidská přirozenost Kristova však sama v sobě je nižší než přirozenost andělská. Ale tato přirozenost je obdařena daleko vyšším stupněm milosti než mají všichni andělé dohromady. Z této plnosti milosti Kristus Pán nám stále uděluje, ona je ideálem, k němuž se máme stále více blížit. Podivujme se této nepochopitelné náplni milosti v duši Kristově, klaňme se této omilostněné duši, prosme Krista Pána, aby nám z pokladu svých milostí uděloval stále štědřeji, snažme se vzrůstem v milosti duši svou stále podobnější činiti duši Kristově. Duše Kristova, posvěť mne!

b) *Constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius.* - Kristus Pán jest v pravém a doslovném slova smyslu Králem všech stvořených věcí, všech rozumných i nerozumných, živých i neživých tvorů. Nevykonává sice tu svou vládu a své panství sám, nýbrž dovoluje nám, abychom tvorů užívali. Ale musíme uznati jeho svrchované panství, musíme všeho užívatí podle jeho svaté vůle, musíme se pro něho mnohého zříkati; odříkáme-li se pro Pána Ježíše nějakého tvora, dáváme mu vlastně jenom to, co mu už náleželo.

9.

**Dík za vítězství a prosba za ochranu
proti utiskovatelům.**

A/ T e x t ž a l m u.

1. **Confitebor** (Gratias agam) tibi, Domine, [in] toto corde meo; * **narrabo omnia mirabilia tua.**

2. **Laetabor et exultabo in** (de) te; * **psallam nomini tuo, Altissime,**

3. **in convertendo** (quia convertisti) **inimicum meum retrorsum,**¹ **infirmabuntur** (corruerunt) **et peribunt** (perierunt) **a facie tua;**

4. **quoniam fecisti** (egisti) **(iuste) iudicium meum et causam meam;** * **sedisti super thronum, (tu), qui iudicas (secundum) iustitiam.**

5. **Increpasti gentes et periit impius;** * **nomen eorum delesti in aeternum, et in saeculum saeculi.**

6. **Inimici defecerunt (et) frameae (eorum) in finem** (perpetuo); **et civitates eorum destruxisti.**

7. **Periit memoria eorum cum sonitu** (ut sonitus);² * **et Dominus in aeternum permanet.**

8. Paravit in iudicio (ad iudicium) thronum suum;
* et ipse iudicabit orbem terrae in aequitate; iudicabit populos in iustitia.

9. Et factus est Dominus refugium pauperi, * adiutor in opportunitatibus (calamitatibus),³ in tribulatione.

10. Et sperent in te, qui noverunt nomen tuum, * quoniam non dereliquisti quaerentes te, Domine.

11. Psallite Domino, qui habitat in Sion; * annuntiate inter gentes studia (magna opera) eius.

12. Quoniam requirens (ut ulciscatur) sanguinem,⁴ eorum recordatus est: * non est oblitus clamorem pauperum.

13. Miserere mei, Domine; * vide humilitatem (miseriam) meam (factam mihi) de (ab) inimicis meis.

14. Qui exaltas (educis) me de portis mortis, * ut annuntiem (annuntiare possim) omnes laudationes (laudes) tuas in portis filiae Sion.⁵

15. Exsultabo in (Iubilabo de) salutari tuo. * Infixae (Immersae) sunt gentes in interitum, quem (foveam, quam) fecerunt;⁶

16. in laqueo isto, quem absconderunt (clam posuerunt) comprehensus (irretitus) est pes eorum.

17. Cognoscetur (Manifestabitur) Dominus iudicia faciens (exercens): * in operibus (artificiis) manuum suarum comprehensus (irretitus) est peccator.

18. Convertantur (Recedant) peccatores in infernum,⁷ * omnes gentes, quae obliviscuntur Deum.

19. Quoniam (Revera) non in finem (perpetuo) oblivio erit (apud te) pauperis; * patientia (fiducia)

pauperum non peribit in finem (vana erit perpetuo).

20. Exsurge, Domine, non confortetur (superbiat) **homo: * iudicentur gentes in conspectu tuo.**

21. Constitue, Domine, legislatorem super eos⁸ (inice timorem eis) *** ut sciant gentes, quoniam homines sunt.**

22. Ut quid (Quare), **Domine, recessisti** (a me) **longe** (procul);⁹ *** despicias** (abscondis te) **in opportunitatibus** (calamitatibus),¹⁰ **in tribulatione?**

23. Dum superbit impius, incenditur (angitur) **pauper; * comprehenduntur** (capiantur) **(illi) [in] consiliis** (dolis), **quibus cogitant** (quos excogitant).

24. Quoniam laudatur (gloriatur) **peccator in desideriis animae suae; * et iniquus benedicitur** (contemnit Deum).

25. Exarcebavit (Irritavit) **Dominum peccator; * secundum multitudinem irae** (in multitudine superbiae) **suae non (eum) quaeret.**¹¹

26. Non est Deus in conspectu eius; * inquinatae (profanatae) **sunt viae illius in omni tempore.**

27. Auferuntur (Distant longe) **iudicia tua a facie eius;**¹² *** omnium inimicorum tuorum dominabitur** (omnes inimicos suos superbe contemnit).

28. Dixit enim in' corde suo: Non movebor (vacillabo) **a generatione in generationem sine malo**¹³ (infortunio).

29. Cuius maledictione os plenum est, et amaritudine (fraude) **et dolo** (violentia); *** sub lingua eius (est) labor** (iniuria) **et dolor**¹⁴ (vexatio).

30. Sedet in insidiis (ut insidietur) **cum divitibus occultis** (latebris), *** ut interficiat innocentem.**

31. Oculi eius (in) pauperem respiciunt (observant): * **insidiatur in abscondito quasi leo in spelunca sua.**

32. Insidiatur, ut rapiat pauperem, * rapere (vult) pauperem, dum attrahit eum.

33. In laqueo suo humiliabit (prosternet) **eum; * (et ille) inclinabit se** (labefactabit) **et cadet, cum dominatus** (potitus) **fuerit (impius) pauperum.**

34. Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus, * avertit faciem suam, ne videat (hoc) in finem (perpetuo).

35. Exsurge, Domine, exaltetur (elevetur) **manus tua * ne obliviscaris pauperum!**

36. Propter quid irritavit (Quo iure contempsit) **impius Deum? * dixit enim** (ita ut diceret) **in corde suo: Non (de hoc) requirit** (inquiret).

37. Vides (hoc); quoniam tu laborem (aerumnam) **et dolorem consideras** (intueris), * **ut tradas eos** (sumas ea) **in manus tuas.**¹⁵

38. Tibi derelictus est (committit se) **pauper; * orphano tu eris adiutor.**

39. Contere brachium peccatoris et maligni; * quaeretur (iudicetur) **peccatum illius, et non invenietur** (ita ut desinat).

40. Dominus regnabit in aeternum et in saeculum saeculi: * peribitis (evanescetis), **gentes, de terra illius!**

41. Desiderium pauperum exaudivit Dominus; * praeparationem (petitionem) **cordis eorum audivit auris tua,**¹⁶

42. iudicare (ut iura tuearis) **pupillo et humili,**¹⁷ **ut non apponat ultra magnificare se** (amplius glorificetur) **homo super terram.**

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

V hebrejském textu je tento devátý žalm rozdělen na dva; a nový (podle hebrejského textu desátý) žalm počíná v. 22 (Ut quid Domine, recessisti). Nadpis jej připisuje Davidovi, a z katolických exegetů hájí mnozí přímý původ od Davida, který jej složil jako děkovný hymnus po vypuzení Filištinských ze severní Palestiny; někteří však mají za to, že žalm je v nynější podobě původu pozdějšího, že však navazuje na nějaký hymnus Davidův. V první části děkuje žalmista Hospodinu, že nepřátelské národy porazil, svou říši utvrdil a ochráncem ubohých a chudých se stal (1-14), v dalších částech pak prosí, aby Bůh podobně i všechny ostatní nepřátele pokořil (15-21), líčí jejich lstivost a zpupnost (22-34), a znovu se obrací k Bohu o pomoc (35-42). Aplikace na Krista a Církev a jejich nepřátele leží na snadě; proto je žalm zařazen do officia nedělního, které je opěvováním oslaveného Krista Pána a jeho Církve.

C) Poznámky.

¹ Žalmista počíná uváděti důvody, proč děkuje Hospodinu a chválu mu pje: „poněvadž jsi na útěk obrátil nepřitele atd.“

² Jejich památka vymizela, jako se zvuk ve vzduchu ztrácí. V hebrejském textu zde vypadla jedna sloka.

³ V pohromách (Vulgata: v době příhodné). Podobně ve v. 22.

⁴ Hospodin mstí nevinně prolitou krev a jaksi ji vyžaduje na zločinci.

⁵ „Vyvedl jsi mě z bran smrti, abych mohl ještě pěti Tvé chvály v branách (brány byly místem shromáždění) dcery Sionské (= Jerusalema).“

⁶ Popisuje v tomto a následujících verších záhubu nepřátel žalmista užívá obrazů vzatých ze způsobu lovu na Výhodě obvyklého. Podobně ve v. 30 a dd.

⁷ Necht jsou vydáni na smrt.

⁸ Zákonodárce, o nějž prosí (podle Vulgaty) je Mesiáš. V hebr.: „naplň je strachem, dopusť na ně zděšení“.

⁹ Zde počíná v hebrejském originále nový (desátý) žalm,

a zároveň nová myšlenka: obava před novými nájezdy nepřátel a prosba za ochranu proti nim.

¹⁰ Vulgata: „nevšímáš si nás v době příhodné“; hebr.: „zahaluješ se (svou tvář) v pohromách“. Zahalení tváře je znamením nepřízně.

¹¹ Ve své zpupnosti netáže se po Bohu, nedbá o něho.
¹² „Soudy Boží jsou daleko od jeho tváře“, t. j. nedbá o ně.

¹³ Zde v originále vypadla jedna sloka.

¹⁴ Práví se, že ústa hříšnickova jsou plná zlořečení, podvodných a násilnických slov, poněvadž taková slova stále pronáší, a obrazně se ličí, jakoby měl zásobu takových slov pod jazykem.

¹⁵ Bůh dobře ví o útrapách a strastech svých věrných a bere je do rukou své prozřetelnosti, která je vlastně posilá.

¹⁶ Bůh vyslyšel modlitbu z dobře připraveného srdce vycházející (v originále jednodušeji: vyslyšel prosbu srdce jejich).

¹⁷ „Abys se ujal práva sirotka a sniženého“ („iudicare“ je závislo na „exaudivit“, a udává předmět a účinek modlitby.)

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo; narra-
bo omnia mirabilia tua. Increpasti gentes et peristi impius,
nomen eorum delesti in aeternum et in saeculum saeculi.

2. p.: Pane, dej mi, abych byl vždy pamětliv Tvé přísne
spravedlnosti ale též Tvého nepochopitelného milosrdenství.

1. Žalm připomíná nám nejprve vážnou a důležitou pravdu, že Bůh v své spravedlnosti trestá i hříšné, násilné a proti němu odbojné národy. Trestá je mnohdy vyhynutím a vyhlazením jejich památky. Mstí každou nevinně od nich prolitou krev. Často hynou právě těmi násilnými prostředky, jichž sami užívali. Svůdcové pak jejich propadají věčnému zavržení, jestliže se zavčas neobrátní. Tak Bůh potrestal už mnohé národy, aby aspoň jiné k poznání přivedl.

a) *Sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam. Paravit in iudicio thronum suum; et ipse iudicabit orbem terrae in aequitate, iudicabit populos in iustitia. Iudicentur gentes in conspectu tuo.* - Bůh bude jednou po spravedlnosti souditi i celé národy. Zachovejme si proto klid a rozvahu, i když slyšíme

o různých násilnostech, utlačování slabých, pronásledování Církve se strany některých národů.

b) *Increpasti gentes et periit impius; nomen eorum delesti in aeternum et in saeculum saeculi. Civitates eorum destruxisti. Periit memoria eorum cum sonitu: et Dominus in aeternum permanet. Peribitis gentes de terra illius.* - Byly kdysi mocné národy, které, jak se zdálo, vládly skoro celým světem a jimž skoro všichni ostatní musili sloužiti. A nyní jsou jejich nádherná města srovnána se zemí, památka jejich vyhynula a mnohdy se už i jejich jméno sotva připomíná. Tak dovede Bůh trestati zpupnost a zvláště boj proti svému zjevení a svým příkázáním.

c) *Quoniam requirens sanguinem, eorum recordatus est.* - Bůh bude jednou vyžadovati přísný počet z každého marného slova. Mohli bychom si tedy mysleti, že by nechal nepomstěnu i jenom jednu kapku nespravedlivě prolité krve?

d) *Inimici defecerunt frameae in finem. Infixae sunt gentes in interitu, quem fecerunt. In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum. In operibus manuum suarum comprehensus est peccator.* - I v tom se jeví spravedlnost Boží, že způsob trestu odpovídá často způsobu hříchů. Zlámány budou meče těch, kdož meče k násilnostem užívali, lstiví budou od jiných podvedeni, strůjci nespravedlivých válek podlehnou sami ve válkách, které Bůh na ně pošle.

e) *Convertantur peccatores in infernum, omnes gentes, quae obliviscuntur Deum. Exsurge, Domine, non confortetur homo. Ut sciant gentes, quoniam homines sunt. Ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.* - Nikdy ovšem nebude nějaký národ celý trestán věčnými tresty, protože jsou v něm vždy také spravedliví, nebo kteří byli k zlému jenom svedeni. Příčina všech násilností a vši zpupnosti je, že lidé i národové zapomínají, že jsou jenom bídnými lidmi, jak jsou slabí, bezmocní a na Bohu na-prosto závislí.

2. To, co žalmista praví o bezbožnících utiskují-

cích vyvolený národ a jeho spravedlivé, lze obrátiti na každého hříšníka, a platí to bohužel ve zvýšené míře i o hříšném knězi. Příčina hříchu je, že nemyslí na Boha a zapomíná na jeho všudypřítomnost, že je pyšný a že je zcela ponořen do hmotných věcí tohoto světa. Jevívá se hřích na venek zvláště zpupnými, pohrdavými a všecko odsuzujícími slovy. A bohužel, zřídka kdy zhouba hříchu zůstává omezena na hříšníka samého; svým slovem a příkladem šíří nákazu i ve svém okolí. Zvláště špatný kněz stává se přímo nebo nepřímo svědkem druhých.

a) *Non est in conspectu eius Deus; inquinatae sunt viae illius in omni tempore. Auferuntur iudicia tua a facie eius. Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus. Dixit enim in corde suo: Non requireret.* - Trvá-li někdo ve svém hříchu, anebo dopouští-li se znovu a znovu nějakého hříchu, nelze to vysvětliti jinak, než že pozbyl vědomí přítomnosti a přísné spravedlnosti Boží, že nemyslí na Boha a jeho soud. Ó, Bože, naplň mne živým vědomím své všudypřítomnosti a své neúprosné spravedlnosti, dej mi, abych často zaléтал v myšlenkách k Tobě a tak nikdy se ničeho nedopustil, co by se Ti znelíbilo!

b) *Dum superbit impius, incenditur pauper. Exacerbavit Dominum peccator; secundum multitudinem superbiae suae non eum quaeret.* - Zcela správně uvádí žalm jako nejhlubší kořen hříchů a jako největší překážku milosti Boží lidskou pýchu. Něco z této pýchy nosíme všichni v sobě. Jedním z nejdůležitějších úkolů duchovního života je vypěstiti v sobě opravdovou, solidní pokoru. Rozjímání o vlastní nicotě, pohled na pokorné Srdce Páně, ochotné přijímání pokoření jsou k tomu hlavní prostředky.

c) *Dixit enim in corde suo: Non movebor a generatione in generationem sine malo.* - Nepotká-li nás delší dobu žádné neštěstí, daří-li se nám všecky naše podniky, žijeme-li v poměrném blahobytu, ztrácíme se snadno v pozemských věcech a lehkomyšlníme; takové pozemské a lehkovážné smýšlení je nejpríhodnější půdou pro hřích. Mějme proto vždy zrak upře-

ný k nebesům, pohlížeje na přítomný život vážně, v útěchách a hojnosti myslíme na příští strasti nebo nedostatek; a když nám Pán Bůh delší dobu neposílá kříže, ukládejme si dobrovolnými kajicnostmi kříže sami.

d) *Cuius maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo; sub lingua eius iniuria et vexatio.* · Jedním z nejjistějších znamení zkaženého a hříšného srdce je domýšlivé posuzování a pohrdavé odsuzování. Buďme tedy na stráži, a pozorujeme-li u sebe tento sklon k posuzovačství, zkoumejme se, zdali je v našem nitru všecko v pořádku.

e) *Sedet in insidiis cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem. Insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem, rapere vult pauperem, dum attrahit eum.* · Jedním z nejsmutnějších a neodpornějších zjevů je zkažený člověk, druhé k hříchu svádějící; je skutečným vrahem, horším než ten, který ničí život tělesný, a ještě ošklivější je, když tak činí lstivě a podvodně pod rouškou dobrého. Jak hrozná je teprve myšlenka na svůdce-kněze! Všemohoucí, milosrdný Bože, uchraň mne strašlivého neštěstí, že bych někdy svým špatným příkladem nebo slovem zabil nějakou duši; dej mi milost, abych svým životem přivedl hodně mnoho duší k Tobě!

3. Žalm jest svým líčením zloby hříchu a jeho trestů mocnou výstrahou před hříchem; ale je též velikou útěchou pro spravedlivého, protože ukazuje, jak Pán Bůh své věrné chrání; zároveň naznačuje, jak si můžeme této ochrany Boží zasloužiti, a jak se za ni Bohu odvděčiti. Bůh sám soudí při a věc spravedlivého a ochotně mu pomáhá, zvláště v těžkých dobách. Žádá však, abychom jej hledali, jej stále lépe poznávali, abychom byli pokorní a od věci tohoto světa odloučení. Nejlépe se Pánu Bohu odměníme za jeho lásku, když si zachováme vždy radostnou důvěru v něho, když se k němu často v uctivé a sebrané modlitbě budeme povznášeti, když jeho díla a dobrodiní budeme hlásati druhým.

a) *Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam. Iudicare pupillo et humili.* - V životě svém jsme už zažili a ještě zažijeme různých nepříjemností a zklamání od lidí, ale též skutečného bezpráví a útisku. Můžeme se ovšem hájiti, a nejde-li o naši osobu, nýbrž o věc Církve a Kristovu, jsme k tomu mnohdy zavázáni a můžeme hledati pomoci také u lidí. Ale lepší, jistě dokonalejší je, když všechno vložíme v ruce Boží. On je Soudce vševědoucí a nejspravedlnější.

b) *In convertendo inimicum meum retrorsum infirmabuntur, et peribunt a facie tua. Adiutor in opportunitatibus, in tribulatione. Qui exaltas me de portis mortis. Orphano tu eris adiutor. Desiderium pauperum exaudivit Dominus.* - Zde máme stručně shrnuta téměř všechna dobrodiní Boží: chrání nás před nepřáteli těla a duše, pomáhá nám v úzkostech a starostech, vysvobozuje od smrti časné i věčné, těší opuštěné, slyší jejich modlitby. Uvažujme často o těchto důkazech lásky Boží, abychom na ně nezapomněli.

c) *Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras, ut tradas eos in manus tuas.* - Bůh ovšem svým věrným neodnímá starosti a strasti; ale může-li býti v utrpení a tísní větší útěchy nad myšlenku, že je to přelaskavá ruka nebeského Otce, která všechno to posílá a že všechny naše osudy jsou v ruce Prozřetelnosti?

d) *Et sperent in te, qui noverunt nomen tuum; quoniam non dereliquisti quaerentes te Domine.* - První podmínkou, abychom se stali hodni takové lásky Boží je, abychom Boha upřímně hledali a jej stále lépe poznávali. Domníváme se snad všichni, že vskutku Boha horlivě hledáme a jej dobře poznáváme. Odkud to tedy, že jsme stále tak rozptýleni v modlitbách a že často hledáme útěchu a upokojení spíše u tvorů než u Boha?

e) *Factus est Dominus refugium pauperi. Non est oblitus clamorem pauperum. Vide humilitatem meam de inimicis meis. Quoniam non in finem oblivio erit*

pauperis: patientia pauperum non peribit in finem. Ne obliviscaris pauperum. Tibi derelictus est pauper. Desiderium pauperum exaudivit Dominus; praeparationem cordis eorum audivit auris tua. Iudicare pupillo et humili. - Zde máme jiné podmínky, abychom si získali přízeň Boží: musíme být pokorní a pokornou modlitbou srdce své připravovati, musíme se s trpělivostí Bohu odevzdávati, musíme milovati chudobu pro Boha. Chudšas budí soustrast svou nouzí a svým nedostatkem; ale jeho chudoba je jenom tehdy ctností, když je s ní spokojen a netouží nezřízeně po statcích pozemských. Bůh nežádá od svých sluhů, aby trpěli skutečně nouzi, ale chce na nich, aby nelpěli srdcem na statcích hmotných.

f) Confitebor tibi, Domine in toto corde meo; narrabo omnia mirabilia tua. Laetabor et exultabo in te; psallam nomini tuo, Altissime. Psallite Domino, qui habitat in Sion; annuntiate inter gentes studia eius. - To budiž naším díkem za dobrotu Boží: z celého srdce a s největší uctivostí budeme ho stále v modlitbách chváliti, s radostnou důvěrou a ochotou budeme mu sloužiti, velké jeho činy a dobrodiní jím prokázaná budeme všem hlásati.

10.

Nezlomná důvěra v Boha v obtížích života.

A) Text žalmu.

1. In Domino confido; quomodo (igitur) dicitis animae meae: * Transmigra (Avola) ad montem sicuti passer?¹

2. Quoniam (Etenim) ecce peccatores (in) tenderunt arcum, paraverunt (aptaverunt) sagittas suas in pharetram (ad arcum) * ut sagittent (feriant) in obscuro rectos corde.

3. Quoniam quae perfecisti (ipsa fundamenta) destruxerunt² * iustus autem, quid (mali) fecit?

4. (Sed) Dominus (est) in templo sancto suo * Dominus, (cuius) in coelo sedes eius.

5. Oculi eius in pauperem respiciunt * palpebrae³ eius interrogant (examinant) filios hominum.

6. Dominus interrogat (examinat) iustum et impium * qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

7. Pluet super peccatores laqueos (carbones) * ignis et sulphur et spiritus procellarum⁴ (ven-tus aestuosus) erit pars (portio) calicis eorum.⁵

8. Quoniam iustus Dominus et iustitias dilexit * (ad) aequitatem vidit (respicit) vultus eius.

B) P ů v o d, ů č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalmista, jemuž přátelé rádi, aby se útekem do hor vysvobodil z úkladů jeho životu činěných (David na dvoře Saulově; srv. 1 Sam 18, 9 d.), odpovídá, že nechce spásy hledati v útěku (1-3), nýbrž že chce důvěřovati v Boha vševědoucího (4, 5) a nejvyššího spravedlivého, který svým soudem jako bleskem postihne zlomyslné nepřátele, spravedlivému však ukáže milosrdenství (6-8). Žalm je výrazem neomezené důvěry v Boha, která v soukromých i veřejných nehodách nehledá ochrany ani u lidí, ani v zbabělém útěku, nýbrž u věrného a spravedlivého Boha.

C) P o z n á m k y.

¹ Jest to asi příslovečné rčení, kterým se v nebezpečí k útěku radívalo.

² Nepřítel (Saul) nejenom usiluje o bezživotí žalmisty, nýbrž v zemi je veliký nepořádek, vše od základů se počíná rozvracet. Podle jiného výkladu: Podaří-li se nepříteli

samy základy (pořádku, říše) rozvrátiti, co bude moci potom spravedlivý (žalmista), ještě učiniti?

³ Víčka oční (palpebrae), metaforicky = oči upřeně pozorující.

⁴ Soud Boží se přirovnává bouři a dešti žhavého uhlí (podle latinského: osidel) a síry.

⁵ Kalich nebo část (pars, portio) kalichu v Písmě svatém = úděl, los jednomu každému Bohem ustanovený.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: In Domino confido; quomodo igitur dicitis animae meae: Transmigra ad montem sicut passer?

2. p.: Prosme za neomezenou důvěru v Pána Boha, který spravedlivým lásku ukazuje, nešlechterníky přísně třepe.

1. Obtíže kněžského života a různá protivenství jsou velkým pokušením k malomyslnosti. Někdy si hledíme uleviti tím, že se kříží vyhýbáme, často hledáváme pomoci a útěchy více u lidí než u Pána Boha. A přece víme, že Pán Bůh s nebe na nás hledí a nás řídí svou prozřetelností, a že se k němu ve svatostánku každé chvíle můžeme utéci. A čím bídňější jsme, tím více nám ukazuje svou milosrdnou lásku. Žádá jenom, abychom skutečně milovali spravedlnost.

a) *In Domino confido!* - Tato slova by měla být vůdčí hvězdou celého našeho kněžského života, ta bychom si měli opakovati každého dne z rána, ale zvláště si na ně vzpomenouti v době obtíží a protivenství. Pak by nic nemohlo zkaliti klid našeho srdce.

b) *Quomodo dicitis animae meae: Transmigra in montem sicuti passer?* - Jsou nebezpečí, v nichž útěk je jedinou záchranou: to platí o příležitostech a pokušeních proti svaté čistotě. Ale vyhýbat se kříží, nechťit se podjati nějaké těžší a nepříjemné práce, ačkoli vidíme, že by byla potřebná, opouštět pro nepříjemnosti své místo a stádce, kde bychom podle vůle Boží mohli a měli působiti: to není jednání šlechtné a dokonalého kněze důstojné.

c) *Dominus in templo sancto suo.* - Postěžovati

si v obtížích a křížích u lidí, není jistě nic nedovoleného. Ale nezapomínejme, že nejlepší a nejsolidnější útěchy nalezneme vždy u Pána Ježíše před svatostánkem.

d) *Dominus in coelo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt, palpebrae eius interrogant filios hominum.* - Vtiskněme si hluboko v duši tento obraz vše pronikajících a nanejvýše laskavých očí Božích, aby nás provázel při všech našich pracích i zotaveních, aby byl nám útěchou zvláště v době utrpení a malomyslnosti!

e) *Oculi eius in pauperem respiciunt.* - Chudí jsou zvláštními miláčky Božími. Apoštolská chudoba kněžská nezáleží ovšem v tom, že by kněz ničeho nesměl mít, nebo nemohl žítí přiměřeně svému stavu, ale i on musí nějak napodobovati chudičkého Krista Pána. Má jmění a příjmy spravovati ne jako majetek svůj, nýbrž Kristu a Církvi náležející. Když má to, co k živobytí stavu jeho přiměřenému je potřeba, nemá toužiti po větších příjmech, a co mu zbude, má věnovati chudým a na dobré účely. V celém jeho zevnějšku a zařízení má se jeviti apoštolská jednoduchost.

f) *Quoniam iustus Dominus et iustitias dilexit, aequitatem respicit vultus eius.* - Chceme-li se učiniti hodnými zvláštní prozřetelnosti Boží, milujme kněžskou spravedlnost. Záleží ve věrném plnění povinností vůči Bohu a věřícím a v usilovné snaze o kněžskou dokonalost.

2. Naše důvěra v Boha jistě vzroste, uvážíme-li, jak smutný osud čeká ty, kteří, domnívajíce se, že spravedlnosti Boží mohou uniknouti, ve skrytě kují zlé plány, spravedlivým strojí úklady a dokonce podvracejí samy základy společenského řádu. Ztratí duši svou a stihne je hrozný soud Boží.

a) *Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, ut sagittent in obscuro rectos corde.* - To je právě znamením hříšníků a zlomyslných, že se snaží své plány prováděti potají, jako by vševědoucího Boha oklamati mohli. Ale i u nás kněží nebývá to dobrým

znamením, snažíme-li se skrývatí své pravé záměry a úmysly. Myslíme-li to upřímně s Pánem Bohem a bližními, nemusíme se báti slunečního světla.

b) *Quoniam ipsa fundamenta destruxerunt.* - Zvláště za dnešních dob snaží se nepřátelé Boha a Církve podvracetí samy základy mravního a společenského života a popírají nejenom všechny jednotlivé články víry, nýbrž samy předpoklady, na nichž víra spočívá. Právě proto je naší pastorační povinností hlásati především tyto základní pravdy a zásady: víru v Boha a jeho prozřetelnost, nutnost mravního řádu pro lidskou společnost, skutečnost nadpřirozeného řádu, věrohodnost Božího zjevení, božské poslání Církve a její význam pro společenský řád.

c) *Qui diligit iniquitatem, odit animam suam.* - To jsou slova věčné Pravdy. A kdyby se na čas a zdánlivě hříšníkovi sebe lépe vedlo, a kdyby nám přestoupení vůle Boží nevím jakou rozkoš a výhodu přineslo: koncem hříchu nebude a nemůže býti, leč zkáza a smrt duše.

d) *Pluet super peccatores laqueos. Ignis et sulphur et spiritus procellarum - pars calicis eorum.* - Písmo svaté užívá tohoto obrazu takového ničivého deště jenom jako stínu hrozného soudu Božího nad těžkým hříchem. Ó Bože, chraň mě všeho, co by mě mohlo vésti na cestu těžkého hříchu. Chci věřícím často o hrozných trestech těžkého hříchu mluvíti, aby žádná z duší mně svěřených nepropadla záhubě.

Proti marným, lstivým, pyšným a pomluvačným jazykům.

A) Text žalmu.

1. **Salvum me fac, Domine, quoniam defecit sanctus¹** (deficiunt pii); *** quoniam diminutae** (diminuti) **sunt veritates** (fideles) **a (ex) filiis hominum.**

2. **Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum * labia dolosa** (labiis dolosis) **in corde et corde²** (insincero) **locuti sunt.**

3. **Disperdat Dominus universa labia dolosa * et linguam magniloquam** (grandiloquam);

4. (eos), qui dixerunt: „**Linguam nostram magnificabimus** (lingua nostra dominabimur), **labia nostra a nobis** (in nostra potestate) **sunt;**“ *** quis noster Dominus est?**“

5. „**Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum * nunc exsurgam,**“ **dicit Dominus;**⁴

6. „**ponam (eos) in salutari** (salute); *** fiducialiter agam in eo** (qui desiderant eam).“⁵

7. **Eloquia Domini, eloquia casta: * argentum (sunt) igni examinatum, probatum terrae** (epuratum a terra), **purgatum septuplum** (septies).⁶

8. **Tu, Domine, servabis nos et custodies nos * a generatione hac in aeternum.**

9. **In circuitu impii ambulant; (sed) secundum altitudinem tuam multiplicasti (parvi pendis) filios hominum.**⁷

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Nadpis přivlastňuje žalm Davidovi a tomu odpovídá dobře obsah; neboť David měl skutečně jak mezi přívrženci Saulovými, tak později mezi přívrženci Absolonovými mnoho pomluvačů (1 Král 26, 19; 23, 11; 19 dd.). Stěžuje si nejprve, že je tolik podlých lhářů a pomluvačů a prosí Boha, aby Bůh zlé jazyky vyhubil (1-4); posílněn potom hlasem Božím, vyslovuje naději, že Bůh jej vyslyší (5-9). Hodí se žalm pro kompletář, kdy se odporoučíme do ochrany Boží proti úkladům zlého světa; a kněz nalezne v žalmu útěchu, když pohled na převrácenost světa jej plní zármutkem, nebo když se sám stal obětí pomluv.

C) Poznámky.

¹ Žalmista si stěžuje nejprve ve své veliké bolesti hyperbolicky, že už vymizeli lidé spravedliví; potom však uvádí věc na pravou míru a tvrdí, že počet věrných synů lidských se zmenšil.

² Doslova: „(mluví) se srdcem a srdcem“, t. j. s dvojitém, tedy nepřímým srdcem.

³ Náš jazyk je u nás, t. j. patří nám, jsme jeho neodvislí páni.

⁴ Jsou to slova Hospodina žalmistu těšícího.

⁵ Podle Vulgaty: „(zachráním je, t. j. ubohé) a důvěrně budu s ním (ubohým) jednati“; podle hebr.: „(zachráním ty) kteří ji, t. j. mou ochranu žádají.“

⁶ Slova a příslibení Boží se pro svou pravdivost a věrnost přirovnávají pečlivě vytříbenému stříbru.

⁷ („Zlomyslní lidé sice stále obcházejí světem, ale Ty) při vznešenosti své za nepatrné máš syny lidské.“ Jiní rekonstruují a překládají jinak; na př.: (zlomyslní atd., ale Ty množíš syny lidské“).

D) Rozjímání.

1. p.: Disperdat Dominus universa labia dolosa et linguam magniloquam.

2. p.: Vysvobod mě, Bože, od zlých a utrhačných jazyků, ale pomáhej mi také svou milostí, abych já sám se neprohřešoval jazykem.

1. Smíme si jistě i my se žalmistou postěžovati nad zkažeností světa a zvláště nad tolika hříchy jazyka, kterými lidé Boha urážejí, mluvíce řeči marné, neupřímné a pyšné. Než nechceme zůstat při planém nařikání; také nebudeme světa pro jeho zkaženost a jeho hříchy míti v nenávisti, nýbrž budeme se zaň modlití a vynasnažíme se, abychom podle možnosti přispěli k jeho nápravě.

a) *Salvum me fac, Domine, quoniam defecit sanctus; quoniam diminuti sunt fideles ex filiis hominum.* - Vidíme jistě i my mnoho zkaženosti ve světě; a jsou okamžiky, kdy nás tento pohled velmi skličuje. Zdá se nám, že věci spějí stále k horšímu: stále méně horlivosti v návštěvě chrámu, stále více nevázanosti u mládeže. Ale mnohdy je to jenom upřílišený pessimism. Nesmíme přehlížeti také dobré stránky nynějšího náboženského života. Rozšíření častého svatého přijímání, stále rostoucí účast na exercičních kursech, lepší duchovní úroveň kleru. Ale přes to zůstane pravdou, že je ve světě mnoho zkaženosti, a že v mnohém ohledu se jeví spíše úpadek než pokrok. Ale neneseme na tom snad částečně vinu i my sami? Snad tím, že nežijeme dosti nadpřirozený, duchovní život; nebo naopak zase tím, že nepoužíváme horlivě všech zevnějších, i přirozených prostředků. abychom lid napravili a jej uchránili před nebezpečími.

b) *Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum; labia dolosa in corde et corde locuti sunt.* - Kolik marných řečí se namluví ve světě a kolik je v něm neupřímnosti! A nelze se konečně diviti, že se jenom kolem marných věcí otáčejí rozpravy těch, kteří nemají nadpřirozeného života, ba ani víry v posmrtný cíl, a že sobecké pokrytectví vládne tam, kde

není bázně před zákonem Božím. Ale ani u věřících. ba ani u duší jinak o dokonalost usilujících není řeč marná a neupřímná právě řidkou chybou. U těchto se sice nejedná zpravidla o těžké hříchy; ale kolik zlého už způsobily takové marné a obojaké řeči, a jak velice překážejí duchovnímu pokroku! Naši úlohou jest, abychom ve výchově už u mládeže tyto chyby zamezovali. Musí si navyknouti užívati svého jazyka ke cti Boží a užitku bližních, především pak varovati se každé neupřímnosti a každého pokrytectví.

c) *Disperdat Dominus linguam magniloquam. Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus, labia nostra a nobis sunt; quis noster Dominus est?* - Jazyk marný a lstivý jsou jistě chybami a přinášejí mnoho škody; ale mnohem horší a nebezpečnější je jazyk pyšný. A to je právě, co nás ve světě nejvíce zarmucuje a odpuzuje: to pyšné, naduté vynášení sebe a svých skutků, pohrdání druhými a kritisování všeho, tento zpupný duch nezávislosti. Tak daleko jdou někteří v této pýše, že v skutku neuznávají žádného Pána svých řečí a skutků a popírají přímo bytí Boží. Tato pýcha je největší překážkou milosti Boží. Modleme se, aby Pán Bůh tento pyšný svět osvětlil a tuto překážku odstranil; především pak dávejme tomuto světu příklad pokory, tím že svou naprostou závislost na Bohu uznáváme a ve všem se podrobujeme nejsvětější jeho vůli.

2. Obraceli jsme slova žalmu o marném, lstivém a pyšném jazyku na svět od Boha odvrácený nebo k němu vlašný. Ale zkoumejme nyní i sami sebe a ptejme se, zdali snad i naše řeči nejsou někdy marné, neupřímné, domýšlivé a posuzovačné, a které jsou toho asi příčiny.

a) *Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum.* - Přehlédněme v duchu jeden den svého kněžského života a vzpomeňme si na všechna slova a řeči toho dne pronesené. Nemůžeme ovšem zachovávat stále mlčení; chceme-li na věřící působiti, musíme s nimi častěji přátelsky pohovořiti a třeba se i po-

baviti, potřebujeme též nějakého zotavení. Ale nevedeme často ať s domácími nebo se spolubratry řeči marné, neztrácíme čas dlouhou hrou nebo nemístnými a neužitečnými návštěvami? Pohlížeje tedy na celý život svůj, i na své řeči, ve světle věčného, nadpřirozeného cíle, vzpomeňme si často na vážné slovo Kristovo, že budeme museti skládati počet z každého marného slova, a učinme si předsevzetí, že všechna svoje slova, řeči a zábavy podřídíme velikému apoštolskému cíli slávy Boží a spásy duší.

b) *Labia dolosa, in corde et corde locuti sunt.* - Nemusím doznati, že i já, který mám býti hlasatelem pravdy a duše vychovávati k upřímnosti, se někdy dopouštím těchto chyb obojakého, lživého a lstivého jazyka? To ovšem se nemůže líbiti Pravdě věčné a nemůže mi získati důvěru věřících. Příčinou takových chyb je pýcha, egoismus, nedostatek lásky k bližnímu. Nechceme, aby naše ubohost byla od druhých poznána, chceme skryti své ctižádostivé plány, chceme pokrytectvím dosáhnouti nezasloužené chvály nebo nějakého osobního prospěchu, nemáme dosti úcty k duším a nesnažíme se o jejich pravé dobro. Usilujme o solidní pokoru, nezištnost, upřímnou bliženskou lásku, a vyvarujeme se snadno této ošklivé chyby.

c) *Disperdat Dominus linguam magniloquam. Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus, labia nostra a nobis sunt; quis noster Dominus est?* - Nikdo z nás není jistě tak pyšný, že by popíral svou závislost na Bohu, od něhož všechno máme a jemuž za všechno děkujeme. Ale nejsou naše domýšlivá a vychloubačná slova, jimiž vynášíme své vlohly a úspěchy, jako by bylo vše jen naší zásluhou, nebo naše pohrdavé posuzování a odsuzování spolubratří a představených, jako by jenom to mělo cenu, co děláme my, a jako by jenom náš názor byl správný, znamením, že nejsme ještě dosti přesvědčeni o své naprosté závislosti na Bohu a o své nedostatečnosti? Ó můj Bože, vidím, že je ve mně ještě mnoho pýchy; proto budu často rozjímati o své závislosti na Tobě

a o své slabosti a hříšnosti; především se vynasnažím, abych s Tvou milostí zvláštním zpytováním svědomí odstranil tyto chyby pyšného a posuzovačného jazyka.

3. Zlé řeči nás vždy zarmucují, i když se nevztahují na nás samy. Tím větší je náš zármutek, když jsme se sami stali obětí pomluv nebo nactiutrhaní. Pán Bůh někdy dopustí takový kříž na svého věrného sluhu, že se o něm šíří zlomyslné řeči nebo se i jeho nejlepší úmysly křivě vykládají, často i od vlastních spolubratří. Než slova žalmu nám skýtají velikou útěchu. Pravit nám, že Pán Bůh své věrné od zlých jazyků bude chrániti a že všechny pomluvače a tupitele potrestá. Ovšem, že také my sami bychom se musili těchto trestů báti, kdybychom se podobně jazykem prohřešovali. Ochrana naše před zlomyslnými jazyky je bezpečná, ale též tresty za złé řeči jsou zcela jisty, poněvadž Bůh sám tak přislíbil, a slova Boží jsou zcela pravdivá, věrná, ryzi jako pročištěné stříbro. Vynasnažíme-li se, abychom sami ve všech svých řečích napodobovali tuto čistotu a ryzost slov Božích, aby tak i naše slova byla v tomto smyslu Boží, pak jistě budeme svého jazyka jenom k dobrému užívatí.

a) *Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus. Ponam eum in salutari, fiducialiter agam in eo. Tu Domine servabis nos et custodies nos a generatione hac in aeternum. In circuitu impij ambulat; secundum altitudinem tuam parvipendis filios hominum.* - Stali jsme se snad i my terčem zlých řečí a obětí pomluv? Nejsme-li sami vinni, obraťme se s plnou důvěrou k Pánu Bohu, zajděme si před svatostánek a postěžujme si na laskavém Srdci Páně. Ten, který „za nic nemá hříšné syny lidské“, byť se i ve své zdánlivé velikosti vynášeli do nebe, pro „bídu a lkání naše“ nám jistě pomůže a tím důvěrněji a něžněji nás k sobě přivine, čím méně lásky a porozumění nalézáme u druhých. A až přijde jeho čas, povstane, vysvobodí nás „od pokolení tohoto“ a złé jazyky potrestá.

b) *Disperdat Dominus universa labia dolosa et linguam magniloquam.* - Pán Bůh trestá hříchy jazyka často už na tomto světě: dopouští, že se člověk jazyka marného objeví v celé své ubohosti, že se poznají u člověka obojetného a lstivého jeho zálučné úmysly, které tak pečlivě tajil, a že se vychloubačnému a pyšnému dostane nějakého velmi citelného pokorení. Těchto trestů musíme se i my báti, nebudeme-li ostříhati svého jazyka. Když tedy Bůh už zde tak citelně trestá chyby jazyka, jak hrozně se asi teprve na onom světě vyplní slova žalmu, že Bůh „rozmetá a vyhubí“ zlé jazyky!

c) *Eloquia Domini, eloquia casta: argentum igni examinatum, probatum terrae, purgatum septuplum.* - Všecka příslibení Boží, a všecka jeho slova jsou naprosto pravdivá, úplně věrná, zcela ryzí jako protříbené stříbro. Snažme se s milosti Boží napodobovati tuto pravdivost, věrnost, ryzost slov Božích. Uvažujme v rozjímáních často o slovech a řečích, která za svého pozemského života mluvil náš božský Mistr, dávejme si bedlivý pozor na své řeči, odstraňujme ponenáhlu zvláštním zpytováním svědomí své chyby jazyka: pak můžeme i my toho dosíci, že každé naše slovo bude ryzím stříbrem.

12.

Důvěrná modlitba v dlouhotrvající bolesti nebo pokušení.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem (perpetuo)? * Usquequo avertis faciem tuam a me?**¹

2. **Quamdiu ponam consilia (nutriam curas) in anima mea (et) dolorem (aerumnam) in corde meo per diem (omni die)?**

3. Usquequo exaltabitur (triumphabit) inimicus meus super me? Respice, et exaudi me, Domine, Deus meus!

4. Illumina oculos meos, ne umquam obdormiam in morte;² * nequando (ne forte) dicat inimicus meus: „Praevalui adversus eum.“

5. Qui tribulant me, exultabunt (exultarent), si motus fuero (corruerem),*ego autem (postquam) in misericordia tua speravi.³

6. Exultabit (Exultet) cor meum in salutari tuo: cantabo Domino, qui bona tribuit mihi, et psallam nomini Domini altissimi.

*B) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í
ž a l m u.*

Nadpis připisuje žalm Davidovi a není podstatné příčiny o tom pochybovati. V prvé části líčí žalmista v dlouhotrvajícím nebezpečí Hospodinu svou bídu a prosí za pomoc (1-3), v druhé udává zvláštní důvod, proč ho má Bůh vyslyšeti, aby totiž nepřátelé se nehonosili vítězstvím nad Hospodinem samým (4-6). Z tohoto obsahu lze snadno poznati, proč se recituje na svátek Matky Bolestné, na Dušičky a při exorcismech. Kněz v něm nalézá pěknou modlitbu při dlouhotrvajícím pokušení nebo nemoci.

C) P o z n á m k y.

¹ Odvrácení tváře je znamením nemilosti.

² Oživ svým světlem oči mé (na znamení svěžesti a síly) a nedej mi ještě zesnouti smrti.

³ Poněvadž nepřátelé by vítězili nejenom nad Davidem, nýbrž vysmívali by se i jeho důvěře v pomoc Boží, bylo by jejich vítězství i potupou a jaksi porážkou Boží.

D) Rozjímání.

1. p.: *Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem? Usquequo avertis faciem tuam a me? Cantabo Domino, qui bona tribuit mihi, et psallam nomini Domini altissimi.*

2. p.: Modleme se, abychom poznali, že nám Pán Bůh i dlouhá a trpká soužení posílá jenom k našemu dobru.

Krátké nějaké soužení nebo přechodný nějaký kříž trpělivě snést není ještě tak těžké. Ale trvá-li utrpení a soužení dlouho, pozbýváme snadno myslí a ztrácíme trpělivost. Právě v takovém dlouhotrvajícím kříži je velmi potřebná vytrvalost, a zvláště vytrvalá modlitba. Bůh jest jaksi sám sobě povinen, aby vytrvalou a důvěrnou modlitbu neoslyšel. Poněvadž mnohé naše obtíže a nesnáze pocházejí z nedostatku nadpřirozeného poznání, musíme se právě za toto nadpřirozené osvětlení vroucně modlití. V nadpřirozeném světle snadno poznáme, že Bůh nám i trpké věci posílá k našemu dobru.

a) *Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem? Usquequo avertis faciem tuam a me? Quamdiu nutriam curas in anima mea, aerumnas in corde meo per diem? Usquequo exaltabitur inimicus super me? Respice et exaudi me, Domine, Deus meus!* - Pán Bůh má s námi soustrast, a pravidelně posílá nám kříže a pokušení, které brzy zase pominou. Ale některé své kněze navštěvuje také dlouhotrvajícím protivenstvím a soužením. Někdy je to dlouho se vleklou nemoc; některý kněz trpí vlastně celý život churavostí nebo nějakou tělesnou vadou. U jiných jsou to neustálé duševní úzkosti, nervosní obavy nebo nějaká vada v povaze, stěžující mu obcování se spolubratřími a apoštolské působení; nezřídka se dostavují dlouhotrvající anebo stále znovu a znovu dorážející pokušení. Všecko to může na sluhu Božího dolehnouti a ho trápit zcela bez jeho viny: ale nebezpečí je v tom, že se oddá malomyslnosti, že ztratí trpělivost a že se přestane modlit, protože se mu zdá, jakoby modlitba byla marná. Nezapomínejme tedy, že jedna z nejdůležitějších vlastností modlitby je vytrvalost, že Bůh jistě vytrvalou modlitbu vyslyší, ale

že jenom na jeho svaté vůli záleží, kdy bude vyslyšena. Nepřestávejme se tedy nikdy modlití, jsouce pevně přesvědčeni, že modlitba nebude marná; a kdyby nám Pán Bůh nedal to, oč žádáme, protože to není k našemu dobru, jistě nám dá něco jiného, pravidelně něco ještě lepšího.

b) *Nequando dicat inimicus meus: „Praevalui adversus eum.“ Qui tribulant me, exsultarent, si corruerem; ego autem in misericordia tua speravi.* - Hlavní důvod našeho pevného přesvědčení, že Pán Bůh vyslyší vytrvalou naši modlitbu, je ten, že to slavnostně slíbil. Jiný důvod je vyjádřen v těchto slovech žalmistových. Pán Bůh to je jaksi povinen své cti a velebnosti. Neboť kdyby vytrvalou a důvěrnou modlitbu člověka spravedlivého nevyslyšel, byli by ti, kteří v Boha nevěří anebo nedůvěřují, utvrzeni ve své nevěře nebo nedůvěře, a mohli by si tropiti smích z důvěry spravedlivého. - Zkušenost nám potvrzuje, jak vskutku Pán Bůh odměňuje takovou důvěru a vytrvalost. Mnozí se léta a léta modlili za nějakou milost, na příklad za obrácení některé duše, nebo aby se stal zázrak na přimluvu některého sluhy Božího, nebo za některé povolání, a zdálo se, že jejich prosby jsou bezvýsledné! A hle, najednou, právě když toho nikdo nečekal, byla modlitba podivuhodným způsobem vyslyšena. Doufejme tedy pevně, že i naše vytrvalé prosby nevyzní nadarmo.

c) *Illumina oculos meos, ne obdormiam in morte.* - Jedna z příčin, proč mnozí nechápou nadpřirozený účel protivenství od Boha posílaných, proč v nich malomyslní, proč upadají někdy v chorobnou vlažnost, ano i hříchu se dopouštějí, je nedostatek nadpřirozeného poznání. Domníváme se, že známe dobře sebe a své vady a že jasně poznáváme pravdy duchovního života, ale zatím je tomu jinak. Klameme se a tápeme ve tmách. Modleme se tedy především o nadpřirozené osvětlení a opakujme si velmi často tato slova žalmistova.

d) *Exsultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino, qui bona tribuit mihi; et psallam nomini*

Domini altissimi. - V tomto nadpřirozeném světle pak poznáme, že i protiventství Bohem posílaná jsou milostmi. Ano, můj Bože, popřeješ-li mi zdraví, úspěchů, vnitřního klidu, budu Ti za to z celého srdce děkovati; ale chceš-li, abych kráčet cestou chorob, úzkosti, pokušení, nepřestanu Ti proto také pěti píseň díků, neboť vím, že to vše posíláš z lásky a k mému dobru.

13.

Početllost a trest nevěry a bezbožnosti.

A) T e x t ž a l m u.

1. Dixit insipiens in corde suo: * „Non est Deus.“
2. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt (tales) in studiis (actionibus) suis; * non est (amplius) qui faciat bonum, non est usque ad unum¹ (neque unus).
3. Dominus de coelo prospexit super filios hominum, * ut videat, si est (aliquis) intelligens aut requirens Deum.
4. „Omnes declinaverunt² (aberraverunt), simul inutiles (pariter corrupti) facti sunt; * non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum.“
5. Sepulchrum patens est guttur eorum: linguis suis dolose agebant; * venenum aspidum sub labiis eorum.
6. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est; * veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.³
7. Contritio (Ruina) et infelicitas in viis eorum;

et viam pacis non cognoverunt * non est timor Dei ante oculos eorum.

8. Nonne cognoscent (resipiscent) omnes, qui operantur iniquitatem; * qui devorant plebem meam sicut escam panis?⁴

9. Dominum non invocaverunt: * illic⁵ (ecce) trepidaverunt timore, [ubi non est timor];⁶

10. quoniam Dominus in (cum) generatione iusta est. Consilium inopis confudistis (si irritare vultis), * quoniam (profecto) Dominus spes eius est.

11. Quis dabit (Utinam detur) ex Sion salutare Israel! * Cum averterit Dominus captivitatem plebis suae, exsultabit Jacob, et laetabitur Israel.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Zalm je rozšířením žalmu 52tého. O původu a době, kdy byl složen, nedá se nic určitého říci. Nadpis jej připisuje Davidovi, a možno mítí za to, že je tu pozdější zpracování námětu Davidova (snad za vpádu Sennacheribova). Je nářkem nad nevěrou a nespravedlností nepřátel Hospodinových a národa vyvoleného a vypisuje smutný osud nevěrců. Verše 5-7 nejsou ani v hebrejském originálu, ani v Septuagintě, a dostaly se do Vulgaty z listu sv. Pavla k Říman. 3, 13-18. Pěvec popisuje nejprve odpad lidí od Boha (1-2), pak Boha samého se dovolává jako svědka tohoto odpadu (3-4), nevěřícím nepřátelům předpovídá spravedlivý trest (8-10) a vyvolenému lidu lepší časy (11). Knězi je žalm útěchou při pohledu na nevěru a zkaženost světa.

C) P o z n á m k y.

¹ Poetická nadsázka (podobně v. 4).

² Slova Hospodinova na nevěřící a zkažený svět s nebe pohlízejícího.

³ Jsou hotovi (nohy jejich jsou hbité) i ke krvavým činům.

⁴ „Zdali neprijdou k rozumu (nezmoudří)“. Podle jiných: zdali nepoznají (nezakusí) na sobě (trest Boží). Zíráti lid jakoby jísti chléb je obraz i jinde v Písmě svatém užívaný na označení: lid vyhladiti. (Srovn. Mich. 3, 2 dd.)

⁵ „Hle“, „tu“ (podle jiných: svým časem, nebo: náhle).

⁶ Tato slova scházejí v originále.

⁷ Žalmista oslovuje nevěřící nepřátele: „Chcete-li zhatiti záměry.“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum; non est usque ad unum. Cum averterit Dominus captivitatem plebis suae, exsultabit Jacob, et laetabitur Israel.

2. p.: Modleme se, abychom si při pohledu na zkaženost a nevěru světa zachovali pevnou důvěru v Boha.

Pohled na hříšný svět, a zvláště na jeho nevěru, naplňuje nás hlubokým zármutkem. Ale útěchou je nám, že i v dřívějších dobách bylo mnoho zla ve světě, snad více než nyní, že podobný vnitřní zármutek zakoušeli i svatí, ano že chtěl ho pocítiti i sám Pán a Spasitel náš, že nikdy není hříšnost a zkaženost všeobecná, nýbrž že vždycky je na světě mnoho duší, které věrně slouží Pánu Bohu. Špatní lidé, a zvláště nevěrci, nedojdou nikdy štěstí, naopak zakoušejí mnoho trpkostí a úzkostí; s pokolením spravedlivých však je Pán vždycky.

a) *Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Dominus de coelo prospexit super filios hominum, ut videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Nonne resipiscent omnes, qui operantur iniquitatem?* - Tato teskná žaloba vzniká v našem srdci a vtírá se v naše ústa, když vidíme, kolik je

ve světě hříchů a zkaženosti, a když pozorujeme, jak i v našem vlastním působišti tak mnozí i přes všechnu naši práci zůstávají zatvrzelí nebo neteční. Slova žalmu nás poučují, že byla taková zkaženost ve světě i dříve, ano že jí bylo snad více než nyní, a že vnitřní kříž takového smutku nad hříchů lidí museli snášeti i sami světcové Boží. Vždyť sám náš božský Mistr si trpce stěžoval a plakal nad poblouzením svého lidu. Budiž naší útěchou též myšlenka, že nikdy není zkaženost všeobecná, nýbrž je vždy ve světě mnoho duší věrných Bohu, často i tam, kde bychom toho nejméně očekávali. A milost Boží působí ustavičně, a probouzí skoro v každém okamžiku některou duši z hříchů a vlažnosti k lepšímu životu. Snažme se, abychom i my svou horlivostí hodně mnoho duší vysvobodili z bahna zkaženého světa.

b) *Sepulchrum patens est guttur eorum: linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est; veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.* - Hříchů jazyka nejsou sice největší z hříchů, ale právem se tu jako na důkaz a znázornění hříšnosti světa uvádějí zlolajné a neřestné řeči zkažených lidí. Jsou právě špatné řeči výrazem zkaženého nitra, právě jimi se natropí nejvíce škod, a hříšné, nespravedlivé řeči vedou časem i k nespravedlivým, ba i krvavým skutkům. Jistě že nás hanebné a zvláště bezbožné a rouhavé řeči naplňují velkou bolestí, ba vzbuzují v nás hrůzu. Bohužel musíme si přiznati, že i my nejsme prosti chyb jazyka, ano že jsou to snad hříchů, kterých se nejčastěji dopouštíme, třebaž že obyčejně zůstávají jenom hříchů všedními. Pane, dej mi milost, abych už jednou svého jazyka dobře ostříhal a ho užíval jenom k tvé cti a chvále!

c) *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in studiis suis.* - Ještě větším bolem než pohled na hříšnost a zkaženost světa vůbec, naplňuje srdce naše myš-

lenka na tolik lidí, kteří popírají samo bytí Boží; zvláště když uvážíme, že k takovým ateistům patří většina nynějšího vědeckého světa a že nevěrci jsou mnozí z těch, kteří zaujímají důležitá místa a působí svým vlivem na jiné. Ale zde v žalmu máme neomylný a nezměnitelný úsudek věčné Pravdy a samého Ducha svatého o ateistech všech dob. Jsou blázni a zpozdilci, i kdyby se sebe více svou vědou a učeností vychloukali. Lze si myslet více zdrcujícího rozsudku a více pokořujícího názvu nad tato slova zjevení Božího? A jsou zkažení, i kdyby se vydávali za světlo světa, jsou ohavni ve všech svých skutcích a snahách, i kdyby je svět nevim jak velebil a vynášel.

d) *Contritio et infelicitas in viis eorum; et viam pacis non cognoverunt.* - Živelní touhou každého člověka je, aby dosáhl štěstí a klidu, a každý člověk by to měl považovati za svůj povinný úkol a za svou velikou čest, aby na všech cestách svého života rozséval dobro a všemu okolí, v němž žije, přinášel radost a požehnání. O nevěřících lidech tvrdí však Písmo svaté, že jejich cesty jsou nešťastny, že, místo dobra a radosti, zanechávají svým životem a svými díly zříceniny, že nepoznají nikdy cestu pravého pokoje. Vzbudme hlubokou soustrast s těmito ubožáky a modleme se v rozjímání, aby se Pán Bůh svou milostí dotkl jejich srdce!

e) *Dominum non invocaverunt; ibi trepidaverunt, ubi non erat timor.* - Nevěřci pyšně se chvástají, že Boha nepotřebují a že se ho nebojí. Ale zato nikde se nejeví tolik nedůstojné bázně nejenom před lidmi, nýbrž i před nerozumnými tvory jako právě u lidí nevěřících. Bývají velmi pověřčiví, sklání se podle před soudem lidí, třesou se strachy o svou čest, své postavení, svou moc. Naopak, čím kdo více v dětině důvěře a bázni Bohu se odevzdává, tím méně v jeho srdci má místo nedůstojná bázeň před lidmi a před světem, tím je statečnější a neodvislejší.

f) *Quoniam Dominus in generatione iusta est. Cum averterit Dominus captivitatem plebis suae,*

exsultabit Jacob et laetabitur Israel. - Jsem nehodným hříšníkem, a pro své viny neodvažuji se ani Pána Boha prositi, aby mi žehnal a pomáhal. Ale jsem členem velikého sboru kněžského, a ten je jistě „generatio iusta“, pokolení spravedlivých, pro tolik vzorných a svatých kněží k němu náležejících. Shlédni, Pane, pro jejich zásluhy milostivě na mne ubohého a ukaž mi svou lásku a dobrotu!

14.

**Jenom se srdcem čistým a spravedlivým
smíme se blížit svatostánku.**

A) Text žalmu.

1. Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? * aut quis requiescet in monte sancto tuo?

2. (Ille) qui ingreditur (ambulat) sine macula * et operatur iustitiam;

3. qui loquitur veritatem in corde suo * qui non egit dolum (calumniat) lingua sua;

4. nec fecit proximo suo malum * et opprobrium (ignominiam) non accepit (intulit) adversus proximos suos.¹

5. qui ad nihilum deductus (contemptibilis) est in conspectu eius (et) malignus (abiectus); timentes autem Dominum glorificat² (honorificat)

6. qui iurat proximo suo et non decipit (frangit iuramentum), * qui pecuniam suam non dedit ad usuram, et munera super (contra) innocentem non accepit.³

7. Qui facit haec, non movebitur (labefactabitur) in aeternum.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Je to žalm didaktický, který však pravděpodobně sloužil i k účelům liturgickým a byl zpíván při vstupu do chrámu. Pěvec (podle nadpisu David) táže se, kdo že je hoden, aby směl do svatyně přijíti a tam prodlévati (1), a odpovídá, že jenom ten, kdo je opravdu spravedlivý (2-6); a přidává, jaké odměny se mu dostane (7). Aplikace na kněze, a zvláště jeho přípravu na nejsvětější oběť je nasnadě.

C) Poznámky.

¹ Který svým bližním neškodí a neubližuje.

² Podle lat. textu asi: před očima jeho (spravedlivého) zlomyslný bývá (od Pána Boha) pokořen. Podle hebrejského vztahují se slova na spravedlivého a líčí se jeho pokora: opovrženým se stal před očima (Božíma) a nízkým.

³ Nedal se podplatiti při soudu.

D) Rozjímání.

1. p.: Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? et quis requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine macula, et operatur iustitiam.

2. p.: Bože, dej mi srdce čisté, abych mohl u tvého svatostánku bez bázně prodlévati a jednou se radovati v tvých věčných příbytcích.

Pevnou naší nadějí jest, že budeme jednou věčně přebývati v nebeských stáncích. Už zde na zemi je pro kněze největší radostí prodlévati před svatostánkem a sloužiti nejsvětější oběť. Aby však se této milosti stal hodným, musí se vystříhati hříchu a snažiti se o kněžské ctnosti. Žalm vypočítává některé z nich: upřímnost, lásku bliženskou, pokoru, věrnost, nezištnost. Kdo těchto ctností bude dbalý, zajistí si nejenom blaženost věčnou, ale bude už zde na zemi požívati nerušeného klidu.

a) *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo?*

aut quis requiescet in monte sancto tuo? - Naše pravá vlast je v nebi. Tam se nese naše touha, tam bude teprve skutečné a neustávající „přebývání“ a „prodlévání“ u Boha a v Bohu; tam skutečný a trvalý odpočinek. Ale zbožný kněz touží po tom, aby už zde na zemi co nejčastěji mohl prodlévati a přebývati u svého Boha, zejména před svatostánkem, a jeho největší rozkoší jest, moci při mši svaté spočinouti na Srdci Páně. Vzbuzujme v sobě často tuto touhu, spěchejme rádi před tabernákl, a neopomeňme nikdy celebrace, leč pro překážku velmi důležitou.

b) *Qui ingreditur sine macula, et operatur iustitiam.* - První podmínkou tedy je, abychom se varovali skutečné poskvrny. Varujme se bedlivě každého těžkého, ale též každého dobrovolného všedního hříchu. Neptejme se, zdali nějaký pohled, nějaká četba, nějaké obcování jsou už hříšny anebo ještě ne, nýbrž zdali skýtají nějaký užitek pro náš duchovní život nebo pro naši pastorační. Zbytečností zanechejme. Ale nestačí pouze varovati se hříchů, nýbrž třeba též „operari iustitiam“, cvičiti se ve ctnostech, z nichž žalm některé výslovně uvádí.

c) *Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua.* - Nikdo z nás neobcuje rád s člověkem lživým a neupřímným. Jak bychom tedy mohli žádati důvěry od duší nám svěřených a svých spolubratří, kdybychom vůči nim nebyli zcela upřímní a otevření?

d) *Nec fecit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximos suos.* - Kněz, hlasatel a služebník věčné Lásky, který slovem nebo i skutkem ubližuje a křivdí druhým, jest vlastně živou kontradikcí. Naši snahou musí býti, nejenom nikdy nic zlého druhým nečiníti a nepřáti, nýbrž zlému zabraňovati a co nejvíce skutků lásky konati. Kde bude dnes příležitost vykonati nějaký skutek lásky?

e) *Contemptibilis est in conspectu eius et abiectus*

tus. - Ó, jak maličtí a nepatrní jsme, pomyslíme-li, jak jsme naprosto ve všem závislí na Pánu Bohu, jak ubohé jsou naše síly, vlohy, úspěchy, jak jsme plni chyb a nedostatků! Jak musíme tedy býti pokorní! Ovšem víme, že k pokoře nestačí pouze teoretická úvaha o vlastní slabosti, nýbrž že ji můžeme dosáhnouti jedině příkladem a milostí Krista Pána. Chceme proto často o životě Pána Ježíše rozjímati a za pokoru se vroucně modliti.

f) *Qui iurat proximo suo et non decipit, qui pecuniam suam non dedit ad usuram et munera super innocentem non accepit.* - Nevěrnost v příslibech, zjištění a stranickost jsou vady, které jako nebezpečné vředy rozežírají moderní společnost. Musíme proto vychovávat lid, zvláště mládež, k věrnosti, nezištnosti, k spravedlnosti, která se nedá řídit ohledy na lidi. Musíme jim však předcházeti příkladem. Slovo kněžské platilo kdysi místo přísahy: snažme se, aby se věřící a spolubratři na každé naše slovo mohli spolehnouti a plníme svá příslibení co nejvěrněji. Nedejme se při svých pracích nikdy vésti zjištností a touhou po penězích, konejme se stejnou ochotou i služby, za něž se nám žádné odměny nedostane. Nedejme se v pastorači řídit lidskými ohledy, nedávejme ve škole a ve výchově nikdy někomu přednost jenom pro zevnější líbivé vlastnosti. Co říci o knězi, který by mnoho obcovoal a se bavil s tak zvanými „lepšími kruhy“, ačkoli k náboženství lhostejnými, na prosté věřící však hleděl pohrdavě s vrchu?

g) *Qui facit haec, non movebitur in aeternum.* - V nebi dosáhneme úplného štěstí a klidu, kterých nám nikdo nebude moci vzíti. Ale svatý kněz dojde už zde na zemi velké stálosti a hlubokého klidu, kterého nezkalí žádná bouře.

Mesiáš v smrtelné úzkosti na začátku svého utrpení projevuje důvěru v Boží pomoc a naději na věčnou radost.

A) Text žalmu.

1. **Conserva (Protege) me, Domine,¹ quoniam speravi in te. * Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges² (bonum meum non est nisi in te).**

2. **Sanctis (Sanctos), qui sunt in terra eius * mirificavit (praeclaros fecit); omnes voluntates meas (deliciae meae) in eis.³**

3. **Multiplicatae sunt infirmitates (dolores) eorum * postea acceleraverunt⁴ (qui alios [deos] sequuntur).**

4. **Non congregabo conventicula (accipiam libationes) eorum de sanguinibus * nec memor ero nominum (pronuntiabo nomina) eorum per labia mea.**

5. **Dominus pars hereditatis meae et calicis mei; * tu es qui restitues (conservas) hereditatem meam mihi.⁵**

6. **Funes ceciderunt mihi in praeclaris⁶ (iucundam partem) * etenim (et sic) hereditas mea praeclara est (obtigit) mihi.**

7. **Benedicam Dominum, qui tribuit (impertiit) mihi intellectum⁷ (consilium) * insuper et usque ad noctem (propterea etiam in nocte) increpauerunt me renes mei⁸ (monuit conscientia mea).**

8. **Providebam (Proposui) Dominum in conspectu meo semper⁹ * quoniam a dextris est mihi, ne commovear¹⁰ (labar).**

9. Propter hoc laetatum est cor meum, et exsultavit lingua mea; * insuper et caro mea requiescet in spe¹¹ (securitate).

10. Quoniam non derelinques animam meam in inferno * nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.¹²

11. Notas mihi fecisti vias vitae (ad vitam ducentes); adimplebis me laetitia cum vultu tuo (ante vultum tuum) * delectationes in dextera tua (delectationibus ad dexteram tuam) usque ad finem.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Samo Písmo svaté připisuje žalm tento Davidovi a obrací jej na Mesiáše (Skut. ap. 2^{25dd}; 13³⁵). Přímo mesiášský jest jistě verš desátý, protože se jeho slova na nikoho nemohou vztahovati než na Krista Pána. Ale pravděpodobně je celý žalm mesiášský ve slovném, a ne pouze ve smyslu typickém. Neboť ačkoli se text jeho hodí též na osudy Davidovy, který z vlasti vyhnán a na životě ohrožován, musil se utéci k pohanům a byl pokoušen k modloslužbě, ale v důvěře v Boha a konečné vítězství své věci všecko trpělivě snášel a pokušení odolal (srv. 1 kn. Král hl. 22, 26, 27), přece odpovídá více tradičnímu pojetí a liturgickému využití žalmu názor, že královskému pěvci byla tato jeho vlastní utrpení jenom zevnějším podnětem, aby z inspirace Ducha svatého vyličil veliké vnitřní utrpení samého Mesiáše, slovy, jež klade v jeho ústa. Líčí tedy žalm, jak Mesiáš, od svého národa, o bezžiti jeho usilujícího, vyvržený, v přehořkém svém utrpení na hoře Olivetské vnitřní opuštěností a pohledem na nekonečnou zlobu hříchu zcela sklácený a asi též od zloducha pokoušený (který podle Lk 4¹³ po prvním pokušení „odešel od něho až do času“) s úpěnlivým

nářkem povznáší hlasu svého k Otci, prose o sílu; ne tak pro sebe, jako pro všechny budoucí mučedníky a vyznavače, kteří pro něho podobná muka budou trpěti a k odpadu nebo nedůvěře budou pokoušeni. Zároveň však Mesiáš prorockým zrakem líčí přehojné pozeňání svého hořkého utrpení. V prvním díle žalmu (1-6) Mesiáš, překonav každé opačné pokušení, přijímá své utrpení jako radostný úděl od nebeského Otce mu poslaný, v díle druhém děkuje Otci, že mu dal poznati svůj úradek a s radostnou myslí se podrobuje svému bolu v naději na vzkříšení a oslavu na pravici Otcově (7-11). Žalm se svým obsahem hodí za večerní modlitbu (při kompletáři), na dny připomínající buď Kristovo utrpení nebo ovoce jeho, a na svátky mučedníků. Knězi připomíná též vznešenost a dobrodiní jeho povolání.

C) P o z n á m k y.

¹ Chraň (posiluj) mě (abych vytrval v tomto utrpení).

² Podle Vulgaty: neboť nepotřebuješ mých dober (statků, vloh, prací); podle hebr.: neboť jsi mé jediné Dobro.

³ Bůh vyvýšil a slavnými učinil svaté na zemi, takže jsou potěšením pro modlícího se. Pro Davida byli „svatí“ všichni spravedliví národa izraelského, pro Krista Pána všechny duše jím vykoupené, zvláště světci a světice. Naznačuje se tu už první ovoce utrpení Kristova.

⁴ Podle latinského textu by tu byla řeč ještě o spravedlivých a svatých, o nichž mluví předešlý verš a smysl by byl: bylo jim mnoho trpěti, ale tu spěchali (ke Kristu prameni milosti), anebo: tím právě (v dokonalosti) pokročili. Podle originálu třeba tento a následující verš rozuměti o těch, kteří se od pravého Boha odvrátili, tím na sebe uvalili mnoho strasti, Bůh jejich obětí nepřijímá a nechce ani jejich jmen vysloviti.

⁵ Bůh je mým údělem a „kalichem mi náležejícím“ a tento úděl, nyní utrpením a nepřáteli zadrženým, se mi zase vrátí. Úděl nebo osud jednomu každému příslušící nazývá se obrazně „kalichem“; buďto proto, že při domácích hostinách otec rodiny naléval každému určitou částku vína do kalicha, anebo že losy, jimiž se rozhodovalo, se uschovávaly v kalichu.

⁶ Dělicí šňůry mi určily krásný díl (úděl). Izraelité vyměřovali šňůrami lány.

⁷ Bůh Otec sdělil Mesiáši svůj věčný úradek.

⁸ „Ledví“ jsou Izraelitovi obrazem nitra, svědomí I v pozdní noci vybízí srdce (svědomí) Mesiáše k díkům Bohu za poznanou jeho vůli.

⁹ Představuji si Pána, mám jej stále před očima.

¹⁰ Abych myslí neklesl.

¹¹ V důvěře v Prozřetelnost Boží mohu kdekoliv klidně ulehnouti a usnouti.

¹² Zde se jasně předpovídá zmrtvýchvstání Páně a osiavení jeho těla.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Dominus pars hereditatis meae et calicis mei: tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.

2. p.: Prosme, abychom si povolání kněžského stále více vážili a používali věrně všech milostí, jež nám skýtá.

1. Převzácného „dědictví“ a skvělého „údělu“ dostalo se nám povoláním kněžským. Je samo v sobě velikou milostí a přináší s sebou celou řadu milostí. Nezasloužili jsme si ho, a nebyli jsme to vlastně my, kteří jsme si tento stav vyvolili, Bůh sám si nás vyvolil a svou prozřetelností přivedl nás do svatyně kněžství: chtěl na nás ukázati velikost své moci a sílu své milosti.

a) *Dominus pars hereditatis meae et calicis mei: tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.* - Kdo z nás by při těchto slovech nevzpomínal vážného okamžiku postřížin, při nichž biskup je nad námi pronášel! Tonsurou zaměnili jsme svět s jeho pomíjejícími radostmi za stav duchovní; a byli jsme si jistě tehdá vědomi, že se nám dostává od Pána Boha zcela zvláštní milosti. Žijeme i nyní tak, jako se sluší na lidí od světa odloučené a považujeme i nyní stav duchovní za veliké dobrodiní Boží? Nebo snad koketujeme rádi se světem, reptáme na svůj stav pro různé jeho obtíže, a dokonce závidíme lidem světským? Uvědomme si znovu při slovech žalmu, že stav duchovní jest skutečně nejkrásnějším „dědictvím“, nejskvělejším „údělem“; umiňme si, že budeme věrně plniti všechny jeho povinnosti, aby

se nám pak v nebi dostalo dědictví a údílu ještě mnohem krásnějšího a šťastnějšího.

b) *Funes ceciderunt mihi in praeclaris; etenim hereditas mea praeclara est mihi.* - Zvolili jsme si duchovní stav ovšem dobrovolně, ale byly to především „funes providentiae divinae“, byla to prozřetelnost Boží sama, která nám tento úrodný lán a požehnaný úděl vyměřila. Proč z tisíců a tisíců hochů, kteří se zároveň s námi narodili a žili, právě nám dal Pán Bůh potřebné vlohy a náklonnost ke kněžství, právě nás vedl do takových okolností, že jsme vznešenost a krásu stavu duchovního poznali, ano nám dal sílu, abychom oběti s tímto povoláním spojené přinesli? Je to tajemství jeho lásky a jeho laskavé prozřetelnosti. Nepřestávejme nikdy děkovati za tuto velikou milost, a děkujeme za ni vždy zvláště v sladkých okamžicích při díkůvzdání po mši svaté.

c) *Sanctos, qui sunt in terra eius, mirificavit.* - Veliké divy tvoří moc Boží už v neživé přírodě. Ale zvláště podivuhodné je působení Boží v duších lidských. Máme při svém apoštolátě často příležitost pozorovati, jak podivuhodně Bůh mnohé duše z hříchů vyvádí, svou milostí chrání a vede k dokonalosti. Není tudíž divu, že věnuje zvláštní péči duši kněze, jehož si z tisíců vyvolil k své svaté službě. Jaký div milosti Boží stává se v této duši už při svěcení, kdy se jí vtiskuje nezrušitelné znamení! Teprve po smrti uvidíme a pochopíme celou krásu této vzácné pečeti Boží a tohoto nezničitelného daru jeho lásky. A jak krásná a divů i milostí plná je teprve duše kněze, který horlivou službou Boží posvěcující milost v sobě stále rozmnožuje a ji stále novými zásluhami obohacuje! Budeme-li si této pravdy vědomi, nevydáme se jistě ani do nejmenšího nebezpečí, ztratit tento převzácný dar Boží, budeme se snažiti o stálý vzrůst v milosti, budeme si každé kněžské duše vážiti a každého svého spolubratra ctíti, i při různých lidských jeho slabostech, které snad na něm pozorujeme.

2. Vznešenost a štěstí stavu kněžského poznáme ještě lépe, uvážíme-li některé zvláštní jeho milosti a dary, jak nám je text žalmu, v přeneseném smyslu vyložený, naznačuje. Knězi dostává se jistě zcela zvláštních osvícení, aby poznal pravdu Boží a pravou cestu spásy, kněze provází Bůh svou zvláštní prozřetelností. A proto může a má kněžské srdce vždy naplňovati duchovní radost; může a má při všech obtížích a za všech okolností, v dětinné důvěře v Boží ochranu, zůstávati zcela klidným. Bude-li věrným, čeká jej vysoký stupeň věčné oslavy a nebeské radosti.

a) *Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. Notas mihi fecisti vias vitae.* - Naše povolání dává nám možnost vniknouti hlouběji do zjevených pravd, a úzký styk s Kristem Pánem, časté rozjímání, vhled do duší, na něž působíme, jsou pramenem osvícení, rozmnožují v nás dary Ducha svatého, zejména rozumu, vědění, moudrosti a rady a dávají nám poznávati cesty milosti Boží. Bylo by jistě smutné, kdybychom snad zanedbáváním posvátného studia a meditace měli méně nadpřirozeného světla než prostá věřící duše, a sami se nevyznali v cestách duchovního života, které bychom měli ukazovati druhým.

b) *Quoniam a dextris est mihi, ne commovear. Insuper et caro mea requiescet in spe.* - Pán Bůh stará se svou prozřetelností i o nejmenšího broučka. S jakou starostlivou otcovskou péčí bude tedy provázeti svého věrného sluhu! Jakékoli tedy jsou úzkosti, které na nás doléhají, a jakkoli smutné poměry, v nichž žijeme, můžeme vždy s plnou důvěrou v jeho prozřetelnost uléhati. Jedním z hlavních našich úkolů je těšiti zarmoucené a utrpením sklíčené věřící poukazováním na tuto přelaskavou a velemoudrou prozřetelnost. Nemohli bychom tomuto důležitému úkolu dostáti, kdybychom sami dosti nedůvěřovali v Boha.

c) *Propter hoc laetatum est cor meum, et exultavit lingua mea.* - Musíme býti ovšem v kněžském

životě připraveni na různá utrpení: neúspěchy, nevděk, různá nepřátelství a pokušení; a není možno, aby srdce naše necítilo při nich bolest. Ale přesto musí zůstatí základním rysem našeho života tichá nadpřirozená radost, již nám působí myšlenka na lásku Boží, vznešenost našeho stavu, a na dobro, které pro Boha, Církev a duše konáme. Zádumčivost a roztrpčenost nemá mítí místa v životě kněžském, a neslouží jistě ke vzdělání věřícím.

d) *Quoniam non derelinques animam meam in inferno; nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Adimplebis me laetitia in vultu tuo; delectationes ad dexteram tuam usque in finem.* - Jak nekonečně dobrý jest Bůh, který učinil, že tato prorocká slova, která vlastně platí jenom o Mesiáši, smíme i my ubozí na sebe obrátiti! Ano, Kristus Pán nechtěl jenom sám z mrtvých vstáti, býti oslaven a požívatí věčné blaženosti, nýbrž tutěž slávu a totěž štěstí zasloužil a přislíbil i nám. A proto, když tělo naše je úmornou prací zemdleno nebo nemocí sklíčeno, těšme se myšlenkou, že jednou v oslavené podobě povstane. A při úzkostech duše budiž nám útěchou, že všechna utrpení brzy pominou a promění se v nekonečně trvající radost.

3. Všech těchto dobrodiní a odměn kněžského povolání budeme ovšem jenom tehda účastni, když budeme věrně plniti jeho povinnosti, v něm vytrvale sloužiti Kristu Pánu a všech milostí jím skýtaných horlivě používati. I v té příčině může nám přenesený smysl některých slov žalmistových dáti námět k rozjímání. Musíme se svému Pánu s dokonalou obětavostí oddati, musíme použítí i křížů kněžského života jako vzácných milostí k svému duchovnímu prospěchu, musíme kráčetí stále v přítomnosti Boží.

a) *Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.* - Bůh je naším neomezeným Pánem, a naši první povinností je, abychom toto jeho panství nad námi uznali, a naši nejdůležitější ba jedinou životní úlohou jest, abychom Boha, Pána svého, z celého srdce milovali. Tato láska se uka-

zuje hlavně obětmi. Vstupem do stavu kněžského přinesli jsme skutečně řadu obětí: slibem ustavičného panictví vzdali jsme se i dovolených rozkoší tělesných; slibem kanonické poslušnosti přinesli jsme v obět svou vůli; nemáme a nechceme také toužiti po pozemských statcích, nýbrž napodobovati podle možnosti nezištnost a chudobu svatých apoštolů. Mohou přijíti okamžiky, kdy tyto a podobné oběti se nám budou zdáti tvrdé. Vzpomeňme pak, že Pánu Bohu náležejí jako neomezenému Pánu všechny věci; když se tedy některé z nich zřikáme z lásky k němu, dáváme mu vlastně jenom malou část toho, co mu už právem náleží.

b) *Multiplicatae sunt infirmitates eorum; postea acceleraverunt.* - Kdo z nás by nevěděl, že život kněžský je poset různými strastmi a utrpeními? Už obyčejné denní naše práce bývají často tvrdé a namáhavé. K tomu přicházejí jiné duševní i tělesné kříže, jak je Pán Bůh na každého z nás svým časem posílá. Musíme se naučiti pohlížeti na tyto kříže jako na milosti, posílané nám od Pána Boha k našemu dobru. Spěchejme jenom v každé obtíži, úzkosti a bolesti před svatostánek vyprosit si sílu a snásejme všechno s odevzdaností; pak se na nás vyplní slova žalmistova „postea acceleraverunt“ i v tom smyslu, že se nám právě kříže stanou prostředkem k rychlejšímu duchovnímu pokroku.

c) *Providebam Dominum in conspectu meo semper.* - Cím to, že světcové Starého zákona, kteří neměli žádný z těch mocných a účinných prostředků milosti, jež máme my, ani mše svaté, ani svatého přijímání, ani úcty mariánské, přece dosáhli tak vysokého stupně dokonalosti? Jejich tajemství bylo, že dovedli „kráčeti před Hospodinem“. Naučme se i my tomuto velikému umění; vzbuzujme často víru v přítomnost Boží, vzpomeňme si na jeho přítomnost zvláště v pokušení a v dobách malomyslnosti: pak jistě nejenom nikdy Pána Boha hříchem neurazíme, nýbrž budeme se snažiti Jemu stále více se líbiti a budeme ochotni i k obtížným pracím apoštolským.

**Důvěra v Boha a naděje na blažené patření
útěchou a silou v pokušeních.**

A) Text žalmu.

1. **Exaudi, Domine iustitiam** (iustam causam) **meam,**¹ * **intende** (attende ad) **deprecationem meam!**

2. **Auribus percipe orationem meam,** * (quae) non (provenit) in (ex) **labiis dolosis!**²

3. **De vultu** (A conspectu) **tuo iudicium meum** (de me) **prodeat;**³ * **oculi tui videant aequitatem** (quid aequum sit).

4. **Probasti cor meum et visitasti (me) nocte;**⁴ * **igne me examinasti: et non est inventa in me iniquitas,**

5. (ita), **ut non loquatur os meum opera** (de operibus) **hominum.** * **Propter** (Juxta) **verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras**⁵ (praeceptorum).

6. **Perfice** (Perfeci) **gressus meos in semitis tuis,** * (ita) **ut non moveantur vestigia mea** (titubarent pedes mei).

7. **Ego clamavi, quoniam (scio quod) exaudisti me, Deus:** * **inclina aurem tuam mihi, et exaudi verba mea.**

8. **Mirifica** (Mirificas ostende) **misericordias tuas,**⁶ * **qui salvos facis sperantes in te.**

9. **A resistentibus dexteræ tuæ custodi me,** * **ut pupillam oculi.**

10. **Sub umbra alarum tuarum protege me** * **a facie impiorum, qui me afflixerunt.**

11. **Inimici mei animam meam** (me) **circumde-**

derunt; adipem (durum cor) suum concluderunt;⁷ * os eorum locutum est superbiam.

12. Proicientes (Persequentes) me nunc circumdederunt me; * oculos suos statuerunt declinare (intenderunt ut proiciant) (me) in terram.

13. Susceperunt (Respexerunt) me sicut leo paratus ad praedam⁸ * et sicut catulus leonis habitans in abditis (latebris).

14. Exsurge, Domine, praeveni eum (occure obviam ei), et supplantata (prosterne) eum; * eripe animam meam ab impio, (per) frameam tuam (eripe me) ab inimicis manus tuae (manu tua).

15. Domine, a paucis (iustis) de terra divide eos (iam) in vita eorum; * (quorum) de absconditis (thesauris) tuis adimpletus est venter (adimpletum cor) eorum;

16. (qui) saturati sunt (in) filiis suis, * et dimiserunt reliquias suas parvulis suis.⁹

17. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo; * satiabor, cum apparuerit gloria tua.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle nadpisu je původcem žalmu David. Složil žalm asi už v mládí, a nepřátelé, o nichž mluví, jsou buď Saul se svými dvořany, anebo zlí druhové jeho čistotě úklady strojící. Žalmista prosí nejprve za pomoc proti nepřátelům a osvědčuje svou nevinnost (1-10); líčí pak zlomyslnost a úklady nepřátel (11-13); nakonec znovu prosí za ochranu a vyslovuje naději, že uvidí tvář Boží (14-17). Jako pěkná modlitba při protivenstvích a pokušeních hodí se na pondělek, jímž začíná nový týden, a s ním nové obtíže a různá nová pokušení; na svátek svatého Va-

vřince si žalmem připomínáme utrpení nevinného mladistvého jáhna, které mu bylo cestou k blaženému patření na Boha.

C) P o z n á m k y.

¹ „Vyslyš spravedlivou věc mou (nebo spravedlivé volání mé).“

² „Vyslyš mou modlitbu, nevycházející z úst lstivých.“

³ „S (vševědoucí) tváře Tvé nechť vyjde spravedlivý Tvůj soud o mně.“

⁴ Bůh zná a zkoumá srdce lidské i v noční době, kdy nikdo z lidí nás nevidí a kdy se snáze v srdce vplíží myšlenky světla denního se štitící.

⁵ Podle ustanovení zákona Tvého (úst Tvých) šel jsem tvrdou cestou příkázání a pevně jsem kráčel (perfecti gressus) na Tvých stezkách.

⁶ Ukaž podivuhodné milosrdenství své.

⁷ Zatvrdili své srdce (doslova: opásali se svým tukem). Pyšné a ukrutné srdce se přirovnává k hmotnému (necitelnému) tuku, jako my je přirovnáváme ke kameni.

⁸ Obraz je vzat ze způsobu, jakým napadá divoká zvěř člověka: pomalým krokem se blíží a upřeně se naň dívá.

⁹ Text těchto dvou veršů je porušen. Podle rekonstrukce textu námi přijaté a text vykládající o spravedlivých je smysl: „Pane, odděl (nepřátele) od hloučku spravedlivých, kterých srdce je naplněno Tvými poklady (dobročinami a milostmi), jichž synové jsou (přízní, milostí Tvou) nasyceni a ještě dávají (z těchto darů) svým dítkám.“ Jiná rekonstrukce obrací text na hříšníky nebo pokušitele Davidovy a zní: „Domine, a paucis iustis divide eos iam in vita eorum, de poenis ipsis reservatis impleatur venter eorum, ex eis saturentur filii eorum et relinquent ex eis parvulis suis“.

¹⁰ Bezprostředně tu asi myslí David na návrat k svatyni po svém ospravedlnění; ve svatyni, kde Bůh zjevuje svou slávu, bude nasycena jeho touha. V plném smyslu slova ta platí o slávě věčné.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Inimici mei animam meam circumdederunt; adipeum suum concluderunt; os eorum locutum est superbiam. Exaudi, Domine, iustitiam meam; intende deprecationem meam!

2. p.: Modleme se, aby nás Pán Bůh pokušení uchránil a naučil nás, v pokušení se dobře modliti.

1. Mladistvý David sám rozumí asi pod svými nepříteli svůdce usilující zbaviti ho nevinnosti. Buď jak buď, můžeme slova jeho obrátiti na pokušení, která na nás samé, a zvláště také na mládež nám svěřenou dorážejí. Jsou to zejména pokušení nečistoty a pýchy. Zlý nepřítel a jeho pomocníci snaží se nás obklíčiti se všech stran; nejvíce si troufají tam, kde je nějaká slabá stránka, nějaká povahová vada. Jejich účelem je aspoň jednou duši povaliti k zemi, pak už mají snazší práci. Velmi vhodně přirovnává David pokušitele k divoké zvěři na člověka číhající.

a) *Inimici mei animam meam circumdederunt.* - Velmi trapný a nebezpečný je stav města se všech stran obklíčeného. Jako se nepřítel snaží vyzkoumati slaběji opevněné a hájené místo obležených, aby se právě tam vrhl vší svou silou, tak musí tito právě takových míst nejvíce hájiti. Pokušitel snaží se duši napadati se všech stran, ale především hledí poznati slabinu její, nějaký nezřízený sklon nebo povahovou chybu. Chceme-li pokušení úspěšně zdolati, musíme sami dobře své slabiny vyzkoumati a proti nim zvláštním zpytováním svědomí bojovati; a chceme-li druhým, zvláště mladým lidem v jejich pokušeních pomáhati, musíme je naučiti přemáhati povahové chyby.

b) *Adipem suum concluderunt, os eorum locutum est superbiam.* - Každé pokušení je nebezpečné a jedním z nejnebezpečnějších, zvláště pro mladý věk, jest jistě pokušení proti svatě čistotě. A přece, dokud taková duše i velmi častými pokušeními nečistými zmítaná a jim podléhající, si zachová pokoru, uznává svou slabost a z viny se upřímně vyznává, není její stav ještě zoufalý. Běda však, zahnízdila-li se v takovém mladém srdci pýcha, počne-li si mladý člověk na sobě zakládati a o sobě pyšně mluvíti, zatvrdí-li své srdce a nechce-li se k svým proviněním přiznávat! Jednou z našich hlavních snah musí býti, vésti duše svěřené, a zvláště mládež, k opravdové pokoře. Nejjistějším znamením, ale též nejlepším

prostředkem pokory je ochotná poslušnost. K té musíme věsti, ale musíme v ní sami dobrým příkladem předcházeti.

c) *Proicientes me nunc circumdederunt me; oculos suos intenderunt, ut proiciant me in terram.* - Ano, to je snahou každého pokušitele: strhnouti nevinného k zemi; strhnouti ho aspoň jednou, aby potom buď pozbyl mysli anebo si z dalších hříchů nic nedělal. Jako jedu se musíme varovati slov: „vždyť se jedná jenom o jednou“; a všemi prostředky se musíme vynasnažiti, abychom duše, zvláště dítek a mládeže, uchránili prvního těžkého pádu.

d) *Susceperunt me sicut leo paratus ad praedam, et sicut catulus leonis habitans in abditis.* - Sotva lze lepšího přirovnání pokušitele nalézt než je divoké zvíře, chystající se napadnouti svou oběť. Číhá na ni v tmavém úkrytu, plíží se k ní pomalými, tichými kroky, upřeně se na ni dívá, aby se ihned vyhnulo střele a v nestřeženém okamžiku se mohlo na oběť vrhnouti a ji rozsápati. Musíme tedy znáti tajné úkryty a spády nepřitele, musíme býti na stráži a k boji připraveni, i když je ještě daleko a jenom pomalu a nepozorovaně se blíží, musíme sami upřeně mu hleděti v oči, abychom jej ve vhodném okamžiku odrazili. Tak musíme uměti sami bojovati při vlastních pokušeních, tak tomu musíme učit i jiné.

2. Prvním a nejdůležitějším prostředkem proti pokušení je modlitba. Žalm nám udává některé vlastnosti, jaké má míti naše modlitba v pokušení, a jaké mají míti naše modlitby vůbec, aby byly účinné. Musíme se modliti za věc spravedlivou; modlitba musí vycházeti ze srdce upřímného, býti spojena s účinnou láskou bliženské a se sebezáporem; musíme se k Pánu Bohu obrátiti modlitbou hned, jak jeho pomoci potřebujeme a modliti se s důvěrou i vytrvale.

a) *Exaudi, Domine, iustitiam meam! A resistentibus dexterarum tuarum custodi me!* - Pán Bůh přislíbil, že každou dobrou modlitbu vyslyší. První podmínkou dobré modlitby je, abychom prosili za věc spravedlivou. Ale není-li odvrácení pokušení nebo vítěz-

ství nad ním věci na výsost spravedlivou? Vždyť tu prosíme, aby byl od nás oddálen a povalen pokušitel, který se protiví svým hřichem a svodem k němu pravici Boží samé. Jak tedy pevně nedůvěřovati, že nám Bůh pomůže v každém pokušení?

b) *Auribus percipe orationem meam, quae non provenit ex labiis dolosis.* - Vyhýbáme se člověku a neradi s ním obcujeme, víme-li, že je neupřímný a pokrytecký. Jak bychom tedy mohli doufati, že Bůh na našich modlitbách bude míti zálibení a je vyslyší, vycházejí-li z úst lstivých a neupřímných?

c) *Probasti cor meum, et non est inventa in me iniquitas, ut non loquatur os meum opera hominum.* - Ne nadarmo uvádí Duch svatý mezi nespravedlivostmi, před kterými varuje, výslovně „řeči o skutcích lidských“, řeči, jimiž jednání druhých opovázlivě posuzujeme a o chybách svých bližních na úkor lásky mluvíme. Jeť skutečně tento zlozvyk jednou z nejčastějších a pro vzájemnou svornost a lásku nejškodlivějších chyb. Zpytujeme se, nemáme-li ji též a snažme se ji zvláštním zpytováním svědomí odstraniti. Dobrým prostředkem proti takovým řečem lásku porušujícím je, když si, dříve než o někom začneme mluvit, představíme, jako by byl rozmluvě přítomen. Budeme-li bedlivě zachovávat bliženskou lásku, budou míti i naše modlitby daleko více síly.

d) *Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras.* - Plný účinek bude míti naše modlitba, když s modlitbou spojíme sebezápor. Příležitosti k sebezáporu nemusíme dlouho hledati. Mnoho sebezáporu žádá už zachovávání přikázání Božích a předpisů Církve. Je to skutečně někdy cesta tvrdá, ale musíme ji jíti, protože tak káže „verba labiorum Dei“: Je to jediná cesta, Bohem samým určená, kterou můžeme my sami, a mohou naši věřící dojítí spásy.

e) *Ego clamavi, quoniam scio, quod exaudisti me.* - Voláním, křikem nazývá Písmo svaté modlitbu, a zvláště modlitbu v pokušení. Člověk tonoucí se nerozpakuje dlouho, má-li volati o pomoc čili nic, křičí

ze všech sil a neustane, dokud se pomoci nedovolá. Musíme se v pokušení obrátiti k Bohu modlitbou okamžitě, musíme k němu volati s velikým úsilím a nezlomnou důvěrou, musíme vytrvati v modlitbě. Pak není pochyby, že nám Pán Bůh pomůže.

3. Rozhodný boj proti pokušením a vytrvalá modlitba stojí jistě mnoho námahy. Ale veliká je též odměna. Bůh povalí zlého nepřítele našeho jako povalil pokušitele Davidovy. Dá nám sílu, že budeme stále statečně kráčet po jeho cestách. Bude nás provázeti svou zcela zvláštní prozřetelností. Otevře nám poklady své milosrdné lásky a svých milostí, o nichž nemají potuchy ti, kteří se oddávají svým vášním. A to všechno je jenom předtuchou blaženosti nebeské patřením na Boží bytost. Tato naděje na blažené nazírání je naší největší útěchou a silou v pokušeních.

a) *Exsurge, Domine, praeveni eum et supplantam eum. Eripe animam meam ab impio, frangeam tuam ab inimicis manus tuas. Domine, a paucis de terra divide eos in vita eorum.* - Tak Bůh svou mocí se postaví proti našemu pokušiteli, vytrhne naši duši z nebezpečí, nepřítele srazí na zem a oddělí i vytrhne ho z řady spravedlivých. Žádného pokušení a žádného pokušitele se tedy nemusíme báti, zůstaneme-li jen v pokušení pevní a budeme-li se s důvěrou modlit. Ale jak hrozný by byl osud kněze, který by se sám stal pokušitelem, který by proto musil od Boha k zemi povalen a z řady spravedlivých bytí vyloučen!

b) *Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea.* - Dokud žijeme v tomto slzavém údolí, nemůžeme se vyvarovati všech i napolo dobrovolných poklesků. Ale přemáháme-li rozhodně každé pokušení, snažíme-li se býti modlitbou v ustavičném spojení s Bohem, můžeme býti s milostí Boží v jistém smyslu utvrzeni v ctnosti, takže se časem aspoň všech plně dobrovolných chyb vyvarujeme. Touha po takovém stupni dokonalosti nás jistě povzbudí, abychom byli v boji proti pokušením co nejráznější.

c) *Mirifica misericordias tuas. De absconditis*

tuis adimpletum est cor eorum; et dimiserunt reliquias suas parvulis suis. - Ano, toho, kdo věrně odpírá každé nezřízenosti a odráží každé pokušení, Pán Bůh nejenom hříchu uchrání, nýbrž otevírá mu skryté poklady svého milosrdenství a svých milostí. Vzácná osvícení, svaté myšlenky a touhy, nadpřirozené útěchy, radostná ochota i k velkým činům, to jsou některé z těch pokladů, jež Bůh takovým duším otevírá. Tolik darů jim uděluje, že z nich mohou rozdávat zase jiným duším. Kdo z nás by si nepřál takových omilostnění? Ale cesta k nim je statečný boj proti nezřízeným vášním.

d) Sub umbra alarum tuarum protege me a facie impiorum, qui me afflixerunt. - Pokušení ovšem nikdy neustanou. Ale pokornou důvěrou v pomoc Boží můžeme se ihned skrýti pod ochranná křídla jeho prozřetelnosti, kde nás nepřítel nemůže zasáhnouti. Čím statečnější budeme v boji proti pokušením, tím více zakusíme otcovské ochrany Boží.

e) Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo; satiabor cum apparuerit gloria tua. - Úplného klidu a pravého nasycení ovšem zde na světě nikdy nenalezneme. Ale přijde den, kdy veškerá naše touha bude vyplněna, kdy duše bude nasycena věčnou a neolsáhlou blažeností: tehdá, až plně ospravedlnění objevíme se před tváří svého Pána a jeho sláva se nám nezahalena zjeví.

17.

Píseň díků Hospodinu za vítězství a dobrodiní celého života.

A) T e x t ž a l m u.

1. Diligam te, Domine, fortitudo mea: * Dominus firmamentum (sustentaculum) meum, et refugium meum, et liberator meus.

2. **Deus meus adiutor meus; * et sperabo in eum.**
3. **Protector meus et cornu salutis meae,¹ * et susceptor (auxiliator) meus.**
4. **Laudans invocabo Dominum; * et ab inimicis meis salvus ero.**
5. **Circumdederunt me (enim) dolores (fluctus) mortis,² * et torrentes iniquitatis conturbaverunt me.**
6. **Dolores inferni circumdederunt me * praeoccupaverunt me laquei mortis.³**
7. **In tribulatione mea invocavi Dominum, * et ad Deum meum clamavi.**
8. **Et exaudivit de templo sancto suo vocem meam; * et clamor meus in conspectu eius introivit in (pervenit ad) aurem eius.**
9. **Commota est et contremuit terra;⁴ fundamenta montium conturbata sunt (vacillabant) et commota (concussa) sunt, quoniam iratus est eis.**
10. **Ascendit fumus in ira (per iram) eius; et ignis a (ex) facie eius exarsit * carbones succensi sunt (accensi exierunt) ab eo.**
11. **Inclinavit (Declinavit) coelos et descendit; * et caligo (erat) sub pedibus eius.**
12. **Et ascendit super cherubim et volavit: volavit super pennas (alas) ventorum.**
13. **Et posuit tenebras (ut) latibulum (velamen) suum in circuitu eius (circum se); tabernaculum (tegumen) eius * tenebrosa aqua (caligo aquosa) in nubibus aëris.**
14. **Prae fulgore in conspectu eius (ante eum) nubes transierunt (evanuerunt); * (cadebant) grando et carbones (scintillae) ignis.**
15. **Et (in)tonuit de coelo Dominus; et Altissimus**

dedit (emisit) vocem suam: * grando (cadebat) et carbones (scintillae) ignis.

16. Et misit sagittas suas,⁵ et dissipavit eos; * fulgura multiplicavit (multa iecit) et conturbavit (consternavit) eos.

17. Et apparuerunt fontes aquarum; * et revelata (detecta) sunt fundamenta orbis terrarum.⁶

18. Ab increpatione tua, Domine; * ab inspiratione (halitu) spiritus irae tuae.

19. Misit (Extendit) (manum) de summo,⁷ et accepit (apprehendit) me; * et assumpsit (extraxit) me de aquis multis.

20. Eripuit me de inimicis meis fortissimis, et ab his, qui oderunt me: * quoniam confortati sunt (valentiores erant) super me.

21. Praevenue runt (Invaserunt) me in die afflictionis meae: * et factus est Dominus protector meus.

22. Et eduxit me in latitudinem⁸ (tutum); * saluum me fecit, quoniam voluit (dilexit) me.

23. Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam,⁹ * et secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi;

24. quia custodivi vias Domini * nec impie gessi (defeci) a Deo meo;

25. quoniam omnia iudicia (edicta) eius in conspectu meo; * et iustitias (mandata) eius non repuli a me (aversabar).

26. Et ero immaculatus cum (coram) eo; * et observabo me (cavebo) ab iniquitate [mea].

27. Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam; * et secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum (coram oculis) eius.¹⁰

28. Cum sancto sanctus eris (sancte ages); * et

cum viro innocente innocens eris (integro integre ages).

29. Et cum electo electus eris (electe agis); * **et cum perverso perverteris** (versute ages).¹¹

30. Quoniam tu populum humilem salvum facies * **et oculos superborum humiliabis**.¹²

31. Quoniam tu illuminas (lucere facis) **lucernam (vitae) meam**¹³ (meae), **Domine**; * **Deus meus, illumina tenebras meas!**

32. Quoniam (Profecto) **in** (per) **te eripiar a tentatione**, * **et (confisus) in Deo meo transgrediar murum**.¹⁴

33. Deus meus, impolluta (integra) **(est) via eius: eloquia Domini igni examinata**¹⁵ (probata); * **proptector est omnium sperantium in se.**

34. Quoniam (Etenim) **quis Deus praeter Dominum?** * **aut quis Deus praeter Deum nostrum?**

35. Deus, qui praecinxit me virtute * **et posuit (reddidit) immaculatam viam meam;**

36. qui perfecit (celeres fecit) **pedes meos tamquam (pedes) cervorum**, * **et super excelsa statuens** (constituit) **me.**

37. Qui docet manus meas ad proelium * **et posuisti** (effecisti) **ut arcum aereum bracchia mea.**

38. Et dedisti mihi protectionem salutis tuae (salutarem tuam); * **et dextera tua suscepit me.**

39. Et disciplina (sollicitudo) **tua correxit** (magnum fecit) **me in finem**¹⁶ (perpetuo) * **et disciplina tua ipsa me docebit.**

40. Dilatasti gressus meos subtus (sub) **me;**¹⁷ * **et non sunt infirmata vestigia mea** (vacillabant pedes mei).

41. Persequar inimicos meos, et comprehendam

(assequar) illos; * et non convertar (revertar), donec deficiant (pereant).

42. **Confringam** (Conteram) illos, nec poterunt stare (resurgere); * cadent sub tus (sub) pedes meos.

43. Et praecinxisti me virtute ad bellum; * et supplantasti (deiecisti) insurgentes in (contra) me sub tus (sub) me.

44. Et inimicos meos dedisti mihi dorsum (profligasti ante me in fugam), * et odientes me dispersisti.

45. Clamaverunt, nec erat, qui (eos) salvos faceret; ad Dominum, * nec exaudivit eos.

46. Et comminuam (dispellam) eos ut pulverem ante faciem venti (coram vento); * ut lutum platearum delebo eos.

47. Eripiēs me a contradictionibus¹⁸ (seditio-nibus) populi; * constitues me in caput gentium.

48. Populus, quem nescivi, servivit mihi * in auditu auris (attenta aure) obedivit mihi.

49. Filii alieni mentiti sunt (Alienigenae finxerunt submissionem) mihi; * filii alieni inveterati sunt (alienigenae expallescebant) et claudicaverunt a semitis (prodibant ex claustris) suis.¹⁹

50. Vivit Dominus, et benedictus Deus meus; * et exaltetur Deus salutis meae!

51. Deus, qui das (concedis) vindictas mihi, et subdis populos sub me, * liberator meus de inimicis meis iracundis.

52. Et ab insurgentibus in (contra) me exaltabis (superiorem facies) me; * a viro iniquo eripies me.

53. Propterea confitebor (gratias agam) tibi in nationibus, Domine, * et nomini tuo psalmum dicam,

54. (qui) magnificans (es) salutes regis eius

(magnas confers victorias regi tuo), et faciens (es) misericordias christo suo (uncto tuo) David, * et semini eius usque in saeculum.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Zalm se od katolických autorů připisuje všeobecně Davidovi, jak to praví nadpis. Podle některých složil jej královský pěvec ke konci života, vzpomínaje všech nebezpečí, z nichž ho Bůh vytrhl, a všech dobrodiní, jež mu udělil; podle jiných po vítězství proti filistinským a různým kmenům aramejským, ale před zločinem, jehož se dopustil na Uriášovi. David děkuje nejprve Hospodinu, ochránci svému, že jej v nebezpečích, když se k němu obrátil, vyslyšel, s nebe sestoupil, nepřátele bleskem zastrašil a jej vysvobodil (1-22). Udává pak některé důvody, proč jej Bůh vyslyšel: pro jeho nevinnost (23-27), poněvadž je Bůh milovníkem spravedlnosti (28-32), poněvadž je velký a mocný (33-34). Znovu pak děkuje Hospodinu, že jej uschopnil k boji (35-39), pomáhal mu v pronásledování nepřátel (40-42), přemožené nepřátele mu podrobil (43-46) a učinil jej králem mnoha národů (47-49). Zalm končí hymnem Hospodinu (50-54). Knězi je žalm mohutným chvalozpěvem, kterým děkuje za odpuštění hříchů, za povolání, za prozřetelnost Boží ve vlastním životě a v dějinách Církve se jeví.

C) Poznámky.

¹ „Roh“ je znamením a synonymem síly. Obraz vzat je patrně od rohů zvířat, jimž slouží k ochraně. Možno též mysliti na rohově vyčnívající záchrannou skálu v moři nebo na poušti.

² Žalmista počíná vypočítávati dobrodiní od Hospodina mu udělená a zvláště vzpomíná na ochranu v tolika nebez-

pečích a nepřátelstvích. „Povodeň, vlny, proudy“ jsou v Písmě obrazem utrpení a neštěstí.

³ „Osidla smrti mě náhle překvapila.“ Obraz vzat je z lovu ptáků tenaty.

⁴ V tomto a následujících verších líčí se pomoc Boží Davidovi proti nepřítelům poskytnutá přirovnáním k velké bouři a zemětřesení, při nichž jakoby Hospodin sám na zemi přicházel a zlobcu živlů nepřátele trestal. Na rozhněvaný jeho rozkaz vystupují černá mračna (fumus), a z jeho tváře jakoby vycházel oheň a jiskry (carbones). Bouří sklání oblohu (při bouři zdá se, jakoby obloha se skláněla), pod ním jsou temná, vodnatá mračna, do kterých se jako do pláště zahaluje a kráčí nad zástupy cherubinů a nad křídly větrů (kteří mu stejně jako cherubové slouží). Jeho bleskem se rozestupují mračna (transierunt) a z nich se hrnou kroupy a paprsky blesku jako žhavé uhýlky.

⁵ Vyslal blesky své.

⁶ Hojným deštěm vznikly celé bystřiny, které smetly vrchní vrstvu země, takže se objevil skalnatý spodek.

⁷ S výšin (oblohy, nebes).

⁸ „Široká cesta“ (volné místo) značí bezpečnost a klid.

⁹ V tomto a následujících verších uvádí David důvody, proč ho Hospodin tak milostivě chránil; a nejprve ten, že David se snažil vždy zůstatí Bohu věrným.

¹⁰ Podle nevinnosti rukou mých, již Bůh sám byl svědkem.

¹¹ Slova těchto dvou veršů jsou řečena o Bohu a praví, že Bůh jedná s každým, jak toho zaslouží: se svatým svatě, s bezúhonným bezúhonně, s úskočným podle jeho úskočnosti.

¹² „Pokoříš oči pyšných“ (pyšně vzhlížející).

¹³ „Svící (světlem, lampou)“ se nazývá šťastný a radostný život.

¹⁴ „V naději na Boha mého překročím hradbu“ (dobudu snadno opevněného města).

¹⁵ „Boží slova (přikázání) jsou pročištěna ohněm“, t. j. ryzí, pravdivá, spravedlivá.

¹⁶ Vulgata: „Tvá kázeň mě napravovala (k dobrému vedla) stále“; podle hebrejského: „Tvá starostlivost mě vyvýšila neobyčejně.“

¹⁷ „Rozšířil jsi kroky mé pode mnou“ (= udělil's mi štěstí a klidu).

¹⁸ Miní se tu různá povstání proti Davidovi.

¹⁹ Bůh dal Davidovi v moc i cizí (pohanské) národy, kteří „jakoby stářím byli sešli a od svých stezek (pravých) se uchýlili“ (Vulgata); nebo „strachem zbledli (byvše přemoženi) a ze svých úkrytů vyšli“ (hebr.).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Diligam te, Domine, fortitudo mea. Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, et secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.

2. p.: Prosme, abychom Pánu Bohu za přijatá dobrodiní stále děkovali, jej milovali, jemu věrně sloužili.

1. Začátek žalmu vyjadřuje účel a obsah celého našeho života: milovati Boha. První a hlavní pohnutkou naší lásky k Bohu je, že Pán Bůh jest sám v sobě neskonale a milování nejhodnější Dobro. Ale můžeme a musíme Boha milovati také proto, že byl tak dobrý k nám a tolik dobrodiní nám prokázal. David vypočítává všechna dobrodiní v celém životě mu prokázaná, a na prvním místě vzpomíná na to, jak jej Bůh chránil a vysvobozoval od zlého. Vytrhl jej z mnohých neštěstí a utrpení, zachránil mu život, vysvobodil ho z hříchu, chránil jej před nepřáteli a v pokušeních. Podobným způsobem ukazoval Pán i nám svou dobrotu a lásku.

a) *Diligam te, Domine, fortitudo mea.* - Bůh je nekonečné Dobro a neobsáhlá Láska, a láska k Bohu je nejzákladnější povinností, životním úkolem každého člověka a pramenem opravdového štěstí. Ale jak mnozí nemilují Boha, protože v něj nevěří, nebo neznají jeho dobroty a lásky, anebo nechápou, že láska není jenom nějakým smyslným pocitem, nýbrž především úkonem vůle naprosto odevzdané a zcela obětavé. My v Boha věříme, známe jeho nekonečnou lásku, víme, že naše láska se musí hlavně jevit v dokonalém srovnávání se s nejsvětější vůlí Boží. Ale jak často snad v předešlém našem životě zaujal v našem srdci nějaký tvor místo Boha! A jak je i nyní naše srdce mnohdy rozdělené mezi Ním a tvory, jak málo opravdové obětavosti je v naší lásce! Ó Bože, rozpal srdce mé, aby zahořelo mohutnou láskou k Tobě, posilni mne svou milostí, abych byl z lásky k Tobě ochoten ke každé oběti.

b) *Dominus firmamentum meum et refugium meum, et liberator meus: Deus meus adiutor meus; et sperabo in eum. Protector meus et cornu salutis*

meae, et susceptor meus. Assumpsit me de aquis multis. Praevenerunt me in die afflictiones meae; et factus est Dominus protector meus. - Musíme milovati Boha hlavně proto, že je nekonečné Dobro a neobsáhlá Láska sám v sobě. Ale také pro nesčetná dobrodini, která nám prokázal. Život lidský je strmou, trnitou cestou, na níž se staví na sta překážek. Nemoci, nebezpečné úrazy, starosti, úzkosti, nepřátelství a mnoho jiných strastí tělesných i duševních je údělem skoro každého lidského života. Mnohým lidem je trpěti téměř pro celý život, nás Pán Bůh mnohých bolů a starostí zcela ušetřil, v jiných nám pomohl a ukázal svou otcovskou starostlivost. Jak bychom ho tedy zato neměli z celého srdce milovati!

c) Ab inimicis meis salvus ero. Eripuit me de inimicis meis fortissimis, et ab his, qui oderunt me. Quoniam in te eripiar a tentatione. Eripies me de contradictionibus populi. - Mnohý z nás zažil snad skutečného nepřátelství, byl snad pronásledován, pomlouván, věřící se mu protivili, ale Bůh mu pomohl a jeho nevinu ukázal. Jednoho nepřítele máme všichni: jsou to těžká pokušení. Pozorujeme-li, jak v nešťastných mravních poměrech mnozí ve světě vyrůstají, jakým těžkým pokušením jsou vydáváni už od útlého mládí, nemůžeme jistě Pánu Bohu dosti děkovati, že nás uchránil od takových nebezpečí. Ovšem i na nás dolehla pokušení a dostaví se i v budoucnosti. Bůh, který nám posud pomáhal proti nepříteli, bude i nadále naší záštitou.

d) Circumdederunt me dolores mortis. Praeoccupaverunt me laquei mortis. - Na tato slova musí s vděčností myslet především ten, koho Pán Bůh pozdravil z nějaké nebezpečné nemoci. Ale uvážíme-li, jak časté je na světě nebezpečnoství nějakého těžkého tělesného úrazu, kolik lidí za dobu našeho života buď následkem nějakého takového neštěstí nebo nějakou nemocí propadlo smrti, nemusíme vlastně všichni přiznati, že nás obklopily „přívally smrti“ a z celého srdce. Pánu Bohu děkovati, zvláště

jestliže jsme již pokročili věkem? Z vděčnosti a lásky věnujme všechny své síly službě Boží.

e) *Dolores inferni circumdederunt me.* - Největším dobrodiním Božím je, že nás vysvobodil z hříchu. V okamžiku, kdy jsme měli neštěstí upadnouti do těžkého hříchu, otevřel se před námi příšerný jícen místa věčných trestů a byli jsme vskutku obklíčeni mukami pekla. Všemohoucí věčný Bože, lituji znovu všech svých hříchů, děkuji ti zcela srdce, že jsi mě z nich vytrhl, a slibuji, že Tě už ani dobrovolným všedním hříchem nikdy neurazím!

2. Ale Bůh je naším velikým dobrodincem nejenom tím, že nás chrání od zlého, nýbrž ještě více, že nám udělil a stále uděluje mnoho převzácných milostí. Slyší ochotně naše modlitby, vede nás uprostřed tolika nebezpečí bezpečnou cestou k spáse, dává nám klid srdce, osvěcuje nás, povznáší mysl naši k nebeským věcem, uděluje nám nadpřirozenou sílu.

a) *Ad Deum meum clamavi, et exaudivit de templo sancto suo vocem meam; et clamor meus in conspectu eius introivit in aurem eius.* - Lze si mysletí snazšího prostředku milosti než několik slov důvěrné prosby? A my jsme přece někdy tak pohodlní, že i tak snadný prostředek zanedbáváme!

b) *Et eduxit me in latitudinem. Dilatasti gressus meos subtus me, et non sunt infirmata vestigia mea.* - Snadno a bezpečně kráčí poutník po hladké a široké cestě, kde není překážek a lehce se i chorým plicím dýchá na volném vzdušném prostranství. Náš božský Mistr řekl ovšem, že cesta spásy a dokonalosti je úzká a příkrá; ale přece, jak snadná je naše cesta, když ji srovnáme s poutí těch, kteří jsou ve světě obklopeni sterými nebezpečími a naráží stále na nová úskalí, a jak volně se nám dýchá v ovzduší tolika převzácných milostí Božích! Nestěžujme si tedy sami svými nedbalostmi tuto cestu a neolupujme se o klid a mír věrných služebníků Božích.

c) *Quoniam tu illuminas lucernam meam Domi-*

nc: *Deus meus, illumina tenebras meas!* - Žalmista přirovnává život svůj k svíci nebo lampě. V plném smyslu je takovou hořící svící, takovým světlem život nadpřirozený, život duše posvěcující milostí ozdobené. Tento nadpřirozený život máme si uchováti a toto božské světlo máme nezhasnuté nésti až k branám nebes uprostřed temnoty nesčetných bludů, lží, klamů a zlých příkladů tohoto světa. Ó Bože, osvěcuji mě, abych snad temnotám světa nepodlehl nebo vzácné světlo Tvé milosti neztratil!

d) *Deus qui praeinixit me virtute, et posuit immaculatam viam meam. Qui perfecit pedes meos tamquam cervorum; et super excelsa statuens me.* - Mám-li skutečně nějakou solidní ctnost, je to na prvním místě darem milosti Boží. Tolik vzácných milostí mi Pán Bůh udělil, že jsem mohl nyní už mít vysoký stupeň kněžských ctností, že bych měl se snadností kráčet cestami duchovního života a býti povznesen nad všechny pomíjející věci tohoto světa. A přece, jak ubohé jsou ještě ty mé ctnosti, jak liknavě kráčím na cestě dokonalosti, jak se dám ještě ovlivňovati smyslnými a marnými věcmi! Prosme Boha, „ut mentes nostras ad caelestia desideria erigat“, „ut viam mandatorum eius alacriter curramus.“

e) *Et disciplina tua correxit me in finem, et disciplina tua ipsa me docebit.* - Bůh sám vychovává nás svou otcovskou prozřetelností a kázní. Držme se pevně této otcovské ruky, i když nás Bůh tříbí neštěstími a pokořením, a naslouchejme ochotně naučením, která nám dává buď sám nebo skrze své zástupce.

3. Ze všech dobrodiní Božích vzpomíná a děkuje David nejvíce za to, že mu Hospodin pomáhal v boji proti nepřítelům. I život apoštolského kněze a život Církve, jíž slouží, je bojem proti bludu a hříchu. A proto Bůh svého kněze nejenom svou prozřetelností chrání a dává mu milosti potřebné k jeho osobnímu posvěcení, nýbrž uděluje mu též sílu k boji a milosti k apoštolské práci. Zvláště pak Bůh sílí nadpřiroze-

ně svou Církev a pomáhá ji, aby nepodlehla v boji proti nepřítelům, nýbrž z něho vyšla vítězně.

a) *Et in Deo meo transgrediar murum.* - Duchovní správa nynější doby, zvláště ve velkoměstech, místech průmyslových a mezi studující mládeží, je namnoze podobná dobývání tvrzí a hradeb. Nepřátelé jsou dobře obrnění a opevnění a užívají všech prostředků: tisku, falešné vědy, škol, peněžitých podpor, radia, filmu. Chceme-li jim čeliti, musíme i my sahati k prostředkům rovnocenným. Především musíme býti dobře obeznali v těch vědách, z nichž bere nevěra námitky, tedy nejenom v teologii, nýbrž i ve filosofii a v dějepise. Ovšem naše síla není tak v těchto prostředcích jako v milosti Boží a v tom, že všechny tyto prostředky postavíme do služeb velikého nadpřirozeného cíle. Bůh nám svou milost dá, když sami se své strany učiníme, co můžeme.

b) *Qui docet manus meas ad proelium; et posuisti ut arcum aereum bracchia mea. Et praecinxisti me virtute ad bellum.* - Hlavní věcí v boji jest odvaha, silné rámě a dovednost. Důvěřujeme v Boha a hledejme u něho pomoci. On zná ve své moudrosti daleko lepší taktiky, než jaké i nejchytřejší nepřátelé dovedou vymysleti, dovede z našeho slabého rozumu učiniti ocelový luk a svou mocí napravití naši nedostatečnost a neobratnost.

c) *Persequar inimicos meos, et comprehendam illos; et non convertar, donec deficient. Confringam illos nec poterunt stare. Et inimicos meos dedisti mihi dorsum; et odientes me disperdidisti. Et comminuam eos ut pulverem ante faciem venti; ut lutum platearum delebo eos. Constituisti me in caput gentium. Populus, quem non cognovi, servivit mihi; in auditu auris obedivit mihi.* - Abychom se povzbudili v obtížném boji proti odpůrcům víry, uvažujme z dějin Církve, jak Bůh ji v bojích proti nepřítelům pomáhal a k vítězství vedl. Mocné říše, které chtěly Církev zničiti, klesly už dávno v zapomnutí, po mnohých pyšných kacířstvích, která se

zdála ohrožovati její existenci, jako arianismu a pelagianismu, není už ani památka; jiná, jako monofysitismus, nebo nestorianismus, scvrkla se na bezvýznamné sektičky. Rozkol východní a protestantism sice zůstávají, ale nemají síly a významu, anebo jsou rozděleny na veliké množství vzájemně si odporujících společností. A katolická církev mezitím získává stále nové členy a za odpadlé národy dostala náhradu v jiných. A není to pouze nějaké zevnější spojení, nýbrž úplné podrobení se víře Církvi neomylně hlásané a odevzdání se její božské autoritě. Budu-li v duchu Církve horlivě apoštolovati, dá Pán Bůh i mně podobné požehnání, a získám pro Krista i duše, o nichž by to nikdo nebyl tušil a které dosud byly víře zcela odcizeny.

4. Mnohá dobrodiní a mnohé milosti udělal nám Bůh jistě také jako odměnu za naše dobré skutky a naši věrnost; ovšem že dobré skutky můžeme činiti a věrnost zachovati zase jenom s milostí Boží. Čím kdo je velkodušnější vůči Bohu, tím štedřejší se ukazuje Bůh vůči němu; a zvláště vůči duším opravdově pokorným jeho dobrota nezná mezí. Než poslední důvod, proč nás Bůh milostí vyvolil a milostmi zahrnoval, je, že nás miloval dříve než my jsme mysleli na Něho. Bůh je nejvyšším a neomezeným Pánem a rozdává své milosti podle nevyzpytatelných svých věčných úradků.

a) *Retribuēt mihi: quia custodivī vias Domini, nec impiē gessi a Deo meo. Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo; et iustitias eius non repulī a me. Et ero immaculatus cum eo; et observabo me ab iniquitate mea. Et retribuēt mihi Dominus secundum iustitiam meam; et secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius. Deus, qui posuit immaculatam viam meam.* - Dobré skutky, které jsme vykonali, zásluhy, jichž jsme si získali, můžeme uznati a smíme též přiznati, že mnohé milosti a dary nám Bůh dává za naši věrnost. Ale na dvě věci nesmíme při tom zapomínati: že jen málo dobra na sobě máme, a že ctnost a zásluha

nejsou možný bez milosti Boží. Vstipme si hluboko v mysl pravdu, že „Bůh odmění nás podle spravedlnosti naší“, abychom stále v spravedlnosti před Ním kráčeli, a uvažujme často o tom, že náš soud a věčný osud bude „podle čistoty rukou našich před tváří Hospodinovou“, abychom Bohu vždy s čistou myslí a čistýma rukama sloužili.

b) *Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris. Et cum electo electus eris; et cum perverso perverteris.* - Bůh udílí nám svých milostí podle naší vnímavosti a přípravy a jedná s námi zcela tak, jak toho zasloužíme. Jaká útěcha pro věrného sluhu Božího, že Bůh se svatým, vybraným a bezúhonným jedná svatě, vybraně a podle jeho bezúhonnosti; ale jak musí toho, kdo se od Boha oddálil nebo mu slouží jenom polovičatě, děsiti myšlenka, že Bůh s převrácenými a úskočnými jedná zcela podle jejich převrácenosti a úskočnosti!

c) *Quoniam tu populum humilem salvum facies.* - Jenom do srdce pokorného má milost přístup; a čím kdo se více před Pánem Bohem pokořuje, tím štědrěji ho Bůh zasypává svými milostmi. Bože, dej mi sílu a milost, abych častým uvažováním o své nicotě a hříšnosti, pohledem na pokorné srdce Páně a ochotným přijímáním pokoření stále více rostl v opravdové pokoře!

d) *Salvum me fecit, quoniam voluit me.* - Odkud to, že jsem dostal velikou milost víry a narodil se v katolické Církvi, zatím co tolik milionů jiných lidí tápá ve tmách nevěry a bludů? *Quoniam voluit me.* Odkud to, že jsem byl uchráněn od tolika nebezpečí pro duši a že se mi dostalo dobré výchovy, zatím co tolik jiných svodem okolí propadlo už v prvním mládí hříchům a neřesti? *Quoniam voluit me.* Čím to, že mě Bůh z tisíce jiných, mnohem hodnějších, povolal k svému svatému kněžství? *Quoniam voluit me.* Vidím a v nejhlubší pokoře uznávám, že jsem jenom velikým darem Tvé nekonečné Lásky! Tobě chci věnovati v lásce všechny své síly a celý svůj život.

e) *Quoniam quis Deus praeter Dominum? aut quis Deus praeter Deum nostrum?* - Poslední a nejhlubší důvod, proč Bůh některým více a vzácnějších milostí uděluje a je k vyšším úkolům povolává, je odvěký úradek jeho moudrosti a jeho nejvyšší vůle. Bůh je nejvyšším a neomezeným Pánem i v rozdávání milostí. Tato pravda, že celý náš život milosti v poslední řadě záleží jenom na Pánu Bohu, musí nás naplniti velikou pokorou. Ale Bůh je nekonečná Láska a čirá Dobrota, a ukazuje tuto lásku a dobrotu také při rozdávání milostí. Každému bez rozdílu dá aspoň tolik milostí, aby se mohl spasiti; ale velmi mnohé svými milostmi přestědře zahrnuje.

5. Slova, jimiž líčí žalmista spravedlivý soud Boží nad nepřáteli svými a Hospodinovými, jsou zároveň obrazem všeobecného soudu nad celým lidstvem: hrozné katastrofy světové, která bude soud předcházeti, příchodu věčného Soudce, hrozného rozsudku jeho nad hříšníky.

a) *Commota est et contremuit terra; fundamenta montium conturbata sunt et commota sunt, quoniam iratus est eis. Ascendit fumus in ira eius, et ignis a facie eius exarsit; carbonες succensi sunt ab eo.* - Už popis posledního soudu a velikých převratů přírodních jej předcházejících, jak nám jej podává častěji Písmo svaté, a jak nám jej zvláště s děsivou názorností podal sám Kristus Pán nedlouho před svou smrtí, naplňuje nás bázní. Jakou hrůzu pocítí teprve lidstvo, až skutečně tato ohromná katastrofa nastane! Kdyby nám bylo sděleno, že za krátkou dobu bude město nebo místo, na němž dlíme, bombardováno s nespočetných letadel, jistě že bychom byli plni úzkosti. Ale na věčný soud myslíme tak málo a proto se ho dosti nebojíme. Uvažujme častěji o této vážné pravdě; pak se nedáme tak snadno svést k nevěrnosti proti svému věčnému Soudci pomíjejícími věcmi tohoto světa, které jednou budou všechny zničeny ohněm světovým.

b) *Inclinavit coelos et descendit; et caligo sub pe-*

dibus eius; et ascendit super cherubim et volavit; volavit super pennas ventorum. Prae fulgore in conspectu eius nubes transierunt. - Vizme v duchu svého nebeského Krále a věčného Soudce, jak sestupuje s nebe obklopen nesčíslnými anděly, jako by nesen větry a vznášeje se nad mraky jako na trůně, s tváří zářící jako blesk, který rozráží mraky a všechno oslňuje. V pozemském svém životě a putování jevil se Kristus Pán jako prostý člověk, a proto jím mnozí pohrdali a vydali jej dokonce v muka a smrt; ve své Církvi na zemi vládne ovšem jako nejvyšší Král, ale žije a působí v ní neviditelně, a proto mnozí jeho moci neuznávají a jeho Církvi se protíví. Jak budou zklamáni a jakou hrůzou naplněni, až uvidí při soudu Krista Pána v celé jeho velebnosti a slávě! Uznávejme pokorně Krista Pána za svého Krále a služme mu svědomitě, aby nám pohled na něho při věčném soudu byl útěchou.

c) *Et intonuit de coelo Dominus, et Altissimus dedit vocem suam: grando et carbones ignis. Et misit sagittas suas et dissipavit eos; fulgura multiplicavit, et conturbavit eos. Et apparuerunt fontes aquarum, et revelata sunt fundamenta orbis terrarum.* - Jak hrozný je osud těch, které zastihne tento žhavý šíp věčného odsouzení a nad nimiž se nesou tyto hrozné blesky trestů věčných! Pracujme s bázní a třesením na své spáse, abychom jednou z úst nebeského Soudce uslyšeli milá slova, zvoucí nás do radosti Páně a dovolující nám vládnouti královstvím, jež on sám nám připravil.

**Slunce Boží na nebi a slunce zákona Božího
v srdcích.**

A) Text žalmu.

1. Coeli¹ enarrant gloriam Dei * et opera² (operationem) manuum eius annuntiat firmamentum.

2. Dies diei eructat verbum³ (annuntiat sermonem) * et nox nocti indicat scientiam (communicat nuntium).

3. Non sunt (haec) loquela⁴e, neque sermones * quorum (utpote eorum) non audiantur voces [eorum].

4. (Tamen) in omnem terram exivit sonus (praeconium) eorum * et (usque) in fines terrae verba eorum.⁴

5. In sole (Soli) posuit tabernaculum suum (in coelis)⁵ * et ipse (sol) tamquam sponsus procedens (est) de thalamo suo:

6. Exsultavit ut gigas ad currendam (cursurus) viam⁶ * a summo coelo⁷ (finibus coeli) egressio eius.

7. Et occursus (circuitus) eius usque ad summum (extremum) eius; * nec est, qui se abscondat a calore (subtrahit calori) eius.

8. Lex Domini⁸ immaculata (perfecta). convertens (reficiens) animas * testimonium Domini fidele (fide dignum). sapientiam praestans parvulis.

9. Iustitiae (Mandata) Domini rectae, laetificantes corda * praeceptum Domini lucidum, illuminans oculos.

10. Timor Domini¹⁰ sanctus, permanens in saeculum

saeculi * iudicia Domini vera iustificata in semetipsa¹⁰ (iusta pariter omnia).

11. Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum * et dulciora super mel et favum.

12. Etenim (Etiam) servus tuus custodit ea (admonetur eis) * in custodiendis illis retributio multa.

13. Delicta quis intelligit (animadvertit)? ab occultis (delictis) meis munda me * et ab alienis (passionibus) parce servo tuo¹¹ (cohibe servum tuum).

14. Si mei non fuerint dominati,¹² tunc immaculatus ero: * et emundabor a delicto maximo (gravi).

15. Et erunt (Fac), ut complaceant eloquia oris mei, * et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper,

16. Domine, adiutor meus et redemptor meus!

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je podle nadpisu od Davida; někteří soudí, že je od Davida jenom část první, druhá původu pozdějšího. V první části (1-7) se líčí moc a velikost Boží, jevíci se v tomto viditelném světě ve hvězdnatém nebi, zvláště pak ve slunci, jako ozdobený ženich po nebi krácejícím a svým světlem i teplem zemi oblažujícím. V druhé části (8-16) přechází žalmista na jiné slunce, které v řádu ethickém moc a velikost Boží hlásá a lidi šťastnými činí: zákon Boží. Pěvec popisuje jeho vlastnosti, vzbuzuje litost nad svými přestupky zákona, slibuje věrnost a prosí o sílu, aby zákon bedlivě mohl zachovávat. Žalm, jenž byl ve St. zákoně asi zpíván při ranních obětech, recitujeme na svátky Krista Pána, věčného

Světla a Slunce, jenž zákon Boží zachovával co nejdokonaleji, na svátky Panny Marie, svatých apoštolů, svatých panen, kteří ho napodobovali a tak se stali světlem pro druhé. Kněze vybízí žalm k svědomitému zachovávání přikázání i předpisů církevních.

C) P o z n á m k y.

¹ Izraelité si představovali oblohu z několika (tři až sedmi) vrstev sestávající; proto mluví o „nebesích“ v čísle množném.

² Jeho díla, jeho tvůrčí moc (akkusativ).

³ Básník představuje si dny a noci po sobě následující jaksi za střídající se stráže, jichž heslem od vystřídání stráže k stráži nové pronášeným jsou slova chvály děl Božích.

⁴ Podle originálu: „Nejsou to sice slova, jež by byla uchu lidskému slyšitelná, a přece jejich hlas (chvála) zaznívá po celé zemi“; podle Vulgaty: „Ne že by to byla slova, která by nemohla být slyšena, naopak jejich hlas atd.“ Sv. Pavel (Řím 10, 18) obrací tato slova na hlásání evangelia.

⁵ Slunci určil (Bůh) stánek na obloze.

⁶ S jásotem se jako obr dává do běhu.

⁷ Od nejzazšího (nejvýchodnějšího) konce nebes.

⁸ Žalmista přechází od slunce hmotného k slunci zákona Božího.

⁹ Timor Domini = zákon Páně, protože učí bázni Boží; jiná jména pro zákon jsou: lex, testimonium, iustitia, praeceptum, iudicium.

¹⁰ Podle Vulgaty: (přikázání Boží) ospravedlněna, t. j. spravedlivými nalezena sama v sobě; podle hebrej.: všechna stejně spravedlivá.

¹¹ Žalmista chce věrně zachovávat zákon Páně, přes to však jest si vědom, že se dopouští mnohých, aspoň menších a ne zcela rozvážených přestupků (delicta) a aspoň polodobrovolných špatných myšlenek (occulta) a prosí Boha, aby jej od nich očistil, od zlých vášní (podle lat.: od modloslužebných cizinců k odpadu svádějících) pak jej ochránil.

¹² Nezvítězí-li nade mnou.

D) Rozjímání.

1. p.: Soli posuit tabernaculum suum et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo. Lex Domini immaculata, iustitiae Domini rectae. Etenim servus tuus custodit ea.

2. p.: Modleme se, abychom Pánu Bohu vždy vděční byli za dobrodiní ve viditelném světě prokazovaná, a sluncem zákona Božího vždy se řídili.

1. Překrásně líčí žalmista, jak se už ve viditelné přírodě, zejména v nebeských tělesech, jeví nesmírná moc a nepochopitelná dobrota Boží. Už samo střídání dob ročních a střídání dne a noci mluví o této moci a dobrotě. Zvláště pohled na slunce v nás vzbuzuje úctu před velikostí Boží a povzbuzuje nás k díkům, poněvadž právě jeho světlu a teplu děkujeme za tolik dobrodiní.

a) *Coeli enarrant gloriam Dei, et opera manuum eius annuntiat firmamentum. In omnem terram exivit sonus eorum et in fines terrae verba eorum.* - Už pouhý pohled na oblohu, posetou tolika světly, budí v nás úctu k Stvořiteli. Což, když uvážíme, že tato světla tvoří ohromný svět závrtných velikostí a vzdáleností, že za těmito oku viditelnými tělesy jsou miliony jiných, jichž nevidíme, a že Pán Bůh, který tento nepochopitelně veliký a podivuhodný vesmír stvořil, mohl by pouhým pokynem miliardy a miliardy nových, ještě velkolepějších světů stvořiti! O, věčný a nesmírný Bože, klaním se Ti v nejhlubší úctě, uznávám svou nicotu a nepatrnost, slibuji, že Ti budu ode dneška věrněji sloužiti, umiňuji si, že budu všem hlásati Tvou velikost a dobrotu ve stvoření se jevící!

b) *Dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam.* - Jeden den našeho života za druhým ubíhá a jedna noc za druhou, po dni přichází noc a ta rodí zase nový den. Kolik dní a nocí už přeletělo naši hlavu! Snad se díváme na toto střídání dní a nocí bezmyšlenkovitě a lhostejně: a přece každý den a každá noc jsou novým dobrodiním Božím, jsou jaksi odleskem a kusem věčnosti a každý den

a každá noc vedou nás blíže k věčnosti. Budiž nam tedy už toto střídání dob pobídkou k vděčnosti a vážnou vzpomínkou na věčnost.

c) *Soli posuit tabernaculum suum. A summo coelo egressio eius, et occursus eius usque ad summum eius; nec est, qui se abscondat a calore eius.* - Největším ze světél nebeských jeví se našemu oku slunce. V tomto „obru“ nebes, jak je nazývá žalmista, se jeví také znamenitě moc, moudrost a dobrota Boží. Ohromné toto těleso 1,331.200krát větší než naše země, vzdálené od ní 150 milionů kilometrů, osvětluje a zahřívá celou zemi a proniká až do nejzazších jejích dílů. Kdyby bylo jen o něco vzdálenější, ztuhly by celé kraje zemské, kdyby bylo málo zemi bližší, byly by spáleny. Sluneční paprsky jsou zdrojem krásy: všecek půvab přírody, jejích moří, pohorí, zahrad a květů, všechna krása nádherných děl uměleckých by zmizela, kdyby nebylo slunce; paprsky slunce jsou pramenem života, v zdravých organismech budí radost, nemocné léčí; květy, stromy, révy, obilí, všechno pučí a bují, roste a přináší ovoce silou světla a tepla slunečního. Přemýšleli jsme už někdy vážně, kolik dobrodiní nám Pán Bůh prokazuje tímto jediným svým tvorem, sluncem? Budiž nám každý pohled na ně vzpomínkou na dobrotu a lásku Boží!

2. Takovým životodárným a blahodárným sluncem měl by být v svém okolí každý kněz. Každý den měl by býti vyplněn věrnou službou Boží a horlivou apoštolskou prací. Pak by jeho život byl požehnáním nejenom pro věřící jeho péči přímo svěřené, nýbrž pro celý svět.

a) *Et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo, exsultavit ut gigas cursurus viam suam. A summo coelo egressio eius et occursus eius usque ad summum eius, nec est qui se subtrahit calori eius.* - O Pane, dej mi milost, abych se stal takovým sluncem, abych ozdoben jako ženich Tvůj všemi kněžskými ctnostmi, s radostnou ochotou den co den od časného rána až do pozdní noci kráčel drahou svých

kněžských povinností, a všude šířil světlo Tvé víry a teplo Tvé lásky!

b) *Dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam.* - Den za dnem našeho kněžského života a noc za nocí ubíhají. Kolik dní a nocí uplynulo už od našeho svěcení? Všecky tyto dny měly být vyplněny horlivou prací pro duše a samy noci měly být posvěceny, po případě i ony věnovány dílům apoštolským, když toho někdy snad bylo potřeba. Končící den měl by vypravovati nastávající noci o krásných skutcích, jimiž byl vyplněn, a časné ráno každého dne mělo by vzpomínati požehnaného apoštolátu dnů předešlých. Není snad naopak v této veliké řadě dní a nocí našeho kněžského života mnoho dní a nocí ztracených a někdy snad i hříchu věnovaných? Umiňme si pevně, že aspoň ode dneška budou všechny naše dni a noci zasvěceny horlivému apoštolátu, že každý den počneme rozhodným předsevzetím, co nejlépe času použití a každý večer budeme od sebe žádati přísný počet.

c) *In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines terrae verba eorum.* - Každý z nás má povinnost a možnost starati se přímo jenom o ty duše, které jsou jeho péči bezprostředně svěřeny. Ale budeme-li horlivě usilovati o jejich spásu a zdokonalení, přitáhnou a přivedou ony svým příkladem i slovem zase jiné blíže ke Kristu Pánu, které naše pastorece nemůže přímo zachytiti. A tak i o nás bude platiti, že „kázání naše vyjde do celé země, a slova naše budou slyšena až k nejzazším koncům země“. Ve vlastním slova smyslu „rozléhají se až na kraj světa“ slova misionářů. Rok co rok odebírají se řady misionářů do dalekých zámořských zemí. Odporučujme jejich práci Pánu Bohu v modlitbě, zajímejme se o katolické misie a hleďme o ně buditi zájem též u věřících.

3. Od obrazu slunce hmotného přechází pěvec k jinému, duchovnímu a mnohem vznešenějšímu slunci, zákonu Božímu. Národně a překrásně líčí jeho hlavní vlastnosti a vzácné přednosti: je zcela

svatý a spravedlivý, spočívá na skálopevném základě autority Boží, osvěcuje mysl, přináší a šíří pravou radost. Uvažujme o těchto vlastnostech a přednostech, abychom se obnovili v úctě, lásce, věrnosti k tomuto zákonu.

a) *Lex Domini immaculata; iustitiae Domini rectae; timor Domini sanctus; iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa.* - I nejlepší zákony a předpisy lidské, dané po dlouhém uvažování s nejčistším úmyslem a od zákonodárců spravedlivých i svatých, mají své nedostatky. Jenom zákon Boží je zcela svatý a naprosto spravedlivý; a svaté a spravedlivé je také to, co Církev svatá ustanovuje jako hlasatelka zákona Božího právem božským. Jestliže se tedy přiházejí nepřístojnosti, je to jenom tím, že zákon buď není bedlivě zachováván, nebo mu nebylo dobře porozuměno anebo nebyl správně aplikován. Radujme se, že máme takový svatý a spravedlivý zákon, važme si ho a hajme ho proti všem nájezdům.

b) *Testimonium Dei fide dignum.* - Základem zákonů lidských je lidská autorita, rozumové úvahy a vzájemné smlouvy. Zákon Boží spočívá na nezvratném sloupu nekonečné autority Boží, která je konečně totožnou se samou nezměrnou bytostí Boží. Podrobuje se zákonu Božímu, pokorujeme se tedy před jeho nekonečnou Velebností. Ale nezapomínejme, že o autoritu Boží se opírá též autorita Církve svaté, která svou moc dostala bezprostředně od božského svého Zakladatele, a že tedy ten, kdo se protiví Církvi, protiví se Bohu samému.

c) *Testimonium Domini sapientiam praestans parvulis. Praeceptum Domini lucidum, illuminans oculos.* - Zákon Boží osvěcuje podivuhodně rozum a poznání lidské. Lidé prostí, ale zákon Boží znající a ho dbající, poznávají mnohem lépe základní pravdy životní, a dovedou mnohem správněji usuzovati a rozhodovati ve věcech svědomí, než velcí učenci nemající víry nebo neuznávající zákona Božího. Proč jsme ještě tak málo vnikli v tajemství víry a proč ještě tak často tápeme v nejistotě ve

věcech našeho duchovního života? Protože jsme ještě nepoznali dosti dokonale zákon Boží a že se nestal ještě jedinou normou našeho jednání.

d) *Lex Domini reficiens animas; iustitiae Domini laetificantes corda.* - Jaký to milý pohled na opravdově křesťanskou rodinu! Je snad chudá, děti je plno, starosti nad hlavy, bída se dívá z každého kouta a přece tam vládne spokojenost a nezkalená radost. To proto, že se tam zachovává zákon Boží, který osvěžuje ducha a srdce plní radostí. Pracujme usilovně o to, aby ve všech rodinách zavládl křesťanský mrav, tak zjednáme pravé štěstí jim a šťastným učiníme celý národ.

4. Tyto přednosti zákona Božího jsou zároveň také pohnutkami, proč jej máme zachovávat. Žalmista uvádí v posledním díle žalmu ještě jednu pohnutku, velikou odměnu, vybízí k bedlivému plnění zákona a k lítosti nad přestupky, jichž jsme se proti němu dopustili, předkládá konečně dva prostředky, které nám zachovávání zákona velmi ulehčí: máme si jej zamilovati, a máme o něm častěji rozjímati.

a) *In custodiendis illis retributio multa.* - Ideálem by bylo, abychom plnili své povinnosti a zachovávali zákon Boží z lásky k Pánu Bohu a pro vznešenost a krásu zákona. Ale jsme slabí lidé a potřebujeme též jiných pohnutek. Už naděje na hmotný zisk nebo lidské uznání dovede nás často pohnouti, abychom se chopili i většího nějakého díla. Budiž nám tedy myšlenka na odměnu, již Bůh na nebi připravil a často už i zde na zemi částečně uděluje za bedlivé plnění své vůle, vzpruhou k věrné službě Boží, když už nemáme dosti síly a dokonalosti, abychom to činili z čisté lásky.

b) *Delicta quis intelligit? ab oculis meis munda me, et ab alienis parce servo tuo.* - Čistý, krásný a šťastný by býval náš život, kdybychom byli vždy zachovávali zákon Boží a plnili nejsvětější jeho vůli. Bohužel, prohřešili jsme se často proti němu; někdy snad i těžce, a jistě mnoho aspoň polodobrovolnými a z nerozvážností spáchanými hříchy. Kdo

sečte všechny naše viny, kdo ví o všech našich přestupcích, zvláště těch, které se staly myšlenkami a žádostmi? Vševedoucí Bůh zná je všecky; ale jeho milosrdenství může a chce nám všechno odpustiti. V hluboké lítosti vrhněme se na kolena před jeho Velebností, prosme za odpuštění, a modleme se, aby nás v budoucnosti uchránil všech pokušení, a my konečně jednou plnili jeho svatou vůli dokonale.

c) *Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum; et dulciora super mel et favum.* - Chceme-li věrně plniti zákon Boží, musíme jej milovati. Zamilujme si tedy přikázání Boží, zamilujme si předpisy Církve, zákon kněžského panictví, modlitby, jež nám Církev ukládá. Pak se nám plnění všeho toho nejenom stane lehčím, nýbrž bude nám vskutku břemenem sladkým a pravou radostí.

d) *Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.* - Abychom si zákon Boží zamilovali, musíme o něm často rozjímati. Konejme bedlivě denní meditaci. Rozjímejme o životě Krista Pána, životě svatých; ale volme si častěji za předmět rozjímání také obsah našich kněžských modliteb, a zejména žalmů. Nalezneme tu mnoho námětů pro duchovní život, a budeme pak modlitby ty recitovati s lepším porozuměním a větší zbožností.

19.

Modlitba při oběti za krále a lid před bitvou s nepřáteli.

A) Text žalmu.

1. **Exaudiat te Dominus in die tribulationis; * protegat te nomen Dei Jacob.**¹

2. **Mittat tibi auxilium de sancto (sanctuario); et de Sion tueatur te:**

3. Memor sit omnis sacrificii tui; * et holocaustum tuum pingue² (gratum) (ei) fiat.

4. Tribuat tibi secundum cor tuum; * et omne consilium tuum confirmet³ (ad effectum perducet).

5. Laetabimur in salutari tuo⁴ (de victoria tua); * et in nomine Dei nostri magnificabimur (triumphabimus).

6. ^{a)}Impleat Dominus omnes petitiones tuas. * ^{b)}Nunc cognovi,⁵ quoniam salvum (victorem) fecit Dominus Christum suum.⁶

7. Exaudiet illum de coelo sancto suo * in potentatibus salus (per potentiam salutiferam) dexteræ eius⁷ (suae).

8. Hi in curribus, et hi in equis (sperant):⁸ * nos autem in nomine Domini, Dei nostri invocabimus (fortes sumus).

9. Ipsi obligati sunt (intricarunt se) et ceciderunt; * nos autem surreximus (erecti stamus) et erecti sumus (fortes manemus).

10. Domine, salvum (victorem) fac regem; * et exaudi nos in die, quo invocaverimus te!

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je pravděpodobně písní Davidovou (jak praví nadpis) s některými pozdějšími dodatky a úpravami. Bývala zpívána před bojem, při obětech ve svatyni. Hodí se proto také na slavnost Božího Těla, protože Eucharistie je vznešenou obětí a dává sílu k vítězství v boji proti zlému. Kněz může při žalmu myslet na boje a vítězství Církve, též na své vlastní a svých věřících boje proti zlému duchu a převrácenému světu. První část žalmu (1-6^a) je prosbou za šťastný výsledek boje; v druhé části vy-

jadřuje se jistá naděje na vítězství a znovu se připojuje prosba za ně (6^b-10).

C) P o z n á m k y.

¹ „Den tísně“ je nastávající boj. „Jméno Boží“ tolik jako: Bůh.

² „Tučná“ oběť je tolik co Bohu příjemná, milá.

³ Doslova: „všecky tvé záměry (podniky) potvrdiž“, t. j. dejž jim úspěchu.

⁴ „Budeme se radovati z tvé záchrany“ (hebr.: z tvého vítězství).

⁵ Po vykonané modlitbě a přinesené oběti vyjadřuje se jistá naděje na vítězství.

⁶ „Pomazaný Páně“ je David jako Bohem vyvolený král.

⁷ Podle Vulgaty doslova: „v mocnostech je záchrana pravice jeho (krále)“; podle originálu: „moci spasnou pravice své (Boží).“

⁸ „Ti ve (válečných) vozích, oni v koních“; třeba buď doplniti: důvěřuji, se chlubí, anebo tato slova činiti závislýma na „invocabimus“ (Vulg.: vzýváme; podle originálu: jsme silní, důvěřujeme).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Exaudiat te Dominus in die tribulationis; protegat te nomen Dei Jacob. Hi in curribus et hi in equis: nos autem in nomine Domini, Dei nostri, invocabimus.*

2. p.: Prosme, aby Bůh Církve v jejich bojích proti nepřítelům a nás v boji proti pokušením chránil.

1. Celé dějiny Církve nejsou vlastně než nepřetržitým bojem proti různým nepřítelům vnějším i vnitřním. I každý duchovní život, tedy i život kněze, přináší řadu bojů proti pokušením a obtížím. Nepřítel má mnoho a mocných prostředků, ale přece může býti přemožen; než jen tehdy, když nespoleháme tak na prostředky přirozené, jako především na zbraně duchovní. Jsou to hlavně modlitba a nejsvětější oběť.

a) *Exaudiat te Dominus in die tribulationis.* - Kolik takových „dnů soužení“ bylo už v dějinách Církve! Ano můžeme se tázati, zdaž vůbec kdy by-

la doba, v níž Církvi nebylo třeba trpěti a bojovati. A podobně byly a budou i v našem životě vždycky doby takové tísně; a zvláště pokušení nikdy zcela neustanou, dokud „v tomto stánku těla lkáme obtížení jsouce“. Neoddávejme se tedy marné naději, jako by pro Církev nebo pro nás měla nebo mohla přijíti někdy doba úplného klidu, nýbrž buďme stále pohotovi k boji a mějme k němu zbraně připravené.

b) *Hi in curribus et hi in equis: nos autem in nomine Domini, Dei nostri, invocabimus.* - Nepřátelé Církve mají v boji proti ní téměř všechny přirozené prostředky k dispozici: vášně lidské, vědu a umění, školy, tisk, zbraně, státní moc, peníze. A také proti nám dovede zlý nepřítel v pokušení všech možných prostředků použití: našeho okolí, našich smyslů, obrazotvornosti, vůle k zlému nakloněné, nedostatečnosti našeho poznání a úsudku. Církev v obraně užívá ovšem také přirozených prostředků a musíme jich užívat i my ve svých bojích. Církev pěstuje vědu a umění, zakládá školy a jiné ústavy, působí a brání se tiskem i spolky, žádá spolupráci občanské authority. My se musíme opřítí pokušením tím, že se vyhýbáme příležitosti a ostříháme smysly, vychováváme svou obrazotvornost a vůli a zdokonalujeme své poznání. Ale nade všechno toto musíme daleko více spoléhat na prostředky nadpřirozené. Pomoc a milost Boží je nejúčinnější zbraň, které naprosto postrádají naši nepřátelé a která je nám jistá a zajišťuje nám vítězství.

c) *Exaudiat te Dominus in die tribulationis; protegat te nomen Dei Jacob. Mittat tibi auxilium de sancto; et de Sion tueatur te. Exaudiet illum de coelo sancto suo; in potentatibus salus dexteræ eius. Domine, salvum fac regem; et exaudi nos in die, qua invocaverimus te.* - Nemůžeme si milost a pomoc Boží zajistiti jinak než vroucí a horlivou modlitbou. Jisté že se všichni často a hodně modlíme. Ale snad myslíváme při svých prosbách spíše na své zevnější a hmotné potřeby a záležitosti?

Vzpomínejme na veliké boje, které musí bojovati Církev, a prosme snažně, aby ji „Bůh vyslyšel v den tísně“, aby „ji chránil Bůh Jakobův“, aby „jí seslal pomoc ze svatyně a opatroval ji ze Sionu“, aby „ochránil toho, kdo jí vládne, a vyslyšel nás, kdy ho vzýváme“. Pamatujme i na boje a zápasy, které čekají nás samy a modleme se, aby nás Bůh „vyslyšel se svého svatého nebe“, a aby „nám mocně přispěla pravice jeho“.

d) *Memor sit omnis sacrificii tui!* - Každým okamžikem obětuje se na světě Pánu Bohu celá řada mší svatých, a my sami přinášíme denně tuto nejdrahocennější oběť. Mějme tedy pevnou naději, že Pán svou Církev, která ho denně těmito nespočetnými oběťmi oslavuje, bude chrániti v jejich protivenstvích, a že i nám bude pro tolik mší svatých, které jsme už sloužili, pomáhati v bojích a obtížích.

2. Zbožný prosebník modlí se v žalmu nejenom za to, aby Bůh jeho králi a lidu dal vítězství nad nepřáteli, nýbrž aby je zahrnul svými dary a svým požehnáním. I nyní Pán Bůh na prosby Církve a naše nejenom potře všechny nepřátele říše Boží a naší spásy, nýbrž bude Církvi žehnati a udělí nám hojně svých milostí. Hlavním pramenem tohoto požehnání a těchto milostí v Církvi je oběť nejsvětější. Bůh vyplní přání svých věrných a dá jejich podnikům úspěch. Zatím co si nepřátelé svou záští a svým bojem sami škodí, zůstává Církev a zůstávají její věrní sluhové i při nejprudších nárazech klidni. Jeť jejich srdce naplněno tichou radostí v Pánu, k jehož cti a chvále konečně všechno musí směřovati a všechno se děje.

a) *Holocaustum tuum pingue fiat.* - Oběť nejsvětější je nejenom ochranou a posilou v bojích Církve a našich vlastních, nýbrž je nevyčerpatelným pramenem velikého požehnání a nespočetných milostí. Lze říci, že Kristus Pán je ochoten ve mši svaté a v nejsvětější Svátosti vůbec uděliti nám všechny milosti, které může dáti a jichž jsme schopni. Tolik tisíců mší svatých se obětuje stále na světě, tolik jsme

jich už sloužili my sami; a přece zdá se skoro, jakoby jejich účinek nebyl veliký: stále ještě tolik slabosti a obtíží! Není snad jedna příčina také v tom, že většina kněží neslouží mše svaté s náležitou úctou a zbožností? Připravujme se bedlivě na celebraci, hleďme se na počátku mše svaté co nejvíce sebrati, obnovme soustředěnost, kdykoli se nějak rozptýlíme, konejme vroucně dikučinění.

b) *Tribuat tibi secundum cor tuum; et omne consilium tuum confirmet. Impleat Dominus omnes petitiones tuas.* - Za nejšťastnějšího člověka na světě by byl jistě považován ten, jemuž by se všechna přání srdce jeho vyplnila a všechny záměry dokonale podařily. To ovšem se nikomu nestane a nikdo toho žádati nemůže; vždyť život náš zde na zemi není ještě rájem, nýbrž zkouškou. Ale jistě, že už každého z nás zkušenost poučila, že když jsme byli Pánu věrni a vroucně se modlili, on někdy podivuhodným způsobem vyplnil nějakou tajnou touhu našeho srdce a provázal naše podniky zcela nápadným požehnáním.

c) *Ipsi obligati sunt et ceciderunt; nos autem surreximus et erecti sumus.* - A také to jsme viděli často na vlastní oči: jak nepřátelé naší Církve a naší vlastní spásy sami se zaplétají v osidla a úklady proti říši Boží namířené, jak svou záští a svým bojem sami si škodí, a jak Bůh naplňuje podivuhodným klidem a neočekávanou odvahou své věrné i prostřed velikých nebezpečí.

d) *Laetabimur in salutari tuo; et in nomine Dei nostri magnificabimur. Nos autem in nomine Domini, Dei nostri, invocabimus.* - Všecko to, co jsme uvažovali, musí naplniti naše srdce upřímnou radostí. A tato radost musí přebývati v nitru našem stále, i v dobách nejprudších bojů. Vždyť víme a věříme, že všecko musí konečně přispívati ke chvále jména Božího. Chceme tedy ve všem Boha viděti a chváliti; jemu budiž čest a sláva na věky věkův!

Dík za vítězství a přání dalšího zdaru.

A) T e x t ž a l m u.

1. Domine, in virtute (de potentia) tua laetabitur rex;¹ * et super salutare (ob subsidium) tuum exultabit vehementer.

2. Desiderium cordis tui tribuisti ei * et voluntate (voto) labiorum eius non fraudasti (privasti) eum.²

3. Quoniam praevenisti eum (obviam venisti ei) (in) benedictionibus dulcedinis (faustis); * posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso.

4. Vitam petiit a te; * et tribuisti ei longitudinem dierum (longos dies) in saeculum et in saeculum saeculi.³

5. Magna est gloria eius in salutari tuo (per subsidium tuum); * gloriam et magnum decorem impones (congeres) super eum.

6. Quoniam dabis (constitues) eum in benedictionem in saeculum saeculi; * laetificabis eum (in) gaudio cum (ex) vultu tuo.⁴

7. Quoniam (Nam) rex sperat in Domino, * et (confisus) in misericordia Altissimi non commovebitur⁵ (vacillabit).

8. Inveniatur (Attingat) manus tua omnibus inimicis tuis (omnes inimicos tuos); * dextera tua inveniat omnes, qui te oderunt.⁶

9. Pones eos ut (in) clibanum ignis in tempore vultus tui⁷ (quando apparebis): * Dominus in ira sua conturbabit (confundet) eos, et devorabit eos ignis.

10. Fructum (Posteritatem) eorum de terra perdes; * et semen (subolem) eorum a (ex) filiis hominum.

11. Quoniam declinaverunt (intentaverunt) in te mala: * cogitaverunt consilia (dolos), quae (quos tamen) non potuerunt stabilire (perficere).

**12. Quoniam (Nam) pones (convertes) eos dorsum (in fugam); * [in] reliquiis (sagittis) tuis prae-
parabis (attinges) vultum eorum.**

**13. Exaltare, Domine, in virtute (fortitudine) tua;
* cantabimus et psallemus virtutes (potentias) tuas.**

*B) Původ, účel, obsah a rozdělení
žalmu.*

Z textu žalmu nelze uvést žádného pádného důvodu proti původu žalmu od Davida, jemuž jej připisuje nadpis; ovšem že byl žalm asi později upraven pro účely liturgické. Mnozí myslí, že se tu opěvuje vítězství Davidovo nad ammonitskými (hlavně pro podobnost v. 3 s v. 30. dvanácté hlavy 2 kn. Král.) V prvním díle děkuje žalmista Hospodinovi za dosažené vítězství (1-7); v druhém prosí, aby Bůh i budoucně všechny své nepřátele podobně pokořil (8-13). Žalm je nepřímě mesiášský; a chápeme snadno, proč ho Církev předpisuje na svátky Páně, připomínající nám vítězství Kristovo, a na svátky mučedníků, kteří s Kristem triumfují. Kněz může při žalmu myslet na vysvobození z hříchů a různých protivenství a obnovuje se v naději na konečné vítězství věci Kristovy a na nehynoucí korunu v nebi.

C) Poznámky.

¹ Král se raduje z moci Boží, kterou ukázal na něm.

² „Neoslyšel's žádosti (modlitby) úst jeho (neoklamal jsi ho).“

³ „Dal's mu dlouhý život až na věky věkův.“ Slova, jež

jsou vzhledem k Davidovi nadsázkou, plní se skutečně na Mesiáši.

⁴ „Učiniš jej požehnáním (pramenem požehnání) a naplníš ho radostí pohledem svým.“

⁵ Někteří považují tento verš za přerušení chvalozpěvu žalmistova na krále a jeho modlitby za něho (poněvadž se mění podmět věty), a domnívají se, že při liturgii byl tento verš zpíván od jednoho zpěváka (sólisty) z chóru. Než změna podmětu je v hebrejštině i v jedné a téže přímé řeči dosti obvyklou.

⁶ V těchto a následujících verších oslovuje žalmista Hospodina; ne Davida, jak se někteří domnívají. Předpokládá tresty nepřátelům královým, kteří jsou zároveň nepřáteli Božími. „Nechť je ruka tvá (trestající) nalezena nepřáteli (nechť ji poznají, nechť je zastihne).“

⁷ „Učiniš je jako ohnivou peci (nebo: vsadiš je do ohnivé peci), v době tváře tvé (když na ně pohlédneš, když se objevíš).“

⁸ „Pokoušeli se o zlé věci proti tobě (Vulg.: skláněli nad tebou zlé skutky).“

⁹ Podle Vulgaty by bylo možno přeložiti: „obrátiš je na útěk a v těch, kteří zůstanou, obnovíš tvář jejich (t. j. obrátiš je)“; podle originálu: „obrátiš je na útěk a tětivami svými zasáhneš jejich tvář.“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Quoniam dabis eum in benedictionem in saeculum saeculi: laetificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

2. p.: Modleme se, abychom si čistým a svatým životem zasloužili požehnání na zemi a koruny na nebi.

1. Všech darů a odměn, které žalmista vyprošuje králi a kterými v skutku Hospodin Davida obdařil, dostává se v plné míře horlivému a svatému knězi. Bůh ukazuje na něm moc své dobroty a lásky, vyslyší zbožné jeho prosby, vede jej k pravé cti a slávě, žehná skrze něho i budoucí generace, dává mu vnitřní mír a klid.

a) *Domine, in virtute tua laetabitur rex; et super salutare tuum exsultabit vehementer.* - Bůh je naším Pánem a Otcem, a proto se musíme radovati z jeho velikosti a moci. Tím více, když vidíme, jak právě na nás tolikrát už ukázal moc své nekonečné dobroty. V skutku, pohlédneme-li vůkol sebe a přehlédneme-li svůj život, nezdá se nám, jakoby Pán Bůh

všecko právě pro nás stvořil a právě k našemu dobru řídil?

b) *Desiderium cordis eius tribuisti ei; et voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Quoniam praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Vitam petiit a te, et tribuisti ei longitudinem dierum.* - Pán Bůh je věrný ve svých příslibech, a sami jsme to jistě nejednou zakusili, jak neočekávaně vyslyšel naše modlitby a vyplnil naše touhy. Ano, Pán Bůh nás předchází svými dary a milostmi. Zcela nezaslouženě dal nám neocenitelnou milost křtu svatého a svaté víry, a vložil v nás símě svatého povolání, dříve než jsme naň sami mysleli. Jak dobrým se ukáže teprve, když jej budeme vroucně a vytrvale prositi za jeho božské dary a milosti! Bůh nedá se štědrostí a velkomyslností od nás překonati. David žádal jenom, aby mu zachránil život, a Hospodin udělil mu dlouhý a požehnaný věk. Tak i nám dává vždy více a něco lepšího, než co sami žádáme.

c) *Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriam et magnum decorem impones super eum.* - Toužiti po marné slávě pozemské a po chválách lidských je hříšné a knězi škodí velmi v jeho apoštolském působení. Ale může si žádati, aby Bůh v něm byl oslaven, a může i přijímati pocty a chvály, jenom když své vlohy a úspěchy nepřipisuje sobě, nýbrž uznává Boha za první příčinu všeho dobrého. Této pravé slávy lze v stavu kněžském snáze dojíti než ve světě: Bůh sám ctí své věrné sluhy a chce, aby byli ctěni od věřících.

d) *Quoniam dabis eum in benedictionem in saeculum saeculi.* - Bůh odměňuje věrnost svého služebníka také tím, že žehná i budoucím generacím. Zdá se nám, že naše námahy nepřinášejí žádného anebo jen nepatrného ovoce? Buďme dobré mysli. Je to tím jistější znamení, že naše snahy budou požehnány v budoucích pokoleních.

e) *Et in misericordia Altissimi non commovebitur.* - Zde na zemi bychom marně čekali, že přijde doba, kdy nebude ani starostí ani strastí. Ale jestli-

že někdo požívá pravého vnitřního pokoje a zůstává klidným při všech otřesech, pak je to kněz, který pevně doufá v milosrdenství Boží a plní věrně jeho svatou vůli.

j) Laetificabis eum in gaudio cum vultu tuo. - Největším neštěstím hříchu jest, že Bůh odvrací od hříšníka svou tvář; největší radostí člověka spravedlivého, že naň patří mile a se zalíbením oko Boží. Ovšem zde na světě nemůžeme ještě nazírat na tvář Boží; ba, nemáme ani neomylné jistoty, zdali jsme v posvěcující milosti. Ale, sloužíme-li věrně Bohu, můžeme pevně důvěřovati, že Bůh na nás s láskou pohlíží a v naší duši přebývá; někdy pak dává Pán Bůh svým věrným duším i citelně zakouseti svou přítomnost.

g) Posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso. Tribuisti ei longitudinem dierum in saeculum, et in saeculum saeculi. Laetificabis eum in gaudio cum vultu tuo. - Největší odměnou dobrého dítěte je laskavý pohled otcův nebo matčin. Za veliké pozhnání a vzácný dar Boží platí dlouhý a spokojený život. Za vrchol štěstí zde na zemi mají mnozí korunu vladařskou, moc a vládu velikého, spořádaného a spokojeného národa. Naší odměnou v nebi má býti pohled na tvář Boží samu, nikdy nepřestávající život naprosté blaženosti, koruna věčné slávy a účast na královské moci Kristově. S jakou bedlivostí a radostí musím Ti, můj Bože, sloužiti, když mi za několik let této služby tolik slibuješ!

2. To jsou tedy milosti a odměny kněze věrného. Zato na kněze špatného nebo vlašného dá se obrátit všechno to, co žalmista praví o trestech nepřátel Božích. Jednou ho jistě postihne trestající ruka Boží: zde na zemi jeho památka je smutná, neblahý vliv se jeví mnohdy i v následujících generacích, a jeho podniky nemají pozhnání; na onom světě jej čeká oheň časný nebo i věčný.

a) Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis. - Jednou zastihne spravedlivé rámě Boží každého viníka. Jak by se tedy hříšný kněz mohl domnívati, že

unikne trestům Božím? I když Pán Bůh je dlouho shovívavý, jednou jistě právě na něm dá výstražný příklad nekonečné své spravedlnosti.

b) *Fructum eorum de terra perdes; et semen eorum a filiis hominum.* - Nejsou ty prázdné kostely, ten k víře netečný, nebo víře přímo odcizený, Církev a kněze nenávidějící a tupící lid v mnohých krajích vlastně setbou nedbalých a špatných duchovních správců tam kdysi působivších? Můj Bože, chraň mne toho hrozného neštěstí, abych, místo požehnáním, byl kletbou budoucích pokolení!

c) *Cogitaverunt consilia, quae non potuerunt stabilire.* - Kněz, nežijící habituálně v milosti Boží anebo nevedoucí duchovní život, nemá zpravidla také podnikavosti. Ale i kdyby na venek konal okázalé skutky a osnoval odvážné plány, díla jeho nebudou mítí zdaru; schází jim hlavní věci: vnitřní duch, čistý úmysl, požehnání Boží.

d) *Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui: Dominus in ira sua conturbabit eos, et devorabit eos ignis.* - Věčný oheň v pekle a časné tresty v očistci nejsou báchorky vymyšlené na postrach lidí, ale vážné a děsivé pravdy, které musíme často a s důrazem věřícím kázati. A sami musíme si tuto pravdu o ohni věčných a časných trestů hluboko vštípit v mysl, aby nám byla výstrahou a záchranou při pokušeních.

21.

Bolestný nářek umírajícího Mesiáše na kříži a radostná naděje z účinků jeho utrpení.

A) Text žalmu.

1. Deus, Deus meus, respice in me; quare me dereliquisti? * longe (absunt a te), salute mea, verba delictorum meorum¹ (gemitus mei).

2. Deus meus, clamabo per diem (interdiu), et non exaudies, * et nocte, et non ad insipientiam (est requies) mihi.²

3. Tu autem in sancto³ (es sanctus) habitas, * (ubi est) laus Israel.

4. In te speraverunt patres nostri; * speraverunt et liberasti eos.

5. Ad te clamaverunt, et salvi facti sunt; * in te speraverunt et non sunt confusi.

6. Ego autem sum vermis et non homo; * opprobrium hominum et abiectio plebis.

7. Omnes videntes me, deriserunt me * locuti sunt labiis (aperuerunt labia) et moverunt (agitabant) caput.⁴

8. „Speravit in Domino (aiunt), eripiat eum, * salvum faciat eum, quoniam vult eum“⁵ (complacet sibi in eo).

9. Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre (utero); * spes mea (es inde) ab uberibus matris meae. In te proiectus (Tibi concreditus) sum inde ab utero:

10. De ventre (utero) matris meae Deus meus es tu;⁶ * ne discesseris a me.

11. Quoniam tribulatio proxima est; * quoniam non est, qui adiuvet.

12. Circumdederunt me (quasi) vituli multi * (quasi) tauri pingues obsederunt me.⁷

13. Aperuerunt super (contra) me os suum * sicut leo rapiens (rapax) et rugiens.

14. Sicut aqua (dolore) effusus sum; * et dispersa (distorta) sunt omnia ossa mea.

15. Factum est cor meum tamquam cera liquescent * in medio ventris (intus corporis) mei.⁸

16. Aruit tamquam testa virtus mea (palatum

meum) et lingua mea adhaesit faucibus meis * et in pulverem mortis deduxisti me.⁹

17. Quoniam circumdederunt me (tamquam) canes multi * concilium (caterva) malignantium obse-
dit (circumcinxit) me.

18. Foderunt manus meas et pedes meos * dinu-
meraverunt (numerare non possum) omnia ossa
mea.

19 Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me¹⁰ *
diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem (tu-
nicam) meam miserunt sortem.

20. Tu autem, Domine, ne elongaveris (longius
detineas) auxilium tuum a me: * ad defensionem
meam conspice (auxilium meum propera)!

21. Erue a fra mea (gladio), Deus, animam meam
* et de manu canis unicam meam¹¹ (desolatum
me)!

22. Salva me ex ore leonis * et a cornibus unicor-
nium humilitatem meam (bubalorum humilem
me)!

23. Narrabo (deinde) nomen tuum fratribus meis¹²
* in medio ecclesiae (coetu) laudabo te.

24. Qui timetis Dominum, laudate eum * univer-
sum semen (universi posteri) Jacob, glorificate eum!

25. Timeat eum omne semen (omnis posteritas)
Israel * quoniam non sprexit neque despexit depre-
cationem pauperis.

26. Nec avertit faciem suam a me * et cum clama-
rem ad eum, exaudivit me.

27. Apud (Operante) te laus mea (a me dicta)
(est) in ecclesia magna¹³ (coetu magno) * vota mea
reddam (persolvam) in conspectu timentium eum.

28. Edent pauperes et saturabuntur; et laudabunt

**Dominum, qui requirunt eum * vivent corda eorum
in saeculum saeculi.**

**29. Remiscentur et convertentur ad Dominum *
universi fines terrae,**

**30. et adorabunt in conspectu (ante conspectum)
eius * universae familiae gentium.**

**31. Quoniam Domini est regnum * et ipse domina-
bitur gentium.**

**32. Manducaverunt (in sacrificio) et adoraverunt
(Deum) omnes pingues (optimates) terrae * in con-
spectu eius cadent omnes, qui descendunt in ter-
ram¹⁴ (pulverem).**

**33. Et anima (quoque) mea illi vivet * et semen
meum (posteritas mea) serviet ipsi.**

**34. Annuntiabitur (de) Domino generatio ventura
(generationi venturae); * et annuntiabunt coeli iusti-
tiam eius populo, qui nascetur, quem (futuro,
quod) fecit Dominus.**

*B) Původ, účel, obsah a rozdělení
žalmu.*

Žalm se s katolické strany připisuje všeobecně Davidovi. A poněvadž Písmo svaté jej na více místech (Mt 27 ³⁶; Jan 19 ²⁴; list k Žid. 2 ^{11, 12}) vkládá do úst Mesiáši nebo jej naň obrací, Kristus Pán sám se na kříži modlil buď jen začátek žalmu nebo potichu žalm celý (Mt 27 ⁴⁶; Mk 15 ³⁴), má se souhlasně za přímo mesiášský. S tím souhlasí též jeho obsah, neboť ani David ani jiný ze starozákonních světců netrpěl muka, jež žalm líčí, a ještě méně mohl očekávatí těch účinků svého utrpení, jak je žalmista popisuje. Nejprve se líčí Mesiášova opuštěnost od samého Boha a výsměch, jehož se mu dostává od nepřátel (1-13), pak bolesti ukřižování: strašlivé rozpjatí údů, palčivá žížeň, probodení no-

hou a rukou (14-18), dělení šatů pod křížem a metání losem (19). Následuje modlitba Mesiášova za vysvobození (20-22); a na konec se popisují spásitelné účinky jeho utrpení: milost, evangelium po celém světě hlásané, obrácení všech národů, eucharistická hostina a oběť (23-34). Žalm je po výtce písní utrpení Páně a má proto místo v officiu na všechny pátky v roce, na Velký pátek, na Zelený čtvrtek při odhalování oltářů, na svátek Matky Sedmi-bolestné. Knězi skýtá mnoho námětů k rozjímání a kázání o umučení Páně a je mu útěchou v jeho vlastních utrpeních.

C) P o z n á m k y.

¹ „Slova nářku mého (hebr.), nebo: volání pro hříchy (světa, dobrovolně na mě přijaté, tedy) mé (Vulg.) je daleko od tebe, spásu má, Bože (t. j. není od tebe slyšeno).“

² „Volání mé jsi dosud nevyslyšel, ale přece není nerozumné a bezdůvodné (Vulg.), nebo: přece v něm neustávám (hebr.).“

³ Ve verši třetím a následujících se udávají důvody, proč má Bůh vyslyšeti volání trpícího: je svatý a přebývá tam, kde Izrael ho chválí (v. 3), t. j. ve svatyni (podle Vulg.: ve svatyni přebýváš, kde tě chválí Izrael); otcové naši k němu volali a byli vyslyšeni (v. 4 a 5); provázel Mesiáše od malička zcela zvláštní prozřetelností (v. 9 a 10).

⁴ Od verše šestého se popisují zase muka Mesiášova. „Otevřeli ústa“ a „potřásali hlavou“ na posměch.

⁵ Jsou slova vysmívajících se nepřátel. „Protože se mu na něm zalíbilo“ je řečeno ironicky.

⁶ Trpitel se dovolává prozřetelnosti Boží, kterou jej Bůh provázel už od nejútlejšího mládí.

⁷ David, který jako pastýř často musil chrániti svých stád před divokými zvířaty, přirovnává nepřátele k divokým telatům, k zuřivým býkům (verš 12), lvům a buvolům (verš 13 a 22) a k vzteklým psům (verš 17 a 21). „Tuční býci“ (tauri pingues) zní v originále „býci z Basanu“, kterážto krajina (na levo od Jordánu) byla známa statným druhem hovězího dobytka.

⁸ Obrazy „jako voda rozlit jsem“ (kterou, když se jednou z nádoby rozlila, nemožno do ní zpět dostat) a „nitro mé je jako roztavený vosk“ lze rozuměti buď o veliké vnitřní bezútěšnosti a úzkosti anebo o proliti krve Kristovy.

⁹ Moje životní síla vyschla jako střešina (tak Vulgata;

(podle hebrejského „patro úst mých“). „Pulvis mortis“, prach smrti (která člověka obrací v prach).

¹⁰ Pohlížejí na mě a pasou se pohledem na mě.

¹¹ Vysvobod mne od meče (smrti), a z rukou nepřítele (psa) mou jedinou (opuštěnou) duši, nebo mne opuštěného.

¹² Počínají se vypočítávat spasitelné účinky utrpení Mesiášova. „Nomen tuum“, tvou slávu.

¹³ Od tebe to mám, že tě mohu chváliti před zástupem velkým.

¹⁴ „Pingues terrae“, bohatí, mocní tohoto světa. „Cadent omnes, qui descendunt in terram“, všichni smrtelníci (kteří musí jednou býti polhřbeni do země) se budou klaněti.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? longe a te, salute mea, verba delictorum meorum. Quoniam Domini est regnum et ipse dominabitur gentium.

2. p.: Dej mi, ó Pane, poznati lépe tajemství tvého hořkého utrpení, ale také jeho svaté a slavné ovoce.

1. Dojemně a názorně líčí žalm nejprve nevýslovná muka Mesiášova. Byl od Boha opuštěn a zdálo se, že jeho úpěnlivé volání Bůh neslyší, byl vydán na posměch svým nepřátelům, byl pokořen až do krajnosti a nitro jeho bylo naplněno nesmírnou úzkostí. Snažme se proniknouti tajemství těchto vnitřních bolů a hledejme u trpícího Krista útěchy ve vlastních utrpeních.

a) *Deus, Deus meus, respice in me; quare me dereliquisti? longe a te, salute mea, verba delictorum meorum. Deus meus, clamabo per diem et non exaudies.* - Hrozný je stav člověka, kterého zklamalo všecko na světě, kterému žádná věc nepůsobí radost a žádný člověk neskýtá útěchy. A přece není nešťastným, zůstala-li mu jedna útěcha: vědomí, že aspoň Bůh ho neopustil. Kristus Pán chtěl na kříži dobrovolně vytrpěti i tento hrozný pocit opuštěnosti od Boha. Zmizela ta nebeská radost a citelná útěcha, plynoucí z bezprostředního nazírání na Boha, které lidská přirozenost Kristova pro své hypostatické spojení s božstvím už zde na zemi požívala. Mohlo se to státi jenom velikým zázrakem.

Bůh sám musil zázračně zameziti tento účinek blaženého patření. Ale Bůh učinil tento zázrak, poněvadž Mesiáš měl vytrpěti také tuto nepopsatelnou vnitřní bolest, aby učinil zadost za naše hříchy a ukázal nám nekonečnou zlobu hříchu těžkého. Těžkým hříchem oddělujeme se od Boha, svého nejvyššího a jediného Dobra a Světla. V okamžiku, kdy se člověk dopustí těžkého hříchu, padá do hluboké propasti, z níž přirozeně není vysvobození, obklopuje se tmou, do níž ani nejmenší paprsek světla a tepla nepadá. Svými silami se z tohoto stavu nemůže naprosto vysvoboditi, a kdyby v něm zemřel, je neodvolatelně na věky ztracen. Ó Pane, dej mi jasně poznati toto nesmírné neštěstí smrtelného hříchu! Pak jistě nebudu v pokušení ani okamžik váhati, pak budu ze všech sil pracovati, abych duše od hříchu uchránil a z hříchu vysvobozoval.

b) *Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? longe a te, salute mea, verba delictorum meorum, Deus meus, clamabo per diem, et non exaudies.* - Takovou opuštěnost posílá Pán Bůh někdy právě svým vyvoleným sluhům. Jejich duše je jakoby ponořena do hluboké noci, zdá se jim, že Bůh se od nich odvrátil a že také jejich modliteb nechce slyšeti. Většina z nás nepokročila asi ještě tolik v ctnosti, aby je Pán Bůh mohl zkoušeti takovým těžkým způsobem. Ale i pro nás přijdou duchovní vyprahlosti a neútěchy, kdy nás duchovní život a apoštolská práce netěší, kdy se dokonce dostavují pochybnosti i proti prozřetelnosti a lásce Boží. Vtiskněme si hluboko v nitro obraz trpícího Krista Pána, aby nám byl v takových dobách útěchou, a prosme jej už nyní v rozjímání, aby nás sílil v podobných úzkostech.

c) *Ego autem vermis sum et non homo; opprobrium hominum et abiectio plebis.* - Co je nepatrnějšího než malý červík šlapaný nohou lidskou, a kdo si všimne, kdo má soustrast s ubohým plazem svíjejícím se pod tíží šlapající jej nohy? Takovým červem je bolestí svíjející se Spasitel na kříži;

nikdo s ním nemá soustrasti, naopak, pohrdají jim jako vyvrhelem lidstva. Tak nepochopitelně hluboko se chtěl pokořit Král nebes i země, Bůh sám za mé hříchy. A já bych to považoval za veliké pokorenění, a říkal, že to nemohu snést, když mé práce nejsou uznány, když se mi nedostane vyznamenání, které jsem čekal anebo místa, na něž jsem měl po svém mínění právo?

d) *Omnes videntes me deriserunt me; locuti sunt labiis et moverunt caput: „Speravit in Domino, eripiat eum; salvum faciat eum, quoniam vult eum.“ Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me.* - Jednou z největších vnitřních bolestí jest, když se někomu při utrpení a neštěstí místo útěchy dostane surového výsměchu, zvláště když je to od těch, kterým prokázal dobrodiní, anebo když při nějakém nezdaru musí slyšeti škodolibý posměch. Kristus Pán chtěl toto hořké utrpení zakusiti plnou měrou. Ti, za něž trpí a kterým jenom dobře činil, tropí si z něho hrubý posměch, právě když jeho bolesti dostupují vrcholu a když se zdá, že celé jeho životní dílo se sřítilo. Nezřídka dává Pán i z tohoto kalichu pít svým kněžím. Prosme ho, aby nás jeho milost a příklad sílily, dolehne-li na nás takové utrpení. A politujme upřímně, jestliže jsme snad my sami se někdy provinili škodolibostí proti svým spolubratřím nebo bližním, místo abychom je v jich utrpeních potěšili.

e) *Sicut aqua effusus sum. Factum est cor meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei.* - Tímto děsivě nádherným obrazem popisuje žalmista smrtelnou úzkost, kdy jakoby se bořila a unikala půda pod nohama a duše úzkostmi je jako na kusy trhána a v žhavé peci tavena. Každý zápas smrtelný je spojen s velikou vnitřní úzkostí. Jednou z nejhroznějších smrtí je smrt ukřižováním. Úplné vysílení a vykrvácení, nepřírozené a násilné položení rozpiatého těla, přerušení pravidelného oběhu krve, jímž se plíce dusí a srdce puká, působí nepopsatelnou sklíčenost duševní. U Krista Pána k tomu při-

stupovalo, že už napřed viděl a cítil všechny budoucí hrůzy svého utrpení a své smrti, že na něm spočívá celá tíha nesčetných hříchů lidstva a že předvídal bezvýslednost svého utrpení u tak mnohých, kteří si je vlastní vinou nepřisvojí. I pro nás přijde jednou hodinka smrtelné úzkosti, kdy duše naše bude „sicut aqua effusa“ a nitro naše „tamquam cera liquescens“. Nebojme se, Pán Ježíš zasloužil nám milost pro tento hrozný okamžik. Ó Pane Ježíši, přijímám už nyní všechny bolesti a úzkosti své smrti, a obětuji je za spásu duše své a duší mně svěřených!

2. Stejně názorně popisuje žalm i tělesné a zevnější bolesti Mesiášovy až do nejmenších podrobností: je obklopen zuřivými nepřáteli, kteří jej všemi možnými způsoby mučí, celé jeho tělo je ranami poseté a krví zalité, ústa jsou vyprahlá nepopsatelnou žízní, ruce a nohy probodeny ostrými hřeby, o jeho oděv dělí se pod křížem římsští vojáci. Zadívejme se na tento obraz mučeného Krista Pána: připomíná nám naše hříchy, za něž všechno to trpěl, je nám silicím příkladem v našem utrpení.

a) *Circumdederunt me vituli multi; tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens et rugiens. Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me.* - To je okolí, v němž se nalézá Spasitel po celé své utrpení: velekněží a starší lidu plni zášti, suroví služebníci, divocí žoldnéři. Všichni naň dorážejí, všichni mu působí bolest a zasazují rány. Některé z těchto ukrutných násilností uvádí evangelium výslovně: služebník veleknězův Krista Pána políčkují, jiní služebníci a i sami velekněží a starší na něho plivají a tepou jej, římsští vojáci jej z rozkazu Pilátova do krve bičují a pak o své újmě mu narážejí ostrou korunu trnovou do skrání; trhají s jeho ran šat, napájí jej žlučí, přibíjejí jej ostrými hřeby na kříž. Můžeme si myslet, že tu nejsou ještě všechny rány vypočteny, jichž se božskému Mistru od nepřátel dostalo. Setkáme-li se někdy ve vlaku nebo na periferii velkoměsta se zlo-

myslnými lidmi a staneme se terčem jejich nenávistných pohledů a jejich pustých žertů, musíme-li z vůle představených působiti v okolí téměř zcela Církvi odcizeném, pak hledejme útěchy v těchto slovech žalmu a v této tklivé žalobě Kristově.

b) *Sicut aqua effusus sum. Factum est cor meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei.* - Slova tato značí nejenom vnitřní bol nevýslovné duševní sklíčenosti, o němž jsme už uvažovali, nýbrž líčí se jimi úplné zkrvácení a vykrvácení Kristovo. O, jaký to hrozný pohled: Kristus Pán krvácí na povrchu těla s nesčetných ran, takže krev jako voda stéká; a následkem násilně nepřirozeného položení těla jeho vnitřnosti se takováka taví ve žhoucí krvi! O, svatá krvi Ježíšova, klaním se ti a dobrořečím ti, protože jsi mne vykoupila z hříchu. Vím a věřím, Pane Ježíši, že jsi tuto krev vylil za všechny, které jsi svěřil mé duchovní péči. Ó nedej, aby některá z těchto duší zahynula a Tvá krev za ni byla vylita nadarmo!

c) *Aruit tamquam testa palatum meum, et lingua mea adhaesit faucibus meis.* - Kdo trpěl vysokou a dlouhotrvající horečkou ví, jakou citelnou bolest působí palčivá žízeň. Jedním z hlavních utrpení při ukřižování je právě nepopsatelná šířající žízeň. Kristus Pán chtěl tuto bolest trpěti za hříchy nestřídmosti, zvláště v pití, které všechny viděl v duchu při této své bolesti. Ó, kéž by bylo pravda, že v tomto smutném vidění a obraze nepatřil také na mnohé kněze! Jak mnohý sluha Kristův a oltáře zničil tímto hříchem své krásné působení, stal se věřícím pohoršením a zahubil svou vlastní duši! Můj Bože, lituji z celého srdce, jestliže jsem se někdy prohřešil takovým způsobem, a chci svoje a všech svých spolubratří hříchy napravit střídmostí a umrtvováním. Dnes zachovávají mnozí svěště lidé, i nevěřící, z přirozených pohnutek úplnou abstinencí. Činí to kněz z důvodů nadpřirozených, z lásky ke Kristu a duším, je to velmi krásnou obětí a mocným prostředkem k apoštolátu.

d) *Foderunt manus meas et pedes meos.* - Představme si živě tuto dojemnou a hrůzyplnou scénu: Jak žoldnéři násilně rozpínají ruce a nohy Kristovy, jak hledají místo, kam by mohli vraziti hrubý a ostrý hřeb, jak potom kladivem míří a vši silou hřeb do rukou a nohou zarážejí, až krev vysoko vystřikuje a svatá ústa Spasitelova se krutou bolestí křiví. To chtěl Kristus Pán trpěti proto, že jsme svých rukou místo k službě Boží použili k hříchu, to za všechny naše hříšné kroky. Ó Kriste Pane, pro svaté rány rukou a nohou Tvých odpusť mi všechno, čím jsem se provinil! Od této chvíle budou mé pomazané ruce kněžské konati jenom dobro a všechny mé kroky a cesty budou k Tvé větší cti a chvále.

e) *Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.* - Pán Ježíš se chtěl dobrovolně narodit v největší chudobě. Neměl ani tolik, co mívá při narození i nejchudší dítě: Panna Maria musela jej položit na tvrdou slámu do jeslí v chladné jeskyni. Tak chudě Kristus Pán také žil za svého veřejného působení: neměl vlastního obydlí a byl odkázán na almužny dobrých lidí. A na konec umírá také v naprosté chudobě. Měl jenom jedno, co bylo jeho naprostým vlastnictvím, bylo to jeho jediné roucho, a o toto se nyní dělí římsí vojáči. Takovým názorným způsobem chtěl nás božský Mistr poučiti, jak marné jsou statky pozemské, a jak mu jsou milí právě chudí, zejména ti, kteří se mu dobrovolně v chudobě zasvěcují. Nejmilejší je Kristu Pánu ten kněz, který žije v apoštolské chudobě a všechno, co mu zbude po výdajích na živobytí podle stavu nutných, dává Církvi a chudým, a který v chudobě umírá, protože to, co měl, rozdal, a co mu ještě zbylo, odkázal na dobré účely.

3. Žalm líčí nám nejenom vnitřní i zevnější utrpení Mesiášovo, nýbrž předvádí nám před oči také obraz drahocenného ovoce a neobyčejného pozhledání tohoto trpkého utrpení. Prvním užitek utrpení Kristova bylo už to, že jeho vykupitelská modlitba na kříži byla vyslyšena. Z utrpení Kristova se

zrodilo jeho mohutné, velkolepé mesiánské království, v němž On sám a skrze své sluhy zvěstuje ustavičně slávu Boží a hlásá zjevenou pravdu. Je to království lásky, které se ujímá zejména chudých a nuzných. Je to království milosti, které prostředkuje a šíří nadpřirozené světlo a nadpřirozenou sílu, zejména svými svátostmi, jichž středem je Eucharistie. Je to království, které bude trvati na věky. Účinkům utrpení Kristova děkujeme i my, že žijeme životem nadpřirozeným, že v něm můžeme stále růsti a v jiných duších jej buditi a zachovávat.

a) *Erue a framea, Deus, animam meam, et de manu cantis unicam meam. Salva me de ore leonis. Tu enim in sancto habitas; in te speraverunt patres nostri, et liberasti eos; quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre; de ventre matris meae. Deus meus es tu. Nec avertit faciem suam a me; et cum clamarem ad eum, exaudivit me.* - Zdálo se, jako by nebeský Otec býval neslyšel úpěnlivé volání zcela opuštěného a samé božské útěchy zbaveného Mesiáše. A přece nebylo nikdy účinnější prosby nad tu to vykupitelskou modlitbu Kristovu na kříži. Bůh, který přebývá ve svatyni, k němuž volali otcové naši, který od prvního okamžiku života ostříhal svého „Pomazaného“, neodňal od něho sice kalich utrpení, který musel vypít až na dno, ale odměnil jeho utrpení nepřehlednými milostmi, dal mu zřítí všechny tyto spasitelné účinky jeho umučení, a vyplnil všechno, zač v té přetrpké hodině žádal a nač myslel. My víme a věříme, že myslel tehdy také na nás, na milosti, jež nám udělí, na naše nevěrnosti a hříchy, ale také na naše obtíže, práce a na naši dobrou vůli. Přepadne-li nás malomyslnost, vzpomeňme si na tuto velekněžskou modlitbu Spasitele: „qui cum preces cum clamore valido et lacrimis offerret, exauditus est pro sua reverentia.“

b) *Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiae laudabo te. Apud te laus mea in ecclesia magna; vota mea reddam in conspectu timen-*

tium eum. - Jaké vzácné ovoce a jaké nesmírné požehnání přineslo utrpení Krista Pána! Z něho vzrostla jeho svatá Církev, která už po tisíciletí hlásá slávu Boží, oznamuje lidstvu zjevení Boží a jeho svatou vůli. Hlásá ji Kristus Pán sám po svém umučení oslavený, a nyní v Církvi jako neviditelná její hlava přebývající, hlásá ji skrze svého náměstka na zemi, hlásá ji skrze všechny své kněze. I my jsme byli vyvoleni k tomuto úkolu a zasvětili jsme se před oltářem „in conspectu timentium eum“ k věrné službě Kristově. Nepřestávejme děkovati za tuto milost, jež je účinkem utrpení Kristova, a snažme se, abychom Krista kázali „in ecclesia magna“, aby naše slovo pronikalo široko daleko, abychom získali co možná nejvíce duší.

c) *Timeat eum omne semen Israel. Reminiscuntur et convertentur ad Dominum universi fines terrae. Et adorabunt in conspectu eius universae familiae gentium. Quoniam Domini est regnum; et ipse dominabitur gentium.* - Evangelium Kristovo má býti hlásáno nejenom „in ecclesia magna“, nýbrž doslovně v celém světě. Kristus Pán prolil svou krev za všechny lidi a všechny národy, a volá všechny k svému mesiánskému království. My sami ovšem nemůžeme kázati všem národům a celému světu; ale musíme míti a si zachovati ducha pravé církevní katolicity, která nemyslí úzkoprse jenom na své nejbližší okolí, ale srdcem objímá vskutku celý svět. K našim kněžským povinnostem náleží modliti se za obrácení všech národů a za rozšíření pravé Církve po celé zemi.

d) *Edent pauperes et saturabuntur, et laudabunt Dominum, qui requirunt eum.* - Můžeme při těchto slovech, kterými počíná církevní modlitba před večeří, mysleti nejprve na pokrm tělesný a na tělesná dobrodíní, která Církev Kristova prokazuje lidstvu. Církev starala se o chudé a nuzné dávno před tím, než světské státy si vzpomněly na chudinské zákonodárství a než moderní humanita se počala chudých ujímati. Karitativní instituce Církve

jsou nejlepší její apologii a mocným důkazem její pravosti. Pomáhejme nejenom sami osobně podle možnosti chudým, ale hleďme v svém působišti organisovati karitativní činnost. Ale nezůstávejme státi při tělesných skutcích milosrdenství, nýbrž používejme jich jako prostředku k apoštolátu duchovnímu, aby ti, kteří z chleba Církve jedí a se sytí, „hledali a chválili“ Boha.

e) *Edent pauperes et saturabuntur. Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terrae.* - Než chléb, o němž mluví žalm, má význam ještě mnohem dalekosáhlejší a vznešenější. Je to chléb Boží milosti, a především chléb eucharistický, kterým Kristus sytí své věrné duše. Svatým přijímáním spojuje se s nimi co nejúžeji a otevírá jim všechny poklady svých milostí. Nejsvětější Svátost je nejkrásnějším a nejdrahocennějším účinkem utrpení Kristova. Naším úkolem jest eucharistickým apoštolátem otevírati tento poklad co možná nejvíce duším, vésti k tomuto prameni milosti nejen obyčejný lid, nýbrž též „pingues et optimates terrae“, i katolickou inteligenci. A právě Eucharistií mají se všichni stávat takovými „pingues optimates terrae“, hrdiny, kteří jsou schopni i velikých činů pro Krista. Kéž by zvláště všichni naši hoši a muži tímto nebeským chlebem vyrůstali v hrdiny, kteří dovedou nejprve vítěziti nad svými vlastními vášněmi a pak neohroženě hájiti Církve ve veřejnosti! Co jsem posud vykonal pro tento eucharistický apoštolát a co chci konati v budoucnosti?

f) *Annuntiabitur Domino generatio ventura, et annuntiabunt coeli iustitiam eius populo, qui nascetur, quem fecit Dominus.* - Žádná pozemská říše není jistá před zánikem; a často i veliké státy a národy po mocném rozmachu klesly v bezvýznamnost nebo se docela rozpadly. Jediná Církev Kristova nezanikne nikdy. Když vymrou přítomné generace, bude se víra Kristova hlásati generacím budoucím, až jednou všechny generace a všechny národy s Kristem, hlavou Církve, spojené se sjednotí v jed-

nu velikou Církev vítěznou, která bude na věky hlásati spravedlnost Boží. Budiž nám ve všech obtížích útechou myšlenka na tuto krásnou a vznešenou nebeskou nevěstu Kristovu, již údy budeme, jak pevně doufáme, i my.

g) *Et anima mea illi vivet et semen meum serviet ipsi.* - Uvažujme ještě o účinku utrpení Kristova v naší vlastní duši. Je jím nadpřirozený život milosti, jehož zárodek nám vložil Kristus už při křtu svatém; život tak nepochopitelně krásný, že nic na světě se s ním nedá přirovnati. Pán Ježíš zaléval toto símě a živil tento život stále novými milostmi; a jak krásný by mohl býti nyní tento vnitřní život, kdybychom bývali všech milostí použili! Umiňme si, že aspoň nyní budeme v tomto životě růsti, že budeme jenom Kristu žiti, a že se vynasnažíme, aby „semen nostrum“, „posteritas nostra“, všechny duše nám svěřené v milosti rostly a Kristu věrně sloužily.

22.

Hospodin je dobrý pastýř a laskavý hostitel.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Dominus regit me** (pastor est meus), **et nihil mihi deerit: * in loco (graminosae) pascuae (ibi) me collocavit.**¹

2. **Super (Ad) aquam refectionis educavit** (quietem praebentem adduxit) **me; * animam meam convertit**² (refocillavit).

3. **Deduxit me super semitas iustitiae (rectas) * propter nomen suum.**

4. **Nam et si (Etiam si) ambulavero in medio (valle) umbrae mortis,**³ **non timebo mala, * quoniam tu mecum es.**

5. Virga tua et baculus tuus, * ipsa me consolata sunt.⁴

6. Parasti in conspectu meo mensam, * adversus eos qui tribulant me.⁵

7. Inpinguasti (Inunxisti) [in] oleo ocaput meum; * et calix meus inebrians (exuberans) quam praeclarus est!

8. Et misericordia tua subsequetur (comitabitur) me * omnibus diebus vitae meae,

9. et (faciet) ut inhabitem in domo Domini * in longitudinem dierum.⁶

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Katoličtí autoři připisují žalm všeobecně Davidovi (jak praví nadpis). Složil jej asi ke konci svého života a opěvá v něm starostlivou péči a prozřetelnost Hospodina, dobrého Pastýře svého stáda, kterou projevoval jemu samému po celý jeho život a celému jeho národu už od věků. Bůh, Pastýř dobrý, stará se o blaho duše i těla, takže se netřeba nikoho a ničeho báti (1-5), on své věrné sytí, napájí, pomazává a uvádí do svého příbytku (6-9). Aplikace na dobrého Pastýře Krista, který svou krev za ovečky vylil, ji při mši svaté znovu za všechny, zvláště za duše v očistci trpící, znovu obětuje, své věrné tělem a krví svou sytí a napájí, kněze své pomazává a do svatyně zve, leží nasnadě; a rovněž i důvod, proč se žalm modlíme na slavnost Božího Těla, nejdrahocennější Krve Páně, na Dušičky.

C) Poznámky.

¹ „Zavedl mě na travnatou pastvinu.“

² Voda občerstvení = občerstvující; duši moji občerstvil (latinsky = jaksí k životu obrátil).

³ Kráčením uprostřed (v údolí) stínu smrti rozumí se utrpení nebo neštěstí.

⁴ Pastýř měl za pásem zastrčený menší prut, kterým chránil sebe a stádo; mimo to se opíral o delší hůl, již poháněl ovce a pod níž do ovčince vcházely a vycházely. Obě jsou symbolem prozřetelnosti Boží a smysl verše je: Tvoje prozřetelnost je mou útěchou.

⁵ Smysl tohoto a následujícího verše jest, že Pán Bůh skýtá svým věrným v hojné míře všeho, čeho k životu a blahobytu potřebují: vystrojuje jim hojný stůl, že jim až nepřátelé jejich závidí, olejem maže hlavu jejich (před slavnostními hostinami mazali Izraelité olejem hlavu) a podává překypující číši.

⁶ Abych nyní byl v přízni Tvé až do konce života a potom přebýval v Tvých nebeských stáncích na věky.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Dominus regit me, et nihil mihi deerit; in loco pascuae ibi me collocavit. Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me.

2. p.: Prosme, abychom vzácné milosti svatého kněžství lépe poznali a za ně byli vděční.

1. Sotva kde jinde jsou lépe shrnuty všechny vzácné dary a všechna mimořádná dobrodiní, jichž se knězi dostává, jako v tomto našem žalmu v přeneseném smyslu vyloženém. Bdí nad námi zvláštní prozřetelnost Boží a chrání nás v dobách úzkosti a utrpení; jsme u pramene věčné pravdy; mnoho útěchy skýtá nám náš dobrý Pán; vede nás cestou své spravedlnosti a ochotně nás pozvedá a nám odpouští, když jsme klesli; sám si nás na své služebníky pomazal a dává nám v eucharistickém stole sílu a v eucharistickém víně nadšení; smíme už nyní přebývat v jeho stánku a máme pevnou naději býti jednou přijati do stánek věčných.

a) *Dominus regit me et nihil mihi deerit. Etiam si ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es. Virga tua et baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* - Nemusíme i my, jako kdysi apoštolové, na otázku Krista Pána: „Když jsem vás poslal, zdalíž jste v čem měli nedostatek?“, s hlubokou vděčností odpovědět: „V ničem?“ A co by mohlo chybět ovečce, o kterou

dobrý pastýř s největší starostlivostí pečuje, anebo dítě, nad nímž bdí stále prozřetelné oko přelaskavého otce a přemilé matky? Někdy se nás ovšem dotkne prut božského Pastýře také bolestně a může přijít hoře a úzkost, že se nám zdá, jako bychom kráčeli „údolím stínu smrti“; ale nebojme se nikdy, vždyť víme, že láska Boží je stále s námi.

b) *In loco pascuae ibi me collocavit.* - V tomto světě plném bludů, kde pod rouškou vědy se popírají nejzákladnější a nejzaručenější pravdy a kde lid lesklými frázemi je sváděn, skýtá nám naše svatá víra čistou, ryzí a dokonalou pravdu. Ovšem musíme z tohoto čistého pramene neomylné pravdy pilně čerpati. Kněz, který se nevzdělává dále v posvátných vědách, nečte Pisma svatého, nerozjímá o věčných pravdách, je podoben tomu, kdo sedí blízko čerstvého pramene, a přece zmírá žízní, protože je líný, aby si šel k prameni načerpat vody.

c) *Super aquam refectionis educavit me; animam meam convertit.* - Svět hledá útěchy v marných věcech tohoto světa, jako motýl spěchá od jedné zábavy ke druhé, ale nikde nenalézá klidu a pravé radosti. Jak snadno je nám v svatém kněžství nalézt u svého Pána a Mistra opravdový klid a skutečnou útěchu srdce, jenom když mu věrně sloužíme a s důvěrou se k němu utíkáme! A přece snad stále ještě i my hledáme uspokojení v pomíjejících tvorech!

d) *Deduxit me super semitas iustitiae propter nomen suum. Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitae meae.* - Vskutku, Bůh sám vedl nás a vede cestou spravedlnosti. Tolik prostředků spásy a dokonalosti nám dal ve svatém kněžství, že nemůžeme tak snadno s pravé a přímé stezky sejít; a když klesneme, pozvedá nás hned rukou svého milosrdenství. Modleme se vroucně, aby nás Pán na pravé cestě zachoval a naše viny nám odpustil. Vždyť je to konečně „propter nomen suum“: náš čistý, spravedlivý kněžský život bude velikou oslavou Boží.

e) *Inpinguasti in oleo caput meum.* - Slavnostně a okázale konalo se kdysi pomazání králů a císařů; jím byl vladař jaksi z počtu obyčejných smrtelníků vyřazen a povýšen, takže se stal osobou vyvolenou a pro své poslání a svou autoritu úctyhodnou. Mazáním svatým olejem zasvěcují se oltáře a posvátné nádoby zcela službě Nejvyššího a nesmí se jich už užívat k účelům profanním. I nás Bůh pomazal k své svaté službě. Zachovejme si vždy živé vědomí, že jsme „uncti Domini“; to nás chrání, abychom se nedali strhnouti do kalu zkaženého světa a zachovali věrnost Pánu.

f) *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me. Calix meus inebrians quam praeclarus est!* - Máme i my jistě mnoho těch, „kteří nás souží“. Uvnitř jsou to naše nezřízené vášně, zevně různí nepřátelé Církve a náboženství. Potřebujeme síly a nadšení, abychom jim odolali. Přehojnou sílu skýtá nám eucharistický stůl, jež nám Pán připravuje, ohnivé nadšení můžeme čerpati z kalicha svátostného, překypujícího milostmi. Denně přistupujeme k tomuto stolu, denně pijeme z této číše. Necítíme-li přesto dosti síly a máme-li stále tak málo odvahy a nadšení, nemůže býti jiná příčina leč naše nedbalost v přípravě a nedostatek zbožnosti v celebrování a při svatém přijímání.

g) *Ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.* - Svatým kněžstvím vstoupili jsme vlastně do domu Hospodínova, a celý náš kněžský život je důvěrným obcováním s Bohem. Máme také svého Boha tak blízko v nejsvětější Svátosti a můžeme ho často navštěvovati a s ním důvěrně rozmlouvati. Toto milé obcování je nám zárukou, že nám Pán i v nebi připravil stánek, kde budeme přebývatí věčně. O můj Bože, jak se Ti odplatím za to, že smím s Tebou dlíti v Tvém svatém domě?

2. Dary a milosti od Boha nám udělené nás povzbuzují též, abychom i my podobná dobrodiní prokazovali duším nám svěřeným. Musíme nad nimi bdíti otcovskou prozřetelností, učiti je pravdě Bo-

ží, vésti je bezpečnou cestou Božích přikázání, smiřovati je s Bohem, těšiti je v jejich bédách, navýkati je, aby často přistupovali ke stolu Páně: tak je připravíme, aby byli hodni vejít jednou do stánků věčných.

a) *Dominus regit me et nihil mihi deerit; in loco pascuae ibi me collocavit. Virga tua et baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* - Starám se skutečně o své ovečky tak, že jim v duchovním životě ničeho nechybí? Je moje ruka otcovská a laskavá i tehdá, když musím napomínati a trestati? Snažím se, aby byli věřící co nejdůkladněji vyučeni v pravdách svatého náboženství? Jaká by byla má zodpovědnost, kdyby někteří z nich zůstali nábožensky neuvědomělí, anebo se stali obětí bludů pro mou nedbalost v kázání a výuce katechetické nebo pro mé nedostatečné vědomosti bohoslovecké!

b) *Super aquam refectionis educavit me; animam meam refocillavit.* - Ve svých duševních i ztíženostech i tělesných bédách hledají věřící, a to právem, útěchy a posily u kněze. Ale jak bude moci takové útěchy poskytnouti kněz, k němuž věřící nemají přístupu leč v několika kancelářských hodinách, který s nimi jedná s úředním chladem, který sám nemá v srdci klidu a nezná pravé nadpřirozené útěchy, který snad dokonce práce duchovní správy považuje jenom za nepříjemné přerušení svého pohodlného a různým libůstkám věnovaného života?

c) *Deduxit me super semitas iustitiae propter nomen suum. Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitae meae.* - Hlavním našim úkolem je udržeti duše nám svěřené na pravé cestě přikázání Božích. Víme ovšem, že k tomu nestačí pouze kázání nebo dokonce spílání na kazatelně, a že často už bývá těžko napravovat, když se v duši vášň rozmohla nebo nějaký zlozvyk se ve farnosti zahnízdil, nýbrž že třeba bdělou opatrností hříchům a nepořádkům předejiti. To platí zejména o působení na mládež. Ale také pro duše už v hříchu upadnuvší, ano i dlouholetou vášní zmítané máme

milosrdenstvím Božím v Církvi účinný prostředek v svátosti pokání. Veďme věřící k časté svaté zpovědi a činme jim ji snadnou ochotou k zpovídání a laskavou trpělivostí ve zpovědnici.

d) *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me.* - Mocné vášně dorážejí na tak mnohou duši, a nepřátelé Církve pracují všemi prostředky, aby odcizili duše Kristu. Ale my máme v Církvi zbraň, která je daleko silnější než všechny jejich prostředky a zbraně. V svatém přijímání mohou duše načerpati tolik síly, že jim žádný nepřítel neodolá. Rozšiřujme všemi prostředky časté svaté přijímání. Jeť počet svatých přijímání teplo-
měrem náboženského života; a mnohem důležitější než skvělé zevnější organisace je, míti ve farnosti řadu věřících, zvláště mužů a hochů, kteří často, i denně, přistupují k stolu Páně.

e) *Et ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.* - Cílem našeho apoštolátu jest, aby duše nám svěřené byly jednou přijaty do stánků nebeských. Prosme, abychom v nebi našli hodně mnoho duší, které byly spaseny naším přičiněním.

23.

Bůh, slavnostně v svatyni svou vcházející, žádá radostnou svatost od těch, kteří jej provázejí.

A) T e x t ž a l m u.

1. Domini est terra et plenitudo eius¹ (quae im-
plent eam), * orbis terrarum, et universi, qui habitant
in eo.

2. Quia ipse super maria fundavit eum * et super
flumina praeparavit (stabilivit) eum.²

3. Quis ascendet (ascendere poterit) in montem

Domini? * aut quis stabit (stare poterit) **in loco sancto eius?**³

4. Innocens manibus et mundo corde, * qui non accepit in vano (dedidit vanitati) **animam suam,**⁴ **nec iuravit in (cum) dolo proximo suo.**

5. Hic accipiet benedictionem a Domino * et misericordiam a Deo, salutari (salvatore) **suo.**

6. Haec (Talis) **est**⁵ **generatio quaerentium eum, * quaerentium faciem Dei Jacob.**

7. Attolite portas, principes, vestras⁶ (Elevate portae capita vestra), **et elevamini portae aeternales**⁷ (ianuae sempiternae): *** et introibit Rex gloriae.**

8. Quis est iste Rex gloriae? * Dominus fortis et potens; Dominus potens in proelio.

9. Attolite portas, principes, vestras et elevamini portae aeternales: * et introibit Rex gloriae.

10. Quis est iste Rex gloria? * Dominus virtutum⁸ (exercituum) **ipse est Rex gloriae.**

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm byl podle mnohých složen jako slavnostní hymnus levitů při přinesení archy (srv. 2 kn. Král. 6^{12dd.}; 1 Paralip. 15^{1dd.}) a býval asi zpíván při slavných průvodech vůbec, zvláště po nějakém vítězství. Velebí se nejprve moc Boží, jemuž celý svět náleží (1-2); potom se vypisují vlastnosti, jež musí mít ti, kteří se chtějí blížiti Pánu (3-6); nakonec vybízejí zpěváci, aby se otevřely brány chrámové a mohl tam vejíti Král slávy. Typicky znázorňuje žalm vstup Krista Krále, provázeného anděly a svatými, do nebe. Z toho je vidno, proč jest součástí officií, recitovaných na svátky Páně, Panny

Marie, andělů a svatých, jakož i na svátek Posvěcení chrámu. Vhodně se recituje též při tonsuře, již se klerikovi otevírají brány kněžství a cesta k hoře svaté. Knězi poukazuje na nebe, jež má býti jeho odměnou, ale zároveň mu připomíná jeho vstup do svatyně kněžství a ukazuje mu, jaké ctnosti má míti ten, kdo dlí tak blízko svatostánku.

C) P o z n á m k y.

¹ To, co zemi naplňuje = tvorstvo.

² Izraelité si představovali zemi jako v oceánu plovoucí.

³ Pěvec přerušuje hymnus chvály, aby zdůraznil, že jenom svatí a spravedliví smějí vstoupiti do svatyně.

⁴ „Kdo svoji duši neupotřebil k marnosti“, t. j. duši (žádosti duše své) nevěsí na marnosti, po nich nebaží.

⁵ Žalmista chce říci, že národ jeho je takový, jak si Hospodin přeje a že tedy může vejíti v svatyni.

⁶ Podle lat.: „Vyzvedněte (do kořán otevřete) své brány, knížata lidu“; podle hebr.: „Pozdvihněte, brány, hlav svých.“

⁷ „Aeternales“ (věčné) jsou brány svatého města jerusalemského pro svou pevnost a trvalost; v pravém smyslu věčné jsou brány nebeské.

⁸ Bůh zástupů, t. j. vojáků andělských i kmenů izraelských.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus et mundo corde. Attolite portas, principes, vestras, et elevamini portae aeternales, et introibit Rex gloriae.

2. p.: Pane, dej mi srdce čisté, abych zde na zemi se vždy bez bázně blížiti mohl svatostánku a jednou v nebi na Tvém triumfu měl účast!

1. Žalm vybízí nás k chvále Boží a je sám jásajícím hymnem chvály, který v typickém smyslu oslavuje příchod Krista Pána s nebe na oltář, jeho slavné nanebevstoupení a jeho vítězný triumf v nebi. Zároveň nám však žalm také klade důtklivě na srdce, jaké ctnosti musíme míti, abychom důstojně se mohli blížiti Kristu Pánu na oltář sestoupivší-

mu, jej obětovali a přijímali, a abychom si zasloužili míti jednou účast na jeho nebeské slávě. Musíme se od pomíjejících věcí tohoto světa odlučovati, čistoty srdce dbáti, býti upřímní, po Kristu Pánu toužiti a o něm často rozjímati. Pak budeme Pánu Ježíši milými, dá nám hojně své požehnání a ukáže svou milosrdnou lásku.

a) *Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius?* - Kdo chce s Kristem Pánem v lásce se spojit, a jednou s ním věčně se radovati, musí „vystoupiti“ z nízkosti a marnosti tohoto světa na horu duchovního života, musí „státi“ a přebývati na svatém místě jeho: mysl jeho musí se znovu a znovu v modlitbě k Bohu povznášeti a touha jeho ustavičně se nésti ke Kristu Pánu a zejména k svatostánku, kde je skutečně a podstatně přítomen.

b) *Innocens manibus et mundo corde.* - To je první podmínka pro toho, kdo se chce bez bázně a radostně ke Kristu Pánu blížit a důstojně jej obětovati a přijímati. Jak šťastný je ten, který si toto čisté srdce vždy zachoval, a jehož ruce se nikdy neposkvřily hříchem! Kdo z nás měl tuto vzácnou milost, děkujž za ni v rozjímaní z celého srdce. Druzí pak politujtež upřímně svých provinění a umiňtež si, že aspoň teď si zachovají vždy srdce čisté, a že jejich posvěcené ruce budou jenom nástrojem dobrých skutků.

c) *Qui non dedit vanitati animam suam.* - Kolikrát jsme četli slova, že všechno ve světě je marnost, a jak často nás trpká zkušenost poučila, že marné bylo to, v čem jsme hledali upokojení a štěstí! A přece, jak často i nyní věsíme se na pomíjející a marné věci tohoto světa! Marností je touha a honba za různými vyznamenáními a tituly, marností lpěti na pozemských statcích a shromažďovati peníze; marností však též všechny nepotřebné a pro kněze se nehodící zábavy, karty a hony, marností dlouhé a zbytečné hovory, marností a zároveň nebezpečím bavení se s ženským světem, marností čas ukráda-

jící četba románů a novin. Čím více srdce své odvrátíme od těchto marností, tím více se zalíbíme Kristu Pánu, s tím větší důvěrou budeme předstupovati před svatostánek, tím zbožnější bude naše celebrování a sv. přijímání, tím bližší jednou naše místo u trůnu nebeského Beránka.

d) *Nec iuravit in dolo proximo suo.* - Velikým zlem nynějšího světa je vzájemná nedůvěra, nejen v životě a obcování privátním, nýbrž i životě veřejném a mezinárodním. A důvěry není proto, že chybí upřímnost a otevřenost. Předcházejme aspoň my, kněží, v této věci dobrým příkladem. Nejenom, že nikdy se nesmíme dopustiti přímé a zřejmé lži, nebo dokonce křivého svědectví, nýbrž musíme se snažiti, aby každé naše slovo, a zvláště každé naše příslibení bylo pevné jako skála, aby se každý na ně mohl spolehnouti.

e) *Haec est generatio quaerentium eum, quaerentium faciem Dei Jacob.* - Chceme-li svému Pánu milí a blízcí býti, musíme ho „hledati“. Ne ovšem ve smyslu těch, kteří ho a jeho pravé náboženství ještě neznají. Musíme po Kristu Pánu vroucně toužiti, na něho často myslet, všecko k Jeho cti a chvále konati.

f) *Hic accipiet benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo, salutari suo.* - Co je pro dítě vzácnějšího než požehnání otcovo a co milejšího než odpouštějící úsměv na rtech matčiných, když se upřímně přiznalo k své vině? Hledejme celým srdcem Krista Pána, usilujme o čisté srdce, buďme otevřeni: a dostane se nám daru ještě daleko většího. požehnání Boha samého a milosrdné jeho lásky.

2. Bude-li duše naše ozdobena těmito ctnostmi, pak se budeme moci bez bázně Kristu Pánu blížiti a jej při jeho slavném triumfu provázeti. Plné vítězství Kristovo se ukáže teprve v nebi; ale už zde na zemi slaví božský Spasitel triumfy. Můžeme myslet na slavné eucharistické průvody; mysl naše zalétá snad též k první naší mši svaté, kdy jsme po prvé kněžským tvůrčím slovem Pána Ježíše svo-

lávali na oltář. Ale Kristus Pán sestupuje i nyní při každé mši svaté, i když je sloužena v soukromí a nikdo při ní není, v průvodu svých andělů na oltář. Zalm sám nám klade na rty slova, jimiž můžeme Krista Pána vítati a jej slaviti.

a) *Domini est terra et plenitudo eius, orbis terrarum et universi, qui habitant in eo.* - Vládcové tohoto světa zakládají si na tom, že jim patří kus této země, kde mohou vykonávat svou moc. Ale jak nepatrný je tento kousek půdy proti celému viditelnému světu, jak omezená a pomíjející jest jejich moc! Jedině náš věčný a nebeský Král má neomezenou moc, nejenom nad celým světem, nýbrž i nad srdci lidskými a nad celým nebem. S jak vroucí úctou musíme tedy k tomuto tak mocnému Pánu přistupovati, s jakou hlubokou poňorou jej obětovati a přijímati!

b) *Introibit Rex gloriae. Quis est iste Rex gloriae? Dominus virtutum ipse est Rex gloriae.* - I pozemští vladaři dovedou ukázati lesk a slávu, obklopují se četným dvořanstvem a vojenskými četami, zvláště, oslavují-li nějaké vítězství nebo chtějí-li nepřítelům ukázati moc své říše. Ale jak matný je lesk každé slávy pozemské proti slávě našeho věčného Krále, a co jsou i nejčetnější vojska proti nepřehledným zástupům andělů a svatých, tvořící dvořanstvo oslaveného Krista Pána! Něco z této slávy ukazuje nám božský Spasitel už v svém eucharistickém životě. Připojme se v duchu k sborům andělů a svatých, jemu se v nejsvětější Svátosti klanějících, a přispějme svým klaněním a svou zbožností k jeho oslavě.

c) *Attolite portas, principes, vestras: et introibit Rex gloriae.* - Chceme-li, aby Kristus Pán svou láskou a milostí k nám zavítal, musíme mu otevřiti dokořán brány svého srdce. Zavřeně srdce má ten, kdo po Kristu Pánu netouží, jeho srdce je rozdělené mezi Kristem a světem a nezřízeně nakloněné k pomíjejcnosti světa. Snažme se, abychom nezřízené žádosti ze srdce stále více vymýcovali a

vzbuzujme vždy před celebrováním a před svatým přijímáním vroucí touhu po Pánu Ježíši.

3. Slova žalmistova lze tedy aplikovati na slávu, již Kristus Pán ukazuje už v Eucharistii, ačkoli pod nepatrnými způsoby skryt, a žalm je tak nádherným hymnem eucharistickým. Ještě více přiléhá typický jeho text na nanebevstoupení Páně a zvláště na triumf Kristův v nebi, jehož máme býti účastni i my. Tehdá se i nám otevrou brány věčné, a uvidíme Krále slávy a Pána zástupů.

a) *Attolite portas, principes, vestras et elevamini portae aeternales.* - Představme si živě, jak nám andělé otevírají oslňující krásou se skvící brány nebeské a jak před naším duševním zrakem se objevuje „čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani do srdce lidského nikdy nevstoupilo“. Pane Ježíši, dej mi tak žíti, aby se oku mé duše otevřelo Tvé krásné nebe hned v tom okamžiku, kdy mé tělesné oko zhasne tomuto světu!

b) *Introibit Rex gloriae. Quis est iste Rex gloriae? Dominus virtutum, ipse est Rex gloriae.* - Vizme v duchu nesčetný zástup, který vítězného Krista Pána v nebi obklopuje. Nepřehledná řada svatých andělů, nevýslovně krásných a vznešených bytostí, svatí mučedníci, církevní učitelé, svaté panny, všichni ozdobeni zvláštními gloriolami, dlouhé zástupy svatých biskupů a kněží, nesoucích nezrušitelné znamení svěcení. Všecky národy, všecky stavy a věky jsou zastoupeny. V jásajícím tom zástupu jsou mnozí, kteří už zde na zemi byli známi a oslaveni, ale je tu též veliké množství těch, kteří žili a sloužili Pánu Bohu úplně skrytě a světu byli neznámi. Středem nádherného toho průvodu je Pán zástupů, Král slávy. Všecka sláva pozemská je nepatrným stínem proti oslavě, kterou připravil Bůh Kristu Pánu a těm, kteří pro něho žili a v něm umírají. Ó Bože, dej mi, abych aspoň jako jeden z nejposlednějších směl se jednou připojit k tomuto vítěznému průvodu a směl pohlížeti na Tvou slávu!

**Prosba za ochranu a odpuštění hříchů
a vyznání důvěry v Hospodina.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Ad te, Domine, levavi animam meam; * Deus meus, in te confido, non erubescam (ne confundar),

2. neque irrideant me inimici mei. * Etenim universi, qui sustinent (exspectant) te, non confundentur.

3. Confundantur omnes iniqua agentes * supervacue¹ (stulte).

4. Vias tuas, Domine, demonstra mihi, * et semitas tuas edoce me!

5. Dirige me in veritate tua et doce me; * quia tu es, Deus, salvator meus, et te sustinui tota die (exspectabam assidue).

6. Reminiscere miserationum tuarum, Domine, * et misericordiarum tuarum, quae a saeculo sunt.

7. Delicta iuventutis meae * et ignorantias (transgressiones) meas ne memineris.

8. Secundum misericordiam tuam memento mei tu, * propter bonitatem tuam, Domine!

9. Dulcis (Suavis) et rectus Dominus; * propter hoc legem dabit delinquentibus in (ideo edocet delinquentes de) (iusta) via.

10. Diriget mansuetos² (humiles) in (viam) iudicio (iustitiae) * docebit mites vias suas.

11. Universae viae Domini (sunt) misericordia et veritas (fidelitas), * requirentibus (erga obser-

vantes) testamentum eius et testimonia (mandata) eius.

12. Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo; * multum (multifarium) est enim.

13. Quis est homo, qui timet Dominum?³ * legem statuit ei in (instruxit eum de) via (Deus), quam elegit (eligere debet).

14. Anima eius [in] bonis demorabitur (felicitate fruetur); * et semen (posteritas) eius hereditabit terram.⁴

15. Firmamentum (Familiaris) est Dominus timentibus eum; * et testamentum ipsius [ut] manifestetur (communicabitur) illis.⁵

16. Oculi mei semper (diriguntur) ad Dominum, * quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.⁶

17. Respice in me et miserere mei; * quia unicus (desolatus) et pauper sum ego.

18. Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt: * de necessitatibus (anxietatibus) meis erue me.

19. Vide humilitatem meam et laborem meum (aerumnam meam); * et dimitte universa delicta mea.

20. Respice inimicos meos, quoniam (quomodo) multiplicati sunt, * et (quomodo) odio iniquo oderunt me.

21. Custodi animam (vitam) meam, et erue me; * non erubescam, quoniam speravi in te.

22. Innocentes et recti adhaeserunt mihi (Innocentia et probitas protegant me), * quia sustinui (exspectavi) te.

23. Libera, Deus, Israel, * ex omnibus tribulationibus suis.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm patří k tak zvaným žalmům abecedním (každý verš počíná jinou písmenou podle postupu hebrejské abecedy). Nadpis jej přivlastňuje Davidovi, ale zdá se, že jeho původ je pozdější. Žalmista velebí dobrotu Boží, přiznává svou nedostatečnost, vyjadřuje svou důvěru a prosí za milost. Nejprve oslovuje Boha (1-8), pak o něm rozjímá (9-16), na konec zase se s prosbou na Boha obrací (17-23). Jako výraz důvěry v Boha a prosba za smilování hodí se na den Dušiček.

C) Poznámky.

¹ „Kteří činí zlé pošetile“ (supervacue; vlastně = ničemně). Dle některých toto slovo nepatří k „iniqua agentes“, nýbrž je samostatné a značí: nechť odejdou s prázdnou.

² Mírnými, pokornými se nazývají všichni, kdo se zákonu Božímu podrobují a podle něho se řídí.

³ „Jaký jest ten (jak se mu daří), kdo se bojí Boha?“ Odpověď: Bůh jej sám vyučuje atd. Podle některých je tázací věta vlastně tvrdící: Kdokoli se bojí Boha, toho on sám vyučuje atd.

⁴ Obdržeti v dědictví, míti v držení zemi (zaslíbenou) bylo Izraelitovi symbolem a obrazem plného štěstí.

⁵ „Bude jim dána v účast jeho smlouva“, t. j. všecko dobro, jež Bůh Izraeli ve své smlouvě s ním přislíbil.

⁶ Obraz je vzat ze způsobu lovu na Východě obvyklého, a nepřítel se srovnává s lovcem zvěři osídla kladoucím.

D) Rozjímání.

1. p.: Ad te, Domine, levavi animam meam; Deus meus, in te confido, non erubescam. Vias tuas, Domine, demonstra mihi, et semitas tuas edoce me!

2. p.: Pane, dej mi, abych si svou věrností k Tobě zasloužil Tvé milosrdné lásky!

1. Žalm líčí nám dobrodiní Boží, zvláště jeho milosrdnou a odpouštějící lásku vůči nám. Poslední důvod tohoto smilování a této lásky je ovšem v Bohu samém; ale musíme i my srdce své připravit,

a můžeme si s milostmi už obdrženými nových milostí zasloužit. Máme svou mysl častěji povznášeti k Bohu, máme se Boha báti, čistým úmyslem k němu stále směřovati, máme usilovati o tichost srdce a pokorou býti muži sebezáporu a práce.

a) *Ad te, Domine, levavi animam meam.* - V nebi je naše pravá vlast, a tam by vlastně měla stále dlíti naše mysl. Naše tělo a často celé naše okolí nás však táhne k této zemi. Není ovšem možno, abychom mysleli stále na Boha a na nebeské věci; ale aspoň při modlitbě bychom měli býti sebráni a odložiti všechny pozemské starosti a světské myšlenky. Velmi důležité je, abychom se zejména při začátku modlitby soustředili, a třeba-li, i jaksi násilně se odtrhli od věcí tohoto světa.

b) *Quis est homo, qui timet Dominum?* - Bože, naplň srdce mé touto spasitelnou, dětinnou bázní před tebou, abych se úzkostlivě vyhýbal všemu, co se ti nějak nelíbí a ve všem se snažil tobě vyhověti!

c) *Oculi mei semper ad Dominum.* - Jako dítě s oddaností a důvěrou hledí v laskavou tvář milované matičky, jako těžce nemocný sleduje upřeně a tázavě každý pohyb ošetřujícího lékaře, od něhož doufá uzdravení, tak naše oči mají býti stále obráceny k Bohu, naší lásce a naší naději. Takovým ustavičným pohledem na Pána Boha je dobrý a čistý úmysl, s nímž konáme všechny své skutky. Vzbuzujme jej vždy ráno hned po vstávání a obnovujme jej častěji za den.

d) *Diriget mansuetos in iudicio; docebit mites vias suas.* - Mírného a tichého člověka má každý rád. Což divu tedy, že i Pán Bůh sám slibuje své milosti a rozdává své dary především lidem tichého srdce, a má v nich zvláštní zalíbení. Přemáhejme svůj hněv a svou náhlost, a Pán Bůh otevře srdce naše svým osvětlením a své věčné pravdě, dá nám poznati dokonale své cesty, a bude nám jednou mírným a laskavým Soudcem.

e) *Vide humilitatem meam et laborem meum.* - Jsme ponížení, doléhají na nás hoře a úzkosti, mu-

síme mnoho a tvrdě pracovati? Radujme se; to všechno právě nejvíce přivolává milosrdnou lásku Boží a zajišťuje nám jeho požehnání.

2. Dobrodíni a milosti Boží, na něž můžeme při slovech žalmu myslet, jsou: Bůh nám odpustil hříchy minulého života, pomohl nám v mnohých strastech a úzkostech, ukazuje nám svými osvíceními pravou cestu, chrání duši naši od nebezpečí, naplňuje srdce naše často útěchou, požehnáává nám i v pozemských věcech a zvláště při apoštolátě.

a) *Delicta iuventutis meae et ignorantias meas ne memineris! Propitiaberis peccato meo; multum est enim. Dimitte universa delicta mea!* - Můj Pane! Kéž bych ti býval mohl přinést při vstupu do svatyně kněžství v oběť zcela nevinné a svaté dětství a mládí! S lítostí a pokorou vyznávám, že jsem už v prvních letech života často a mnoho pochybil; ale děkuji ti také z celého srdce, že's mi ve své milosrdné lásce všechno odpustil a na všechno zapomněl. Vždyť se tak mnohý můj poklesek nestal ani tak ze zlé vůle, jako jenom z nevědomosti.

b) *Delicta iuventutis meae et ignorantias meas ne memineris.* - Z vděčnosti za tvou lásku chci se přičinit, abych co možná nejvíce duším zachoval čisté a bezúhonné mládí. A poněvadž vím, že jednou z hlavních příčin poblouzení v mládí bývá nedostatek vědomostí náboženských, budu se zvláště bedlivě věnovati výuce katechetické a svědomitě se na ni připravovati.

c) *Neque irrideant me inimici mei. Confundantur omnes iniqua agentes. Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt; de necessitatibus meis erue me. Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt. Libera, Deus, Israel ex omnibus tribulationibus suis.* - Životní cesta každého člověka je trnitá a strmá: je tu mnoho úskalí, různí nepřátelé vnitřní i zevnější ho ohrožují, doléhají tísně tělesné i duševní. Tak tomu bylo a je i v našem životě; a někdy snad se nahnulo najednou tolik obtíží a protivenství, že vskutku platilo: *tribulationes cordis mei multiplicatae*

sunt; inimici mei multiplicati sunt. A vedle těchto nepřátel a překážek, jež jsme sami postřehli, bylo snad mnohé nebezpečí a úskalí, o němž jsme ani neměli tušení. Pán Bůh nás ze všeho vytrhl a pomohl nám. Vděčnost žádá, abychom se nikdy nezviklali v důvěře, jakékoli protivenství a jakákoli tíseň přijde.

d) *Vias tuas, Domine, demonstra mihi; et semitas tuas edoce me! Dirige me in veritate tua, et doce me! Legem dabit delinquentibus in via. Legem statuit ei in via, quam eligere debet.* - Jedním z největších dobrodiní Božích jest jistě, že nás učí uprostřed nepřehledného moře bludů světa svým zákonem plné a dokonalé pravdě, a že nás labirintem nesčetných, mylných cest vede jistou a pravou cestou k věčné spáse. Zachovávejme bedlivě jeho zákon, všímejme si jeho osvícení, ale nezapomínejme také, že chceme-li pravdu dobře poznati a na pravé cestě se udržeti, musíme užívatí potřebných prostředků. A k těm patří zejména duchovní četba, hlavně Písma svatého, studium posvátných věd a rozjímání.

e) *Custodi animam meam.* - Pán Bůh nejenom nám naše hříchy odpustil, nejenom nám svým zákonem a svými osvíceními oznamuje svou pravdu a ukazuje cestu, již máme jíti, nýbrž stále také duši naši „ostříhá“, svými pomáhajícími milostmi ji od nebezpečí chrání a k dobrému posiluje. Ale s naší strany je třeba, abychom i my bedlivě ostříhali svou duši, a zvláště na uzdě drželi a krotili své smysly. Bdím dobře nad svým zrakem, sluchem, jazykem? Nepopouštím příliš uzdu své obrazotvornosti?

f) *Familiaris est Dominus timentibus eum.* - Co je větší radostí a útěchou pro dítě, než když se může potěšiti se svou matičkou a postěžovati si u dobrého mateřského srdce, a co pro každého větší posilou, než když si může v tísní pohovořiti a poraditi se s moudrým a opravdově věrným a upřímným přítelem? Největší útěchou a nejúčinnější posilou kněze by mělo býti důvěrné obcování s Pánem Bohem, zvláště v tichých okamžicích vroucí modlitby před

svatostánkem. Bohužel, připravujeme se sami často o tuto radost a posilu tím, že jsme při modlitbách dobrovolně roztržiti a že se svými nevěrnostmi stáváme nehodnými útěchy Boží.

g) *Anima eius in bonis demorabitur; et semen eius hereditabit terram.* - Spravedlivému Izraeli slibuje Bůh, že bude oplývatí pozemskými dobry, a že jeho potomci budou vládnouti zemí jako svým dědictvím. V Novém zákoně Pán Bůh pravidelně netrestává ani neodměňuje tolik zde na zemi, nýbrž ponechává odplatu až na onom světě. Ale je-li už zde na světě nějaké pravé štěstí, pak ho má jistě právě člověk spravedlivý. Svému věrnému knězi požehnává Bůh zde na zemi někdy také v časných věcech a odměňuje jej také tím, že budoucí generace s vděčností naň vzpomínají. Když tedy Pán už zde na zemi je tak štědrý, v jaké míře se ukáže teprve jeho dobrota a velkodušnost v nebi, kdy naši duši zasype všemi dobry nebeskými, kdy budeme přebývatí v jeho stáncích a dědictvím obdržíme jeho království!

h) *Innocentes et recti adhaeserunt mihi.* - Buďme horlivými apoštoly; pak se nám dostane nejvzácnější a apoštolu Kristovu jistě nejmilejší útěchy, že budeme obklopeni řadou čistých a spravedlivých duší, které všechny budou k nám s vděčností pohlížeti, protože jsme je uchránili od hříchu nebo z něho vysvobodili, a protože je vedeme cestou spásy a dokonalosti.

3. Rozjímalí jsme s vrchu, jak musíme své srdce připravití, abychom se stali hodni dobrodiní a milosti Boží. Pán Bůh žádnému neodpírá svých milostí, kdo se své strany činí, co může, ano, každý si může s milostmi už přijatými v pravém slova smyslu zasloužití milostí nových. Ale první milost je vždy zcela nezaslouženým darem Božím; a poslední důvod, proč Pán Bůh své dary a milosti rozdává, je konečně jeho nevystihlá moudrost, jeho nejsvětější vůle a především nepochopitelná dobrota a milosrdenství. Svým milosrdenstvím se sklání Bůh zvláště k ubohým a opuštěným. Posledním cílem všech děl

jeho dobroty a lásky je věčná sláva jeho nekonečného jména.

a) *Reminiscere miserationum tuarum, Domine, et misericordiarum tuarum, quae a saeculo sunt. Secundum misericordiam tuam memento mei tu; propter bonitatem tuam, Domine. Dulcis et rectus Dominus. Universae viae Domini, misericordia et veritas.* - Myšlenka, že si ani první milosti ani vytrvání v milosti nemůžeme zasloužiti, a že rozdávání darů a milostí Božích konečně záleží jenom na vůli Pána Boha, mohla by se nám na první pohled zdáti poněkud skličující. Ale jak bychom se mohli báti, když víme, že jsme v rukou toho, jehož milosrdenství „trvá od věků do věků“, který je nade vše „laskavý a přímý“, jehož „všecky cesty jsou milosrdenství a věrnost“? Jak podivuhodně se ukázala jeho milosrdná láska v dějinách katolické Církve! A jak dobrotivě nás vedl a nesčetnými dobrodíny zahrnul, dříve ještě než jsme na něho mysleli a jemu sloužiti počali! S jakou láskou nám odpustil, když jsme se provinili! Můj Bože, na tvou dobrotu a milosrdnou lásku nikdy nezapomenu a zcela se do ní odevzdávám.

b) *Respice in me, et miserere mei, quia derelictus et pauper sum ego.* - Jsme tak ubozí a nemáme snad nikoho, kdo by nás potěšil a nám pomohl. Budiž právě to mocným důvodem naší neomezené důvěry v Boha, který se ve své dobrotě a lásce právě nejvíce sklání k ubohým a opuštěným.

c) *Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo.* - Posledním cílem všeho stvoření a posledním cílem všech děl Božích je věčná oslava nekonečného jeho jména. Čistý, omilostněný a šťastný život kněžský jistě velmi přispívá k slávě Boží. Proto musíme pevně doufat, že Pán Bůh, jemuž přece záleží na slávě svého jména, udělí nám všech darů a milostí potřebných k takovému životu, jenom když se jich sami neučiníme nehodnými svou nedbalostí.

**Štěstí a důvěrná modlitba člověka
čistého svědomí.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Iudica me (Ius meum tuere), **Domine, quoniam** ego in innocentia mea ingressus sum (ambulabam);
* **et in Domino sperans** (eram) **non infirmabor** (inconcusse)!

2. Proba me, Domine, et tenta me; * ure (explora) **renes meos et cor meum!**¹

3. Quoniam misericordia tua ante oculos meos est;
* **et complacui** (mihi) **in veritate tua.**²

4. Non sedi cum concilio vanitatis (viris malignis) * **et cum iniqua gerentibus**³ **non introibo.**

5. Odivi ecclesiam (Odi coetum) **malignantium;**
* **et cum impiis non sedebo.**

6. Lavabo inter innocentes (in innocentia) **manus meas; * et circumdabo** (versabor ad) **altare tuum,**⁴ **Domine,**

7. ut audiam (cantem) **vocem laudis, * et enar-**
rem universa mirabilia tua.

8. Domine dilexi decorem domus tuae, * et locum
habitationis gloriae (maiestatis) **tuae.**

9. Ne perdas cum impiis, Deus, animam meam; *
et cum viris sanguinum vitam meam;

10. in quorum manibus iniquitates sunt: * dextera
eorum repleta est (iniuste acceptis) **muneribus.**

11. Ego autem in innocentia mea ingressus sum
(ambulabam): * **redime me et miserere mei.**

12. Pes meus stetit in directo⁵ (plano); * **in ec-**
clesiis (conventibus) **benedicam te, Domine.**

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Nadpis připisuje žalm Davidovi; a žalm se vskutku hodí na dobu, kdy nevinný David byl pronásledován od Saula. Pěvec nejprve se dovolává Boha za svědka, že je nevinný, takže s klidným svědomím může se blížit k oltáři Hospodinovu (1-7); potom prosí, aby jej Bůh pro jeho lásku k svatyni ušetřil osudu lidí bezbožných a ho chránil (8-12). Velmi vhodně vkládá Církev tento žalm, v němž se mluví o lásce k svatyni a její ozdobě, v němž žalmista prohlašuje, že nechce nic mít s převráceným světem a že je nevinný, do úst kněze při „Lavabo“, bezprostředně před kánónem, jímž počíná vlastní podstatnou část nejsvětější oběti.

C) Poznámky.

¹ Žalmista prosí, aby Bůh sám nitro jeho (renes, ledví je obyčejný obraz Pisma svatého pro nitro) zkoumal a vyzkoušel, a svědectví vydal o jeho nevinosti.

² „Měl jsem zalíbení v tvé pravdě“, věřil jsem pravdě tebou zjevené a kráčet jsem cestami tvé pravdy.

³ V originále vlastně: „s bojícími se světa.“

⁴ „Budu prodlévati před oltářem tvým“ (doslova: budu obcházeti, budu kolem státi, t. j. uprostřed těch, kteří tvůj oltář obklopují).

⁵ Žalmista, přesvědčen, že Bůh jej vyslyšel, vyjadřuje svou pevnou důvěru obrazem: nyní stojím na rovině, na urovnané ploše, už se nekolísám.

D) Rozjímání.

1. p.: *Judica me, Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum. Domine, dilexi decorem domus tuae, et locum habitationis gloriae tuae.*

2. p.: Prosme za milost, abychom svému Pánu s čistým srdcem sloužili a o ozdobu chrámu Páně vždy pečovali.

1. Pro každého přijde jednou věčný soud, a jenom čistí a nevinní při něm obstojí. Od koho může

Bůh větším právem žádati čistotu a nevinnost než od svých kněží? Slova žalmu naznačují nám dva prostředky, abychom takové nevinnosti dosáhli a v ní se zachovali. Musíme si zalíbiti pravdu Boží: v pravdu jeho vnikati a cestou jeho pravdy kráčet; a musíme se vyvarovati okolí, které by nás mohlo připraviti o kněžské ideály.

a) *Iudica me, Domine! Ne perdas cum impiis, Deus, animam meam, et cum viris sanguinum vitam meam. Redime me et miserere mei.* - Žalmista chce ovšem slovy „Iudica me“ vyjádřiti, aby se Bůh jeho práva zastal. Ale můžeme je přeneseně rozuměti o vlastním soudu Božím, který nás všesky čeká jednou po smrti. Kdo z nás mohl by beze strachu pronést tato slova: „Sud' mne, ó Pane!“ kdo z nás by mohl s klidnou a radostnou myslí předstoupiti před věčného Soudce, kdyby nás dnes, kdyby nás v této hodině povolal? Snad všichni musíme, bohužel, přiznati, že nejsme ještě dosti připraveni. A to hlavně proto, že nesoudíme sebe samy, jak bychom měli. Sud'me se tedy přísně: konejme denně bedlivě zpytování svědomí; přistupujme častěji, nejraději týdně, k svátosti pokání, a zpovídejme se s velikou svědomitostí. Pak můžeme býti jisti, že Bůh nám ukáže své milosrdenství, nás spasí a nedá nám zahynouti s bezbožnými.

b) *Ego autem in innocentia mea ingressus sum. Lavabo inter innocentes manus meas.* - Nejjistěji budou moci předstoupiti před soud Boží a nejlépe při něm obstojí ti, kteří si zachovali vždy nevinnost. Vroucím přáním božského Srdce jest ovšem, aby si všesky duše zachovaly neporušenou milost posvěcující; jedním z hlavních cílů našeho apoštolského působení, a zvláště apoštolátu mládeže musí býti, abychom co možná nejvíce duším uchránili křestní nevinnost. A jistě, že je to také přáním božského Mistra, aby do svatyně jeho kněžství vstupovali právě mladí lidé srdce ještě nezkaženého a hříchem neposkvřněného. Dostalo-li se nám takové milosti, neustávejme za ni děkovati Pánu Bohu; nebylo-li

naše mládí bezúhonné, snažme se aspoň nyní Pánu sloužiti se srdcem čistým a nevinným.

c) *Et complacui mihi in veritate tua.* - Prvním prostředkem k tomu je, abychom měli zalíbení v pravdě Boží. Musíme pravdu Bohem zjevenou nejenom pevně věřiti, nýbrž do ní stále hlouběji vnikati; musíme kráčet cestou, kterou nám věčná Pravda vykazuje a již nás vede. Mám skutečně takové zalíbení v pravdě Boží? Anebo jsem do pravd Božích posud málo vnikl, protože zřídka a nedbale rozjímám? Snad nejdu v duchovním životě pravou cestou, protože se dosti nezkoumám, že nemám duchovního vedoucího anebo nedbám jeho pokynů?

d) *Non sedi cum consilio vanitatis; et cum iniqua gerentibus non introibo. Odivi ecclesiam malignantium; et cum impiis non sedebo.* - Kdo by nevěděl, jak zhoubný vliv má špatný příklad, zvláště na mládež a jakou přísnou povinnost mají především rodiče, pak ale též duchovní správci, aby duše jim svěšené uchránili zlé společnosti? Snad některý z nás sám na to vzpomíná se slzami v očích, jak i u něho zlí druhové byli příčinou pokušení anebo dokonce ho doopravdy přivedli na scestí. Ale také u kněze mnoho na tom záleží, do jakého okolí přijde a s kým obcuje. Není možno, aby nezvlažněl kněz, který se často a rád bavívá s lidmi smýšlení světského. Ale také méně horliví spolubratři byli mnohdy příčinou, že některý mladý kněz pozbyl svých vznešených ideálů a ochabl ve své prvotní horlivosti. Obcují rád s kněžími zbožnými, horlivými a přesně církevně smýšlejícími, anebo vyhledávám raději takové, kteří své povinnosti poněkud lehce berou, světské zábavy milují a církevní nařízení kritisují?

2. Naše ctnost bude teprve tehda jistá a důkladná, když ji Pán Bůh sám vyzkouší. On jediný může vydat neomylné svědectví o naší nevinnosti. Budeme-li tak od samého Pána Boha vyzkoušeni a ospravedlněni, budeme mu moci vskutku bezúhonným kněžským životem sloužiti. Žalm nás upozorňuje zvláště na tři kněžské ctnosti: máme svůj úřad za-

stávati zcela nezištně, máme často a rádi prodlévati ve svatyni, máme pečovati o výzdobu domu Božího. Kněz, který takovým způsobem kráčí bezúhonně před Bohem, zachová si i uprostřed obtíží a strastí tohoto světa vždy klidnou mysl.

a) *Proba me, Domine, et tenta me; ure renes meos et cor meum.* - Bůh sám zkoušívá někdy naši ctnost. Takovými zkouškami jsou tělesná utrpení, ale ještě více vnitřní vyprahlost a různá pokoření. Tu se teprve zjeví, zdali naše ctnost je opravdová a pevná. Neměli bychom se takových zkoušek tedy báti nebo se jim vyhýbati; naopak, měli bychom se žalmistou o ně prositi. Neboť i když jsou někdy velmi trpké a citelné, takže se nám zdá, jakoby žhoucí oheň pálil naše nitro, slouží vždy jenom k našemu dobru.

b) *Dextera eorum impleta est muneribus.* - Známkou solidnosti apoštolské horlivosti je nezištnost. Jedním z nejsmutnějších a nejodpornějších zjevů je soudce, který se dá podpláceti, který z hamižnosti zrazuje spravedlivou věc. Proto právě Písmo svaté mluví často s rozhořčením proti takovým soudcům. Ale není zištný a lakomý kněz, který věc Kristovu a blaho nesmrtelných duší podřizuje své hamižnosti a nezřízené touze po pozemských statcích, ještě horší? Prosme, aby nás Pán Bůh chránil takového neštěstí a hleďme si zamilovati apoštolskou nezištnost a chudobu. Čím lépe ukážeme věřícímu lidu, že nelpíme na penězích a že jsme ochotni i k bezplatným službám, tím více si získáme jeho důvěry.

c) *Circumdabo altare tuum Domine, ut audiam vocem laudis et enarrem universa mirabilia tua.* - Ano, přebývati ve svatyni a takořka ji stále obléhati, měl by každý horlivý kněz. Jeho touha by se měla nésti stále k svatostánku. Jak málo má této touhy kněz, který spěšně odchází z kostela, jakmile skončil bohoslužbu a už se tam celý den nepodívá! Konejme vždy zbožné díkyčinění po mši svaté a navštěvujme často svého nebeského Přitele. Tam uslyšíme pak jemný hlas jeho milosti, a tam se nejlépe naučíme, co máme svým věřícím kázati a říkati.

d) *Domine, dilexi decorem domus tuae, et locum habitationis gloriae tuae.* - Ozdoba chrámu Páně musí velmi ležet na srdci každému horlivému knězi. Nesmí se vymlouvatí tím, že nemá dosti prostředků a že je příliš zavalen jinými pracemi. Jistě, že by mnohý kněz mohl všelico věnovati na dům Boží, kdyby se uskrovnil v některých méně potřebných věcech. Ostatně nežádá Pán Bůh, aby naše svatyně byla bohatá, ale hlavně, aby byla čistá a pěkně upravená. Nemůže a nemusí také kněz všechno konati sám; starost o potřeby a ozdobu chrámu je jedním z úkolů laického apoštolátu nebo laické výpomoci v duchovní správě. Čistý, pěkně vyzdobený kostel je jednou z nejlepších památek po hodném knězi.

e) *Pes meus stetit in directo.* - Žádný kněžský život není prost obtíží a různých otřesů. Ale bude-li náš život bezúhonný a horlivý, jak jsme si jeho obraz předvedli v rozjímání, pak budeme při všech vnitřních i zevnějších nesnázích vždy státi „na rovině“, „na ploše urovnané“, zachováme si vždy klidnou, radostnou a vyrovnanou mysl.

26.

Klidná důvěra v Boha ode všech opuštěného člověka.

A) T e x t ž a l m u.

1. Dominus illuminatio mea, et salus mea; * quem (igitur) timebo?

2. Dominus protector vitae meae; * a quo (quem) (igitur) trepidabo?

3. Dum appropiant super (contra) me nocentes, * ut edant carnes meas:¹

4. (ii) qui tribulant me, inimici mei, * ipsi infirmati (pede lapsi) sunt² et ceciderunt.

5. Si consistent adversus me castra: * non timebit cor meum.

6. Si exurgat adversus me praelium (bellum): * in hoc (tamen) ego sperabo.

7. Unam (rem) petii a Domino, hanc requiram (flagito): * ut inhabitem (habitare possim) in domo Domini omnibus diebus vitae meae;

8. ut videam voluptatem (fruar suavitate) Domini, * et visitem (visere possim) templum eius.

9. Quoniam³ (Ibi enim) abscondit me in tabernaculo suo; * in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui;

10. in petra exaltavit me:⁴ * et (propterea) nunc exaltavit (erigetur) caput meum super (adversus) inimicos meos.

11. Circuivi (Libenter venio) et immolavi (immolare volo) in tabernaculo eius hostiam vociferationis (iubilationis); * cantabo et psalmum dicam Domino.

12. Exaudi, Domine, vocem meam, qua clamavi ad te; * miserere mei, et exaudi me!

13. Tibi dixit cor meum: exquisivit te facies mea (quaerite, dicis, faciem meam). * Faciem tuam (utique), Domine, requiram.⁵

14. Ne avertas faciem tuam a me, * ne declines in ira a servo tuo!

15. Adiutor meus esto: * ne derelinquas me, neque despicias (abicias) me, Deus, salutaris meus!

16. Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me; * Dominus autem assumpsit (suscepit) me.⁶

17. Legem pone mihi (Instrue me), Domine, in (de) via tua;⁷ * et dirige me in semitam rectam propter inimicos tuos.

18. Ne tradideris me in animas (furorem) tribulantium me; * quoniam insurrexerunt in (contra) me testes iniqui; et mentita est iniquitas sibi (qui sceleris avidi sunt).⁸

19. Credo videre (Spero me visurum) * bona Domini * in terra viventium.⁹

20. Exspecta Dominum, viriliter age; et confortetur (firmum sit) cor tuum; et sustine (spera in) Dominum.¹⁰

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je podle nápisu od Davida a byl asi složen, když mladý David byl nucen utéci ze dvora Saulova (1 Král 21¹). Žalmista osvědčuje nejprve svou pevnou důvěru v Boha (1-6); potom vyslovuje touhu, aby se mohl vrátit k svatyni Hospodinově a tam nalezl útulek (7-11); nato si stěžuje, že je ode všech opuštěn (12-16) a obrací se k Bohu o pomoc, sám se k důvěře povzbuzuje (17-20). Žalm, který recitujeme ve svatém týdnu a na den Dušiček, připomíná nám utrpení Páně, strádání duší v očistci, naše vlastní vyhnanství zde na zemi, a povzbuzuje nás k mocné důvěře v Boha.

C) Poznámky.

¹ Metaforické rčení „jísti, hrýzti něčí maso, tělo“ značí někoho pomlouvati, urážeti.

² Podle latinského: ochabli; podle originálu: klopýtli.

³ Udává se důvod, proč si žalmista tak vrocně přeje, aby se vrátil k svatyni a proč doufá, že Hospodin vyslyší

jeho prosbu („vždyť tam si mě skryl v stánku svém, ve dnech zlých mě chránil atd.“).

⁴ Skála, na níž se tonoucí může zachytiti, nebo na níž poutník na poušti se může zachrániti proti divoké zvěři je obrazem ochrany Boží.

⁵ „Tobě přiznává srdce mé: Hledala tě vždy tvář má (t. j. moje osoba, já); ano budu Tvou tvář vždy vyhledávati“ (lat.). Podle hebr.: „(Poněvadž) díš: Hleďte tváře mé, proto, Pane, budu vždy atd.“

⁶ Vlastní rodiče nemohli Davidovi pomoci proti úkladům Saulovým.

⁷ Ukaž mi, jakou cestou mám kráčet (doslova: dej mi zákon o své cestě).

⁸ Řeč je o dvořanech Saulových, kteří Davida krivě obžalovali. Podle Vulgaty: „(jejich) nespravedlnost lhala sama sobě“ (t. j. svou lží sami sobě uškodili); podle hebr.: „kteří dychti po zločinu.“

⁹ Věřím (nebo: doufám), že uvidím dobrotu Boží v zemi živých (oproti podsvětí).

¹⁰ „Exspectare“ a „sustinere“ Dominum jsou synonyma (čekati trpělivě příchod Páně, vítězství dobré věci, a zatím protivenství odevzdaně snášeti).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo? Dominus protector vitae meae: a quo trepidabo? Tibi dixit cor meum: Exquisivit te facies mea. Faciem tuam, Domine, requiram.

2. p.: Modleme se, abychom lépe vnikli v tajemství prozřetelnosti Boží a Pánu Bohu za jeho laskavou prozřetelnost stále zůstali vděční.

1. Věřícího člověka provází po celý život útěcha, jíž neznají nevěřící: myšlenka na otcovskou prozřetelnost Boží. Bůh nás svou přelaskavou prozřetelností ustavičně vede: osvětluje naši mysl ve všech pochybnostech a nejistotách, sílí naši vůli, chrání nás zvláště při všech nebezpečích a řídí vše tak, že nám i veliká utrpení a neštěstí neuškodí. Nepřestává nás svou prozřetelností ostříhati, i když jsme se mu hříchem stali nevěrní, neopustí nás, i kdyžby nás opustily osoby nám nejbližší a nejdražší.

a) *Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo?* - Zkušenost učí, jak často díla a podniky dlouho připravované a uvažované a s velkým dů-

myslem provedené se ukázaly později nedostatečnými a sesuly se jako stavba z karet. Chyběla tu hlavní věc, nadpřirozené osvícení Boží. U Boha nalezneme světlo v každé pochybnosti, s jeho osvícením poznáme vždy pravou cestu, již máme kráčet, osvícení jeho milostí můžeme se bez bázně odvážiti i velikých podniků pro slávu Boží.

b) *Dominus protector vitae meae: a quo trepidabo?* - Každý den našeho života je poset různými obtížemi. Ale odporučme vždy ráno všechno do prozřetelnosti Boží, a uplyne jistě klidně nejenom tento den, ale celý náš život.

c) *Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas: ii, qui tribulant me, inimici mei, ipsi infirmati sunt et ceciderunt.* - Jedním z nejcitelnějších křížů jsou nespravedlivé pomluvy a škodolibá nactiutrhání. Velmi vhodně přirovnává živá východní obrazotvornost pomlouvače a nactiutrháče člověku, který „hrýže něčí maso“. Jako ostrý šíp vráží se pomluva a nactiutrhání do těla nevinné oběti, trýzní nejenom její duši, nýbrž podkopává i zdraví. Ale nebojme se! Žijme jenom tak, aby zlým jazykům nikdo neuvěřil a odevzdejme se zcela v prozřetelnost Boží. Zkušenost už často ukázala, jak se všechny zlé řeči a pomluvy časem obracejí proti jejich zlomyslným původcům.

d) *Si consistent adversum me castra: non timebit cor meum. Si exsurgat adversum me praelium: in hoc ego sperabo.* - Nikdy není vyloučeno, že může přijíti pronásledování proti Církvi a krvavý boj proti náboženství. Ale proč i v takových dobách nedoufat v laskavou Boží prozřetelnost ukazující se zcela mimořádným způsobem. Snažme se jenom, abychom den ze dne rostli v důvěře v tuto prozřetelnost, budme stateční v obyčejných svízelných deního života. Pak vytrváme i v dobách zlých, a pronásledování nás jenom ještě více utuží v odevzdanosti k Bohu a povedou Církev k novému vítězství.

e) *Ne avertas faciem tuam a me; ne declines in ira a servo tuo. Adiutor meus esto; ne derelinquas*

me, neque despicias me, Deus, salutaris meus! - Pán Bůh se o nás otcovsky stará, když my sami mu věrně sloužíme. Ale neopustí nás snad, nezavrhne nás, když jej hříchem opustíme? Zkušenost dala nám už mnohokrát odpověď na tuto úzkostlivou otázku: I když jsme se provinili hříchem, Pán Bůh nepřestal se o nás svou prozřetelností starati; a stačilo jenom, že jsme svou vinu upřímně vyznali a polepšení slíbili, a přelaskavý náš Otec přivinul nás zase ihned k svému milujícímu srdci. Neustávejme mu děkovati za toto veliké milosrdenství, a kažme věřícím hodně často a důrazně o této milosrdné lásce Boží.

f) Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me: Dominus autem assumpsit me. - Důvod, proč mnohdy na Pána Boha zapomínáme, anebo proč naše důvěra k němu není dosti mocná, je ten, že nalézáme, jak se nám zdá, dosti útěchy a opory u osob nám milých a oddaných. Ale mohou přijíti časy, kdy nás i nejvěrnější přítel opustí, a kdy snad ochladne i poměr k samým rodičům; nebo aspoň se stane, že by nám naši přátelé a příbuzní sice pomoci chtěli, ale nemohou. Pán Bůh nás neopustí nikdy. Nečekejme tedy, aby nás teprve zklamání musilo k Němu přiváděti, ale spoléhejme přede všemi ostatními na něho, a utíkejme se vždy na prvním místě k němu.

2. Když se Pán Bůh s takovou otcovskou prozřetelností stará už o každého člověka, nebude-li se ukazovati zvláště milým a dobrým otcem vůči těm, jež povolal k své svaté službě? Uvažujme o některých těchto vzácných dobrodíních svatého kněžství, jak nám je naznačují slova žalmu v přeneseném smyslu rozuměná. Kněz smí přebývati v domě Božím a nalézá útulek u svatostánku; svaté kněžství je mu ochrannou skalou a moudré církevní předpisy mocným prostředkem k dokonalosti; kněze chrání Bůh zvláštním způsobem proti pomluvačům a jiným nepřítelům.

a) Unam petii a Domino, hanc requiram: ut in-

habitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae; ut videam suavitatem Domini et visitem templum eius. - Ano, to bylo naší touhou od malička, to bylo hlavním předmětem našich vroucích modliteb, abychom směli jednou vejíti do domu Božího; abychom byli přijati do svatyně kněžství a mohli do chrámu Páně vcházeti, ne už jenom jako obyčejní věřící a posluchači, ale jako služebníci oltáře. Dosáhli jsme této převzácné milosti. Ale snad časem naše nadšení ochablo; snad se nám pobyt v domě Božím stal dokonce nudným, a snad chodíme do kostela neradi a jenom když musíme? Ó Pane, obnov v srdci mém tuto čistou první lásku k svatému kněžství, a dej mi, abych do Tvého chrámu spěchal vždy s největší radostí.

b) Quoniam abscondit me in tabernaculo suo; in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui. - Nenalezli jsme vskutku už tolikráte právě před svatostánkem posily a útěchy ve svých obtížích a úzkostech? Ano tam, před svatostánek chci se utéci „in die malorum“, tam chci zapomenouti na všechny své strasti a složiti všechny starosti k nohám Spasitelovým; pak ho chci prositi, aby mi dal vejíti k sobě do svatostánku, aby mě přivinul na své Srdce a poskytl mi tam bezpečného útulku.

c) In petra exaltavit me. - Kněz má býti svému lidu spasnou skalou v bouřích neštěstí a v pokušení. Budiž nám tato myšlenka posilou, když na nás samy dolehne utrpení, když se dostavuje malomyslnost, když pokušení doráží: Jak, ty máš býti druhým ochrannou skalou a jistou záštitou, a sám bys se ukazoval slabým a podléhal?

d) Legem pone mihi, Domine, in via tua; et dirige me in semitam rectam propter inimicos meos. - Obyčejnému věřícímu není vždycky tak snadno poznati jasně vůli Boží a nalézti cestu, kterou má jíti. Nám je tato cesta a tato vůle Páně vyznačena až do nejmenších podrobností předpisy a pokyny svaté Církve. Nedívejme se tedy na ně jako na nějaké břemeno a omezování svobody, ale buďme vděční

za to, že tak snadno můžeme poznati pravou cestu. Ve věrném zachovávání jejích máme také nejlepší zbraň proti svým nepřátelům.

e) *Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniam insurrexerunt in me testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi.* - Každá pomluva a každé utrhačné slovo obrátí se konečně proti původci zlých řečí; ale zvláště to platí o pomluvách a nactiutrhaních proti služebníkům Božím. Buďtež nám tedy tato slova „mentita est iniquitas sibi“ útěchou, když jsme zlým řečem vystaveni. Ale buďtež nám též výstrahou, abychom se nikdy nedotýkali cti svých spolubratří, nechceme-li, aby se naše zlá slova snesla na naši vlastní hlavu.

3. Jak se odvděčíme Hospodinu za tak vzácné milosti a tolik dobrodiní? Nejlepší prostředek máme v oběti mše svaté, již denně přinášíme a ve svých kněžských modlitbách. Ale máme se obětovati ustavičně a modliti se neustále krácením v přítomnosti Boží a vytrvalým sebezáporem. Pak můžeme mít jistou naději, že po smrti tváří v tvář uvidíme svého Boha a s ním se na věky spojíme.

a) *Circuivi et immolavi in tabernaculo eius hostiam vociferationis; cantabo et psalmum dicam Domino.* - Modlíáme se breviář na určité úmysly a za různé potřeby vlastní i svých věřících, a při oběti mše svaté bývá hlavní naše intence zpravidla stipendiem určena. Ale na jeden úmysl nesmíme nikdy zapomínati: Naše oběti a modlitby mají býti „hostia vociferationis“, hymnem chvály a díky za veliký a nezasloužený dar svatého kněžství.

b) *Exaudi, Domine, vocem meam, qua clamavi ad te.* - Žalmy a Písmo svaté vůbec nazývají modlitbu často „voláním“ nebo „křikem“ k Hospodinu. Naznačuje se tím slovem, že modlitba má býti plná důvěry a vytrvalá. Je modlitba kněze, který se své hodinky modlí teprve pozdě večer ospale, v pohodlném držení těla a roztržitě, také takovým vytrvalým voláním a důvěry plným křikem k Bohu?

c) *Tibi dixit cor meum: exquisivit te facies mea.*

Faciem tuam, Domine, requiram. - Hledají Boha nevěřící, a mají-li upřímnou vůli a snahu, najdou ho. Hledají ho hříšníci a jestliže hříchů svých opravdově litují a z nich se kajícně vyznají, Bůh ukáže jim své milosrdenství. I my musíme s upřímnou lítostí Pána Boha ihned vyhledati, kdybychom měli neštěstí se od něho hříchem oddělit. Ale máme nadto tvář Boží vyhledávati stále dokonalejším a důvěrnějším obcováním s Bohem. Obnovováním čistého úmyslu a častou vzpomínkou na přítomnost Boží máme se naučiti kráčet před tváří Boží. S milostí Boží a pilným cvikem může kněz dosáhnouti velmi úzkého a stálého spojení s Bohem.

d) *Exspecta Dominum, viriliter age; et confortetur cor tuum; et sustine Dominum.* - Nyní ovšem není ještě možné dokonalé spojení s Bohem a plná radost; musíme čekati příchodu Páně, a zatím trpělivě snášeti různé obtíže a strasti. K tomu je ovšem potřeba „viriliter agere“ a „confortari corde“: nesmíme býti jako nerozumné malé dítky, které jdou za svými rozmary a žádostmi, nýbrž musíme pevnou a mužnou vůlí držeti na uzdě své vášně.

e) *Credo videre bona Domini in terra viventium.* - Horlivou modlitbou, stálým kráčením před tváří Boží, rozhodným sebezáporem můžeme si zasloužiti, že se nám hned po smrti otevře brána „země živých“. Právem se zve nebe zemí živých, protože proti životu věčnému každý život pozemský jest jenom stínem, ba spíše smrtí. Tam uzříme „dobra Páně“: Bůh nám chce dáti za odměnu tu blaženost, která po právu patří jenom jemu, bezprostřední nazírání na bytost Boží, pramen veškeré pravdy, dobra a krásy. To pevně věříme, to jistě doufáme, protože to slíbil Pán Bůh sám.

**Modlitba za pomoc a spravdnost proti
nepřátelům a dík za vyslyšení.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Ad te, Domine, clamabo, Deus meus; ne sileas (silenzio excipias) [a] me; * nequando taceas (ne si inexauditum relinquis) [a] me, [et] assimilabor descendentibus in lacum¹ (tumulum).

2. Exaudi, Domine, vocem deprecationis meae, dum oro ad te; * dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

3. Ne simul trahas (deleas) me cum peccatoribus;² * et cum operantibus iniquitatem ne perdas me,

4. qui loquuntur pacem (de pace) cum proximo suo; * mala autem (sunt) in cordibus eorum.

5. Da illis secundum opera eorum, * et secundum nequitiam adinventionum³ (facinorum) eorum.

6. Secundum opera manuum eorum tribue illis; * redde retributionem eorum ipsis.

7. Quoniam non intellexerunt (attenderunt ad) opera Domini, et in (ad) opera manuum eius; * destrues illos et non aedificabis (multiplicabis) eos.⁴

8. Benedictus Dominus,⁵ * quoniam exaudivit vocem deprecationis meae.

9. Dominus adiutor meus et protector meus; * in ipso speravit cor meum, et adiutus sum.

10. Et refluoruit caro mea;⁶ * et ex voluntate mea confitebor (laeto corde meo gratias agam) ei.

11. Dominus fortitudo (robur) plebis suae; * et protector salvationum (propugnaculum salutis) christi sui est.

12. Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic hereditati (plebi electae) tuae; * et rege eos et extolle (subleva) illos usque in aeternum.⁷

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Nadpis připisuje žalm Davidovi, a jeho obsah se hodí dobře na dobu pronásledování Davidova od Absalona, kdy král musel utéci ze svatého města a odloučiti se od svatyně. Nejprve prosí žalmista, aby jej Bůh vyslyšel, nedal mu zahynouti jako jeho nepřátelům, ty však potrestal (1-7); potom, jist, že ho Hospodin vyslyší, vzdává mu už předem díky a prosí za požehnání pro lid (8-12). Žalm se modlíme v officiu všech věrných zemřelých, kteří jsou také ještě ve vyhnanství a vzdálení nebeského Jerusalema. Můžeme při žalmu myslet též na pronásledování a utrpení Kristovo, na vnější i vnitřní útsky Církve a na své vlastní tísně.

C) Poznámky.

¹ „Nepřijímej mé prosby mlčením (vlastně: neodmlčuj se ode mne), abych snad, kdybys mě oslyšel (vlastně: zůstal němým nade mnou) se nestal podobným (nešťastníkům), kteří spějí k hrobu.“ V hebrejštině „odpověděti“ znamená též „vyslyšeti, a „mlčeti“ tolik co „oslyšeti“.

² „Nezavrhuj mne (doslovně: neodvlec mě) s hříšníky.“

³ Marné, zlé záměry nebo vůbec zločiny.

⁴ Obraz je vzat ze stavby a bourání domu: „zahladíš je a nedáš jim znovu vzrůsti (= nepožehnáš je potomstvem).“

⁵ Žalmista, už předem jist, že ho Hospodin vyslyší, děkuje mu za jeho dobrotu.

⁶ „Tělo mé (pronásledováním a bédami zmožené) znovu rozkveté (sil nabude).“

⁷ Jak pastýř bere ovečku na ramena nebo orel své mládě vynáší.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Exaudi, Domine, vocem deprecationis meae, dum oro ad te, dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum. Et refluoruit caro mea; et ex voluntate mea confitebor ei.*

2. p.: Pane, nauč mě dobře se modliti a vyslyš modlitby mé!

1. Musíme při svých modlitbách napodobovati vroucnost a vnitřní i zevnější uctivost žalmistovu. Někdy se bude ovšem zdáti, že Pán Bůh neslyší našich modliteb, a snad skutečně po dlouhou dobu nebudou mítí žádného účinku. Ale žádná dobrá modlitba není bez užitku. Bůh nás jistě na naše prosby nejprve ochrání od hříchu nebo z něho vysvobodí a nedá nám zahynouti s nespravedlivými. Ale naplní také milostí duši naši, dá nový rozkvět jejímu nadpřirozenému životu, posílí naši vůli, požehná našemu apoštolátu, takže naše práce budou mítí trvalou cenu a přinesou ovoce i budoucím pokolením.

a) *Exaudi, Domine, vocem deprecationis meae, dum oro ad te; dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.* - Naše modlitby musí býti vskutku úpěnlivým voláním; jako tonoucí člověk, jako ubožák hladem zmírající téměř zoufale pozvedají a spínají své ruce, jako je vroucně pozdvíhoval Mojžíš, když se modlil o vítězství nad Amalekity, jako si zobrazujeme trpící a opuštěné duše v očistci s úpěnlivě pozdvíženými rukama: tak vroucí, sebraná, důvěry plná musí býti naše modlitba, a musí se to jeviti i v zevnějším držení těla, zejména v držení rukou. Církev svatá nám předpisuje při mši svaté i v jiných liturgických úkonech modlitby s rozpiatými rukama. S jakou pozorností, přesností a zbožností děláme toto významné a velebné liturgické gesto?

b) *Ad te, Domine, clamabo, Deus meus; ne sileas a me; ne taceas a me!* - Často se nám bude zdáti, že Bůh na naše modlitby odpovídá jen chladným mlčením: nemáme při modlitbě útěchy a nedostává se

nám dlouho toho, zač prosíme. Ale ještě více Bůh zkoušival své světce a světice, někdy i dlouhou vyprahlostí a neútechou. Kdo by to měl za zlé dítě, že je smutné, když otec někdy na ně po nějakou dobu nemluví? Že nám nedostatek duchovní útěchy působí bolest, je přirozeno; ale nikdy nesmíme proto zanedbat duchovních cvičení nebo pozbyti důvěry. I takové mlčení Boží je vlastně milostí pro nás; je jistě aspoň příležitostí a prostředkem k trpělivosti a pokoře.

c) *Benedictus Dominus, quoniam exaudivit vocem deprecationis meae. Dominus adiutor meus et protector meus; in ipso speravit cor meum, et adiutus sum. Ne simul trahas me cum peccatoribus, et cum operantibus iniquitatem ne perdas me!* - Vytrváme-li i v temné noci bezútěšnosti a pokleslosti a neztratíme-li mysl, je zcela jisto, že Bůh štědrě odmění naši vytrvalost a důvěru. Nejpotřebnější milost pro naši spásu a první a nejdůležitější základ celého duchovního života je vysvobození z hříchu a ochrana před hříchem. Pomyslíme-li na svůj předešlý život, musíme snad všichni doznati, že jsme zasloužili skutečně „býti zahlazenu s hříšníky a zavrženu s těmi, kteří páši nepravost“. Důvěrujme pevně, že Bůh, který nám nedal „klesnouti v hrob“, nýbrž poprává nám života, abychom mohli odpykati své hříchy, dá nám také milost, abychom je skutečně odčinili a nových hříchů se vyvarovali.

d) *Et refloruit caro mea; et ex voluntate mea confitebor ei.* - Život náš zde na zemi je přípravou na život věčný v nebi, kde duši naši čeká nekonečná blaženost a tělo věčná oslava. Duše naše má stále více růsti v milosti a tělo naše má se stále více posvěcovati; naše vůle má stále rozhodněji chtít a plnit to, co Bůh od nás žádá. Prostředky k tomu jsou modlitba a svaté svátosti. A je to především nejsvětější Svátost oltářní, která v nás rozmnožuje posvěcující milost, tlumí naše tělesné žádosti, sílí naši vůli. Přemýšlejme, čím to, že po tolika svatých přijímáních, při tolika modlitbách

naš duchovní život je pořád ještě tak chabý, naše tělesné vášně ještě tak neumrtvené, naše vůle tak slabá.

e) *Dominus fortitudo plebis suae; et protector salvationum Christi sui est. Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic hereditati tuae; et rege eos, et extolle eos usque in aeternum.* - Musíme se modlití nejenom za své osobní záležitosti a svůj duchovní život, nýbrž také za svůj apoštolát a za duše nám svěřené. Kéž bychom se za ně hodně často a dobře modlili! Pak bychom zakusili v hojné míře, jak Bůh je silou našeho lidu, a jak ho chrání a vede k spáse; jak by Bůh žehnal našim apoštolským pracím ještě v budoucích pokoleních. Jako dobrý pastýř bral by naše ovečky na svá bedra, aby je uchránil ode všeho zlého, a jako orel svá mláďata vysoko do vzduchu vznáší, povznášel by duše k veliké dokonalosti.

2. Mají-li naše modlitby míti plný účinek, musí býti spojeny s dokonalým a svatým životem. Žalmista nás varuje zvláště před pokrytectvím a neupřímností a ličí nám tresty tohoto hříchu. Napomíná nás, abychom pilně si všímali děl Božích, vnikali do nich a je dobře chápali, abychom pro svou netečnost a nedbalost od Boha nebyli trestáni.

a) *Qui loquuntur pacem cum proximo suo; mala autem in cordibus eorum.* - Může-li býti ošklivějšího zjevu nad člověka, který do očí se staví přítelem, ale za zády pomlouvá a úklady strojí, který mluví o míru a lásce, ale je pln závisti a zášti? A ještě mnohem smutnější je, když si tak počíná kněz, který má hlásati pravdu Boží a duše vychovávat k upřímnosti. Zkoumejme se, a nalezneme-li něco podobného u sebe, hledejme příčiny. Jsou obvyčné dvě: pýcha a nedostatek lásky bliženské.

b) *Secundum opera manuum eorum tribue illis; redde retributionem eorum ipsis.* - Pokrytectví a neupřímnost nezůstanou nikdy bez trestu; a často je Bůh trestá nápadně už zde na zemi. Kdo sám není upřímný, k tomu i jiní nebudou upřímní a po-

zbude veškeré důvěry; mnohdy pak se najednou před celým světem objeví jeho vnitřní podlost a ubohost.

c) *Quoniam non intellexerunt opera Domini, et opera manuum eius, destrues illos et non aedificabis eos.* - Nádherná a velkolepá díla Boží, celý stvořený svět měly by nám býti prostředkem k službě Boží a vésti nás blíže k Bohu. Ale jak často zůstává člověk státi u tvorů a nepovznáší se od nich k Bohu; ano někdy jich i zneužívá proti Bohu. Lze se diviti, že Bůh zavrhne toho, kdo dobrodiní mu skýtaných zneužívá, anebo že mu aspoň odepírá svého požehnání?

28.

Boží velebnost a moc v bouři se jeví.

A) Text žalmu.

1. **Afferte Domino, filii Dei, * afferte Domino filios arietum** (parvos agnos).

2. **Afferte** (Tribuite) **Domino gloriam et honorem, afferte** (tribuite) **Domino gloriam nomini eius, * adorete Dominum in atrio sancto eius.**

3. (En) **vox Domini** (sonat) **supra aquas,**¹ **Deus maiestatis** (gloriae) **intonuit; * Dominus super aquas multas.**

4. **Vox Domini in virtute** (cum vehementia); *** vox Domini in** (cum) **magnificentia.**

5. **Vox Domini confringentis cedros; * et confringet Dominus cedros Libani.**

6. **Et comminuet** (saltare faciet) **eas tamquam vitulum Libani; * et dilectus**² (Sarion) **quemadmodum filius unicornium** (pullus bubalorum).

7. Vox Domini intercidentis (spargentis) flammam ignis;³ * vox Domini concutientis desertum; et commovebit Dominus desertum Cades.

8. Vox Domini praeparantis cervos (conterentis cervas), et revelabit condensa⁴ (decorticabit silvas). * Et in templo eius omnes dicent gloriam.

9. Dominus (super) diluvium inhabitare facit⁵ (in throno sedet); * et sedebit Dominus rex in aeternum.

10. Dominus virtutem (robur) populo suo dabit; * Dominus benedicet populo suo in pace (per pacem).

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm, jehož hlavním obsahem je líčení veliké bouře, se všeobecně připisuje Davidovi. Vskutku byl David i jako pastýř i později při svém útěku na poušť častěji svědkem takových bouří. Podle některých složil žalm po nějakém velkém vítězství nad nepřáteli. Žalm líčí po krátkém lyrickém úvodu, v němž vybízí pěvec k chvále Boží (1-2), básnic-ky mocnou bouří, která se valí od Středoziemního moře, se přenáší přes Libanon, táhne Palestinou a snáší se konečně na poušť Kádes (3-8). Klid po bouři nastavší je žalmistovi obrazem a zárukou míru, který vyprošuje svému národu (9-10). Poně- vadž se v bouři jeví velebnost a moc Boží, hodí se žalm na svátky Zjevení Páně, Proměnění Páně a Krista Krále, jimiž si připomínáme právě tuto velebnost a moc, projevivši se při vtělení a proměnění a plně se zjevující při věčném kralování Kristově na nebi.

C) P o z n á m k y.

¹ V tomto a následujících verších se ličí moc a velebnost Boží jeví se za veliké bouře: jak Bůh vznáše se nad mraky mocným svým hlasem rozštěpuje vysoké cedry a takořka otřásá mocnými horami, tříští plameny (t. j. vysílá blesky v nesčetné paprsky se rozštěpující), hýbá širou pouští, zbavuje listí husté lesy, zastrahuje zvěř.

² „Do skoku uvádí pohoří Libanon jako tele a horu Širjon (fenický název pro Hermon) jako mladičkého zubra.“ Septuaginta a Vulgata překládají mylnou záměnou dvou podobných hebrejských jmen výraz „Širjon“ slovem „spravedlivý“ (dilectus). Podle Vulgaty byl by tedy smysl: (při všech těch hrůzách) zůstává spravedlivý klidným jako mladičský zubr (znamení síly).

³ Bůh svým hlasem rozštěpuje plamen ohnivý, t. j. vysílá blesky v nesčetné paprsky se tříštící.

⁴ Mocný hlas Boží při bouři zastrahuje laň, že předčasně rodí, a silná bouře zbavuje listí husté lesy.

⁵ Žalmista popisuje klid po bouři nastávši. Jako kdysi poslal Bůh na lidstvo potopu, aby je zastránil a svou spravedlnost ukázal, potom však zemi a lidem udělil svůj mír a jim požehnal, podobně zjevuje svou moc a spravedlnost, ale též dobrotu při bouři a zjeví je jednou při soudu, jehož obrazem je bouře.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Vox Domini in virtute; vox Domini in magnificentia; vox Domini confringentis cedros. Afferte Domino, filii Dei, afferte Domino filios arietum.

2. p.: Prosme Pána, abychom byli naplněni spasitelnou bázní před jeho mocí, ale též dětinnou důvěrou, a abychom mu velkodušně sloužili.

Nepochopitelná je Boží velebnost a moc. Už mohutné zjevy přírodní, jako je prudká bouře, při nichž Bůh ukazuje jenom něco ze své velebnosti a moci, naplňují člověka spasitelnou bázní. Ale právě tato veliká moc Boží musí v nás též budit pevnou a dětinnou důvěru v jeho ochranu a pomoc. Bůh je silný dosti, aby nám pomohl při všech obtížích jak ve vlastním životě tak při naší apoštolské práci. Žádá ovšem na nás, abychom si tuto nezlomnou dů-

věru vždy zachovali a s velkodušnou obětavostí mu sloužili.

a) *Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit. Vox Domini in virtute. Vox Domini confringentis cedros. Vox Domini intercidentis flammam ignis; vox Domini concutientis desertum. Vox Domini praepraeantis cervos, et revelabit condensa.* - Kdo byl někde v lese daleko od lidských přibytků překvapen prudkou bouří, ví, jaký je to hrozný pohled a pocit, když blesk za bleskem se lesem rozlévá a v celé moře malých jiskřiček se rozštěpuje, když víchř rázem zblavuje stromy listí, láme větve, vyvrací kmeny, když zastrašená zvěř se řítí do svých úkrytů a celá země jakoby se třásla. To je jenom malý projev nekonečné moci Boží. Jak mocný a velebný je tedy Bůh sám v sobě! Tento nekonečně velebný a mocný Bůh je mým neomezeným Pánem, postavil mě na tuto zemi, abych mu věrně sloužil, a přijde jednou, aby mě soudil. Bouře se svými hrůzami je obrazem a předzvěstí tohoto věčného soudu. S jakou spasitelnou bázní musím v spravedlnosti a čistotě srdce kráčet před tváří tohoto mocného Boha!

b) *Et in templo eius omnes dicent gloriam. Dominus diluvium inhabitare facit; et sedebit Dominus rex in aeternum. Dominus virtutem populo suo dabit; Dominus benedicet populo suo in pace.* - Co venku zuří rozpoutané živly přírody, zbožný lid shromažďuje se v chrámě a velebí Boha. A po bouři nastane zase plný klid. Bůh ukazuje svému lidu jenom proto názorně svou trestající spravedlnost, aby jej připravil na své požehnání a svůj mír. Buďtež i nám mohutné projevy moci a spravedlnosti Boží nejenom pohnutkou k spasitelné bázni, nýbrž také popudem k mocné důvěře. Jsme úplně v rukou všemocného Boha, a proto jsme si jisti jeho otcovskou ochranou a pomocí.

c) *Vox Domini confringentis cedros. Vox Domini intercidentis flammam ignis; vox Domini concutientis desertum. Vox Domini revelabit con-*

densa. Dominus diluvium inhabitare facit. - Svou ochranu a pomoc ukáže nám Bůh zvláště při našem apoštolátě. Staví se nám v cestu nepřátelé silní jako mohutné stromy, máme působiti na duše šířené ohněm vášní, lhostejné a netečné jako vyprahlé stepi, bojující s hustým lesem předsudků, ohrožené povodní zlých příležitostí? Milost Boží je dosti silná, aby tyto překážky překonala.

d) Afferte Domino, filii Dei, afferte Domino filios arietum. Afferte Domino gloriam et honorem, afferte Domino gloriam nomini eius. Adorate Dominum in atrio sancto eius. - Ovšem jenom tehda můžeme doufati v ochranu a pomoc Boží, budeme-li Pána Boha často vzývati „ve svaté síni jeho“ a budeme-li mu sloužiti velkodušně. Žalmista vybízí syny Boží, aby vybrali Hospodinu v obět nejlepší a nejsvěžší beránky. Neměl by takové velkodušné obětavosti kněz, který by se spokojoval jen konáním nejnutnějších povinností, anebo chtěl teprve poslední léta života Bohu dokonale sloužiti.

29.

Díky za vysvobození z těžké nemoci a ze hřichu.

A) Text žalmu.

1. Exaltabo te, Domine, quoniam suscepisti (ex abysso extraxisti) me * nec delectasti (laetari sivisti) inimicos meos super me!

2. Domine, Deus meus, clamavi ad te, * et sanasti me.

3. Domine, eduxisti ab inferno animam meam; * salvasti (reservasti) me a (ex) descendentibus in lacum (foveam).¹

4. Psallite Domino, sancti eius, * et confitemini

(gratias agite) memoriae sanctitatis (nomini sancto) eius!²

5. Quoniam (momentanea) ira in indignatione eius * et (tota) vita in voluntate (benevolentia) eius.³

6. Ad vesperum (Vespere) demorabitur (superveniet) fletus, * et ad matutinum (mane) laetitia.⁴

7. Ego autem dixi in abundantia (securitate) mea:⁵ * Non movebor (labefactabor) in aeternum!

8. Domine, in voluntate (benevolentia) tua * praestitisti decori (dedisti monti) meo virtutem (stabilitatem);

9. (sed deinde) avertisti faciem tuam a me * et factus sum conturbatus.

10. Ad te, Domine, clamabo; * et [ad] Deum meum deprecabor.

11. „Quae utilitas (pro te) in sanguine meo,⁶ * dum descendo in corruptionem?

12. Numquid confitebitur tibi (laudabit te) pulvis, * aut annuntiabit veritatem (clementiam) tuam?“

13. Audivit Dominus et misertus est mei; * Dominus factus est adiutor meus.

14. Convertisti planctum meum in gaudium mihi; * conscidisti (solvisti) saccum meum et circumdedisti⁷ (cinxisti) me laetitia,

15. ut cantet tibi gloria (anima) mea,⁸ et non compungar (conticescam); * Domine, Deus meus, in aeternum confitebor (gratias agam) tibi.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Nadpis jmenuje původcem žalmu Davida, a z obsahu nejenom nelze proti tomu uvést žádného pádného důvodu, nýbrž spíše se jím to potvrzuje. David složil tento žalm pravděpodobně jako hymnu díky za odvrácení moru, který Bůh poslal na lid izraelský pro Davidův hřích ješitnosti. Nejprve děkuje Bohu, že jej uchránil smrti a vybízí všechny, aby s ním děkovali za odvrácení nebezpečí (1-6); potom přiznává, že dlouhým štěstím zpyšněl a trestu Božího si zasloužil, který však Bůh na jeho prosby odvrátil, za což mu děkuje (7-15). Izraelité zpívali žalm na slavnost posvěcení chrámu. Poněvadž žalmista praví, že Bůh jej vysvobodil z podsvětí, modlí se Církev žalm na Bílou sobotu a na Nanebevstoupení Páně, kdy si připomínáme sestoupení duše Kristovy do předpekli a pak jeho slavný vstup do nebe; poněvadž pak mluví žalmista o „ceně své krve“, recitujeme žalm vhodně na svátek Nejdrah. Krve Kristovy, připomínající nám ovoce této krve. Můžeme při žalmu děkovati za vysvobození z hříchu, do něhož jsme upadli svou domýšlivostí.

C) Poznámky.

¹ V těchto verších děkuje žalmista za záchranu z těžké nemoci (moru) a od smrti. Bůh ho vytrhl z propasti (smrti), vysvobodil z bran podsvětí, vyňal z počtu těch, kteří sestupují do hlubiny (na onen svět), a tak nedopustil, aby se jeho nepřátelé radovali nad jeho smrtí.

² Podle latinského: „velebte (děkujte) paměti svatosti jeho“ (kterou svým milosrdenstvím zanechal); podle hebrej.: „svaté jméno jeho“.

³ Podle Vulgaty: „protože z jeho nevole vychází hněv a z jeho laskavé vůle prýští život“ (t. j. Bůh v svém hněvu trestá, ale také v své lásce zachovává život); podle originálu: „protože krátce trvá hněv nevole jeho, a celý život se jeví dobrota jeho“.

⁴ Bůh mění brzo žalost v radost; tak učinil brzo konec zhoubné nemoci.

⁵ V tomto a následujících verších ličí žalmista příčinu,

proč jej Bůh nemocí potrestal. Protože ve svém blahobytu a ve své bezpečnosti, když Bůh mu ve své dobrotě žehnal, (v hebr. doslova: dal's hoře mé pevnost; horou se mání buď Sion, nebo obrazně království Davidovo), se pyšně domníval, že už se mu nemůže nic státi a že už nemůže padnouti, proto odvrátil od něho Bůh tvář svou a on byl pokoren a zmaten.

⁶ Tento a následující verš je modlitba žalmistova za vysvobození z nemoci a od smrti. Prosi Boha, aby mu nedal ještě zahynouti, neboť z jeho krve (smrti) by neměl užítiku, ježto by mu po smrti už nemohl chválu pěti.

⁷ Bůh vyslyšev modlitbu žalmistovu, sám rozvázal jeho žíněné roucho, v něž se při moru za pokání oblékl a opásal jej (jako nějakým oděvem) radostí.

⁸ Duše nazývá se „slávou“ člověka pro svou nesmrtelnost a milost.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Domine, Deus meus, clamavi ad te; et sanasti me. Domine, Deus meus, in aeternum confitebor tibi.

2. Dej mi, Pane, abych Ti za vysvobození z hříchu stále děkoval a naplň mě velikou záští proti hříchu.

1. Uzdravil-li i nás Pán Bůh z nemoci, děkujeme mu za to vroucně se žalmistou. Především však mu z celého srdce poděkujeme za to, že nás vysvobodil z hříchu, který je nejhorší ze všech nemocí a který nás přivedl do propasti. Zkoumejme hlavní příčinu hříchu, kterou je naše soběstačnost a domýšlivost.

a) *Domine, Deus meus, clamavi ad te; et sanasti me. Domine, eduxisti ab inferno animam meam; salvasti me a descendentibus in lacum.* - Některého z nás snad Pán Bůh skutečně uzdravil z těžké nemoci, která v tisíci jiných případech skončila smrtí. Jiné od nebezpečných nemocí uchránil, ale uzdravil je od menších chorob, které však také mohly vésti k těžším komplikacím, kdyby je byl ve své dobrotě neodvrátil. Jak jsme si zasloužili, že nás Pán Bůh nechává stále na životě a že nám popřává zdraví, zatím co už na sta i tisíce jiných podlehl různým nemocem? Děkujeme za to z celého srdce a slibme, že dokud nám Bůh dá zdraví, budou všechny naše síly náležeti jeho službě.

b) *Domine, Deus meus, clamavi ad te; et sanasti me.* - Mnohem horši než nejtěžší nemoc je smrtelný hřích. Písmo svaté hřích právem přirovnává k malomocenství. Jako tato zákeřná, ošklivá, nebezpečná, nakažlivá a smrtelná nemoc vplíží se někdy hřích ponenáhlu do duše, zohavuje k nepoznání její krásu, připravuje ji o nejkrásnější poklad posvěcující milosti, šíří nákazu i vůkol sebe, má v zápětí mnoho hořkosti a hlavně věčnou smrt duše. V tomto hrozném stavu byla i naše duše, jestliže jsme někdy spáchali vědomě a dobrovolně těžký hřích. Ó, jakou vděčností musí býti naplněno naše srdce k Pánu Bohu, který nás z něho vysvobodil; a jak se musíme snažiti, abychom druhým pomáhali z hříchů! Pane, dej mi, abych dnes aspoň jednu duši z jednoho hříchu vysvobodil anebo před ním uchránil!

c) *Domine, eduxisti ab inferno animam meam; salvasti me a descendentibus in lacum.* - V okamžiku, kdy se někdo dopouští těžkého hříchu, otevírá se před ním jícen děsného místa zavrženců a věčných trestů, a kdyby v tomto stavu zemřel, je v něm pohlcen na věky. Můj Bože, jak ti musím děkovati, že jsi mne svou milosrdnou rukou zachytil, když jsem se už řítit do této propasti! Chci si tento obraz otevřeného pekla hluboko vštípit v mysl, aby mi vzpomínka naň byla záchranou v těžkém pokušení.

d) *Ego autem dixi in abundantia mea: Non movebor in aeternum. Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus.* - Jak je možno, že jsme se tak lehkomylně hříchu oddali, ano, že snad ani nyní se ho dosti nevarujeme, když jsme přece už od malička tolik o jeho zlobě slyšeli a často o jeho neštěstí uvažovali? Jednu příčinu naznačují nám tato slova žalmu. Daří-li se nám nějaký čas dobře a neposílá-li Bůh křížů, ztrácíváme se v pozemských věcech, přestáváme se umrtvovati a povznášíme svou mysl málo k Bohu. Jsme-li po nějakou dobu bez těžších pokušení a větších hříchů, domníváme se v opovržlivé domýšlivosti, že už vůbec ani zhřešit nemůžeme, aspoň ne těžce. A za to nás Pán Bůh potom

trestává a pokořuje. Zachovejme si i ve štěstí a blahobytu nezaújatost k stvořeným věcem; smýšlejme o sobě pokorně a prosme často a vroucně za sílu proti pokušením a za vytrvání v dobrém, přesvědčení, že nejsme jisti ani před největšími zločiny, nebude-li nás Pán Bůh chrániti.

2. Ještě některé jiné prostředky proti hříchu můžeme nalézt ve slovech žalmu. Je to dětinná důvěra v Boha, který svou odpouštějící láskou dovedl v okamžiku náš zármutek proměnit v radost, a který sice maličko zkouší a trestá, ale pak přestědře ukazuje svou dobrotu. Je to dále myšlenka na smrt, jíž se končí na vždy a neodvolatelně doba zkoušky, a je to konečně časté obcování a spojení s Bohem v sebrané modlitbě.

a) *Ad vesperum demorabitur fletus; et ad matutinum laetitia. Convertisti planctum meum in gaudium mihi; conscidisti saccum meum, et circumdedisti me laetitia.* - Na jediný povzdech upřímné nadpřirozené lítosti Pán Bůh nám hned všechno odpustil a v okamžiku proměnil náš zármutek v radost. A tak i jindy často v době úzkosti a neútechy na jednu srdce naše naplnil nečekaným klidem, když jsme se k němu s důvěrou obrátili. Dokažme mu svou věrnost tím, že už ho nebudeme hříchy urážeti; a v dobách pokleslosti a utrpení neztrácejme naděje. Buďme přesvědčeni, že po těžkých a smutných dobách vždycky zase vyjde slunce radosti a útěchy, jenom když vše s odevzdaností snášíme a nezanedbáme modlitby.

b) *Quoniam momentanea ira in indignatione eius; et tota vita in benevolentia eius.* - Ano, Pán Bůh je nekonečně dobrý a štědrý; zármutek náš brzo a neočekávaně měnívá v radost, a jenom jaksi nerad a na malou chvíli nám bolest a nepříjemné věci posílá, i když jich zasluhujeme jako trestu za své hříchy. Pravidelně nám uděluje jenom věci dobré, radost a útěchu. Zdaž vskutku nemusí každý z nás doznati, že „celý život jeho byl v dobrotě Boží“, plný velikých a vzácných dobrodiní Božích, mno-

hých radostí a útěch, a že kříže byly spíše výjimkou? Jak by bylo nevděčné, kdybychom ani to málo, co na nás Pán Bůh žádá, nechtěli trpělivě snášeti, zvláště když jsme za své hříchy zasloužili mnohem více?

c) *Quae utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? Numquid confitebitur tibi pulvis aut annuntiabit veritatem tuam?* - Tato slova nemohou ovšem znamenati, že po smrti není už života; vždyť pravý náš a věčný život počne se teprve naopak na oňom světě. Ale vyjadřují slova ta velmi vážnou pravdu: Smrti končí se doba zkoušky, po smrti už nedostaneme žádných milostí, nebudeme si moci pro sebe už ničeho vyprositi, nebudeme už moci získati zásluh. Tento okamžik může pro nás přijíti už velmi brzo. Jak mocná to pohnutka, abychom milostí Božích věrně používali a hodně mnoho záslužných skutků konali, dokud je ještě čas! Chci dnes dobře využití milostí, které mi Pán Bůh nabídne a konati všechno dobré, k čemu se mi naskytne příležitost.

d) *Exaltabo te, Domine, quoniam suscepisti me. Cantet tibi gloria mea et non compungar; Domine, Deus meus, in aeternum confitebor tibi.* - Milost odpuštění hříchů je tak veliká, že za ni musíme děkovati bez ustání; a právě tato naše ustavičná modlitba bude nám nejlepším prostředkem, abychom se v budoucnosti vyvarovali hříchů. A není pro nás kněze taková ustavičná modlitba tak těžkou. Konejme zbožně předepsané modlitby: ranní, večerní se zpytováním svědomí, breviář, sv. růženec, buďme sebraní a uctiví při celebrování a jiných liturgických úkonech, povznášejme často mysl k Bohu dobrým úmyslem a střelnými modlitbami: a celý náš život bude jedinou velikou modlitbou, a naše omilostněná a s Bohem stále spojená duše bude vpravdě naší „slávou“.

**Důvěrná prosba sklíčených za pomoc
a díkůvzdání za vyslyšení.**

A) T e x t ž a l m u.

1. In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum; * in iustitia tua libera me!

2. Inclina ad me aurem tuam * accelera [ut] eruas (celeriter erue) me!

3. Esto mihi in Deum protectorem, et in domum (arcem) refugii, * ut (ibi) salvum me facias!

4. Quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu; * et propter nomen tuum¹ deduces (bene duces) me, et enutries (diriges) me.

5. Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt (clam posuerunt) mihi, * quoniam tu es protector meus.

6. In manus tuas commendo spiritum meum; * redemisti me, Domine Deus veritatis (fidelis).

7. Odisti observantes vanitates (colentes idola vana)² * supervacue (insipienter).

8. Ego autem in Domino speravi; * exultabo et laetabor in (de) misericordia tua.

9. Quoniam respexisti humilitatem (miseriam) meam; * salvasti de necessitatibus (ex angustiis) animam meam.

10. Nec conclusisti (tradidisti) me [in] manibus inimici; * statuisti in loco spatioso (tuto) pedes meos.³

11. Miserere mei, Domine, quoniam tribulor; * conturbatus est [in] ira (maerore) oculus meus, anima mea, et venter meus (corpus meum);

12. quoniam defecit in dolore (effluxit inter dolores) vita mea, * et anni mei in gemitibus (inter gemitus).⁴

13. Infirmata (Collapsum) est [in] paupertate (miseria) virtus mea (robur meum); * et ossa mea conturbata sunt (tabuerunt).

14. Super (Apud) omnes inimicos meos factus sum opprobrium et vicinis meis valde;⁵ * et timor (pro) notis meis.

15. Qui videbant me foras, fugerunt a me; * oblivioni datus sum, tamquam mortuus, a (eorum) corde (mente).

16. Factus sum tamquam vas perditum (fractum);⁶ * quoniam audiui vituperationem (sermonem malevolum) multorum commorantium in circuitu (circumstantium),

17. in eo dum (quatenus) convenirent simul adversus me; * accipere animam (auferre vitam) meam consiliati sunt.

18. Ego autem in te speravi, Domine; * dixi: „Deus meus es tu; in manibus tuis sortes meae.

19. Eripe me de manibus inimicorum meorum; * et a persequentibus me.

20. Illustra (Serenam praebe) faciem tuam super servum tuum;⁷ salvum me fac in (pro) misericordia tua; Domine, non confundar, quoniam invocavi te.

21. Erubescant impii et deducantur in infernum; * muta fiant labia dolosa,

22. quae loquuntur adversus iustum iniquitatem, * in (cum) superbia et in abusione (cum contemptu).“

23. Quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, * quam abscondisti (reservasti) timentibus te;

24. perfecisti (tribuisti) (eam) eis, qui sperant in te, * in conspectu (ceterorum) filiorum hominum!⁸

25. Abscondes (Proteges) eos (in) abscondito (protectione) faciei tuae⁹ * a conturbatione (perversitate) hominum.

26. Proteges eos (sicut) in tabernaculo tuo * a contradictione (rixis) linguarum.

27. Benedictus Dominus, * quoniam mirificavit (mirabilem exhibuit) misericordiam suam mihi in civitate munita.

28. Ego autem (iam) dixi in excessu (consternatione) mentis meae:¹⁰ * „Proiectus sum (procul) a facie oculorum tuorum.“

29. Ideo (Attamen) exaudisti vocem orationis meae, * dum clamarem ad te.

30. Diligite Dominum omnes sancti eius, * quoniam veritatem requirit (fidelitatem remunerabitur) Dominus,¹¹ et retribuet abundanter facientibus superbiam (operantibus superbe).

31. Viriliter agite (Viriles estote) et confortetur cor vestrum, * omnes, qui speratis in Domino.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Proti původu žalmu od Davida, jak to tvrdí jeho nadpis, není sice podstatné obtíže, ale přesně se původ a doba složení nedají stanovit. V některých částech se shoduje s proroctvími Jeremiášovými. Žalmista obrací se ve své veliké tísní s dětinou důvěrou k Hospodinu, v jehož spravedlnost pevně důvěřuje. Typicky vztahuje se žalm na Mesiáše, který se jeho slovy (v. 6) modlil na kříži. Tím se vysvětluje též, proč Církev žalm vkládá do officia sedmi-bolestné Matky Boží. Kněz může při žalmu myslet i

buď na utrpení Krista Pána a jeho Matky, nebo na tísně Církve, svých věřících a své vlastní. V první části prosí žalmista úpěnlivě, aby jej Bůh ve velké jeho bídě, vydaného posměchu, opuštěného a na smrt odsouzeného zachránil (1-17); potom vyjadřuje svou pevnou naději v Hospodina (18-22); nakonec pak velebí dobrotu Boží a děkuje za vyslyšení (23-31).

C) P o z n á m k y.

¹ Na oslavu jména svého.

² „Nenávidíš ty, kteří pošetile (bez užitku, k své škodě) uctívají liché bůžky (vl. = nicotnosti).“

³ „Nevydals mě do rukou nepřátel (Vulg.: nedopustils, abych byl sevřen jejich rukama) a postavils mě na volné (bezpečné) místo (vysvobodil z tísně).“

⁴ „Život můj uplynul (Vulg.: chřádl) v bolestech a léta má ve sténání.“

⁵ Stal jsem se svým sousedům k posměchu (pro svůj bídný stav, jež považovali za trest hříchů).

⁶ Rozbitá a zkažená nádoba, která se odhazuje.

⁷ „Ukaž jasnou tvář (prokaž milost) služebníku svému.“

⁸ Rozumějí se tím asi nepřátelé žalmistovi.

⁹ „Budeš je chrániti ochranou tváře své (svou milostí).“
Vulg.: skryješ je v úkrytu tváře své (tvář Boží nebo jeho milost je jakoby útlukem pronásledovaného).

¹⁰ Žalmista vzpomíná své dřívější malomyslnosti. „A já jsem říkal tehdy v mém zděšení (jsa bolestí takorba bez sebe): Jsem zavržen.“

¹¹ „Pán odmění (Vulg.: vyhledává, stojí na ní) věrnost.“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Miserere mei Domine, quoniam tribulor, quoniam defecit in dolore vita mea, et anni mei in gemitibus. Ego autem in te speravi, Domine; dixi: Deus meus es tu; in manibus tuis sortes meae. Illustra faciem tuam super servum tuum, salvum me fac in misericordia tua.

2. p.: Bože, buď mi ochranou a útěchou v bédách tohoto světa.

1. Smutnému stavu žalmisty, tolika utrpeními zlomeného, od nepřátel pronásledovaného, ode všech pohrdaného a zdánlivě i od samého Boha opuštěného

ho, jest v jistém smyslu podoben každý život lidský v tomto slzavém údolí. Některým však posílá Pán Bůh zvláště hojně z těchto různých utrpení. A mnohdy dává právě svému věrnému knězi pítí hodně hluboko z toho kalicha. Snad se i na naše rty dere někdy mnohý ze žalostných náfků žalmistových. Nikdo nebude knězi zazlívati, že si ve svých utrpeních postěžuje; ale nesmí při tom zapomínati, že v nich má drahocenné prostředky vlastního zdokonalení a apoštolátu. Uschopňují jej, aby dovedl dobře těšit věřící v rozmanitých jejich strastech a úzkostech.

a) *Miserere mei, Domine, quoniam tribulor; conturbatus est in maerore oculus meus, anima mea et corpus meum. Quoniam defecit in dolore vita mea; ei anni mei in gemitibus. Infirmata est in miseria virtus mea, et ossa mea conturbata sunt.* - Přehlédněme v duchu léta minulého života, a jistě že vzpomínáme na mnohou slzu, na tak mnohý okamžik, kdy „bolestí byly svírány tělo a duše“ naše. Snad mnohý z nás, kteří rozjímáme o těchto slovech žalmu, úpí právě nyní pod těžkým břemenem nějakého vnitřního nebo zevnějšího kříže. Ale pomyslíme-li si, že jsme zde vlastně v údolí slzavém, připomeneme-li si četné své viny a srovnáme-li svůj osud s údělem tak mnohých nešťastníků, o nichž doslovně platí, že „život jejich uplynul v bolestech a léta jejich v sténání“, poneseme svůj kříž jistě s odevzaností do vůle Boží.

b) *Apud omnes inimicos meos factus sum opprobrium, et vicinis meis valde. Quoniam audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu, in eo dum convenirent simul adversus me; accipere animam meam consiliati sunt. Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi.* - Život lidský už sám v sobě přináší řadu trpkostí a strastí. Než lidé, jako by neměli na tom dosti, ještě si dobrovolně tento život ztrpčují vzájemnou nedůvěrou, závistí, tajnými intrikami i zjevným nepřátelstvím. Bohužel, stává se i v kruzích kněžských, že jeden spolubratr na

druhého nevraží, závidí mu, proti němu tajně brojí a števe, jeho práce a plány kaziti se snaží. Nedejme se nikdy svěsti k tak podlému a nízkému způsobu jednání; pošle-li na nás Pán Bůh tento kříž, snášejme jej trpělivě.

c) *Qui videbant me foras, fugerunt a me; oblivioni datus sum, tamquam mortuus, ab eorum mente. Factus sum tamquam vas perditum.* - Snad se cítím i já tak opuštěným a pohrdaným? Dobro, které činím, je spláceno nevděkem; jiným se dostává za jejich práce uznání a vyznamenání, mne si nikdo nevšímá; zdá se mi, jako by se mi vlastní spolubratři vyhýbali. Ale neměl bych se z toho konečně spíše radovati? Vždyť vím, že má zásluha a odměna věčná je tím větší, čím méně se mi dostane odplaty a uznání zde na zemi.

d) *Ego autem dixi in excessu mentis meae: Proiectus sum a facie oculorum tuorum.* - Jednou z nejkrutějších vnitřních zkoušek jest, když se duši zdá, že je opuštěna i od samého Boha, když se znovu a znovu vtírá úzkostlivá myšlenka, že není v milosti, že je předzvěděna k věčnému zavržení. Modleme se, aby nás Pán Bůh uchránil takového kříže. Ale prosme též za sílu, kdyby nás chtěl ve své moudrosti zkoušeti takovým vnitřním utrpením.

2. Ačkoli v žádném životě lidském nechybí strastí a utrpení a mnohému se stává vskutku cestou křížovou, může a má přece věřící člověk kráčetí touto cestou s tichou nadpřirozenou radostí. Vždyť ví, že jeho ochráncem a pomocníkem jest nanejvýše spravedlivý, milosrdný a věrný Bůh, v jehož rukou jsou jeho osudy. Nalézá na své cestě životní mnohá úskalí a trní, ale svítí mu na ni světlo víry a milosti Boží. Ve všech úzkostech má bezpečný úkryt v náruči a před tváří Boží; a největší útěchou mu je, že jednou spočine v Bohu na věky a bude moci v nepopsatelné blaženosti pohlížeti na něho tváří v tvář. S radostnou důvěrou musí kráčetí cestou životní zejména kněz, který se zcela zasvětil zvláštní službě Boží, a je tak blízko svatostánku.

a) *In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum; in iustitia tua libera me. Esto mihi in Deum protectorem et in domum refugii. Propter nomen tuum deduces me, et enutries me. Redemisti me, Domine, Deus veritatis; nec conclusisti me in manibus inimici. Ego autem in Domino speravi; exsultabo et laetabor in misericordia tua.* - I největší bolest a úzkost snáší se snadněji, máme-li naději, že se nám přece dostane spravedlnosti a vysvobození, a nalezneme-li věrného a láskyplného přítele, který nás dovede potěšiti a nám pomoci. Víme však a věříme pevně, že nad námi bdí nanejvýš spravedlivý, milosrdný a věrný Bůh. Ten je naším ochráncem, naší pevnou tvrzí; pomůže nám zcela jistě až tak uzná za dobré. Učiní tak „pro jméno své“: dluží to v jistém smyslu sám své spravedlnosti, milosrdné lásce a věrnosti.

b) *Deus meus es tu; in manibus tuis sortes meae.* - Proč bychom tedy s úzkostí pohlíželi do budoucnosti, proč bychom malomyslněli, i když přijdou těžké doby a trpké hodiny, víme-li, že nitky našich osudů jsou zcela v rukou nanejvýše moudrého a laskavého Otce nebeského?

c) *Statuisti in loco spatioso pedes meos.* - Člověk v bludu a hříchu žijící je vskutku jakoby uzavřen v nějaké dusné, temné místnosti; život člověka věřícího a Bohu oddaného přirovnává žalmista právem pobytu na prostranném, volném, slunném a zdravém místě. Zde dýchá volně vzduch pravdy věčné; milost Boží, k níž dává svůj souhlas a příkázání Boží, jimž se dobrovolně podrobuje, neomezují jeho svobody, nýbrž přinášejí mu právě naopak pravou svobodu dítek Božích. Tím, že jsme svatým kněžstvím vedle příkázání Božích vzali na sebe dobrovolně jiné závazky, neomezili jsme vlastně své svobody, nýbrž naopak jsme ještě ve větším stupni účastni této pravé volnosti synů Božích. Děkujeme Bohu ze srdce, že povoláním kněžským „postavil na volné prostranství nohy naše“.

d) *Illustra faciem tuam super servum tuum.*

Quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te. - Už víra sama je mocným světlem, osvětlujícím naši životní dráhu. Ale Bůh uděluje mimo to svým věrným mnoho osvětlení a těší je často svými nebeskými útěchami. Můj Bože, pro své viny a svou nevěrnost bych býval zasloužil, aby ses ani o mne nestaral a mne si nevšímal; a ty jsi mne naopak stále svými osvětleními a svými útěchami tak provázel, že musím se žalmistou zvolati: „Jak velké je množství tvé slasti, Hospodine, kterou připravuješ těm, kteří se bojí tebe!“ Proto nechci nikdy zmalomyslněti, i když na mne dolehne soumrak a noc utrpení.

e) Abscondes eos in abscondito faciei tuae, a conturbatione hominum. Proteges eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum. - Víím tedy, že komu se mám utéci, když přijde doba utrpení a úzkosti, zvláště když se vidím opuštěným, neuznaným, potupeným. U tváře Boží, v jeho objetí, a v jeho stánku. Před jeho svatostánkem dostane se mi jistě útěchy a pomoci. A moji největší útěchou je pevná naděje, že budu moci jednou po celou věčnost tváří v tvář patřiti na toho, který mě nyní v mých úzkostech „ukrývá clonou krásné tváře své.“

3. Abychom byli účastni ochrany a útěchy Boží, nesmíme ovšem Pána Boha hříchy urážeti, a musíme stále více své chyby napravovati. Proto můžeme snad něco z toho, co žalmista vytýká svým nepřátelům, v jisté míře obrátiti i na sebe a své vady. Žaluje na ně, že lnou k marnostem tohoto světa, ctí nicotné jeho bůžky; hrozí jim pak trestem pro jejich zlomyslný jazyk.

a) Odisti observantes vanitates supervacue. - Lidé marniví zdají se nám směšnými a s útrpností pohlížíme na ty, kteří jsou zcela ponořeni do věcí pozemských; zvláště pak máme hlubokou soustrast s těmi ubožáky, kteří dokonce uctívají stvořené věci nebo výrobky lidských rukou jako bohy. Ale nelpíme snad i my sami příliš ještě na některých tvorech, nemaříme drahocenný čas marnostmi; nemáme do-

konce i my své bůžky v nezřízených náklonostech a vášních? Zkoumejme se a snad tu všelicos nalezneme, v čem bychom napravili svou smyslnost, ctižádost, pohodlnost a tvrdohlavost.

b) *Muta fiant labia dolosa, quae loquuntur adversum iustum iniquitatem in superbia et in abusione.* - Bůh potrestá jazyk neupřímný, pomlouvačný, pyšný a pohrdavý tím, že jej učiní němým, že jej umlčí. Umlčuje ho často citelným pokořením; jazyk pak kněze, který se tak prohřešuje, učiní němým, takže takový kněz nenalézá pak pravých slov, když má druhým kázati nebo je napomínati a nemá požehnání při těchto apoštolských pracích. Umrtvujeme tedy nezřízenost svého jazyka a nečekejme až jej umlčí meč spravedlivého trestu Božího.

4. Ze žalmu můžeme vyčísti nejenom čeho se máme varovati, abychom se stali hodni ochrany a pomoci Boží, nýbrž také, o které ctnosti máme usilovati. Musíme míti především velikou důvěru a mocnou lásku k Bohu; snažiti se máme o pravou pokoru; třeba nám křesťanské statečnosti. V těchto ctnostech pak věrně vytrvejme až do konce; pak nás v životě bude provázeti požehnání Boží a jednou při smrti odevzdáme klidně ducha svého Pánu.

a) *Ego autem in Domino speravi. Ego autem in te speravi Domine. Diligite Dominum omnes sancti eius.* - Pán Bůh je tak mocný, ve svých příslibech tak věrný, sám v sobě i k nám tak nekonečně dobrý, že není možno, abychom k němu neměli naprostou a nezlomnou důvěru. Není-li tedy přece naše důvěra a naděje v Boha ještě dosti silná a naše láska k němu dosti vroucí, je to hlavně proto, že stále ještě skládáme své naděje příliš na osoby a věci tohoto světa a že věnujeme příliš mnoho lásky tvorům. Hledme se tedy stále více o tom přesvědčovati, jak klamně jsou všechny naděje pozemské, a jak nic na světě není vpravdě milování hodné, než pokud je z Boha a vede k Bohu.

b) *Quoniam respexisti humilitatem meam.* - Pán Bůh mluvívá jen k srdci pokornému a jen takové

duše zahrnuje svou milostí. Zkoumáme-li poněkud své myšlenky, touhy, řeči a jednání, musíme si přiznati, že máme opravdové a hluboké pokory ještě málo. A přece stačí jenom s jedné strany pohlédnouti na nepochopitelnou velikost Boží a s druhé strany uvážiti vlastní náš původ, naši závislost a naše nesčetné chyby, abychom zůstali pokorní. Ovšem toto theoretické poznání vlastní nedostatečnosti nestačí ještě ke křesťanské pokoře. Musíme si tuto svou nepatrnost zamilovat z lásky ke Kristu Pánu, který jsa bohatý, učiněn jest pro nás chudým a nízkým; a musíme podle tohoto přesvědčení také jednati. Rozjímejme tedy často o pokorném Srdci Páně, a přijímejme s ochotou pokoření a neuznání.

c) *Viriliter agite, et confortetur cor vestrum, omnes, qui speratis in Domino.* - Pravá křesťanská pokora musí býti spojena s mužnou statečností. Této statečnosti potřebuje zvláště apoštolský kněz, který musí pravdy Boží neohroženě hájiti proti nepřítelům a pevnou rukou řídit duše sobě svěšené, někdy též přísně a bez ohledů lidských opřít se zakořeněným zlořádům. Základem této statečnosti je pevná důvěra v Boha: nespolehá na vlastní síly, nýbrž na milost Boží. Statečnost musí kněz ukazovati především ve svém vlastním životě. Jak by mohl statečně vůči druhým vystupovati kněz, který by si nedovedl nic odříci nebo nedržel dokonce na uzdě svých nezřízených vášní?

d) *Quoniam veritatem requirit Dominus.* - Zcela správně nazývá Písmo svaté věrnost „pravdou“ a tvrdí, že Bůh tuto „pravdu odmění“ (*fidelitatem remunerabitur*). Vždyť dokonalá věrnost nemůže býti leč tam, kde je velká láska k pravdě, a jenom život toho, kdo vytrval až do konce, byl skutečně životem pravdivým. Můj Bože, dej mi milost, abych vytrval až do konce a mohl jednou z tvých rukou přijati odměnu své věrnosti! Chci ti především dnes věrně sloužiti a každé dílo tak dokonale konati, jak by bylo jediné a poslední mého života.

e) *In manus tuas commendo spiritum meum; re-*

demisti me, Domine, Deus veritatis. - Budeme-li takovým způsobem v důvěře a lásce Boží, s pokorou a statečností Pánu Bohu vytrvale a věrně sloužiti, budeme mu moci jednou s klidným svědomím odporučiti svou duši. Ó Bože, Pane a Vykupiteli můj, Bože věrnosti, ve spojení s pokornou odevzdaností Pána Ježíše na kříži, poroučím ti už nyní duši svou; dej mi milost svatého života, abych ti ji jednou v hodině smrti čistou a dokonalou mohl odevzdati!

31.

**Radostná modlitba děkováná za odpuštění hříchů,
kajícím jich vyznáním obdrženého.**

A) T e x t ž a l m u.

1. **Beati, quorum remissae sunt iniquitates * et quorum tecta sunt peccata!**

2. **Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum¹ * nec est in spiritu eius dolus (insinceritas).²**

3. **Quoniam (prius) tacui, inveteraverunt (emarcuerunt) ossa mea * dum clamarem (licet gemitum) tota die.**

4. **Quoniam die ac nocte gravata est (premebat) super me manus tua * conversus sum in aerumna mea, dum configitur spina (eversum est robur meum sicuti ardoribus aestivis).³**

5. **(Deinde tamen) delictum meum cognitum tibi feci, * et iniustitiam meam non abscondi.**

6. **Dixi: Confitebor adversum me iniustitiam meam Domino; * et tu remisisti impietatem peccati mei.**

7. **Pro hac orabit (Propterea oret) ad te omnis sanctus⁴ in tempore (ad reconciliationem) opportuno!⁵**

8. Verumtamen (Profecto) in diluvio (diluvium) aquarum multarum (rerum adversarum) * ad eum non approximabunt (perveniet).⁶

9. Tu es refugium meum a tribulatione, quae circumdedit me * exultatio (laetitia) mea, erue me a circumdantibus (Salvator mi circumdas) me.

10. „Intellectum tibi dabo (Erudiam te), et instruem te in via [hac], qua gradieris * firmabo (figam) super te oculos meos.

11. Nolite fieri (recusando instructionem) sicut equus et mulus * quibus non est intellectus;

12. in camo et freno maxillas eorum constringe (maxillae quorum constringi debent) * qui non approximant (accedere valent) ad te.“⁷

13. Multa (sunt) flagella (Multae afflictiones) peccatoris * sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.

14. Laetamini in Domino et exultate iusti, et gloriamini (iubilate) omnes recti corde!

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Svatí Otcové a katoličtí exegetové mají žalm tento, který nejenom nadpis, nýbrž i Písmo sv. Nového zákona připisuje Davidovi (list k Řím. 4, 6 dd.) za děkovnou modlitbu Davidovu, když byl pokorným vyznáním hříchu svého (na Bethsabe a Uriášovi spáchaného) dosáhl odpuštění. Hodí se tedy svým obsahem za žalm kající a pro den Dušiček; ale právem se recituje i na Vše svaté, kteří věčné blaženosti dosáhli tím, že je Bůh od hříchů uchránil anebo jim jejich hříchy odpustil. Dosud se žalm tento recituje ve východní církvi po udělení svátosti křtu, jak tomu bylo dříve i na západě. Knězi má žalm u-

stavičně připomínati hříchy předešlého života a nutnost pokání a povzbuzuje ho k díkům za Boží milosrdenství. Líčí se v žalmu nejprve štěstí toho, kdo hřích svůj vyznal a odpuštění dosáhl, a neštěstí toho, který se nechce vyznati (1-4); pak žalmista prohlašuje, že Bůh každému hned odpustí, jakmile se vyzná a vybízí všechny, aby milosti Boží použili (5-9). Na to napomíná hříšníky slovy samého Boha, aby nezůstávali k hlasu jeho milosti hluchými jako nerozumná zvířata (10-12). Poněvadž tedy úděl hříšníků jsou strasti, úděl spravedlivého milosrdenství Boží, mají se spravedliví radovati (13-14).

C) P o z n á m k y.

¹ Slova „tecta sunt peccata“, „non imputavit peccatum“ neznamenají snad, že hřích i po odpuštění zůstává v duši a jenom se už hříšníkovi nepřičítá. To by bylo - i odezírajíc od toho, že žalmista mluví obrazně a nechce podávat úplné učení o podstatě ospravedlnění - v odporu s celou naukou Písma svatého, které nazývá ospravedlnění znovuzrozením, obnovou a pod. a zdůrazňuje podstatný rozdíl stavu spravedlnosti od stavu hříšného.

² Dolus = buď hřích, nebo zamlčení hříchu nebo vyznání neupřímné.

³ Dokud jsem svého hříchu upřímně nevyznal, scházelo a schlo mé tělo (zimničním rozčilením) a stále jsem úpěl, ruka Boží těžce na mne doléhala, „proto obrátil jsem se v tisni své (k Tobě), když se osten (utrpení) vrýval v tělo“ (tak podle Vulgaty), anebo: „a tak síla (těla mého) zvrátila se (v slabost) jako úpalem letního horka“ (hebr. text).

⁴ Proto, že Bůh je tak milosrdný, nechť všichni se k němu modlí.

⁵ V čase příhodném, t. j. dokud je ještě čas k pokání.

⁶ Vskutku, na toho, kdo se upřímně vyzná, nepříjde potopa velikých vod (obvyklý obraz Písma svatého na označenou utrpení).

⁷ Slova ta vkládá žalmista do úst Hospodinových: Osvítím tě a mé oči na tobě laskavě spočinou; a proto nechť jíti podobný nerozumným zvířatům, která dlužno násilím poháněti.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Beati, quorum remissae sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata!

2. p.: Bože, dej mi, abych se vždy upřímně vyznával ze svých hříchů a tak se vždy mohl radovati z odpouštějící Tvé lásky!

1. Největším neštěstím je těžký hřích. Ale ještě horší než hřích spáchat, je nechtít spáchaný hřích vyznat a holitovati. Žalmista popisuje názorně smutný osud, úzkosti a tresty hříšníka zamlčujícího svou vinu. Takové smutné následky a tresty má v jistém smyslu každá neupřímnost a pokrytectví.

a) *Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, dum clamarem tota die. Quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua; eversum est robur meum sicuti ardoribus aestivis.* - Jaký smutný to osud hříšníka, který setrvává ve svém hříchu a nechce se z něho vyznat! Duše jeho je zmítána úzkostmi, i tělo jeho tím trpí, Bůh nedává mu svého požehnání, naopak trestající ruka Boží těžce naň doléhá. Jenom s velkou lítostí a hrůzou můžeme na to vzpomínati, jestliže jsme snad někdy v životě sami byli v takovém stavu. Snažme se věřící uchrániti od takového neštěstí: číňme jim zpověď laskavostí a shovívavostí snadnou, pomáhejme jim při zpovědi vhodnými a taktními otázkami k úplnému a upřímnému vyznání. Kdybychom snad někdy měli neštěstí, uraziti Pána Boha těžkým hříchem, vyznejme se z něho hned a s největší upřímností. Zpovídejme se i ze svých všedních hříchů s veškerou pokorou, bez omlouvání a vysvětlování. Není-li snad v minulém životě ještě všecko v pořádku, umiňme si, že při příštích exerciciích vykonáme dobrou generální zpověď.

b) *Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea.* - Neblahé následky má a nám velmi škodí vůbec každá neupřímnost. Kněz pokrytecký a neupřímný k věřícím a spolubratřím nemá nikdy pravého klidu srdce a olupuje se sám o tak vzácné dobrodiní, jakým je věrné přátelství hodných spolubratří. Zpytujme se,

zdali i my nemáme tuto chybu, a kde jsou asi její kořeny. Obyčejné příčiny bývají ješitnost a egoismus. Bojíme se, abychom si u druhých nezadali, chceme skryti své marnivé a sobecké plány, máme obavu, aby nám jiní nekazili našich zájmů, a proto jsme uzavření nebo neupřímní. Snažme se o pravou pokoru, nemysleme jenom na sebe, ale zajímejme se též o dobro druhých. Pak otevrou oni srdce své nám, a i my budeme v jednání s nimi otevření. Pomáhejme si také tou myšlenkou, že právě pokrytectvím se nejvíce připravujeme o úctu a lásku druhých.

2. Děsivými slovy popisuje žalmista neštěstí hříšníka, který nechce vyznati svých hříchů. Za to však nemůže ani nalézt slov, aby vyličil překypující štěstí toho, kdo se kajícně z hříchu vyzpovídal a milosrdenství Božího dosáhl. Toto milosrdenství nabízí Pán Bůh každému; žádá jenom, aby hříšník za ně pokorně prosil a k Bohu se obrátil „tempore opportuno“, dokud je čas milosti a slitování.

a) *Delictum meum cognitum tibi feci, et iniustitiam meam non abscondi. Dixi: Confitebor adversum me iniustitiam meam Domino: et tu remisisti impietatem peccati mei. Beati, quorum remissae sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata! Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum!* - Jak nekonečně dobrý je Pán Bůh! Těžký hřích je nejhroznějším neštěstím a hříšník je největším nepřítelem Božím: pozdvihuje se proti svému věčnému Tvůrci a Pánu. A přece právě hříšníkům, kají-li se, uděluje Bůh jednu z největších radostí, jichž je schopno srdce lidské. Utěcha po vykonané dobré zpovědi těžkých hříchů přesahuje všechny pozemské rozkoše a je větší než samo vědomí vždy věrně zachované nevinosti. Komukoliv z nás se dostalo této nadpřirozené útěchy, nechť nikdy nepřestane za ni děkovati Pánu Bohu! A snažme se, abychom co možná nejvíce duším zjednali tuto nepopsatelnou útěchu. Jakou odpovědnost bychom měli, kdyby někdo pro naši pohodlnost a neochotu v zpovídaní se buď vůbec nevyzpovídal anebo vykonal zpověď špatně! Mluvme vě-

řícím častěji o tomto vzácném štěstí kajicného vyznání a poučujme je, aby se zpovídali často a dobře.

b) *Propterea oret ad te omnis sanctus in tempore opportuno.* - Veliká a nepochopitelná je milosrdná láska Boží. Ale právě proto žádá Bůh, abychom se pokorně modlili za odpuštění hříchů a snažně hledali milosrdenství jeho. Máme se modlit a milosrdenství Boží hledati, dokud je „čas příhodný“, dokud Bůh skýtlá svých milostí a ukazuje svou shovívavost. Smrtí skončí tento čas přípravy a přijde doba přísné spravedlnosti, kdy už nelze získati zásluhu. Kdy skončí pro mne tento čas příhodný? Snad letos, snad tento měsíc, nebo dokonce už dnes? Chci dnes všechny své modlitby a povinnosti tak vykonati, jako by to byl poslední den mého života. Chci toto rozjímání dokončiti s největší sebraností a zbožností.

3. Toho, kdo se hříchu varuje anebo hřích svůj hned pokorně vyzná a ho polituje, odměňuje Pán Bůh už zde na světě, zvláště tím, že ho uchrání mnohých neštěstí a utrpení, že jej osvěcuje svou milostí a provází svou zvláštní prozřetelností. Těchto důkazů Boží lásky a zvláště všech osvícení Božích musíme si pilně všimati; byloť by rozumného člověka nedůstojno, kdyby se teprve neštěstími a trpkými zklamáními dal vésti k dobrému.

a) *Multa flagella peccatoris. Veruntamen diluvium aquarum multarum ad iustum non appropinquabit.* - Dokud žijeme nemůžeme býti ovšem nikdy bez křížů a utrpení. Některé kříže posílá nám Pán Bůh, aby nás zkoušel a třibil naši ctnost. Ale jiné strasti a jiná pokoření jsou trestem za hříchy, a těch zůstávají ušetřeni spravedliví. A vskutku vidíváme někdy, jak Pán Bůh i uprostřed mocných vln nějaké všeobecné tísně nad svými věrnými drží svou ochrannou ruku. Neztěžujme si tedy život, beztoho už vážný a těžký, ještě tím, že svoláváme na sebe časné tresty urážejíce Pána Boha hříchy nebo z hříchů se kajicně nevyznávající.

b) *Intellectum tibi dabo et instruem te in via hac, qua gradieris; firmabo super te oculos meos.* - Tá-

páme snad často v nejistotě a nevíme si rady v různých záležitostech svého vlastního života a duchovní správy? Tísni naše srdce obava před obtížemi, které snad přinese budoucnost? Služme věrně Bohu, a dostane se nám hojných osvícení, poznáme vždy pravou cestu a laskavé oko Boží prozřetelnosti bude na nás vždy spočívat.

c) *Nolite fieri sicuti equus et mulus, quibus non est intellectus: in campo et freno maxillas eorum constringi debent.* - Přísna a tvrdá zdají se nám býti tato slova Ducha svatého; ale bohužel musíme s hanbou doznati, že i o nás někdy platí. Teprve krutým neštěstím nebo citelným pokořením donuceni uznali jsme svou vinu a dali se na lepší cestu. Ode dneška chceme si všimati všech jemných pokynů milosti Boží a všech důkazů jeho lásky, jimiž nás přitahuje k Sobě.

32.

Hymnus všemohoucímu Pánu a starostlivému Otci všech lidí i národů.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Exsultate iusti in Domino; * rectos decet collaudatio.**

2. **Confitemini (Gratias agite) Domino in cithara (ad citharam) * in psalterio decem chordarum (nablio decachordo) psallite ei.**

3. **Cantate ei canticum novum;¹ bene psallite (pulsate lyram) ei in vociferatione (iubilatione).**

4. **Quia rectum est verbum Domini * et omnia opera eius (fiunt) in (cum) fide.²**

5. **Diligit misericordiam et iudicium (ius); * misericordia Domini plena est terra.**

6. Verbo Domini coeli firmati (constituti) sunt; * et spiritu oris eius³ omnis virtus (omne agmen) eorum.

7. Congregans sicut in utre aquas maris, * ponens in thesauris abyssos (reconditoria oceanos).⁴

8. Timeat Dominum omnis terra; * ab eo (eum) autem commoveantur (formident) omnes inhabitantes orbem.

9. Quoniam ipse dixit, et facta sunt; * ipse mandavit, et creata sunt.

10. Dominus dissipat consilia gentium; reprobat (irritat) autem cogitationes populorum,⁵ et reprobabat (ad nihilum redigit) consilia principum.

11. Consilium autem Domini in aeternum manet;⁶ * cogitationes eius in generatione et generationem.

12. Beata gens, cuius est Dominus Deus eius; * populus, quem elegit in hereditatem sibi.

13. De coelo respexit (aspicit) Dominus; * vidit omnes filios hominum.

14. De praeparato habitaculo suo (loco ubi habitaculum suum)⁷ * respexit (aspicit) super omnes, qui habitant terram.

15. Qui finxit sigillatim (singulorum) corda eorum; qui intelligit (attendit ad) omnia opera eorum.

16. Non salvatur rex per multam virtutem (magnum exercitum); * et gigas (vir fortis) non salvabitur in multitudine virtutis suae (magnitudine roboris sui).

17. Fallax (Insufficiens) (est) equus ad salutem; * in abundantia (per praestantiam) autem virtutis suae⁸ (roboris sui) non salvabitur.

18. Ecce oculi Domini (aspiciunt) super metuentes

eum; * et in eis (super eos), qui sperant super misericordia (in misericordiam) eius,

19. ut eruat a morte animas eorum; * et alat eos in fame.

20. Anima nostra sustinet (exspectat) Dominum;⁹ quoniam adiutor et protector noster est.

21. Quia (Profecto) in eo laetabitur cor nostrum, * et in nomine sancto eius speravimus.

22. Fiat misericordia tua, Domine, super nos; * quemadmodum speravimus in te.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm, jehož původ se nedá s jistotou stanovit, vybízí vyvolený národ, aby zvláštním chvalozpěvem (canticum novum) velebil všemohoucího a vševědoucího Boha, který slabý a malý národ ochránil proti nepřítelům mnohem mocnějším (naráží se asi na nějaké velké vítězství). Začíná výzvou k chvále Boží a udávají se důvody, proč máme Boha velebiti: je věrný, spravedlivý, laskavý, všemocný Stvořitel a Zachovavatel světa (1-11); velebí pak národ, který důvěřuje v Boha a nespolehá na své zbraně, a proto jej Pán Bůh chrání (12-19); končí výzvou k neomezené důvěře v Boha (20-22). Modlíme se žalm na slavnost božského Srdce Páně a na svátky mučedníků, protože právě v životě a utrpení Krista Pána a jeho mučedníků se nejvíce ukazuje laskavá prozřetelnost Boží. Kněz děkuje v žalmu Bohu a velebí jej za milost vykoupení, za ochranu Církve, za dar statečnosti mučedníků, za zvláštní prozřetelnost, kterou jeho samého vedl.

C) Poznámky.

¹ „Novou píseň“ mají Israelité zpívati, asi za nějaké nové, veliké dobrodiní, nejspíše nějaké neočekávané vítězství.

² „Slovo Boží je upřímné a všechny skutky jeho se dějí s věrností (věrně podle jeho příslibení).“

³ „Dechem úst jeho,“ t. j. jeho slovem, pokynem.

⁴ „Hromadí jako do měchu vody mořské, uschovává oceán do skladišť.“ Moře se tu líčí jako velká zásobárna nepřehledné vody, uzavřená břehy.

⁵ „Maří záměry národů“ proti Izraeli.

⁶ „Úradek Páně (jímž vyvolil svůj národ) zůstává na věky.“

⁷ „Z místa sídla svého“ (Vulg.: z dobře upraveného příbytku svého).

⁸ „V hojnosti síly své“ = vši svou silou.

⁹ Duše čeká Pána, t. j. jeho pomoci a spásy.

D) Rozjímání.

1. p.: *Exsultate iusti in Domino; rectos decet collaudatio. Beata gens, cuius est Dominus Deus eius; populus, quem elegit in hereditatem sibi.*

2. p.: Dej, Bože, abych já a celý můj národ vždy tě důstojně chválil a tobě věrně sloužil k svému časnému i věčnému štěstí.

1. Všichni lidé mají Boha chváliti; spravedliví mají touto chválou též odčiňovat urážky od hříšníků proti Pánu Bohu páchané. Mají jej chváliti, protože je přímý a věrný, nekonečně milosrdný a nade všecko mocný. Svou moc ukazuje zejména tím, že maří zlé plány národů, a že neomylně provádí své věčné úradky.

a) *Exsultate iusti in Domino. Confitemini Domino in cithara; in psalterio decem chordarum psallite illi. Cantate ei canticum novum; bene psallite ei in vociferatione.* - Nejdůležitějším našim úkolem je, abychom Boha sami chválili a druhé k jeho chvále povzbuzovali a vychovávali. Máme jej chváliti hlasitě a s radostným jásotem, „*exsultare Domino*“, „*psallere in vociferatione*“; máme pěti chválu Boží „*bene*“, s uctivostí zevnější i vnitřní a se zbožnou myslí; máme jej velebiti „*in cithara*“, „*in psalterio*

decem chordarum“: všechno co k slávě Boží slouží, zpěv, hudbu, pohyby těla, roucha, máme podle toho, jak to liturgie předpisuje nebo dovoluje, postavit i ve službu chvály Boží. Sahejme i k novým způsobům oslavy Boží, ovšem ve shodě s církevním podáním, s liturgickými předpisy a církevní kázní, aby naše chvalozpěvy byly „canticum novum“; ale stávejte se i ty obřady, církevní modlitby a zpěvy, které se stále v téže formě opakují, úmyslem vždy čistějším a ustavičným prohlubováním smyslu slov „písní novou“.

b) *Rectos decet collaudatio.* - Z mnohých úst lidských ozývají se bohužel místo chvály Boží slova bezbožná a rouhavá; a mnozí místo, aby Boha velebili, těžce jej urážejí. Tím více musíme tedy Pána Boha oslavovati my, kteří máme upřímnou vůli Bohu věrně sloužiti, kteří smíme doufati, že jsme v milosti Boží a kteří máme druhé k Bohu vésti. Musíme Bohu dáti náhradu za to, že se mu od jiných tak málo oslavy dostává a dát zadost za jejich urážky.

c) *Quia rectum est verbum Domini; et omnia opera eius in fide.* - Na světě je málo upřímnosti a věrnosti. Mnohdy jsme shledali, že i ti, které jsme měli za zcela otevřené vůči nám, před námi něco tajili nebo měli jisté rezervy; a někdy jsme se zklamali i v nejlepším příteli. Pán Bůh je ovšem pln tajemství, z nichž nám zjevil jenom nepatrný zlomek. Ale každé slovo, které k nám mluví, je zcela pravdivé a přímé; každý klam nebo přetvářka jsou naprosto vyloučeny; a co přislíbil, plní neomylně. A to je nový mocný důvod, abychom jej ze všech sil velebili a chválili, a jemu dokonale sloužili.

d) *Misericordia Domini plena est terra.* - Jako vzduch obklopuje celou zemi, jako slunce osvětluje a zahřívá všechna místa, tak se všude na zemi jeví a všude působí nekonečné milosrdenství Boží. Ba více: jsou skryté kouty, do nichž nikdy neprosvitne čerstvý vzduch a kde nikdy nezasvítí paprsek sluneční; milosrdenství Boží však proniká i do nejzatvrzelejších

duší a tvoří někdy divy milosti tam, kde bychom toho nejméně očekávali. Jak musíme tedy tohoto nekonečně milosrdného Boha velebiti sami, a jak se musíme snažiti, aby byl chválen ode všech, na nichž ukazuje tuto nekonečnou milosrdnou lásku!

e) *Verbo Domini coeli firmati sunt; et spiritu oris eius omnis virtus eorum. Congregans sicut in utre aquas maris; ponens in thesauris abyssos. Quoniam ipse dixit et facta sunt; ipse mandavit et creata sunt.* - Naplňuje nás podivem, dovede-li nějaký vychovatel jedním slovem nebo gestem najednou utišiti stohlavý zástup rozpustile skotačících hochů. Ještě více nám imponuje, jestliže vlivný státník pozoruhodnou řečí dovede buď vzrušiti nebo upokojiti celé národy a státy. Jedním z nejmohutnějších zjevů přírodních je veliký oceán; jeho rozměry zdají se nám hraničiti s nekonečností. A hle, Bůh jediným slovem, jediným pokynem, „dechem úst svých“ může tvořiti nebo v niveč uvéstí miliardy světů; a širé oceány odděluje a uzavírá do břehu tak hravě a lehce, jako když někdo nalévá vodu do nádob nebo do sudů. Jakou hlubokou úctou musíme býti naplněni před touto mocí Boží! Jak zbožně musíme tohoto přemocného Boha chváliti a k němu se modliti!

f) *Dominus dissipat consilia gentium; reprobatur autem cogitationes populorum, et reprobatur consilia principum.* - Podivuhodně jeví se moc Boží ve zjevech přírodních; ještě podivuhodnější je jeho moc nad myslmi a srdci lidskými, jak jednotlivců, i nejmocnějších tohoto světa, tak celých národů. Kolikráte se už národy, státy a pyšní vládcové pozdvihli proti Bohu, proti Pomazanému jeho, proti Církvi Boží, a jak dovedl Bůh vždy zmařiti jejich plány a zlomiti jejich moc! Chvalme proto svého všemocného Pána, a mějme pevnou naději, že dovede pokořiti vždycky své nepřátele.

g) *Consilium autem Domini in aeternum manet; cogitationes cordis eius in generatione et generationem.* - I nejmoudřejší plány a nejlépe myšlené úmysly lidské mohou se zhatiti a přijíti na zmar. Co

Bůh bezpodmínečně chce a určuje, musí se neomylně vyplnit. Plány a úmysly Boží, které jsou podmíněné a žádají spolupůsobení lidského, mohou lidé zmařit svou zlou vůlí nebo nedbalostí, ovšem k velké své škodě. Všemohoucí Bože můj, který jsi mne od věků k svatému kněžství povolal a mně ve svém duchovním království určitý úkol vymezil, nedej, abych snad svou netečností a nedostatkem spolupůsobení tyto tvé věčné úradky zmařil!

2. Nejenom jednotlivci, nýbrž i národové jsou povinni chváliti Boha. A jenom ten národ je šťastný a jenom tomu se daří dobře, který ctí pravého Boha. Ne v bohatství a ve zbraních je síla národů, nýbrž v Bohu, který svou prozřetelností nejenom vede je k spáse, ale stará se i o hmotný jejich blahobyt. Boha se tedy musí národové báti, v něj důvěřovati, jemu s radostí sloužiti.

a) *Beata gens, cuius est Dominus Deus eius; populus, quem elegit in hereditatem sibi.* - Všichni národové chtějí býti šťastni, touží po blahobytu a moci, nebo aspoň po neodvislosti. A hledají se i odporučují se nejružnější prostředky k tomuto cíli. Písmo svaté nám odporučuje jediný skutečně jistý prostředek: Národové musí uznati Boha za svého Pána a považovati se za dědictví a majetek jeho. Zkušenost a dějiny to potvrzují, že národové byli šťastni a spokojeni, když se drželi Boha a náboženství, a že se jim dařilo zle, když se proti Pánu Bohu pozdvihli nebo naň zapomněli. Hlásejme věřícím často tuto důležitou pravdu, a modleme se, aby náš národ byl věrným Bohu a pravému náboženství a tak se stal „dědictvím a údělem jeho“.

b) *Non salvatur rex per multam virtutem; et gigas non salvabitur in multitudine virtutis suae. Fallax equus ad salutem; in abundantia virtutis suae non salvabitur.* - Poměry ovšem nutí k tomu, že třeba také na tyto zevnější a hmotné prostředky dbáti; ale bylo by znamením, že nemáme dosti ducha víry, kdybychom na ně hlavně, ba jediné spoléhali.

c) *De coelo respexit Dominus; vidit omnes filios*

hominum. De praeparato habitaculo suo respexit super omnes, qui habitant terram. Ecce oculi Domini super metuentes eum. - Tedy jediná pravá naděje a pomoc jak jednotlivců tak národů je u Pána Boha. V půvabném obraze líčí žalmista starostlivou a laskavou prozřetelnost Boží: Bůh dívá se s nebe jako s cimbuří nějaké vysoké věže na zemi a její obyvatele; vidí „všecky, kteří obývají zemi“, dívá se na ně jako na své dítky, zná všecky jejich nesnáze a potřeby, slyší všecky jejich prosby, je ochoten jim pomoci, a může je svou mocí vyprostiti i z největších nebezpečí. Vtiskněme si hluboko do srdce tento přemilý obraz otcovské lásky Boží!

d) *Ut eruat a morte animas eorum, et alat eos in fame.* - Nejvíce obav mívají lidé o své zdraví, nejvíce se strachují smrti, a hlavní jejich starostí je zajistiti si kus chleba. Jest jistě naší povinností pečovati také o zachování života, o zdraví a o živobytí. Ale nesmíme zapomínati, že všechno je konečně v rukou Božích. Bůh, který tolikráte už podivuhodným způsobem uzdravil choré, kteří byli považováni za ztracené, který zázračným způsobem sytil svůj národ vyvolený, staral se o pokrm svatých poustevníků, pomohl zcela nápadně, ba zázračně svým věrným služebníkům v největších nesnázích, postará se jistě i o náš život, naše zdraví, náš vezdejší chléb. Nač bychom si tedy ztrpčovali život zbytečnými starostmi?

e) *Ecce oculi Domini super metuentes eum; et in eis, qui sperant super misericordia eius. Anima nostra sustinet Dominum, quoniam adiutor et protector noster est. Quia in eo laetabitur cor nostrum; et in nomine sancto eius speravimus. Fiat misericordia tua, Domine, super nos, quemadmodum speravimus in te.* - Bůh jest a chce býti Otcem všech národů a všech lidí. Ale žádá od nich hlavně tři věci: musí se ho báti, musí v něj pevně důvěřovati, musí mu s radostí sloužiti. K tomu musíme lidi povzbuzovati, v tom jim musíme i předcházeti dobrým příkladem.

Užitky vroucí modlitby a spasitelné bázně Boží.

A) Text žalmu.

1. **Benedicam Dominum omni tempore; * semper laus eius in ore meo.**

2. **In Domino laudabitur (gloriabitur) anima mea: * audiant (id) mansueti (humiles)¹ et laentur.**

3. **Magnificate Dominum mecum; * et exaltemus nomen eius in idipsum (simul).**

4. **Exquisivi (Adii) Dominum,² et exaudivit me; * et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.**

5. **Accedite ad eum, et illuminamini (gaudio repleamini); * et facies vestrae non confundentur (erubescunt).³**

6. **Iste pauper⁴ clamavit, et Dominus exaudivit eum; * et ex omnibus tribulationibus eius salvavit eum.**

7. **Immittet (Inhabitat) angelus Domini in circuitu timentium (apud timentes) eum;⁵ et eripiet eos.**

8. **Gustate, et videte, quoniam suavis est Dominus; * beatus vir, qui sperat in eo.**

9. **Timete Dominum omnes sancti eius; * quoniam non est inopia timentibus eum.**

10. **Divites eguerunt (pauperes facti sunt) et esurierunt; * inquirentes autem Dominum non minuentur (destituentur) omni bono.⁶**

11. **Venite, filii, audite me; * timorem Domini docebo vos.**

12. Quis est homo, qui vult (cupit) vitam; * diligit (habere) dies videre bonos (ad fruendum bonis)?⁷

13. Prohibe (Praeserva) linguam tuam a malo; * et labia tua ne loquantur dolum.

14. Diverte (Discede) a malo, et fac bonum; * inquire pacem et persequere (sectare) eam.

15. Oculi⁸ Domini super iustos, * et aures eius (promptae) in (ad) preces eorum.

16. Vultus Domini super (adversus) facientes mala, * ut perdat (exterminet) de terra memoriam eorum.

17. Clamaverunt iusti, et Dominus exaudivit eos; * et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.

18. Iuxta (Propinquus) est Dominus his, qui recto sunt corde; * et humiles spiritu salvabit.

19. Multae (sunt) tribulationes iustorum;⁹ * et de omnibus his liberabit eos Dominus.

20. Custodit Dominus omnia ossa (membra) eorum; * (neque) unum ex his conteretur (frangetur).

21. Mors peccatorum pessima; * et qui oderunt iustum, delinquent (peribunt).¹⁰

22. Redimet Dominus animas servorum suorum; * et non delinquent (peribunt) omnes, qui sperant in eo.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle nadpisu byl žalm složen od Davida, „když se přetvářel před Achimelechem a když byv od něho propuštěn odešel“, jak se vypráví v 1 knize Král 21, 12-15. Ale vážní autoři mají z vnitřních důvodů za to, že žalm je původu pozdějšího, a že autor jeho

užil zmíněné episy ze života Davidova k osvětlení pravdy, jež předkládá. Žalm je abecední. Pěvec v něm vybízí k chvále Hospodinově (1-8), k bázni Boží (9-14), a líčí odměnu této spasitelné bázně (15-22), zejména zvláštní lásku a mimořádnou prozřetelnost, kterou Bůh projevuje svým věrným. Modlíme se jej na svátky apoštolů, mučedníků, na slavnost Všech svatých, jimž právě Pán Bůh tuto obzvláštní lásku projevoval, a na svátky andělů Božích, skrze které nás svou prozřetelností řídí.

C) P o z n á m k y.

¹ Mírní, pokorní, ubozí, kteří trpí pronásledování.

² „Hledal jsem Pána“ (modlitbou).

³ „Budete naplněni radostí (tak podle hebr.; Vulg.: budete osvíceni) a vaší tváří nebude třeba se rdít.“

⁴ Tento ubožák (jehož před sebou vidíte, t. j. žalmistu).

⁵ Anděl Páně přebývá (vlastně: táboří) uprostřed bojících se Boha.

⁶ „Kdož hledají (modlitbou, spravedlivým životem) Pána, nebudou postrádati nijakého dobra.“

⁷ „Kdož si přeje (= kdož by si nepřál), aby mohl žítí, a chce (nechtěl by) viděti dny dobré (= užítí dobrých dnů života)?“

⁸ Oculi = laskavé oči; vultus = přisná tvář.

⁹ Je podmíněčné: I když jsou utrpení spravedlivých četná.

¹⁰ „Zahynou“ (Vulg.: dopustí se zločinu, který bude potrestán strašnou smrtí).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Magnificate Dominum mecum; et exaltemus nomen eius in idipsum. Venite, filii audite me: timorem Domini docebo vos.

2. p.: Modleme se za ducha horlivé modlitby a pokorné bázně Boží.

1. Žalm nám naznačuje, jaká má býti naše modlitba. Máme se modliti ustavičně, máme všichni své prosby spojovati v jedno veliké společné volání k Bohu, máme se na Pána Boha obracet úsilovně

a úpěnlivě, máme se modliti u vědomí své ubohosti. Můžeme z žalmu vyčísti také některé z hlavních účinků modlitby. Bůh nás vysvobodí z našich soužení, dá nám osvícení, bude nás sám a skrze své svaté anděly opatrovati, naplní nás svou útěchou.

a) *Benedicam Dominum in omni tempore; semper laus eius in ore meo. Magnificate Dominum mecum, et exaltemus nomen eius in idipsum. Exquisivi Dominum et exaudivit me. Iste pauper clamavit et Dominus exaudivit eum.* - Snažíme se bedlivým konáním duchovních cvičení, zbožným recitováním officia, vzletnými modlitbami, častým vzbuzováním dobrého úmyslu učiniti svůj život ustavičnou modlitbou? Modlíme se, zvláště v důležitějších záležitostech, též veřejně a společně s věřícími? Je naše modlitba úsilovným „hledáním“ Boha, jako hledá někdo v nouzi svého věrného přítele, nebo jako se hledá ztracený drahocenný předmět; je úpěnlivým voláním, jako volá po záchraně tonoucí nebo i v těžkém neštěstí se nalézající člověk o pomoc? Předstupujeme před Pána Boha jako „pauperes“, kteří si jsou živě vědomi své ubohosti a nedostatečnosti?

b) *Exquisivi Dominum, et exaudivit me; et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Et de omnibus tribulationibus eius salvavit eum. Multae tribulationes iustorum; et de omnibus his liberabit eos Dominus.* - Víme ovšem, že právě spravedlivým jest často snášeti mnoho utrpení a příkoří, a žalm sám nám to výslovně praví. Ale mnohého utrpení bychom zůstali ušetřeni, nebo by nám bylo aspoň ulehčeno, kdybychom se zavčas s důvěrou obrátili v modlitbě k Bohu.

c) *Accedite ad eum et illuminamini.* - Jsme snad mnohdy v úzkostech a pochybnostech ve svém vlastním duchovním životě; nenalézáme správného řešení a vhodných slov ve zpovědnici nebo když se nás věřící táží o radu. A přece prostředek je tak snadný: *Accedite ad eum!* Ano, obraťme se k svému Pánu a Mistru; vyhledávejme ho zvláště ve svato-

stánku. Často několik okamžiků vroucí modlitby před Nejsvětějším přineslo hojné osvícení.

d) *Immittet angelus Domini in circuitu timentium eum; et eripiet eos.* - Pán Bůh odmění naši důvěru zvláštní prozřetelností. Je tak dobrý, že se nejenom sám o nás stará, nýbrž že každému z nás určuje zvláštního nebeského ducha, anděla strážného, aby nás ostříhal. Ten přebývá stále v nás, „táboří uprostřed těch, kteří se bojí Pána“. Jsme Pánu Bohu vděční za toto veliké dobrodiní? uctíváme svého anděla strážného denně nějakou pobožností?

e) *Gustate, et videte, quoniam suavis est Dominus; beatus vir, qui sperat in eo.* - Víme ovšem, že citelná útěcha není podstatou duchovního života a že jí nemůžeme mítí vždycky. Oschlost v modlitbě a jistá nechuť k duchovním věcem jsou někdy zkouškou od Pána Boha; mohou býtí též přirozeným následkem únavy nebo přílišných starostí. Ale není snad u nás nedostatek útěchy zaviněn nedbalostí v modlitbě a v duchovních cvičeních? Ó Pane, dej mi větší horlivost v tvé svaté službě, abych zakoušel více ze sladkosti tvé milosti a lásky!

2. Vedle horlivé modlitby zdůrazňuje žalmista zvláště bázeň Boží. Má se jeviti v tom, že se bedlivě varujeme všeho, co se Pánu Bohu nelíbí, zvláště všech hříchů jazyka, a že se úsilovně snažíme o pravý mír Boží. Odměnou bázně Boží jest požehnání i v pozemských věcech a zvláštní prozřetelnost a ochrana Boží. Přísně však trestá Bůh ty, kteří nechtějí znáti bázně Boží.

a) *Timete Dominum, omnes sancti eius. Venite, filii, audite me; timorem Domini docebo vos.* - Bázeň Boží je základem křesťanského a dokonalého života. Jedním z našich hlavních úkolů je, abychom učili věřící této svaté bázni. Vstěpujme ji už do srdcí malých dítek. Snažme se, aby zvláště dospívající mládež byla naplněna bázní Boží. Musíme mítí mládež dobře organisovanou, která dovede Krista a Církev hájiti, po případě i slavnostně manifestovati; ale hlavní věc je, aby se bála Boha.

b) *Diverte a malo, et fac bonum. Prohibe linguam tuam a malo, et labia tua ne loquantur dolum.* - Bázeň Boží musí se jeviti především v tom, že se varujeme všeho, co se Bohu protiví, a konáme všechno, co se mu líbí. A právem uvádí žalmista jako příklad takové praktické bázně Boží bedlivé ostríhání jazyka. Kdo se chce všech chyb jazyka vystříhati a jazyka svého dobře užívat, musí dokonale přemáhati skoro všechny vášně: pýchu, ješitnost, netrpělivost, nelásku, závist a jiné; musí býti ukázněn též v myšlenkách a žádostech. Nezapomínejme při svých řečích, že každé slovo pronášíme před všudypřítomným, vševědoucím a nejvyšše svatým Bohem, před nímž se za každé budeme jednou odpovídati.

c) *Inquire pacem et persequere eam.* - Jiným znamením a výrazem bázně Boží jest, že ve všem a všude hledáme a šíříme mír Boží. Musíme mír hledati se vším úsilím „persequi pacem“. Mír s Bohem tím, že ve všech věcech se podrobujeme jeho nejsvětější vůli; mír s bližními, že z bázně a lásky Boží se varujeme všeho, co by je mohlo zarmoutiti; mír v sobě, že přemáháme své vášně. A když se tento posvátný mír rozhostí v našich vlastních srdcích, staneme se apoštoly a anděly míru též pro druhé.

d) *Time-te Dominum omnes sancti eius; quoniam non est inopia timentibus eum. Divites eguerunt et esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. Quis est homo, qui vult vitam; diligit dies videre bonos?* - Naším cílem není ovšem blahobyť pozemský, a zvláště kněz apoštolský podle Srdce Páně nemá toužiti po statcích tohoto světa a k nim lnouti. Ale mírnou starost o živobytí stavu našemu přiměřené nám ani náš stav kněžský ani kněžská dokonalost nezakazují. Žalm nám naznačuje, jak si máme v té věci počínati. Bojme se Boha a plňme dokonale jeho svatou vůli, a Pán Bůh nám požehná i v hmotných věcech.

e) *Oculi Domini super iustos; et aures eius in preces eorum. Iuxta est Dominus iis, qui recto*

sunt corde; et humiles spiritu salvabit. Custodit Dominus omnia ossa eorum; unum ex his non conteretur. Redimet Dominus animas servorum suorum; et non delinquent omnes, qui sperant in eo. - Jak krásná a útěchyplná je to myšlenka, že přelaskavé oči Boží stále spočívají na nás, že Bůh je ochoten vyslyšet všechny naše prosby, že jest stále při nás, že bdí nad každým naším údem, že nás spasí a zachrání, takže nezahyneme. Ano to všechno nám Pán Bůh slibuje, to všechno nám dá, když se ho jen budeme báti a když mu s dětinnou bázni budeme sloužiti.

f) Vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. Mors peccatorum pessima; et qui oderunt iustum delinquent. - Lze si myslet většího neštěstí nad osud kněze, na něhož pro jeho nezřízený život pohlíží Bůh s nebe s přísnou tváří, jehož památka bude jednou ze země vyhlazena, a o jehož smrti platí, že je to „mors peccatorum pessima“? Ó, modleme se, aby Bůh naplnil srdce všech kněží a též naše vlastní srdce spasitelnou bázni Boží!

34.

Volání k Bohu proti nespravedlivým, nevďečným a závistivým pronásledovatelům.

A) T e x t ž a l m u.

1. Iudica (Certa), Domine, (contra) nocentes me (mihi); * expugna (impugna) impugnantes me!

2. Apprehende arma et scutum;¹ * et exsurge in adiutorium mihi.

3. Effunde (Prome) frameam, et concludere adversus eos (praeclude viam iis), qui persequuntur me; * dic animae meae: Salus tua ego sum.

4. Confundantur et revereantur * quaerentes animam meam.

5. Avertantur (Cedant) retrorsum, et confundantur * cogitantes mihi mala.

6. Fiant tamquam pulvis ante faciem venti (palea coram vento); * et angelus Domini coarctans (persequatur) eos.

7. Fiat via illorum tenebrae (tenebrosa) et lubricum (lubrica);² * et angelus Domini (fiat) persequens eos.

8. Quoniam gratis absconderunt (sine causa clam posuerunt) mihi interitum laquei sui (perniciosum laqueum suum);³ * supervacue exprobraverunt animam meam (sine causa foderunt foveam animae meae).

9. Veniat illi laqueus, quem ignorat (improvisus) et captio quam (rete quod) abscondit, apprehendat (capiat) eum; * et in laqueum cadat in ipsum (ipse).

10. Anima autem mea exsultabit in Domino; * et delectabitur super salutari suo (auxilium eius).

11. Omnia ossa mea dicent: * „Domine, quis similis tibi?

12. eripiens inopem de manu fortiorum eius (eo); * egenum et pauperem a diripientibus (spoliantibus) eum.“

13. Surgentes testes (accusatores) iniqui, * quae ignorabam interrogabant (exquirebant a) me.⁴

14. Retribuebant mihi mala pro bonis * sterilitatem (orbitatem) (infligunt) animae meae.⁵

15. Ego autem, cum mihi molesti essent, * induebar cilicio.

16. Humiliabam (Macerabam) in ieiunio ani-

mam meam; * et oratio mea in sinu meo convertetur (sinum meum revertebatur).⁶

17. Quasi (versus) proximum et quasi (versus) fratrem nostrum, sic complacebam (me comportabam); * quasi (pro matre) lugens et contristatus sic humiliabar.

18. Et adversus me laetati sunt et convenerunt (congregati sunt); * congregata sunt super me flagella et ignoravi (quae non exspectavi).

19. Dissipati sunt (Maledixerunt) (mihi) nec compuncti (destiterunt), tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione: * fremuerunt super me dentibus suis.⁷

20. Domine, quando (quamdiu) (hoc) respicies? * restitue (subtrahe) animam meam a malignitate eorum, a leonibus unicam meam (desolatum me)!⁸

21. Confitebor (Gratias agam) tibi in ecclesia magna (coetu magno), * in populo gravi (numero) laudabo te.

22. Non supergaudeant mihi (laetentur de me), qui adversantur mihi inique (dolose), * qui oderunt me gratis (sine causa), et annuunt (sibi invicem) oculis.⁹

23. Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur; * et (tamen) in iracundia (contra pacificos) terrae loquentes dolos cogitabant.

24. Et dilataverunt (late aperuerunt) super me os suum; * dixerunt: Euge, euge, (laeta) viderunt oculi nostri!¹⁰

25. Vidisti (hoc) Domine; ne sileas; * Domine, ne discedas a me!

26. Exsurge et intende iudicio meo (defende

iustam causam meam); * **Deus meus, et Dominus meus in causam** (tutelam) **meam!**

27. Iudica me secundum iustitiam tuam, Domine; * et non supergaudeant mihi (laetentur de me).

28. Non dicant in cordibus suis: Euge, euge, animae nostrae (anima nostra)! * **nec dicant: Devoravimus¹¹ eum.**

29. Erubescant et revereantur (confundantur) **simul, * qui gratulantur** (laetantur de) **malis meis!**

30. Induantur confusione et reverentia (contumelia), * **qui magna** (superbe) **loquuntur super me.**

31. Exsultent et laetentur, qui volunt iustitiam meam (favent iustae causae meae); * **et dicant semper: Magnificetur Dominus; qui volunt pacem** (incolumitatem) **servi eius.**

32. Et lingua mea meditabitur (annuntiabit) **iustitiam tuam; * tota die laudem tuam.**

B) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Zalm byl podle všeobecného názoru složen od Davida, když musil utéci před Saulem (1 kn. Král, hl. 23 a 24). Zalmista prosí, aby jej Bůh hájil proti nepřátelům a je zahanbil (1-14); stěžuje si, že, ačkoli je miloval, se mu nyní vysmívají (15-19); znovu prosí, aby Bůh nedal nepřátelům se radovati nad soužením spravedlivých, nýbrž je pokořil, spravedlivé však radostí naplnil (20-32). Kněz myslí při žalmu na utrpení Páně, na nepřátele Církve a svého apoštolátu.

C) P o z n á m k y.

¹ „Vytáhni (Vulg. vlastně = vylej) meč (kopí) a štít (vlastně = sekeru).“

² „Budiž cesta jejich tmavá a kluzká“ (aby upadli).

³ „Neboť bez příčiny (neprávem) polékli na mě zhoubné své osidlo“ (jako na divokou zvěř).

⁴ „Povstavše žalobci lživí, pátrali u mne po zlých věcech (zločinech), o nichž jsem ani nevěděl.“

⁵ „Duši mé působí opuštěnost“ (činí mne opuštěným, zbavující mě přátel a obhájců).

⁶ „Umrtvoval jsem postem duši svou, a modlil se vroucně s hřívou k prsům skloněnou“ (doslovně: modlitba má do hrudi mé se vracela).

⁷ „Utrhali mi a nepřestávali (Vulg.: neměli lítost nad svým utrháním), pokoušeli mě, posmívali se mi pustým smíchem; cenili na mne své zuby.“

⁸ „Mě opuštěného“ (= mou jedinou, t. j. duši).

⁹ „a kývají (dávají znamení) si navzájem očima“ (aby shodně postupovali proti obžalovanému).

¹⁰ „Haha, haha (výraz rozpustilé radosti při úspěchu), to jsme viděli něco skvostného (to jsme právě čekali)!“

¹¹ „Zničili (pohltili) jsme ho.“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Judica, Domine, nocentes me; expugna impugnantes me. Et oratio mea in sinu meo convertetur. Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam.*

2. p.: Modleme se za milost, abychom si v protivenstvích zachovali důvěru v Boha, sami pak jiným protivenství nepůsobili.

1. Mocná důvěra žalmistova v Boha je nám příkladem, jak máme vždy, zvláště pak v protivenstvích, na Boha spoléhati a k němu se utíkat. Ve všem musíme především hledati pomoci Boží; k důvěře v Boha musíme častěji samy sebe povzbuzovati. Proto musíme také častěji rozjímati o Boží velikosti a moci. Zajistíme si pak ochranu a pomoc Boží kajícími skutky, spravedlností, horlivou modlitbou. Ovšem někdy nepomáhá Pán Bůh hned, ale napřed nás zkouší.

a) *Iudica, Domine, nocentes me; expugna impugnantes me. Apprehende arma et scutum, et exsurge in adiutorium mihi. Effunde frameam, et conclude adversus eos, qui persequuntur me.* - Nikdy v životě nebude chyběti těch, kteří „nám ško-

di“ a „proti nám bojují“, různých nesnází a protivenství, ať už pocházejí od lidí nebo od nepřiznivých okolností, ba i samých živlů. Chybou naší bývá, že spoléháme příliš na své vlastní síly a myslíváme dokonce na pomstu. Utíkejme se po příkladě žalmistově vždy na prvním místě k Bohu; jeho zbraň „meč a kopí a štít“ jsou mocné, dovede „tasiti meč“ ze své pochvy, zatarasiti cestu a postaviti se proti těm, kteří stíhají nás.

b) *Dic animae meae: Salus tua ego sum.* - Jsme ovšem tak chabí a bidní, že přes všechny důkazy moci a lásky Boží pozbýváme naděje. Obnovujeme se v ní tedy často, a prosíme Pána Boha, aby nám sám v duši vlil mocnou důvěru v sebe. Modleme se někdy střelnou modlitbičku k Srdci Páně: „Nejsvětější Srdce, rci nám: Spása vaše jsem já!“

c) *Omnia ossa mea dicent: „Domine, quis similis tibi?“* - Základem nezlomné důvěry v Boha je pevné přesvědčení o jeho neskončené moci, věrnosti a lásce. Toto přesvědčení musí v nás zapustiti hluboké kořeny, takže je celou duší, „všemi kostmi“, vyznáváme a každým svým úkonem, každým úderem srdce projevujeme. Pak se nikdy nezřízeně nepřikloníme k nějakému tvoru, jako by nám mohl nahraditi Boha.

d) *Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio. Humiliabam in ieiunio animam meam. Quasi lugens et contristatus sic humiliabar.* - Pomoc a milost Boží si musíme zasloužiti mrtvením a pokáním. Různá soužení a protivenství a vlastně i denní povinnosti jsou už samy o sobě příležitostí a cvičením sebezáporu a pokání. A přece tvrdí žalmista, že právě v protivenstvích se odíval žínící, postil se, a byl smuten, jako truchlící nad smrtí otce a matky. Jsme zde na světě skutečně takovými sirotky, vzdáleni od pravého Otce a nebeské Matky, a jistá truchlivost, smutek po nebi má býti podstatným rysem našeho pozemského života. Jeví se také zevnějšími pokáními. Neměl by církevního ducha kněz, který by jimi pohrdal; a stěží lze dokona-

losti dosáhnouti bez dobrovolných zevnějších kajících.

e) *Exsurge et intende iudicio meo, Deus meus, et Dominus meus in causam meam. Iudica me secundum iustitiam tuam, Domine, Deus meus.* - Je- nom tehdy smíme se nadíti ochrany a pomoci Boží, jestliže věc naše je spravedlivá. Jak by se jí chtěl dovolávat kněz, který by dokonce sám jednal vůči druhým nespravedlivě?

f) *Et oratio mea in sinu meo convertetur. Confitebor tibi in ecclesia magna; in populo gravi laudabo te. Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam; tota die laudem tuam. Anima autem mea exsultabit in Domino.* - Naprosto nutným prostředkem milosti a přízně Boží je modlitba. Zkoumejme se, zdali „naše modlitba v lůno naše vrací se“, to jest, zdali ji konáme s největší uctivostí vnitřní i zevnější; jak „velebíme Boha ve shromáždění valném a v lidu četném“ čili jaké jsou naše veřejné modlitby a posvátné obřady; jsou-li naše modlitby nejenom pokornými prosbami, nýbrž též radostným plesáním, vroucími díky a mohutnou chválou Boží?

g) *Domine, quando respicies?* - Někdy potvrzá protivenství dlouho a bude se nám zdáti, že marně na pomoc Boží čekáme a nadarmo se k němu modlíme. Tu se právě musí ukázati, zda-li je naše důvěra dosti pevná a dovedeme-li se modliti vytrvale.

2. Chceme všechno to, co žalmista ve svém žalostném stesku praví o zlobě svých nepřátel, obrátiti na své vlastní hříchy proti lásce k bližnímu, abychom jich upřímně politovali a v budoucnosti se jich vyvarovali. Žalmista vytýká svým pronásledovatelům, že si k němu počínali lstivě a podvodně a kladli mu tajné léčky, ačkoli na oko se chovali mírumilovně; že ho obžalovali z věcí, jichž nebyl vinen; že odplatili dobré zlým; že se mu v jeho soužení a bolesti pustě vysmívali.

a) *Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui. Congregata sunt super me flagella, quae ignoravi. Quoniam mihi quidem pacifice lo-*

quebantur, sed in iracundia terrae loquentes dolos cogitabant. - Nic nás tolik nebolí a nepokořuje, jako když pozorujeme, že někdo, jenž se do očí staví přítelem, potají nám hledí škoditi. Jak hluboce se musím zastyděti před Bohem a sám před sebou, jestliže jsem se také někdy vinným stal jednání tak podlého a nedůstojného, nedím ani kněze, ale každého řádného člověka!

b) *Surgentes testes iniqui, quae ignorabam, interrogabant me.* - Jak snadno věřiváme hned, co se proti bližnímu a spolubratrovi říká, a jak lehkomyslně často usuzujeme z nějaké nahodilé okolnosti v jednání bližních na méně dobrý úmysl! A přece víme ze zkušenosti, že často to, co se mluví, ba i píše a tiskne, nemá žádného základu, a že je velmi těžko vniknouti do nitra i lidí nám velmi blízkých. Uvědomme si, že jde při posuzování bližních o velmi vážnou a důležitou věc: Čest bližního je veliké dobro, a za každý soud budeme jednou přísně odpovídati.

c) *Retribuebant mihi mala pro bonis.* - Přehlédněme v duchu celý svůj život od prvních kroků našeho dětství: kolik dobrodiní tělesných a duchovních jsme obdrželi! Byli jsme za ně také vždy vděční? Nestalo se snad někdy, že jsme je dokonce odplatili zlým? Můj Bože, nedej, abych se kdy svým dobrodincům stal nevďečným a jim dokonce dobré zlým splácel! Dej mi naopak sílu, abych dovedl dobrodiní prokazovati i těm, kteří mi zlé přejí a činí!

d) *Et adversum me laetati sunt et convenerunt. Dissipati sunt, nec compuncti; tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione. Non supergaudeant mihi, qui adversantur mihi inique. Et dilataverunt super me os suum; dixerunt: Euge, euge, viderunt oculi nostri! Erubescant, qui gratulantur malis meis. Induantur confusione, qui superbe loquuntur super me.* - Jednou z největších vnitřních bolestí je, když se člověku trpícímu a pokořenému dostane ještě pohrdavého a zlomyslného výsměchu; a vy-

smívati se druhému v neštěstí platí právem za znamení veliké podlosti a surovosti. Vzpomínejme při těchto slovech na všechna taková hluboká pokoření, jichž se dostalo Kristu Pánu, jeho světcům a v jisté míře někdy i nám samým; ale litujme též ze srdce, jestliže jsme se někdy podobným způsobem provinili proti bliženské lásce. Naší úlohou má být naopak, že těšíme své bližní v jejich utrpeních.

3. Žalmista mluví též o trestech, které stihnou jeho zlomyslné nepřátele. Budou v jisté míře údělem každého, kdo uráží a poníží svého bližního a činí mu zlé. Budou hluboce pokoření; anděl Boží sám „bude jimi zmítati“; nebudou mít na své životní cestě zvláštních Božích osvěcení, takže snadno klesnou; upadnou sami do léček, které tajně strojili jiným. A zase to všechno můžeme sice obrátiti také na nepřátele Církve a své vlastní protivníky; ale můžeme myslet i na vlastní hříchy proti lásce a na tresty, jichž jsme si zasloužili.

a) *Confundantur et revereantur quaerentes animam meam. Avertantur retrorsum et confundantur cogitantes mihi mala. Fiant tamquam pulvis ante faciem venti. Erubescant et revereantur simul, qui gratulantur malis meis. Induantur confusione et reverentia, qui magna loquuntur super me.* - Býváme tak starostliví, abychom si v ničem nezahladili, bedlivě pečujeme o své dobré jméno a přejeme si, aby se naše, někdy snad opravdové, často však jenom domnělé dobré vlastnosti, zásluhy a úspěchy uznávaly. A snad právě proto někdy spolubratra nějakým slovem snižujeme nebo jinak se proti bratrské lásce provinujeme. Ale trestem takových vin bývá zpravidla citelné pokoření, jímž Pán Bůh nám zcela jasně ukazuje, jak jsme skutečně jenom práškem nebo plevou, větrem zmítanou.

b) *Et angelus Domini coarctans eos. Et angelus Domini persequens eos.* - K největším darům Božím patří anděl strážný, kterého každému z nás dal starostlivý nebeský Otec. Stojí nám stále po boku, osvětluje, řídí, chrání nás. K těm, kteří věrně plní

vůli Boží a zvláště lásku bliženskou zachovávají, lne anděl Páně zvláštní láskou a bdí nad nimi zvláštní prozřetelností. Neopouští ani hříšných a zlomyslných, ale osvícení se u nich umenšují; ano anděl stává se nástrojem trestající spravedlnosti Boží: „zmitá jimi“ a „pronásleduje je“. A jiný anděl, anděl padlý a zlý, dostává nad takovou duší stále více moci, a svými pokušeními vskutku ji také zmitá a ji pronásleduje.

c) *Fiat via illorum tenebrae et lubricum.* - Naše životní cesta je už sama v sobě dosti temná a kluzká, takže snadno padáme. Jak jsme tedy pošetilí, že se svými nelaskavostmi a jinými podobnými hříchy ještě dobrovolně připravujeme o hojnější osvícení milosti Boží! Což divu, že pak klesáme i do větších vin?

d) *Veniat illi laqueus, quem ignorat; et captio, quam abscondit, apprehendat eum; et in laqueum cadat in ipsum.* - Zkušenost učí, že ten, který proti druhým tajně brojí, nespravedlivé žaloby vymýšlí a jiné pomlouvá, často právě z toho spravedlivě bývá usvědčen, co nepravdivě proti bližním kul a vymýšlel. Upozornujme na tento zákon Boží spravedlnosti věřící: ale budiž to i nám samým pohnutkou, abychom přikázání lásky zachovávali vždy co nejbedlivěji.

35.

Neštěstí hříšníka a milosrdenství i laskavá prozřetelnost Boží.

A) T e x t ž a l m u

1. Dixit iniustus ut delinquat (Insusurrat iniquitas impio) in semetipso (corde eius); * non est timor Dei ante oculos eius.

2. Quoniam (iniquitas) dolose agit in conspectu (ante oculos) eius, * ut (sic) inveniatur iniquitas (culpa) eius ad (procurandum ei) odium.¹

3. Verba oris eius iniquitas et dolus; * noluit intelligere, ut bene ageret.²

4. Iniquitatem meditatus est in cubili suo; * astitit (ingressus est) (in) omni viae (omnem viam) non bonae (bonam); malitiam autem non odivit (aversatus est).

5. Domine, in coelo misericordia tua; * et veritas (fidelitas) tua (eminet) usque ad nubes.

6. Iustitia tua sicut montes Dei;³ * iudicia tua abysus multa (immensa).

7. Homines et iumenta salvabis, Domine.⁴ * Quemadmodum (Quantopere) multiplicasti misericordiam tuam, Deus!

8. Filii autem (enim) hominum * in tegmine alarum tuarum sperabunt (protegentur).⁵

9. Inebriabuntur ab ubertate (pinguedine) domus tuae;⁶ * et torrente voluptatis tuae potabis eos.

10. Quoniam apud te est fons vitae; * et in lumine tuo videbimus lumen.⁷

11. Praetende (Continua) misericordiam tuam (erga) scientibus (cognoscentes) te; * et iustitiam tuam his, qui recto sunt corde.

12. Non veniat mihi (invadat me) pes superbiae;⁸ * et manus peccatorum non moveat (concutiat) me.

13. Ibi (En) ceciderunt, qui operantur iniquitatem; * expulsi (prostrati) sunt nec poterunt stare (surgere).

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm se právem připisuje Davidovi a vztahuje se asi na dobu, kdy Saulem byl pronásledován. Pěvec uvažuje o závidi a zlobě svých protivníků (1-4); potom o veliké Boží dobrotě (5-9); nakonec prosí, aby mu Hospodin svou dobrotu stále projevoval a od nepřátel ho chránil (10-13). Aplikace na vlastní hříchy, ale též na neskončené milosrdenství Boží leží nasnadě. Chápeme též, proč se žalm máme modlit na svátek Srdce Páně, v němž se projevuje odpuštějící a milosrdná láska Boží zvláštním způsobem.

C) Poznámky.

¹ Překlad těchto dvou veršů ve Vulgátě jistě netlumočí správně smysl originálu; ale také smysl textu hebrejského samého není dosti jasný. Podle překladu Vulgaty by verše zněly: „Nespravedlivý řekl si sám u sebe, že chce hřešiti; není v něm (před obličejem jeho) bázně Boží. Neboť si počíná pokrytecky před tváří jeho (Boží), takže nespravedlnost jeho se stává předmětem nenávisti (u Boha i u spravedlivých).“ Podle rekonstrukce a překladu textu, které jsme z různých, jež se navrhuji, vyvolili, jest smysl asi tento: „Úlisně se vtírá nepravost hříšníkovu v srdce jeho, není v něm bázně Boží. A tak nepravost jedná listivě před očima jeho, aby se stal vinným a uvalil na sebe nenávist.“

² „Nechtěl přijíti k rozumu, aby jednal dobře.“

³ „Spravedlnost tvá je jako hory Boží (nebetyčná).“

⁴ Bůh dává spásu duše lidem, ale stará se i o tělo nerozumných bytostí.

⁵ „Naleznou ochranu ve stínu (úkrytu) tvých křídel.“ Prozřetelnost Boží se osvětluje obrazem ptáka, chránícího svými křídly mláďata.

⁶ „Budou opojeni hojností (milostí) domu tvého (svatyně tvé).“

⁷ „Světlo“ je v této větě jednou obrazem lásky Boží, po druhé dokonalé blaženosti. Bezprostřední smysl toho místa je tedy: láskou Boží dosáhneme dokonalé blaženosti. Ale poněvadž jsou slova ta inspirována od Ducha svatého, původce zjevení jak Starého tak Nového zákona, můžeme tvrditi, že je v nich naznačena pravda, která v Novém zá-

konč byla jasně zjevena: zvláštní milosti Boží, již nazýváme „světlem slávy“, budeme v nebi uschopněni patřiti v nekonečné blaženosti na samo nestvořené Světlo, na samu Bytost Boží.

⁸ Nechť na mne nedolehne (nestoupne) noha pýchy (nechť se mne nezmocní pýcha).“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Iustitia tua sicut montes Dei; iudicia tua abyssus multa. Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt. Quoniam apud te est fons vitae; et in lumine tuo videbimus lumen.

2. p.: Modleme se, abychom v bázni před Boží spravedlností a s důvěrou v jeho dobrotu a milosrdenství tak žili, že jednou budeme moci nazíratí na Světlo věčné.

1. Mistrným způsobem popisuje nám žalm, jak hřích vzniká, jak se jeho zlo stále více šíří a náprava stále těžší se stává a k jakým smutným koncům hříšný život vede. Všecko to platí o každém hříchu a o každém člověku, ale zvláště se to uskutěčňuje vpravdě hrozným způsobem ve hříchu a hříšném životě kněze. Uvažujme o slovech žalmu, abychom měli soustrast s takovými nešťastnými kněžími a hleděli jim nějak pomoci; ale také, abychom se sami vyvarovali všeho, co by nás mohlo přivéstí do tak smutného stavu.

a) *Dixit iniustus ut delinquat in semetipso; non est timor Dei ante oculos eius. Quoniam dolose agit in conspectu eius, ut inveniatur iniquitas eius ad odium.* - Tato slova, zvláště v původním textu žalmu, líčí názorně počátky hříchu a hříšného života. Vskutku tak to dělají naše nezřízené vášně a tak si počiná zlý nepřítel: úlisně se vtírají do obrazovtornosti a do mysli, našeptávají nám, jakou rozkoš, jakou svobodu, jakou čest budeme mítí, když jim povolíme; a zatím nám otevírají bránu, která vede k neštěstí. Místo rozkoše trpkost, místo cti pohrdání ode všech dobrých, a co je nejhorší, nepřátelství samého Boha. Odporujme rozhodně už prvním nárazům pokušení a odmítejme nepřitele tím rázněji, čím je úlisnější.

b) *Verba eius iniquitas et dolus.* - Hříšná mysl se projeví brzy i hříšnými slovy. Jazyk kněze by měl sloužiti jenom k chvále Boží a býti nástrojem apoštolské horlivosti. Každé dobré slovo knězovo má pro jeho postavení a důstojnost větší váhu než slovo obyčejného věřícího; ale zato také každé hříšné slovo z úst kněze pronesené je pro špatný příklad, který tím dává, trestuhodnější. Musím-li si přiznati, že i o mně někdy platila třeba jenom na krátkou dobu, slova: „*Verba eius iniquitas et dolus*“, chci to nyní odčinit. Svůj jazyk a všechny své řeči dám úplně ve službu cti a chvály Boží a spásy duší.

c) *Iniquitatem meditatus est in cubili suo.* - Hřích strhuje kněze, který se mu jednou oddal, stále hlouběji do propasti. Státisíce lidí leží na bolestném lůžku nejružnějších nemocí a utrpení; a mezi nimi jest jistě mnoho věřících a zbožných duší, které snášejí své bolesti s odevzdaností do vůle Boží a obětují je za spásu druhých. Jak bídným a ubohým je proti těmto duším kněz, o kterém dlužno říci slova: „*Iniquitatem meditatus est in cubili suo*“! Necht jsou naše noci a náš odpočinek zasvěceny povždy svaté službě Boží!

d) *Astitit omni viae non bonae, malitiam autem non odivit.* - Hříšná vášeň je velmi vynalézavá a nespočetné jsou cesty nepravosti. Ale zvláště ti, kteří byli od Pána Boha povoláni k dokonalosti a k apoštolátu a stali se mu nevěrní, klesají pravidelně hlouběji, a oddávají se někdy tak rafinovaným způsobům hřešení, že je jenom ďábel mohl vymysleti. Odporujeme v rozjímání tyto nešťastné duše nekonečnému milosrdenství Božímu; prosíme Pána Boha za milost, abychom nikdy nesešli s cesty ctnosti. Učme se znáti cesty milosti Boží, a hledme všemi vhodnými prostředky vyrvati duše zlému duchu, který v své zchytralé zlobě vymýšlí stále nové cesty nepravosti.

e) *Noluit intelligere, ut bene ageret. Non veniat mihi pes superbiae.* - Zaslepenost a zatvrzelost bý-

vá následkem a trestem hříšného života. A právě u kněze ještě více než u jiných, zejména když se srdce takového kněze zmocnila pýcha. Ó, jak bídný a ubohý zjev je takový pyšný člověk! Povznáší se nade všechny, domnívá se, že není na nikom závislý, a zatím je v hanebném otroctví pýchy, kterou inspirovaný autor žalmu velmi vhodně přirovnává obrovské noze člověka k zemi srážející a každého volného pohybu ho zbavující. Modleme se, aby Bůh takové zbloudilé a zaslepené duše osvětil. Bože můj, vím sice, že i já sám jsem mnoho zhřešil, ale chci aspoň své viny v pokoře uznati; nedopusť, aby na mne dolehla noha zpuštění a pýchy!

f) *Iustitia tua sicut montes Dei; iudicia tua abys-sus multa. En, ceciderunt, qui operantur iniquita-tem: expulsi sunt, nec poterunt stare.* - Jak veliký bude trest takového nešťastníka, jestliže zemře ve svých hříších? Tak veliký, jak veliká je spravedlnost Boží. Písmo svaté, přirovnávajíc tuto spravedlnost k nebetyčným horám a spravedlivý soud Boží hlubinám oceánu, naznačuje nám poněkud i její nekonečnost a hrůzu věčných trestů. Vpravdě, lze si něco hroznějšího představit, než když někdo je „expulsus“, odloučen, navždy zavržen od samého Boha?

2. Ale žalm nemluví jenom o nekonečné spravedlnosti Boží; stejně názorně a důrazně popisuje nám též veliké milosrdenství Boží. Modleme se tedy s důvěrou za své zbloudilé spolubratry, a nepřestávejme Pánu Bohu děkovati, že na nás samých ukázal tuto nevystihlou milosrdnou lásku. Nejen, že nám odpustil všechna naše provinění, provází nás svou zvláštní ochranou a prozřetelností a zahrnuje nás svou útechou. A to je jenom předzvěstí toho, co nám připravuje v nebi, kdy se s ním v blaženém patření na věky spojíme.

a) *Domine, in caelo misericordia tua; et veritas tua usque ad nubes. Homines et iumenta salvabis, Domine; quantopere multiplicasti misericordiam tuam, Deus. Praetende misericordiam tuam scien-*

tibus te; et iustitiam tuam his, qui recto sunt corde. - Všemohoucí věčný Bože, víme a věříme, že Tvá spravedlnost je nekonečná a že těžký hřích zasluhuje věčného trestu; ale Ty nás též učíš, že veliké je tvé milosrdenství na nebi. Slíbils, že ukážeš kajícím své milosrdenství, a věrnost Tvá sahá až do oblaků nebeských. Ukaž tedy, Pane, který svou láskou pečuješ i o nerozumné tvory, své milosrdenství také našim zbloudilým spolubratřím, dej jim světlo a sílu, aby tě zase poznali a zase byli „upřímného srdce“. Z celé duše Ti děkuji, můj Bože, že jsi právě vůči mně projevil toto své neskončené milosrdenství. Pohlížím-li na svůj minulý život, musím vskutku doznati se žalmistou: *Quantopere multiplicasti misericordiam tuam!*

b) Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt. - Pán Bůh se nespokojil tím, že nám odpustil naše provinění, nýbrž ukazuje nám nyní ještě větší lásku. Kolikrát už jsme u něho našli ochrany a pomoci! A proto jako ptáče se skrývá pod ochranným křídlem své matky, chceme i my s dětinnou důvěrou utíkat se pod křídla otcovské prozřetelnosti Boží.

c) Inebriabuntur ab ubertate domus tuae; et torrente voluptatis tuae potabis eos. - Pán Bůh žádá od nás, abychom svědomitě plnili své povinnosti a dovedli pro něho a jeho věc také něco trpěti. Posílá na nás také různé zkoušky. Duše však, které mu věrně slouží, které kříž svůj trpělivě nesou a ve zkouškách obstojí, naplňuje často vzácnou útěchou, se kterou se žádná rozkoš pozemská nedá srovnati. Jenom naše nedbalost, naše dobrovolná rozptýlenost a naše pozemské smýšlení jsou příčinou, že útěchy Boží dosti nepoznáváme nebo ji dosti nezakoušíme.

d) Quoniam apud te est fons vitae; et in lumine tuo videbimus lumen. - Božské útěchy zde na zemi a též čisté radosti přirozené mohou jenom proto naše srdce, aspoň částečně, uspokojiti a šťastným učiniti, že jsou odleskem věčného Života a nekonečného Světla. Jaká tedy bude teprve naše blaže-

nost, až se na věky spojíme s tímto věčným Životem a ustavičně patřiti budeme na toto nestvořené Světlo! Jaká práce by se nám mohla zdáti příliš těžkou, který kříž příliš tvrdý, když myslíme na takovou odměnu! Naše lidská přirozenost, pouhý náš lidský rozum, nejsou samy schopny k nazírání na Bytost Boží; musí dostati od Boha zvláštní nadpřirozenou sílu „lumen gloriae, světlo slávy“. Toto světlo je dovršením a zdokonalením milosti posvěcující a jeho stupeň a tím také stupeň blaženosti nebeské záleží na stupni milosti posvěcující, v které kdo zemřel. Náš věčný osud tedy záleží na stupni milosti, který budeme míti při smrti.

36.

Zdánlivý blahobyť nespravedlivých a opravdové štěstí spravedlivého.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Noli aemulari in malignantibus** (indignari propter malignantes); * **neque zelaveris** (invidia movearis) (**contra**) **facientes iniquitatem!**¹

2. **Quoniam tamquam foenum velociter arescent;** * **et quemadmodum olera herbarum** (virides herbae) **cito decident.**

3. **Spera in Domino, et fac bonitatem; et (sic) inhabit a** (inhabitare poteris) **terram² et pasceris** (nutrieris) [**in**] **divitiis eius.**

4. **Delectare in Domino, *** **et dabit tibi petitiones cordis tui.**

5. **Revela** (Committe) **Domino viam tuam, et spera in eo; *** **et ipse faciet.**

6. **Et educet** (manifestabit) **quasi lumen iustitiam**

tuam; et iudicium (ius) tuum tamquam meridiem; * subditus esto Domino, et ora (ad) eum.

7. Noli aemulari in eo (indignari propter eum), qui prosperatur in via sua; * in homine faciente (propter hominem facientem) iniustitias.

8. Desine ab ira, et derelinque furorem; * noli aemulari (indignari), ut (ne sic) (rem) maligneris³ (peiores facias).

9. Quoniam qui malignantur (male agunt), exterminabuntur; * sustinentes (sperantes) autem (in) Dominum, hereditabunt terram.

10. Et adhuc pusillum, et non erit (existet) peccator; * et quaeres locum eius et non invenies.

11. Mansueti autem hereditabunt terram * et delectabuntur in multitudine pacis.

12. Observabit (Machinabitur) peccator (contra) iustum; * et stridebit super eum dentibus suis.⁴

13. Dominus autem irridebit eum; * quoniam prospicit (praevidet), quod veniet dies eius.⁵

14. Gladium evaginaverunt peccatores; * intenderunt arcum suum,

15. ut deiciant (prosternent) pauperem et inopem, * et trucidant rectos corde.

16. Gladius eorum intret corda ipsorum; * et arcus eorum confringatur.

17. Melius est modicum (quod habet) iusto, * super divitias peccatorum multas.

18. Quoniam brachia peccatorum conterentur; * confirmat (sustentat) autem iustos Dominus.

19. Novit Dominus dies immaculatorum;⁶ * et hereditas eorum in aeternum erit.

20. Non confundentur in tempore malo, et in die-

bus famis saturabuntur; quia (profecto) peccatores peribunt.

21. Inimici vero Domini mox ut (vix dum) honorificati fuerint et exaltati: * deficientes (marcescentes) quomadmodum fumus deficient.

22. Mutuabitur peccator, et non solvet; * iustus autem miseretur (large distribuit) et (tamen) tribuet (largiri potest).

23. Quia benedictes ei (benedicti ab eo) hereditabunt terram; * maledictes (maledicti) autem ei disperibunt (ab eo exterminabuntur).

24. Apud Dominum (A Domino) gressus hominis dirigentur; * et viam eius volet (favore prosequitur).

25. Cum ceciderit, non collidetur (laedetur), * quia Dominus supponit manum suam.

26. Junior fui; etenim (nunc) senui: * et non vidi iustum derelictum, nec semen (posteris) eius quaerens (quaerentes) panem.

27. Tota die miseretur (Assidue largitur) et commodat; * et semen (posteritas) eius in benedictione erit.

28. Declina a malo, et fac bonum: * et inhabita (inhabitabis) (in terra promissa) in saeculum saeculi.

29. Quia Dominus amat iudicium (iustitiam), et non derelinquet sanctos suos; * in aeternum conservabuntur.

30. Iniusti punientur; * et semen (posteritas) impiorum peribit.

31. Iusti autem hereditabunt terram, * et inhabita bunt in saeculum saeculi super eam.

32. Os iusti meditabitur (profert) sapientiam; * et lingua eius loquetur iudicium (quod iustum est).

33. Lex Dei eius (est) in corde ipsius; * et non supplantabuntur (vacillabunt) gressus eius.

34. Considerat (Insidiatur) peccator iustum (iusto), * et quaerit mortificare (occidere) eum.

35. Dominus autem non derelinquet eum in manibus eius; * nec damnabit (damnare sinet) eum, cum iudicabitur (iudicium fiet) illi.

36. Exspecta (Spera) (in) Dominum, et custodi viam eius: et exaltabit te, ut hereditate capias terram; * cum perierint peccatores, (id) videbis.

37. Vidi impium superexaltatum (valde superbum), * et elevatum sicut cedros Libani;

38. et (deinde) transivi, et ecce non erat; * et quae-sivi eum, et non est iuventus locus eius.

39. Custodi innocentiam et vide (observa) aequitatem, * quoniam (tales) sunt reliquiae (ultimae sortes) homini pacifico.⁷

40. Iniusti autem disperibunt simul (destruentur cuncti); * reliquiae (posteriores) impiorum interibunt.

41. Salus autem iustorum a (in) Domino; * et protector eorum (ille) in tempore tribulationis.

42. Et adiuvabit eos Dominus et liberabit eos; * et eruet (eripiet) eos a peccatoribus, et salvabit eos: quia speraverunt in eo.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm má sice nadpis „od Davida“, ale většina exegetů, i katolických, připisuje jej z dobrých důvodů době pozdější. Líčí, podobně jako žalmy 48. a 72., zdánlivé štěstí nešlechtných, jejich konečný osud a skutečné štěstí spravedlivého. Tyto myšlenky

se v různých obměnách opakují v žalmu od začátku až do konce. Knězi může býti útěchou v těžkých strádáních a pokořeních a povzbuzením k mocné důvěře v Boha.

C) P o z n á m k y.

¹ „Nehorši se k vůli těm, již páchají zlo, nežárli na ty, kteří činí nepravost“ (proto totiž, že se jim na zemi dobře daří).

² „Budeš přebývat v zemi (zaslíbené).“ Přebývat v zemi zaslíbené značilo pro Izraelitu vrchol blaha.

³ „nehorši se, abys věc ještě horší neučinil“. Závist a rozmrzelost nic nepomůže, naopak dopouštíme se jí hříchu a pyšné nešlechterníky ještě více jí zatvrzujeme.

⁴ „Skrípe na něho zuby svými.“ Líčí se tu nešlechterník jako divoké zvíře, chystající se k útoku.

⁵ „neboť vidí, že se blíží den jeho“ (t. j. den smrti, soudu a trestu).

⁶ „Znáť Bůh dny bezúhonných“ (t. j. pečuje o všechny jejich dny; podle jiných: dá jim dlouhé dny života).

⁷ „Takový (šťastný) je konečný osud člověka pokojného“ (podle jiných: neboť hojné potomstvo má člověk pokojný).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Noli aemulari in malignantibus, neque zelaveris facientes iniquitatem. Noli aemulari, ne maligneris. Quoniam qui malignantur exterminabuntur; sustinentes autem Dominum ipsi hereditabunt terram.*

2. p.: Modleme se, abychom se nehoršili nad zdánlivým štěstím nešlechterných, ale v pevné důvěře v Boha i v nedostatku a neuznání věrně mu sloužili.

1. Je přirozeno, že při pohledu na blahobyť a štěstí nespravedlivých vzniká mimoděk v duši jistá pochybnost o prozřetelnosti Boží, nebo i závist a rozhořčení, zvláště, musíme-li od nich snášeti příkoří a neuznání. Žalm nás poučuje, jak vrátke je toto štěstí nešlechterníků. Bůh nedává jim svého požehnání; zlo, které strojili jiným, obrací se proti nim samým; památka jejich bývá neblahá; a věčný osud jejich, nepolepsí-li se zavčas, nanejvýš nešťastný.

Není tudíž žádné příčiny k závisti, zvláště když jí stav věcí nezměníme, nýbrž naopak vše ještě zhoršíme.

a) *Noli aemulari in malignantibus; neque zelaveris facientes iniquitatem. Observabit quidem peccator iustum et stridebit super eum dentibus suis. Gladium evaginaverunt peccatores; intenderunt arcum suum. Noli tamen aemulari, ne maligneris.* - Samo Písmo svaté předpokládá, že blahobyt a sláva nešlechtných mohou v nás vzbuditi závist, odpor a pochybnosti o prozřetelnosti Boží, zvláště, když my sami jsme při tom od takových lidí neuznávání nebo utiskování. Jsou to pokušení, která nejsou ještě hříchem, jestliže k nim nepřivoliíme. Žalm uvádí nám tu jeden důvod, proč se jim nemáme poddávat: abychom „věc nezhoršili“ (ne maligneris, ne rem peiorem facias). Jistě svou závisti a pokleslostí stav věcí nezměníme, dopouštíme se jenom hříchu a protivníky své ještě více popudíme.

b) *Quoniam tamquam foenum velociter arescent; et quemadmodum olera herbarum cito decident. Et adhuc pusillum, et non erit peccator; et quaeres locum eius et non invenies. Inimici Domini mox ut honorificati fuerint et exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient. Vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libani. Et transivi et ecce non erat; et quaesivi eum, et non est inventus locus eius.* - Druhý důvod, proč se máme varovati závisti a proč nesmíme pochybovati o moudrosti a prozřetelnosti Boží, je vrátkost štěstí a slávy nešlechtníků. Co je více pomíjející než pára nebo dým, které hned mizejí anebo tráva, jež počne hned usychati, jakmile je sežata. Právě, když takoví lidé se domnívají, že jsou na vrcholu bohatství a moci, přichází bolestný a ponižující pád.

c) *Gladius eorum intret in corda ipsorum; et arcus eorum confringatur. Quoniam brachia peccatorum conterentur. Mutuabitur peccator et non solvet.* - Pyšní hříšníci spoléhají na zevnější prostředky. Ale co jim pomůže, že shromažďují nové pokla-

dy, když při tom nemají požehnání Božího, takže čím více lakotí, tím větší nedostatek cítí; co jim pomohou všechny zevnější prostředky, když Bůh „poláme jejich lučiště“ a „zpřeráží jejich ramena“? Zlo, které připravovali druhým, obrací se proti nim samým, „meč jejich vnikne jim do vlastního srdce“.

d) *Iniusti autem disperibunt simul; reliquiae impiorum interibunt.* - Jeden z trestů, kterým často hrozívá Písmo svaté hříšníkům jest ten, že jejich památka vyhyne, nebo že památka jejich u potomstva bude neblahá. Dokud žili, zdálo se, že je všichni velebí a ctí, ale sotvaže zavrou oči, je patrné, jak málo upřímného bylo na těchto chvalách. Požehnaná by měla být památka každého kněze. Jak smutné, kdyby i o některém knězi mělo platiti „reliquiae eius interibunt.“

e) *Quoniam qui malignantur, exterminabuntur. Dominus autem irridebit eum, quoniam prospicit, quod veniet dies eius.* - Největším štěstím dítky a nejlepší jeho odměnou je laskavý úsměv dobrého otce. Daleko větší cenu má úsměv lásky a milosti Boží. Jak hrozný je tedy asi smysl slov, když se praví o hříšníkovi, že „Bůh se mu bude vysmívati“, a jaký to bude asi děsný den pro hříšníka, který se nazývá „dnem jeho“. Bude to den, v němž se vyplní: „zlé činící budou vyhlazeni.“

2. Žalm popisuje nejenom nestálost štěstí a bláhobytu nespravedlivých a jejich nešťastný osud, nýbrž ukazuje též, jak Bůh odměňuje spravedlivé a jim žehná. Ale velmi též zdůrazňuje, co jest jim činiti, aby si přízeň Boží získali. Musí pevně důvěřovati v Boha, zachovávat jeho svatou vůli, modliti se k němu. Mají sloužiti Bohu s myslí radostnou. Mají o pravdách Božích často rozjímati a druhým je sdělovati. Mají zejména vynikati milosrdnou láskou a dobročinností.

a) *Spera in Domino et fac bonitatem. Revela Domino viam tuam, et spera in eo. Subditus esto Domino et ora eum. Declina a malo et fac bonum. Exspecta Dominum, et custodi viam eius. Custodi*

innocentiam et vide aequitatem. - Tak zdůrazňuje Duch svatý v různých obměnách tři veliké povinnosti životní, jež musíme sami zachovávat a které musíme hlásati druhým: neomezenou důvěru v Boha, pokornou poslušnost jeho svaté vůli a horlivou modlitbu. Přemýšlejme a uvidíme, že všechny naše nedostatky a všecek náš neklid pocházejí konečně odtud, že nejsme dosti věrni v plnění těchto tří povinností.

b) *Delectare in Domino!* - Nesčetněkrát vybízí nás Písmo svaté k posvátné radosti, k radostné službě Boží. A vskutku, Bůh je tak dobrý, toho, co od nás žádá, je tak málo, odměna je tak hojná, že nám nemůže býti těžko s radostí konati vůli Boží. Ale naše vášně nás táhnou k zemi, naše škarohlídství dívá se na všecko se stinné stránky, naše nevěrnost kalí náš duševní mír, naše pohodlnost hrozí se obětí Bohem žádaných. Odtud tak často trudnomyslnost a nechť k duchovnímu životu. Zkoumejme jejich příčiny a obnovme se v posvátné nadpřirozené radosti.

c) *Os iusti meditabitur sapientiam; et lingua eius loquetur iudicium. Lex Dei eius in corde ipsius.* - Máme-li míti pevnou důvěru v Boha, chceme-li s radostnou ochotou plniti vždy jeho vůli, mají-li býti naše modlitby sebrané a účinné, musíme častěji o Bohu, jeho vlastnostech, jeho zjevených pravdách rozjímati. To platí zvláště o knězi, v jehož srdci musí býti hluboko vepsán zákon Boží, aby mohl i druhým „loqui iudicium“. Máme tu zase příležitost zpytovat se, jak konáme kněžské rozjímání. Neopomíjme ho snad vůbec? věnujeme mu příhodný čas? zachováváme určitou metodu? odkud to, že naše rozjímání mají tak málo užitku?

d) *Iustus autem misereatur et tribuet. Tota die misereatur et commodat.* - Z různých ctností spravedlivého připomíná tu Písmo svaté výslovně milosrdnou lásku a dobročinnost. A vskutku je právě láska a dobročinnost nejlepším znamením šlechetného srdce a spravedlivého života, a získává nám

nejsnáze srdce lidská. Jak by se tedy neměl o tyto ctnosti snažiti kněz, jehož nejvlastnějším úkolem je činiti druhým dobře? Upřímná bliženská láska v myšlenkách, slovech a skutcích, soustrast s chudými, štědrost a pohostinnost stavu a poměrům odpovídající patří k nezbytným kněžským ctnostem.

3. Spravedlivý, jenž pilí těchto ctností, bude účasten milostí a odměn, které Bůh slibuje. Hospodin slibuje věrnému Izraelitovi požehnání i ve věcech pozemských, šťastné přebývání v zaslíbené zemi a zvláštní svou prozřetelnost. Ujišťuje jej, že bude ochotně slyšeti jeho modlitby a že bude žehnati i jeho potomstvu. Otvírá mu naději na blaženost věčnou. Všeho toho se dostane spravedlivému Nového zákona ještě u větší míře a ve vyšším smyslu.

a) *Inhabita terram, et pascaris in divitiis eius. Mansueti autem hereditabunt terram, et delectabuntur in multitudine pacis. Melius est modicum iusto super divitias peccatorum multas. Et in diebus famis saturabuntur. Non vidi iustum derelictum, nec semen eius quaerens panem. Iusti autem hereditabunt terram et inhabitabunt in saeculum saeculi super eam. Exaltabit te, ut hereditate capias terram.* - V Novém zákoně neodměňuje Bůh pravidelně už na tomto světě a my nečekáme zde na zemi zaslíbenou. Ale spravedlivý Nového zákona smí plným právem očekávati podobné a ještě větší odměny než věrný Izraelita. I v hmotných věcech mu zpravidla žehnává Bůh. Aspoň nikdy ani jemu ani jeho blízkým nebude chyběti chleba; a třeba má oproti boháčům tohoto světa málo, je při tom spokojenější než oni ve svém blahobytu. Celou přírodu s jejími poklady dává Bůh takoruka v jeho službu. A ještě jiným způsobem člověk spravedlivý a věrný sluha Boží má jaksí v držení celou zemi: svou láskou a dobrotou si získává srdce lidská.

b) *Spera in eo, et ipse faciet. Et educet quasi lumen iustitiam tuam, et iudicium tuum tamquam meridiem. Novit Dominus dies immaculatorum. Non confundentur in tempore malo. Apud Dominum*

gressus hominis dirigentur, et viam eius volet. Cum ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. Dominus autem non derelinquet eum in manibus eius; nec damnabit eum, cum iudicabitur illi. - Velikou útěchou musí nás naplniti toto příslibení zvláštní prozřetelnosti dané věrným služebníkům Božím. Tak mnohá starost doléhá na duši; ale buďme klidni, vždyť „on všechno spraví“. Život přináší mnoho nebezpečí pro tělo i duši; ale proč bychom se báli, když Hospodin „dodává síly krokům člověka, prokazuje přízeň cestě jeho, takže když klopýtne, nenarazí, ježto Pán za ruku ho drží?“ Máme snad nepřátele, kteří nám chtějí uškoditi; ale „Pán nevydá nás v ruce jejich, nedá, abychom odsouzeni byli, pohnáni-li jsme k soudu“. Můj dobrý Bože, odevzdávám se zcela a bez výhrady do této tvé laskavé prozřetelnosti!

c) *Et dabit tibi petitiones cordis tui.* - Za nejšťastnějšího člověka považují toho, jemuž se vždy všechno děje po vůli. Věrnému sluhovi Božímu dostává se skutečně takového štěstí. Bůh slyší jeho modlitby a plní jeho přání, pokud je to k jeho dobrému. Nechtěli bychom i my býti účastni takového štěstí?

d) *Sustinentes autem Dominum ipsi hereditabunt terram. Et hereditas eorum in aeternum erit. Et semen illius in benedictione erit. Et inhabita in saeculum saeculi. Iusti autem hereditabunt terram; et inhabitabunt in saeculum saeculi super eam. Et adiuvabit eos Dominus et liberabit eos; et eruet eos a peccatoribus et salvabit eos; quia speraverunt in eo.* - Všecka dobrodiní pozemská nejsou ničím proti odměně věčné, již slibuje Bůh svým věrným. Vysvobodí je ode všeho zla tohoto světa, spasí je, dá jim v držení dědictví nebeské na věky; na zemi pak po smrti požehná jejich památku. Jak bych byl pošetilý, kdybych nechtěl přinášeti oběti, které mi zajišťují takové štěstí a takovou slávu!

**Hlíšník nemocí a pronásledováním trestaný
prosí lítostivě Boha za smilování
a zmírnění trestů.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Domine, ne in furore (ira) tuo arguas (castiges) me * neque in ira (indignatione) tua corripias (punias) me.

2. Quoniam (Etenim) sagittae tuae infixae sunt mihi * et confirmasti super me (imposuisti mihi) manum tuam;¹

3. non est sanitas in carne mea a facie irae tuae (ob iram tuam) * non est pax (valetudo) ossibus meis a facie peccatorum meorum (ob peccata mea).

4. Quoniam iniquitates meae supergressae sunt (altiores sunt quam) caput meum * et sicut onus grave gravatae sunt super me.

5. Putruerunt (Foetent) et corruptae sunt (suppurant) cicatrices meae * a facie insipientiae meae² (ob insipientiam meam).

6. Miser factus sum et curvatus sum (ob infirmitatem) usque ad finem (vehementer); * tota die contristatus ingrediebar.

7. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus³ (inflammatione) * et non est sanitas in carne mea.

8. Afflictus sum et humiliatus sum nimis, * rugiebam a gemitu cordis mei⁴ (velut mugitu leaenae).

9. Domine, ante te omne desiderium meum⁵ (notum est) * et gemitus meus a te non est absconditus.

10. Cor meum conturbatum est, dereliquit me vir-

tus mea (robur meum) * et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum (ipsum quoque deficit).

11. Amici mei et proximi mei * adversum (ad) me (quidem) appropinquaverunt et (sed) (consilii inopes) steterunt,

12. et qui iuxta me erant (propinqui mei) de longe steterunt;⁶ * et vim faciebant (mihi), qui quaerebant animam meam;

13. et qui inquirebant (intentabant) mala mihi, locuti sunt vanitatem (iniquitatem) (contra me); * et dolos tota die meditabantur (assidue moliebantur).

14. Ego autem tamquam surdus non audiebam * et sicut mutus non aperiens os sum.

15. Et factus sum sicut homo non audiens * et non habens in ore suo redargutiones.⁷

16. Quoniam in te, Domine, speravi, * tu exaudies me, Domine, Deus meus.

17. Quia dixi (cogitavi): nequando supergaudeant mihi (ne forte derideant me) inimici mei, * et dum commoventur (labuntur) pedes mei, super me magna locuti sunt (sese efferant).

18. Quoniam (Etenim) ego in flagella paratus (ad lapsum inclinatus) sum, * et dolor meus in conspectu (est) meo semper.⁸

19. Quoniam iniquitatem meam annuntiabo (confitebor), * et cogitabo pro peccato meo (metuam ob peccatum meum).

20. Inimici autem mei vivunt (prosperant) et confirmati (fortes) sunt super (contra) me, * et multiplicati sunt, qui oderunt me inique.

21. Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant (exprobrabant) mihi, * quoniam sequebar bonitatem.

22. Ne derelinquas me, Domine, Deus meus, * ne discesseris a me.

23. Intende (Propera) in adiutorium meum, Domine, * Deus salutis meae.

**B) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í
ž a l m u.**

Žalm je podle nadpisu od Davida, a to zcela souhlasí s jeho obsahem i formou. Královský pěvec vyjadřuje lítost nad hříchem svým a líčí tresty, které jej za hřích stihly; nejprve bolesti tělesné (1-8), pak úzkost duševní a opuštěnost ode všech přátel (9-15). Na konec vyslovuje obavu, že ho postihnou ještě větší utrpení, ale zároveň prosí s důvěrou za vysvobození (16-23). Svým obsahem hodí se žalm za kající a též na den Dušiček a na Velký pátek.

C) P o z n á m k y.

¹ Obraz líčí nemoc jako šíp Boží do těla se vrážející a jako ruku Boží těžce doléhající.

² Hřích má kořen v pošetilosti lidské a proto se i sám nazývá pošetilostí.

³ „Moje bedra jsou celá zapálená“; nebo též (podle Vulg.) jsou plna hanby (nemoc se považuje za následek hříchů).

⁴ Žalmista přirovnává veliký nářek těžce nemocného řevu šelmy.

⁵ Tobě, Bože, je známá celá má touha po odpuštění a zmírnění trestů.

⁶ Přátelé a příbuzní sice přijdou, ale, plni hrůzy nad zuboženým stavem nemocného a nemohouce mu pomoci, zůstanou státi opodál.

⁷ Nevěděl jsem, co bych jim odpověděl.

⁸ Nejsem jist před pádem bez pomoci Boží (v lat. textu = jsem stále vydán utrpením), a můj ubohý stav (dolor) je mi stále na očích (jsem si ho vědom)

D) Rozjímání.

1. p.: Miser factus sum, et curvatus sum vehementer; tota die contristatus ingrediebar. Domine, ad te omne desiderium meum, et gemitus meus a te non est absconditus.

2. p.: Dej mi, Pane, milost, abych dobře snášel tělesná a duševní utrpení, jimiž mě chceš navštěvovati.

1. Žalmista, líče bolesti a rány svého těla, připomíná nám všechna ta tělesná utrpení, jež jsou nyní po pádu v ráji údělem ubohého lidstva, a z nichž aspoň něco musí zakoušeti každý z nás. Pohled na tento smutný následek prvního hříchu učí nás, jak velká je zloba těžkého hříchu. Naše vlastní bolesti a nemoci jsou trestem také za naše osobní hříchy. Ale jsou zároveň vzácnou milostí: prostředkem, abychom se cvičili v mnohých ctnostech a cestou k lásce Kristově.

a) *Quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi; et confirmasti super me manum tuam. Non est sanitas in carne mea, non est pax ossibus meis. Putruerunt et corruptae sunt cicatrices meae. Quoniam lumbi mei impleti sunt inflammatione.* - Komu by se při těchto slovech žalmistových nevybavil obraz všech těch utrpení, nemocí, neštěstí, která od vyhnání z ráje až po dnešní den stíhala a stíhají ubohé lidstvo? Kolik je střech, pod nimiž by nebylo nějakého bolu, a mnohé skrývají pod sebou někdy hrozná a skoro nepopsatelné bolesti. Kolik nemocí a utrpení, kolik nářků, bolestných výkřiků, slz, zvláště v nemocnicích, kolik srdcervoucích scén na místech velikých neštěstí: železničních a lodních katastrof, výbuších v dolech, zemětřeseních, na bojištích! Děsivý to pohled, a přece musíme s žalmistou doznati, že všechna tato utrpení jsou „šipy Boží“, a že je to jeho ruka, která tak těžce doléhá na nešťastné lidstvo. Čím to, že Bůh nejsvětější a nanejvýš milosrdný všechno to na lidi dopouští? Zjevení dává nám na to odpověď: všechno to je následek dědičného hříchu, všechno to by nebylo, kdyby nebýval spáchán první hřích. O jak hrozná zloba je tedy i v jednom těžkém hříchu! Můj Bože, osvět mne, abych pochopil

toto veliké tajemství zloby a neštěstí hříchu, nikdy a za žádnou cenu Tě více těžkým hřichem neurazil a s největší horlivostí duše z hříchů vysvobozoval a před hřichem chránil!

b) *Quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi; et confirmasti super me manum tuam. Non est sanitas in carne mea, non est pax ossibus meis. Putruerunt et corruptae sunt cicatrices meae. Quoniam lumbi mei impleti sunt inflammatione. Et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum. Quoniam ego in flagella paratus sum; et dolor meus in conspectu meo est semper.* - Komu z nás Pán Bůh poslal nějakou trapnou nemoc, ten může myslet při těchto slovech na svůj vlastní kříž. A všem nám toto líčení připomíná utrpení a bolesti, které pravidelně předcházejí smrt a které pravděpodobně i na nás čekají. Jaká bude má nemoc a jaké mé bolesti? Budou to jako rozžhavené šípy pronikající tělo, bude to, jako by těžká železná ruka svírala hlavu a skráně, bude to smrtelná únava celého těla, nebo kruté bolesti v kostech, hnisající rány, vnitřní zápal a sžíravá horečka? Pozbudu snad nemocí nebo stářím světla svých očí? Bude to nemoc všechny tyto různé druhy bolesti v sobě spojující? Nikdo z nás to neví; ale to víme, že všechny nemoci a bolesti jsou „šípy Boží“, že Bůh sám klade křížem na nás svou ruku. Zbožný Izraelita viděl v utrpení trest Boží. A jsou jistě bolesti i pro nás trestem za naše hříchy. Ale jejich cena a význam jest ještě větší: jsou to milosti, které nám pomáhají k dokonalosti a vedou nás k lásce Boží. Dávají nám příležitost, abychom se cvičili v trpělivosti, pokoře a jiných ctnostech, připodobňují nás trpícímu Kristu Pánu, Pán Bůh nás jimi tříbí a zbavuje všech nezřízeností, a snášíce je odevzdaně, ukazujeme svou lásku k Pánu Bohu. Můj Bože, přijímám už nyní s odevzdaností z ruky Tvé všechny nemoci a bolesti, které mi pošleš, abych si jimi své hříchy odpykal a získal si Tvoji lásku!

2. Stejně trpkým ovocem prvního hříchu jako bolesti tělesné jsou i utrpení duševní. Můžeme, nava-

zující na slova žalmu, uvažovati o některých z nich: Zármutek a pokleslost mysli, pronásledování od nepřátel, nepochopení u představených a nevědk od přátel a těch, jimž jsme prokázali dobrodiní. I tato duševní muka stávají se vzácným prostředkem duchovního života, když je snášíme v pravém duchu. Nejdokonaleji snášíme příkoří a nevědk, když mlčíme, se neomlouváme a se nehájíme, ani tehdy, když bychom to mohli činiti zcela po právu a spravedlnosti.

a) *Miser factus sum et curvatus sum vehementer: tota die contristatus ingrediebar. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus. Afflictus sum et humiliatus sum nimis. Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea.* - U každého z nás dostaví se někdy taková doba duševní stísněnosti, neútechy a malomyslnosti. Vědomí vlastní slabosti, vzpomínka na hříchy z minulosti a chyby v přítomnosti, pohled na zkaženost světa, různé ztráty, neúspěchy, nedorozumění a neuznání: všechno to doléhá někdy těžce na naši duši a naplňuje nás zármutkem. Snášejme takové kříže trpělivě; těšme se myšlenkou, že jsou to jenom přechodné stavy a že Pán Bůh pošle zase útechu. Především se posilujme myšlenkou na Krista Pána, který svým přehořkým vnitřním utrpením v zahradě getsemanské nám zasloužil milost a sílu pro naše duševní boly.

b) *Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates; et dolos tota die meditabantur. Dum commoventur pedes mei, super me magna locuti sunt. Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt super me; et multiplicati sunt, qui oderunt me inique. Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.* - Má snad některý z nás také takové nepřátele, kteří přemýšlejí, jak by mu uškodili, strojí mu úklady, mají škodolibou radost z jeho neštěstí a neúspěchů, jej nenávidí, dobrodiní odplácejí jenom zlým a jej pomlouvají? Může-li si říci, že není sám vinen na takovém nepřátelství, pak nechť se raduje, že všechno to trpí

„quoniam sequebatur bonitatem“, a že tím má příležitost napodobovati božského Mistra, který všechno to chtěl snášeti v mnohem větší míře.

c) *Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt. Et qui iuxta me erant, de longe steterunt.* - Snad ještě více než pronásledování a příkoří se strany nepřátel, bolivá nevděk a neporozumění od těch, kteří jsou nám blízcí. Přítel, na něhož jsme se spoléhali, opustí nás nebo se ukáže nevěrným, právě když jsme jeho pomoci a rady nejvíce potřebovali, příbuzní chovají se k nám chladně, protože jsme nevyhověli nějakému jejich neoprávněnému přání, představení, na něž jsme se v nějaké záležitosti s důvěrou obrátili, nám neporozumějí, duše, o jejichž spásu a zdokonalení jsme s velikým úsilím pracovali, ukazují se nevděčnými k milosti Boží a k našim snahám. Kdo by to zazlival srdci kněžskému, že ho to všechno bolí? Ale co je to všechno proti bolesti Krista Pána, jež jeho krajané vyhánějí z rodného městečka, kterého příbuzní prohlašují za pomatence, jemuž lid po tolika prokázaných dobrodiních volá: „Ukřižuj!“, kterého učedník od něho tak vyznamenaný zapírá a jiný apoštol také vzácnými milostmi obdařený, za bídný groš zrazuje!

d) *Ego autem tamquam surdus non audiebam; et sicut mutus non aperiens os suum. Et factus sum sicut homo non audiens, et non habens in ore suo redargutiones.* - Není nám zakázáno naříkati a stěžovati si při pokořeních, příkořích a neuznáních, a můžeme se i hájiti a omlouvati, byli-li jsme narčeni nebo odstrčeni nespravedlivě. Ano, byli bychom i povinni se hájit, jednalo-li by se o čest Církve nebo duchovního stavu. Ale vyjma tento řečený případ je dokonalejší, když i nespravedlivé posuzování a jednání snášíme mlčky beze vši omluvy. Mnozí světcí, jako sv. Jan od Kříže, sv. Josef Kalasanský, sv. Jan František Regis, sv. Jan Bosco dovedli i velmi těžká nespravedlivá obvinění, někdy i od spolubratří nebo představených pocházející, s úpl-

nou odevzdaností, bez výmluvy a omluvy dlouhou dobu snášeti. Je to jistě vysoký stupeň pokory a lásky ke Kristu Pánu, když někdo si zvolí pro Pána Ježíše, aby ho lépe napodoboval, raději cestu utrpení, ačkoli by bez jakékoli i všední chyby mohl mu sloužiti i jinou, lehčí cestou. Prosme božského Mistra, aby nám dal poznati vznešenost a krásu tohoto stupně dokonalosti, a hleďme si tuto milost zasloužiti tím, že odevzdaně snášíme aspoň ta pokoření a neuznání, která jsme si právem zasloužili.

3. Tělesná a duševní utrpení jsou tedy spravedlivými tresty za naše hříchy a zároveň účinnými prostředky k dokonalosti. A přece je snášíváme tak neradi a tak nedokonale; ano stěžujeme si, že nám Pán Bůh posílá kříže těžší, než jsme si zasloužili a než můžeme nésti. Příčina je, že si dosti neuvědomujeme tíži a množství svých hříchů, a že nedůvěřujeme dosti v Pána Boha, s jehož milostí můžeme každý, i velmi těžký kříž trpělivě nésti. Uvažujme tedy podle slov žalmistových, že naše hříchy zasluhují větší utrpení, než jaké nám Bůh posílá, a že Bůh nám vždycky dá sílu, abychom všecky kříže dobře snesli.

a) *Quoniam iniquitates meae supergressae sunt caput meum; et sicut onus grave gravatae sunt super me. Quoniam iniquitatem meam annuntiabo; et metuam ob peccatum meum.* - Jeden jediný těžký hřích je takové zlo, že všechna neštěstí a soužení tohoto světa nejsou zaň ještě dostatečným trestem a nemohou sama v sobě dáti zaň zadostučinění. A já jsem snad zhřešil tolikráte, že o mně vpravdě platí slova: *iniquitates meae supergressae sunt caput meum, et sicut onus grave gravatae sunt super me!* Chci tedy znovu a znovu hříchy své vyznávati, chci se z nich káti, a pošle-li mi Pán Bůh nějaký citelný kříž, chci jej trpělivě nésti u vědomí, že je přece vždy ještě menším trestem, než který jsem zasloužil za své viny.

b) *Domine, ante te omne desiderium meum, et gemitus meus a te non est absconditus. Quoniam in*

te, Domine, speravi; tu exaudies me, Domine, Deus meus. Ne derelinquas me, Domine, Deus meus; ne discesseris a me. Intende in adiutorium meum, Domine, Deus salutis meae! - Ovšem, jenom s pomocí Boží můžeme dokonale snášeti utrpení těla a duše. Ale Bůh nám jistě pomůže; vždyť zná všechny naše touhy a slyší naše lkání; je naší nadějí, útočištěm a spásou; je stále při nás a proto nás jistě neopustí v době úzkosti. Ó Bože, dej mi milost a sílu, abych dobře snášel kříže, které mi tento rok, tento týden, které mi dnes pošleš!

38.

Krátkost a marnost života pohnutkou varovati se mamých řečí.

A) T e x t ž a l m u.

1. Dixi: Custodiam vias tuas,¹ * ut non delinquam in lingua mea.

2 Posui ori meo custodiam (capistrum); * cum consisteret peccator (etiamsi sese opponat impius) adversum me.²

3. Obmutui et humiliatus sum et silui (cum carui) [a] bonis;³ * et dolor meus renovatus est (recreduit).

4. Concaluit (Efferbuit) cor meum intra me; * et in meditatione (consideratione) mea (harum rerum) exardescet (in me) ignis,

5. ^{a)}locutus sum in lingua mea.⁴ ^{b)}Notum fac mihi, Domine, finem meum,

6. et numerum dierum meorum, quis (adhuc) est, * ut sciam, quid (annorum adhuc) desit mihi.⁵

7. **Ecce mensurabiles**⁶ (palma mensuratos) **posuisti dies meos; * et substantia** (aetas) **mea tamquam nihilum ante te.**

8. **Verumtamen, universa** (Profecto mera) **vanitas * (est) omnis homo vivens.**

9. **Verumtamen in imagine** (Profecto sicut umbra) **pertransit homo; * sed et frustra conturbatur**⁷ (pro nihilo curis anxietur).

10. **Thesaurizat** (Coacervat thesauros); *** et ignorat, cui congregabit ea.**

11. **Et nunc quae est expectatio** (spes) **mea? Nonne Dominus? * Et substantia mea** (fundamentum spei meae) **apud te est.**

12. **Ab omnibus iniquitatibus meis erue me;**⁸ *** (in) opprobrium insipienti dedisti (ne tradas) me!**

13. **Obmutui (iam) et non aperui os meum,**⁹ **quoniam tu (iam hoc) fecisti. * Amove a me plagas meas!**

14. **A fortitudine manus tuae** (Sub forti manu tua) **ego defeci in increpationibus** (castigationibus); *** propter iniquitatem corripuisti (punisti) hominem;**¹⁰

15. **et tabescere fecisti sicut araneam animam eius. * Verumtamen vane conturbatur** (Profecto pro nihilo curis anxietur) **omnis homo.**

16. **Exaudi orationem meam, Domine, et deprecationem meam; * auribus percipe lacrimas meas!**

17. **Ne sileas** (surdus sis): **quoniam advena ego sum apud te et peregrinus;**¹¹ *** sicut omnes patres mei.**

18. **Remitte mihi, ut refrigerer** (exhilarescam), **priusquam abeam** (decedam), *** et amplius (hic) non ero.**¹²

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalmista (podle nadpisu David) napřed na sebe žaluje, že ve velkém utrpení a pokoření nejprve sice trpělivě mlčel, pak ale bolestí překonán, neprozřetelným slovem se prohřešil (1-5a); nyní toho lituje, prosí Boha, aby mu dal lépe poznati vlastní nicotu, mu odpustil a už jej nevydával výsměchu druhých (5b-12). Nakonec obnovuje své předsevzetí, že bude v trpělivosti mlčeti, a prosí Hospodina, aby jej uchránil od těžkých utrpení anebo aspoň něco ulehčení před smrtí mu popřál (13-18). Kněz má v žalmu pěknou modlitbu a nalézá v něm útěchu při různých protivenstvích, zvláště pomluvách, ale též poučení, že se má sám varovati chyb jazyka.

C) Poznámky.

¹ Cesty tvé spravedlnosti, tvých příkázání.

² „Dám na ústa svá uzdu“ (lat.: budu ústa svá ostříhati), i když mi můj protivník bude odporovati.“

³ Mlčel jsem (při příkoří) a snášel jsem vše trpělivě, když jsem byl zbaven všeho štěstí (podle některých: a mlčel jsem více než bylo dobré).

⁴ Žalmista tu a v předešlém verši líčí, jak konečně po dlouhém mlčení srdce jeho (netrpělivostí) vzplanulo, oheň rozhořčenosti se v něm vznítíl, a on se dal strhnouti k přenáhleným slovům.

⁵ Řečnická otázka, vyjadřující názorně krátkost a pomíjejícnost lidského života.

⁶ Dny „měřitelné“, hebr. = na píd se měřící, t. j. velmi krátké.

⁷ Práce a činnost člověka za krátkého jeho pozemského života se líčí jako bezúčelné děláni hřmotu.

⁸ Prosí za odvrácení trestů svých hříchů a za odpuštění hříchů.

⁹ Žalmista slibuje, že v budoucnosti bude při příkořích trpělivě mlčeti.

¹⁰ „Pod tíží ruky tvé klesám při tvých trestech; za provinění jeho potrestals člověka (mne).“

¹¹ Jako důvod, aby jej Bůh vyslyšel, uvádí žalmista, že je „cizincem a poutníkem před Hospodinem“; je zde sice ve vyhnanství, ale zároveň je přítelem Božím.

¹² Spravedlivým Starého zákona nebylo ještě nebe otevřeno. Myšlenka na záhrobí je naplňovala spíše jakousi tesknoutou. Odtud se vysvětlí prosba žalmistova, aby mu Hospodin ulehčil jeho pozemský osud, dříve než odejde do neznámého světa záhrobního.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, quis est, ut sciam, quid desit mihi.*

2. p.: Dej mi, Pane, milost, abych, maje před očima svůj věčný cíl a krátkost svého života, vždy dobře užíval svého jazyka.

1. Žalmista litující svého unáhleného nářku a slibující, že chce v protivenství mlčeti, dává nám poučení, jak máme užívatí svého jazyka. Kdo se vystříhá všech chyb jazyka, kráčí jistě cestou spravedlnosti. Zvláště se musíme mít na pozoru, abychom se jazykem neprohřešili, když se nám dostane pokoření, útisku a výsměchu. Protože kořenem chyb jazyka bývají neumrtvené vášně, musíme vášně své vytrvale a rozhodně přemáhati.

a) *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* - Není jistě malou věcí, ostříhati bedlivě a stále všechny cesty Boží, zachovávatí dokonale všechna jeho přikázání, plniti ve všem, všude a vytrvale jeho nejsvětější vůli. A žalmista si umiňuje, ostříhati cest Páně tím, že se neprohřeší jazykem. A vskutku, nikdo se nemůže vyvarovati všech hříšných a nedokonalých slov, nejsou-li i všechny jeho myšlenky a touhy svaté a není-li mužem rozhodného sebezáporu. Umiňme si tedy, že budeme jazyka svého dokonale ostříhati a vyprosme si milost k tomu, a budeme pak jistě kráčet cestou spravedlnosti.

b) *Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversus me.* - Těžko je mlčeti a trpělivost zachovati, když se nám dostane neuznání, pokoření, potupy a výsměchu. Ovšem, tam, kde neběží o naši soukromou osobu, nýbrž kde se v nás tupí Církev

a Kristus sám, můžeme a zpravidla musíme se různě opřít; jinak je však dokonalejší, když potupu přijmeme mlčky. Mysleme na Krista Pána, mlčky nejnepřávanější žaloby a urážky snášejícího, vzpomeňme si, že jsme za své hříchy mnohem většího zahanbení zasloužili, oběťme svůj bol za spásu těch, kteří nám ubližují. Často právě takové trpělivé mlčení odzbrojilo a obrátilo protivníka.

c) *Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis. Et locutus sum in lingua mea.* - Žalmista nám tu zřejmě praví, co bylo příčinou jeho netrpělivých a přenáhlených slov. Bylo to vzplanutí vášně hněvu nebo snad i pomsty. Nebudeme nikdy jisti před hříchy a chybami jazyka, nepřemůžeme-li své vášně. Proti které vášni jest mi zvláště bojovati?

2. Žalm podává nám též řadu motivů nebo myšlenek, které nám pomáhají k tomu, abychom se chyb jazyka vystříhali a jazyka dobře užívali. Je to myšlenka na náš věčný cíl, na krátkost a pomíjelnost našeho života, na naši slabost a nedostatečnost a na marnost všeho lidského počínání. Tento už sám v sobě tak krátký a ubohý život je ještě ztrpčen různými útrapami; je to namáhavá pouť, strmá cesta, jíž před tváří Hospodinovou kráčíme k nebeské vlasti.

a) *Notum fac mihi, Domine, finem meum. Et nunc, quae est expectatio mea? Nonne Dominus?* - Bůh je naším Tvůrcem a naším neomezeným Pánem. V něm máme jednou věčně spočinouti, on jediný jest „očekáváním naším“, k němu musí směřovati všechny naše skutky, naše slova, naše myšlenky a tužby. Všecko, co nesměruje k tomu věčnému cíli, nemá naprosto ceny, ano vede přímo nebo nepřímo k věčné záhubě. Mějme vždy pevně a jasně před očima tento cíl a pak se jistě vyvarujeme nejenom každého hříšného, ale i každého marného slova.

b) *Et numerum dierum meorum, quis est, ut sciam, quid desit mihi. Ecce mensurabiles posuisti dies meos.* - Vskutku, jak krátký a pomíjející je ži-

vot lidský! Kolik z našich současníků je už na onom světě! Čím déle žijeme, tím více se zužuje kruh našich známých a nám blízkých osob; každou chvíli slyšíme nebo čteme o smrti některého z nich, a mimoděk se vtírá na rty otázka: Kdypak asi přijdeš ty na řadu? Bylo by možno, že bychom drahocenný čas tohoto tak krátkého a pomíjejícího života mařili neužitečnými nebo dokonce znesvěcovali hříšnými slovy?

c) *Substantia mea tamquam nihilum ante te. Verumtamen tota vanitas omnis homo vivens. Verumtamen in umbra pertransit homo; sed et frustra conturbatur. Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius; verumtamen vane conturbatur omnis homo.* - Nejenom krátký a pomíjející je život lidský, ale tak nepatrně malé a marné samo v sobě je to, čím jej vyplňujeme. Víme ovšem, že i nepatrné skutky v milosti Boží vykonané a k věčnému cíli směřující mají velikou cenu; ale co jsou i tak zvaná veliká díla lidská sama v sobě? Buďme vždy proniknuti tímto přesvědčením o marnosti všeho počínání lidského; pak budeme pohlížeti na život vážně, a budeme tuto vážnost ukazovati také ve svých řečech.

d) *Thesaurizat, et ignorat, cui congregabit ea.* - Snad nejvíce se jeví marnost tohoto počínání lidského v marném snažení po statcích tohoto světa a v shromažďování peněz. Jak ubohý je takový člověk! Kolik starostí má, kolik odříkání, jak pracně shromažďuje; a konec konců „neví, komu to snáší“. Jeho trpce nashromádané poklady dostanou se často do rukou těch, na které ani nemyslel a pro které by jistě nebyl takové oběti přinášel, a kteří tyto statky brzo promarní. Takové konce mívá zejména lakota kněžská. A jakou odplatu může očekávati takový kněz na věčnosti?

e) *A fortitudine manus tuae ego defeci in inculpationibus; propter iniquitatem corripuisti hominem.* - Krátký a pomíjející je život lidský, málo ceny má samo v sobě všechno počínání lidské; a tento krátký a marný život je ještě plný různých běd

a útrap. Tolik utrpení vidíme všude kolem sebe, tolik ho snad zakoušíme ve svém vlastním životě: a přece jsme někdy ve svých řečech tak marniví, tak povrchní a neprozřetelní jako lehkomyslné a nezkušené děti. Přemýšlejme vážně, zdali některé z utrpení, které nám Bůh posílá, není trestem právě za chyby našeho jazyka.

f) *Quoniam advena ego sum apud te, et peregrinus, sicut omnes patres mei.* - Poutník, který touží dosáhnouti brzo svého cíle, nezdržuje se na cestě různými zbytečnostmi a malichernostmi; všecka touha vyhnancova v daleké cizině se nese po drahé vlasti. Považujme se za poutníky k věčnému cíli kráčející, za cizince, jejichž pravá vlast je na onom světě; pak jistě nepromarníme času marnivými myšlenkami a zbytečnými řečmi. Zvláště, pomyslíme-li, že jsme poutníky „před tváří Hospodínovou“, který všechny naše myšlenky vidí a každé naše slovo slyší.

39.

Hymnus vděčnosti za prokázaná dobrodlní, která se ukazuje lépe poslušností než obětmi.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Exspectans (-avi et) exspectavi Dominum, * et intendit mihi (inclinavit se ad me).**¹

2. **Et exaudivit preces meas; * et eduxit (extraxit) me de lacu miseriae (fossa perniciosa), et de luto faecis (coenoso).**²

3. **Et statuit supra petram pedes meos * et direxit (firmavit) gressus meos.**³

4. **Et immisit (indidit) in os meum canticum novum, * carmen Deo nostro.**

5. Videbunt multi (potentiam Dei) et timebunt * et sperabunt in Domino.

6. Beatus vir, cuius est nomen (in nomine) Domini spes [eius] * et qui non respexit (se convertit) in vanitates et insanias falsas (simulacra inania).⁴

7. Multa fecisti tu, Domine, Deus meus, mirabilia tua; * et cogitationibus tuis (cogitationes tuae) (pro nobis) non est qui similis sit tibi (sunt incomparabiles).

8. Annuntiavi (eas) et locutus sum: * multiplicatae (plures) sunt super numerum (quam ut narrari possint).

9. Sacrificium et oblationem noluisti, * aures autem (ad audiendam voluntatem Dei et oboediendum) perfecisti (forasti) mihi.⁵

10. Holocaustum et pro peccato (piaculum) non postulasti; * tunc dixi: Ecce venio.⁶

11. In capite (volumine) libri (Legis) scriptum (praescriptum) est de me (mihi), ut facerem voluntatem tuam. * Deus meus, (hoc) volui, et legem tuam (habeo) in medio (intimis) cordis mei.⁷

12. Annuntiavi iustitiam tuam in ecclesia magna (coetu numeroso), * ecce labia mea non prohibebo (claudam) (ad loquendum): Domine, tu (hoc) scisti.

13. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, * (sed) veritatem (fidelitatem) tuam et salutare (opus salvificum) tuum dixi (annuntiavi).

14. Non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam * a concilio multo (coram coetu numeroso).

15. Tu autem, Domine, ne longe facias (deneget) miserationes tuas a me (mihi) * misericordia

tua et veritas tua semper susceperunt (protexerunt) **me.**

16. Quoniam (Nam) **circumdederunt me mala,** **quorum non est numerus** (innumerabilia); *** comprehendere** (assecutae sunt) **me iniquitates meae,** et (sic) non potui, ut **viderem** (laete aspicerem).

17. Multiplicatae (Numerosiores) **sunt super capillos capitis mei; * et cor meum** (fortitudo mea) **dereliquit me.**

18. Complaceat tibi (Dignare), **Domine,** ut **eruas** (eripere) **me; * Domine ad adiuvandum me respice** (propera).

19. Confundantur et revereantur (erubescant) **simul** (omnes), **qui quaerunt animam meam, * ut** (de medio) **auferant eam.**

20. Convertantur (Recedant) **retrorsum et reverantur** (ignominia afficiantur), *** qui volunt mihi mala.**

21. Ferant (secum) **confestim** (statim) **confusionem suam, * qui dicunt mihi** (deridendo): „Euge, euge!“⁸

22. Exsultent et laetentur super (in) **te omnes quaerentes te; * et dicant semper: „Magnificetur Deus“** (ii), **qui diligunt salutare tuum.**

23. Ego autem mendicus sum et pauper: * Dominus sollicitus est mei (curam habet de me).

24. Adiutor meus et protector meus tu es; * Deus meus, ne (ad adiuvandum me) **tardaveris!**

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je podle nadpisu od Davida a pochází asi z doby odboje Absalonova. Tím není vyloučeno, že doznal později nějakých změn a úpravy k účelům bohoslužebným. Žalmista děkuje za ochranu Boží a slibuje, že se odvděčí hlavně poslušností, která je Bohu milejší než oběti (1-14); vyprošuje si pak další pomoc Boží při souženích, která ho ještě čekají (15-24). Žalm je aspoň nepřímo mesiášský, protože samo Písmo jej obrací (list k Žid 10⁵⁻⁷) na Mesiáše. Právem se tudíž recituje na Velký pátek, kdy si připomínáme soužení Krista Pána a jeho poslušnost až k smrti kříže; poslední svou částí se hodí na den Dušiček. Knězi slouží za modlitbu děkovnou i prosebnou a připomíná mu důležitost poslušnosti.

C) Poznámky.

¹ „Trpělivě jsem čekal (vl. čekal a čekal jsem), až se Bůh milostivě sklonil ke mně.“

² Hluboká a bahnitá cisterna, kam někdy házeli provi-nilce, je obrazem neštěstí a utrpení.

³ „Postavil nohy moje na skálu a tak mi umožnil statečně kráčet“, t. j. vysvobodil mě z utrpení a posílil mě (jako na vyčnívající skále nalézá ochranu tonoucí v moři před vlnami a poutník na poušti před divou zvěří).

⁴ Který důvěřuje v Boha, a neskládá naději v marnosti a klamně přeludy tohoto světa, nebo (přesněji podle hebr.) v pyšné a lehkomyšlné odpadlíky.

⁵ „Obětí krvavých a nekrvavých si nežádáš; ale dal jsi mi (doslova: provrtal jsi v mé hlavě) uši, abych mohl postřehnouti a konati Tvou vůli.“ Těmito a následujícími slovy nezavrhují se oběti; žalmista jenom praví, že nyní, jsa vzdálen od svatyně, nemůže přinášeti Hospodinu obětí, že však mu může dát oběť poslušnosti, a dodává, že poslušnost jest cennější než oběti zevnější.

⁶ „Oběť zápalnou a smírnou jsi nechtěl (nýbrž poslušnost zákonu), a tu jsem řekl: Ejhle, jsem hotov (Tě poslouchat).“ Smysl je týž, jako v předešlém verši.

⁷ „Ve svazku (vlastně „závitku“) knihy Zákona je předsáno, že mám činiti Tvou vůli; to chci, a tento zákon je

vtisknut do nitra srdce mého.“ Tyto tři verše (9-11) právem samo Písmo svaté (list k Židům 10, 5-7) obrací na Mesiáše, který nás vykoupil svou dokonalou poslušností k nebeskému Otci.

⁸ „Euge, euge“ jsou slova výsměchu a škodolibosti („hleďte naň“, „dobře mu“, anebo jednoduše: „haha“!).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Sacrificium et oblationem noluisti; holocaustum et pro peccato non postulasti; aurem autem ad oboedientium perfecisti mihi. Tunc dixi: Ecce venio!

2. p.: Bože, dej mi, abych vděčnost za dobrodiní od Tebe přijatá projevoval ustavičnou a dokonalou poslušností!

1. Dobrodiní žalmistovi a typicky samému Kristu Pánu prokázaná, připomínají nám kněžím nesčetná dobrodiní, jichž se nám od lásky Boží dostalo: uchránil nás Bůh zlého a vytrhl z nebezpečí hříchu; postavil nás na pevnou skálu zákonů a předpisů církevních; zachováváme-li dobře stav svůj, vede už sám náš zjev a příklad druhé k Bohu; právě na nás ukazuje Bůh nejvíce své milosrdenství a svou věrnost.

a) *Et eduxit me de lacu miseriae, et de luto faecis.* - Mnozí z nás, zvláště pracují-li ve větších městech, měli při svém působení příležitost poznati jisté společnosti a kruhy, ano i jisté rodiny, které jsou zcela podobny takovým nebezpečným hlubokým jamám anebo smrdutému bahnu. Nešťastné dítě, které bylo vychováno v takové rodině a v takovém okolí! Nešťastný mladý člověk, který se dostal do takové společnosti nebo takových kruhů! My jsme měli všichni, nebo aspoň velkou většinou, vzácné štěstí, že jsme se zrodili a byli vychováni v dobrých křesťanských rodinách. Mnozí z nás byli snad velmi blízko takové nebezpečné jámě a takovému ošklivému bahnu, ale Pán Bůh je před tím ochránil; anebo je vysvobodil, když už počali tonouti. Nepřestávejme nikdy Pánu Bohu děkovati za tak velkou milost; a mysleme na toto dobrodiní zvláště, když recitujeme tento verš žalmu.

b) *Et statuit super petram pedes meos; et direxit gressus meos.* - Tonoucí je zachráněn, může-li se zachytiti pevné skály, a zbloudilý poutník v širé poušti je jist proti nebezpečí, podařilo-li se mu vyšplhati se na strmou skálu: skála není pro ně překážkou, nýbrž ochranou. Takovou chránicí skalou je pro každého člověka mravní zákon Boží; pro kněze pak mimo to zákony a předpisy církevní, kléru Církvi svatou dané. A přece jsou mnozí kněží, kteří mluví a si počínají tak, jako by tyto předpisy byly spíše překážkou jejich působení a jejich duchovního života! Nedejme se nikdy strhnouti takovými klamnými zásadami; važme si těchto důkazů mateřské lásky Církve svaté, a zachovávejme všechny předpisy co nejbedlivěji!

c) *Videbunt multi et timebunt; et sperabunt in Domino.* - Jsou naše řeči, je naše počínání a celý náš zjev takový, že utvrzuje věřící ve víře, budí v nich spasitelnou bázeň Boží, naplňuje je důvěrou v moc Boží?

d) *Misericordia tua et veritas tua semper susceperunt me.* - Každý kněz je velikým darem milosrdenství Božího a Bůh na něm zvláštním způsobem ukazuje svou věrnost. Ukazuje své milosrdenství a svou věrnost i na knězi nehodném, neodnímá mu ve své milosrdné lásce pravomoci, a zachovává se své strany věrně, co mu přislíbil, i když jeho sluha se mu stal nevěrným. My se chceme ovšem snažiti, abychom milosrdenství Boží a jeho věrnost hlásali svým svatým životem, anebo provinili-li jsme se, upřímným a dokonalým obrácením.

2. Jak se máme Pánu Bohu odvděčiti za tato veliká a vzácná dobrodiní? Slova žalmu v přeneseném smyslu naznačují nám jeden velmi účinný prostředek, jímž můžeme a máme ustavičně projevovati svou vděčnost. Máme Boha a jeho zákon kázati nejenom nepřímou a mlčky svým zjevem, nýbrž přímo horlivým apoštolským slovem. Máme se snažiti, aby toto apoštolské naše slovo znělo co nejdále, mělo co možná největší ohlas. Jedním z hlavních

předmětů našeho kázání mají býti zase milosrdenství a věrnost Boží.

a) *Annuntiavi et locutus sum. Ecce labia mea non prohibebo: Domine tu scisti.* - Ochotnost k hlásání slova Božího a ke kázání je jedním z hlavních znamení, z nichž se poznává horlivost toho kterého kněze. Labia mea non prohibebo: Ani dosti málo horlivosti by ovšem neměl kněz, který by nekonal ani povinná a církevní autoritou předepsaná kázání a křesťanská cvičení. Labia mea non prohibebo: Málo horlivosti ukazuje kněz, který si sice nutná kázání odbude, ale káže nerad a bez dostatečné přípravy, nebo jenom mechanicky odříkává cizí naučená kázání. Labia mea non prohibebo: Nemá horlivosti vpravdě apoštolské kněz, který z ohledů lidských se bojí říci svým posluchačům celou a plnou pravdu, kde jej k tomu zavazuje jeho pastýřský úřad.

b) *Annuntiavi iustitiam tuam in ecclesia magna. Non abscondi eam a concilio multo.* - Touhou apoštolského kněze by mělo býti, zachrániti co možná nejvíce duší, přivésti ke Kristu celé třídy mu odcizené, obrátiti celé národy, které ho dosud neznají. Misionářské povolání je ovšem zvláštní milostí, které Bůh nedává každému; ale musíme mítí zájem i o tento misijní apoštolát. Modleme se za zdar misii, podporujme je, odebírejme nějaký misijní časopis a poučujme lid o tomto apoštolátu. Kdo z nás má vlohy a možnost, hled' apoštolovati nějak slovem nebo perem i mimo hranice svého užšího působistě. Především snažme se, abychom ve své farnosti nebo na místě naší péči svěřeném, zachytili co možná všechny duše, abychom je přivedli k horlivé návštěvě chrámu Páně a tak mohli vždy kázati doslovně „in ecclesia magna“, „in concilio multo“. Musíme snad se zármutkem doznati, že náš chrám se spíše stále více prázdní? Hledejme příčiny toho. Je to snad tím, že se nepřipravujeme bedlivě na kázání, nebo že svou strohostí a svým samotářstvím lid odpuzujeme, nebo že se ve farnosti naší vinou

usadily nepřátelské spolky a je rozšířen nepřátelský tisk?

c) *Annuntiavi iustitiam tuam. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo; veritatem tuam dixi. Non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam a concilio multo.* - Musíme věřicím hlásati všechny zjevené pravdy a celý zákon Kristův. Ale na předním místě jim mluvmе často a důtklivě o přísné Boží spravedlnosti, o nekonečném jeho milosrdenství, o naprosté jeho věrnosti. Tak se myslí jejich otevrou i jiným spasitelným pravdám a tajemstvím.

3. Nejlépe se však Pánu Bohu odvděčíme za veliká dobrodiní nám prokázaná pokornou a dokonalou poslušností. Tak důležitá je tato poslušnost a tak vysokou má cenu, že Písmo svaté ji klade výše než oběti. Pán Bůh nám svou svatou vůli oznamuje svými přikázáními; projevuje nám ji však též kříží, které na nás sesílá; výrazem jeho vůle jsou též všechny předpisy, jimiž Církev svatá upravuje náš kněžský život.

a) *Sacrificium et oblationem noluisti; aures autem perfecisti mihi.* - Nejvznešenějším úkonem bohopocty je oběť. A přece Duch svatý praví v žalmu, že nechce oběti, ale že žádá poslušnost, a na jiném místě prohlašuje, že „lepší jest poslušenství než oběti“ (1 Král 15²²). A vskutku, co by pomohlo, kdyby někdo sebe drahocennější věci, ba celý svůj majetek přinášel Bohu v oběť, ale nechtěl mu podrobiti a obětovati poslušností svou vůli? Toto pokorné podrobení vůle je právě nejdůležitější složkou každé oběti, také oběti Krista Pána na kříži a na oltáři. Musili bychom se tedy právem obávat, aby nám snad denní obětování této nejsvětější oběti nebylo spíše k záhubě než ke spáse, kdybychom při tom nezachovávali věrně zákona Božího. A všechny naše apoštolské práce, dokonalá přesnost v zevnějších věcech i samy kající skutky byly by nám málo platny bez této dětinné poslušnosti k svaté vůli Boží.

b) *Holocaustum et pro peccato non postulasti;*

tunc dixi: Ecce venio. - Svou svatou vůli dává nám Pán Bůh najevo na prvním místě, právě tak jako všem ostatním lidem, svými příkázáními. Žádá snad na mně páté příkázání, abych potlačil nějakou nenávist anebo šesté, abych se vzdálil nějaké příležitosti? „*Ecce venio!*“ Okamžitě se rozhodnu, i kdyby to stálo sebevětší obět. Vůli svou oznamuje nám Pán Bůh často kříží. Poslal snad na mě nějaké utrpení? „*Ecce venio!*“ Hned se podrobím jeho svaté vůli. Volá někdy kněze ve světě žijící a pracující ke stavu evangelické dokonalosti. Zaklepala snad tato milost i na mé srdce? „*Ecce venio!*“ Tak odpovím, i kdyby mi při oddělení od světa a od vlastní krve srdce krvácelo. „*Ecce venio!*“ Tak chci s ochotnou poslušností zvolati, až Pán Bůh mi oznámí, že je to jeho svatá vůle, abych tento svět opustil, i kdyby mi odloučení od mých milých a od mých prací bylo sebe těžší. Chci se síliti příkladem Krista Pána, jemuž při jeho vstupu na tento svět svatý Pavel vkládá tato slova do úst; chci každý den počínati tímto ochotným: „*Ecce venio.*“ Pak mi nebude těžko je s radostnou poslušností pronést, i když Pán Bůh bude žádati nějakou velmi citelnou obět.

c) In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus, volui, et legem tuam habeo in medio cordis mei. - Vedle zákona Kristova, zavazujícího všechny věřící je pro nás touto knihou zákoník církevních předpisů. Všecko to, co nám Církev předpisuje o dobrém příkladě, jež máme věřícím dávat, o duchovních cvičeních, o kanonické poslušnosti, o studiích, o kněžské čistotě a o „*decorum clericale*“, je pro nás výrazem vůle Boží; a zachovávání těchto předpisů může se nám státi velmi vydatným prostředkem dokonalosti. Ovšem je třeba, abychom je neplnili jenom mechanicky a pod tlakem nutnosti, nýbrž abychom si je zamilovali (*voluntatem tuam, Deus meus, volui*), abychom vše zachovávali z vnitřního přesvědčení, s čistým úmyslem, a o předpisech těch někdy také meditovali (*legem tuam habeo in medio cordis mei*).

4. Uvažovali jsme na slova tohoto žalmu o vzácných dobrodiních a milostech povolání kněžského. Ale některá jeho slova připomínají nám také kříže našeho stavu, naznačující však zároveň, jak nám je Pán Bůh ulehčuje a jak všechno řídí k našemu dobru. Dolehnou na nás různá utrpení, bude nás někdy tížiti vědomí spáchaných vin, budeme mít někdy nepřátele. Život kněžský, který má býti životem apoštolské chudoby a odříkání, je vlastně už sám o sobě křížem; a mohou přijíti časy, že zakusíme i skutečné nouze. Ale Pán Bůh nás v utrpeních a úzkostech potěší, nepřátele pokoří a bude nad námi vždy bdíti zvláštní svou prozřetelností.

a) *Quoniam circumdederunt me mala, quorum non est numerus; comprehenderunt me iniquitates meae. Quaerunt animam meam, qui volunt mihi mala, qui dicunt mihi: Euge, euge. Complaceat tibi, Domine, ut eruas me; Domine ad adiuvandum me respice. Confundantur et revereantur; convertantur retrorsum; ferant confusionem suam.* - Nějaké utrpení má jistě každý z nás; a pro některého kněze mohou přijíti skutečně doby, že naň dolehnou neštěstí a strasti, „quorum non est numerus“. Úzkostí duševních a nepřízně zle smýšlejících lidí zakusí téměř každý věrný sluha Boží. Ale důvěřujme: Pán Bůh je dosti mocný, aby nás v utrpeních potěšil, nepřátele pokořil nebo k lepšímu smýšlení obrátil.

b) *Ego autem mendicus sum et pauper: Dominus sollicitus est mei.* - V dobách náboženských převratů a pronásledování stali se mnohdy četní kněží skutečně žebráky a úplnými chudáky. Ale i nyní je každý z nás žebrákem a chudásem v tom smyslu, že nic z toho, co má a čeho užívá, nepatří vlastně jemu, nýbrž Církvi, a že všeho toho má užívat v duchu apoštolské chudoby. Ale v tom je právě naše útěcha a štěstí: Čím lépe zachováváme podle svého stavu apoštolskou chudobu a stáváme se tak chudými pro Krista, tím bohatším se ukazuje Kristus Pán k nám, tím pečlivěji se o nás stará a nám žehná.

Modlitba opuštěného a zrazeného nemocného.*4) T e x t ž a l m u.*

1. **Beatus, qui intelligit super egenum** (curam habet de egeno) **et pauperem** (paupere);¹ * **in die mala liberabit eum Dominus.**

2. **Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra; * et non tradat eum in animam** (furorem) **inimicorum eius.**

3. **Dominus opem ferat illi super lectum doloris** (infirmatis) **eius; * universum stratum** (morbum) **eius versasti** (vertisti) **(in bonum) in infirmitate eius.**²

4. **Ego dixi: Domine, miserere mei; * sana animam meam, quia peccavi tibi.**³

5. **Inimici mei dixerunt mala mihi** (de me):⁴ * „**Quando morietur et peribit nomen eius?**“

6. **Et si (quis) ingrediebatur** (veniebat), **ut (eum) videret** (visitaret), **vana** (coram eo) **loquebatur; * cor eius congregavit iniquitatem** (colligit malas cogitationes) **sibi;**

7. **(Et si) egrediebatur foras, * [et] loquebatur (eas) in idipsum** (palam).⁵

8. **Adversum me susurrabant omnes inimici mei; * adversum me cogitabant mala mihi** (de me):

9. „**Verbum iniquum constituerunt** (Res fatalis effusa est) **adversum me** (eum); * **numquid qui dormit** (decumbit), **[non] adiciet** (capax erit) **ut resurgat?**“⁶

10. **Etenim** (Etiam) **homo pacis meae** (familiaris mihi), **in quo speravi; * qui edebat panes meos,**

magnificavit super me supplantationem (magnopere mihi adversatus est).⁷

11. Tu autem „Domine, miserere mei, et resuscita (erige) me; * et retribuam eis.

12. In hoc cognovi, quoniam voluisti me (favisti mihi): *** quoniam non gaudebit inimicus meus super me.**

13. Me autem propter innocentiam⁸ suscepisti (protexisti) *** et confirmasti⁹** (firmiter constituisti) **me in conspectu tuo in aeternum.**

14. Benedictus Dominus Deus Israel, a saeculo et usque in saeculum: * fiat, fiat!¹⁰

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je podle obecného názoru složen od Davida, pravděpodobně za vzpoury Absolonovy, když David hluboce zkormoucený nad nevděčností svého syna a nad zradou Achitofela, svého někdejšího přítele a rádce, k tomu ke všemu upadl ještě do nemoci, pro niž nepřátelé čerpali novou naději na vítězství a z níž se proto radovali. Žalmista se modlí nejprve, aby Bůh těm, kteří mu ukázali v jeho nemoci milosrdnou lásku, podobně v jejich nemocech pomohl (1-3); vyznává potom své hříchy a stěžuje si do zloby svých nepřátel a zrady svého někdejšího důvěrníka (4-10); na konec prosí za uzdravení (11-13). Z obsahu je patrné, proč se Církev žalm modlí na svátek Sedmibolestné Matky Boží a na Památku všech věrných dušiček; recituje jej i na slavnost božského Srdce Páně, připomínajíc si vnitřní utrpení a četné urážky i nevděk, kterých se tomuto Srdci dostává. Knězi je žalm vhodnou modlitbou při protivěnstvích a v nemoci.

C) Poznámky.

¹ Žalmista vzpomíná (v tomto a následujících verších) těch, kteří jej v soužení a nemoci těšili a mu pomáhali, a vyprošuje jim od Boha, aby se i jim ve dnech zlých dostalo útěchy a pomoci.

² Smysl místa je temný. V naší rekonstrukci textu se bere „stratum“ (lože) přeneseně o nemoci: „veškeru jeho nemoc obrátíš v lepší v jeho bolestech.“ Jiní berou „stratum“ doslovně, ale mají celé rčení za obrazné: „celé lůžko mu přesteleš v nemoci jeho.“

³ Žalmista přiznává, že nemoc je trestem za hřích.

⁴ V tomto a následujících verších ličí se, jak se nepřátelé žalmistovi posmívají v jeho nemoci.

⁵ „Přijde-li někdo, aby jej navštívil (nemocného žalmistu), mluví před ním lstivě, a srdce jeho už spřádá zlé myšlenky; když pak vyjde z domu pronáší je zjevně.“

⁶ Slova nepřátel: „Osudná věc jej (žalmistu) postihla; zdaliž, kdo takto (nemocný) leží, jest s to, aby zase povstal? (= jeho nemoc je nevyléčitelná).“

⁷ Velmi se proti mně pozdvihl“ (Vulg.: „zvlečil proti mně své šlapání, velmi mě odkopl“).

⁸ Žalmista ví, že není zcela nevinným; ale chce říci, že nemá těch vin, které mu přičítají protivníci.

⁹ „Pevně jsi mne postavil před sebou“, učinils, abych pevně stál před tebou ve věrné službě tvojí.

¹⁰ Tento verš nepatří vlastně už k žalmu; je to doxologie, již končí první a začíná druhá kniha žalmů.

D) Rozjímání.

1. p.: Beatus, qui intelligit super egenum et pauperem; in die mala liberabit eum Dominus. Adversum me susurrabant omnes inimici mei; adversum me cogitabant mala mihi.

2. p.: Modleme se, abychom měli vždy soucit s ubohými a nikdy se nikomu v neštěstí nevysmívali.

1. Žalm nás učí, že ti, kteří mají soustrast s nuznými, zvláště s nemocnými, a jim pomáhají, mohou doufat sami od Boha i od druhých ochrany a pomoci v souženích a chorobách. Bůh jim pomůže ve dnech zlých, bude celý jejich život provázeti svou zvláštní prozřetelností a svým požehnáním, bude jim útěchou a pomocí zvláště v těžké nemoci, a milosrdně jim odpustí jejich hříchy.

a) *Beatus, qui intelligit super egenum et pauperem; in die mala liberabit eum Dominus.* - Duchovní správce musí míti zvláštní péči o chudé a nemocné svého působistě; musí býti jejich opravdovým otcem. Má se proto na chudé a nemocné doptávat, vésti si jejich seznam, navštěvovati je, těšiti je a pomáhati jim podle možnosti. Nemůže to ovšem vždy konati sám, zvláště ve větších místech; musí si tudíž vychovávat laický apoštolát, a působiti zejména konferencemi sv. Vincence. Při podpoře chudých je třeba ovšem diskretnosti, aby se jí nedostalo nehodným; a v tom smyslu můžeme si vykládati slova „intelligere supra pauperem“. Ale lépe je, když se někdy oklameme tím, že dáme nepotřebnému, než abychom skutečného chudáka odbyli. Žalm udává nám tu zvláště jednu pohnutku této milosrdné lásky: *in die mala liberabit eum Dominus*. I na kněze může dolehnouti nouze; kněze dobročinného v jeho nouzi neopustí ani Bůh ani dobří lidé.

b) *Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra; et non tradat eum in animam inimicorum eius.* - Nejenom ve zlých dnech nouze a soužení je Bůh dobročinnému a milosrdnému knězi ochranou a pomocí, nýbrž po celý jeho život mu projevuje zvláštní přízeň. Ochraňuje ho svou zvláštní prozřetelností, popřává mu často dlouhého života, naplňuje jej vnitřním klidem a štěstím, a nedopouští, aby jeho nepřátelé mu škodili. Modlíáme se tento verš při litaniích také za svatého Otce a vyprošujeme mu od Pána Boha všech těchto darů. Modleme se slova ta vždy s velkou vroucností za toho, kterého Pán ustanovil jako svého zástupce, od něhož máme své pravomoci a skrze něhož přijímáme tolik dobrodiní.

c) *Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius; universum stratum eius versasti in infirmitate eius.* - Kněz, který má soustrast s nemocnými, vyhledává jich, těší je a pomáhá jim, dojde odměny, až přijde nemoc na něho samého. Ti, kterým pomáhal, budou se za něho modliti, budou se snažiti, aby

mu nějak pomohli nebo ulehčili, a „Pán mu pomůže, až bude na lůžku v chorobě, celé lože mu přestele v nemoci jeho.“

d) *Ego dixi: Domine, miserere mei; sana animam meam, quia peccavi tibi.* - Někdy ovšem Pán Bůh nám nemoc nebo soužení neodejme, ba ani nám neulehčí, protože by to nebylo k našemu dobru. Ale jedné odměny se dobročinnému a s trpícími soustrast majícímu knězi dostane vždy: Pán Bůh mu odpustí hříchy. Třeba jenom, aby jich upřímně litoval a přiznal, že za ně zasloužil tresty.

2. Trpké stesky žalmistovy na jeho nepřátele můžeme rozuměti o pronásledovatelích Církve i o našich vlastních nepřátelích. Ale více prospěje k našemu pokroku a pokoření, budeme-li si je vykládati o svých hříších a své nevděčnosti vůči Pánu Bohu. Zvláště pak tu můžeme vzpomenouti na myšlenky a slova proti lásce bratrské. U kněze jsou takové hříchy a chyby jistě větší než u každého jiného.

a) *Inimici mei dixerunt mala mihi: „Quando morietur et peribit nomen eius?“* - Můžeme si myslet, jak bolestně se dotkla tato zlomyslná slova nepřátel srdce žalmistova. Ale ještě větší bolest působí ten svému spolubratrovi a více Boha uráží, kdo už na jeho smrt čeká, ano, mu jí dokonce přeje.

b) *Et si ingrediebatur quis, ut eum visitaret, vana loquebatur; cor eius congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum.* - K takovému stupni zloby, že druhému smrt a neštěstí přímo přeje, dochází ovšem zpravidla jenom ten, kdo už dávno habituelně přestupoval osmé přikázání. V těchto slovech žalmu máme názorný obraz takového zlolajného a pomlouvačného jazyka. Není možná s takovým člověkem se setkatí nebo jej navštívit, abychom hned nemuseli poslouchat jeho nelaskavé a pohrdlivé řeči; ale nejenom v užším kruhu svých přátel, nýbrž i veřejně přede všemi navykl si druhé tupiti a jim na cti škoditi. Zlá slova vycházejí ovšem ze špatného srdce a zlých myšlenek. Chceme-li se jich vyvarovati, bděme především

nad svým nitrem a svými myšlenkami a žádostmi.

c) *Adversum me susurrabant omnes inimici mei.* - Tato „susurratio“, kterou někdo potají proti spolubratrovi brojí a u druhých mu škoditi hledí, je jednou z nejošklivějších chyb proti bratrské lásce. Bůh nás chraň od takové mrzkosti! Upozorňujme spíše na dobré vlastnosti a skutky svých spolubratří a posilujme druhé k důvěře k nim.

d) *Verbum iniquum constituerunt adversum me: Numquid qui decumbit, adiciet, ut resurgat?* - Někdy můžeme nemocnému způsobiti citelnou bolest a prohřešiti se též proti lásce bliženské tím, že před ním prohlásíme nemoc jeho za nezhojitelnou. Naším úkolem má býti naopak s jemným taktem nemocného těšiti a dodávati mu naděje, pokud se to dá bez porušení pravdy. Naopak ovšem by bylo hříšné, kdyby kněz těžce nemocnému pravý stav jeho zatajoval tak dlouho, že by se pak nemohl dobře připraviti na smrt.

e) *Etenim homo pacis meae, in quo speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* - Všech těchto chyb a hříchů proti lásce k bližnímu musí se ovšem každý varovati; zvláště však kněz, který má býti „mužem míru Božího“, na něhož „Bůh skládá zvláštní naděje“, který denně „požívá chléb Páně.“ Buďme si vždy vědomi, že naší povinností jest, jak v jiných věcech tak i v lásce bliženské a bratrské předcházet druhé příkladem.

3. Snad každý z nás musí si přiznati, že se jedné druhé nebo snad i všech těch chyb proti lásce dopustil, o nichž se zmiňuje žalm. Ale politovali jsme jich a Pán Bůh nám odpustil; a budeme-li ho prositi, dá nám milost, abychom veliké přikázání lásky zachovávali dokonale. Vždyť se k nám dosud ukazoval tak dobrým; my pak jsme sice zhřešili, ale máme dobrou vůli a v mnohých věcech jsme Pánu zůstali věrni.

a) *Tu autem, Domine, miserere mei; et resuscita me.* - Naše srdce je tak tvrdé a chladné, tak nakloněno k nelásce, podezřívání, škodolibosti a závisti, že je

Bůh musí vskutku probuditi a vzkřísiti svou milostí, aby počalo žiti životem opravdové lásky. Můj Bože, lituji všech svých hříchů proti lásce, odpusť mi všechny mé viny a zažehni v srdci mém mocný oheň vroucí lásky k Tobě, abych pro Tebe upřímně a účinně miloval všechny ty, které miluješ!

b) *In hoc cognovi, quoniam voluisti me.* - Kdo z nás, vida, jak často Pána Boha urazil a zvláště kolikráte veliké přikázání lásky přestoupil, a jak přece jej Bůh svými dary a milostmi zahrnoval, nemusil by s nehlubší vděčností přiznati, že „Bůh měl zálibu na něm“, že ho zvláštní přízní provázel! Dej mi, Pane, milost, tak žiti, abych si této tvé veliké přízně zasloužil!

c) *Me autem propter innocentiam suscepisti.* - Šťastný kněz, který si může říci, že přes všechny své nedostatky a mnohé všední hříchy svou křestní nevinnost aspoň hříchem těžkým nikdy neposkrnil! Ale jistě tolik můžeme říci všichni, že jsme v mnohých věcech svému Pánu zůstali věrni, že máme dobrou vůli a že ho aspoň v budoucnosti nechceme těžce urážeti. A proto smíme doufati, že nás „zachová pro nevinnost naši.“

†1.

Touha vyhnance po svatyni.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: * ita desiderat anima mea ad te, Deus.**

2. **Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum: * quando veniam et apparebo (venire et apparere potero) ante faciem Dei?**

3. **Fuerunt mihi lacrimae meae panes (cibus) die**

ac nocte,¹ * dum dicitur mihi quotidie (assidue):
„Ubi est Deus tuus?“²

4. Haec recordatus sum et effudi (lacrimas) in [me] animam meam³ (anima mea): * quoniam transibo (quomodo peregrinabar) in loco (locum) tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei,

5. in voce (inter voces) exsultationis et confessionis (collaudationis), * sonus epulantis (inter sonos sollemnes).

6. „Quare tristis es anima mea? * et quare conturbas (ingemiscis) (in) me?“⁴

7. Spera in Deo; quoniam adhuc confitebor (gratias agam) illi, * salutare (saluti) vultus mei,⁵ et Deus meus (Deo meo).

8. Ad meipsum (In meipso) anima mea conturbata (contristata) est; * propterea memor ero tui de terra Jordanis, et Hermoniim (et) a monte Modico (Parvo).⁶

9. Abyssus abyssum invocat (Gurges gurgiti acclamat) * in voce (sonitu) cataractarum tuarum.⁷

10. Omnia excelsa tua (Omnes undae tuae) et fluctus tui * super me transierunt.

11. In die (Interdiu) mandavit (largitus est) Dominus misericordiam suam * et nocte (mecum est) canticum eius;⁸

12. apud me oratio Deo (ad Deum) vitae meae. * Dicam Deo: „Susceptor meus es;

13. quare oblitus es mei? * et quare contristatus incedo (incedere debeo), dum affligit me inimicus?

14. dum confringuntur ossa mea,⁹ * et exprobraverunt (illuserunt) mihi, qui tribulant me inimici mei;

15. dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est

Deus tuus?" * Quare tristis es anima mea? et quare conturbas (ingemiscis) (in) me?

16. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor (gratias agam) illi, * salutare (saluti) vultus mei et Deus meus (Deo meo).

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle nadpisu byl žalm složen od jednoho „ze synů Koreových“. Z obsahu lze jistě souditi, že autorem je nějaký kněz nebo levita dlící ve vyhnanství. Zcela pravděpodobné je tvrzení mnohých, že žalm byl složen od jednoho z průvodčích Davidových na jeho útěku před Absolonem a že vyjadřuje bolestnou touhu královského pěvce po svatyni, od níž je odloučen, a důvěru, že se bude zase brzy moci objeviti před tváří Hospodinovou. Žalmista vyjadřuje nejprve svou vroucí touhu po svatyni a vzpomíná na minulé lepší časy (1-7); zatím se ve svém vyhnanství těší vzpomínkou na Boha a na vlast modlitbami a posvátnými zpěvy (8-16). Kněz dává žalmem výraz své touze po svatostánku, po milosti Spasitelově, po nebi. Z obsahu je patrné, proč Církev žalm klade do officia Božího Těla, na Památku všech věrných zemřelých, jakož i na svátek Sedmiholetné Matky Páně, k jejímž bolestem patří také trpké odloučení od Ježíše.

C) Poznámky.

¹ Pro slzy nemohl jsem jísti, nebo: slzami jsem kropil chléb, který jsem jedl.

² „Kde je tvůj Bůh? Což ti nemůže pomoci?“ Slova nepřátel Davidových nebo pohanů ve vyhnanství pěvcově.

³ Vzpomínám si na to, a při té vzpomínce rozplývá se v slzách duše má, jak jsem putovával atd.

⁴ Těmito slovy dodává žalmista sám sobě myslí. „Proč mě znepokojuješ, duše“ (Vulg.); „proč sténáš ve mně“ (hebr.).

⁵ „Vultus“ možno vzítí buď doslovně (Bůh je spásou obličejem našeho, dává tváři naší radost svou ochranou a milostí) nebo přeneseně o celé osobě nebo celém životě (Bůh spásou mou, mého života).

⁶ „Duše má jest zkormoucená sama v sobě, když na tebe vzpomínám ze země jordanské, od Hermonu a od hory zvané Malé (nebo: od malých vrchů jordánských).“ Podle jiných však naopak: když (ze svého vyhnanství) vzpomínám na Jordán, na Hermon, na pahorky své vlasti.

⁷ Pěvec, který byl právě se zmínil o řece Jordánu, pěkným a Písmu svatému obvyklým obrazem srovnává své nebo Davidovy bědy s vlnami řeky: „spoušť vody jedna za druhou se valí za hukotu vodopádů atd.“

⁸ Bůh za dne (t. j. stále) uděluje (Vulg.: posílá) své milosrdenství; a proto žalmista i za noci pro bolesti bezesných ho oslavuje posvátnými zpěvy.

⁹ Utrpení takoruka drtí a láme kosti.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te, Deus. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi; salutare vultus mei, et Deus meus.

2. p.: Dej mi, ó Pane, aby mi touha po Tvé svatyni, Tvé milosti a Tvém nebi byla útěchou ve vyhnanství tohoto slzavého údolí.

1. Tato píseň vyhnance po svatyni toužícího nám nejprve připomíná, že i my zde na světě žijeme ve vyhnanství. Zapomínáme na to, a rádi bychom se už zde na zemi těšili úplnému klidu a štěstí. Ale dokud jsme oděni tímto svým smrtelným tělem, musíme zakoušeti všech těch útrap a obtíží, na něž si stěžuje žalmista ve svém vyhnanství. Musíme i my někdy svůj chléb skrápěti slzami anebo pro slzy a utrpení nemůžeme ani jísti; i na naši duši dolehnou vnitřní úzkosti; různá neštěstí se mnohdy přivalí jako ohromné vlny; dožijeme se pronásledování a výsměchu od nepřátel; bude se nám snad zdáti, že Bůh sám nás opustil.

a) *Fuerunt mihi lacrimae meae panes die ac nocte.*
- Ve své pastorační činnosti budeme někdy museti těšiti lidi, kteří vskutku svůj tvrdý chléb musí mí-

siti se slzami anebo kterým zhořkl pro hluboký zármutek. Když tedy Pán Bůh na nás nějakou podobnou tiseň dopouští, jeví se jeho milosrdná láska už v tom, že nás tak vychovává a připravuje, abychom byli dobrými těšiteli a pomocníky.

b) *Quare tristis es anima mea, et quare conturbas me? Ad meipsum anima mea conturbata est.* - Také na nás dolehnou někdy taková vnitřní utrpení, a pronikají často až do hloubi duše. I nám se v takových okamžicích maně vtírá otázka: odkud a proč taková úzkost, odkud a proč tolik trpkosti? Ale smíme se diviti, že Pán Bůh nás tak zkouší, když jsme přece zde na zemi ve vyhnanství, v údolí slzavém? Děkujme naopak Pánu Bohu, že nám v pozemském životě, který má býti jen zkouškou, uděluje tolik útěchy a radosti.

c) *Abyssus abyssum invocat in voce cataractarum tuarum. Omnes undae tuae et fluctus tui super me transierunt.* - Život národů a celého pokolení lidského zdá se býti skutečně jakoby řetězem pohrom, válek a jiných neštěstí, které se jako ohromné vlny valí na ubohé lidstvo. Také v životě jednotlivců přikvačí často neštěstí nebo utrpení, které jako veliký příval vše zaplavuje nebo k zemi sráží jako mocný vodopád. Ale myslíme si, že jsou to konečně vždy jen vlny a vody svaté řeky Jordánu, kterou dal Bůh zaslíbené zemi, aby ji ovlažovala a okrašlovala.

d) *Quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus? Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi, qui tribulant me inimici mei.* - Nejbolestnější a nejhroznější jsou nemoci, při nichž se zdá, jako by byly drceny a lámány kosti. Ale právem přirovnává Písmo svaté k tomuto drcení kostí také krutou vnitřní bolest, již působí násilí, pronásledování, zlomyslné skutky a řeči nepřátel. Snad jsme už musili zakusiti podobného utrpení. Tím více budme na stráži, abychom snad někdy jízlivými a pohrdlivými slovy nezpůsobili podobnou bolest jiným.

e) *Dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus? Dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus?* -

Velikým utrpením a pokořením je, když se nepřátelé posmívají naší důvěře v Boha. Ale někdy v trpkých dobách dostavují se i sama taková pokušení proti důvěře a pochybnosti proti Boží dobrotě a moudrosti. Ještě více než my kněží bývají jimi trápeni obyčejní věřící, zvláště, není-li jejich víra dosti pevná a dařilo-li se jim dříve vždycky dobře. Je to velmi nebezpečný útok zlého ducha a potřebují věřící právě v takových dobách jasného a pevného slova poučení a potěchy. Přesvědčme se častým rozjímáním pevně o neomylné a nade vše laskavé prozřetelnosti Boží; prosme za rozmnožení důvěry a posilujme se v ní vzbuzováním víry a naděje, abychom snad sami nepodlehli a abychom druhým dovedli pomáhati.

2. Život v tomto slzavém údolí přináší tedy hodně strastí a obtíží. Ale máme také mnohé, co nás sílí a těší. Už myšlenka, že tíseň a utrpení zase pominou a přijdou lepší doby, je nám útěchou. My kněží máme zvláště blízko svátostného Spasitele, který právě nám uděluje hojně z pokladů svých milostí. Myšlenka na svatostánek a na milosti Pána Ježíše, a už touha po nich oslazuje nám život. Vidíme ve svém vlastním životě, i v životě svěřených nám duší tolik projevů Boží dobroty, a zvláště jeho milosrdenství, že všechny naše modlitby musí vyzníti v mohutný, dnem i nocí neutuchající hymnus chvály a díky Pánu Bohu.

a) *Quare tristis es anima mea? Spera in Deum, quoniam adhuc confitebor illi, saluti vultus mei et Deo meo.* - Jak pošetilý byl by rolník, který by si zoufal v době dlouhotrvajícího deště v domnění, že už vůbec nikdy nepříjde sucho a nezasvíti slunce! A přece zdá se, že my si někdy v dobách tísně a utrpení počínáme tak, jako bychom se domnívali, že taková doba trpkosti bude trvati stále. Ale vždy po strasti přichází radost, po bezútěšnosti útěcha, kdy zase zazní radostně na našich rtech píseň chvály k Bohu, spásy našeho obličej.

b) *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.* - Blízko nás ve svatostánku je náš nejlepší Přítel a

naše největší útěcha. K svatostánku by se měla nésti ustavičně naše mysl a naše touha. A měla by to být touha velmi živá a vroucí. Žalmista přirovnává touhu vyhnancovu po svatyni palčivé žizni. Je známo, jakou trýzní může být žízeň v těžké horečce, po velikém vysílení, při nedostatku nápoje v horké poušti. Má takovou žízeň po svatostánku kněz, který utíká z kostela, jakmile odbavil svou nejnutnější povinnost? Snad netoužíme ani my dosti po svátostném Spasiteli a nehledáme útěchu na prvním místě u něho. Zkoumejme příčiny toho: možná, že naše víra v toto vznešené tajemství není ještě dosti živá; anebo lneme ještě příliš k pozemským a marným věcem?

c) *Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum.* - Duše naše musí žít nadpřirozeným životem a stále v něm růsti a musí mít mnoho nadpřirozené síly a rozhodnosti. Původcem a udržovatelem tohoto života a pramenem této síly jest Kristus, náš Bůh živý a mocný. Abychom v životě milosti stále více prospívali a stále více nadpřirozené síly získali, musíme mít mohutnou touhu po tomto životě, po této síle a po jejich původci. Dej, Pane Ježíši, duši mé tuto šířavou žízeň po tobě, Bohu živém a silném!

d) *In die mandavit Dominus misericordiam suam; et nocte canticum eius.* - Téměř každého dne jsme svědky milosrdenství Božího vůči duším nám svěřeným a vůči nám samým. Všecky naše modlitby by tedy konečně měly vyzněti v mohutný, nikdy neutuchající hymnus díků a chvály nepochopitelné Boží dobroty a lásky. A tato píseň chvály a díků by neměla umlknouti ani v noci. Mnozí řeholníci a řeholnice vstávají skutečně v noci pět Bohu chvály. Od nás toho Pán Bůh nežadá. Zasvěcujme tedy aspoň dobrým úmyslem i odpočinek službě Boží; a navštíví-li nás Pán Bůh snad někdy křížem bezesných nocí, posvěcujme tyto trapné chvíle modlitbou.

3. Náš Bůh je Bohem života věčného a věčný život nehynoucí blaženosti v nebi je naším posledním cílem. V tuto blaženost z věčného spojení s Bohem prýstící musíme ustavičně doufati, po ní stále touží-

ti; a právě tato naděje a tato touha jsou naší největší útěchou v přítomných bédách a nedostacích. Církevní rok se svými slavnostmi a obřady, zvláště sláva, kterou obklopuje Církev velebnou Svátost a chvála, již holduje eucharistickému Králi, jsou předzvěsti této nebeské radosti a posilou naší naděje.

a) *Apud me oratio ad Deum vitae meae.* - Bůh je Bohem života. Už život přirozený je velikým darem Božím a skrývá v sobě četná tajemství, jež nikdy nepronikneme. Ale pro velikého Boha bylo by to málo, kdyby byl Bohem, původcem a dárce jenom tohoto přirozeného života. Dal nám život nadpřirozený, jehož nejmenší stupeň přesahuje daleko každý život přirozený, i duševní život nejobdivovanějších velikánů vědy nebo činu. Ale tento nadpřirozený život omilostněné duše zde na zemi zase je jenom přípravou a slabou předtuchou života věčného v nebi, který bude záležitostí v bezprostředním nazírání na Boha a v nejčistší lásce Boží. Kéž bychom stále lépe vnikali do tohoto velikého tajemství nadpřirozeného a věčného života! Kéž bychom stále více poznávali Boha jako Boha tohoto života! Pak bychom jistě nepřilnuli k pomíjejícím věcem této země, ale snažili se žít tak, abychom si zasloužili co možná nejvyšší stupeň tohoto blaženého života hned po smrti.

b) *Quando veniam et apparebo ante faciem Dei?* - Kdo má tuto pevnou víru a tuto neochvějnou naději v život věčný, ten nemyslí na smrt a soud tak s obavou, jako spíše s radostným očekáváním, a ve všech tísních a bédách je mu velikou útěchou myšlenka, že to nebude už dlouho trvati a že **uzří brzo tvář Boží**. Naplň, Bože, srdce mé takovou touhou po nebi, která by ve mně udusila všechny žádosti nezřízené a číře pozemské a zjednala mi duševní klid i v protivenstvích!

c) *Haec recordatus sum et effudi in me animam meam: quomodo transibam in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei, in voce exultationis et confessionis, in sonu epulantis.* - Můžeme si myslet, s jakou útěchou vzpomínal zbožný Izraelita

na tyto slavné průvody za znění hymnů a jásání hudby k jerusalemské svatyni a jak se mu při této vzpomínce draly slzy do očí, když byl ve vyhnanství vzdálen svatyně. Ale přece byly tyto izraelské průvody a slavnosti jen slabým stínem velkolepých slavností, jimiž obklopuje Církev svatá nejsvětější Svátost a eucharistického Krále. Mysleme na velkolepé mezinárodní sjezdy eucharistické, při nichž všechno: zpěv, hudba, řečnické nadání, nádherné obřady, pestré barvy květin a praporů se staví do služby mocného Krále nebes a země, při nichž statisíce duší ve vroucí zbožnosti a planoucí lásce se spojují přijímáním s eucharistickým Ježíšem. A přece zase všechna tato nádhery a sláva je jenom obrazem daleko nedostatečným a předtuchou velmi slabou nepopsatelného triumfu Kristova v nebi a naší vlastní nepochopitelné blaženosti. Pohlížejme na slavnosti a obřady eucharistické, a na posvátné obřady vůbec jako na přípravu a předzvěst nade vše pomyšlení krásného nebe; pak nám budou jednou z nejlepších útěch v tomto slzavém údolí.

+2.

Touha vyhnance po svatyni.

A) T e x t ž a l m u.

1. Iudica me (Tuere ius meum), Deus, et discerne (defende) causam meam a gente non sancta; * ab homine iniquo et doloso erue (libera) me!¹

2. Quia tu es, Deus, fortitudo mea; * quare me repulisti et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

3. Emitte (de coelo) lucem tuam et veritatem (fidelitatem) tuam:² * ipsa me deduxerunt (du-

cent) et perduxerunt (perducent)³ in montem sanctum tuum et in tabernacula tua;

4. et introibo ad altare Dei; * ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.⁴

5. Confitebor (Gratias agam) (ibi) tibi in cithara, Deus, Deus meus. * Quare tristis es, anima mea? et quare conturbas (ingemiscis) (in) me?

6. Spera in Deo, quoniam (nam) adhuc confitebor (gratias agam) illi; * salutare (saluti) vultus mei et Deus meus (Deo meo).

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm tvoří v hebrejském originále jeden celek s předešlým (41.) žalmem; o jeho původu a účelu platí tudíž totéž, co poznamenáno k žalmu jedenačtyřicátému. Myšlenka a obsah obou žalmů jsou tytéž: vroucí touha po svatyni a důvěrná modlitba za návrat. Vhodně ho proto říkáme na začátku mše svaté a v officiu Božího Těla.

C) Poznámky.

¹ „Ujmi se mne, Bože, a haj věci mé proti lidu bezbožnému (mým nepřátelům); vysvobď mě od člověka zlého a lstivého!“

² Dej mi světlo Tvé lásky a milosti, věren svýmu příslibům.

³ V originále je futurum: povedou mě a uvedou mě.

⁴ „K Bohu, který oblažuje mladost mou“ (nebo: který mě už od mládí radostí naplňoval.) Tak Vulg.; v originále = k Bohu, potěšení mému.

⁵ Žalmista, jist, že jej Hospodin vyslyší, povzbuzuje se k důvěře.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Judica me, Deus et discerne causam meam a gente non sancta. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.*

2. p.: Prosme za světlo a sílu, abychom žili důstojně svého svatého stavu.

V krátkém tomto žalmu, v přeneseném smyslu vložném, jsou naznačeny všechny milosti a útěchy, kříže i povinnosti svatého kněžství. Kněz vede život odloučený od tohoto světa. Jeho síla a jeho světlo je Bůh, který ho už od malička osvětloval svými milostmi, jeho mládí oblažoval svou prozřetelnou láskou, až jej přivedl ke stupňům oltáře. Jeho největší útěchou je, přistupovati denně k oltáři Božímu. Nebude mu ovšem nikdy chyběti vnitřních utrpení a zevnějších tísní. Ale při tom musí přece jeho život vyzněti v jediný veliký chvalozpěv Pánu.

a) *Iudica me, Deus, et discerne causam meam a gente non sancta!* - Kněz žije ovšem uprostřed světa, musí se se všemi stýkati a na všechny působiti, dobré i špatné. Ale při tom musí býti odloučen od „lidu nesvatého“. Nikdy nesmí se přizpůsobiti zásadám tohoto světa, nikdy se nesmí dáti strhnouti do jeho kalu. Jeho ideály a snahy, ale též jeho zotavení a zábavy musí býti jiné než u lidí světských. Čím více budeme v tomto smyslu od světa odloučení, tím účinněji budeme moci na špatný svět působiti.

b) *Quia tu es, Deus, fortitudo mea.* - Potřebujeme mnoho síly, abychom se sami vyvarovali hříchu a udrželi se na výši kněžské dokonalosti; potřebujeme jí ještě více, abychom dovedli pevnou rukou řídit duše nám svěřené, dodávati jim myslí v pokleslosti, a statečně přemáhali překážky našemu apoštolátu v cestu se stavějící. Jestliže stále ještě podléháme nějak nezřízené vášni, jestliže jsme v pastorači nerozhodni a nedůsledni, jestliže se dáváme neúspěchy a pokořeními strhnouti k malomyslnosti, je to odtud, že nehledáme dosti síly tam, kde ji jedině můžeme nalézt: u Pána Boha, zejména v nejsvětější Svátosti.

c) *Emitte lucem tuam et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.* - Co by byl náš život přirozený bez světla slunečního? A co nadpřirozený život bez osvětlení milosti Boží? Zaleťme v duchu do minulosti a vzpomínejme na všechna od Boha přijatá osvětlení, počínajíc od prvních slov, jimiž nás dobrá naše matka učila znáti Boha a dělati svatý kříž. Jak vzácná jsou zvláště ta osvětlení, jimiž jsme poznali a stále lépe oceňovali dovedli povolání kněžské! Tím vzácnější, jestliže někdo z nás vyrostl v okolí, kde vládla temnota nevěry a nenávisti proti kněžím. Milosrdný Bože, děkuji ti z hloubi srdce svého za všechno toto světlo; osvěť mne i nyní stále, abych si této svaté hory, na kterou jsi mne přivedl, stále více vážil, abych v tomto stánku, ve kterém smím z tvé dobroty přebývat, důstojně obcoval, a tak jednou si zasloužil vystoupiti na horu nebeskou a vejíti do stánků věčných!

d) *Et introibo ad altare Dei.* - Naši nejvroucnější touhou v mládí bylo, abychom mohli jednou jako kněží přistoupiti k oltáři Božímu; za to jsme se mnoho modlili, proto jsme studovali a přinášeli ochotně oběti, které žádala příprava na kněžství v semináři. Jaká veliká a čistá byla radost naše, když jsme konečně dosáhli cíle; s jakou posvátnou bází, úctou a zbožností stáli jsme u stupňů oltáře, na němž jsme směli po prvé přinést nejsvětější oběť! Od té doby se nám dostalo už nespočetněkrát milosti, že jsme mohli sloužiti mši svatou. Ale snad přistupujeme nyní k oltáři chladně a roztržitě, skoro řemeslnicky. Ó, obnovme se zase ve své první horlivosti, prosme o milost, abychom vždycky sloužili mši svatou sebraně a uctivě, bychom jednou po smrti mohli bez bázně a s radostí přistoupiti k nebeskému oltáři.

e) *Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.* - U některého z nás snad nebylo mládí bez ořesů a obtíží. Ale srovnáme-li se s mnohými jinými, vyrostšími v rozvrácených poměrech a pozbyvšími snad už v útlém mládí víry a nevinnosti, musíme s velikou

vděčnosti všichni doznati, že Bůh naplňoval radosti naše mládí. Vzpomeňme si na všechny milosti, které nám Pán Bůh v mládí udělil a na všechny čisté jeho radosti. Mysleme na křesťanskou výchovu v rodině, na vyučování náboženské, na první sv. přijímání, na krásné církevní slavnosti, na zbožné zvyky, na mnohý povzbuzující příklad v našem okolí. Děkujme za všechno to vroucně Pánu, a hleďme se odvděčiti také tím, že budeme i my jiným jejich mládí oblažovati a šťastným činiti. Čistým úmyslem, pokorným smýšlením, prostotou srdce, přesným zachováváním kněžské čistoty může se i nyní celý náš život státi takovým klidným a blaženým mládím. Nechť ideály našeho mladého kněžského života v nás nikdy nevyhasnou!

f) *Quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus? Quare tristis es anima mea? et quare conturbas me?* - Víme ovšem, že ani nejšťastnější život kněžský není bez vnitřních a zevnějších utrpení. Přijdou doby, kdy duše naše bude „sténati“ a bude se „bouřiti“, kdy nám cesta kněžského života bude těžká a zármutek bude podlamovati naše kroky, kdy se proti nám zdvihnou nepřátelé a závistníci, kdy se nám bude zdáti, že Bůh sám nás opouští. Ale nic z toho nemůže nás učiniti doopravdy nešťastnými. Naopak by měly všechny kříže jenom zvyšovati naše štěstí a naši důvěru. Vždyť víme, že jsou znamením lásky Boží a účinným prostředkem dokonalosti a kněžského apoštolátu.

g) *Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, saluti vultus mei, et Deo meo.* - A proto musí vyznít celý náš život v jeden veliký chvalozpěv velebnosti a dobrotě Boží. Chváliti chceme Pána a díky mu vzdávati zvláště zbožnou a uctivou modlitbou církevních hodinek. Ale i všechny naše práce a námahy nechť jsou jednou velikou oslavou a chválou toho, který jest „spása obličeje našeho a Bůh náš.“

**Stísněný a pokořený národ vzpomíná minulých
vítězství a Božích dobrodiní a prosí za ochranu.**

A) T e x t ž a l m u.

1. **Deus, auribus nostris audivimus; * patres nostri
annuntiaverunt nobis¹**

2. **opus, quod operatus es in diebus eorum, * et in
diebus antiquis (priscis).**

3. **Manus tua gentes disperdidit, et (dum) plan-
tasti eos (illos); * afflixisti populos, et expulisti
eos (dum germinare fecisti illos).²**

4. **Nec enim [in] gladio suo possederunt (occu-
paverunt) terram; * et brachium eorum non salvavit
eos;**

5. **sed dextera tua, et brachium tuum, et illumi-
natio (serenitas) vultus tui,³ quoniam complacuisti
(tibi) in eis.**

6. **Tu es ipse Rex meus et Deus meus, * qui man-
das salutes (iubes salvare) Iacob.⁴**

7. **In te inimicos nostros ventilabimus cornu
(disperdemus);⁵ * et in nomine tuo spernemus (cal-
cabimus) insurgentes in nobis (contra nos).**

8. **Non enim in arcu meo sperabo; * et gladius meus
non salvabit me.**

9. **Salvast enim nos de affligentibus nos; * et odi-
entes nos confudisti.**

10. **In Deo laudabimur tota die (glorificabi-
mur assidue); * et in nomine tuo confitebimur
(gratias agamus) in saeculum.**

11. **Nunc autem repulisti et confudisti (ignomi-**

nia affecisti) nos;⁶ * et non egredieris in virtutibus (cum exercitibus) nostris.

12. Avertisti (Cedere fecisti) nos retrorsum post inimicos nostros (ab inimicis nostris); * et qui oderunt nos, diripiebant (praedam abstulerunt) sibi.

13. Dedisti (Tradidisti) nos tamquam oves escarum (esui destinatas); et in gentibus (inter gentes) dispersisti nos.

14. Vendidisti populum tuum sine (vilissimo) pretio;⁷ * et non fuit multitudo (magna summa) in commutationibus (venditione) eorum.

15. Posuisti (Exposuisti) nos (in) opprobrium vicinis nostris; * (in) subsannationem (ludibrium) et derisum his, qui sunt in circuitu nostro (circumstitis regionibus nostris).

16. Posuisti (Fecisti) nos in similitudinem (fabulam) gentibus;⁸ * commotionem capitum (ut agitent caput) (super nos) [in] populis (populi).

17. Tota die verecundia contra (Assidue ignominia coram) me est, * et confusio faciei meae (faciem meam) cooperuit [me],

18. a voce (ob vocem) exprobrantis et obloquentis (blasphemantis); * a facie (ob praesentiam) inimici et persequentis.

19. Haec omnia venerunt super nos, nec (etsi non) obliti sumus te; * et inique non egimus in testamento tuo (contra testamentum tuum).

20. Et non recessit retro (a te) cor nostrum; * et (non) declinasti (declinavimus) semitas nostras a via tua.

21. Quoniam (Attamen) humiliasti nos in loco afflictionis (draconum);⁹ * et cooperuit nos umbra mortis.

22. Si obliti sumus (essemus) nomen Dei nostri, * et si expandimus (extenderemus) manus nostras ad deum alienum:¹⁰

23. nonne Deus requireret (cognosceret) ista? * Ipse enim novit abscondita cordis.

24. Quoniam (Attamen) propter te¹¹ mortificamur tota die (morti exponimur assidue); * aestimati sumus sicut oves occisionis (occidendae).

25. Exsurge, quare obdormis,¹² Domine? * exsurge, et ne repellas (abicias) (nos) in finem (perpetuum).

26. Quare faciem tuam avertis; * oblivisceris inopiae nostrae et tribulationis nostrae?

27. Quoniam humiliata (deiecta) est in pulvere (pulverem) anima nostra;¹³ * conglutinator est (adhaesit) terrae venter noster.

28. Exsurge, Domine, adiuva nos; * et redime nos propter nomen tuum.

*B) Původ, účel, obsah a rozdělení
žalmu.*

Otázka původu tohoto žalmu není ještě úplně rozřešena. Oproti některým, kteří jej kladou do dob válek makkabejských, mají jiní pravděpodobně za to, že byl složen v době, kdy král Sennacherib, dobytý už četných měst judských, ohrožoval Jerusalem (4 kn. Král 18, 18 dd.). Žalmista vzpomíná na velká vítězství, kterých podle vypravování předků národ izraelský s pomocí Boží dobyl v minulosti (1-5). Podobných vítězství by mu mohl tedy Hospodin i nyní popřáti; než nyní je od nepřátel tísněn a jejich posměchu vydán, ačkoli si není vědom, že by se byl proti Pánu Bohu prohřešil (24-28). Kněz může žalm aplikovati na slavnou minulost Církve,

na prozřetelnost, kterou ji Bůh řídí, na pronásledování, kterých ji třeba zakoušeti.

C) P o z n á m k y.

¹ Žalmista vzpomíná na všechno, co bylo, počínajíc Mojžíšem, buď napsáno nebo ústně podáno o zvláštní prozřetelnosti, jíž Bůh lid svůj provázel a zvláště o velikých vítězstvích, jichž mu dopřál.

² „Ruka tvá rozprášila nepřátele (z Palestiny), ony však (Izraelity) tam usadila; pohanské národy jsi zkrušil, oněm však dal vzrůsti.“

³ „Jasnost tvé tváře“ (znamení přízně a milosti)

⁴ Jakub = národ izraelský.

⁵ „Ve jménu Tvém nepřátele své potřeme“ (vlastně podle Vulgaty: rohem je napadneme, do vzduchu vyhodíme).

⁶ Žalmista vylíčí dřívější vítězství národu Hospodinem popřaný (2 dd.) a vysloviv naději, že Bůh lidu i nyní mu pomáhati bude (6 dd.), stěžuje si nyní s dětinnou otevřeností, že národ je od nepřátel tísněn (11 dd.).

⁷ „Dals prodati národ tvůj za fatku.“ Přemožení často se prodávali do otroctví a hanba byla tím větší, čím menší cena se za ně žádala.

⁸ „Učinils nás příslovím u národů.“ Příslovím rozumí se posměšná píseň.

⁹ „A přece jsi nás potřel na místě trýzně (v originále = místě, kde přebývají draci, vlastně šakali),“ t. j. na místě opuštěném. Žalmista míní buď celou zemi palestinskou, válkou zpusťčenou, anebo místo porážky, pro jehož pustotu a opuštěnost nebylo možno ani pomoci válčícím přinést ani přirozené ochrany nalézt.

¹⁰ „Kdybychom byli své ruce zdvihali (modlili se) k cizímu Bohu“

¹¹ Pro tebe = protože jsme byli tobě věrni.

¹² „Dřímati“ je řečeno obrazně místo „nestarati se“.

¹³ „Vždyť jest sražena do prachu duše naše“ (obraz hluboké sklíčenosti tělesné i duševní).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus, auribus nostris audivimus opus, quod operatus es in diebus eorum. Nunc autem repulisti et confudisti nos. Tu es ipse Rex meus et Deus meus, qui mandas salutes Jacob.

2. p.: Modleme se, abychom, pamětlivi Božích dobrodiní i jeho trestů, svému věčnému Králi vždy věrně sloužili.

1. Jako zbožný Izraelita rád pohlížel do minulosti svého národa, aby z dějin zjevení Božího čerpal sílu a poučení, tak máme my často zalétati do slavné minulosti Církve a naslouchati posvátnému Božímu podání. Jeť toto podání jedním z pramenů našeho zjevení; vypravuje nám zároveň, jak Bůh nepřátele svého zjevení a své Církve potíral a své věrné chránil; poznáme z něho též, jak konečně všecko záleží na přízni a milosti Boží.

a) *Deus auribus nostris audivimus, patres nostri annuntiaverunt nobis.* - S radostnou dychtivostí poslouchají synové starých a slavných rodů zkazky o velikých činech svých předků, a národové čerpají ze svých dějin nadšení a lásku ke své vlasti a učí se obětavosti pro svůj národ. Žádný rod a žádný národ nemá tak slavnou tradici jako naše katolická Církev. A tato tradice nevypráví pouze o prozřetelnosti, jíž Pán svou Církev řídil, a o velikých činech, které vykonala, nýbrž je zároveň jedním z pramenů a prostředků, jimiž se Kristem zjevená nauka od pokolení na pokolení neomylně přenáší. Charakteristika hodného a církevně smýšlejícího kněze je, že se pevně drží a že si váží tradice. Obnovme se v této víře a úctě k božskému podání.

b) *Opus, quod operatus es in diebus eorum: Manus tua gentes disperdidit; afflixisti populos.* - Podání a dějiny církevní vyprávějí nám též o slavných činech Církve. A jsou tyto dějiny vskutku jedním velikým a nepřetržitým triumfem nad zevnějšími a vnitřními nepřátele. Naslouchejme častěji těmto zkazkám o slavné naší katolické minulosti. Čtěme jen v dějinách Církve a přesvědčíme se, že vítězství nepřátel je vždy jenom zdánlivé a přechodné.

c) *Plantasti illos. Germinare fecisti illos. Nec enim in gladio suo possederunt terram et brachium eorum non salvavit eos, sed dextera tua et brachium tuum.* - Jako potřel kdysi Hospodin nepřátele svého vyvoleného národa, tento pak „zasadil“ v zaslíbené zemi a „přivedl k rozkvětu,“ tak potíral národy nepřátelské své Církvi, věrným pak národům zeh-

nal. „Zasadil“ i náš národ do úrodné půdy své nebeské vinice a svou nebeskou pomocí „dal mu vzrůst a rozkvět.“ Děkujeme mu za toto veliké dobrodiní; a nezapomínejme, že to není meč ani jiný pozemský prostředek, který národ udržuje, chrání a blahobyť mu zjednává, nýbrž pravice Boží a mocné rámě jeho.

d) *Et illuminatio vultus tui; quoniam complacui in eis.* - Tak Bůh tedy projevil našemu národu, projevil i všem nám „jas své tváře“, ukázal nám svou přízeň a milost. A proč se k nám ubohým a nehodným s takovou láskou sklání? Poslední a nejhlubší důvod je konečně ten, který uvádí žalm: „protože sis v nich zalíbil.“ Podivujme se tomuto nevystihlému tajemství milosti a lásky Boží, děkujeme z hloubi srdce za toto nezasloužené dobrodiní a snažme se, abychom se ho nestali nehodnými.

2. Nejenom náš národ „zasadil“ nebeský Hospodář „a dává mu vzrůst i rozkvět“. Každého z nás kněží zasadil do zvláště úrodné půdy své vinice, a nabízí nám všechny prostředky, abychom mohli vzrůstat i prospívat. Musíme k tomu ovšem sami spolupůsobiti. Musíme svému věčnému Pánu a Králi věrně sloužiti; musíme především spoléhati ne na naše přirozené síly a prostředky, ale na sílu Boží; nesmíme ješitně na své přednosti hleděti, nýbrž v pokoře všechno dobré hlavně Bohu připisovati.

a) *Tu es ipse Rex meus et Deus meus, qui mandas salutes Jacob. Non expandimus manus nostras ad Deum alienum.* - Víme a věříme, že Bůh je našim neomezeným Pánem a Králem, a uvažovali jsme jistě často o této pravdě, zvláště v exerciciích. Ale mnohdy se zdá, jako bychom na ni poněkud zapomínali. Neboť všechny naše chyby a nedostatky mají konečně kořen v tom, že nesloužíme ještě výlučně jenom Pánu Bohu, nýbrž v něčem také sami sobě a tvorům. Dej mi, Pane, světlo a sílu, abych stále více a lépe Tebe za svého jediného Pána uznával a Tobě jedinému sloužil.

b) *In te inimicos nostros ventilabimus cornu; et*

in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Non enim in arcu meo sperabo; et gladius meus non salvabit me. - Jednou z příčin, že ještě málo pokračujeme v dokonalosti je to, že žijeme ještě příliš jenom přirozeným životem, že přeceňujeme přirozené a pouze lidské prostředky, a nevážíme si dosti prostředků nadpřirozených. Jak mnohem dále byli bychom nyní v pokoře, trpělivosti, lásce, kdybychom se vši energií se chápali prostředků, které nám ukazuje příklad a které nám udílí láska božského Mistra, jak bychom vždy rozhodně potírali a v pravém smyslu slova „do vzduchu vyhazovali“ zlého pokušitele, jak bychom s pohrdáním pohlíželi na jeho nástrahy, kdybychom hned a snažně hledali sílu a milost u svého Spasitele!

c) *In Deo laudabimur tota die.* - Ano, smíme se radovati, smíme i „chlubiti se“, ale jenom v Pánu Bohu. Dokud budeme své dobré skutky a zásluhy připisovati více sobě než Bohu, dokud si budeme na nich ještěně zakládati, nejenom nikdy nedosáhneme solidních ctností, nýbrž nebudeme nikdy jisti před pádem.

3. Abychom se zajistili před pádem, je dobře, uvažujeme-li častěji o smutných následcích těžké urážky Boží. Neštěstí, přikvačivši na národ izraelský, které nám tak tklivě líčí žalmista, je názorným obrazem hlavních následků a trestů těžkého hříchu. Bůh, jak se zdálo, zavrhl svůj lid, nepomáhal mu a „netáhl už s jeho vojsky“, vydal jej v moc jeho nepřátel, dopustil, že byl za fatku prodán, dal jej v potupu a posměch jeho okolí, hluboce jej zahanbil, tak že „celý den měl hanbu svou před očima“.

a) *Nunc autem repulisti et confudisti nos.* - Jedním z největších neštěstí a jednou z největších bolestí jest, býti zapuzen, vyhnán, proklet od vlastního otce nebo vlastní matky. Známe příklady, že mnozí se pro takové vyvržení nebo prokletí pomínuli rozumem. V okamžiku, kdy se někdo dopustí těžkého hříchu, je zavržen a odpuzen od svého Boha a Tvůrce, svého svrchovaného a jediného štěstí.

Kéz tato hrozná, ale i spasitelná pravda nevymizí nikdy z mé mysli!

b) *Et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris.* - Bez pomoci a spolupůsobení Božího nemůžeme učiniti ani nejmenšího pohybu; a naše skutky jsou na-prosto bezcenné pro naši spásu a život věčný, nejsou-li vykonány v milosti a s milostí Boží. Hříchem těžkým se člověk olupuje o tuto nadpřirozenou sílu a pomoc Boží; ano, ztrácí jím i všechny zásluhy, jichž si dříve získal. Tak krátký je život lidský, tak málo dobrého jsme vykonali a konáme; a my bychom byli ještě tak pošetilí, že bychom se o to málo svou vinou připravovali!

c) *Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros; et qui oderunt nos, diripiebant sibi. Dedisti nos tamquam oves escarum; et in gentibus dispersisti nos.* - Bůh posílá ovšem i na své spravedlivé často těžká a odporná pokušení, a někdy snad k jejich pokoření a zahanbení dopustí, že jim podlehnou. Pravidelně však se umenšují pokušení a pád stává se méně pravděpodobný u těch, kteří nárazy pokušitele statečně odrážejí a Bohu věrnost se snaží zachovati. Stěžujeme si na trapná a prudká pokušení? Jsme v pochybnostech, zdali jsme nesvolili? Možná, že Pán Bůh zkouší naši ctnost; ale přemýšlejme též, zdali to snad není trestem za naše viny.

d) *Vendidisti populum tuum sine pretio.* - Jaký to smutný pohled na tyto mladé a statné ochránce vlasti, kteří se dostali do zajetí a nyní jsou prodáváni do otroctví! A co jejich hanbu zvyšuje a téměř nesnesitelnou činí, je, že je prodávají jako kus škodné zvěře, jako bezcennou věc, za fatku. Těžkým hříchem zaprodává člověk sám a dobrovolně duši ne stříbrem nebo zlatem, ale drahocennou krví Pána Ježíše vykoupenou za okamžik bídné rozkoše nebo za kus pomíjející světské chvály. Nepřestávejme zvláště našim mladým lidem zdůrazňovati, jak se zahazují a sami ponižují, když zaprodávají hříchem za fatku to, co mají nejkrásnějšího a nejdrahocennějšího.

e) *Posuisti nos opprobrium vicinis nostris; sub-sannationem et derisum his, qui sunt in circuitu nostro.* - Pohrdání a výsměch bývá trestem těžkého hříchu. Platí to zvláště o hříšném knězi. Věřící nemohou mít k němu důvěry, nevěřící, zlý nebo lehkomyslný svět, jemuž se chtěl připodobnit a k vůli němuž opustil svého Pána, odpudí jej pak od sebe s chladnou povýšeností a vysměje se mu.

f) *Tota die verecundia mea contra me est; et confusio faciei meae cooperuit me.* - Nejkrásnější ozdobou duše jsou nezrušitelná znamení milosti při křtu, bířmování, svěcení jí vtisknuta. Jaký příšerný je naopak pohled na znamení hříchu, které Bůh za trest vtiskl Kainovi! Takové znamení vtiskuje do duše každý těžký hřích, a proto „celý den má hanbu svou před očima“ a „v ruměnc zahaluje líce své“. Můj Bože, nedej, aby snad v duši mé někdy vedle převzácného nezrušitelného znamení svatého kněžství se objevila tato černá zahanbující skvrna hříchu!

4. Ze všech sil a všemi prostředky musíme se tedy vynasnažiti, abychom neupadli do hříchu a nepropadli těmto nešťastným jeho následkům. Některé z dalších veršů žalmu, v přeneseném smyslu vyložené, upozorňují nás na některé z těchto prostředků. Musíme usilovati o pokoru a rádi na sebe bráti pokoreň; musíme častěji myslet na vševědoucnost a všudypřítomnost Boží; musíme se mrtviti; musíme se s velikou horlivostí a důvěrou modliti.

a) *Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis; et cooperuit nos umbra mortis. Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra; conglutinator est in terra venter noster.* - Jenom ten, kdo si zachová pokornou mysl, je jist, že Boha těžkým hříchem neopustí. Už myšlenka na naši nepatrnost a naprostou závislost na Pánu Bohu musí nás naplniti velikou pokorou. Vskutku, pomyslíme-li, jak málo znamenujeme, jak nemůžeme bez Boha učiniti ani nejmenšího pohybu, nepřipadá nám, že „je sražena do prachu naše duše, a srůstá se zemí naše tělo?“ A Pán

Bůh, aby nás v pokoře utvrdil, posílává nám ještě zvláště citelná pokorení, uvádí nás „do místa trýzně“, „zastírá nás stínem smrti“. Nevyhýbejme se těmto pokorením; přijímejme je z ruky Páně jako velikou milost a učme se pokoře.

b) *Nonne Deus requiret ista? Ipse enim novit abscondita cordis.* - Obnovujme se často ve víře ve všudypřítomnost a vševědoucnost Boží; zvolme si na nějaký čas myšlenku na přítomnost Boží za předmět zvláštního zpytování svědomí. Kněz, který žije habituelně v přítomnosti Boží, jistě neurazí tak snadno těžce Pána Boha.

c) *Quoniam propter te mortificamur tota die; aestimati sumus sicut oves occisionis.* - Celý den je skutečně pln různých příležitostí k zevnější i vnitřní mrtvením. Považujme se před Pánem Bohem za takové „ovce určené k zabítí a oběti“, stále připraveni k obětem, k utrpení a pokorení; kdo má takové smýšlení a takovou disposici bude jistě vždy dobře plniti nejsvětější vůli Boží.

d) *Exsurge, quare obdormis, Domine? exsurge, et ne repellas in finem! Quare faciem tuam avertis; oblivisceris inopiae nostrae, et tribulationis nostrae? Exsurge, Domine, adiuva nos; et redime nos propter nomen tuum.* - S úsměvem pohlížíme na naivnost prostého Izraelity, který si představuje Boha spícího, jehož chce svou důraznou modlitbou probuditi. Ale názorně se tímto obrazem naznačuje, jak horlivé, plné důvěry a vytrvalé mají býti naše modlitby. Obracejme se tedy po příkladě tohoto zbožného prosebníka znovu a znovu usilovnou horlivostí a neomezenou pokorou v modlitbě na Pána Boha, burcujme ho takořka svou neúnavnou vytrvalostí. Pak není možná, aby nám nedal všech milostí, jichž potřebujeme.

Hymnus (svatební píseň) na Krísta Krále a jeho nevěstu.

A) Text žalmu.

1. Eructavit (Ebullit) cor meum verbum bonum (verbo bono), * dico (volo dicere) ego opera (carmina) mea regi.

2. Lingua mea (est sicut) calamus scribae * velociter scribentis.¹

3. Speciosus (es) forma prae (ceteris) filiis hominum,² diffusa est gratia in labiis tuis;³ * propterea benedixit te Deus in aeternum.

4. Accingere gladio tuo super femur tuum, * potentissime,

5. specie (decore) tua et pulchritudine tua!⁴ * [Intende] prospere procede (sis felix),⁵ et regna

6. propter veritatem (pro causa veritatis) et mansuetudinem (mansuetudinis) et iustitiam (iustitiae).⁶ * Et deducet (docebit) te mirabiliter (terribilia opera) dextera tua.⁷

7. Sagittae tuae (sunt) acutae, populi sub te cadent (tibi subiciantur), * in cor inimicorum regis (figantur sagittae).⁸

8. Sedes (Thronus) tua, Deus, i saeculum saeculi;⁹ * virga directionis (sceptrum iustitiae) (est) virga (sceptrum) regni tui.

9. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem: * propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae consortibus tuis (magis quam ceteros reges).

10. Myrrha, et gutta (aloe), et casia (exhalant) a vestimentis tuis; a domibus (in palatiis) eburneis *

[ex quibus] delectaverunt te (cantibus) filiae regum in honore tuo (ad honorem tuum).

11. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato * circumdata varietate (splendens auro Ophireo).¹⁰

12. Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam * et obliviscere populum tuum et domum patris tui.

13. Et concupiscet (Sine ut desideret) Rex decorem tuum. * Quoniam ipse est Dominus Deus tuus, [et] adorabunt (adora) eum.

14. Et (venient) filiae Tyri cum muneribus; * vultum (favorem) tuum deprecabuntur (expetent) omnes divites plebis.¹¹

15. Omnis gloria (Omnimode gloriosa) [eius] filiae (filia) Regis ab intus (graditur intro),¹² * [in] fimbriis (texturis) aureis (est) circumdata [varietatibus].¹³

16. Adducentur Regi virgines post eam, * proxima (amicae) eius afferentur tibi (introducuntur ad te).

17. Afferentur in laetitia et exultatione * adducentur in templum (palatium) Regis.

18. Pro patribus (Loco patrum) tuis (mortuis) nati sunt tibi filii; * constitues eos principes super omnem terram.

19. Memores erunt nominis tui * in omni (omnem) generatione (generationem) et generationem.

20. Propterea populi confitebuntur tibi (laudabunt te) in aeternum, * et in saeculum saeculi.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm tento je podle Písma sv. (List k Žid. 1⁸), sv. Otců i židovské tradice přímo mesiánský. Líčí se v něm zasnoubení Krísta Krále se svou chotí Církví; pak též zasnoubení Boha a Krísta s duší spravedlivou. Že sňatek některého krále z rodu Davidova dal žalmistovi příležitost k hymnu, možno připustiti; jisto jest, že mnohé obrazy a rčení jsou vzaty z obřadů a průvodů při takových sňatcích obvyklých. Žalm se modlíváme na slavnosti a svátky, které nám připomínají lásku s nebe sestoupivšího, za nás se obětujícího a s námi úzce spojujícího Syna Božího. Také na svátky Panny Marie a panen, nevěst Kristových. Kněz může v něm rozjímati o velikosti a moci věčného Krále, jemuž slouží a o vznešenosti a kráse jeho Církve; může též mysleti na zasnoubení své duše s Pánem Ježíšem nebo aplikovati žalm na Pannu Marii. V lyrickém úvodě (1-2) vybízí se básník sám k písni. Potom velebí Krále jako od Boha zvláště požehnaného (3) a vybízí ho k vítěznému boji proti nepřátelům (4-7); na to líčí věčné jeho království a připomíná mu jeho odměnu a radost, zejména, že má tak vzácnou a vznešenou nevěstu (8-11). Pak se obrací k jeho choti, velebí ji a vyzývá, aby Králi se klaněla (12-17). Na konec opět se obrací ke Králi, přeje mu, aby měl četné syny jako nástupce své moci a následníky svého trůnu, a požíval slávy věčné (18-20).

C) Poznámky.

¹ Všecka tato rčení: nitro mé překypuje dobrými (radostnými) slovy, chci přednášeti mé písně Králi, můj jazyk je rychlý jako nejhbitější píšící péro, mají vyjádřiti radostnou ochotu pěvcovu velebit Krále a jeho nevěstu.

² Počíná opěvovati Krále, velebě jednotlivé jeho přednosti, především však že je Bohem samým vyvolen a pomazán.

³ „půvab je rozlit na tvých rtech“, t. j. krásná a milá jsou tvoje slova.

⁴ „specie tua etc.“ je přístavek ke „gladio“, tedy: „(opaš se) mečem, chloubou a ozdobou svou.“

⁵ „Intende“, napni (luk), chybí v originále; „prosperere procede“ jest rčení, jímž se někomu přeje štěstí a úspěch: buď zdrav, štěstí tě provázej!

⁶ Tento začátek šestého verše třeba spojit se slovem „regna“, tedy: vládni v duchu pravdy, mírnosti atd.

⁷ Podle latinského: tvoje (ozbrojená) pravice tě podivuhodně povede (budeš podivuhodně jí bojovati); podle hebr.: naučí tě hrozným (pro nepřátele) počinům.

⁸ Popisuje úspěšný boj Králův proti nepřítelům.

⁹ Zde prorok zřejmě nazývá opěvovaného Krále Bohem, pak znovu mluví o jeho pomazání a líčí jeho království jako království spravedlnosti.

¹⁰ Popisuje královny radosti a hold, jehož se mu dostává: háv jeho dýše vonnou myrhou, aloem (gutta) a kasíí (masť z rostliny kasia či lýkovec zvané připravenou); v palácích ze slonové kosti (t. j. se stěnami slonovou kostí obložených) pěji k jeho obveselení a radosti dcery královské; především však po jeho boku stojí královna v brokátovém hávu, ozdobená ofirským zlatem.

¹¹ Podle latinského: dcery tyrské (Tyrus platil za jedno z nejbohatších měst) budou si žádati (vidět) tvou tvář; podle originálu: budou se ucházeti o tvou přízeň.

¹² Podle Vulgaty: všechna sláva dcery Královny se skrývá uvnitř; podle hebrejského: ve vši slávě dcera Krále (jest nebo kráčí) uvnitř (paláce)

¹³ oděna (lat. text přidává: rozmanitě, pestře) zlatem protkávanými tkaninami.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Speciosus forma prae filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.

2. p.: Bože, dej mi vznešenost a krásu nebeského Krále a jeho svaté nevěsty lépe poznati, je více milovati, jim věrněji sloužiti.

1. Jako nitro žalmistovo mělo by i nitro hodného kněze překypovati dobrými myšlenkami a tužbami; i on koná všechna svá díla pro velikého Krále; také jeho jazyk by měl k dobrým a krásným slovům býti hbitější než nejrychlejší pero.

a) *Eructavit cor meum verbum bonum.* - Denním

rozjímáním, duchovní četbou, častým obnovováním dobrého úmyslu měli bychom si nastrádati bohatý poklad krásných myšlenek a tužeb. Pak bychom snadno při obcování s jinými našli vhodná slova vzdělání a útěchy; pak by také naše příprava na kázání byla lehčí a naše kázání účinnější. Jak daleko je od tohoto ideálu kněz, z jehož úst nelze skoro slyšeti leč slova trpké kritiky, světských starostí, který často pronáší i slova lásku urážející a decoru clericali se protivící!

b) *Dico ego opera mea Regi.* - Kéž bychom si byli ustavičně vědomi, že jsme ve službě velikého Krále a že všechno, co konáme, konáme pro něho, k jeho cti a slávě. Pak bychom zůstali spokojeni, i když jsme zneuznání, pak bychom i nejnepatrnější povinnosti konali co nejdokonaleji. Vzbuzujeme často úmysl, že chceme tak pracovati, abychom se zalíbili věčnému Králi.

c) *Lingua mea calamus scribae velociter scribentis.* - K hříšným a neužitečným řečem má býti jazyk náš ovšem těžký a váhavý, ba nemáme ho vůbec k takovým řečem užívati. Ale hbitý musí býti k chvále Boží a k užitku bližních. Užívám svého jazyka jenom k dobrému? Jsem ochoten, abych věřící povzbuzoval a těšil, kdekoli se k tomu nalezne příležitost?

2. Vizme nyní, jak vznešený a svatý, mocný a spravedlivý jest náš nebeský Král. Uvažujme, že je to Pomazaný Páně, Vykupitel celého světa, ano Bůh sám.

a) *Speciosus forma prae filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis. Myrrha et gutta et casia a vestimentis tuis.* - Těmi slovy jsou vyjádřeny přednosti a ctnosti našeho věčného Krále. Mysleme si nějakého muže, který má všechny lidské přednosti a všechny nadpřirozené ctnosti, jichž člověk může dosáhnouti: je statný a krásný, velmi moudrý, energický a přece milý, vážný a přece nenucený, spravedlivý i laskavý. Kdo by si takového muže nevážil a nezamiloval? A přece je to jen slabý obraz našeho

nebeského Krále. V něm se spojují všechny přednosti a ctnosti v nejkrásnější harmonický celek: je nejvyšší moudrý, a přece tak prostý, rozhodný a zase milý, naprosto spravedlivý a nekonečně milosrdný, milovník samoty a přece tak společenský a sdílný. Má všechny ctnosti v heroickém stupni, a přece jeho zjev a život je na venek tak obyčejný, že ho každý může napodobiti. Ó Pane Ježíši, nejvznešenější a nejkrásnější Králi můj, tobě věnuji celou bytost svou; dej mi milost, abych Tě stále lépe poznával a a více miloval!

b) *Accingere gladio tuo, potentissime! Deducet te mirabiliter dextera tua. Sagittae tuae in cor inimicorum Regis. Populi sub te cadent.* - Náš Král je také nade všechno pomyšlení mocný. Chce vládnouti ve všech srdcích a chce rozšířiti své království po všem světě. Vypovídá boj všem nepřátelům svého království. Nechce jich zničiti, nýbrž získati, ale kteří se mu vzeprou, těm ukáže i svou trestající moc. Na čas mohou nepřátelé jeho zdánlivě vítěziti, ale na konec přece zvítězí on. Kdo z nás by nebyl naplněn důvěrou, když je poddaným a přítelem takového Krále? Kdo z nás by nechtěl mu pomáhati v tomto boji proti nepřátelům a v šíření jeho království? Ano, nejenom chceme mu pomáhati, ale chceme se v tomto boji a v tomto úkolu jako věrní jeho kněží vyznamenávati; a především chceme utvrzovati toto království pravdy a lásky ve svém vlastním srdci.

c) *Regna propter veritatem et iustitiam. Virga directionis, virga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem.* - Čeho u vladaře nejvíce žádáme a co nám nejvíce imponuje, jest přísná spravedlnost. Bohužel, že této spravedlnosti je na světě tak málo, a že při slabosti lidské úplné spravedlnosti zde ani dosíci nelze. Tím více musíme si zamilovati věčného svého Krále, který jediný jest naprosto a dokonale spravedlivý a jemu se zcela odevzdati. Budiž nám myšlenka na nekonečnou jeho spravedlnost útěchou, když kolem sebe vidíme to-

lik nespravedlnosti anebo sami bezprávi zakoušeti musíme. Ale snažme se též, abychom jako věrní jeho sluhové všude a ke všem co nejdokonalejší spravedlnost projevovali.

d) *Propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo laetitiae prae consortibus tuis.* - Ale náš Král je nejenom nejvznešenější, nejsvětější, nejmocnější, nejspravedlnější ze všech králů: je to Pomazaný Páně, Vykupitel celého světa, od počátku světa předpověděný, střed celého stvoření a zjevení Božího. Bez jeho vykupitelského díla a bez jeho vykupitelské smrti by celé pokolení lidské až posud zůstávalo v temnotách bludu a hříchu. Jak musím ctíti a milovati toho, který jest od Boha samého poslán a pomazán, který jest touhou a nadějí všech národů, středem dějin lidských; jak musím býti vděčen tomu, bez něhož bych nyní byl ještě ve stavu hříchu a šel vstříc věčnému zavržení!

e) *Sedes tua, Deus, in saeculum saeculi.* - Tak veliký je můj Král. A přece je ještě nekonečně více: je to Bůh sám, druhá božská osoba. V němém podivu klaním se tomuto nevystihlému tajemství a pokorně skláním koleno před svým Králem a Bohem. Ježíši, Bože můj, Tebe nade všecko miluji!

3. Vznešená a krásná je také Královna, již si tento nebeský Král vyvolil za nevěstu. Je to svatá katolická Církev. Církev je slavná a mocná společnost náboženská, které ani nevěřící nemohou odepřiti úcty. Je však ještě více: je tajemným tělem svého nebeského Snoubence, Krista Pána. Což divu, že se statisíce právě nejšlechtnějších duší odhodlalo a odhodlává této vznešené Královně sloužiti, jí hájiti a šířiti, že přinášejí pro tento cíl veliké oběti, jenom aby oslavili Církev a s ní samého Krista Pána.

a) *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato.* - To je naše jedna svatá, katolická, apoštolská Církev. I ti, kteří v její božské poslání a nadpřirozenou její povahu nevěří a nechápou, nemohou upřít, že je to společnost ze všech nejmohutnější a nejrozsáhlejší, která všechny ostatní přetrvává, musí

se podívat její dokonalé jednotě a ústavě, nemožou v ní nevidět učitelku pravdy, šířitelku kultury, musí uznati její charitativní činnost a její sociální význam. Jak si jí musíme vážit teprve my, kteří jsme v jejím stínu byli vychováni a živeni, kteří stále zakoušíme její materské lásky; jak musíme být vděční, že nás Pán Bůh povolal za služebníky této Církve, a s jakou horlivostí musíme ji všem hlásati a jejich práv hájiti!

b) *Omnis gloria filiae Regis ab intus. Concupiscet Rex decorem tuum.* - Církev svatá je tajemným tělem Kristovým, v němž Pán Ježíš zcela zvláštním způsobem přebývá, stále svými milostmi působí, svou nadpřirozenou silou všechno proniká a povznáší, v němž jednotliví údové tajemnými nadpřirozenými svazky s Kristem Pánem a mezi sebou jsou spojeni. Každý úd má účast na tomto nadpřirozeném životě, každý má také povinnost, aby ustavičným zdokonalováním svého duchovního života a příkladným působením na druhé přispíval k stále většímu rozkvětu tajemného tohoto těla; zvláště však je to povinností kněží Kristových. Ó Pane Ježíši, Králi a hlavo mystického těla Církve, dej mi stále lépe poznávati krásu tohoto tajemného těla, dej mi milost, abych k jeho dokonalosti a svatosti stále více horlivým apoštolátem slova i příkladem působil! Tohoto cíle tím spíše dosáhnu, čím více se budu snažiti, aby také u mne všechna krása byla ve vnitřním duchovním životě (*omnis gloria ab intus*) a abych se stále více Kristu Pánu líbil (*concupiscet Rex decorem tuum*).

c) *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. Adducentur Regi virgines post eam, adducentur in templum regis.* - Můžeme se diviti, že v každé době právě nejšlechtnější synové a dcery se věnovali v obětavé lásce zvláštní službě této vznešené a svaté choti Kristovy? Pro ni na statisíce mučedníků prolilo svou krev a dalo svůj život, ji věnovalo na statisíce panen jako předrahocenný dar svou neporušenou čistotu, v její službu se zcela dává i nyní na

tisíce misionářů a řeholních sester, odebírají se do dalekých krajů hlásat víru této Církve, slouží za velikých obětí nemocným a chudým, vedou strohý život odřikání a pokání. V ideálním nadšení rozhodl jsem se i já pro službu této Církve. Jak málo z tohoto ideálu zůstalo by knězi, který by při svém působení více myslel na svůj hmotný prospěch než na slávu Církve a dobro duší, který by se vyhýbal pracím, jež žádají větších obětí!

d) *Obliviscere populum tuum et domum patris tui.* - Řeholníci a řeholnice, misionáři opouštějí skutečně své rodiče a příbuzné i svou vlast z lásky ke Kristu a jeho Církvi. I kněz ve světě žijící vzdává se celibátem vlastního rodinného života. Aby opustil své pokrevence a svou vlast, Pán Bůh na něm nezádá. Ale i on nesmí zapomínati, že jako kněz nenáleží už své rodině a svým příbuzným, nýbrž Církvi. Proto nikdy nesmí velikých zájmů Církve podřizovati nějakým způsobem zájmům svých pokrevenců. Nikdy nesmí to, co vlastně náleží Církvi a chudým, dávatí příbuzným, nejsou-li jinak pro svou chudobu na jeho podporu odkázáni. Dokonalý kněz nenavštěvuje často svých příbuzných a nezůstává u nich dlouho. Víť, že takové časté a dlouhé návštěvy nepřinášejí zpravidla mnoho dobrého; spíše poznají příbuzní při nich různé jeho slabosti, a váží si pak kněží méně.

e) *Propterea populi confitebuntur tibi in aeternum et in saeculum saeculi.* - Věrná služba Církve a pravý poměr k pokrevencům vyžadují ovšem obětí. Za to však tím přispíváme velmi k slávě Církve: celý život náš a život věřících, na něž působíme, stává se velikou chválou Krista Krále a jeho choti. O věčný Králi nebeský, dej mi milost, abych k slávě Tvé Církve stále více pracoval a jednou v nebi na Církev oslavenou pohlížeti a ji na věky se všemi dušemi svěřenými chváliti mohl.

**Bůh ochráncem svého svatého města a svého lidu
ve všech bouřích světa.**

A) T e x t ž a l m u.

1. **Deus noster refugium et virtus (robur). * adiutor in tribulationibus, quae invenerunt nos nimis (occurrunt nobis facile).**

2. **Propterea non timebimus, dum turbabitur (quando vacillabit) terra * et transferentur montes in cor (medium) maris.¹**

3. **Sonuerunt (Fremuerunt) et turbatae sunt (spumant) aquae eorum (eius);² * conturbati sunt (contremiscunt) montes [in] fortitudine (aestuatione) eius.**

4. **Fluminis (urbem circumdantis) impetus (unda) laetificat civitatem Dei;³ * sanctificavit tabernaculum suum Altissimus.⁴**

5. **Deus in medio eius (urbis), non commovebitur (concutietur), * adiuvabit eam Deus mane diluculo.⁵**

6. **Conturbatae sunt (Fremunt) gentes et inclinata sunt (labefactantur) regna; * (sed) dedit vocem suam⁶ (Deus et) mota est terra.**

7. **Dominus virtutum nobiscum, * susceptor noster Deus Jacob.**

8. **Venite et videte opera Domini, quae posuit (perfecit) prodigia (prodigiosa) super terram,⁷ * auferens (sedans) bella usque ad finem terrae.**

9. **Arcum (inimicorum) conteret et confringet arma * et scuta comburet igni.**

10. Vacate (Desistite), et videte quoniam ego sum Deus; * exaltabor in gentibus et exaltabor in terra.

11. Dominus virtutum nobiscum, * susceptor noster Deus Jacob.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Zalm byl podle jedněch složen za doby války Moabských a Ammonitských proti králi Josafatovi (2 Paralip. 20) anebo za doby tažení Sennacheriba assyrského proti Jerusalemu (2 kn. Král. 18) za krále Ezechiáše. Pěvec poukazuje na zvláštní ochranu, jíž Bůh vždy chránil svůj lid (1-3) a zvláště své město Jerusalem (4-7), a líčí pak na konec prorocky budoucí vítězství, nebo (podle jiných) popisuje vítězství už dobyté, vybízí lid k díkům a nepříteli k zastavení boje (8-11). V žalmu je zobrazena ochrana, kterou Bůh vždy provázel svou svatou Církev a každou vyvolenou duši, zvláště Matku Boží. Modlí se jej Církev na její svátky a na svátky mučedníků a panen; ale též na svátky Páně, připomínající vítězství Kristovo. Kněz může mysliti na zvláštní prozřetelnost Boží ve svém životě nebo též na ochranu svého kněžského příbytku.

C) Poznámky.

¹ „Bude-li se trásti země, a hory padati budou (na znamení velikých převratů a tísní) do prostřed (cor) moře.“

² V lat. nesprávně plurál; řeč je o moři, o jehož pění (aestuatio) se potom mluví.

³ „Náraz vln (nebo vlna) ovlažuje (vl. oblažuje) město.“ Ti, kteří sepsání žalmu kladou do doby Ezechiášovy, vidí tu narážku na to, jak Ezechiáš prameny vody ze severu skalními žlaby do města svedl a tak o pitnou vodu se postaral.

⁴ Udává se důvod, proč Pán Bůh město uchrání: poněvadž v něm posvětil svůj stánek (chrám).

⁵ Časně zrána.

⁶ Pozvedl hlasu svého.

⁷ Vykonal podivuhodné skutky.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus noster refugium et virtus. Deus in medio eius, non commovebitur.

2.: Bože, provázejž mě stále svou ochranou a milostí a vlej mi pevnou důvěru v Tebe!

1. Utrpení a kříže, které jsou údělem celého lidstva, navštěvují často zvláště jeho Církev a její věrné sluhy. Ale Pán Bůh, který jest Otcem všech lidí, bdí zvláštní prozřetelností nad Církví a svými kněžími a chrání je mnohdy podivuhodným způsobem od zlého.

a) *Tribulationes invenerunt nos nimis. Turbabitur terra et transferentur montes in cor maris. Sonuerunt et turbatae sunt aquae maris. Conturbatae sunt gentes et inclinata sunt regna.* - Není-li v těchto slovech žalmistových vyjádřena tragedie pokolení lidského, které od počátku jedno utrpení a neštěstí za druhým stíhá? Kolik nepokojů, válek, nakažlivých nemocí, děsných katastrof, zemětřesení a jiných strastí přeletělo už přes toto ubohé lidstvo! Církev svatá, která žije na zemi a se skládá z lidí, nemůže býti z těchto zkoušek vyňata. Ale na ni mají přijíti a skutečně vždycky přicházely z vůle a podle předpovědění jejího zakladatele ještě zcela zvláštní soužení a kříže: krvavá pronásledování, deptání svatých jejích práv, kacírství a odboj se strany vlastních jejích synů. Na těchto utrpeních má podíl i každý kněz, který chce býti věrným sluhou Božím. Mimo to posílá mu někdy Pán Bůh i jiné, osobní kříže. Nedivme se tedy, když se dostaví trpké dny, a podrobme se pokorně velemoudré prozřetelnosti Boží.

b) *Deus noster refugium et virtus, propterea non timebimus. Deus in medio eius, non commovebitur. Dedit vocem suam et mota est terra. Arcum conteret et confringet arma. Dominus virtutum*

nobiscum, susceptor noster Deus Jacob. - Především si však zachovejme v jakékoli tísní neomezenou důvěru v Pána Boha. On se stará o každého i posledního tvora, je laskavým Otcem každému člověku a nedopouští naň neštěstí leč k jeho dobru. Jak pak by tedy nebyl ochoten, zcela zvláštním způsobem chránit nás, v jichž středu a v jejichž duši se zvláštní láskou přebývá (*Deus in medio eius*) a jimž svou přízeň a prozřetelnost zvláště otcovsky projevuje (*Dominus virtutum nobiscum*). A skutečně, neukázal-li často zcela podivuhodně svou moc jak v dějinách Církve tak i v životě mnohého kněze, a snad i v našem vlastním životě, takže se do slova vyplnilo: *Dedit vocem et mota est terra; arcum contrivit et confregit arma!*

2. Ale nejenom, že Pán Bůh Církve svou a její sluhý chrání ve všech útrapách a nebezpečích, nýbrž osvětluje, sílí, oblažuje je svou hojnou milostí. Pramenem těchto milostí jest svatostánek, který si v Církvi zřídil a jehož služebníkem jsou jeho kněží. A tak věrným duším a zvláště věrným sluhům Božím i největší utrpení, pronásledování, převraty nejenom neuškodí, nýbrž poznávají v nich a s radostným klidem uvažují podivuhodnou prozřetelnost Boží, neméně než v tajemném působení milosti v jejich vlastní duši a v duších věřících. Tento radostný klid se pak rozlévá do celého okolí knězova, a jeví se i v jeho příbytku.

a) *Fluminis impetus laetificat civitatem Dei.* - Jak krásný obraz tajuplného životodárného působení milosti Boží v Církvi svaté, a zvláště v duších věrných kněží! Jako řeka zúrodňuje okolí města a tok její čisté vody dodává mu svěžesti, tak živá voda Boží milosti zúrodňuje duši a naplňuje ji radostí. Žádné pronásledování, žádné nepřátelství nemůže Církvi vzít tohoto vnitřního života nadpřirozené milosti. A tak žádná obtíž, žádné utrpení nebo pokušení nemůže kněze přiravit o vnitřní klid, dokud je ve stavu milosti Boží, která ho sílí a radostí naplňuje. Jak se musíme snažiti, aby živá voda mi-

losti posvěcující z naší duše nikdy nezmizela, a vlny pomáhajících milostí byly stále hojnější a účinnější!

b) *Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus. Deus in medio eius.* - Středem a hlavním pramenem tohoto působení milosti Boží je svatostánek. O Církvi svaté vpravdě platí, že „zde posvětil Nejvyšší stánek svůj“ a že „přebývá ve středu její“. Jak musíme děkovati Pánu Bohu za velikou milost, že máme svatostánek tak blízko, že jsme jeho služebníky! S jakou radostí musíme k němu vždy spěchat, a jak neradi se od něho loučiti! Ale snažme se, aby i náš příbytek byl milostí a požehnáním Božím posvěcený, a aby Pán Bůh zvláštním způsobem v něm přebýval. Jak hrozné, kdyby dům kněžský měl se státi snad domem lřichu! Měl by býti domem časté a sebrané modlitby, na němž by se učili věřící svornosti a lásce křesťanské.

c) *Venite et videte opera Domini, quae posuit prodigia super terram.* - Podivuhodná jsou díla Boží už v té přírodě, která nás obklopuje. Nechoďme nevšímavě kolem těchto divů Božích, hledme stále hlouběji vniknouti do tajů přírody. Tak sami stále lépe budeme poznávati nekonečné vlastnosti Boží a přivedeme tím způsobem mnohou duši k poznání Boha nebo lepšímu životu. Podivuhodná díla působí Pán Bůh zvláště právě tehdy, když protivenstvími zkouší buď celé lidstvo, Církev nebo nás samy. Ukazuje svou naprostou spravedlnost a svou výchovnou moudrost a prozřetelnost, ale též svou nekonečnou, milosrdnou lásku, již své věrné od zlého chrání. Podivuhodná jsou konečně díla Boží v působení milosti na duše. Sledujme tyto tajuplné cesty milosti Boží, již Bůh duše jiných a naší duši stále více k sobě přitahuje; pak jistě i při obtížích a křížích nepodlehne-
me zhoubnému pessimismu.

**Všichni národové oslavujtež slavného, na nebe
vstoupivšího Krále nebe a země.**

.1) T e x t ž a l m u.

1. Omnes gentes, plaudite manibus, * iubilate Deo [in] voce exultationis.

2. Quoniam Deus excelsus, terribilis,¹ * Rex magnus super omnem terram.

3. Subiecit populos nobis * et gentes sub pedibus nostris.

4. Elegit (pro) nobis hereditatem suam, * speciem (gloriam) Jacob, quam (quem) dilexit.²

5. Ascendit³ Deus in (cum) iubilo * et Dominus in (cum) voce tubae.

6. Psallite Deo nostro psallite, * psallite Regi nostro, psallite.

7. Quoniam Rex omnis terrae, Deus; * psalite sapienter (hymnum).

8. Regnabit Deus super gentes; * Deus sedet super sedem sanctam suam.

9. Principes populorum congregati sunt cum (populo) Deo (Dei) Abraham;⁴ * quoniam dii fortes terrae; vehementer elevati sunt (Dei sunt clipei terrae; valde exaltatus est).⁵

*B) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í
ž a l m u.*

Tento žalm těsně souvisí s předešlým žalmem (45) a je jaksí jeho pokračováním: tam se popisuje boj (dle některých Josafatův proti Moabským a jich spojencům, dle jiných Ezechiášův proti Sennacheribo-

vi), zde se slaví vítězství jásavým hymnem zpívaným asi při přenesení archy na Sion. Pěvec při pohledu na slavné vítězství vybízí všechny národy k chvále a díkům Pánu, zvláště národ izraelský, jemuž Bůh zase vrátil jeho dědictví, zemi zaslíbenou (1-4). Na to vyzývá lid, aby Boha jako vítěze do chrámu nebo do nebe se vracejícího slavili písněmi a hudbou (5-6); v tomto vítězství Hospodinovu pak vidí předobraz budoucího království jeho, které bude obejmáti všechny národy (7-9). Ve Starém zákoně byl žalm zpíván na počátku slavnosti Nového roku a při všech průvodech s archou konaných. Z obsahu žalmu lze snadno poznati, proč se jej v breviři modlíme na Nanebevstoupení Páně, Zjevení Páně, svátek Krista Krále, ve kterémž dni oslavujeme zvláště svého věčného Krále nebo jeho vstup do nebe; dále na svátek Nejsv. Trojice, v jejímž jméně jsou křtěni národové v Církev vstupující, a na svátky apoštolů, rozeslaných kázat evangelium všem národům. Knězi připomíná žalm myšlenku misijní, je v jeho ústech hymnem chvály a díků Králi, jemuž slouží a výrazem naděje na shledání se s Pánem ve slávě věčné.

C) P o z n á m k y.

¹ Bůh je hrozný nepřítelům, nad nimiž dal lidu svému zvítěziti.

² Palestina byla dána vyvolenému národu v dědictví, nepřátelé snažili se ho o ni oloupiti, ale Bůh, dav mu zvítěziti, dědictví toto mu zase vrátil. Nazývá se zaslíbená země chloubou (species, gloria) Jakuba od Boha milovaného, t. j. národa izraelského.

³ V slavnostním průvodu s archou.

⁴ Žalmista vidí v duchu budoucí všeobecné království, v němž budou všichni národové se svými knížaty s národem „Boha Abrahama“ (izraelským) v jedno spojeni.

⁵ Podle originálu: Bohu náležejí štítý země (metaforicky místo: vládcové země), a proto (že ho všichni, i nej-mocnější této země, musí ctíti) je tak vyvýšen. Podle (chybného) textu latinského: silní bohové země (t. j. mocní této země) velmi jsou povýšeni.

D) Rozjímání.

1. p.: Omnes gentes iubilate Deo voce exsultationis. Psallite Deo nostro, psallite; psallite Regi nostro, psallite.

2. p.: Bože, dej mi milost, abych sám Tě vždy důstojně chválil a nějak k tomu přispěl, aby všichni národové Tvé panství uznali.

1. Všichni národové jsou povoláni k službě Boží, všichni mají se státi údy mocného a velikého království Kristova. Panství Božímu musí se podrobiti a království jeho musí uznati především také mocní tohoto světa, vládcové národů. My kněží musíme k tomu přispívati, aby toto království stále více bylo uznáváno a se šířilo. Především ovšem musíme se snažiti, aby stádce nám přímo svěřené věrně sloužilo Bohu a Kristu Pánu. Pak budeme moci se ctí a radostí miti účast na velikém triumfu věčného Krále nade všemi národy na konci světa.

a) *Omnes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exsultationis. Subiecit populos nobis et gentes sub pedibus nostris. Quoniam Rex omnis terrae Deus, regnabit super gentes.* - Pánu Bohu náleží celá země, království Kristovo je určeno pro všechny národy. Jaký úchvatný pohled by to byl, kdyby skutečně všichni národové v radostném nadšení „tleskali“ svému věčnému Pánu, kdyby ho jásavým hlasem chválili a v dětinné odevzdanosti mu sloužili! Čím to, že ještě tolik národů nezná Krista, ba neuctívá ani pravého Boha? Nejsem snad poněkud i já vinen, protože nemám dosti porozumění pro tento všeobecný apoštolát Církve a pro ideu misijní? Chci aspoň nyní poučovati duše mi svěřené o misijní úloze a činnosti, modliti se za rozkvět misii a podle možnosti i jinak je podporovati.

b) *Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham. Dei sunt clipei terrae; propterea valde exaltatus est.* - Náboženství není snad jenom pro obyčejný prostý lid: i mocní tohoto světa musí sloužiti Pánu Bohu, a žalmista vybízí právě je, aby panství a království Boží uznali a jemu věrně sloužili. Mají-li se národové k Bohu obrátiti a do pravé Cír-

kve vstoupiti, musíme se modliti, aby především ti, kteří řídí osudy národů, Krista Pána a jeho království poznali a uznali. V nynější době, kdy vládcové národů namnoze se berou z lidu, můžeme k tomuto cíli i přímo působiti tím, že věřící lid k věrné službě Boží vychováváme.

c) *Elegit nobis hereditatem suam, gloriam Jacob, quem dilexit.* - Má nám ležeti na srdci spása všech lidí; ale zvláště máme po tom toužiti, aby Bohu a Církvi věrným zůstal národ náš, a především, aby Bohu a Kristu stále věrněji sloužilo to stádo, které je naši pastorači bezprostředně svěřeno. Pane Bože, učiň ať národ náš celý Krista Pána a jeho pravou Církev pozná a jim věrným zůstane! Nechť ta vinice, kterou jsi mi jako vzácné dědictví svěřil, stále více vzkvétá, aby se skutečně stala mojí i Tvojí chloubou, aby sis ji zamiloval a pro ni miloval i mne!

d) *Ascendit Deus in iubilo et Dominus in voce tubae.* - Představme si v duchu slavný vjezd věčného Krále do nebe obklopeného všemi národy světa. Jaká bude čest a radost těch, které Krista uznaly za Krále a jeho sladkému jhu se podrobily! Ale jaké zklamání těch, které toto jeho odhodily a věčnému Pánu nechtěly sloužiti! Modleme se, abychom nejenom sami jednou měli účast na triumfu Kristově, nýbrž k tomuto slavnému průvodu co možná nejvíce duší námi zachráněných přivedli.

2. Mají-li tedy všichni lidé a všichni národové Boha chváliti, jak teprve kněží jeho zvláštní službě zasvěcení! Pána Boha chválíme zejména při bohoslužbě a církevních hodinkách. Čím více se přesvědčíme, že své modlitby říkáme před samým věčným Králem a pro něho, tím budou pozornější a dokonalejší.

a) *Psallite Deo nostro, psallite; psallite Regi nostro psallite.* - Je to tedy všemohoucí a věčný Král nebeský sám, před nímž stojíce konáme bohoslužbu nebo recitujeme officium. S jakou bedlivou přípravou a s jakou velikou pozorností přednáší poddaný svou prosbu svému vládci, jehož přízeň si chce získati a na jehož rozhodnutí vše záleží!

b) *Quoniam Dominus excelsus, terribilis, Rex magnus.* - Hrozným se jeví Pán Bůh hříšníkům, hrozným by se mohl ukázati i nám při věčném soudu, kdybychom mu nedbale sloužili. Brzy přijde okamžik, kdy budeme tváří v tvář státí tomuto svěmu Soudci. Žijme tak a modleme se tak, aby nám v té osudné chvíli nebyl přísným Soudcem, ale láskyplným Spasitelem.

c) *Psallite sapienter.* - Modleme se brevíř srozumitelně a vyslovující dobře jednotlivá slova (*intentio materialis*), dávejme pozor na smysl (*intentio formalis*), povznášejme mysl k Bohu (*intentio spiritalis*). Studujme proto někdy žalmy a rozjímejme o nich častěji. Recitujme brevíř v příhodný čas a na vhodném místě, a vzbuzujme vždy nějaký určitý úmysl.

47.

**Radost a dík za podivuhodnou záchranu
svatého města.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Magnus (est) Dominus, et laudabilis nimis (laudandus valde) * **in civitate Dei nostri, in monte sancto eius.**

2. Fundatur exultatione (Eminet ut gaudium) **universae terrae mons Sion; * (in) latera** (in confinibus) **Aquilonis, civitas Regis magni.**¹

3. Deus in domibus eius cognoscetur, * cum suscipiet (notus est, ut qui protegit) **eam.**

4. Quoniam (Etenim) **ecce reges terrae congregati sunt;**² * **convenerunt in unum;**

5. ipsi videntes (eam) sic (ilico) admirati sunt, con-

turbati sunt, commoti sunt; * tremor apprehendit eos;

6. ibi (in eis) dolores ut parturientis. * (In) spiritu (vento) vehementi conteres naves Tharsis.

7. Sicut (antea) audivimus,³ sic (nunc) vidimus in civitate Domini virtutum, in civitate Dei nostri: * Deus fundavit (stabilivit) eam in aeternum.

8. Suscepimus, Domine, misericordiam tuam * in medio templi tui.

9. Secundum (Sicut) nomen tuum, Deus, sic et laus tua (est) in (usque ad) fines terrae; * iustitia plena est dextera tua.

10. Laetetur mons Sion, et exsultent filiae Judae⁴ * propter iudicia tua, Domine.

11. Circumdate (Circumambite) Sion, et complectimini (circumambulate) eam; * narrate (in) turribus (numerate turres) eius.

12. Ponite corda vestra (Attendite mente vestra) in virtute (ad fortia moenia) eius;⁵ * et distribuite (percurrite) domos eius, ut enarretis (hoc) in progenie altera.

13. Quoniam hic est Deus, Deus noster in aeternum, et in saeculum saeculi; * ipse reget nos in saecula.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Zalm jest hymnem díků za vítězství a za záchranu svatého města a chrámu v chrámě samém zpívaným (Jedná se buď o vítězství Josafatovo proti Ammonitům a Moabským, podle 2 kn. Paralip. 20, anebo o vítězství Ezechiášovo proti Sennacheribovi, podle 2 kn. Paralip. 32). Jerusalelem je obrazem Církve, vtěleným Slovem založené, a Duchem svatým řízené i osvětčované, chrám jerusalemský obrazem křesťanského chrámu, přítomností Pána Ježíše posvěceného.

Modlíme se proto žalm na Narození Páně, na Letnici Ducha svatého a svátek nejsv. Trojici, jichž živým chrámem je duše spravedlivého, na svátky panen, jejichž duše i tělo byly svatou čistotou a ustavičným panenstvím zvláštním způsobem svatyní Páně. Žalmista velebí nejprve svaté město, které Bůh ochránil a nevydal nepřátelům (1-7); proto se vzdávají Hospodinu v chrámě díky a jeho jméno se všude oslavuje (8-10); na konec vybízí všechny, aby se přišli podívat na zachráněné město a o této jeho podivuhodné záchrane vyprávěli potomkům (11-13).

C) P o z n á m k y.

¹ „Pevně stojí, vyniká k radosti celé země hora sionská v severní končině města velikého Krále (Hospodina).“

² V tomto a následujících verších líčí žalmista, jak sami nepřátelé na město útočící musili žasnouti nad jeho velikostí a krásou a byli naplněni žalem (bolest jejich přirovnává k bolesti roditelky), a jak Bůh dechem své všemohoucnosti zničil jejich moc, podobnou stožárům velikých lodí jezdících do Tarsisu (ve Španělsku).

³ Tato sláva Jerusalema a tato vítězství byla už dříve proroky předpověděna.

⁴ „Filiae Iudae“ jsou judská města.

⁵ „Pozdvihněte mysl své k mocným hradbám (k pevnostem) jejím.“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Magnus Dominus et laudabilis nimis, in civitate Dei nostri, in monte sancto eius. Quoniam hic est Deus, Deus noster in aeternum et in saeculum saeculi; ipse reget nos in saecula.

2. p.: Modleme se, abychom velikost a krásu Církve Kristovy lépe poznali a za dobrodiní skrze ni nám udělovaná stále děkovali.

1. Všecko, co zde žalmista píše o velikosti a kráse svatého města Jerusalema, platí v plné a dokonalé míře o Církvi Kristově. Církev jest skutečně společností svatou; je všeobecná, určena pro všechny národy a obejmující také skoro všechny národy; její moc

a význam musí i její nepřátelé uznati; je společnosti, která bude trvati až do skonání světa. Všecko toto bylo o ni v nesčetných nádherných proroctvích Starého zákona předpověděno.

a) *Magnus Dominus, et laudabilis nimis in civitate Dei nostri, in monte sancto Sion.* - Církev katolická jest skutečně touto svatou horou sionskou. Nikdo nemůže upříti, že Církev je svatá aspoň v tom smyslu, že svatý jest její božský zakladatel, svatý její účel, svaté prostředky, jichž užívá: čistá a všeho bludu prostá nauka, svátosti, nejsvětější oběť, moudré zákony a předpisy. Ale kdo dobrovolně nezavírá oči, nemůže neviděti, že v Církvi byly každé doby duše heroické dokonalosti, jichž svatost Bůh sám potvrdil zázraky, že je v ní značné množství těch, kteří přinášejí skutečně neobyčejné oběti a ještě mnohem více těch, kteří vedou aspoň dobrý a spořádaný křesťanský život. Této svaté Církve jsem nejenom obyčejným členem, nýbrž sluhou. Mám vésti druhé k svatosti. Jak se musím tedy nejprve starati, abych sám sebe posvěcoval a zdokonaloval!

b) *Fundatur exultatione universae terrae mons Sion. Quoniam ecce reges terrae congregati sunt, convenerunt in unum. Secundum nomen tuum, Deus, sic et laus tua in fines terrae.* - Naše Církev je jediná náboženská společnost, která je skutečně všeobecná. To je právě znamením její pravosti. Pravé náboženství může býti jenom jedno, jako je jeden Bůh a jedno jméno jeho. Mimo to prohlásil Kristus Pán jasně, že jeho Církev má býti katolickou neboli všeobecnou. Každá církev národní je tudíž nepravou a nese v sobě zárodek rozkladu. Držme pevně tuto ideu katolicity svaté Církve a nedejme se nikdy oklamati lesklými hesly. Buďme kněžími v pravém a plném smyslu katolickými, kteří dovedou v dobách konfliktu podřídití zájmy národa a státu velikým a vznešeným zájmům Krista a Církve. Co je těmto zájmům na úkor, nemůže býti také k pravému dobru státu a národa.

c) *Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt,*

commoti sunt; tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis; in spiritu vehementi conteres naves Tharsis. - Nepřátelé Církve ji sice tupí, vytykají jí slabost, různé bludy, nemravnost. Ale při všech těchto útocích lze přece pozorovati, že ji nemohou v srdci odepřítí tajného podívu, a že mají strach z její moci a vlivu. A kdo jen poněkud studoval dějiny, ví, jak podivuhodným způsobem Církev často zvítězila i nad nejsilnějšími a nejurputnějšími nepřáteli; ne pozemskými prostředky, zlatem, mečem a diplomatickou lstí, nýbrž „mocným dechem“ pravdy a milosti Boží. Čím lépe pronikneme pravdy Boží, čím více budeme růsti v milosti jeho, tím jistěji zvítězíme i my nad nepřitelem.

d) Deus fundavit eam in aeternum. Quoniam hic est Deus, Deus noster in aeternum, et in saeculum saeculi; ipse reget nos in saecula. - I největší a nejmocnější říše mohou zahynouti, a vskutku se často rozpadly. Jediná Církev Kristova bude trvati až do skonání světa, protože je tajemným tělem Kristovým, protože je vzdělána na nerozborné skále, poněvadž Bůh sám předpověděl, že království tohoto nebude konce a že brány pekelné je nepřemohou. Tuto víru v nezničitelnost a ustavičné trvání Církve musíme sami pevně držeti a ji musíme hlásati věřícím, aby v ní měli oporu proti všem útokům a falešným prorockým zlého světa. Kolikrát už předpovídali nepřátelé Církve brzký její konec a bezprostřední zánik papežství?

e) Sicut audivimus, sic vidimus in civitate Domini virtutum, in civitate Dei nostri. - Podivuhodná je svatost, moc, katolicita a nezničitelnost, které v Církvi vidíme, a tyto vlastnosti jsou už samy v sobě důkazem její pravosti. Ale ještě podivuhodnější jest, že všechno toto bylo o Církvi Kristově už ve Starém zákoně předpověděno. A tato prorockví jsou novým, ještě silnějším důkazem její božskosti. Nelze bez podívu a pohnutí čísti nesčetná místa Písma, v nichž se budoucí království Boží líčí jako město svaté, dům svatý, příbytek Hospodinův, stánek spravedl-

nosti, zcela krásná a neporušená holubice, jako hora, k níž se shromažďují všichni národové, kde Boha ctí všichni králové země, jako mohutný balvan všechny pozemské říše drtící, jako království trvajících se sluncem a měsícem od pokolení do pokolení, které nikdy nebude rozptýleno, poněvadž mu vládne Král, jehož panování nemá konce. A tak mohl už zbožný Izraelita starozákonní při dobré vůli a správném porozumění Pisma mítí pravý pojem o království mesiánském. Čítejme často v těchto nádherných proctvích o říši mesiánské, abychom se posílili ve víře v Církev, a rostli v úctě a lásce k ní.

2. Snad ještě větší láskou zahoříme k svaté choti Kristově, uvážíme-li veliká dobrodiní, která nám samým a celému lidstvu prokazuje. Církev svatá šíří všude pravou nadpřirozenou radost, hlásá čistou a celou pravdu, je matkou milosrdenství a sloupem spravedlnosti. Jak dobrou matkou jest a kolik dobrého vykonala a koná, vidíme zvláště na nesčetných institucích, řádech, kongregacích, dobročinných ústavech, školách, spolcích, které k dobru lidstva založila a zakládá. Ale největším dobrodiním a největší milostí Církve svaté je, že je jistým prostředkem spásy. Toto království Kristovo zde na zemi bojující má přejíti ve velikou říši nebeskou, kde věrní služebníci Boží budou na věky kralovati s Kristem.

a) *Fundatur exultatione universae terrae mons Sion. Laetetur mons Sion, et exsultent filiae Iudae propter iudicia tua, Domine.* - Srdce lidské touží po radosti; ale jak málo jí zde na zemi nalézá! Nemluvíme nyní o radostech hříšných, které na okamžik omamují, ale pak zanechávají v srdci palčivý trn. Ale jak málo dovedou vyplniti srdce lidské i věda a umění a jiná ideální dobra! Život rodinný přináší mnohou útěchu a radost, ale s kolika starostmi, ano i trpkými bolestmi jsou spojeny! Církev svatou můžeme však skutečně nazvati matkou božské útěchy a příčinou naší radosti. Čím kdo hlouběji vnikne v její velikost a krásu a lépe poznává dobrodiní, která udě-

luje, tím větší radostí je naplněno jeho srdce; a čím kdo věrněji a nezištněji pro ni pracuje, tím více do-
stává se mu útěchy, již svět nezná a dáti nemůže.

b) *Deus in domibus eius cognoscetur.* - V žádném filosofickém systému a v žádné náboženské společnosti mimo naši církev nenalezneme plné a čisté pravdy; ano, není mimo ni systému nebo společnosti, které by neučily bludům, mnohdy už o samé existenci, bytosti a vlastnostech Božích. Jediná církev katolická nejenom podává naprosto dokonalý a na výsost vznešený pojem o Bohu, nýbrž předkládá dokonalý věroučný systém, v němž je vše železnou logikou spojeno a na pevných základech postaveno. Hledme stále více vnikati rozjímáním a studiem do těchto pravd církví hláсанých, abychom je mohli správně a důkladně vysvětlovati věřícím. Snažme se, aby i náš dům kněžský byl v tomto ohledu jakýmsi napodobením církve, aby v něm vládl život a řád, z něhož by věřící poznávali lépe Boha a byli vedeni blíže k Bohu.

c) *Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. Iustitia plena est dextera tua.* - Nepřátelé církve vytýkají jí, že je krutá, a že lichotí sice mocným, ale není spravedlivá k nízkým. A zatím statisíce, kteří u tohoto světa církve tupícího nenalezli lásky, přicházejí právě k církvi, aby v jejím mateřském objetí hledali a našli milosrdenství a odpuštění, a statisíce, kterým tento svět sice mnoho o bratrství a rovnosti mluvil, ale spravedlnosti nedal, docházejí této spravedlnosti u církve. Nás vyvolil Pán za nástroje a prostředníky této milosrdné lásky a této spravedlnosti. Prosme, aby nám dal srdce milosrdné a spravedlivé, bychom mohli pomoci ubohému lidstvu.

d) *Circumdate Sion, et complectimini eam; enumerate turres eius. Ponite corda vestra in virtute eius; et percurrite domos eius, ut enarretis hoc in progenie altera.* - Velikost a dobrodiní církve poznáme nejlépe ve velikolepých institucích, jež utvořila. Studujme důkladněji, co církev velikého vykonala

ve svých četných řádech, ve svých školách, kolik dobrého lidstvu prokázala svými nemocnicemi, sirotčinci, starobinci a jinými dobročinnými ústavami, jak pracuje pro mravní a kulturní povznesení lidu a k ulehčení jeho bídy v misiích. Tyto instituce jsou skutečně jako mohutné věže a nádherné paláce tohoto svatého města, v nichž jest její síla a velikost. V nich máme nejlepší apologii Církve, které neodolají ani urputní nepřátelé.

e) Quoniam hic est Deus, Deus noster in aeternum et in saeculum saeculi; ipse reget nos in saecula. - Všecky vzácné vlastnosti Církve Boží a všechna veliká dobrodiní, jichž lidstvu uděluje, jak jsme o nich rozjímali, jsou jistě mocným důvodem, abychom Církev velmi ctili a milovali. Ale vážíme si jí a milujeme ji ještě více proto, že je cestou a přípravou k Církvi nebeské. Pane, chci v Církvi Tvé na zemi tak žít, všech jejích prostředků spásy tak užívat a jí tak věrně sloužit, abych s Tebou jednou v Tvé nebeské Církvi mohl se radovati a vládnouti.

48.

Záhada pozemského štěstí nešlechtných.

A) T e x t ž a l m u.

1. Audite haec, omnes gentes; * auribus percipite, qui habitatis orbem;

2. quique (estis) terrigenae et filii hominum, * simul in unum dives et pauper.

3. Os meum loquetur sapientiam * et meditatio cordis mei (profert) prudentiam.¹

4. Inclinabo in (Praebebo ad) parabolam aurem meam; * et aperiam in (recludam ad) psalterium propositionem meam (aenigma meum).²

5. Cur timebo in die mala?³ (quando) iniquitas calcanei (persecutoris) mei⁴ circumdabit me?

6. Qui confidunt in virtute sua (opibus suis); * et in multitudine divitiarum suarum gloriantur.

7. Frater (tamen) non redimit (hominem fratrem), (neque) redimet (se ipsum) homo; * non dabit (ipse) Deo placationem suam (pro se),⁵

8. et pretium redemptionis animae suae; * et laborabit (etsi laboraret) in aeternum, et vivet adhuc in finem (ut vivat in perpetuum).

9. Non (Nonne) videbit interitum, cum viderit (ipsos) sapientes morientes?⁶ * Simul (sane) insipiens et stultus peribunt.

10. Et relinquent alienis divitias suas; * et sepulchra domus illorum (erunt) in aeternum,

11. tabernacula eorum in (a) progenie et progenie (in progeniem). * Vocaverunt (Indiderunt) nomina sua [in] terris (praediis) suis.⁷

12. Et homo, cum in honore esset, non (hoc) intellexit; * comparatus est iumentis insipientibus et similibus factus est illis.

13. Haec (est) via illorum, scandalum (perniciēs) ipsis, * et postea (posteritas). In ore suo (sibi) complacebunt,⁸

14. (sed iam) sicut oves in inferno positi sunt, * (ubi) mors depascet eos,

15. et dominabuntur eorum iusti in matutino (brevis);⁹ * et auxilium (figura) eorum veterascet; in inferno [a] gloria (habitatio) (erit) eorum.

16. Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, * cum acceperit (ad se) me.

17. Ne timueris, cum dives factus fuerit (aliquis) homo, * et cum multiplicata fuerit gloria domus eius.

18. Quoniam, cum interierit, non sumet (secum) omnia; * neque descendet cum eo (illuc) gloria eius.

19. Quia anima eius in vita ipsius (sese ipsam) benedicetur (benedicebat), * (et quia) confitebitur (gratulabatur) tibi, cum benefeceris ei (beneficium habebat ex te).¹⁰

20. (propterea) introibit (usque) in progenies (domicilium) patrum suorum; * et usque in aeternum non videbit lumen.

21. Homo, cum in honore esset, non (hoc) intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis.

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Tento žalm má mnoho podobného s knihou Přísloví a kladou jej někteří do doby Šalomounovy. Řeší podobně jako žalmy 36. a 72. námitku, proč že se hříšníkům často dobře daří na zemi. Po krátkém úvodě (1-4) poukazuje žalmista na vratkost bohatství a štěstí pozemského a líčí nešťastný osud nešlechtných. Knězi může býti žalm útěchou v podobných pokušeních a nalezne v něm řadu myšlenek, jak těšiti věřící.

C) Poznámky.

¹ „Ústa má budou mluvit moudrost a úvaha srdce mého vydá poznatky rozumné“ (nebo: a poučení, jež srdce mé už dlouho uvažuje).

² „Ucho své nakloňuji (a dychtivě poslouchám) k podobnosti (naučení, jež mi Duch svatý dává) a vyjádřím svou hádanku (problém o zdánlivém štěstí špatných) v písni k citaře“.

³ „Nač bych se měl báti ve dnech zlých?“ Pěvec počíná líčiti zdánlivé štěstí hříšných světáků, které spravedlivým působí zármutek a pochybnosti.

⁴ „utiskovatele mého“ (vlastně: šlapajícího na mě).

⁵ Žalmista počíná líčiti, jak štěstí nespravedlivých je jenom zdánlivé, vypisuje různá jejich soužení na zemi a zlý jejich konec, nepolepší-li se. Smysl tohoto verše je: Co pomůže nespravedlivému jeho bohatství? Vykoupiti se jím nemůže, neboť nemůže ani jeden člověk vykoupiti druhého, ani člověk sám sebe a nemůže zadostučiniti za svou vinu.

⁶ Věta je tázací. „Zdaliž (nešlechtník) neužije smrti, když přece vidí, že i moudří (spravedliví) umírají?“

⁷ Dávali (za živa) svá jména svým statkům (aby se v nich zvěčnili); podle jiných: rozhlašovali jména svá po zemích.

⁸ Místo je nejasné. Podle naší rekonstrukce původního textu: „To je jejich cesta, jejich záhuba, toť jejich potomstvo. Ústy svými sami sobě lichotili“ (Jiní překládají: A tak tato jejich cesta bude jim úskalím; a přece později ještě někteří nalézají zalíbení na jejich řečech, zásadách).

⁹ „Jako ovce (v ovčinci) budou vtěsnáni (vpěchováni) do pekla, kde je bude smrt pásti (nad nimi panovati) a spravedliví jim budou vlásti záhy (zrána, které nastane po noci utrpení a smrti).“

¹⁰ Smysl verše je nejasný. Podle naší rekonstrukce originálu: „Poněvadž duše jeho (hříšníka) za života se sama chválila, a poněvadž tě velebil jenom proto, že od tebe měl dobrodiní (proto sestoupí do pekla).“

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Audite haec, omnes gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem: Et relinquent alienis divitias suas; et sepulcra eorum domus illorum in aeternum. Quoniam cum interierit non sumet omnia; neque descendet cum eo gloria eius. Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me.

2. p.: Dej mi, Pane, abych pozorně hlasu tvé nekonečné Moudrosti naslouchaje, dokonale poznal vratkost všech věcí pozemských!

1. Jako tu v žalmu inspirovaný pěvec poučuje lid z pokladů hluboké Moudrosti božské a vyzývá všechny, by pozorně naslouchali, tak i nyní Duch svatý učí veškeré lidstvo svým zjevením a svými osvěceniemi a všechny pobízí svou milostí, aby svá nitra otevírali pravdě a lásce Boží. Z pokladů této Moudrosti musí častým a bedlivým rozjímáním čerpati zvláště kněz, aby mohl poučovati druhé. Zjevení Boží dává

jistou a jasnou odpověď i na nejzáhadnější problémy životní, které staletí marně se snažila rozřešiti. Určitě nás poučuje o velikosti a vznešenosti našeho cíle a o pomíjejcnosti věcí pozemských a řeší dokonale námitku ze zdánlivého štěstí hříšných.

a) *Audite haec omnes gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem; quique terrigenae et filii hominum; simul in unum dives et pauper.* - Každý člověk touží přirozeně po vědění a zvláště hledá odpověď na důležité otázky svého původu, určení a osudu. Od vědy, zvláště od vědy od Boha odvrácené, jí čeká marně. Bůh však dal lidstvu zjevení, které mu nejenom o těchto pravdách, nýbrž i o mnohých jiných podává naprostou jistotu. Bůh svou věčnou a neomylnou pravdu nabízí všem lidem, bez rozdílu národnosti a postavení, učeným i prostým, bohatým i chudým. Ale aby pravda Boží duši skutečně mohla osvítiti a povznést, je třeba hlasu Božímu s pozorností naslouchati. Je to jedna z nejdůležitějších a nejpřísnějších povinností, na kterou musíme důrazně upozorňovati.

b) *Os meum loquetur sapientiam et meditatio cordis mei prudentiam.* - Kněz má tyto prameny božské pravdy světu otvírati a jej o tajemstvích Božích poučovati. K tomu je třeba, aby z nich nejprve sám hluboko čerpal a často o nich rozjímal. Kněz, jenž nemedituje, ani sám nevníkne do tajemství Božích, ani druhým je nebude moci vykládati; a jeho mluva, místo aby byla proniknuta duchem moudrosti Boží, bude spíše napodobovati plytký a nízký způsob mluvení lehkomyšlného světa. Denní rozjímání je nejenom potřebným prostředkem k duchovní dokonalosti, nýbrž také nutnou pomůckou k vedení duší.

c) *Inclinabo in parabolam aurem meam; aperiam in psalterio propositionem meam.* - Důkladné vniknutí ve zjevené pravdy je také proto tak důležité a nutné, že se tu jedná o veliká „přísloví“, o důležité problémy, na jejichž rozřešení duše dychtivě čekají a jež si musí rozřešiti, aby šly jistou cestou k cíli. Celý svět je zmítán palčivými otázkami a trápen

pochybnostmi v nejdůležitějších věcech; a my bychom si mysleli, že můžeme duše vésti bez důkladného studia a častého rozjímání věčných pravd?

d) *Et homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis.* - Jedna z nejzákladnějších pravd zjevení jest, že Bůh určil lidstvo k nadpřirozenému cíli a povznesl je v nadpřirozený řád milosti. Je to nepochopitelně vysoká důstojnost a převzácné štěstí. Přísnou povinností každého jest, aby, maje tuto vznešenou důstojnost před očima, nadpřirozenou milost Boží stále si zachovával a v ní žil a tak jednou v nebi dosáhl svého věčného cíle. Bohužel však většina lidí nechápe této své důstojnosti a nedbá o ni; opovrhne milostí Boží a zcela se ponořuje do pomíjejících a bidných věcí pozemských, v nichž hledá ukojení a štěstí. Naši nejdůležitější úlohou je, abychom lidi především v této jejich vznešené důstojnosti poučovali a potom jim milost Boží zjednávali a je v ní udržovali. Ale bděme, abychom se sami nedali strhnouti do bahna tohoto světa, a aby přísná slova Ducha svatého v žalmu neplatila snad i o nás!

2. Zjevení Boží řeší nám záhadu zdánlivého štěstí nešlechetných. Že jejich štěstí je jenom zdánlivé, ukazuje se už zde na zemi. Při všem svém bohatství a své slávě, jsou naprosto bezmocni právě proti dvěma svým nejmocnějším nepřátelům: dopustili-li se hříchu, nemohou se sami svou silou z něho vyprostiti a učiniti zaň sami zadost, a žádnými prostředky nemohou zabrániti, aby i je nestihla jednou smrt. Ze svého jmění nemohou ani nejmenšího vzíti s sebou na onen svět. A kdyby i zde na zemi byla jejich jména všude známá a slavná, musí přece jednou tento svět s jeho slávou opustiti.

a) *Frater non redimit, nec redimet homo; non dabit Deo placationem suam, et pretium redemptionis animae suae.* - Jaká to vážná pravda! Dopustil-li se člověk hříchu, nemůže sám ze sebe z něho povstati. A kdyby byl i miliardářem, ano pánem celého světa, nemůže tím vším dáti Bohu hodného zadosti-

učinění za svůj hřích, a také žádný jiný člověk nemůže jej svou silou z hříchu vysvoboditi. Jak málo tedy jsou závidění hodni i nejmocnější a nejbohatší lidé, jsou-li při tom v těžkém hříchu! Ale jakou nenávisti a hlubokou bázní před každým hříchem musíme býti též my naplnění, a jak se musíme úzkostlivě varovati i každé vzdálené příležitosti ke hříchu!

b) *Non videbit interitum, cum viderit sapientes morientes? Simul insipiens et stultus peribunt.* - Stejně bezmocný je každý člověk, i nejbohatší a nejslavnější, proti tělesné smrti. A kdyby povolal lékaře celého světa a použil všech prostředků, které lékařská věda vymyslela proti různým nemocem, a věnoval na to všechno své ohromné jmění, smrti tím nezažehná. Pán Bůh ve své nevyzpytatelné moudrosti odvolává někdy z tohoto světa nenadále i ty, kteří by se pro svou moudrost a svatost zdáli skoro nenahraditelnými; jak by měl tedy šetřiti těch, kteří jsou zcela pohrouženi do věcí pozemských a proto snad Boha těžce urážejí!

c) *Et relinquent alienis divitias suas; et sepulchra eorum domus illorum in aeternum. Quoniam cum interierit, non sumet omnia.* - Jak ubozí a nešťastní jsou tito lidé: celý život úzkostlivě stříádali a nyní při smrti nemohou s sebou vzíti ani haléře! Tak byli starostliví, aby ani haléře bez potřeby nevydali, a nyní jejich veselí dědicové rozhazují plnými rukama; pečlivě si zařizovali a snad s přepychem upravovali svůj příbytek, a nyní domem jejich je tmavý, úzký a zapáchající hrob! A jak jest teprve smutné, že tato slova žalmu dlužno obrátiti i na mnohé kněze lakomé a v pozemské věci zcela pohroužené!

d) *Vocaverunt nomina sua in terris suis.* - To bývá právě znamením světských a pozemských lidí, že chtějí, aby jména jejich byla všude po světě známa; dávají je svým statkům a svým dílům. Snad budou brzy po jejich smrti zase odstraněna a změněna; ale i když zůstanou napsána anebo vtesána i po staletí, co jim to pomůže, není-li jejich jméno vepsáno v knihu života?

3. Osud mocných a bohatých tohoto světa, kteří své moci a svého bohatství nepoužívají k službě Boží a dobru bližních, není tedy už na této zemi závidění hodný. Ale jak hrozný osud je čeká teprve na onom světě, jestliže se nekáli ze svých hříchů! Po trpké smrti časné přijde hrozná smrt věčná; po několika letech zdánlivé slávy nejhlubší ponížení a zdrcující hanba; zhasne jim světlo života pozemského a nebudou moci patřiti na Světlo věčné.

a) *Haec via illorum perniciēs ipsīs. Sicut oves in inferno positi sunt; mors depascet eos.* - V děsivě názorném obraze líčí Písmo svaté věčné zavržení hříšníků. Jsou jako ovce hustě napěchováni v temném a těsném místě věčných muk a jejich pastýřem, který bdí, aby nikdy odtud neunikli, je věčná smrt. Ó Pane, dej mi, abych byl vždy pokornou a mírnou ovečkou tvého ovčince, a dobrým i spravedlivým pastýřem svěřeného mi stáda; a tak ani já ani duše mi svěřené nevesly nikdy do tohoto příšerného místa věčných trestů, kde je pastýřem věčná smrt!

b) *Et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum. Neque descendet cum eo gloria eius.* - K trestům zavržených náleží též hluboké zahanbení a pokoření. Ó, jak draze musí zaplatiti trochu té slávy, které zde na zemi požívali! Vlej mi, ó Pane, pravou a hlubokou pokoru, posílej mi pokoření, která ve své moudrosti za dobré uznáš, abych se tak hodným stal slávy nebeské!

c) *Et usque in aeternum non videbit lumen.* - Jak veliké je to neštěstí, když někdo náhle oslepne; a co by za to dal, kdyby mohl aspoň na okamžik užítí jediný paprsek slunce! Daleko větším dobrodiním než světlo sluneční je světlo božské pravdy a lásky. Zde na zemi otvírá se nám jenom slabý paprsek tohoto božského světla; ale doufáme, že po smrti užijeme Světlo božské, tak jako jest samo v sobě. I v srdci hříšníka zůstává tato neodolatelná touha po věčném Světle. Ale jaké hrozné zklamání, jaká nevýslovná bolest těch, kteří umírají odvrácení hříchem od Boha: na místo Světla věčného otevírá se

před nimi pustá temnota věčného zavržení! Můj Bože, chci po celý život světlo Tvé svaté pravdy pevně držeti a je druhým otevírati, chci ve světle Tvých přikázáních dokonale kráčet, chci se světlem Tvé lásky zahřívati: pak smím doufati, že po smrti užřím Tvé nepochopitelné Světlo věčné.

4. A tak není žádné příčiny, abychom záviděli bohatým a slavným lidem zde na zemi. Ano, nejsou-li při svém blahobytu a svých počtech v milosti Boží, jsou naopak hodni největšího politování. Ten však, kdo v chudobě a neuznání Bohu sloužil, smí doufati, že aspoň po smrti se mu dostane štěstí a slávy, že jej Bůh uchrání od věčných trestů a přijme do svých nebeských stánků. Tam budou spravedliví s Kristem kralovati i nad samými zavrženými hříšníky, kteří jimi snad zde na zemi pohrdali.

a) *Cur timebo in die mala, si iniquitas calcanei mei circumdabit me? Ne timueris cum dives factus fuerit homo, et cum multiplicata fuerit gloria domus eius.* - Nikdy se tedy při pohledu na zdánlivé štěstí nešlechtných nedejme strhnouti k závisti a roztrpčenosti. Snažme se naopak právě z jejich osudu lépe poznávati a velebiti nekonečnou spravedlnost Boží.

b) *Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me.* - Děkuji ti, Bože, za všechna strádání a pokoření, která jsi na mne dopustil. Přijímám je s odevzdaností z Tvé otcovské ruky; o to jediné prosím, abys jednou až duše má se oddělí od těla, s láskou ji přijal a z moci podsvětí ji osvobodil.

c) *Et dominabuntur eorum iusti in matutino.* - Dokud žijeme na tomto světě, triumfuje často zlo, nešlechtní s pohrdáním pohlíží na spravedlivé a utiskují je. Ale až jednou po noci tohoto pozemského života přijde jasné a nikdy nemizící ráno onoho světa, pak se role zamění. Víme, že k věčné odměně spravedlivých patří také účast na královské moci Kristově, již vládne celému světu, i těm, kteří budou pro svou pýchu a své hříchy na věky zavrženi.

**Hrozba přísňých trestů neupřímnému
a hříšnému obětníku.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Deus deorum Dominus locutus est, * et vocavit terram

2. a solis ortu usque ad occasum.¹ Ex Sion (effulget) species decoris (speciosa pulchritudo)³ eius;

3. Deus manifeste (gloriose) veniet; * Deus noster, et non (amplius) silebit.

4. Ignis in conspectu eius exardescet; * et in circuitu eius (circum eum) tempestas (saevit) valida.³

5. Advocabit caelum desursum (desuper), * et terram, discernere (ut iudicet) populum suum.⁴

6. „Congregate illi sanctos eius, * qui ordinant (pepigerunt) testamentum eius super (cum eo inter) sacrificia.“⁵

7. Et annuntiabunt caeli iustitiam eius,⁶ * quoniam Deus iudex est.

8. Audi, populus meus, et (sine ut) loquar, et testificabor tibi (contra te); * Deus, Deus tuus ego sum.

9. Non in sacrificiis (ob sacrificia) tuis (tua) arguam (vituperabo) te;⁷ * holocausta autem (enim) tua in conspectu meo sunt semper.

10. Non accipiam de domo tua vitulos; * neque de gregibus tuis hircos.

11. Quoniam meae sunt omnes ferae silvarum, * iumenta in montibus et boves.

12. Cognovi omnia volatilia coeli; * et pulchritudo agri mecum (mea) est.

13. Si esuriero, non (hoc) dicam tibi; * meus est enim orbis terrae et plenitudo eius.

14. Numquid manducabo carnem taurorum? * aut sanguinem hircorum potabo (bibam)?⁸

15. Immola Deo sacrificium laudis * et redde (per-solve) Altissimo vota tua.⁹

16. Et invoca me in die tribulationis; * eruam (li-berabo) te, et honorificabis me.

17. Peccatori autem dixit Deus:¹⁰ * „Quare (Quid est, quod) tu enarras iustitias meas (enumeras praecepta mea), et assumis (provocas) (ad) testa-mentum meum per os tuum?¹¹

18. Tu vero (enim) odisti disciplinam;¹² et pro-iecisti (reiecisti) sermonem meum retrorsum.

19. Si videbas furem, currebas cum eo; * et cum adulteris portionem tuam ponebas (participabas).

20. Os tuum abundavit malitia, * et lingua tua concinnabat dolos.

21. Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, et adversus filium matris tuae ponebas scandalum (spargebas columniam); * haec fecisti et (ego) tacui (tacerem)?¹³

22. Existimasti, inique, quod ero tui similis?¹⁴ * Arguam (Vituperabo) te, et statuam contra faciem tuam (exprobrabo coram facie tua).“

23. Intelligite haec, qui obliviscimini Deum, * ne-quando (ne forte) (ille vos) rapiat (laceret),¹⁵ et non sit, qui (vos) eripiat.

24. Sacrificium laudis honorificabit me; * et illic (est) iter, quo ostendam illi salutare Dei.¹⁶

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je podle nadpisu od Asafa ze známé izraelské rodiny pěvců; přesněji dobu jeho vzniku nelze určit. V první části kárá žalmista ty, kteří jenom zevnějšími obřady a oběti Boha uctívati chtějí bez opravdového vnitřního zbožného a pokorného smýšlení (1-15); v druhé části se obrací proti těm, již sice zákon Boží stále mají v ústech a jej snad i druhým káží, ale proti němu hřeší (16-24); oběma hrozí přísnými tresty Božími. Aplikace na kněze posvátné obřady bez pravého vnitřního ducha konající a zákon Boží druhým hlásající, ale neplnící, leží nasnadě.

C) Poznámky.

¹ V prvních verších popisuje se názorně příchod Hospodinův k soudu. Bůh svolá k němu celou zemi, to jest všechny její obyvatele.

² „lesk ozdoby“ tak (Vulg.; hebr: „skvělá krása“) vztahuje se pravděpodobněji na Boha, ne na horu Sion.

³ Bůh přijde k soudu slavně (manifeste) a za bouře a ohně (blesku).

⁴ Bůh volá k soudu jako svědky nebe (anděly) a celou zemi.

⁵ „Shromážděte (asi rozkaz daný andělům) před ním svaté jeho, kteří uzavřeli s ním smlouvu oběťmi.“

⁶ Nebesa (andělé) jsou svědky a hlasateli jeho spravedlnosti.

⁷ „Nejsou to žertvy, proč tě chci kárati,“ t. j. ne proto tě kárám, jako bys byl vůbec obětí býval nepřinášel, nýbrž že jsi neobětoval v pravém smýšlení.

⁸ Smysl těchto čtyř veršů jest: Bůh našich obětí nepotřebuje, neboť je Pánem nebe i země; tím méně ovšem lze myslet, že by potřeboval obětovaných zvířat za pokrm a nápoj.

⁹ „Přinášej Bohu oběť chvály (upřímného vnitřního smýšlení) a tak plň sliby dané Nejvyššímu.“ Žalmista zdůrazňuje, že jedině taková oběť se může líbit Bohu. Tatáž myšlenka je vyjádřena na konci druhé části žalmu (v. 24).

¹⁰ Počíná druhá část žalmu: když už ten, kdo bez pravého smýšlení obětuje, bude přísně trestán; jakpak teprve ten, kdo k tomu ještě se dopouští těžkých hříchů!

¹¹ Nestačí pouze vypočítávati nebo odříkávati přikázání Boží, nic nepomůže dovolávati se smlouvy s Bohem, nebyla-li zachována.

¹² Vypočítávají se jednotlivé hříchy: nenáviděls kážeň, běžels se zlodějem (t. j. hned jsi podlehl pokušení ke krádeži) atd.

¹³ To všechno jsi spáchal a já jsem měl mlčeti?“ (Vulg.: já jsem mlčel, byl jsem shovívavým).

¹⁴ Domníval ses bezbožně, že jsem pro své mlčení tobě podobným, t. j. že schvaluji tvé nepravosti.

¹⁵ „Aby vás snad neuchvátil“ (hebr.: neroztrhal). Bůh se častěji v St. zákoně přirovnává ke lvu.

¹⁶ „To je cesta (přinášením upřímné oběti a konáním vůle Boží), kterou mu ukáží spásu Boží“ (přesněji podle originálu: „kdo jde tou cestou, dám mu účast na spáse Boží“).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum meum per os tuum? Sacrificium laudis honorificabit me; et illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.

2. p.: Modleme se, abychom zbožným přinášením nej-světější oběti a svědomitým zachováváním svaté vůle Boží unikli přísnému soudu hříšných kněží.

1. Žalm popisuje nám slavný příchod věčného Soudce. Nebe i země budou svědky tohoto soudu. Andělé Boží svolají všechny k tomuto velikému dramatu světovému. Mezi souzenými se jmenují zvláště ti, kteří „s Bohem smlouvu uzavřeli při obětech“ nebo před oltářem. Bude to soud naprosto spravedlivý, a samo nebe bude vydávati svědectví o jeho spravedlnosti.

a) *Deus deorum, Dominus locutus est, et vocavit terram a solis ortu usque ad occasum. Ex Sion species decoris eius. Deus manifeste veniet, Deus nos-ter, et non silebit. Ignis in conspectu eius exar-descet; et in circuitu eius tempestas valida.* - Víme a věříme, že Pán Bůh je nade všechno pomyšlení veliký, mocný a vznešený, že je na každém místě, a přece, jak málo úcty k němu jevíme! Ano, když po-myslíme, jak roztržití a nedbalí býváme často při modlitbě, jak snadno se dopouštíme hříchů, aspoň

všedních, musíme si doznati, že vlastně před nikým neukazujeme tak málo úcty jako před svým věčným Pánem a Tvůrcem. Nyní ovšem je nám Bůh skryt a nejeví se nám ve své celé moci a slávě; ale jednou při soudu uvidíme jej v celé velebnosti a nekonečné moci. Představme si živě příchod věčného Soudce k tomuto soudu, jak nám jej zde líčí žalmista a vtiskneme si tento obraz hluboko do duše. Pak jistě budeme všude a na každém místě plni úcty k svému velikému a vznešenému Pánu.

b) *Advocabit caelum desursum et terram, discernere populum suum.* - Andělé a světci nebes a všichni obyvatelé země budou svědky našeho soudu. Žijme vždy tak, aby náš anděl strážný měl zalíbení na nás a poslouchejme jeho vnuknutí; prokazujeme všem lidem lásku a buďme ke všem upřímní; vzývejme vroucně svaté Boží a napodobujme jejich příklad. Pak nás myšlenka, že budou svědky našeho soudu, nebude plniti obavou, nýbrž útěchou.

c) *Congregate illi sanctos suos, qui ordinant testamentum eius super sacrificia.* - Ano, to jsme my kněží, „svatí“ Páně, posvěcení a pomazáni k službě Boží, kteří jsme „zpečetili s ním smlouvu při obětech před oltářem“. Tak na nás pohlížejí, to o nás vědí všichni ti, kteří jsou přítomni při tomto velikém soudu a z jejichž řad budeme právě těmito slovy od svatých andělů vyvoláni před věčného Soudce. Jaká hrozná myšlenka, jaké hluboké zahanbení: „svatý“ Páně, který zneuctil a pošlapal své posvěcení, kněz, který porušil smlouvu, již „zpečetil před oltářem!“

d) *Et annuntiabunt caeli iustitiam eius; quoniam Deus iudex est.* - Nevíme podrobnosti tohoto velikého soudu a nevíme též, jak pro nás dopadne. Ale jedno víme: že Soudce náš je nanejvýše spravedlivý. Jeho spravedlnost hlásají už nyní nebesa pokryta nesčíslnými tělesy podle jeho věčných zákonů se pohybujícími. Tato vysoká nehybná obloha viděla už nepřehlednou řadu lidských dramát na zemi se odehrávajících, v nichž projevoval Bůh svou neúprosnou

spravedlnost. Ovšem, úplná a dokonalá spravedlnost stane se teprve při věčném soudu; a nebe a jeho obyvatelé budou jejími svědky a budou oslavovati její triumf. Budiž nám pohled na toto nebe, svědka a hlasatele spravedlnosti Boží, vzpomínkou, že nad námi je nanejvýš spravedlivý Bůh, který nás přijde jednou soudit!

2. Jedním z hlavních úkolů a jednou z hlavních povinností kněze je přinášení oběti. Bůh tedy bude kněze souditi hlavně podle toho, jak tuto povinnost konal. A nebude se při soudu ptáti tak na to, zdali jsme vůbec oběť přinášeli, nýbrž zdali jsme ji přinášeli v pravém duchu a smýšlení. Bůh našich obětí nepotřebuje, ale žádá oddané a nezištné srdce. Nepotřebuje obětí, ale musí žádati naši oddanost, protože je neomezeným Pánem našim i všech věcí; jemu patří všechno bohatství a všechna krása světa.

a) *Non in sacrificiis tuis arguam te; holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper.* - Mnohého kněze bude Pán přísně souditi i proto, že z pohodlí nebo lidských ohledů někdy opomenul přinést nejvyšší oběť, i když mohl celebrovati. Většina z nás se však bude museti zodpovídati před věčným Soudcem, ne proto, že necelebrovali, nýbrž že nesloužili dosti sebraně a zbožně. Zpytujeme se jenom poněkud: na sta a tisíce mší svatých jsme už sloužili. Kolik jich bylo skutečně slouženo zcela zbožně a uctivě? Ano, je mezi nimi aspoň jedna, při níž nebylo žádné rozptýlenosti? Můj Pane, tak dlouho jsem se na svou první mši svatou těšil, nevýslovnou radostí byla naplněna má duše, když jsem po prvé přistupoval k oltáři, a nyní si tak málo vážím této nesmírné milosti! Kéž je to aspoň ode dneška jiné!

b) *Non accipiam de domo tua vitulos; neque de gregebis tuis hircos. Quoniam meae sunt omnes ferre silvarum. Cognovi omnia volatilia caeli. Si esuriero, non dicam tibi. Numquid manducabo carnes taurorum? aut sanguinem hircorum potabo?* - Všemi těmito různými obraty chce žalmista vyjádřiti důležitou a vážnou myšlenku: nestačí přinášeti jenom

zevnější oběť Pánu Bohu, nestačí podávati mu třebaš i nejvzácnější ze stvořených věcí; neboť Pán Bůh ničeho toho nepotřebuje a všecko mu už náleží. Hlavní věcí při oběti je vnitřní smýšlení, a nejmiřejší oběti je Bohu oddané, pokorné a zkroušené srdce. Ani oběť nejsvětější námi přinášená nebyla by s naší strany dokonalá a Bohu milá bez této oběti vnitřní. Stvoř, ó Pane, ve mně takové oddané a pokorné srdce, a dej, aby celý den, celý můj život byl takovou zápalnou obětí před tebou!

c) *Pulchritudo agri mecum est. Meus est enim orbis terrae et plenitudo eius.* - Toť důvod, proč se Bůh nemůže spokojiti se zevnějšími našimi úkony nebo zevnějšími oběťmi, ale proč mu musí náležeti celé naše srdce a proč mu musíme obětovati sebe samy. Jeho je celý okrsek země se vším, co ji vyplňuje, jemu náleží všechna stvořená krása, jeho je celá naše bytost, celé naše nitro i s nejtajnějšími jeho záhyby. Budiž nám každý pohled na bohatství a krásu země příležitostí, abychom si vzpomněli, že Bůh je naším neomezeným Pánem a znovu se mu zcela odevzdali.

3. Jestliže Bůh tak přísně soudí už toho, který nemá při obětech pravého úmyslu, jak přísný bude teprve vůči knězi, jenž jej k tomu uráží ještě jinými a těžkými hříchy! Žalm připomíná skoro všechny hříchy, jichž se takoví nešťastní a nevěrní kněží dopouštěvají: neposlušnost k předpisům a církevní kázni; lakota a hříchy proti kněžské chudobě i proti sedmému přikázání; porušování svaté čistoty; zlý a neupřímný jazyk, nelaskavé řeči a snad i štvání proti vlastním spolubratřím. A tak se prohřešuje ten, jenž je hlasatelem zákona Božího a uzavřel s Bohem zvláštní smlouvu! Nic mu nepomůže dovolávat se na to při soudu; naopak, právě proto bude jeho soud přísnější.

a) *Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum.* - Hlásáme věřícím zjevení Boží a jeho přikázání, a známe je tedy dobře; jsme s Bohem spojeni zcela zvláštní a věčnou smlouvou. Ale jak bychom

se mohli jednou při soudu Božím odvážit „odříkávati přikázání jeho“ a se dovolávat na svou znalost o nich anebo „brát do úst smlouvu jeho“ čili připomínat Bohu smlouvu s námi uzavřenou, jestliže jsme přikázání nezachovávali a porušili posvátnou úmluvu!

b) *Tu vero odisti disciplinam; et proiecisti sermones meos retrorsum.* - Taková bývá cesta kněžské zkázy: nejprve se předpisy církevní prohlašují za malicherné maličkosti, pak se zcela dobrovolně a pravidelně přestupují, konečně se proti nim otevřeně brojí a představení církevní se veřejně kritisují a snižují. Umiňme si, že budeme kázeň a církevní předpisy matky naší svaté Církve i v malých věcech svědomitě zachovávat. Nesmíme v nich vidět pouze zevnější formality. Budeme-li je zachovávat v duchu pokory, poslušnosti a lásky ke Kristu a jeho Církvi, stanou se nám vydatnými prostředky kněžské dokonalosti a jich zachování přinese hojně požehnání našemu apoštolátu.

c) *Si videbas furem, currebas cum eo.* - Je to hrozné a zahanbující slovo, jehož tu užívá žalmista. Ale nepřiléhá-li zcela na nešťastného kněze, který se zpronevěřil na církevním jmění? Ano, neprohřešuje se i ten kněz, který toho, co patří církevním účelům a chudým, užívá pro sebe a své příbuzné, vlastně krádeží, užívaje cizího majetku? Kněz je zástupcem a má býti následovníkem Krista Pána. Kristus Pán se narodil, žil a zemřel zcela chudý, a nikdo nemůže býti jeho věrným zástupcem a jeho opravdovým následovníkem, kdo jej aspoň nějak nenapodobuje v jeho chudobě. Zachovejme apoštolskou chudobu aspoň tím, že svých příjmů užíváme v duchu této chudoby a podle předpisů církevních.

d) *Et cum adulteris portionem tuam ponebas.* - Cizoložství je velikým hříchem, protože ruší pro jednu z nejbídnějších vášní jednu z nejslavnějších smluv uzavřenou před oltářem. Kněz zavázal se smlouvou ještě slavnější k doživotní věrnosti, ne nějaké osobě nebo choti pozemské, nýbrž samému

Kristu Pánu a jeho nebeské choti, Církvi svaté. Poruší-li tuto smlouvu a věrnost, zasluhuje právem hrozného soudu Ducha svatého a děsné výtky, „že se bratří s cizoložníky“. Takový smutný pád bývá ovšem pravidelně připravován menšími nevěrnostmi. Umiňme si, že budeme v této věci co nejsvědomitější a učiníme si určitá předsevzetí stran pohledů a obcování.

e) *Os tuum abundavit malitia; et lingua tua concinnabat dolos.* - Jak je možno, že ústa kněze, která by měla mluvit jen o lásce a hlásati i hájiti jenom pravdu, stávají se nástrojem zlomyslnosti a pokrytectví? Je to proto, že takový kněz nesnaží se vniknouti do pravdy Boží a nepoznává a nechce poznati tajemství nekonečné lásky Boží. Můj Pane, dej mi lépe poznati svou pravdu a lásku, a učin, aby ústa má byla nástrojem této pravdy a lásky!

f) *Sedens adversus fratrem tuum loquebaris; et adversus filium matris tuae ponebas scandalum.* - Nejsmutnějším úkazem jsou spory a sváry v rodinách. Jednu velikou rodinu tvoří kněží a měla by mezi nimi vládnouti upřímná bratrská láska, která by k bliženské lásce povzbuzovala věřící a byla příkladem zvláště křesťanským rodinám. Ale jak často musíme místo toho viděti u kněží, i u těch, kteří působí na témže místě nebo bydlí dokonce v témže domě, vzájemnou nedůvěru, nevraživost a závist! Jsou kněží, kterých doslovně se týká tento verš žalmu, kteří svým zlomyslným jazykem škodí spolu-bratrovi na cti a snaží se mu pokaziti jeho zdárnou činnost nebo připraviti jej o místo, na něž má nárok. Obnovme se v nadpřirozené lásce bratrské. Nedívejme se na slabosti, jež snad spolubratr má, nýbrž všimejme si jeho dobrých vlastností. Především pohlížejme na spolubratry v nadpřirozeném světle. Jsou nejenom dítkami Božími, jako všichni věřící, nýbrž jsou Božími miláčky, které omilostnil zvláštním způsobem a povolal k svaté službě.

4. Ze všech sil musíme se snažiti, abychom nepadli do hříchů, které vedou k tak hrozným koncům.

Uvažujme aspoň o těch prostředních, které nám náš žalm přímo naznačuje. Nesmíme se dáti másti tím, že Bůh zde na zemi netrestá hned naše hříchy; nesmíme zapomínati nikdy na Boha, naopak často máme myslet na jeho přítomnost. Především musíme mu v oběť přinést celé své srdce; do srdce Bohu takovým způsobem oddaného nevzloudí se pak snadno něco, co by se protivilo svaté vůli Boží.

a) *Haec fecisti, et tacui. Existimasti, inique, quod ero tui similis?* - Jistě, že bychom se s mnohem větší bedlivostí uvarovali hříchu, kdyby nás Pán Bůh zaň okamžitě trestal. Víme však, že zde na zemi ukazuje Pán Bůh nekonečnou shovívavost, a že teprve po smrti se projeví celá jeho spravedlnost. A čím více a déle shovával Bůh zde na zemi, tím přísnější bude soud na onom světě, jestliže se nepolepšíme. Poděkujme Pánu Bohu za velikou shovívavost k nám, a čiňme pokání za své viny zde na zemi už sami, abychom za ně nemusili pykati na věčnosti.

b) *Intelligite haec, qui obliviscimini Deum.* - Je možná, že bychom zapomněli na Boha, na němž zcela závisíme, který je u nás a v nás stále přítomen, který pro nás a v nás ustavičně působí, a který má býti předmětem naší vroucí a živé lásky? A přece musíme si přiznati, že nejenom málo naň myslíme, nýbrž že skutečně na něho, a to právě v době pokušení, zapomínáme. Obnovme v sobě myšlenku na všudypřítomnost Boží; a aby byla zase živější, konejme nějaký čas příslušné zvláštní zpytování svědomí tím, že několikrát za den výslovně myslíme na Boží přítomnost.

c) *Immola Deo sacrificium laudis; et redde Altissimo vota tua. Sacrificium laudis honorificabit me; et illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.* - Tu je nám zcela jasně vyznačena cesta, kterou musíme jíti, abychom unikli hroznému soudu Božímu nad neupřímným a hříšným obětníkem. Musíme se zcela pokorným a poslušným srdcem odevzdati v oběť Pánu, jak jsme to slíbili kdysi před oltářem. Pak každá oběť, námi na oltáři přinášená, bude čistá a

bohumilá; pak se i vyvarujeme všech těch hříchů, za něž podle předpovědění Ducha svatého bude tak hrozně trestán špatný kněz.

50.

**Úpěnlivá prosba za odpuštění, vyznání, lítost
a předsevzetí kajícího hříšníka.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Miserere mei, Deus, * secundum magnam misericordiam tuam!

2. Et secundum multitudinem miserationum tuarum, * dele iniquitatem meam!

3. Amplius (Plene) lava me ab iniquitate mea; * et a peccato meo munda me!

4. Quoniam (Etenim) iniquitatem meam ego cognosco, * et peccatum meum contra (coram) me est semper.

5. Tibi soli peccavi et, malum coram te feci,¹ * ut iustificeris (iustus appareas) in sermonibus tuis (sententia tua), et vincas (irreprehensibilis sis), cum iudicaris (iudicas).²

6. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum;³ * et in peccatis concepit me mater mea.

7. Ecce enim veritatem (sinceritatem) dilexisti; * incerta (incognita) et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.⁴

8. Asperges me hyssopo,⁵ et mundabor; * lavabis me et super nivem dealbabor.

9. Auditui meo dabis gaudium et laetitiam:⁶ * et exsultabunt ossa (mea) humiliata.

10. Averte faciem tuam a peccatis meis, * et omnes iniquitates meas dele.

11. Cor mundum crea in me, Deus, * et spiritum rectum⁷ innova (renova) in visceribus (interioribus) meis.

12. Ne proicias me a facie tua; * et spiritum sanctum tuum⁸ ne auferas a me.

13. Redde mihi laetitiam salutaris tui (salutis tuae);⁹ * et spiritu principali (generoso) confirma (conforta) me!

14. Docebo (Docere volo) iniquos vias tuas;¹⁰ * et (sic) impii ad te convertentur.

15. Libera me de sanguinibus (culpa sanguinis),¹¹ Deus, Deus salutis meae; * et exsultabit (laudabit) lingua mea iustitiam tuam.

16. Domine, labia mea aperies, * et os meum annuntiabit laudem tuam.

17. Quoniam si voluisses (tibi placuisset) sacrificium, dedissem (illud tibi) utique; * (sed) holocaustis non delectaberis.¹²

18. Sacrificium Deo (gratum est) spiritus contritulus (paenitens); * cor contritum et humiliatum, Deus, non despicias!

19. Benigne fac (age), Domine, in (pro) bona voluntate tua (cum) Sion, * ut aedificentur muri (aedifices muros) Jerusalem.

20. Tunc acceptabis sacrificium iustitiae (iustum), oblationes et holocausta; * tunc imponent super altare tuum vitulos.¹³

B) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm se s katolické strany všeobecně připisuje Davidovi (jak zní jeho nadpis), který v něm vzrušeně a poeticky vyjadřuje city lítosti a pokory ovládající jeho srdce po hříchu s Betsabeou a na Uriášovi spáchaném. S tím souhlasí nejenom celá starokřesťanská tradice, nýbrž i obsah žalmu, v němž se opakují i doslovně některé výroky, které David tehdá učinil po svém hříchu podle svědectví Písma svatého (srovn. 2. kn. Král. 12, 13). Možno však připustiti, že poslední dva verše byly připojeny v době zajetí a obsahují prosbu za znovuvybudování zrušené svatyně. Ale podle jiných jest to prosba Davida samého, aby mu pro jeho hříchy Bůh nebránil učiniti přípravy k výstavbě chrámu. Žalmista prosí úpěnlivě za odpuštění své viny (1-3), poukazuje na své upřímné obrácení a na slabost své přirozenosti dědičným hříchem zkažené a na Boží pravdymilovnost a moudrost (4-7), znovu prosí o úplné očistění, za omilostnění, sílu a útěchu (8-13), slibuje, že z vděčnosti nejenom sám bude Bohu velkodušně sloužiti, nýbrž i jiné k němu přiváděti, a především mu přinášeti oběť zkroušeného srdce (14-18). Na konec prosí, aby Hospodin pro jeho hřích netrestal svatého města, nýbrž dovolil, aby bylo zveleveno a stalo se středem kultu Božího (19-20). Žalm je knězi důtklivým poučením o zlobě a neštěstí hříchu, vážným napomenutím k pokání, jednou z nejdojemnějších modliteb lítosti a nejjadernějším vyznáním hříchu. Právě z těchto důvodů jej Církev vkládá do officia feriálního v adventě a postě i o vigiliích, po horách svatého týdne a na Památku všech věrných zemřelých a čítá jej k žalmům kajícím.

C) Poznámky.

¹ Každý hřích je především urážkou nekonečného Boha. Tím nechce David popřít, že se provinil též proti bližnímu.

² „Zhřešil jsem, aby ses objevil ve svém soudu nade mnou spravedlivým a bezúhonným, když mě soudíš“ (Vulgata: a vítězem nad těmi, kteří tě odsuzují, jakobys nebyl spravedlivý). Smysl slov: Zhřešil jsem, aby atd., je podle jedněch: Vyznávám, že jsem zhřešil, abys tak ukázal nade mnou svou spravedlnost; podle jiných: Dopustil jsi, že jsem zhřešil, abys tak atd.

³ V tomto a následujícím verši uvádí žalmista některé důvody, pro které doufá, že mu Hospodin odpustí; na prvním místě poukazuje na zkaženost přirozenosti lidské hříchem dědičným.

⁴ Jiný důvod odpuštění: Bůh je věčná Pravda, který pravdu zjevuje a na upřímném vyznání má zalíbení. Podle jiných tu žalmista líčí a vyznává velikost svého hříchu: stal se jím nevěrným vůči věrnost milujícímu a žádajícímu Bohu, a nevědným vůči tomu, který mu zjevil tajemství své věčné pravdy.

⁵ Ysopem se kropili malomocní při obřadu očištném; přirovnává se tedy těžký hřích k malomocenství.

⁶ „Dejž, ať zaslechnu radostnou zvěst odpuštění!“

⁷ „ducha přímého“, pevného (mysl přímo a pevně k Bohu tihnoucí).

⁸ „svého svatého Ducha“, t. j. svou milost, prozřetelné vedení a své božské dary.

⁹ „radost ze spásy tvé“, t. j. radost, která plyne ze spásitelné Boží milosti a z naděje na spásu; „ducha knížecího“, t. j. mysl rozhodnou a velkodušnou; velkodušnost nejlépe chrání před hříchem.

¹⁰ Žalmista chce se Bohu za odpuštění hříchů odměnit tím, že bude druhé slovem a příkladem učiti cestám Božím.

¹¹ Vinou krevní byl hřích Davidův na Uriášovi, ale je v jistém smyslu i každý jiný hřích.

¹² „Neboť jistě, kdyby sis přál, abych přinesl oběť, učinil bych to ochotně; ale ty nemáš zalíbení na zápalných obětech.“ Jiné viny se podle zákona mojžišského mohly smýti zápalnými oběťmi; pro hříchy vraždy a cizoložství zákon takových obětí nepřipouštěl, nýbrž stanovil trest smrti.

¹³ David je přesvědčen, že mu Hospodin hřích odpustil a na něm samém už ho nebude trestati; ale bojí se ještě, aby snad Bůh netrestal pro jeho hřích svaté město tím, že by mu nedopřál uskutečnití svůj plán, učiniti aspoň přípravy k vystavění chrámu v Jerusalemě. Prosí tedy za odvrácení takového trestu.

D) Rozjímání.

1. p.: Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam. Docebo iniquos vias tuas, et impii ad te convertentur.

2. p.: Modleme se, abychom zlobu hříchu lépe poznali, aby nám Pán Bůh hříchy naše milostivě odpustil a dal nám sílu, zadostučiniti za ně horlivým apoštolátem.

1. Svět navykl si považovati těžký hřích za maličkost, a kněz, který uprostřed tohoto světa žije, mohl by také časem nasáknouti těmito jeho zásadami. Jak zcela jiná je rozhodná mluva Písma svatého, jak zcela jinak zní neomylný soud Boží o zlobě hříchu! Uvažujme, co nám o neštěstí hříchu praví náš žalm. Každý těžký hřích je zločinem, je urážkou nekonečného Boha; bude jednou od Boha velmi přísně souzen a trestán; je duši znečišťujícím a rozežírajícím malomocenstvím. Každý těžký hřích je v jistém smyslu vinou krve.

a) *Dele iniquitatem meam. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Omnes iniquitates meas dele.* - Se zděšením a ošklivostí odvracíme se od člověka, jenž byl prohlášen za zločince; a zvláště některé zločiny, jako otcovražda, krvesmilství, nespravedlivý útisk nebo odsouzení nevinných v nás budí bolest a hrůzu. Ale to, co je v těchto vinách podstatné, totiž dobrovolné přestoupení zákona Božího, jest v každém hříchu stejné. Ano, měl-li jsem neštěstí dopustiti se někdy těžkého hříchu, byl jsem skutečně zločincem, třebaš snad nikdo z lidí o mé vině nevěděl a třebaš mne svět měl za poctivého a spravedlivého. O jak se musím za svůj hřích hanbiti a jak ho musím litovati!

b) *Tibi soli peccavi, malum coram te feci.* - Ano, tak jedná každý hříšník, a tak jsem jednal i já, jestliže jsem se v životě dopustil těžkého hříchu. Pozdvihl jsem se neposlušností proti svému věčnému a všemohoucímu Pánu a Tvůrci, přestoupil jsem mravní zákon a učinil zlo před očima Nejsvětějšího, jemuž i nejmenší nezřízenost je ohavností. Podlou nevděčností jsem se odměnil za nesčetná dobrodiní nejlaska-

vějšiho Otce. Ó Bože můj, vtiskni mi hluboko do duše pevnou víru v tvou neomezenou moc nade mnou, v tvou naprostou svatost a v tvou nekonečnou dobrotu, abych se už nikdy od tebe hříchem neodloučil!

c) *Tibi peccavi, ut iustificeris in sermonibus tuis, et vincas cum iudicaris.* - Jaká bázeň svírá srdce obžalovaného, který ví, že brzy bude postaven před přísný soud a neúprosně souzen za všechny své přechyby! A nás všechny čeká za krátkou dobu nade všechno přísný soud samého Boha! Protože jsme zhřešili, musí přijít soud, v němž se ukáže rozsudek Boží spravedlivým a čistým a neomylným před celým světem; anebo, jak důmyslným obratem praví žalm, právě proto jsme zhřešili, právě proto Bůh hřích náš připustil, aby se ukázati mohl jeho spravedlivý, čistý a neomylný soud. Uvažujme nyní v meditaci, ale uvažujme i jindy často, kdo a jaký bude náš Soudce: Bůh vševedoucí, jemuž ani nejtajnější myšlenka nezůstane skryta; Bůh nanejvýš spravedlivý, který musí i nejmenší nezřízenost trestati; Bůh všemohoucí, který má všechny prostředky, aby těžkou vinu těžce potrestati mohl. Kéž nás tato vzpomínka na soud Boží uchrání od každého hříchu!

d) *Asperges me hyssopo et mundabor.* - Bolestná a nakažlivá nemoc malomocenství je jedním z nejsmutnějších zjevů v trpícím lidstvu. Počínajíc nepatrnými skvrnami šíří se stále dále až konečně rozežírání celé tělo a za krutých bolestí přivádí smrt. Malomocný šíří kolem sebe zápach a budí ošklivost, jeho nemoc je velmi nakažlivá. Všecko to se v duchovním smyslu doslovně jeví u těžkého hříchu, který mnohdy vzniká z nepatrných počátků, potom uchvátí celou duši a často zmrzačuje a kazí i tělo, a nutně přivádí smrt duše; u čistých a spravedlivých budí ošklivost, ale slabé svádí a vede do záhuby. Jediným jistým prostředkem proti malomocenství jest vyvarovati se nákazy a energicky zakročiti hned při prvních počátcích. To je také jediná cesta, jak se můžeme vyvarovati sami těžkého hříchu, a jak od něho můžeme uchrániti druhé.

e) *Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meae.* - Zvláštní zlobu mají a zvláštní hrůzou nás naplňují zločiny, jimiž se prolévá nevinná krev. Ale neméně hrozné a těžké jsou hříchy, jimiž se nevinost svádí. A konečně je každý těžký hřích vlastně vinou krevní, poněvadž se jím hříšník provinuje na nejsvětější krvi Páně a pohrdá touto krví za něho prolitou. Můj Kriste Pane, pro tvou drahocennou krev, kterou denně svolávám na oltář a denně v kalichu pozdvihuji a obětuji, odpusť mi všechny mé hříchy a nedopusť, abych se kdy ještě na Tvé krvi těžkým hříchem provinil!

2. Veliká a těžká je vina má. Zdaliž mi Pán Bůh odpustí? Písmo svaté samo mě o tom ujišťuje a dodává mně mysl. Důvody, pro něž David pevně doufá v odpuštění, platí i pro mne. Milosrdenství Boží je nekonečné; já se z viny své upřímně vyznávám a doopravdy jí lituji; Bůh má soustrast s mou ubohostí, ví, že moje přirozenost je už dědičným hříchem sešlabená; líbí se Bohu moje pokorná upřímnost, s kterou se naň obracím.

a) *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem, miserationum tuarum dele iniquitatem meam.* - Svírá snad srdce mé úzkost, protože hřích můj se mi zdá býti příliš veliký? Ale větší, daleko větší, ano nekonečné je milosrdenství Boží. Pochybuji snad, že mi Pán Bůh odpustí, poněvadž mých hříchů je příliš mnoho? Ale což nejde počet vin, které už Pán Bůh ubohému lidstvu odpustil, až do miliard? Ó Bože, vlej v srdce mé pevnou víru a neomezenou důvěru v Tvé nevýslovné milosrdenství a slitování, jehož není počet!

b) *Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, et peccatum meum contra me est semper.* - Z hříchů svých jsem se vyznal upřímně a dokonale. Ale nechci se tím spokojiti, nýbrž chci stále míti před očima provinění svého minulého života. Ne proto, abych se znepokojoval nebo dokonce pochyboval o tom, zdali mi Pán Bůh vskutku odpustil; vímť, že nic se Pánu Bohu tak nelíbí, jako taková úzkostlivost a

nedůvěra. Ale chci si stále zachovati vědomí své hříšnosti; a při svých obyčejných zpovědích přidám někdy některé provinění z předešlého života, za něž se zvláště hanbím, abych se pokořil a povzbudil k větší lítosti. Právě mé upřímné vyznání a má opravdová lítost jsou mi zárukou odpouštějícího milosrdenství Božího.

c) *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum; et in peccatis concepit me mater mea.* - Takový je tedy můj pravý stav, taková je má skutečná cena! Narodil jsem se v hříchu, tedy bez milosti posvěcující a v nepřátelství s Bohem, moje přirozenost je v jádru nakažená a k zlému nakloněná. Jakou hlubokou pokorou musím býti naplněn, jak málo si smím na sobě zakládati, nebo dokonce druhými pohrdati! Ale právě tato má ubohost mi dodává mysl i vzbuzuje důvěru v Boha. On zná daleko lépe než já tuto mou slabost a nedostatečnost a proto má se mnou hlubokou soustrast. Když milostivě odpustil prvním rodičům jejich hřích, kteří byli už omilostněni a tuto milost odvrhli, ukáže jistě tím více své milosrdenství mně ubohému v dědičném hříchu zrozenému.

d) *Ecce enim veritatem dilexisti; incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.* - Bůh náš je Bohem pravdy, je Pravda věčná, miluje pravdu a chce, aby všichni poznali pravdu, jednali podle pravdy, jednou spochinuli v Pravdě věčné. Proto nám zjevil mnohá i z nejskrytějších a nejvznešenějších tajemství své Bytosti, svého vnitřního života a svého podivuhodného působení, takže i nejposlednější a nejméně chápavý z lidí může nyní poznati kus této božské pravdy. Hříchem jsme se prohřešili proti nekonečné Pravdě, neboť hřích je lži, a toho musíme trpce litovati. Ale upřímným vyznáním hříchu dáváme svědectví pravdě, ukazujeme lásku k pravdě a pokořujeme se před Pravdou Boží. A proto můžeme pevně důvěřovati, že Bůh milující pravdu a upřímnost přijme nás na milost.

3. Odpuštění hříchů, které Bůh uděluje kajícímu hříšníkovi, je úplné, takže nezůstává po vině ani nej-

menší stopy. A zároveň s prominutím vlévá se do duše převzácný dar posvěcující milosti, již se stáváme zcela zvláštním způsobem příbytkem nejsvětější Trojice, duše se naplňuje nadpřirozenou radostí a dostává nadpřirozenou sílu, aby v budoucnosti hříchu odolala a záslužné, i veliké skutky pro Boha mohla konati.

a) *Dele iniquitatem meam. Amplius lava me a peccato meo. Asperges me hyssopo et mundabor; lavabis me, et super nivem dealbabor. Omnes iniquitates meas dele.* - I Bůh při své všemohoucnosti nemůže učiniti něco, co si samo v sobě odporuje. Nemůže proto způsobiti, aby to, co se jednou událo, nezůstalo na věky faktem, stavší se událostí. Ale při odpuštění hříchů promíjí věčný trest tak úplně a vinu tak dokonale smývá, tak zcela ničí a tak na ni takřka zapomíná, jakoby se vůbec nikdy nebyla stala. Musíme tedy sice hříchů své minulosti stále litovati, musíme za ně ustavičně pokání činiti; ale kdybychom se nad nimi úzkostlivě znepokojovali nebo stále pochybovali, zdali nám Pán Bůh doopravdy odpustil, bylo by to urážkou jeho dobroty a jeho milosrdenství.

b) *Cor mundum crea in me Deus; et spiritum rectum innova in visceribus meis. Spiritum sanctum tuum ne auferas a me.* - Odpuštění hříchu není jenom jeho vypuzení z duše, nýbrž je to podstatná přeměna celého nitra, je to úkon tvůrčí moci Boží. Bůh tvoří v duši posvěcující milost Boží, něco tak vznešeného a krásného, že to přesahuje všecek náš pomysl. Kdo z nás chápe velikost a vznešenost božské Bytosti a oslňující krásu věčné Svatosti? A posvěcující milostí stáváme se účastnými této nepochopitelně veliké a krásné přirozenosti Boží. Duch Svatý, svatá Trojice sestupuje milostí do naší duše, takže se stáváme svatyní Boha živého. Můj Pane, vlej v srdce mé živou víru v posvěcující milost, dej mi lépe poznati tajemství její vznešenosti a krásy! Pak se jistě vynasnažím ze všech sil, abych ji nikdy nepozbyl; pak budu s úctou pohlížeti na své spolu-

bratry a věřící, v nichž přebývá Duch svatý; pak napnu všechny síly, abych duším zachoval nebo znovu zjednal tuto milost.

c) *Auditui meo dabis gaudium et laetitiam; et exsultabunt ossa humiliata. Redde mihi laetitiam salutaris tui.* - Jediné opravdové a skutečné neštěstí je těžký hřích. Jím se odlučujeme od Boha, svého nejvyššího a jediného dobra, jím se zbavujeme své spásy, svého věčného štěstí. Naopak vědomí, že nám Pán Bůh hříchy odpustil, že mu věrně sloužíme a on že je našim přítelem, je jediným solidním základem pravé radosti. Zachovejme si tuto čistou nadpřirozenou radost i uprostřed křížů a utrpení! A kdo z nás by mohl býti tak pošetilým, takovým nepřitelem sebe sama a svého štěstí, že by se dobrovolně zbavil těžkým hříchem této radosti?

d) *Spiritu principali confirma me!* - S milostí posvěcující vlévá nám Pán Bůh i nadpřirozené ctnosti a dary Ducha svatého. Dává nám především dar statečnosti, mysl rozhodnou a velkodušnou odvahu, která se neleká žádné překážky a je ochotna ke každé oběti. O Pane a Bože můj, dej mi tohoto ducha vpravdě knížecího, vypuď ze srdce mého všecku slabost, podlost, bojácnost a polovičatost, abych každé pokušení ihned s největší rázností odmítl a k slávě tvé a k spáse duší dovedl vykonati i veliké věci!

4. Čím se odplatíme Pánu Bohu, že nám hříchy odpustil a nás obdařil tolika nadpřirozenými dary a milostmi? Pro nás kněze nemůže býti odpověď těžká. Bůh sám nám svěřil úkol, abychom poučovali druhé, abychom se mnoho a vroucně modlili, abychom mu přinášeli nejčistší oběť, abychom mu v srdcích lidských budovali živé svatyně, v nichž se věrným plněním vůle Boží přináší ustavičně nejvzácnější oběť.

a) *Docebo iniquos vias tuas, et impii ad te convertentur.* - Je to mou vzácnou výsadou a mou přísnou povinností, že smím a musím vyučovati druhé pravdě Boží a pravé cestě života. Tím také nejlépe Bohu učiním zadost za to, že jsem snad sám někdy pravdou Boží pohrdl a s pravé cesty sešel. Vidím,

že také v mém blízkém okolí jsou někteří nevědomí i v základních náboženských pravdách; jiní zase tápají v nejistotě, nevědouce, kterou cestou je Bůh chce vésti. Není to částečně mou vinou? Snad proto, že sám dosti nepoznávám a nepronikám pravd Božích a neznám cest duchovního života; snad proto, že se dosti nepřipravuji na kázání, katechésky, promluvy ve spolicích; anebo konečně proto, že můj život neodpovídá mým slovům?

b) *Exsultabit lingua mea iustitiam tuam. Domine, labia mea aperies; et os meum annuntiabit laudem tuam.* - I když konáme jenom předepsané a obvyklé modlitby, může náš život býti téměř ustavičnou modlitbou. Jedním z hlavních účelů a úmyslů našich modliteb musí býti chvála a dík Pánu Bohu za to, že nám samým a duším nám svěřeným hříchy odpustil. Naše modlitba musí býti ovšem sebraná a vroucí. Proto takřka Bůh sám musí ústa naše otevřítí a z mysli naší vypuditi všechny světské myšlenky. Proto počínáme modlitbu breviáře slovy „Domine labia mea aperies“. Říkáme tato slova skutečně s velikou uctivostí a důvěrou a hledíme se sebrati co nejvíce hned na začátku modlitby?

c) *Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique: holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies.* - Můžeme denně Pánu Bohu přinášeti oběť nejsvětější, vpravdě jeho důstojnou, která mu podává úplné zadostučinění za všechny viny. A přece by se ani tato tak vznešená oběť od nás Bohu nelíbila, kdyby srdce naše nebylo čisté a obětavé. Ano, takové srdce, plné lítosti nad hříchy a odporu ke každému hříchu, plné odhodlanosti ke každé oběti, přináším ti, Pane, dnes a chci ti přinášeti každého dne!

d) *Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion, ut aedificentur muri Jerusalem. Tunc acceptabis sacrificium iustitiae, oblationes et holocausta; tunc imponent super altare tuum vitulos!* - Dej mi, ó Pane, tu milost a radost, abych v duších mně svě-

řených mohl Ti zbudovati město svaté, nádherné svatyně milosti, nadpřirozených ctností a darů Ducha svatého, v nichž by se Ti bez ustání dokonalým plněním Tvé největší vůle a hrdinným sebezáporem přinášela oběť tobě ze všech nejmilejší!

OBSAH

Předmluva	5
Úvod	7
1. Cesta a odměna spravedlivého, dráha a konec nešlechtného	16
2. Marný boj nepřátel proti Kristu, Pánu nebes i země, a jeho království, Církvi	20
3. Ranní modlitba utiskovaného, ale v Boha důvěrujícího	27
4. Důvěrná večerní modlitba v tísní	31
5. Ranní modlitba za ochranu proti zlomyslným nepřátelům a zlým pokušením	36
6. Důvěrná modlitba hříšníka v úzkosti a nebezpečí o milost a pomoc	42
7. Důvěrné volání pronásledovaného a světem tupeného k Bohu, spravedlivému Soudci	46
8. Chvála všemohoucího Stvořitele, který nepatrného člověka vyvyšuje v Kristu	54
9. Dík za vítězství a prosba za ochranu proti utiskovatelům	61
10. Nezlomná důvěra v Boha v obtížích života	71
11. Proti marným, lstivým, pyšným a pomluvačným jazykům	76
12. Důvěrná modlitba v dlouhotrvající bolesti nebo pokušení	82
13. Pošetilost a trest nevěry a bezbožnosti	86
14. Jenom se srdcem čistým a spravedlivým smíme se blížiti svatostánku.	91
15. Mesiáš v smrtelné úzkosti na začátku svého utrpení projevuje důvěru v Boží pomoc a naději na věčnou radost	95
16. Důvěra v Boha a naděje na blažené patření účchou a silou v pokušeních.	103
17. Píseň díků Hospodinu za vítězství a dobrodiní celého života	110
18. Slunce Boží na nebi a slunce zákona Božího v srdcích	126
19. Modlitba při oběti za krále a lid před bitvou s nepřáteli	134
20. Dík za vítězství a přání dalšího zdaru	140
21. Bolestný nárek umírajícího Mesiáše na kříži a radostná naděje z účinků jeho utrpení	145
22. Hospodin je dobrý pastýř a laskavý hostitel	159
23. Bůh, slavnostně v svatyni svou vcházející, žádá radostnou svatost od těch, kteří jej provázejí	165
24. Prosba za ochranu a odpuštění hříchů a vyznání důvěry v Hospodina	172

25. Štěstí a důvěrná modlitba člověka čistého svědomí	180
26. Klidná důvěra v Boha ode všech opuštěného člověka	185
27. Modlitba za pomoc a spravedlnost proti nepřátelům a dík za vyslyšení	194
28. Boží velebnost a moc v bouři se jeví	199
29. Díky za vysvobození z těžké nemoci a ze hříchu	203
30. Důvěrná prosba sklíčených za pomoc a díkůvzdání za vyslyšení	210
31. Radostná modlitba děkovná za odpuštění hříchů, kajícím jich vyznáním obdrženého	220
32. Hymnus všemohoucímu Pánu a starostlivému Otci všech lidí i národů	226
33. Užitky vroucí modlitby a spasitelné bázně Boží	234
34. Volání k Bohu proti nespravedlivým, nevďečným a závistivým pronásledovatelům	240
35. Neštěstí hříšníka a milosrdenství i laskavá prozřetelnost Boží	249
36. Zdánlivý blahobyť nespravedlivých a opravdové štěstí spravedlivého	256
37. Hříšník nemocí a pronásledováním trestaný prosí lítostivě Boha za smilování a zmírnění trestů	266
38. Krátkost a marnost života pohnutkou varovati se marných řečí	274
39. Hymnus vděčnosti za prokázaná dobrodiní, která se ukazuje lépe poslušností než obětmi	280
40. Modlitba opuštěného a zrazeného nemocného	290
41. Touha vyhnance po svatyni	296
42. Touha vyhnance po svatyni	304
43. Stísněný a pokořený národ vzpomíná minulých vítězství a Božích dobrodiní a prosí za ochranu	309
44. Hymnus (svatební píseň) na Krista Krále a jeho nevěstu	319
45. Bůh ochráncem svého svatého města a svého lidu ve všech bouřích světa	328
46. Všichni národové oslavujtež slavného, na nebe vstoupivšího Krále nebe a země	333
47. Radost a dík za podivuhodnou záchranu svatého města	337
48. Záhada pozemského štěstí nešlechetných	344
49. Hrozba přísných trestů neupřímnému a hříšnému obětníku	353
50. Úpěnlivá prosba za odpuštění, vyznání, lítost a předsevzetí kajícího hříšníka	363

P. BOHUMIL SPÁČIL T. J.

PROVINCIÁL ČESKÉ PROVINCE TOVARYŠSTVA JEŽÍŠOVA

PSALLITE REGI NOSTRO

Rozjímání na žalmy pro kněze. Svazek I. Předmluva
úvod - žalm 1-50. Vydal „Velehrad“, nakladatelství
dobré knihy v Olomouci. - Vytiskly Lidové závody
tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o. v Olomouci

I. P. 1941.

2. BOHUMIL SPÁČIL T. J

PSALLITE
REGI
NOSTRO

ROZJÍMÁNÍ

NA ŽALMY PRO KNĚZE

SVAZEK DRUHÝ

PSALLITE REGI NOSTRO

P. BOHUMIL SPÁČIL T. J.

PSALLITE REGI NOSTRO

Rozjímání na žalmy pro kněze

†

Svazek druhý

Ž A L M 51—100

VELEHRAD

nakladatelství dobré knihy v Olomouci

1948

I M P R I M A T U R

Pragae 16. XI. 1946.

Franciscus Šilhan S. I.,

Praep. Prov. Boh.

—

Nr. 14016

I M P R I M A T U R

Olomucii, die 5. Augusti 1948

Archiepiscopus: Ex deleg.:

Dr Aug. Ozynula.

Złoba a trest zlého jazyka.*A) T e x t ž a l m u.*

1. Quid gloriaris in malitia, * qui potens¹ (fortis) es in (facienda) iniquitate?

2. Tota die iniustitiam cogitavit (cogitasti); lingua tua * (est) sicut novacula acuta;² fecisti (patrator es) dolum (doli).³

3. Dilexisti malitiam super benignitatem (plus quam bonitatem); * iniquitatem (vis) magis quam loqui aequitatem.

4. Dilexisti omnia verba praecipitationis (omnes sermones perniciosos), * (tu,) lingua dolosa!

5. Propterea Deus destruet te in finem (perpetuum); * evellet te et emigrabit (extrahet) te de tabernaculo tuo; et radicem tuam (exscindet) de terra viventium.⁴

6. Videbunt (hoc) iusti, et timebunt; et super eum ridebunt et dicent: * Ecce homo, qui non posuit (constituit) Deum adiutorem suum;

7. sed speravit in multitudine divitiarum suarum; * et praevaluit (confidebat) in vanitate sua (opibus suis).

8. Ego autem, sicut oliva fructifera in domo Dei, * speravi in misericordia Dei in aeternum, et in saeculum saeculi.

**9. Confitebor tibi in saeculum, quia (sic) fecisti; *
et expectabo (praedicabo) nomen tuum, quoniam
bonum est in conspectu sanctorum tuorum.**

B) Poznámky.

¹ „Mocný jsi, hrdina jsi,“ je míněno ironicky; neboť celé hrdinství Doegovo bylo v tom, že podle nákl Davida.

² Zlý jazyk se přirovnává ostré břitvě, která znenadání a těžce zraňuje.

³ Ve Vulgátě není správná interpunkce; věta zní tedy: „Celý den osnuješ nespravedlnosti; jazyk tvůj je jako ostrá břitva; vedeš si úskočně.“

⁴ „Proto tě Bůh zahubí na věky, vytrhne tě a vystěhuje tě z tvého (pozemského) bydla a vypleje tě s kořenem ze země živých.“

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle obecného názoru je žalm od Davida a je namířen proti Doegovi edomitskému, který Davida osočil u Saula (1. kniha Král. 21, 7 dd). Žalmista žaluje na zlobu svého protivníka (1-4); ohlašuje mu jeho trest (5) a popisuje pak svoji i všech spravedlivých radost (6-9). Kněz může mysliti při žalmu na nepřátele Církve a své vlastní, ale též vzpomínati na hříchy svého jazyka.

D) Rozjímání.

1. p.: Tota die iniustitiam cogitavit lingua tua; sicut novacula acuta fecisti dolum. Ego autem sicut oliva fructi-

fera in domo Dei; speravi in misericordia Dei in aeternum, et in saeculum saeculi.

2. p.: Modleme se za milost, hříchů jazyka se vyvarovati a jazyka svého dobře užívati.

1. Obraťme to, co žalmista praví o zlém jazyku svého protivníka, sami na sebe a na své vlastní hřích. Zvláště tepe žalm jazyk pomluvačný, lstivý, nerozvážný a vychloubačný. Hříšná slova vycházejí z hříšných myšlenek; když někdo proti takovým myšlenkám nebojuje, dostavují se stále častěji, až konečně téměř bez ustání zaměstnávají mysl. Kořenem všech těchto hříchů jest převrácenost srdce.

a) *Lingua tua sicut novacula acuta.* - Ostrá břitva snadno zraňuje. Někdy je to rána lehčí, ale i ta krvácí a je citelná; ale může břitva neopatrným pohybem zasadit i ránu hlubokou, ba smrtelnou. Takovou ostrou břitvou je zlý jazyk. Každé nelaskavé a uštěpačné slovo je ostnem, který se vráží do srdce bližního a působí citelnou bolest; pomluvačný a utrhačný jazyk zasazuje někdy cti bližních ránu smrtelnou. Přehlédněme v duchu všechna slova, která jsme už v životě pronesli, a vzpomínejme, kolik mezi nimi bylo takových, kterými jsme ublížili druhým. Politujme všeho a hleďme to napravití láskou bliženskou.

b) *Sicut novacula acuta fecisti dolum. Tu, lingua dolosa.* - Neupřímnost a pokrytectví přináší mnoho škod. Mysleme jenom na jednu z nich. Není možný klidný a radostný pospolitý život, kde není vzájemné důvěry a otevřenosti. Život sám nám přináší už dosti trpkostí. Nač bychom si jej tedy ještě ztěžovali neupřímností vůči spolubratřím, představeným, domácím a věřícím?

c) *Dilexisti omnia verba praecipitationis.* - Ačkoli původní text žalmu třeba rozuměti o řečích zlých

nebo zákazonosných vůbec, můžeme tu podle Vulgaty myslet hlavně na slova nerozvážná. Kdo z nás už by nevěděl ze zkušenosti, jakou citelnou škodu může někdy přinést i jenom jedno nerozvážné slovo? Učiňme si tedy předsevzetí, že budeme vždy nejprve chvíli rozvažovati, dříve než nějaké slovo proneseme, zvláště jsme-li rozčileni. V pochybnosti, zdali je nějaké slovo užitečné čili nic, budeme raději mlčeti.

d) *Quid gloriaris in malitia?* - Vychloubání není právě vadou řídkou, i u těch, kteří se jinak snaží o duchovní život. Každé takové vychloubané slovo je vlastně vždy v jistém smyslu „chlubením se nešlechtností“; neboť kdo se svými skutky chlubí, toho skutky nebyly asi vykonány s čistým úmyslem. Ale jak podlé a hříšné by bylo teprve, kdyby se někdo chlubil nějakým skutkem skutečně nespravedlivým nebo nelaskavým! Přesvědčujme se stále více o tom, jak málo dobrého vlastně konáme, jak na našich dobrých a záslužných skutcích má daleko větší díl milost Boží než naše vůle a jak si ješitností a vychloubáním i to málo, co na zásluhách máme, kazíme.

e) *Tota die iniustitiam cogitavit lingua tua.* - Nebudeme jisti před nelaskavými a nespravedlivými slovy, dokud se nez bavíme nelaskavých a nespravedlivých myšlenek. A tu není jiného prostředku, než abychom soustavným zvláštním zpytováním svědomí jednu po druhé z těchto vnitřních chyb vykořeňovali.

f) *Qui potens es in iniquitate. Dilexisti malitiam super benignitatem; iniquitatem magis quam loqui aequitatem.* - Posledním kořenem všech zlých řečí i myšlenek jest konečně jistá zkaženost srdce, která se na všechno dívá spíše ve špatném světle jakéhosi sobectví, jež hledí všechno podříditi vlastnímu prospěchu. Musíme své nitro zušlechťovati a vychovávat.

Nejlepším prostředkem je úcta k božskému Srdci Páně. Podle příkladu a s milostí tohoto Srdce musíme stále napravovati a jaksi přetvořovati své srdce, až se stane podobným tomuto nejslechetnějšímu a nejaskavějšímu ze všech srdcí.

2. Přísný jest trest zlého jazyka. Bůh zde na světě vyhlazuje památku takových hříšníků a na věčnosti je odpuzuje od sebe. Lidé odplácejí špatný a zvláště pyšný a vychloubačný jazyk zaslouženým posměchem a pohrdáním. Člověk pyšného a ješitného jazyka se sám trestá svou povýšeností a ješitností, již si chtěl dopomoci k slávě. Zato člověk, který svého jazyka dobře užívá, má klidné svědomí, požívá vnitřní radosti a působí mnoho dobrého.

a) *Propterea Deus destruet te in finem; evellat te et emigrabit te de tabernaculo tuo, et radicem tuam de terra viventium.* - Smutný je pohled na krásný mohutný strom, který prudká vichřice vyvrátila a který nyní ponenáhlu usychá. Ještě bolestnějším dojmem na nás působí, čteme-li o slavných kdysi rodech, které byly potomky nehodnými svých předků přivedeny na hmotnou i mravní mizinu a zcela vyhynuly. To jsou obrazy trestů, jimiž Bůh stíhá hříšné jazyky. Památka jejich mizí anebo je neblahá, jako u stromu nebo květiny s kořenem ze země vytržené. Ale ještě horší trest stihne toho, kdo se z těžkých hříchů jazyka závčas nekál. Bude od Pána Boha „zničen na věky“, „vyplet a vystěhován ze svého bydla“, „vytržen s kořenem ze země živých“. A jak snadno se může dopustiti i těžkého hříchu a vydati se nebezpečí býti vytržen ze země živých ten, kdo si nedává pozor na svá slova!

b) *Videbunt iusti et timebunt, et super eum ridebunt et dicent: Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum.* - Kořenem našich nelaskavých, pokry-

teckých, vychloubačných a ješitných slov je naše sobectví a naše pýcha. Domníváme se, že druhé tak pokoříme a sebe vyvýšíme a ukážeme svou převahu. Buďme přesvědčeni, že dosáhneme pravého opaku. Dobří nás jenom politují pro naši slabost a převrácenost, zlí se nám vysmějí a odplatí nám stejnou měrou: potrestá-li nás Bůh, budou všichni souhlasiti s touto spravedlivou odplatou.

c) *Et praevaluit in vanitate sua.* - Originál žalmu tu mluví o marném spoléhání na hmotné statky. Ale můžeme tu podle latinského překladu mysletí též na ješitnost a ješitný jazyk, který sám sebe trestá. Na chvíli ovšem se zdá, že ješitný člověk svými vychloubačnými řeči panuje a všechny si podmaňuje. Ale není jistější cesty k citelnému pokoření a zahanbení, než nadutý a vychloubačný jazyk.

d) *Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei; speravi in misericordia Dei in aeternum, et in saeculum saeculi.* - Milý je pohled na olivu čerstvě se zelenající a krásně kvetoucí nebo posetou nádhernými plody. Takové olivě je podoben člověk, který dobře užívá daru svého jazyka podle svaté vůle Boží. V srdci jeho vládne klid a tichá radost čistého svědomí, zkvétají tam utěšeně všechny ctnosti; a všechna jeho slova směřují ke cti a chvále Boží a ke spáse a zdokonalení bližních. Každý člověk je povinen varovati se zlého jazyka a dobře ho užívat; především však kněz, který má býti „úrodnou olivou v domě Božím“.

Početlost a trest nevěry.*A) T e x t ž a l m u.*

1. **Dixit insipiens in corde suo: * „Non est Deus.“**
2. **Corrupti sunt et abominabiles facti sunt (tales) in iniquitatibus; * non est (amplius) qui faciat bonum.**
3. **Deus de coelo prospexit super filios hominum, * ut videat, si est (quís) intelligens, aut requirens Deum.**
4. **Omnes declinaverunt (aberraverunt), simul inutiles (pariter corrupti) facti sunt; * non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum (neque unus).**
5. **Nonne scient (resipiscunt) omnes, qui operantur iniquitatem; * qui devorant plebem meam ut escam panis?**
6. **Deum non invocaverunt; * illic (ecce.) trepidaverunt timore [ubi non erat timor].**
7. **Quoniam (Nam) Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent (te obsident); * confusi sunt, quoniam Deus sprexit (repudiavit) eos.**
8. **Quis dabit (Utinam detur) ex Sion salutare Israel. * Cum converterit Deus captivitatem plebis suae, exultabit Iacob et laetabitur Israel.**

Poznámka. Tento žalm je jenom zkrácením žalmu třináctého, o jehož původu, obsahu a rozdělení bylo jednáno svrchu. K rozjímání lze použiti týchž myšlenek, které byly předloženy pro rozjímání na žalm třináctý.

Prosba a sľib od nepřátel pronásledovaného.*A) T e x t ž a l m u.*

1. Domine, in nomine tuo¹ salvum me fac; * et (in) virtute (potentia) tua iudica me (tuere ius meum)!

2. Deus, exaudi orationem meam; * auribus percipe verba oris mei!

3. Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes (violenti) quaesierunt animam (vitam) meam, * et non (sibi) proposuerunt Deum ante conspectum suum.²

4. Ecce enim Deus audiuvat me; * et Dominus sceptor (protector) est animae meae.

5. Averte (Retorque) mala inimicis meis (in inimicos meos); * et in veritate (fidelitate) tua disperde (annihila) illos!

6. Voluntarie (Ex corde) sacrificabo tibi; * et confitebor (gratias agam) nomini tuo, Domine, quoniam bonum est;

7. quoniam ex omni tribulatione eripuisti me; * et (super) inimicos meos (victos) despexit (aspexit) oculus meus.³

B) P o z n á m k y.

¹ Buď: „pro tvé jméno“ (k jeho oslavě); nebo: „tvou pomocí“ („jméno“ značí moc, pomoc i samu bytost Boží).

² „Neměli Boha na zřeteli“, t. j. nedbali na něho a jeho přikázání.

³ „Viděl jsem nepřátele pokořené, poražené“ (Vulgata: s pohrdáním jsem patřil na ně.) Žalmista se vidí ve své pevné důvěře již vyslyšen.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Nadpis přivlastňuje žalm Davidovi a nelze uvést nějakého solidního důvodu proti jeho původu od královského pěvce. Složil jej asi, když byl od Zifšských na poušti zrádně vydán Saulovi (1. Král. 23, 19 dd a 26, 1 dd). Žalmista prosí, aby mu Hospodin pomáhal proti cizincům se Saulem spojeným (1-3), a vyjadřuje pak pevnou naději, že Bůh jej skutečně zachrání (4-7). Možno však připustiti, že žalm v nynější podobě je pozdější přepracování původní písně Davidovy. Hodí se dobře na dny připomínající utrpení Krista Pána, který byl též pronásledován a mučen od cizinců a zpupných nepřátel. Proto se jej modlíme na Velký pátek a Bílou sobotu a v Matutinu každého pátku.

D) Rozjímání.

1. p.: Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quaesierunt animam meam. Ecce enim Deus adiuvat me, et Dominus susceptor est animae meae.

2. p.: Modleme se, abychom v pokušeních zůstali pevní a čerpali z nich užitek pro svůj duchovní život.

Můžeme to, co žalmista praví o cizích a mocných nepřátelích, obrátiti na pokušení na nás doléhající. Pokušení v životě nikdy neustanou, ale moc a dobrota Boží nám ručí za to, že jim budeme moci vždy odolati.

Musíme si jenom zachovati pevnou důvěru v Boha, horlivě se modliti a s radostí Bohu sloužiti. Některá pokušení třeba odhývati pohrdáním. Zůstaneme-li v pokušení trpěliví a pevní, nejenom nám neuškodí, nýbrž prospějí našemu duchovnímu životu.

a) *Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quaesierunt animam meam.* - Náležíme celí službě Boží a spáse lidí, máme Bohu a duším s obětavou láskou a čistým srdcem sloužiti. Pokušení dorážejí na nás skutečně jako „cizinci“, předkládající nám jiné a cizí cíle, odvracejíce nás od Boha, snažíce se zničiti v nás bliženskou lásku a oloupiti nás o květ čistoty. Usilují o samu naši duši a mohou býti mnohdy velmi silná. Nesmíme jich tedy podceňovati, a poněvadž víme, že v životě nikdy neustanou, musíme na ně býti stále připraveni.

b) *Ecce enim Deus adiuvat me; et Dominus susceptor est animae meae. Confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est.* - Bůh je nekonečně mocný a marné je úsilí i nejsilnějšího a nejodvážnějšího nepřitele proti jeho moci; je nade vše pomyslení dobrý a jistě neopustí svých věrných v jejich úzkostech. Neomezená a dětinná důvěra v Boha je první nezbytnou podmínkou v boji proti pokušením.

c) *Deus in nomine tuo salvum me fac! Deus exaudi orationem meam; auribus percipe verba oris mei!* - Svou důvěru v Boha ukážeme nejlépe vroucí modlitbou. Konejme svědomitě a sebraně všechny své modlitby a svá duchovní cvičení; pak budeme žiti stále v nadpřirozeném ovzduší, které pokušení nebude moci tak snadno svým jedem otrávit; ale sahejme zvláště v pokušení samém hned ke zbrani modlitby. Mějme proto pohotově krátké střelné modlitby a navykněme si je opakovati častěji za den.

d) *Voluntarie sacrificabo tibi.* - Účinným prostředkem proti pokušením je radostná ochota v službě Boží. Tam, kde vládne nadpřirozená radost v srdci, nemají pokušení snadno přístupu; a taková radost dává nám sílu, abychom rázně odmítali pokušení, která nás chtějí o ni připraviti.

e) *Super inimicos meos despexit oculus meus.* - Některá pokušení možno přemáhati úvahami a uváděním si důvodů proti nim: tak pokušení pýchy, ctižádosti nebo netrpělivosti. Při jiných, jako při pokušení proti víře, dlužno se naopak každého rozumování a disputování se zlým nepřítelem vystříhati a nutno vzbuditi hned úkon ctnosti opačné hříchu, k němuž nás svádí. Zase u jiných je útěk a pohrdání pokušelem nejlepší zbraní; tak u pokušení k nečistotě a podlé závisti. „Styď se s takovými hanebnými myšlenkami přicházeti,“ těmi slovy zapuzovali mnohdy svatí zloducha, takže se už na ně neodvažoval.

f) *Averte mala inimicis meis.* - Přemožené pokušení nejenom nám neuškodí, nýbrž prospěje našemu duchovnímu životu, a zlo, které nám zlý duch chtěl učiniti, obrátí se v jistém smyslu proti němu. Bojem proti pokušením se cvičíme v trpělivosti a pokoře a musíme konati úkony těch ctností, proti nimž jsme pokoušeni. Musíme se modliti, vůle naše sílí, nabýváme zkušeností pro sebe i pro vedení duší jiných.

Žalostný stesk nad zlobou nepřátel a nad zradou přítele.

A) T e x t ž a l m u.

1. Exaudi, Deus, orationem meam, et ne despereris (te subtrahas) deprecationem meam¹ (deprecationi meae); * intende mihi (attende ad me), et exaudi me!

2. Contristatus sum in exercitatione (tribulatione) mea; * et conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris (iniqui).

3. Quoniam declinaverunt in me iniquitates (influxerunt mihi mala) * et in ira (sua) molesterant mihi.

4. Cor meum conturbatum est (trepidat) in me; * et formido mortis cecidit super me.

5. Timor et tremor venerunt super me; * et contexerunt (obtexerunt) me tenebrae.

6. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbae * et (ut) volabo (volem) et (alicubi) requiescam?²

7. Ecce, (sic) elongavi fugiens (longe fugerem); * et mansi (manerem) in solitudine.

8. Exspectabam (Exspectarem) (ibi) eum, qui salvum me fecit * a pusillanimitate spiritus (vehementia venti) et tempestate.

9. Praecipita (Confunde), Domine, divide lin-

guas eorum,³ * quoniam vidi iniquitatem et contradictionem (discordiam) in civitate.

10. Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas⁴ * et labor (vexatio) in medio eius et iniustitia.

11. Et non defecit (discedit) de plateis eius * usura (oppressio) et dolus.

12. Quoniam (Sane), si inimicus meus maledixisset mihi, * sustinuissem utique;

13. et si is, qui oderat me, super me magna (superbe) locutus fuisset, * abscondissem me forsitan ab eo.

14. Tu vero, homo unanims (mihi aequalis), * dux (sodalis) meus et notus meus;

15. qui simul mecum dulces capiebas cibos (dulcia habebas secreta), * (et) in domo (domum) Dei ambulavimus (intrabamus) cum consensu⁵ (turba ovante).

16. Veniat mors super illos; * et descendant in infernum viventes;⁶

17. quoniam nequitiae (sunt) in habitaculis eorum; * in medio (intimis) eorum.

18. Ego autem ad Dominum clamavi, * et Dominus salvabit me.

19. Vespere et mane et meridie narrabo (lamentabor) et annuntiabo (gemam); * et exaudiet vocem meam.

20. Redimet in pace (pacem) animam meam ab

**his, qui appropinquant mihi (aggrediuntur me);
* quoniam inter multos (innumeri) erant mecum
(contra me).**

**21. Exaudiet Deus, et humiliabit eos, * qui est ante
saecula.**

**22. Non enim est illis commutatio⁷ (correctio), et
non timuerunt Deum. * Extendit (iniquus) manum
suam in retribuendo (contra pacificos).**

**23. Contaminaverunt testamentum eius (Vi-
olaverunt pactum); divisi sunt (dulcis videbatur)
ab ira (adulatione) vultus eius, * et (tamen) appro-
pinquavit (bellum parabat) cor illius.⁸**

**24. Molliti sunt (Teneriores videbantur) sermo-
nes eius super oleum; * et (tamen) ipsi sunt iacula
(gladii).**

**25. Iacta (Proiice) super Dominum curam tuam,
et ipse te enutriet (proteget); * non dabit (per-
mittet) in aeternum fluctuationem iusto (fluctua-
re iustum).**

**26. Tu vero, Deus, deduces (proiicies) eos * in
puteum interitus.**

**27. Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt
dies suos (dimidium explebunt dierum suorum). *
Ego autem sperabo in te, Domine.**

B) P o z n á m k y.

¹ „Nepohrdej prosbou mou“ (podle hebrej. vlastně ==
neskrývej se, neodvracej se před mou prosbou).

² Rád by utekl někam před nebezpečím, ale útěk je mu znemožněn.

³ „Zvrat, Pane, a rozděl jejich (buřičů a pomluvačů) jazyky“, t. j. učíš, aby se dostali do sporů sami se sebou.

⁴ „Ve dne i v noci obchází je (město) po městských zdech nepravost“ (podle originálu lépe: nespravedlnost obklopuje město jako zdi, hradby).

⁵ „Do domu Páně jsme spolu chodili při slavných průvodech“ (Vulg.: v domě Božím jsme kráčeli ve svornosti).

⁶ Naráží se na osud Koreho, Datana a Abirona (4. kn. Mojž. 16, 33).

⁷ Tato slova se vztahují pravděpodobněji na nepřátele a buřiče („Neboť u nich není polepšení“, nechtějí zmoudřeti), ne na Boha, jak někteří míní („Neboť u něho není měnivosti“).

⁸ Text Vulgaty je nejasný a nepodává smyslu originálu, který jest: „Sladkou zdála se při lichocení jeho tvář, než v srdci připravoval válku.“

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Ti, kteří žalm připisují Davidovi (jak tvrdí též nadpis jeho), kladou jeho původ do doby vzpoury Absolonovy. Jiní mají z vnitřních důvodů za to, že žalm náleží době Jeremiáše proroka nebo Nehemiáše a Esdráše. Žalmista líčí nejprve tklivě své nebezpečí a svou úzkost (1-8); prosí potom, aby Bůh zahanbil buřiče města a celé země a stěžuje si zvláště na zradu jednoho ze svých bývalých důvěrných přátel (9-16); vyslovuje nakonec naději na své vítězství a na porážku nepřátel (17-27). Kněz při žalmu vzpomíná na své vlastní různé tísně, učí se z něho, kde má hledati pomoci, ale může mysletí též na své hříchy a svou nevěrnost vůči Bohu.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Contristatus sum in exercitatione mea, et conturbatus sum a voce inimici. Timor et tremor venerunt super me; et contexerunt me tenebrae. Exspectabam eum, qui salvum me fecit.*

2.: Prosme Pána, aby nám byl ochranou ve všech tísních.

1. Úzkosti a utrpení žalmistova jsou obrazem i našich tísní. Už samy naše práce, někdy nudné a tvrdé, mohou se nám státí břemenem. K tomu se přidružují mnohdy různé útky, vnitřní úzkosti, zármutek nad hříchy, nesvorností a zlořády mezi věřícími; zvláště trpkou bolestí může býti, pozbudeme-li důvěry nebo jsme-li dokonce zrazeni od někoho, na nějž jsme velmi spoléhali a jemuž jsme mnoho dobrého učinili.

a) *Contristatus sum in exercitatione mea.* - Už náš denní život, vyplněný stále týmiž pracemi, někdy nudnými nebo tvrdými, může se státí citelným křížem. Navykněme si konati své povinnosti svědomitě i tehdy, když nemáme při tom žádné útěchy, a posvěcujme své práce častým vzbuzováním dobrého úmyslu.

b) *Conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris. Quoniam inflixerunt mihi mala; et in ira molesti erant mihi.* - I při nejlepších své vůli se nezavděčíme všem, a často právě horlivý kněz má četné nepřátele. Patří i to ke kněžským křížům a musíme to snášeti trpělivě. Ale se své strany se snažme, abychom snad sami nějakou svou, třeba ani ne plně zaviněnou chybou, nebo nějakou zvláštností své povahy nedávali příčinu k nedůvěře a k nepřátelstvím

c) *Cor meum conturbatum est in me; et formido mortis cecidit super me. Timor et tremor venerunt super me, et contexerunt me tenebrae.* - Náš Mistr a

Spasitel chtěl býti dobrovolně pohřízen do hrozné noci a tmy opuštěnosti od Boha. Což divu, že posílá někdy právě svým věrným sluhům něco z takového vnitřního utrpení úplné vyschlosti a veliké bezútěšnosti? Děkujeme Kristu Pánu při podobných křížích za to, že nás má za hodny, abychom se mu v něčem připodobnili, a prosíme ho za sílu, abychom kříž ten snášeli s odevzdaností.

d) *Quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas; et labor in medio eius et iniustitia. Et non defecit de plateis eius usura et dolus.* - Hlásáme pokoj, a vidíme mezi věřícími tolik vzájemných nepřátelství a sporů. Vedeme je k čistotě a s hlubokým zármutkem musíme doznati, jak mnozí z nich hledají ukojení v hříšných radostech smyslných. Kdo by nám zazlival bolest, kterou cítíme v srdci při tomto pohledu? Jestliže jsme však sami nezavinili svou nedbalostí tyto hříchy a nevěrnosti, buďme přesvědčeni, že naše práce a námahy nebudou nadarmo. Obětujeme tento kříž Pánu Bohu; zasloužíme tím duším nám svěřeným milost tak mocnou, že si podmaní i ty, které dosud odporovaly hlasu Božímu.

e) *Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Et si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero, homo unanimes, dux meus et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulavimus cum consensu.* - Jest to jistě citelná bolest, jestliže nám zlý duch uloupí, Bohu odvede a zkazí duši, kterou jsme s pomocí Boží dlouho od hříchu chránili a snad i přivedli k značnému stupni duchovního života. Trpké je zklamání, odepřeli nám v rozhodném okamžiku svou pomoc někdo, na

něhož jsme se nejvíce spoléhali. Božský Mistr, kterého zapřel učedník od něho nejvíce vyznamenaný, a který musil viděti zkázu a zradu jednoho ze svých apoštolů, jemuž byl tolik milostí prokázal, dovede nás potěšiti a obrátí všecko k dobrému.

2. Žalm nás též poučuje, kde máme hledati pomoci ve svých tísních a jak ji dosáhneme. Máme mysl svou povznášeti k modlitbě, vyhledávati samotu, „čekati“ na Pána před svatostánkem a často „večer, ráno i o poledni“ jej tam navštěvovati a v něj skládati všecku důvěru. Pak nás Bůh vysvobodí od těch, kteří nás trápí, a dá srdci našemu klid.

a) *Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo et requiescam?* - V tísních a úzkostech přáli bychom si míti křídla rychlé holubice, abychom mohli někam daleko utéci. Takovými křídly je vroucí a důvěryplná modlitba, která nás povznáší vysoko k nebi nade všechny ubohosti tohoto světa. Bohužel musíme si snad říci, že naše modlitba je spíše namáhavým plahočením po zemi než nadšeným a svobodným vzletem. Je to pro naši nedbalost a dobrovolnou tékavost, kterou musíme napravit.

b) *Ecce elongavi fugiens, et mansi in solitudine.* - Křížům a nesnázím ovšem nikdy neunikneme, ale můžeme si zajistiti a vyprositi pomoc, abychom je trpělivě snášeli, zamilujeme-li si samotu a uchýlíme-li se častěji do samoty. Takovou samotou je každá modlitba, zvláště v kostele před svatostánkem, samotou jsou exercicie, samotou stane se celý náš kněžský život, bude-li usebraný a vyvarujeme-li se všech zbytečných řečí a nemístných zábav.

c) *Exspectabam eum, qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate.* - Nejvíce útěchy a pomoci obdržíme ve svaté samotě svatostánku. Tam

musíme na Pána „čekati“ a na modlitbách trvati. Pak můžeme doufati, že nás Pán vysvobodí nejenom od sklíčenosti ducha „a pusillanimitate spiritus“, nýbrž pomůže nám „in vehementia venti“, ve všech prudkých nárazech jakýchkoli běd a strastí.

d) *Ego autem ad Deum clamavi, et Dominus salvabit me. Vespere, et mane et meridie narrabo et annuntiabo; et exaudiet vocem meam.* - Snad se nám zdá, že Pán neslyší našich modliteb. Ale jsou naše prosby skutečně takovým vroucím a usilovným voláním, jak nás k němu vybízí Duch svatý? Modlíme se opravdu tak často a navštěvujeme zvláště často svátostného Krista Pána, takže u něho dlíme a s ním rozmlouváme „večer, ráno i o poledni“?

e) *Iacta super Dominum curam tuam, et ipse te enutriet.* - K našim křížům patří také tíživé starosti. Poslechněme tedy rady Písma svatého a doporučíme všechny své starosti s dětinnou důvěrou Pánu Bohu, vložíme je na jeho všemohoucí bedra a svěříme je jeho přelaskavé otcovské ruce. V překrásném obraze praví žalmista o prozřetelnosti Boží, že Bůh nás svou prozřetelnou láskou „živí“. Jako malé dítě odpočívá zcela klidně na prsou své matky, tak klidně a bezstarostně můžeme spočinouti na otcovské hrudi láskyplné prozřetelnosti Boží.

f) *Salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate. Dominus salvabit me. Redimet in pace animam meam ab his, qui appropinquant mihi. Exaudiet Deus, et humiliabit eos.* - S takovou jistotou jako žalmista můžeme i my čekatí účinek svých modliteb a své důvěry. Pán Bůh nejenom odejme od nás naše utrpení a obtíže, pokud to bude k našemu dobrému, nýbrž dá nám jeden z nejdrahocennějších svých darů, pravý vnitřní mír srdce.

3. Žalmista si stěžuje na zlobu svých nepřátel a mluví o trestech jejich hříchů; zvláště tklivý je jeho stesk nad zradou věrného kdysi přítele. Vše to se dá obrátiti zvláště na nevěrnost kněžskou. Hřích kněze, který by měl býti důvěrným přítelem božského Mistra, jehož příbytek by měl býti svatyní, který má býti prostředníkem mezi Bohem a lidem a strážcem smlouvy mezi Bohem a věřícími uzavřené, jest jistě mnohem těžší než hřích obyčejného věřícího. Hříšný kněz se stává nutně pokrytcem a polepšení bývá u něho těžké. Hrozné jsou proto též tresty, jimiž spravedlnost Boží tento hřích stíhá.

a) *Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Tu vero homo unanimes, dux meus et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos; in domo Dei ambulavimus in consensu.* - Taková je tklivá žaloba božského Spasitele nad nevěrností toho, kterého si vyvolil za zvláštního přítele, kterému udělil tolik milostí a výsad, kterého se zvláštní láskou čeká a přijímá ve své svatyni a živí sladkým pokrmem nebeského chleba. Zapišme si slova tohoto dojemného stesku hluboko do duše, aby nám vzpomínka na ně byla záchranou v těžkém pokušení.

b) *Quoniam nequitiae in habitaculis eorum.* - Příbytek a dům kněze by měl býti spořádaným a ctnostným životem a vzorným pořádkem příkladem všem věřícím; duch modlitby, čistoty a svornosti měl by jej činiti opravdovou svatyní. Jak smutná a děsná myšlenka, že snad o některém kněžském domě a příbytku platí slova žalmu „neboť zloba je v příbytcích jejich“! Zkoumejme se, zdali v našem domě nebo příbytku je všechno v pořádku, a vyprošujme si pro sebe a pro všechny příbytky kněžské požehnání Božího.

c) *Contaminaverunt testamentum eius.* - Bůh uza-

vírá v Novém Zákoně svatým křtem s dušemi smlouvu ještě mnohem slavnější, vznešenější, světlejší a užší než byla smlouva Starého Zákona. Kněží mají býti slavnostními svědky a odpovědnými strážci této úmluvy. Jak nešťastní jsou kněží, o nichž platí, že „contaminaverunt testamentum eius!“ Nejenom sami zrušili svou slavnou smlouvu s Bohem, nýbrž stali se, místo strážců a obránců, rušiteli a przniteli smlouvy věřících s Bohem.

d) *Dulcis videbatur ab adulatione vultus eius; et tamen bellum parabat cor illius. Teneriores videbantur sermones eius supra oleum; et tamen ipsi sunt gladii.* - Zlo a hřích se stávají zvláště odpornými a podlými, když se k nim přidruží pokrytectví. Špatný kněz je téměř nucen k takovému podlému a pokryteckému jednání. Hlásá slovy pravdu Boží a mluví jeho autoritou, ale svým životem tuto pravdu Boží popírá a autoritě Boží se protiví. Ó můj Bože, dej mi milost, abych Ti vždy ve svaté prostotě a upřímnosti sloužil, pravdu tvou nejen slovy, ale též svými skutky hlásal a byl vždy důstojným tvým zástupcem a prostředníkem!

e) *Non enim est illis commutatio.* - Prohlásí-li lékař, že už žádný lék nemocnému neprospívá, je osud jeho zpečetěn. Trestem dlouholetého hříšného života u kněze bývá zpravidla zatvrzelost a nepolepšitelnost. Bůh může ovšem svou mocnou milostí i nejtvrdší srdce přivést k lepšímu poznání. Modleme se tedy v rozjímání za takové odpadlé a zatvrzelé kněze a učiňme si předsevzetí, že za ně dnes přineseme nějakou oběť.

f) *Praecipita Domine, divide linguas eorum. Veniat mors super illos; et descendant in infernum viventes. Et humiliabit illos, qui est ante saecula. Tu vero, Deus, deduces eos in puteum interitus. Viri*

sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos. - Takové jsou tresty těch, kteří byli kdysi přáteli Božími a pak Pána Boha zrádně opustili. Už zde na zemi dopouští mezi nimi Bůh sváry a rozbroje, dostává se jim citelných pokoření, přichází někdy náhlá smrt v nejlepších letech; po smrti pak, jestliže se nepolepšili, „deducet eos in puteum interitus“. Můj Bože, snad jsem i já zasloužil těchto trestů! Odpusť mi mou vinu a chraň mě v budoucnosti od každé nevěrnosti!

55.

Pevná důvěra v ochranu Boží proti nepřátelům.

A) T e x t ž a l m u.

1. Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit me homo; * tota die (assidue) impugnans tribulavit (vexavit) me.

2. Conculcaverunt me inimici mei tota die (assidue); * quoniam multi bellantes (sunt) adversum me.

3. Ab (In) altitudine (es tu); diei timebo (in die timoris) * ego vero in te sperabo.¹

4. In Deo (confidens) laudabo sermones meos (promissiones eius),² in Deo speravi; * non timebo, quid faciat mihi caro (homo).

5. Tota die verba mea exsecrabantur (detorquebant); * adversum me omnes cogitationes eorum in malum.

6. Inhabitabunt (Congregantur) et (sese) abscondent; * ipsi calcaneum meum (vestigia mea) observabunt,

7. sicut sustinuerunt animam (ut impeterent vitam) meam.³ Pro nihilo (Nequaquam) salvos facies illos, * in ira (tua) populos confringes (prosterne).

8. Deus, vitam meam annuntiavi (cognitam habes) tibi; * posuisti lacrimas meas in conspectu tuo,

9. sicut et in promissione tua (libro tuo).⁴ * Tunc convertentur inimici mei retrorsum.

10. In quacumque die invocavero te: * ecce cognovi, quoniam Deus meus es.

11. In Deo (confidens) laudabo (eius) sermonem (promissum); * in Deo speravi, non timebo, quid faciat mihi homo.

12. In me sunt (suscepta), Deus, vota (tua); * quae reddam, laudationes (persolvam, gratiarum actiones) tibi.

13. Quoniam eripuisti animam meam de morte, et pedes meos de lapsu, * ut placeam (ambulem) coram Deo in lumine viventium (vitae).

B) P o z n á m k y.

¹ „Na výsosti jsi ty; v den strachu však v tebe doufati budu.“ Vedle této rekonstrukce textu a tohoto překladu je ještě celá řada jiných. Dosti obvyčejný překlad je též: „Daleko budiž (ode mne) den strachu, jáť v tebe doufati budu.“

² „Slova“ nebo „řeči“ Boží jsou příslibení Davidovi Hospodinem daná.

³ „Rotí se a skrývají se, slídí po mých stopách (aby mi podrazili nohy), aby mi o život ukládali.“

⁴ „Bože, život můj tobě je známý (podle jiných: život můj jsi spočítal, podle Vulg.: život svůj otevřel jsem tobě), slzy mé máš uložené před tváří svou (hebr. vlastně = v sáčku svém), jakož i v knize (příslibení) tvé.“

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm se připisuje všeobecně Davidovi, jak to vyjadřuje nadpis: „Píseň Davidova, když byl držen Filištínskými v Getu.“ Vztahuje se buď na události vypravované v 1. kn. Král. 21, 10-15, nebo obsažené tamtéž 27, 2-29. Žalmista se obrací ve svém velikém nebezpečí k Bohu, pamětliv jeho příslibení (1-4); prosí za pokoření zlomyslných nepřátel (5-7); slibuje, že s pomocí Boží, v jehož věrnost důvěřuje, vyplní po svém vysvobození učiněné sliby (8-13). Na svátek Matky Bolestné a o Památce všech věrných zemřelých vzpomínáme na bolesti Matky Páně a utrpení duší v očistci, ale též na vysvobození a útěchu, jichž se Matce Boží už dostalo a jež duším zemřelých vyprošujeme. Knězi je žalm útěchou v různých utrpeních a mocným povzbuzením k veliké důvěře v Boha.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit me homo, tota die impugnans tribulavit me. In quacumque die invocavero te: ecce cognovi, quoniam Deus meus es.

2.: Bože, ukaž, že jsi Bohem mým, a pomáhej a posiluj mne ve všech úzkostech a tísňích!

V žalmu je zobrazen kus křížové cesty, kterou někdy musí jíti kněz, ale zároveň je tu zcela jasně naznačeno, kde má hledati sílu a pomoc. Jeho naděje jsou neomylná příslibení nade všechno věrného Boha, který zná celý jeho život a má uloženy u sebe všechny jeho slzy. Vyslyší jistě jeho modlitby. Vždyť je „Bohem jeho“ a dovede jej všemi úskalími tam, kde bude věčně „kráčet před Bohem ve světle života“.

a) *Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit me homo; tota die impugnans tribulavit me. Conculcaverunt me inimici tota die. Tota die verba mea contorquebant; adversum me omnes cogitationes eorum in malum. Congregantur et sese abscondent; ipsi calcaneum meum observabunt, ut impeterent animam meam.* - Mnohý kněz je skutečně doslovně takovým způsobem obklopen nepřáteli: šlapají po něm, překrucují jeho slova, rotí se tajně proti němu a číhají na příznivou příležitost, jak by mu mohli uškoditi. Ještě větší je bolest, když to vše musí zakusit od těch, kteří jsou mu blízcí a od nichž by to nejméně očekával. Jsou ovšem v každém životě kněžském doby nerušeného klidu a ne každému knězi dává Bůh stejně píti z tohoto kalicha utrpení. Ale něco z toho kříže musí nésti každý z nás. Hleďme se tedy přesvědčiti, že to patří k podstatě apoštolského života, a hledejme sílu a útěchu jedině tam, kde ji můžeme nalézt.

b) *In Deo laudabo promissiones eius; in Deo speravi; non timebo, quid faciat mihi caro. Sicut et in promissione tua; tunc convertentur inimici mei retrorsum. In Deo laudabo promissum, in Domino laudabo pollicitationem; in Deo speravi, non timebo, quid faciat mihi homo.* - Naši nejpevnější oporou a nadějí jsou neomylná příslibení nade vše věrného Boha. Kdo z nás by se hál nějakého nebezpečí, kdyby měl určitý

slib ochrany nějakého neobyčejně vlivného a mocného, nám velmi nakloněného a zcela upřímného a věrného muže? Nám slíbil spásu a ochranu sám všemohoucí, přelaskavý a nekonečně pravdomluvný a věrný Bůh. Žádá jenom, abychom mu sami zůstali věrni a neoddávali se malomyslnosti.

c) *Deus, vitam meam annuntiavi tibi; posuisti lacrimas meas in conspectu tuo, sicut et in libro tuo.* - Dosavadní můj život je nepřehledným řetězem myšlenek, tužeb, slov a skutků. Mnohé z nich byly dobré a svaté, mnohé neužitečné, mnohé snad bohužel hříšné; ale všechno je zcela podle pravdy a zcela jasně v nekonečném poznání Božím, všechno má sčítáno a vidí dokonale vševědoucí Bůh. Mnoho slz už se vyřinulo v mém životě z mých očí a splynulo po mých tvářích; byly to někdy slzy radosti, jindy slzy bolesti a lítosti; snad též slzy vášně. Snad už jsem dávno zapomněl na tento svůj pláč; ale před tváří Hospodinovou a v jeho knize je vše na vždy uloženo. Můj Bože a Pane, před nímž je otevřen celý život můj, který do nejmenších podrobností znáš všechno, co jsem proti Tobě, ale též pro Tebe učinil, a všechno, co jsem vytrpěl; který znáš a uchováváš všechny mé slzy, buď mi při všech mých vadách pro mou dobrou vůli, pro má utrpení a pro mé slzy milostiv a žehnej mi!

d) *In quacumque die invocavero te: ecce cognovi, quoniam Deus meus es.* - Které dítě by pochybovalo, že mu dobrý a laskavý otec odepře něco, zač jej uctivě a snažně žádá, co je jistě k jeho dobrému a co otec snadno může učiniti? Vždyť je to jeho otec! To stačí, aby se mu odevzdalo s neomezenou důvěrou. Jak naprostá tedy musí býti naše důvěra, když se v modlitbě obracíme k mocnému a laskavému Bohu, který je „Bůh náš“, kterému zcela náležíme, který si nás vyvolil,

který nám tolikrát tak podivuhodným způsobem projevila svou otcovskou lásku!

e) *Quoniam eripuisti animam meam de morte, et pedes meos de lapsu, ut ambulem coram Deo in lumine viventium.* - To je rozhodná vůle Boží, to je úmysl, který s námi Pán Bůh má, proto nás stvořil, proto nám dal síly a vlohy, proto nás zahrnuje milostmi: „abychom jednou před ním kráčeli ve světle života, ve světle těch, kteří žijí pro něho“. Důvěřujeme tedy pevně, že nám odpustí naše viny, že nás uchrání nebezpečí, že nám dá všech milostí potřebných k dosažení cíle. Na nás však jest, abychom spolupůsobili s touto spasnou vůlí Boží a se všemi jeho milostmi.

56.

Důvěrná modlitba pronásledovaného a díky za vyslyšení.

A) T e x t ž a l m u.

1. Miserere mei, Deus, miserere mei; * quoniam in te confidit anima mea.

2. Et in umbra (umbram) alarum tuarum¹ sperabo (confugiam), * donec transeat iniquitas (praetereat calamitas).

3. Clamabo ad Deum altissimum; * Deum, qui benefecit mihi.

4. Misit de caelo (opem) et liberavit me; * dedit in opprobrium (confudit) conculcantes me.

5. Misit Deus misericordiam suam et veritatem (fidelitatem) suam; * et eripuit animam meam de medio catulorum leonum. Dormivi (itaque) conturbatus (securus)

6. filii hominum (ubi sunt, et) dentes eorum arma et sagittae, * et lingua eorum gladius acutus.²

7. Exaltare (Excelsus appare) super caelos, Deus;³ * et in omnem terram (fulgeat) gloria tua.

8. Laqueum paraverunt pedibus meis; * et incurvaverunt (conculcaverunt) animam meam.⁴

9. Foderunt ante faciem meam foveam, * et inciderunt in eam.

10. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum;⁵ * cantabo et psalmum dicam.

11. Exsurge gloria⁶ (Evigila, anima), mea, exsurge psalterium (evigilate nablium) et cithara; * exsurgam diluculo (excitabo auroram).⁷

12. Confitebor (Gratias agam) tibi in populis, Domine; * et psalmum dicam tibi in gentibus.

13. Quoniam magnificata (magna) est usque ad caelos misericordia tua; * et usque ad nubes veritas (fidelitas) tua.

14. Exaltare (Excelsus appare) super caelos, Deus, * et super omnem terram (fulgeat) gloria tua.

B) P o z n á m k y.

¹ Představa Boha jako ptáka, který svými křídly chrání lidi, je v žalmech častá (srov. žalm 17, 36, 61, 63).

² „A tak jsem (pod ochranou Boží) mohl klidně spátí uprostřed synů lidských, jichž zuby jsou zbraněmi a šípy a jichž jazyk je ostrým mečem“ (kteří mi škodí slovy i skutky).

³ „Povznes se nad nebe“ (svou mocí a milosrdnou láskou, jíž mě chráníš).

⁴ V originále vlastně: ochránils (od osidel) duši mou.

⁵ „Připraveno jest srdce mé“ (k tvé chvále; podle jiných = bezpečno, posílněno jest srdce mé).

⁶ Duše se obrazně zve „gloria“, sláva člověka.

⁷ „Probudím (svým zpěvem) jitřenku“ (= už před jitřenkou budu zpívat).

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle nadpisu byl žalm složen od Davida, „když utekl před Saulem do jeskyně“, a nelze uvést žádného vážného důvodu proti tomuto tvrzení. Událost, na niž žalm navazuje, vypráví se v knize 1. Král. 22, 1 dd a 24, 1 dd. Žalmista se utíká v nebezpečí k Hospodinu, jehož pomoci a ochrany byl už také dříve zakusil (1-7); potom, jsa si už jist, že bude vyslyšen, velebí Boha (8-14). Knězi je modlitbou v různých tísňích a připomíná mu hříchy světa i jeho vlastní. Recituje se na svátek Bolestné Matky a myslíme tu při něm na kruté pronásledovatele a mučitele jejího božského Syna.

D) Rozjímání.

1.: Quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Exaltare super caelos, Deus; et in omnem terram gloria tua.

2.: Modleme se, abychom vždy důvěrně lnuli k Bohu pro jeho velikost a milosrdenství.

Žalm nám stručně načrtává podstatný program našeho života a úkol každého našeho dne: pevná důvěra v Boha, ochotnost plniti ve všem svatou jeho vůli, ustavičná modlitba. Žalm udává též hlavní dva důvody této naší odevzdanosti a věrné služby Boží: velikost Boží sama v sobě a milosrdenství i dobrodiní, která nám prokázal.

a) *Quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas.* - Základem křesťanského a zvláště dokonalého života musí býti nezlomná důvěra v Boha. Je má důvěra nade všechno pevná, je zcela dětinná, je vytrvalá i v dobách těžkých, kdy se zdá, že mě Bůh opouští?

b) *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.* - Takové srdce, hotové ve všem konati svatou vůli Boží a trpělivě na se vzíti každé protivenství, které pošle, je Bohu nejmilejším darem a nejjistějším prostředkem hojných milostí. Ano, Pane, srdce mé je připraveno a hotovo ke každému úkolu, který dnes mi určíš, ke každé oběti, již budeš žádati, ke každému kříži, který sešleš.

c) *Clamabo ad Deum altissimum. Exsurge, gloria mea, exsurge psalterium et cithara; exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis, Domine; et psalmum dicam tibi in gentibus.* - Není tudíž možno, aby duše, nezlomnou důvěrou v Boha naplněná a plná ochoty nejsvětější vůli plniti, neprojevovala tuto svou důvěru a odevzdanost vroucí modlitbou a aby její city nepropukly v jásavý hymnus. Kněz má zvláštní povinnost ustavičně se modliti a Boha oslavovati. Má se modliti nejenom v soukromí; má hlasitě chválu Boží hlásati „mezi národy“ a „mezi kmeny“ a svým příkladem druhé ke zbožnosti povzbuzovati. Má se k Bohu obracet už v prvních hodinách ranních, aby

„ze spánku budil jitřenku“. A nyní si představme kněze, který ráno dlouho vyspává nebo ranní hodiny věnuje světským záležitostem!

d) *Clamabo ad Deum altissimum. Exaltare super caelos Deus; et in omnem terram gloria tua.* - Hlavním důvodem, proč máme Pána Boha chváliti a jemu věrně sloužiti, není tak dobrota a láska, již ukazuje nám, jako jeho velikost a velebnost sama v sobě. Jak bychom se vždy sebraně modlili, jak svědomitě bychom i v malých věcech konali vůli Boží, kdybychom si byli stále vědomi, že kráčíme před nekonečně velikým a velebným Bohem!

e) *Misit de caelo, et liberavit me. Clamabo ad Deum, qui benefecit mihi. Misit Deus misericordiam suam et veritatem suam, et eripuit animam meam. Quoniam magnificata est usque ad caelos misericordia tua, et usque ad nubes veritas tua.* - Jak často vysvobodil i mě Pán Bůh od zlého, kolikrát „vytrhl duši mou“, kolik dobrodiní mi udělil! Za všechno to děkuji jenom nezaslouženému jeho milosrdenství, které je „veliké až k nebi“; všechno to učinil podle nezlomné své věrnosti, která „sahá až do oblaků“.

57.

Nešlechtní soudcové pozemští a spravedlivý Soudce nebeský.

A) T e x t ž a l m u.

1. Si vere utique (Num re vera) iustitiam loquimini; * recta (aeque) iudicate, filii hominum?

2. Etenim (Immo) in corde iniquitates operamini (machinamini); * in terra iniustitias manus vestrae concinnant (perficiunt).¹

3. Alienati sunt (Deviaverunt) peccatores (iam inde) a vulva, erraverunt ab utero;² * locuti sunt falsa.

4. Furor (Venenum) illis (est) secundum (ad) similitudinem serpentis; * sicut aspidis surdae et obturantis aures suas,

5. quae non exaudiet (audit) vocem incantantium (incantatorum), * et venefici (magi) incantantis sapienter (incantare scientis).³

6. Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum;⁴ * molas (molares) leonum confringet Dominus.

7. Ad (In) nihilum devenient (resolventur) tamquam aqua decurrens; * intendit (dirigit) arcum suum (in eos), donec infirmentur (deficiant).

8. Sicut cera, quae fluit, auferentur (evanescent), * supercecidit (eis) ignis et non viderunt (pereunt ante) solem.⁵

9. Priusquam intelligerent spinae (susciperent ollae) vestrae rhamnum, * sicut viventes (adhuc crudae), sic (celeriter) in ira absorbet eos.⁶

10. Laetabitur iustus, cum viderit vindictam; * manus suas lavabit in sanguine peccatoris.

11. Et dicet homo: Si utique (Profecto) est fructus iusto; * utique est (profecto existit) Deus iudicans eos in terra.⁷

B) Poznámky.

¹ Žalmista vytýká tu soudcům (v hebr. se praví „bozi“, nebo „božští“, jak se soudcové nazývali) a jiným vykonavatelům veřejné moci nespravedlnost. Podle některých (připisujících žalm Davidovi) myslí tím své nepřátele, kteří se činili soudci nad ním.

² „Uchýlili se (od pravé cesty) hříšníci už od svého narození, už od dětství bloudili.“

³ Žalmista líčí v těchto dvou verších mistrně zatvrzelost hříšných soudců přirovnáním k hadům, které ani velmi obratný kouzelník nemůže svým zaklínáním a lichočením zkrotiti. „Jejich jed (jedovatá zášť) je jako jed hadí; jsou jako hluchá a uši si zacpávající zmije, která nechce slyšeti hlasu zaklínače a v zaklínání velmi zkušeného kouzelníka.“

⁴ V tomto a následujících třech verších líčí se různými obrazy tresty oněch zatvrzelých hříšníků (Bůh zvyrází jejich zuby, budou obráceni vniveč a zhynou jako voda, která odplyne, jako vosk, který se rozehřívá; Bůh na ně namíří svůj luk, až zhynou atd.).

⁵ „Jako vosk, který se rozpouští, zahynou; spadne na ně oheň a zmizí pod žárem (nebo: a už neuvidí slunce).“

⁶ „Dříve než vaše hrnce zachytne (zapálené) hloží, a jsou ještě syrové (syrovým masem naplněné), tak rychle je ve svém hněvu smete.“ Z různých překladů a výkladů toho místa volíme tento jako pravděpodobnější. Smysl je: jako někdy na poušti cestovatelé, sotvaže podložili a zapálili hloží pod své hrnce, aby si v nich uvařili maso, musí před prudkým vichorem nebo nenadálým přepadnutím nepřatel hned utéci, když ještě hloží ani nezachytiho hrnců a maso ještě je syrové, tak nenadále přijde na hříšníky trest Boží. Jiní překládají a vykládají více doslovně podle Vulg.: „Prve než na hloží vašem (vašeho života) se objeví trny (jako plody), ještě za zelena je ve hněvu svým smete.“ Je to asi nějaké pořekadlo.

⁷ Spravedliví vidouce, jak Bůh nepravost trestá, budou se radovati a poznají, že jejich spravedlnost nezůstane bez odměny (že bude mít „ovoce“). „Ruce si myje v krvi hříšníkův“ je obvyklá fráze, vzatá z válečného tehdejšího života; nemá tudíž nic krvežíznivého a mstivého.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle některých je žalm od Davida (jak tvrdí nadpis) a vztahuje se na pronásledování Saulovo; podle jiných náleží době pozdější, snad době proroků Amosa, Izaiáše, Micheáše. Žalmista vytýká soudcům a jiným představitelům veřejné moci nepravost, a to zatvrzelou (1-5); potom na ně svolává trest Boží k jejich zahanbení a záhubě a k útěše spravedlivých (6-11). Kněz může myslet na nespravedlivé pronásledovatele Církve a kněží; ale může se též zkoumat, zdali je sám spravedlivým soudcem a pastýřem věřících.

D) Rozjímání.

1. p.: Si vere utique iustitiam loquimini; recta iudicate filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini; in terra iniustitias manus vestrae concinnant.

2. p.: Bože, dej mi sílu, abych i zatvrzelé hříšníky obrátil, ale abych též sám nikdy nejednal nedůstojně svého vznešeného stavu!

Můžeme při žalmu myslet nejprve na dlouholeté a zatvrzelé hříšníky, jaké snad máme i ve svém vlastním působišti. Ale žalm je též důtklivou výstrahou a přísnou výtkou kněžím samým, kteří svůj vznešený stav zneuctívají hříchy. Vše co žalm praví o děsných trestech hříšníků, lze zvláštním způsobem obrátiti právě na ně.

a) *Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt ab utero; locuti sunt falsa.* - Mnoho trpkých starostí a veliký zármutek působí apoštolskému srdci kněze ti, kteří už od malička, skoro od narození, jsou hříchu oddáni, protože vyrostli a byli vychováni ve zkaže-

ném okolí anebo záhy svedeni k zlému. Takové duše se obracejí velmi těžko. Proto musí býti naši nejdůležitější starostí, abychom právě útlým srdcím dětí a mládeže zachovali víru a nevinnost. Zkoumejme se, jak svědomitě plníme tuto svou přísnou povinnost a co v té věci musíme činiti.

b) *Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdae et obturantis aures suas: quae non exaudiet vocem incantantium, et venefici incantantis sapienter.* - Jedovatá zmijs je jedním z nejnebezpečnějších zvířat; ale přece dovedný krotitel dovede ji tak vycvičiti, že se řídí jeho pokyny. Názorně přirovnává tu starozákonní pěvec zatvrzelého hříšníka zmiji, plné prudkého jedu, která je jako hluchá a zacpává si uši, aby neslyšela lichocení a zaklínání kouzelníkova a nedá se řídit ani velmi zkušeným krotitelem. Takové zatvrzelé duše jsou největším křížem duchovního správce. Ale musíme i na ně působiti všemi prostředky pastore, a musíme je zvláště často odporučovati všemohoucí milosti Boží, „qui ad se etiam rebelles propitius compellere potest voluntates“. Než nenapomíná i nás samy při tomto verši žalmu svědomí, že jsme tak často hlasu milosti nenásledovali nebo s ní dobře nepůsobili?

c) *Si vere utique iustitiam loquimini, recta iudicate, filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini, in terra iniustitias manus vestrae concinnant.* - Kněz jest skutečně soudcem a vykonavatelem moci Boží; jemu ještě větším právem přináleží název „božský“, jímž jmenuje Písmo svaté soudce starozákonní. Má lidu hlásati spravedlnost a právo, má věřící jménem Božím souditi. A nyní, jaký to kontrast a jaký smutný pohled: kněz ústy spravedlnost, lásku, čistotu hlásající, odsuzující a trestající jménem Božím hříchy vě-

řících, a při tom tak žijící, že o něm platí slova žalmu „v srdci bezpráví osnuje, nepravost provádí v zemi ruka jeho“. Modleme se za takové nešťastné kněze a děkujme z hloubi srdce Pánu Bohu, že nás od takového neštěstí uchránil. Ale tažme se i my vážně: Jsou moje skutky, myšlenky a tužby v dokonalém souhlasu se slovy, která podle svého vznešeného stavu musím k druhým mluvit?

d) *Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum; molas leonum confringet Dominus.* - Žalmista přirovnává pád a trest hříšníka s osudem přemoženého lva nebo poraženého zápasníka, ležícího v utajené zlosti a hluboké hanbě s rozbitou čelistí na zemi. Hříšník se pyšně honosil svými přirozenými silami a vlohami, ano zneužíval jich k odboji proti svému Bohu. Hřích jej zbavil nejenom nadpřirozené milosti, ale Bůh jej tresce a pokořuje i v jeho přirozených darech a úspěších, jež už hřích sám sebou zatemňuje a oslabuje.

e) *Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens; intendit arcum suum donec infirmentur. Sicut cera, quae fluit, auferentur; supercecidit ignis, et non viderunt solem.* - Co je více pomíjející než malá kapka vody ve velikém proudu valícím se k moři: na chvíli se objeví a už zmizí a ztratí se v ubíhajících vlnách. Anebo kousek vosku na slunci: zasáhne jej žhavý paprsek a už není po něm ani památky. Tak nepatrný a ubohý je člověk, tak bezvýznamný jeho život. Milostí a spravedlností může člověk dáti svému životu cenu nekonečnou; ale jak bídný a nešťastný je hříšník! Hříchem se olupuje o všechny zásluhy; a když jednou, zasažen lukem spravedlnosti Boží, klesá v hrob, nezůstává po něm památky, leda v trpkých výčitkách a proklínáních těch, jež oloupil o štěstí.

f) *Priusquam intelligerent spinae vestrae rhamnum, sicut viventes, sic in ira absorbet eos.* - Ubozí cestující vypráhlé pouště: po namáhavé cestě ve slunečním úpalu a sterých strádáních konečně doufali, že si odpočinou a se osvěží. Ale sotvaže podpálili oheň, už je nutí nenadálá bouře nebo náhlé přepadnutí nepřátel k útěku, na němž je snad vichor anebo nepřítel připraví o jejich zásoby a náčiní. Nemylme se: i kdyby Bůh dlouho s trestem otálel, svého času stihne jeho spravedlnost hříšníka tak nenadále, jako náhlá bouře nebo nepřítel v úkrytu číhající.

g) *Laetabitur iustus cum viderit vindictam. Et dicet homo: Si utique est fructus iusto; utique est Deus iudicans eos in terra.* - Tato trestající spravedlnost Boží musí naplniti každého spasitelnou bázni. Ale pro duše Bohu věrné je zároveň mocnou útěchou. Je jim znamením a důkazem, že také jejich spravedlnost „nezůstane bez ovoce“, že Bůh odmění i nejmenší dobrý skutek.

58.

Prosba za ochranu proti nájezdům nepřátel.

A) T e x t ž a l m u.

1. Eripe me de inimicis meis, Deus meus; * et ab insurgentibus (contra) me libera me!

2. Eripe me de (ab) operantibus iniquitatem, * et de viris sanguinum¹ salva me!

3. Quia ecce, ceperunt animam meam (insidiantur animae meae); * irruerunt in me fortes.

4. **Neque (propter) iniquitas mea (iniquitatem meam), neque (propter) peccatum meum, Domine; * sine iniquitate (culpa) (mea) cucurri (accurrunt) et direxi (sese parant).**²

5. **Exsurge in occursum (auxilium) meum, et vide. * Et tu (Tu igitur), Domine, Deus virtutum, Deus Israel,**

6. **intende ad visitandas³ (leva te, ut punias) omnes gentes; * non miserearis (ne indulgeas) omnibus, qui operantur iniquitatem.**

7. **Convertentur (Revertuntur domum) ad vesperam; et famem patientur (latrant) et canes; * et circuibunt (per) civitatem.**⁴

8. **Ecce loquentur (garriunt) [in] ore suo; et gladius in labiis eorum, * quoniam (dicunt): Quis (hoc) audivit?**⁵

9. **Et tu, Domine, deridebis (irridebis) eos; * ad nihilum deduces omnes gentes.**

10. **Fortitudinem meam (Fortitudo mea) (es), ad te custodiam (tibi psallam); quia, Deus, susceptor meus es; * Deus meus, misericordia eius praeveniet me.**

11. **Deus ostendet mihi (faciet me videre) [super] inimicos meos (victos). Ne occidas eos, * nequando (ne eorum) obliviscantur populi mei.**⁶

12. **Disperge illos [in] virtute (potentia) tua, * et depone (proice) eos, protector meus, Domine.**

13. **(Quam magnum) delictum oris eorum, (et) ser-**

monem (sermo) labiorum ipsorum. * Et comprehendantur (capiantur ergo) in superbia sua,

14. et de exsecratione (propter exsecrationem) et mendacio (mendacium) annuntiabuntur in consummatione (effutiunt semper). * In ira tua consummationis (finem facias eis), et non erunt (sint).⁷

15. Et scient, quia Deus dominabitur Iacob * et finium terrae.

16. Convertentur (Revertuntur domum) ad vesperam et famem patientur (latrant) et canes; * et circuibunt (per) civitatem.

17. Ipsi dispergentur (circumvagentur) ad manducandum (ut devorent);⁸ * si vero non fuerint saturati [et] murmurabunt (ululant).

18. Ego autem cantabo fortitudinem (potentiam) tuam; * et exultabo mane misericordiam tuam.

19. Quia factus es susceptor meus, * et refugium meum in die tribulationis meae.

20. Adiutor meus, tibi psallam, quia, Deus, susceptor meus es: * Deus meus, misericordia mea.

B) P o z n á m k y.

¹ „Muži krve“ se nazývají, kdož prolévají nevinnou krev.

² Vulgata: „Bez úhony jsem kráčel a přímo (pochtivě) jednal“; hebr. text: „bez mé viny běželi proti mně a stavějí se proti mně.“

³ Přísňníky Bůh „navštěvuje“, když je trestá.

⁴ Žalmista porovnává nepřátele s psy, kteří se na Východě volně potulují a lidi ohrožují.

⁵ Právem se ústa mluvící bezbožné, zlomyslné a nečisté řeči nazývají „slintavými“, a takové pomlouvačné a nacti-utrhačné řeči přirovnávají k meči. Při tom počínávají své řeči s rozhořčením: „Kdo to jakživ slyšel?“ (nebo: „kdo pak nás může slyšet?“).

⁶ Dá mi shlížeti svrchu na své nepřátele = dá mi je uviděti poražené. „Nezabíjej jich, nýbrž je potrestej za živa, aby na nich lid můj viděl, jak mu pomáháš“ (podle jiných: aby oni nezapomínali, jak je to nebezpečné bojovat proti lidu vyvolenému).

⁷ Text těchto dvou veršů (13. a 14.) je patrně porušen. Smysl je: Hřích úst jejich je veliký. Nechť se tedy zapletou v osidla svých zlořečení a lží. Zahlaď je ve svém hněvu, aby jich už nebylo!

⁸ Líčí nízké pudy nepřátel, kteří podobni němým zvířatům nedbají leč o jídlo a hmotné zájmy.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

S katolické strany se všeobecně žalm uznává aspoň v podstatě za Davidův, jak to tvrdí nadpis. Někteří se domnívají, že se vztahuje na počátky pronásledování Saulova; jiní myslí na četné nepřátelské nájezdy okolních kmenů do země judské za soudců, jiní zase na dobu Nehemiášovu nebo některou jinou dobu. Určitého nelze nic stanovit. V první části (1-10) volá žalmista o pomoc proti nepřátelům jej, ničeho nezavinivšího, pronásledujícím a přirovnává je k štěkajícím psům; v části druhé (11-20) prosí, aby se svou pýchou sami vydali v trest a tak Bůh byl oslaven, a byli vydáni hladu jako potulující se psové. Na Velký pátek vkládá Církev žalm v ústa Krista Pána na své nepřátele tklivě žalujícího. Kněz může myslet také na nepřátele a pomluvače Církve.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Eripe me de operantibus iniquitatem; et de viris sanguinum salva me! Sine iniquitate cucurri et direxi. Cantabo fortitudinem tuam, et exultabo mane misericordiam tuam.

2. p.: Modleme se, abychom se hříchu a jeho trestů báli, cestou přikázání bez poskvrny kráčeli a Bohu za záchranu od hříchu stále děkovali.

1. Jako v jiných žalmech, můžeme i zde to, co žalmista praví o zlomyslnosti a zkaženosti nepřátel, obrátiti na těžký hřích vůbec. Každý, kdo těžce hřeší, zvláště však hříšný kněz, je v jistém smyslu „vir sanguinum“. Dva hříchy vidíme v žalmu zvláště označeny. Jsou to zlomyslné řeči, které se jako ostré meče zarážejí do duše bližních, a pak hříchy nečistoty a nestřídmosti; takové hříšníky přirovnává žalmista právem k psům.

a) *De viris sanguinum salva me!* - Některými těžkými hříchy stává se člověk skutečně „vir sanguinum“, protože jimi nevinnou krev prolévá, nebo utlačuje a svádí. Ale každý hřích těžký je proviněním proti nejdrahocennější krvi Páně a pohrdáním touto za hříchy prolitou krví. Co teprve říci o knězi, který má denně čistými ústy proměňovati víno v tuto nejsvětější krev a čistýma rukama ji Bohu obětovati, žije však v těžkém hříchu?

b) *Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum; quoniam dicunt: quis hoc audivit?* - Ano, takovým smrtícím mečem jsou zlomyslné, těžce pomlouvačné a nactiutrhačné řeči. Jak často zničilo takové hříšné slovo něčí čest navždy! Ale hříchem, třebaž že pravidelně jenom všedním, je každé pichlavé, nelaskavé slovo. A kolik takových slov jsme už pronesli ve svém životě! Umiňme si, že si budeme

dávati pozor na každé své slovo a že budeme zvláště opatrní, mluvíme-li o druhých v jejich nepřítomnosti.

c) *Ipsi dispergentur ad munducandum; si vero non fuerint saturati, murmurabunt.* - Přirovnání lidí nečistých a nestřídmých k necudným a žravým psům zdálo by se skoro upřílišené, ale vyjadřuje dobře a názorně nízkost těchto hříchů a nešťastný stav takových hříšníků. Kdo by se s ošklivostí neodvrátil, ale kdo by zároveň nebyl dojat hlubokou soustrastí s takovými nešťastníky! I u kněží jinak ne špatných může se vlouditi přílišný sklon k hmotným požitkům, požívačnost v jídle a pití, kterou si chtějí jaksi nahraditi zakázané rozkoše smyslné. Chraňme se už prvních počátků takové náruživosti, která škodí velmi duchovnímu životu a snižuje kněze v očích věřících. Všichni, kteří můžeme, zachovávejme církevní půst. Žijme velmi střídmě v jídle, a zvláště v pití; ukládejme si někdy dobrovolně v té věci nějaké malé mrtvení, na příklad v předvečer některých svátků.

2. V žalmu nalézáme též vyličený tresty těžkého hříchu. Nejohrovnější jsou tresty věčné, které stihnou hříšníky, jestliže ve svých hříších zemrou. Mnohdy trestá Bůh už zde na zemi, aby dal výstražný příklad a uchránil hříšníka od dalších provinění. Jedním z časných trestů hříšníků zde na světě je, že jejich pýcha bývá příčinou hlubokého jejich pokoření, a že jejich žádostivost nikde nenalézá ukojení, naopak že každý pozemský požitek rozmnožuje jenom jejich rozervanost.

a) *Intende ad visitandas omnes gentes; non misc-rearis omnibus, qui operantur iniquitatem. Et tu, Domine, deridebis eos; ad nihilum deduces omnes gentes. Disperge illos in virtute tua; et depone eos.* - Můžeme si mysleti citelnějšího a více pokořujícího

trestu pro nějakého usurpátora nebo zpuštěného vládce, než když po prohrané nespravedlivé válce je vydán posměchu svých nepřátel, sesazen se své moci, když jeho lid nebo jeho věrní jsou rozprášeni, když se s ním naloží beze všeho milosrdenství, jak on milosrdenství neznal? Takovými a podobnými obrazy líčí Písmo svaté tresty věčné. Mysleme na ně častěji, aby nás chránily před hříchem.

b) *Ne occidas eos, nequando obliviscantur populi mei.* - Je to vlastně velkým dobrodiním Božím, když Bůh hříšníka trestá už zde na zemi, aby jeho samého i jiné přivedl na lepší cestu. Buďtež nám časné tresty hříšníků výstražným znamením. Přijímejme různé kříže Bohem nám posílané jako tresty za naše vlastní hříchy a jako napomenutí Boží, abychom se jich vystríhali.

c) *Comprehendantur in superbia sua.* - Pyšné trestává Pán Bůh často už zde na zemi citelným pokořením. Jejich dlouho pečlivě tajené ctižádostivé plány se objeví najednou v celé své nahotě, jejich pyšné záměry úplně ztroskotají k velikému jejich zahanbení. Nemáme snad i my nějaké ješitné myšlenky a ctižádostivé úmysly, jež tajíme před druhými? Pak bychom se i my musili báti, aby nás Bůh nepotrestal zahanbením a aby se nám místo cti nedostalo výsměchu.

d) *Famem patientur ut canes. Si vero non fuerint satiati, murmurabunt.* - Jaký to smutný pohled na hříšné nebo v tento hmotný svět zcela pohřížené lidi, kteří spěchají od jedné hříšné nebo marné pozemské rozkoše k druhé, ale nikde nenalézají ukojení, naopak rozmnožují jenom svou rozervanost! Ano, srdce lidské je stvořeno pro Boha a může nalézt klid a štěstí jenom v Bohu a v jeho věrné službě. To přece dobře víme; proč tedy pořád ještě lneme k pomíjejícím vě-

cem tohoto světa, které nám nemohou přinést štěstí? Přesvědčme se jednou, že jediná cesta ke klidu je přemáhání nezřízených vášní.

3. Velikou vděčností musí býti naplněno naše srdce, když při této úvaze o tolika hříších světa a jejich těžkých trestech vzpomínáme, jak nás Pán Bůh od mnohých hříchů ochránil, a z hříchů, jimiž jsme se provinili, nás vysvobodil. Nejenom nám všechno odpustil, ale dává nám tolik milostí a síly, že můžeme s radostnou ochotou a čistým úmyslem spěchat po cestě dokonalosti. Neustávejme mu za to děkovati.

a) *Eripe me de inimicis meis, Deus meus. Eripe me de operantibus iniquitatem. Quia Deus susceptor meus es; Deus meus, misericordia eius praeveniet me. Deus ostendet mihi super inimicos meos. Quia factus es susceptor meus, et refugium meum in die tribulationis meae.* - Ó můj Bože, jak se ti odplatím za to, že jsi mě od hříchů ochránil a z nich vysvobodil! Tys mě svou prozřetelností tak vedl, že jsem nepřišel do mnohých příležitostí a nezakusil mnohých pokušení, v kterých bych býval podlehl; Tys byl mou silou a pomocí v těžkých chvílích pokušení; Tys mi milosrdně odpustil, když jsem se přece proti tvé Lásce provinil. To všechno, poněvadž jsi mě předcházel svým milosrdenstvím, na mě i tehda s láskou myslel, když jsem se od Tebe odvracel. Jak by bylo možná, že bych zapomněl na tuto tvou lásku?

b) *Sine iniquitate cucurri et direxi.* - Tolik milosti a síly dává nám Pán, že bychom mohli vskutku bez úhony, s radostnou myslí a s čistým nadpřirozeným úmyslem v pravém slova smyslu spěchat a běžet na cestě dokonalosti. A u mne přece ještě stále tolik nedostatků; kráčím na cestě duchovního života tak váhavě, k mému úmyslu při dobrých skutcích se při-

měšuje ještě tolik ješitnosti a lidských ohledů! Kéž je to aspoň ode dneška lepší!

c) *Ego autem cantabo fortitudinem tuam; et exultabo mane misericordiam tuam. Adiutor meus, tibi psallam, quia, Deus, susceptor meus es: Deus meus, misericordia mea!* - Neustávejme Pánu Bohu v modlitbách děkovati za to, že nás od hříchů uchránil a z nich vysvobodil. Ne nadarmo vybízí nás Písmo svaté tak často, abychom chválili modlitbou Boha „mane“, zrána. Právě ráno je nebezpečí, že se rozptylujeme různými starostmi a zbytečnými myšlenkami; naopak první okamžiky ranní věnované sebrané modlitbě jsou hřejivým paprskem, osvěcujícím celý den.

59.

Hospodin slibuje vyvolenému lidu po porážce vítězné obsazení Svaté země.

A) T e x t ž a l m u.

1. Deus, repulisti nos et destruxisti nos; * iratus es, et (sed) (iterum) misertus es (miserere) nobis.

2. Commovisti terram et conturbasti (concussisti) eam; * sana contritiones (rupturas) eius, quia commota est (vacillavit).¹

3. Ostendisti (Videre fecisti) populo tuo dura; * potasti nos vino compunctionis² (vertiginem causante).

4. Dedisti metuentibus te significationem (ve-

xillum), * **ut fugiant a facie arcus**³ (fugere possint ante arcum).

5. **Ut liberentur dilecti tui, * saluum fac** (auxilium fer) **dextera tua; et exaudi me.**

6. **Deus locutus** (pollicitus) **est in sancto suo** (per sanctitatem suam):⁴ * **Laetabor** (Exsultabo) **et partibor** (partiar) **Sichimam; et convallem tabernaculorum** (Succoth) **(in sortem) metibor.**⁵

7. **Meus est Galaad, et meus est Manasses; * et Ephraim, fortitudo** (tegimen) **capitis mei.**

8. **Iuda rex meus** (sceptrum meum); * **Moab olla spei** (pelvis lotionis) **meae.**

9. **In Idumaeam extendam** (proiciam) **calceamentum meum;**⁶ * **mihi alienigenae subditi sunt.**

10. **Quis deducet me in civitatem munitam? * Quis deducet me usque in Idumaeam?**

11. **Nonne tu, Deus, (qui) repulistis nos?**⁷ * **et non egredieris, Deus, in virtutibus** (cum exercitibus) **nostris?**

12. **Da nobis auxilium de** (in) **tribulatione; * quia vana** (vanum) **(est) salus** (subsidium) **hominis.**

13. **In Deo faciemus virtutem** (agemus fortiter); * **et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.**

B) P o z n á m k y.

¹ Zalmista tu líčí porážku Izraele v obraze zemětřesení všecko pustošícího.

² „Napojils nás vínem omamujícím (jímž se potácíme; Vulg.: vínem hoře, lítosti).“ Porážkou byli Izraelité zcela

zmatení a pokoření, že se potáceli. Omamující víno je i jinde v Písmě svatém obrazem hlubokého hoře a zahánění.

³ „Dal jsi svým bohabojným prapor (= místo shromáždění a útulku), pod nějž by se utekli před luky nepřátel.“

⁴ „Bůh přislíbil při svatosti své“ (podle některých: mluvil ve svatyni své).

⁵ „Údolí stánků (Sukkoth při ústí Jabboku) vyměřím“ (abych je dal v úděl Izraeli).

⁶ Žalmista líčí, jak se Izraeli dostane jednotlivých krajů zaslíbené země a užívá při tom různých obrazů. Efraim bude přilbou jeho hlavy (jeho silou a oporou), kraj judský jeho žezlem (podle přislíbení v 1. kn. Mojž. 49, 10), Moab jeho umyvadlem, na Edomsko položí svou obuv. Poněvadž připravovati umyvadlo a obuv bylo úlohou služů, chce tím vyjádřiti žalmista, že Moab a Edom budou Izraeli sloužiti. Podle některých naráží žalmista slovy: „Na Edomsko hodím střevíc svůj“, na tehdejší zvyk, ujmati se držení nějakého pole nebo země hozením střevíce.

⁷ Znovu vzpomíná žalmista dřívější porážky.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle nadpisu byl žalm složen od Davida, když „bojoval s Mezopotamií a Sobalem a když Joab porazil Edomce v Solném údolí“. Ani z vnitřních důvodů, ani ze zevnějších svědectví nelze proti tomuto tvrzení činiti vážných námitek. Lze tedy žalm spojovati s událostmi vypravovanými v 2. kn. Král. 8, 3 dd; 10, 7 dd. a v 1. kn. Paralip. 18. Žalmista se zmiňuje nejprve o těžké porážce a prosí, aby Bůh národ zase pozdvihl (1-4); vzpomíná potom přislíbení Hospodino, podle něhož má se Izraeli dostat celé Palestiny i krajin sousedních (5-9); a prosí Boha, aby vítězný lid uvedl do Edomska, lid pak povzbuzuje k důvěře

a statečnosti (10-13). Žalm lze vhodně obrátiti na církev svatou, která musí ustavičně bojovati proti nepřátelům, často zdánlivě podléhá, ale má neomylná příslibení Boží, že nikdy nezahyne, stále se bude šířiti a nakonec zvítězí nad všemi nepřáteli.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus, repulisti nos et destruxisti nos; iratus es et misertus es nobis. Deus locutus est in sancto suo: Laetabor et partabor Sichimam; et convallem tabernaculorum metibor. Quis deducet me in civitatem munitam? Nonne tu Deus, qui repulisti nos?

2. p.: Prosme, abychom si i v dobách ponížení svaté Církve zachovali pevnou víru v její nepřemožitelnou sílu.

1. Hospodin dopouštěl někdy na svůj vyvolený lid smutné doby, dal nepřátelům zvítěziti nad ním, dal mu píti hluboko z kalicha utrpení. Ale ani v těchto trudných časech neopouštěl jej docela, ukazoval a vztyčoval mu svůj „prapor“, pod nímž se jeho věrní mohli shromáždit a nalézt ochrany před nepřáteli. I na církev přicházívaly doby ponížení a pronásledování; ale nikdy nepřestane vláti její vítězný a ochranný prapor, pod nímž jsou jisti všickni její věrní synové.

a) *Deus repulisti nos et destruxisti nos, iratus es, sed miserere nobis. Commovisti terram et conturbasti eam; sana contritiones eius, quia commota est.* - Kolik takových mocných otřesů přikvačilo na církev Boží, při nichž se trásla a trhala země a vznikaly trhliny; kolikrát už se zdálo, že Bůh své věrné „zavrhł a rozptýlil“. Zachovejme si v takových dobách mocnou důvěru žalmistovu a modleme se s ním: „Smiluj se zase nad námi.“ „Zacel trhliny její.“

b) *Ostendisti populo tuo dura; potasti nos vino*

compunctionis. - I na jednotlivé národy dopouští Bůh tvrdé časy a trpké zkoušky; a jednou z nejtěžších a nejnebezpečnějších jest, když oklamán lživými zásadami a učenímí potácí se jako omámený opojným vínem v temnotách bludů. Prosme Boha, aby nedal našemu národu upadnouti do takového neštěstí; ty pak, kteří se stali obětí takového opojení, doporučujeme milosrdenství Božímu, aby zase přišli k lepšímu poznání.

c) *Potasti nos vino compunctionis*. - Můžeme si vykládati „vinum compunctionis“ také podle Vulgaty a pak výraz ten doslovně znamená „vino lítosti, zkroušenosti“. Pomyslíme-li na množství a velikost svých hříchů, vidíme, že bychom měli míti velikou lítost a mocnou zkroušenost, která by celou duši naši pronikla a ji takoruka opojila. Ale musíme si bohužel přiznati, že naše lítost není tak mocná a pronikavá. Jedině milost Boží může nám ji do srdce vlít. Modleme se tedv z celého srdce, aby nám Pán Bůh do duše vлил hodně mnoho tohoto „vína lítosti a zkroušenosti“.

d) *Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant a facie arcus, ut liberentur dilecti tui*. - Pro zmatené a rozprášené bojovníky v prudkém utkání je záchranou, když spatří a naleznou svůj prapor. Tam se mohou utéci a připravit k novému útoku. Ve vřavě různých bludných hesel a pochybných slibů o pozemském ráji vztyčuje Církev vysoko svůj prapor věčné pravdy a pravého nebeského pokoje a štěstí. K tomuto praporu se už od malička přiznáváme, pod ním máme bojovati. Třimejme jej stále pevně a nedejme se zviklati klamnými zásadami světa; ukazujme jej též jiným jako jedinou cestu pravdy a spásy.

2. Největší útěchou lidu vyvoleného byla příslibení Boží, podle nichž mělo se mu dostatí nejenom celé Svaté země, nýbrž měli v něm býti požehnáni všichni

národové země. Proto mluví žalmista s takovou jistotou o získání všech krajín palestinských, proto vyslovuje pevnou naději, že „Hospodin ho dovede k městu hrazenému“ a že „cizozemci budou mu podrobeni“. Ví ovšem, že toho nedosáhne silami vlastními, a proto skládá veškerou naději v pomoc Boží.

a) *Deus locutus est in sancto suo: Laetabor et partibor Sichimam; et convallem tabernaculorum metibor. Meus est Galaad et meus est Manasses; et Ephraim fortitudo capitis mei. Iuda rex meus, Moab olla spei meae. In Idumaeam extendam calceamentum meum; mihi alienigenae subditi sunt.* - Tato příslibení se plní v celém svém smyslu na Církvi Kristově. Kristus dal své Církvi právo šířiti se po celém světě a Církve stala se skutečně z malého hloučku mohutnou společností ve všech krajích země rozšířenou, která jediná ze všech náboženských společností si zaslouží jméno všeobecná či katolická. Přehlédněme v duchu dějiny Církve a vizme, jak jménem Božím jeden národ po druhém získává sladkému jhu Kristovu, všude hlásá pravou víru, všude povznáší kulturu, všude zvěstuje a ukazuje Kristovu lásku. Ale kolik je ještě národů a lidí, kteří nepoznali Krista? Je to jistě také proto, že není dosti obětavých apoštolů. Vlej mi, ó Pane, pravého apoštolského ducha, osvěť mě, abych poznal, co bych pro rozšíření království tvého mohl činiti sám nebo skrze věřící, nejenom ve svém nejbližším okolí, nýbrž i v dalekých, Krista ještě neznajících zemích.

b) *Ephraim fortitudo capitis mei. Iuda rex meus.* - Jako byly některé kmeny izraelské Hospodinovi a králi, jeho místo zastávajícímu, pro svou věrnost a statečnost zvláštní oporou a útěchou, tak staly se i některé národy Církvi Kristově svou neochvějnou věr-

ností ve víře a pomoci, kterou jí skýtaly ve velikém jejím díle. zvláštní její silou a ozdobou. Modleme se, aby se národ náš nejenom nikdy neodcizil víře, ale stal se zase takovou perlou Církve Boží, jakou kdysi býval.

c) *Quis deducet me in civitatem munitam? Nonne tu Deus, qui repulisti nos?* - Církev Boží je tímto „městem hrazeným“. Jak musíme býti Pánu Bohu vděční, že nás už křtem svatým dovedl k tomu městu a že si nás dokonce vyvolil za hajitele této své tvrze. Zůstaňme Církvi věrni, používejme bedlivě všech posvěcujících prostředků jí skýtaných; pak nás Bůh dovede i k jinému „hrazenému městu“, k vysoké dokonalosti kněžské a k opevněnému místu nebeského Jerusalema. Je to týž Bůh, který někdy, jak se zdá, „nás zavrhuje“ a pokořuje. Neboť nesmíme zapomínati, že právě pokoření a utrpení je nejlepším prostředkem k vyšší dokonalosti.

d) *Salvum fac dextera tua, et exaudi me. Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis. In Deo faciemus virtutem, et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.* - V Církvi Boží nalezneme plnou pravdu a opravdové štěstí a můžeme v ní dosáti veliké dokonalosti. Ale nezapomínejme, že všeho toho nemůžeme dosáhnouti vlastními silami, nýbrž jenom milostí Boží. Proto se odevzdejme po příkladě žalmistově s neomezenou důvěrou v ruce Boží.

**Prosba vyhnance, aby se mohl zase vrátit
k svatostánku.**

A) Text žalmu.

1. **Exaudi, Deus, deprecationem meam, * intende orationi meae** (attende ad orationem meam).

2. **A finibus (Ab extremis) terrae¹ ad te clamavi, * dum anxietur cor meum;² in petra (petram) exaltasti (exalta) me,³**

3. **(et) deduxisti (deduc) me;⁴ quia factus es spes mea (praesidium meum), * turris fortitudinis (protegens me) a facie inimici.**

4. **Inhabitabo (Utinam inhabitem) in tabernaculo tuo in saecula, * (et) protegar in velamento alarum tuarum.⁵**

5. **Quoniam (Sane) tu, Deus meus, exaudisti orationem meam: * dedisti hereditatem timentibus nomen tuum.⁶**

6. **Dies super (ad) dies regis adicies (superaddes), * annos eius (facies) usque in diem generationis et generationis⁷ (aequales diebus generationum praecedentium).**

7. **Permanet. (Permaneant) in aeternum (rex) in conspectu Dei;⁸ * misericordiam et veritatem eius quis requireret (ei conserva).**

8. **Sic⁹ psalmum (utinam) dicam nomini tuo in sae-**

**culum saeculi, * ut reddam (persolvam) vota mea
de die in diem (per singulos dies).**

B) P o z n á m k y.

¹ „Až od končin světa“ (volám), je hyperbola na označení tíhy vyhnanství.

² Srdce pěvcovo je zkormoučeno touhou po svatyni.

³ Prosí, aby ho Bůh „vyvýšil na skálu“, t. j. dal mu jistou ochranu proti nepřítelům.

⁴ „Uveď mě“, totiž do domova a k svatyni.

⁵ Bůh se tu obrazně líčí okřídlený, pod úkrytem jeho křídel (in velamento alarum) je úplná bezpečnost.

⁶ Dědictvím rozumí se země zaslíbená. Žalmista tu asi naráží na příslibení Bohem Davidovi dané, o němž čteme v 2. kn. Král. 7, 8 dd.

⁷ Královský pěvec si vyprošuje podobně dlouhý věk jako měli staří patriarchové.

⁸ „Před Bohem“, t. j. u svatyně jeho.

⁹ „A tak“, když jej totiž zachováš a mu požehnáš, bude tě moci stále opěvovati.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalmista, oddálen ve vyhnanství od svatého města a svatostánku, líčí svou touhu po svatyni, prosí Boha, aby ho zase zpět dovedl a vyjadřuje pevnou naději, že jej Bůh vyslyší. Velmi mnozí míní, že žalm složil David ve svém vyhnanství v Zajordání při vzpouře Absolonově. Jiní považují za skladatele některého kněze nebo levitu ve vyhnanství po svatyni toužícího. Zase jiní mají za to, že žalm byl původně od Davida složen, později však upraven a jiným poměrům přizpůsoben. Pěvec prosí nejprve, aby ho, vyhnaného,

Bůh vyslyšel a zpět k svatyni přivedl (1-4); jist, že jej Bůh vyslyší, modlí se pak, aby ho i dále zachovával, a on ho ustavičně mohl chváliti (5-8). Z obsahu žalmu jest jasno, proč se ho modlíme na slavnost božského Srdce, s nímž spojití se touží naše duše, a na svátek Všech svatých, kdy vyjadřujeme svou touhu po nebi. Kněz vidí v žalmu vyjádřenu též svou touhu po svatostánku.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *A finibus terrae ad te clamavi, dum anxietur cor meum; in petra exaltasti me.*

2. p.: Pane Ježíši Kriste, naplň srdce mé velikou touhou po svatostánku a po nebi!

1. Jako žalmista, jsme i my zde na zemi ve vyhnanství a toužíme po nebi, své pravé vlasti. Ale Bůh oslazuje naše vyhnanství svou láskou a svými dobrodiními; zvláště nám kněžím připravil velikou útěchu ve svatostánku, k němuž se musí nésti naše touhy a myšlenky.

a) *A finibus terrae ad te clamavi, dum anxietur cor meum.* - Jak smutný je osud ubohého zajatce za války, který někde v nepřátelské zemi a chladném okolí strádá, daleko od svých milých! S jakou tesknoutou myslí na svůj drahý domov a svou milovanou rodinu a jak touží po okamžiku, kdy se bude moci vrátiti! I my jsme zde na zemi ve vyhnanství a naše pravá vlast je v nebi; vždyť se tak často sami nazýváme „vyhnanými syny Evy v tomto slzavém údolí“. A přece si někdy tak počínáme, jako by náš cíl byl zde na zemi a naše štěstí záviselo od pozemských věcí: lpíme na statcích tohoto světa, toužíme po jeho radostech, zakládáme si na lidských počtech. Ó Bože, dej mi dokonale poznati pomíjelnost všech věcí světa, abych

se od nich stále více odlučoval a stále vroucněji toužil po nebi.

b) *Exaudi, Deus, deprecationem meam. Quoniam tu Deus meus, exaudisti orationem meam.* - Pán Bůh nám však už zde na zemi ulehčuje naše vyhnanství. Můžeme se k němu v každé době utéci v modlitbě, a přislíbil dokonce, že každou vskutku zbožnou, pokornou a důvěrnou modlitbu vyslyší. Kněz, který je tak blízko svatostánku a který má konati bohoslužbu, má ještě větší snadnost a příležitost k modlitbě, a jeho modlitby Pán Bůh ještě jistěji vyslyší. Nebylo by trestuhodné, kdybychom tohoto tak snadného a tak účinného prostředku zanedbávali?

c) *Deduxisti me, quia factus es spes mea, turris fortitudinis a facie inimici. Protegar in velamento alarum tuarum.* - Vskutku, jakým podivuhodným způsobem vedla mě prozřetelnost Boží po celý život! Jak moudře Bůh vše řídil, aby mě, často vzdor četným překážkám a nepříznivým okolnostem, přivedl do svatyně kněžství! A jak otcovsky se potom o mne staral! Klidně spí malá kuřátka pod ochrannými křídly kvočny, třebaš že venku víchř zuří a bouře řádí. Tohoto krásného obrazu užívá právem žalm o prozřetelnosti Boží. A proto chci se obrátiti v každém nebezpečí a v každé úzkosti k tomuto nekonečně laskavému Bohu, zajdu si před svatostánek a odevzdám se úplně v jeho ochranu, jist, že „sub velamento alarum eius“ jsem úplně bezpečen.

d) *In petra exaltasti me.* - Pán Bůh mě postavil na pevnou, neroztříštitelnou skálu své svaté Církve. Zatím co kolem této skály v rozpěněném světovém moři vládne temnota bludu, takže se popírají už i nejzákladnější pravdy, Církev jasně a neochvějně hlásá celou pravdu Boží; zatím co nevěřící svět už dávno

ztratil s očí svůj věčný cíl a jde cestou, která nezvratně vede k záhubě, Církev jediná na tento cíl poukazuje a k němu přivádí. Ó Bože, jak Ti musím děkovati, žeš mě postavil na tuto skálu, a mne dokonce služebníkem této Církve ustanovil! Jak musím tuto Církev milovati a jí si vážiti, jak se musím snažiti, aby ji všichni poznali a v ni uvěřili!

e) *Dedisti hereditatem timentibus nomen tuum.* - Vzácné dědictví jsi mi svěřil, ó Pane, vinici, kterou mám obdělávati, duše, které mám k Tobě vésti. Chci toto dědictví dobře ostrážiti, chci je neporušené a obohacené k Tobě přivésti; a proto se chci nejprve sám Boha báti. Tak doufám, že si zasloužím dědictví věčné v nebi.

f) *Dies super dies adicies.* - Kolik už dní života dal mi Bůh? Každý z nich je nezaslouženým jeho darem a každý nový den je pro mě novou milostí Boží. A když je to den v milosti a službě Boží strávený, pak je každý z nich drahocennou obětí před Bohem. Chci, ó Pane, každý den, který mi ještě dáš, hned ráno Tobě obětovati, věrně ho k tvé službě a spáse duší použiti. Pak, i kdyby už mých dní bylo jen na mále, budu moci jednou před Tebe předstoupiti „plenus dierum“, pln dní posvěcených záslužnými skutky a věrnou službou Boží.

2. Pán Bůh tedy už nyní na zemi oslazuje a ulehčuje naši pout, přes to však zůstává tato země vyhnanstvím a slzavým údolím. Touha naše se nese po věčném životě, kde budeme nazíratí na Boha samého. Čím lépe se budeme modliti a pracovati, tím lépe se na tento věčný život připravíme.

a) *Dies super dies regis adicies.* - Jak krátce trvá zde na zemi každá radost a útěcha! A kdyby i trvala po celý život, ztrpčuje ji myšlenka, že smrtí všecko pomine. Tam na nebi čeká nás radost, která nebude

míti nikdy konce. Kdož by tedy nechtěl snášeti trpělivě kříže životní, když ví, že to všechno trvá jenom krátkou dobu a že potom bude odměněn radostí vpravdě královskou a nekonečnou?

b) *Permanet in aeternum in conspectu Dei.* - Podstata této věčné blaženosti bude v nazírání na nekonečnou Bytost Boží. Už zde na zemi dovede ten zlomek pravdy, dobra a krásy, který se jeví v tvorech jako nepatrný odlesk Pravdy, Dobra a Krásy božské, povznést a potěšiti srdce lidské, že zapomíná na své bídy a trampoty. Jakou nevýslovnou blažeností bude toto srdce naplněno, až do něho vejde sám nekonečný Původce veškeré pravdy, dobroty a krásy! Ó Pane, dej mi, abych ve věcech tohoto světa viděl jenom Tebe, stále více se od nich odlučoval a jenom po Tobě toužil!

c) *Sic psalmum dicam nomini tuo in saeculum saeculi, ut reddam vota mea de die in diem.* - Budiž celý můj život předtuchou tohoto nekonečně krásného života věčného a přípravou naň. Proto se chci den ze dne zbožně modliti kněžské hodinky a Pánu Bohu sloužiti příkladným životem kněžským i horlivou prací apoštolskou, jak jsem mu to před oltářem svého svěcení přislíbil. Ano, můj Pane, tak chci Tě chváliti až do posledního okamžiku, kdy, jak doufám, má modlitba a má služba splynou v jedno s neutuchajícím jásosem andělů a svatých před trůnem Božím.

Jedině v Boha důvěřuj a Jemu se zcela odevzdej!

A) T e x t ž a l m u.

1. Nonne(in) Deo subiecta erit (quiescet) anima mea?¹ * ab ipso enim salutare meum (salus mea).

2. Nam et ipse Deus meus et salutaris meus (salus mea); * susceptor meus; non movebor (vacillabo) amplius.

3. Quousque irruitis (invehimini) in hominem? * interficitis (contunditis) (eum) universi vos, tamquam parieti inclinato (parietem inclinatum) et maceriae depulsae (murum subvertendum)?²

4. Verumtamen pretium meum (Profecto de alto loco meo) cogitaverunt (me) repellere; cucurri in siti (delectantur mendacio);³ * ore suo benedicebant, et corde suo maledicebant.

5. Verumtamen (Tantum) (in) Deo subiecta esto (quiescas), anima mea; * quoniam ab ipso patientia (spes) mea.

6. Quia ipse Deus meus, et salvator meus; * adiutor meus; non emigrabo (commovebor).⁴

7. In Deo salutare meum (salus mea) et gloria mea; * Deus auxilii mei (auxilium meum), et spes mea in Deo est.

8. Sperate in eo, omnis congregatio populi; effun-

dite coram eo corda vestra; * Deus adiutor noster in aeternum.

9. Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum (appositi) in stateris, * (ita) ut decipiant ipsi de vantitate in idipsum (sursum ascendant leves ut halitus omnes simul).⁵

10. Nolite sperare [in] iniquitate (fidere oppressioni) et rapinas⁶ nolite concupiscere; * divitiae si affluent, nolite (iis) cor apponere (dedere).

11. Semel (Unum) locutus est Deus; duo (secundum) haec audivi, quia potestas (in) Dei (Deo) est, et tibi, Domine, misericordia; * quia tu reddes unicuique secundum opera sua.

B) P o z n á m k y.

¹ „Zdaž se nepodrobí Bohu (hebr.: v Bohu nespočine) duše má?“

² Žalmista líčí útisky nepřátel: „dorážíte (Vulg.: zabíjíte jej) naň (žalmistu spravedlivého) jako na stěnu nachýlenou a zeď, která jest na spadnutí.“

³ „Vpravdě, s výše mé (s vysokého místa mého) zamýšlejí mě srazit.“ (Vulg.: čest, důstojnost mou zamýšlejí pošlapati). Latinský překlad „cucurri in siti“ je nesprávný, a vznikl z chybného čtení hebrejského textu.

⁴ „Nebudu se kolísati“ (Vulg.: není mi třeba dále za hranice, utíkati).

⁵ Latinský překlad není věrný. Podle hebrejského textu asi: „Vpravdě nicotní jsou synové lidští a klamní; položení na váhu, vzhůru stoupají (pro svou lehkost) lehčí jako dech všichni dohromady.“

⁶ Lup = nespravedlivě získaný majetek.

⁷ „Jednou Bůh mluvil a toto dvě jsem slyšel“ (podle originálu: „jedno Bůh promluvil, a také toto druhé jsem slyšel“).

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je podle všeobecného mínění katolických exegetů liturgickým zpěvem, složeným od Davida, který v něm vzpomíná na úzkosti, jež vytrpěl, ale též na pomoc Boží, již zakusil za pronásledování Absolonova. Žalmista s různých stran tísněn s důvěrou se odvzdává Hospodinu (1-4); vybízí potom i své poddané k této pevné důvěře (5-8), poněvadž pomoci nelze čekati od lidí, nýbrž jenom od Boha (9-11). Svátý Augustin i jiní mají žalm za nepřímě mesiášský a vidí v něm předpověď útrap Krista Pána a Církve. Kněz může mysleti při recitaci na tato utrpení, ale i na své vlastní strasti a nesnáze.

D) Rozjímání.

1. p.: *Nonne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum. Sperate in eo, omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra. Nolite sperare in iniquitate, et rapinas nolite concupiscere; divitiae si affluent, nolite cor apponere.*

2. p.: Modleme se, abychom jedině Bohu se podrobili a v něm své štěstí hledali, a ode všeho se vzdalovali, co nás od Boha odvádí.

1. Žalm nám naznačuje krátce celý náš program životní. Bohu se má podrobiti a v Bohu má klid a štěstí hledati duše naše. Jemu má náležeti celé srdce naše a před ním máme vylévati srdce své. Proto ovšem musí býti naše srdce nejenom prosto všeho, co je hříšné, ale má se stále více a více odlučovati ode všech věcí pozemských.

a) *Nonne Deo subiecta erit anima mea? Verum-*

tamen Deo subiecta esto, anima mea! - To je naše nejdůležitější povinnost; ano, vlastně náš jediný úkol životní. Všecek neklid a všechna rozervanost tolika srdcí lidských pochází odtud, že se nechtějí podrobiti Bohu a nechtějí spočinouti v něm; a i nejvyšší stupeň dokonalosti není v podstatě než úplným podrobením se Bohu a spočinutí v něm. Můj Bože, věřím pevně, že jsi mým všemohoucím Tvůrcem a neomezeným Pánem, vím, že všechno, co mám, je od Tebe a náleží Tobě. Podrobuji se celý a dokonale tvé svaté vůli. Dej, abych v této pokorné oddanosti stále více rostl a jednou v Tobě spočinul na věky!

b) *Effundite coram illo corda vestra!* - Velikou útechou je nám, můžeme-li někomu se vši důvěrou otevřítí své srdce; a sami to považujeme za poctu, když nám někdo vyjeví své nitro. U nikoho však ne-nalezneme tolik porozumění a tolik lásky, jako u svého božského Mistra. Otevírejme mu tedy často srdce své a buďtež zvláště naše modlitby prostým, dětinným a důvěryplným výlevem srdce před Pánem Bohem. Jsou mé modlitby vskutku tak důvěrné a vroucí?

c) *Nolite sperare in iniquitate et rapinas nolite concupiscere; divitiae si affluent, nolite cor apponere.* - Důvod, proč duše naše není ještě dokonale Bohu oddána a plně v něm nespočívá, a proč ještě naše obcování s Bohem není dosti důvěrné, je v tom, že jsme se ještě dosti neodloučili od věcí pozemských. O některých kněžích platí bohužel pro jejich lakotu slova žalmu, že „baží po nespravedlivém majetku“ a „lnou srdcem k bohatství“. I když si můžeme říci, že se tím způsobem neprohřešujeme, musíme se přece zkoumati, zdali nemáme ještě nezřízený sklon k věcem pozemským. Kněz ve světě žijící musí ovšem též pečovat o své živobytí, musí míti zájem o veřejné zá-

ležitosti; ale nesmí se to dít na úkor jeho vznešeného poslání.

2. Žalm nás též učí, proč máme celou duši k Bohu lnouti, jemu se zcela podrobovati, v něho naprosto důvěřovati, v něm hledati útěchy, klidu a štěstí. Jsme sami tak bídni a nedostateční; u lidí nalezneme tak málo opory a pomoci; Bůh jest náš ochránce, který nám už tolikrát pomohl; je všemohoucí, nanejvýše milosrdný a spravedlivý.

a) *Tamquam parieti inclinato et maceriae depulsae.* - Nemusím si přiznati, že jsem vskutku v jistém smyslu takovou nachýlenou stěnou a takovou zdí, která je na spadnutí? Už v ohledu tělesném: kolika nemocem a tělesným bédám jsem podroben a na jak slabé nitce visí konečně můj život! Ale ještě více v ohledu duchovním. Jak dlouho už pracuji na svém zdokonalení, a přece si musím říci, že se skoro stále opakují tytéž chyby. A to při tolika a tak vzácných milostech, jichž se mi od Boha dostává! Kolik předsevzetí jsem už učinil a kolik z nich jsem skutečně rozhodně provedl? Můj Bože, dej mi něco z té železné síly vůle tvých velikých světců; dej mi milost, abych dnes aspoň předsevzetí tohoto rozjímání vyplnil!

b) *Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris. Ore suo benedicebant et corde suo maledicebant.* - Ano, tak lehci, tak měniví jsou zpravidla lidé; a mnozí z nich k tomu neupřímní, kteří do očí lichotí a dobrořečí, v srdci si však myslí pravý opak, a snad i vskutku zlořečí. Kdy se konečně přesvědčím, že jenom u Pána Boha naleznu pravé útěchy a pomoci?

c) *Ab ipso enim salutare meum. Nam et ipse Deus meus; susceptor meus; non movebor amplius. Quoniam ab ipso patientia mea. Quia ipse Deus meus,*

salvator meus; adiutor meus, non emigrabo. In Deo salutare meum, et gloria mea; Deus auxilii mei, et spes mea in Deo est. - I kdyby Bůh nebyl už sám v sobě nekonečná Velebnost a nevystihlá Láska, už ochrana a pomoc, již nám dosud poskytoval, prozřetelnost, již nás vede, byly by dostatečným důvodem, abychom se mu zcela odevzdali. Přehlédneme všechna dobrodiní a všechny milosti od Pána Boha obdržené; a myslíme jenom na dvě věci: kolikrát nám odpustil naše hříchy a z kolika nesnází a nebezpečí nás vytrhl. Na to, co jsme sami dobrého učinili, vzpomínáme rádi; na dobrodiní Boží tak snadno zapomínáváme. Umiňme si, že o nich budeme častěji uvažovati.

d) Semel locutus est Deus, duo haec audiui: quia potestas Dei est, et tibi, Domine, misericordia, quia tu reddes unicuique iuxta opera sua. - Dvě nekonečné vlastnosti Boží uvádí žalm, aby nás povzbudil k úplné oddanosti, poslušnosti a lásce k Bohu: jeho moc a jeho milosrdenství. A je příznačno, že na důkaz, že Bůh odmění každého podle skutků jeho, nedovolává se jeho spravedlnosti, ale jeho milosrdenství. Budiž myšlenka na všemohoucnost a milosrdnou lásku Boží vůdčí hvězdou našeho života; pak vyplníme dobře svůj životní úkol: *Deo subiecta esto anima nostra.*

Touha po Hospodinu a slib věmosti k němu.

A) T e x t ž a l m u.

1. Deus, Deus meus, * [ad] te de luce vigilo¹
(a mane quaero).

2. Sitivit in (ad) te anima mea; * quam multipli-
citer (valde) (cupit) tibi (te) caro mea,

3. in terra deserta, et invia, et inaquosa. * Sic² in
sancto apparui tibi (sanctuario visitavi te), ut vi-
derem virtutem (potentiam) tuam, et gloriam tuam.

4. Quoniam melior est misericordia tua super vitas³
(quam vita): * labia mea laudabunt te.

5. Sic benedicam te in (tota) vita mea; * et in nomi-
ne tuo levabo manus meas.⁴

6. Sicut adipe et pinguedine repleatur (satiabit
se) anima mea;⁵ * et labiis exsultationis laudabit os
meum,

7. si memor fui (cum meminero) tui super stra-
tum meum, (et) in matutinis (per vigilias) medita-
bor in (de) te;⁶ * qui fuisti adiutor meus.

8. Et in velamento (tegmene) alarum tuarum ex-
sultabo (iubilabo); adhaesit anima mea post te⁷
(tibi); * me suscepit dextera tua.

9. Ipsi vero in vanum (sine causa) quaesierunt a-
nimam meam: introibunt in inferiora (inferna) ter-

rae; * tradentur in manus gladii, partes (portio) vulpium erunt.⁸

10. Rex vero laetabitur in Deo; laudabuntur (gloriabuntur) omnes, qui iurant in eo; * quia obstructum (obturatum) est os loquentium iniqua.

B) P o z n á m k y.

¹ „Tebe už zrána hledám“ (Vulg.: k tobě už časně ráno se obracím).

² „Tak“ (vroucně jako nyní na poušti) vyhledával jsem tě dříve ve svatyni atd.

³ „Neboť lepší jest milost tvá než život.“ Žalmista uvádí důvod své vroucí touhy po Hospodinu: jeho milost jde nade všechna dobra tohoto života.

⁴ Pěvec slibuje, že bude Hospodina chváliti po celý život a „v jeho jménu (vzýváje jeho jméno) zdvihati (v modlitbě) své ruce.“

⁵ Obraz je vzat z obětí zvířat. Tuk se považoval za nejlepší část zvířete a k němu se tu přirovnává hojnost milosti Boží.

⁶ „když na tebe vzpomínám na mém lůžku, když o jednotlivých bděních (= částech noci, tedy celou noc) rozjímám o tobě.“

⁷ „Na tobě duše má lpí“ (k tobě věrně lne).

⁸ „Propadnou se do podzemí a budou vydáni v moc meče (= zahynou) a stanou se kořistí šakalů“ (= jich těla zůstanou nepohřbena).

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Podle nadpisu byl žalm složen od Davida, „když byl na poušti edomské“. Davidovi jej připisují též exgeti katoličtí a mají za to, že navazuje na útěk Davidův před Absalonem, jak jej líčí 2. kn. Král.

15, 16 nn. Žalmista vyslovuje na osamělé poušti svou touhu po svatyni, kde dříve tak rád prodléval a Hospodina chválil (1-4); slibuje pak, že chce, jist ochranou Boží proti úkladům nepřátel, se svými věrnými i v budoucnosti Boha vždy chváliti (5-10). Žalm vyjadřuje touhu duší v očistci po spojení s Bohem a recituje se proto vhodně na Dušičky. Kněz jím může též vyjadřovati svou vlastní touhu po svatostánku a po nebi.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Quoniam melior est misericordia tua super vitas; labia mea laudabunt te.

2. p.: Dej, Pane, abych pamětliv tvé lásky a tvých dobrodiní po Tobě stále více žíznil a tvou svatou vůli stále dokonaleji plnil!

1. Tato neuhasitelná žízeň po Bohu a zvláště po svatostánku, o níž mluví žalmista, má býti v duši každého kněze. Pánu Bohu mají náležeti první okamžiky dne, svého Pána a eucharistického Krále ve svatostánku má kněz často navštěvovati, celý život jeho má býti hymnem a modlitbou k Bohu; jemu náležejí i noci a hodiny odpočinku; k němu má věrně lnouti, na něm takoruka „lpěti“ duše jeho.

a) *Sitivit in te anima mea; quam multipliciter tibi caro mea.* - Duše a tělo naše jsou stvořeny od Boha a pro Boha a už přirozeně neodolatelnou žízni se nesou k Bohu. Ale jak mnozí se od Boha odvracejí nebo naň zapomínají; a snad i my sami myslíme málo na Pána Boha. A je přece nejenom stále při nás, nýbrž vtělený Bůh chtěl ještě zvláštním význačným způsobem býti blízko nás k naší útěše a pomoci.

K svatostánku máme nejenom mysli často zalétati, nýbrž božského Spasitele tam častěji navštěvovati. Jaká je má žízeň po Bohu a po svátostném Spasiteli?

b) *Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.* - Horlivý kněz je zvyklý přesně a časně vstávati a jeho první myšlenka se nese k Bohu. Naříkáme si snad na roztržitosti, trapná pokušení, malomyslnost? Možná, že jedna z příčin všeho toho je právě to, že se hned ráno při vstávání rozptylujeme, místo abychom mysl svou obraceli na Boha a božské věci.

c) *Sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam.* - Jako David máme i my často a s radostí spěchati do svatyně před svatostánek, abychom „spatřili moc a slávu Páně“. Je tam ovšem Spasitel ukryt pod nepatrnými způsoby stvořených věcí a zdá se nám, že nic nejeví ze své moci a slávy. A přece je to tentýž Král, který s nebe vládne celým světem a je oděn veškerou slávou, a právě v Eucharistii projevuje podivuhodně moc své milosti a lásky. Budiž naše obcování s eucharistickým Králem co nejdůvěrnější a nejvroucnější, abychom byli hodni užítí jej jednou v celé jeho moci a slávě na nebi.

d) *Sic benedicam te in vita mea; et in nomine tuo levabo manus meas.* - Tak by měl jíti světem pravý kněz podle Srdce Páně; stále kráčet jako s rozpjatýma a pozdvíženýma rukama, aby za lid orodoval a mu žehnal, na rtech slova chvály Boží. Dej mi, můj Bože, aby celý můj život byl takovou ustavičnou chválou, modlitbou a požehnáním pro všechny. Chci Tě aspoň v dobách k modlitbě určených se sepjatýma rukama vroucně chváliti.

e) *Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te.* - Bohu náleží i naše noci a náš odpočinek. Odporoučejme se před spánkem vroucně

v ochranu Boží, obětujeme mu všechny tehy svého srdce po celou noc, povznášíme mysl svou k Pánu Bohu, když se v noci probudíme nebo když spánek prchá s našich víček. Stěží ovšem bude noc a noční odpočinek zasvěcen Bohu u kněze, který se před spaním rozptyluje zábavnou četbou a rozhlasem, nebo dokonce tráví pozdní večerní hodiny v hlučných zábavách.

f) *Adhaesit anima mea post te.* - Jako kuřátko se skrývá úzkostlivě pod křídla kvočny, jak malé dítě se drží bázlivě své matky, tak máme i my s dětinnou důvěrou Inouti k Bohu, máme na něm podle slov žalmistových vskutku „lpěti“. Příčina, proč naše odevzdanost a důvěra k Bohu není ještě tak dokonalá, je v tom, že ještě příliš lpíme na věcech tohoto světa. Která stvořená věc oddaluje ještě právě mne od Pána Boha?

2. Pohnutky, jež uvádí žalmista, proč tolik po Bohu žízni a jemu se zcela odevzdává, platí i pro nás. V tomto slzavém údolí nemůžeme nalézt štěstí a útěchy; milosrdná láska Boží je větší a drahocennější než všechna dobra pozemského života; milost Boží obsahuje v sobě nesčetné poklady; Bůh nás chrání a provází otcovskou prozřetelností.

a) *In terra deserta, et invia, et inaquosa.* - Ano, takové je to naše slzavé údolí; zdánlivě plné bohatství, a přece zcela pusté, prázdné a prosté opravdových dober a statků; cesta v něm tak tvrdá a obtížná a bez světla Božího zcela neschůdná; mnoho vod nám nabízí, ale všechny jsou jenom z cisteren a kaluží, nemohou uhasiti žízně našeho srdce a nejsou ničím u srovnání s živou pramenitou vodou Boží pravdy a milosti tryskající do života věčného. A proto se utíkejme často s této pusté, vyprahlé půdy tam, kde jedině nalezneme

pravdu, osvícení a milost u toho, jenž jest Pravda, Cesta, Život.

b) *Quoniam melior est misericordia tua super vitas.* - Život je jedním z nejdrahoccnějších darů Božích. Co všechno nevynaloží člověk, aby si zachránil život? Ztráta života se považuje za největší neštěstí a obětovati život za největší heroismus. A přece praví Písmo svaté, že milosrdná láska Boží a jeho milost je daleko cennější než život a všechna jeho dobra. S jakým úsilím se tedy musíme snažiti, abychom si tento tak vzácný dar získali a uchovali! Žádná oběť nemůže se nám zdáti k tomu cíli příliš veliká; i kdyby to měla býti oběť vlastního života.

c) *Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea.* - Milost a láska Boží skrývají v sobě nejdrahoccnější poklady a nejsladší lahody; a ti, kteří dovedou z těchto pokladů těžiti, mohou se povznést k velikému stupni dokonalosti a zakusiti netušených radostí duševních. A já ubohý stále ještě jenom živořím v duchovním životě! Dej mi, Pane, milost, abych krásu a sílu tvých nebeských pokladů poznal a konečně jednou se probral ze své netečnosti!

d) *Et in velamento alarum tuarum exsultabo.* - Nezapomeňme nikdy na tento překrásný obraz Boží prozřetelnosti a lásky: široko rozestřená křídla Boží ochrany, pod nimiž vždy a všude nalezneme útulek, útěchu a pomoc. Pak jistě ani v těžkých dobách neztratíme mysl a nebudeme smutni, nýbrž i tehda budeme „ve stínu křídel jeho plesati“, s klidnou a radostnou myslí přijímajíce všechno z ruky Boží, poněvadž víme, že činí vše jen k našemu dobru.

3. Nebude bez užitku, když na konec rozjímání uvážíme, co čeká kněze, který se takovýmto způsobem Bohu neodevzdává, nýbrž naopak je mu nevěrný. Je

to naznačeno tresty, které předpovídá žalmista svým nepřítelům. Zlá ústa jejich budou „zacpána“ a čeká je smrt věčná.

a) *Obstructum est os loquentium iniqua.* - Nehodného kněze poznáváme už po jeho řečech. Jak je to smutné: ústa, která by měla jen Boha chváliti a druhé poučovati a povzbuzovati, jsou často plná jedu proti bližním i představeným a spolubratřím, snad i zlořeči a jsou nestoudná. Ale jakým děsným způsobem umlčí Bůh jednou ústa hříšná! Už zde na zemi trestá Bůh takového kněze mnohdy citelným zahanbením a tím, že odírá požehnání i jeho slovům jinak dobrým.

b) *Introibunt in inferiora terrae: tradentur in manus gladii, partes vulpium crunt.* - Krutá smrt mečení, pohlcení jícnem podzemí, tělo šelmám na pospas vydané: to jsou obrazy věčného zavržení. Můj Bože, dej mi milost, abych se nikdy od Tebe, svého jediného Dobra, ani na okamžik neodloučil!

63.

Zloba a Boží trest zlomyslného jazyka.

A) T e x t ž a l m u.

1. Exaudi, Deus, orationem meam, cum deprecor; * a timore (tremore) inimici eripe animam meam!

2. Protexisti me a conventu (turba) malignantium; * a multitudine operantium iniquitatem,

3. quia (qui) exacuerunt ut gladium linguas suas; * intenderunt arcum (ad) rem amaram (verbumama-

rum) ut sagittent (sagitta feriant) in occultis immaculatum.¹

4. **Subito sagittabunt** (Ex improvise ferient) eum, et non timebunt.² * **Firmaverunt sibi** (Confirmabant se invicem) (in) **sermonem nequam** (sermone iniquo).³

5. **Narraverunt** (Consiliant se), ut **absconderent laqueos**;⁴ * **dixerunt: Quis videbit eos?**

6. **Scrutati sunt** (Callide excogitabant) **iniquitates**; * **defecerunt scrutantes scrutiny** (absconderunt excogitatum consilium).⁵

7. a) **Accedet** (Claudit se) **homo ad cor altum** (in cordis sui altitudine). * b) **Et exaltabitur Deus**.⁶

8. **Sagittae parvulorum** (subitaneae) **factae sunt plagae eorum**; * **et infirmatae sunt** (reversae sunt) **contra eos linguae eorum**.⁷

9. **Conturbati sunt omnes, qui videbant eos**; * **et timuit omnis homo**.⁸

10. **Et annuntiaverunt opera Dei**; * **et facta eius intellexerunt**.

11. **Laetabitur iustus in Domino, et sperabit in eo**; * **et laudabuntur omnes recti corde**.

B) P o z n á m k y.

¹ „nabrousili si jazyky jako meč a namířili luk (svého jazyka) k hořkým (plným žluči, pomlouvačným) slovům, aby v úkrytu metali šípy (ranili šípem) nevinného.“

² Nebojí se Boha, jsouce si jisti úspěchem svých úkladů a pomluv.

³ „Utvrzují se navzájem ve svých zlých plánech“ (podle jiných: už za zajištěný mají svůj zlý plán).

⁴ „Vyprávěli si navzájem (= radili se), jak tajně nastrojí léčky.“

⁵ „Chytře vymyslili zločiny a vymyšlený plán utajili.“ (Vulg.: už se znávali ustavičným vymýšlením plánů).

⁶ „Člověk (zlý) uzavírá se (se svými špatnými plány) v hloubi svého srdce (Vulg.: Člověk blíží se srdcem pyšným); než Bůh (zhativ jeho plány) bude vyvýšen.“

⁷ „Rychlé střely (jejich) zranily je samy a jejich (zlá) ústa obrátila se proti nim.“ (Vulg.: Střely jejich učiněny jsou bezmocny jako střely hrajících si dětí.)

⁸ Všichni byli naplněni bázní před Bohem, který takovým způsobem zmařil zlé plány nepřatel.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Proti původu žalmu od Davida, jemuž jej připisuje nadpis, nelze uvést žádného pádného důvodu. Při které příležitosti byl žalm složen, nelze s určitostí říci. Možná myslet na pronásledování od Saula nebo na odboj Absalonův. Žalmista volá nejprve k Bohu o pomoc a líčí lstivé úklady svých nepřatel (1-7^a); potom s radostí vypráví, jak Bůh jejich zlé záměry překazil (7^b-11). Žalm je nepřímě mesiášský a potupy i úklady proti Davidovi strojené jsou obrazem potup a urážek proti Kristu, jeho božské Matce a jeho svatým. Proto je žalm v officiu svátku Nejdrah. Krve Krista Pána, Bolestné Matky a svatých apoštolů. Kněz může myslet též na potupy Církve a jejích sluhů, ale vzpomínati i vlastních hříchů jazyka.

D) Rozjímání.

1. p.: Quia exacerunt ut gladium linguas suas; intenderunt arcum rem amaram, ut sagittent in occultis imma-

culatum. Laetabitur iustus in Domino et sperabit in eo; et laudabuntur omnes recti corde.

2. p.: Ochraňuj mě, Pane, od hříchů jazyka, a dej mi sílu, abych proti této chybě všemi prostředky bojoval!

1. Snad jsme byli sami předmětem zlých řečí a pomluv, a mohli bychom v tomto smyslu obrátiti na sebe. co žalmista praví o zármutku zlými řečmi mu způsobeném a o ochraně Boží proti pomluvačům. Ale myslíme raději na vlastní hříchy jazyka. Jsou to chyby, jichž bohužel nebývají zcela prosty ani osoby jinak o duchovní život usilující. A přece je každé nespravedlivé, utrhačné nebo pomluvačné slovo jakoby ostrou ranou meče nebo špičatým šípem, který může někdy bližního i hluboce poraniti. Horší a nebezpečnější než ojedinělé takové řeči jsou schůzky, na nichž se druzí kritisují a pomlouvají a kde se proti nim potají brojí a úklady strojí. Ale co pomůže, i kdyby před světem zlomyslnost zůstala utajena, když Bůh vidí do srdce a všechno jednou po spravedlnosti potrestá? Trestá zlé jazyky často už zde na zemi, tím že zlomí ostrí šípů jejich zlých řečí jako hračku malých dětí a že jed pomluv obrátí proti jejich původcům.

a) *Quia exacuerunt ut gladium linguas suas; intenderunt arcum rem amaram, ut sagittent in occultis immaculatum. Subito sagittabunt eum.* - Kdo z nás by se odvážil svého bližního a zvláště svého spolubratra doopravdy titi ostrým mečem nebo zasáhnouti jedovatým šípem? A Duch svatý přirovnává v Písmě takovému meči a takovému šípu zlé a pomluvačné řeči. Vzpomeňme si na tento názorný obraz zjevení Božího, když máme na rtech nějaké nespravedlivé a nelaskavé slovo proti bližnímu!

b) *Firmaverunt sibi sermones nequam. Narraverunt, ut absconderent laqueos. Scrutati sunt iniquita-*

tes; defecerunt scrutantes scrutinio. - Není-liž to názorné líčení jistých kněžských schůzek a besed, při nichž se skoro jenom posuzují a odsuzují nepřítomní spolubratři a církevní představení, odhalují se jejich chyby a snad i přímo proti pravdě se chyby vymýšlejí? Schůze kněží měly by sloužiti k povzbuzení a poučení a měla by v nich vládnouti upřímná bratrská láska. Jsou moje návštěvy a besedy vskutku takové? Které příležitosti se musím varovati? Jak si chci počínati, jestliže se v mé přítomnosti nespravedlivě kritisují spolubratři nebo představení?

c) *Ut sagittent in occulto immaculatum. Subito sagittabunt eum, et non timebunt. Narraverunt, ut absconderent laqueos; dixerunt: Quis videbit eos?* - Význačnou známkou těch, kteří nespravedlivě posuzují a pomlouvají, a zvláště těch, kteří spolu s druhými se radí, jak by mohli bližnímu na cti uškoditi, je snaha po skrytosti a tajnůstkářství. Užívají často právě týchž slov, která uvádí žalmista: Však to nikdo neuslyší, nikdo se o tom nedoví, kdopak to bude viděti? Nepečínáme si a nemluvíme snad i my někdy tak, jako bychom se domnívali, že nás nikdo nevidí a neslyší? A přece víme a věříme, že Bůh zná i naše nejtajnější myšlenky, že slyší každé naše slovo a že jednou bude vyžadovati přísný počet i z každého slova marného.

d) *Sagittae parvulorum factae sunt plagae eorum; et infirmatae sunt contra eos linguae eorum. Conturbati sunt omnes, qui videbant eos; et timuit omnis homo.* - Bůh trestá někdy zlé řeči už zde na světě. Jedovaté šipy jejich řečí odrazí se beze škody od těch, proti nimž byly namířeny jako papírové střely hrajících si dětí; a zloba jejich jazyka se obrátí proti nim samým: objeví se najednou před světem v celé své

ubohosti. Snad jsme byli někdy sami svědky nějakého takového citelného pokoření zlého jazyka; kéž nás ten trest naplní spasitelnou bází a uchrání hříchu!

2. V některých slovech žalmu, chápaných a vyložených v nevlastním a přizpůsobeném smyslu, můžeme nalézt prostředky proti chybám jazyka, o nichž jsme rozjímali. Musíme uctívati a napodobovati božské Srdce Páně; musíme se povznášeti od malichernosti tohoto světa k velikosti Boží a k jeho velikým dílům a pohlížeti na tvory jako na odlesk dobroty Boží; musíme se snažiti o pravou nadpřirozenou radost a jakýsi nadpřirozený optimismus.

a) *Accedet homo ad cor altum.* - Církev svatá užívá nezřídka v liturgii různých textů žalmů v smyslu nevlastním a přizpůsobeném; nebude nám tudíž nedovoleno, když si i tato slova v takovém nevlastním a přeneseném smyslu vyložíme. Ano, přistupme s úctou a důvěrou k velikému, vznešenému a mocnému Srdci Páně; uctivejme a napodobujme toto Srdce nanejvýše spravedlivé, laskavé a milosrdné, nad vše pomýšlení trpčlivé a pokorné. Pak se nebudeme malicherně zdržovati u zdánlivých nebo skutečných chyb svých bližních; budeme je velkodušně přehlížeti, budeme všechny posuzovati podle spravedlnosti, rádi odpouštět, míti trpčlivost se slabostmi druhých, pokorně na své vlastní chyby myslet a druhé míti za lepší než jsme my sami.

b) *Et annuntiaverunt opera Dei; et facta eius intellexerunt.* - Rozjímajme často o velikosti Boží a hledme stále hlouběji vniknouti v jeho mohutná a nádherná díla ve světě vůbec, a zvláště v duších lidských. Pak se naučíme pohlížeti na všechno, a zvláště na své bližní a spoluobčany jako na odlesk moci a dobroty Boží; budeme všude hledati světlé stránky, jak

skutečně je všude hodně světla, proti němuž stíny mizí.

c) *Laetabitur iustus in Domino, et sperabit in eo; et laudabuntur omnes recti corde.* - Příčinou opovážlivého posuzování a nespravedlivého odsuzování bývá mnohdy jistá zahořklost a jakýsi pesimismus. Dívejme se na všechno ve světle posledního cíle, v nekonečné blaženosti záležejícího, vyprošujme si od Pána Boha hodně mnoho této nadpřirozené radosti, snažme se dokonalým srovnáváním se s vůlí Boží dosáhnouti plného vnitřního klidu. Máme této posvátné radosti a tohoto nadpřirozeného optimismu zapotřebí více než obyčejní věřící, abychom jim byli těšiteli v trpkostech tohoto života.

64.

Děkovný chvalozpěv za odpuštění hříchů a za hojnou úrodu.

A) T e x t ž a l m u.

1. Te decet hymnus, Deus, in Sion; * et tibi reddetur (persolvatur) votum in Jerusalem!

2. Exaudi orationem meam; * ad te omnis caro veniet.¹

3. Verba iniquorum (Iniquitates) praevaluerunt (quidem) super nos: * et (sed) impietatibus nostris tu propitiaberis.²

4. Beatus, quem elegisti et assumpsisti, * inhabitabit (ut habitet) in atriis tuis.

5. **Replebimur [in] bonis domus tuae; * sanctum est templum tuum, mirabile in aequitate (sanctitate).**

6. **Exaudi nos, Deus, salutaris noster; * spes omnium finium terrae, et (insularum) in mari longe (remoto).³**

7. **Praeparans (Stabiliens) montes in virtute tua⁴ (per potestatem tuam), accinctus potentia; * qui conturbas (tranquillas) profundum maris, (et) sonum fluctuum eius.**

8. **Turbabuntur (Extimescent) gentes, et timebunt, qui habitant terminos, a signis tuis; * exitus matutini (plagas orientis) et vespere (occidentis) delectabis.⁵**

9. **Visitasti terram et inebriasti (ditasti) eam; * multiplicasti locupletare (multipliciter locupletasti) eam.**

10. **Flumen Dei repletum est aquis, (et sic) parasti cibum illorum; * quoniam (et ecce,) ita est praeparatio eius.⁶**

11. **Rivos (Sulcos) eius inebria (irriga), multiplica genimina (germina) eius; * [in] stillicidiis (imbribus) eius laetabitur germinans (benedicis germinibus).**

12. **Benedices coronae anni (Benedictione coronas annum) benignitatis tuae;⁷ * et campi tui replebuntur ubertate.**

13. **Pinguescent speciosa (pulchra arva) deserti; * et exsultatione colles accingentur.**

**14. Induti sunt arietes (gregibus) (campi) ovium;⁸
* et valles abundabunt frumento; * clamabunt,
etenim (iubilant atque) hymnum dicent!**

B) P o z n á m k y.

¹ „K tobě (do chrámu prosit za milost) přichází každý člověk.“

² „Nepravosti (podle některých: tresty za naše nepravosti) nás sice zdolávají (mají přirozeně proti nám převahu); než ty máš s našimi nepravostmi slitování.“

³ „naděje všech končin země i ostrovů v dálném moři“ (podle jiných jednodušeji: všech končin země i moře v dáli).

⁴ Žalmista líčí přirozená a pozemská dobrodiní Boží, která prokázal už stvořením („upevnil hory svou mocí“) a různými zjevy přírodními, pak zvláště hojnou úrodou.

⁵ „končiny východu i západu naplníš radostí.“

⁶ „Řeka Boží je plna vod, a tím připravuješ jim (lidem) pokrm; a hle, taková je příprava (péče) tato.“ Žalmista si představuje, jakoby déšť, který zemi zvlažuje a tím působí, že tato dává lidem pokrm, vycházel z veliké „řeky Boží“ na nebi, plné vod.

⁷ Rok tak úrodný právem se zove „rokem dobrotivosti Boží.“

⁸ V krásném obraze se představují stáda ovec na lučinách se pasoucí jako roucho, jímž jsou lučiny oděny.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Zdali žalm, který je hymnem díky zpívaným na konci občanského roku po žních za všechna duchovní i pozemská dobrodiní, je skutečně od Davida (jak zní nadpis), nedá se s určitostí stanovit. Žalm děkuje Pánu Bohu nejprve za dobrodiní řádu duchovního (1-6); pak velebí jeho prozřetelnost vůči všem lidem

(7-8); nakonec s díkem vzpomíná i na pozemská dobrodininí hojné úrody (9-14). Kněz nalezne v žalmu vhodná slova díky za dobrodininí jemu samému, jeho věřícím a celé Církvi prokázaná. Církev se modlí žalm o Památce všech věrných zemřelých; hlavně asi pro v. 2 („k tobě se vrátí veškeré tělo, každý člověk“), ale také, abychom jménem jejich děkovali za milosti jim udělené.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Beatus quem elegisti et assumpsisti; inhabitabit in atriis tuis. Replebimur in bonis domus tuae; sanctum est templum tuum, mirabile in aequitate. Te decet hymnus, Deus, in Sion; et tibi reddetur votum in Jerusalem.*

2. p: Pane, dej mi, abych lépe poznal velikou milost kněžského povolání a za ni se ti odvděčoval!

Obraťme to, co žalm praví o duchovních i pozemských dobrodininích od Boha přijatých, na milosti a dary stavu kněžského, abychom pak se žalmistou za ně Pánu Bohu vroucně děkovali. Bůh nás z tisíců vyvolil a k sobě povznesl. Ve svatém kněžství nejenom nám naše slabosti promíjel, nýbrž zahrnuje nás „rozkošemi domu svého“. Posvěcuje a oblažuje všechny hodiny našeho života, zvláště den ze dne první okamžiky ranní a poslední večerní. Konečně chce nás po námáhách tohoto života vzít k sobě a oslaviti také naše zemdlené a upracované tělo. Z vděčnosti za to budiž celý náš život jedním velikým zpěvem chvály a díky a naše síly buďtež dány zcela v službu horlivého a všeobecného apoštolátu.

a) *Beatus quem elegisti et assumpsisti, ut inhabitaret in atriis tuis.* - Bůh mě ve své nevystihlé dobrotě vyvolil ke kněžství z tisíců jiných stejně nebo více hodných a schopných, snad jediného nebo jen s ně-

kolika málo z mé osady, z mé třídy, z celého okolí. Pozvedl mě z této bídné země vysoko k sobě, posvětil si mě, a od té doby mě drží pevně svou všemohoucí a přelaskovou rukou. A proč mě vyvolil a proč mě pozvedl? „Abych směl přebývati v nádvořích jeho.“ Tím je vyjádřeno všecko. Smím mu býti zcela blízko, smím spočívati na jeho hrudi, smím mluvit a jednati jeho jménem, smím ho dokonce denně obětovati. Můj Spasiteli a Pane, jak se ti mohu odvděčiti za tuto tvou lásku?

b) *Verba iniquorum praevaluerunt super nos; sed impietatibus nostris tu propitiaberis.* - Od té doby, co jsem vešel do svatyně kněžství, neměl jsem už nikdy svého božského Přítele a Ženicha hříchem uraziti. Bohužel však mé vášně byly někdy silnější než má vůle a přemohly mne. Kristus Pán se však vždycky nade mnou slitoval a věnoval mi znovu svou celou lásku. Ž celého srdce děkuji Ti, Pane, že jsi mi viny odpustil. Kéž bych Tě v budoucnosti už nikdy hříchem nezarmoutil. Umiňuji si pevně, že aspoň dnešní den bude s tvou milostí bez každého dobrovolného hříchu.

c) *Replebimur bonis domus tuae; sanctum est templum tuum, mirabile in sanctitate.* - Chrám je místem, na němž Bůh rozdává zcela zvláštním způsobem své milosti a dobrodiní. V plné míře to platí o svatyni křesťanské, v níž jest Kristus Pán, Bůh živý, pod zevnějšími způsoby vpravdě skutečně a podstatně přítomen. A komu by měl ze svých pokladů udělovati hojněji a ochotněji než svým kněžím? Je vskutku ochoten zasypávati nás „rozkošemi domu svého“; musíme k němu jenom často přicházeti, rádi se u něho zdržovati, s dětinnou zbožností s ním rozmlouvat. Vymlouváme se snad, že k tomu pro nával prací ne-

máme kdy? Ale aspoň na kratičkou návštěvu při dobré vůli ještě vždy nalezneme času. Chrám jeho je tak svatý, tak podivuhodně vznešený v své svatosti, že už krátké prodlení v něm stačí učinit nás lepšími.

d) *Exitus matutini et vespere delectabis.* - Můžeme bez násilí to, co žalmista praví o potěšení a požehnání, jež Bůh dává končinám východu i západu, obrátiti na svůj život kněžský. Bůh provází všechny dny našeho života a všechny jeho jednotlivé okamžiky svou útěchou a svým požehnáním. Nejdrahocennějšími okamžiky jsou a nejkrásnějšími by býti měly hodiny ranní, kdy se zasvěcujeme Pánu Bohu, doporučujeme do ochrany Matky Páně a svatého anděla, obnovujeme věrnost v službě svého Krále, a hodiny večerní, kdy přehlízíme vykonanou práci, zpytujeme se, litujeme svých chyb a odevzdáváme se do náručí Božího. Mnoho milosti můžeme obdržeti právě v těchto dvou dobách denních. Bohužel, že si často tyto vzácné okamžiky kazíme svou lenivostí a roztržitostí, Umiňme si, že jich vždy věrně použijeme.

e) *Visitasti terram, et inebriasti eam; multiplicasti locupletare eam. Flumen Dei repletum est aquis; parasti cibum illorum. Rivos eius inebria, multiplica genimina eius. Benedices coronae anni benignitatis tuae. Pinguescent speciosa deserti. Induti sunt campi gregibus et valles abundabunt frumento.* - Není-liž v těchto překrásných obrazech, líčících hojnost úrody Hospodinem požehnané, naznačeno také požehnání, které nám dobrý Pán Bůh dává i v pozemských věcech? Vskutku, ač je ve světě tolik bídy a mnozí i hladem umírají, nescházelo nám snad nikdy ničeho k živobytí potřebného; ano, Bůh dával nám mnohem více, než co jsme nezbytně potřebovali. A můžeme při těch slovech žalmu mysletí též na požehnání, které dává

Pán Bůh apoštolským pracím kněze, konaným v pravém úmyslu. Děkuji Ti, můj Pane, za všechna dobrodiní pozemská i tělesná a za všechno požehnání mé kněžské působnosti; žehnej i nadále mně a dej vzrůst a rozkvět lánům, které vzdělávám, „ut campi induantur gregibus et valles abundant frumento“.

f) *Ad te omnis caro veniet.* - To jest konečně poslední cíl všech milostí a dobrodiní, jež mi Bůh udílí. Mám stále růsti v jeho lásce, abych jednou v nekonečné blaženosti spočinul na věky v jeho náručí. I moje tělo má přijíti k Bohu a býti účastno této radosti a oslavy. Co tedy na tom, že toto tělo je nyní námahami schváceno a nemocemi trápeno? Víím, že vše to pomine a že tělo mé bude v nové svěžesti a kráse žíti na věky. Ale jak čistým a svatým musí býti už nyní tělo, které má jednou oslavené státi věčně před trůnem Božím!

g) *Te decet hymnus, Deus, in Sion; et tibi reddetur votum in Jerusalem.* - Ano, tím se chci Pánu Bohu odvděčiti: budu mu zpívat po celý život chvalozpěv tak krásný a zbožný, jaký se sluší na nekonečně velikého a dobrého Pána; a budu věrně zachovávat vše, co jsem mu přislíbil. Dej mi, Pane, milost a sílu, aby se celý můj život co nejvěrnějším plněním kněžských přislíbení a povinností stal takovým mohutným, Tebe důstojným hymnem chvály a díky!

h) *Deus, salutaris noster, spes omnium finium terrae, et in mari longe.* - Mohu se snad ještě jinak odvděčiti Pánu Bohu za přehojná jeho dobrodiní? Bůh je „nadějí všech vzdálených končin země i moře“. Ale bohužel mnohé z těchto končin neznají ještě pravého Boha a jeho zjevení, žijí ještě v temnotách bludů a hříchů. Chci jim z vděčnosti za to, že jsem sám od Pána Boha tolik milostí obdržel, nějak pomoci k po-

znání pravého náboženství. Co mohl bych pro tento všeobecný apoštolát a pro tuto misijní myšlenku činiti sám a jak mohl bych v té příčině působiti na věřící?

65.

**Hymnus díků všemohoucímu Bohu za vysvobození
z těžké zkoušky.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Iubilare Deo, omnis terra, psalmum dicite nomini eius, * date (ponite) gloriam (vestram) in laude eius!¹

2. Dicite Deo: Quam terribilia² sunt opera tua, Domine! * in multitudine virtutis (ob multitudinem potentiae) tuae mentientur (inviti laudem dicent) tibi inimici tui.³

3. Omnis terra adoret te, et psallat tibi; * psalmum dicat nomini tuo.

4. Venite, et videte opera Dei; * terribilis (est) in consiliis (suis) super (circa) filios hominum.⁴

5. Qui convertit mare in (terram) aridam,⁵ (et sic) in flumine pertransibunt pede; * ibi (inde) laetabimur in ipso.

6. Qui dominatur in virtute sua (per potentiam suam) in aeternum; oculi eius [super] gentes respiciunt (penetrant); * qui (eum) eexasperant, non

exaltentur in (ne alte cogitent de) semetipsis.

7. Benedicite, gentes, Deum nostrum; * et audiatam facite vocem laudis (alta proclamate voce laudem) eius.⁶

8. Qui posuit (conservat) animam meam ad vitam; * et non dedit in commotionem (permisit vacillare) pedes meos.

9. Quoniam probasti nos, Deus; * igne nos examinasti, sicut examinatur argentum.

10. Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro; * imposuisti homines super capita nostra.⁷

11. Transivimus per ignem et aquam;⁸ et eduxisti nos in refrigerium.

12. Introibo in domum tuam in holocaustis; * reddam (persolvam) tibi vota mea, quae distinxerunt (pronuntiaverunt) labia mea,

13. et (quae) locutum est (promisit) os meum * in tribulatione mea.

14. Holocausta medullata (pinguia) offeram tibi cum incenso (fumo odoroso) arietum; * offeram tibi boves cum hircis.

15. Venite, audite, et narrabo, omnes, qui timetis Deum, * quanta fecit animae meae.

16. Ad ipsum ore meo clamavi; * et exaltavi (hymnum habui) sub lingua mea.⁹

17. Iniquitatem si aspexi (absconderem) in corde meo, * non (me) exaudiet (exaudiret) Dominus.

**18. Propterea (Verumtamen) exaudivit Deus; *
et attendit voci (ad vocem) deprecationis meae.**

**19. Benedictus Deus, * qui non amovit (subtra-
xit) (mihi) orationem meam, et misericordiam suam
a me.**

B) P o z n á m k y.

¹ Tato věta se různě překládá a vykládá. Podle naší rekonstrukce textu: „pokládejte si za svou čest chválit ho“ (podle jiných: vzdávejte mu chválu).

² Velikost děl Božích naplňuje člověka úžasem, ba jistou bázní.

³ Doslova: „pro množství tvé moci (pro velikou tvou moc) budou ti lháti nepřátelé tvoji.“ Smysl je buď: i bezděky budou vyznávati tvou moc; anebo: aspoň na oko se ti podrobí; anebo konečně: musí ustoupiti před tvou mocí.

⁴ „hrozný je v úradcích svých o synech lidských“ (podivuhodné jeho úradky a cesty, jimiž lidi vede, naplňují nás úžasem).

⁵ Počíná se ličiti, jak Bůh svou moc ukázal na národu izraelském různými divy (vysušením Rudého moře atd.), ale též tím, že naň posílal trpké zkoušky.

⁶ „Dejte chvále jeho daleko zazníti“ (hleďte, ať se rozléhá chvála jeho).

⁷ Naráží se na jistý zvyk pohanského starověku, znázorněný častěji v památkách asyrských a egyptských, podle něhož vítězové se vezli na triumfálních vozech přes těla a hlavy poražených.

⁸ Oheň a voda jsou symboly různých soužení.

⁹ „chvalozpěvy díky měl jsem pod jazykem“ (ještě dříve než mč Bůh vyslyšel, měl jsem připravený hymnus díky).

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je písní díky za ochranu z velikého nebezpečí; podle obecného názoru za vysvobození z moci Sennacheribovy v době kralování Ezechiášova. Knězi je vhodným výrazem díky za vysvobození z hříchů a jiná veliká dobrodíní Bohem v životě mu prokázaná. Poněvadž se žalm obrací na všechny národy a všechny vyzývá k chvále a díkům, předpisuje církev svatá žalm na den Zjevení Páně, který je svátkem a památkou vyvolení pohanů k pravé víře. Žalmista vyzývá nejprve celou zemi k chvále všemohoucího Boha (1-4); potom vypráví, jak podivuhodně Bůh národ svůj vyvolený vedl, od záhuby uchránil, někdy též trestal, ale jenom k jeho spáse (5-11); a proto chce vyplniti svůj slib a v chrámě Bohu obětovati, doufaje, že ho Hospodin vyslyší, jak ho byl vyslyšel i dříve vždycky (12-19).

D) Rozjímání.

1. p.: Dicite Deo: Quam terribilia sunt opera tua, Domine! In multitudine virtutis tuae mentientur tibi inimici tui. Introibo in domum tuam in holocaustis; reddam tibi vota mea, quae distinxerunt labia mea.

2. p.: Modleme se za milost, abychom velikost a moc Boží věrným podrobováním se jeho svaté vůli celému světu hlásali.

1. Nekonečná je velikost a moc Boží a díla jeho jsou tak podivuhodná, že v nás vzbuzují úžas, ba posvátnou bázeň, a že je proto Písmo svaté nazývá strašnými. I sami nepřátelé Boží musí bezděky uznati tuto velikost a moc jeho. Úžasem naplňují nás a podivuhodné jsou též Boží úradky a plány. Ač mnozí

národové jsou od něho odvráceni a proti němu se pozdvihují, všemohoucí Bůh má je všechny přece ve svých rukou, jeho oko na ně patří s nebe a jeho prozřetelnost je všechny řídí. Vůli Boží jest, aby mu celý svět a všichni národové vzdávali hlasitou chválu.

a) *Dicite Deo: Quam terribilia sunt opera tua, Domine! Venite et videte opera Dei! Qui convertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede. Qui dominatur virtute sua in aeternum.* - Nejenom díla, která vykonal Hospodin pro národ izraelský, a která žalmista výslovně připomíná, nýbrž všechna jeho díla jsou podivuhodná a naplňují nás úžasem. Strašná je moc živlů přírodních při zemětřeseních, velikých povodních a jiných katastrofách; ale všechny tyto síly vložil do přírody Bůh, a jeho trestající spravedlnost jich někdy používá. Velikolepá jsou a úžasem nás naplňují ohromná a nepřehledná tělesa nebeská se svými oběhy a zákony. Ale i v nejnepatrnějších tvorech, i v nejmenších organismech shledáváme tolik tajemství, že nad nimi žasneme. Jak maličtí jsme proti tomuto nekonečně velikému Bohu! Ale naopak, jakou ctí jest to, jaká jest naše důstojnost, že jsme ve službách tak velikého Pána! Nezapomínejme nikdy, že kráčíme ustavičně před nekonečně velikým a mocným Bohem, jemuž mají náležeti všechny naše skutky, slova, myšlenky a touhy.

b) *In multitudine virtutis tuae mentientur tibi inimici tui.* - Velikost a moc Boží zvyšuje ještě to, že i sami jeho nepřátelé ji musí uznati. Popírají Boha, ale mluví o velikosti a divích přírody. Tím však už nepřímou uznávají velikost a moc Boží; neboť rozum sám praví, že mrtvá příroda ničeho nemůže bez toho, kdo ji stvořil, síly do ní vložil a ji zachovává. Vedou proti Bohu urputný boj, ale tím bezděky uznávají,

že Bůh žije a že je mocný, neboť nebojuje se proti fantomu nebo vratké nicotě. Děkujme Pánu Bohu za to, že i nepřátelé musí bezděky uznávat jeho moc; a nermuťme se příliš nad tím, že se mnozí proti němu pozdvihují; vždyť i jejich boj je vlastně nepřímou oslavou Boží.

c) *Terribilis in consiliis super filios hominum.* - Už plány, záměry, kombinace nějakého velmi vlivného muže, v jehož rukou jsou, jak se zdá, osudy nespočetných lidí, ano i národů, tvoří velmi spletitou soustavu a naplňují nás podivením. Jak podivuhodné jsou teprve a jakým úžasem nás musí naplniti věčné úřadky a úmysly Boží, který svou prozřetelností řídí nepřehledné miliony tvorů! Ponořme se poněkud do tohoto nevystihlého tajemství úradků a plánů Božích; mysleme jenom, jak podivuhodně se jevila a jeví tato prozřetelnost Boží v našem vlastním životě a odevzdejme se zcela do této prozřetelnosti.

d) *Oculi eius super gentes respiciunt.* - Je to velebný a úchvatný obraz: Zde na zemi nejružnější národové, skoro v ustavičném víru a neklidu, většinou na sebe nevražící, často se krutě a násilně potírající, a vysoko nad nimi v nebi vševědoucí oko nekonečně velikého, zároveň nade všechno spravedlivého i nejvyšší dobrotivého Boha. On zná všechny jejich cesty, touhy a plány do nejmenších podrobností, vidí jejich boje a snahy, ví o jejich slabostech, vadách i hříších; ale nejsou mu tajny ani dobré úmysly ani jejich utrpení a strasti. Jejich osud, štěstí nebo záhuba je zcela v jeho rukou a řídí je všechny podle svých věčných úradků k věčnému cíli. Povznášejme často svou mysl z víru tohoto světa k nebi, vzpomeňme si často na toto vševědoucí oko s nebe se dívající a zachováme klid i uprostřed největších bouří.

2. Když byl žalmista ukázal, jak Bůh projevuje svou moc a velikost ve všech svých dílech a vůči všem národům, vzpomíná důkazů jeho moci vůči sobě samému. Bůh mu dal a zachoval život; chrání ho svou zvláštní prozřetelností v nebezpečích a při různých otřesech; jak jemu samému, tak celému národu posílal ovšem také trpké zkoušky, ale všechno jenom k jejich dobru. Vše to může každý z nás obrátiti na sebe samého.

a) *Qui posuit animam meam ad vitam.* - Jak veliké dobrodiní je už přirozený a tělesný život! Na jeho zachování vynakládají lidé všechno, a dají za ně-koho život, pokládá se právem za největší obět. Co znamená tento život, poznáváme nejlépe, když jsme buď sami vyvázli z nebezpečí života, anebo když zhasl život osoby nám zvláště milé a blízké: tu vidíme, kolik jsme vlastně pozbyli ztrátou i jednoho jediného života. A tento život dal mi jako jeden ze svých nejvzácnějších darů Pán Bůh a posud mi ho stále zachovával. Jak mu musím za to děkovati! Než tento přirozený život je jenom stínem u srovnání s nadpřirozeným životem, který Bůh svou milostí vložil do mé duše a jej tam zachovává. Je to tajemný dar, jehož velikost a cenu rozumem nikdy nepochopíme. A já si ho snad tak málo vážím: tak snadno se vydávám v nebezpečí ztratit milost posvěcující, tak málo se snažím žíti opravdově životem nadpřirozeným, tak málo pracuji na stálém zdokonalování tohoto života!

b) *Et non dedit in commotionem pedes meos.* - Je to sopečná půda, po níž kráčíme. Tolik nebezpečí pro duši i tělo čeká všude na nás. Že jsme jim nepodlehli nebo dokonce v nich nezahynuli, děkujeme jenom tomu, který nedopustil, aby „kolisaly naše nohy“, který

nás svatou vírou, svou ochranou, svými osvíceními a silou své milosti od nebezpečí chránil a nám pomáhal. Děkujeme mu za tuto lásku a hledíme, abychom snad sami chybnými kroky nepřiváděli nazmar tolik milostí Božích.

c) *Quoniam probasti nos Domine; igne nos examinasti, sicut examinatur argentum. Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro; imposuisti homines super capita nostra. Transivimus per ignem et aquam; et eduxisti nos in refrigerium.* - Vskutku, přehlédneme-li svůj život, musíme snad všichni doznati, že na každého z nás dolehlo něco z těchto strastí a utrpení: oheň silných pokušení, neštěstí, bolestné ztráty a nemoci, které někdy náhle přikvačily jako nenadálá povodeň, bedra obtížena tvrdými pracemi a palčivými starostmi, zlí lidé, kteří nám chtěli uškoditi nebo nás i zcela ušlapati. Ale buď pochválen dobrotivý Bůh, že nás ze všeho toho vyvedl do místa osvěžení. Děkuji Ti, můj Pane, i za všechny tyto zkoušky a strasti a přijímám odevzdaně všecko, co mi chceš ještě poslati, neboť vím, že mne tím chceš jenom tříbiti, jako se tříbí stříbro, a že všecko činiš jenom k mému dobru.

3. Žalm nás poučuje, jak můžeme právě my kněží Pánu Bohu za jeho lásku a dobrodiní ukázati vděčnost. Slíbili jsme mu před oltářem věrnost a dostali jsme velikou pravomoc, že smíme přináseti oběť nejsvětější. Plňme tedy věrně to, co jsme slíbili a celebrujme co nejzbožněji. Hlásejme věřícím a celému světu Boží lásku a jeho dobrodiní. Pějme s jásotem jeho chválu při modlitbách; ale budiž modlitbou celý náš život. Aby však modlitba naše byla dokonalá a Bůh ji vyslyšel, musí vycházeti ze srdce, v němž není nic nezřízeného.

a) *Introibo in domum tuam in holocaustis; reddam tibi vota mea, quae distinxerunt labia mea. Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum.* - Jak jsme my kněží vlastně šťastni, že máme tolik mocných prostředků, jimiž Boha můžeme důstojně oslavit a dokonale mu vděčnost ukázat! Zasvětili jsme se mu slibem a on dal nám moc přinášeti obět, nad níž není vznešenější. Plňme tedy svůj slib a obětujme obět nejsvětější s největší uctivostí a sebraností: to bude nejlepší chválou a nejkrásnějším díkem za všechny přijaté milosti a dary. Ale je moje denní mše svatá s mé strany skutečně vždy takovým zbožným „holocaustum medullatum“, nestal jsem se v něčem nevěrným svým příslibem, která kdysi před oltářem s takovým nadšením „*distinxerunt labia mea*“?

b) *Venite, audite omnes, qui timetis Deum et narra- bo, quanta fecit animae meae.* - Každý, komu se do- stalo nějakého neobyčejného štěstí, cítí touhu sdělit to i jiným, a má-li šlechetné srdce, učiniti je nějak účastným své vlastní radosti. Kněz má úkol hlásati světu a vyprávěti mu ani ne tak o svých vlastních omi- lostněních a od Boha přijatých dobrodiních, jako o dobrotě a lásce Boží vůbec. Tomuto úkolu jistě ne- dostojí kněz zatrpklý a škarohlíd, který úzkoprse myslí stále jenom na své obtíže a útrapy, zveličuje je, ustavičně nařiká, a tak místo aby druhým kříže ulehčoval, ještě jim ztrpčuje život. Chci se rozhodně polepsiti, jestliže u sebe naleznu něco z této vady.

c) *Ad ipsum ore meo clamavi; et exaltavi sub lingua mea. Propterea exaudivit Deus et attendit voci de-precationis meae. Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, et misericordiam suam a me.* - Jiným velmi účinným prostředkem, kterým se můžeme Bohu za přijatá dobrodiní odvděčiti a jiné k chvále Boží

a k vděčnosti k Bohu povzbuditi, je horlivá modlitba. Máme k ní jako kněží tolik příležitostí. Žalm nám slibuje, že Bůh nás vyslyší, ale naznačuje dvě podmínky. Naše modlitba má býti skutečným voláním k Bohu svou sebraností, úsilím a vytrvalostí. Máme „exaltare sub lingua nostra“, máme míti chvalozpěv chvály a díky takorůžka stále pod jazykem; naše nitro tak dokonale Bohu oddané, že ústa ihned propukají v radostný jásot díky a chvály, jakmile se naskytne příležitost.

d) *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* - Tu máme ještě jinou vlastnost dobré modlitby. Zdá se nám, že Pán Bůh neslyší našich modliteb? Pohlédněme do svého srdce a zpytujeme se, není-li v něm snad nějaká tajná nechuť nebo i zášť proti spolumratrovi, skrytá ctižádost, zahalená smyslná náklonnost. Tyto nezřízenosti musíme nejprve odstraniti, chceme-li, aby naše modlitba byla zcela bohumilou.

66.

Prosba, aby všichni poznali a uznali jednoho pravého Boha.

A) Text žalmu.

1. **Deus misereatur nostri, et benedicat nobis; * illuminet (serenum monstret) vultum suum super nos,¹ et misereatur nostri.**

2. **Ut cognoscamus in terra viam tuam;² * in omnibus gentibus salutare tuum (salutem tuam).**

3. Confiteantur tibi (Celebrent te) populi, Deus, * confiteantur tibi (celebrent te) populi omnes.

4. Laetentur et exsultent gentes; * quoniam iudicas populos in aequitate, et gentes in terra (bene) dirigis.

5. Confiteantur tibi (Celebrent te) populi, Deus, confiteantur tibi (celebrent te) populi omnes; * (nam) terra dedit fructum suum.³

6. Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus; * et metuant eum omnes fines terrae.

B) P o z n á m k y.

¹ „vyjasniž tvář svou nad námi“ (= ukážiž nám svou přízeň a dobrotu).

² „Abychom poznali na zemi tvou cestu“ (= cestu tvé laskavé prozřetelnosti).

³ Z hojné úrody, jíž Bůh dopřává, poznávají všichni jeho velikou dobrotu a uznají ho tak za pravého Boha.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Původ žalmu kladou mnozí s velikou pravděpodobností do doby krále Ezechiáše, když po odražení útoku Sennacheribova zavládl mír v zemi. Pěvec prosí za hojné požehnání pro lid izraelský, aby tak i pohané poznali, že jedině Bůh Izraele je Bůh pravý (1-2); vybízí pak všechny národy, aby velebili Boha, který svou dobrotu ukazuje také tím, že poskytuje hojnou úrodu (3-6). V ústech kněze je prosbou za požehnání

pro svěřený lid, i ve věcech hmotných, ale ještě více za rozšíření království Božího po celé zemi.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Confiteantur tibi populi, Deus; confiteantur tibi populi omnes. Deus misereatur nostri et benedicat nobis; illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri!

2. p.: Modleme se, aby Pán Bůh všechny národy k pravé víře přivedl, nás pak samy tak vedl a žehnal, aby všichni poznávali, že Bůh, ježž ctíme, je Bůh pravý.

Žalm je vybidnutím, aby všichni národové poznali a uznali pravého Boha, a prosbou, aby Pán Bůh jim dal tuto milost. Prosíme zároveň, aby Bůh na nás samých světu ukázal, že je Bůh pravý, tím, že nám bude prokazovati svou zvláštní přízeň, že nám dá milost a sílu, abychom vždy cestou jeho prikázání kráčeli, že projeví svou spravedlnost, že nám bude žehnati i v samých pozemských věcech.

a) *Confiteantur tibi populi, Deus, confiteantur tibi populi omnes. Laetentur et exsultent gentes.* - Všecky církevní modlitby a zvláště církevní hodinky kněžské jsou proniknuty ideou katolicity pravé Církve a ideou všeobecného apoštolátu. Znovu a znovu se modlíme, aby celý svět se k Bohu obrátil, aby se jeho království všude rozšířilo. Tento všeobecný apoštolát, tato touha, získat Kristu celý svět, má býti význačnou známkou katolického kněze. Kněz, který ve své úzkoprsosti nevidí přes hranice svého úzkého působistě, není knězem podle Srdce Božího. A ještě méně je jím kněz, který nešíří podle sil a možnosti království Božího ani ve svém vlastním domě a v nejbližším okolí.

b) *Deus miserereatur nostri, et benedicat nobis; illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri.*

Lidé mají poznávati Boha a býti vedeni k víře a moudrosti také pohledem na náš vlastní život a na milosti a dary, které uděluje Bůh sám. Modlíme se, aby nám projevoval svou přízeň a aby z toho všeho svět poznal, kde je pravá víra a pravé štěstí. Můj Bože, vím a přiznávám, že sám toho nezasluhuji, abys měl se mnou slitování a zejména abys mi zvláštním způsobem žehnal a svou přízeň mi projevoval. Ale učiň tak, Tebe prosím, kvůli těm, kteří jsou ještě vzdáleni od Tebe, aby, vidouce tvou lásku na mně se jevící, k Tobě se obrátili.

c) *Ut cognoscamus in terra viam tuam.* - Cesta vedoucí k Bohu a k spáse je obtížná a těžko jest jí jiti, jestliže nám ji někdo stále neukazuje a nás stále nepodpírá a nevede. Jak by tedy svět mohl cestu tuto poznati a jí bezpečně a vytrvale kráčet, kdybychom mu ji svým příkladem neukazovali? Dej mi, Pane, hodně osvětlení a síly, abych cestou tvých přikázání a tvé svaté vůle statečně a dokonale krácel a tak druhým ukazoval cestu k Tobě a k jejich věčné spáse svým příkladem!

d) *Quoniam iudicas populos in acqutate, et gentes in terra dirigis.* - Sotva co dovede lépe přesvědčiti lidstvo o pravdě zjevení Božího a přivést je k Bohu, jako když pozná, že v tomto světě plném nespravedlnosti, útisku a násilí smí jedině od Pána Boha očekávati naprostou spravedlnost. O této spravedlnosti Boží musíme často kázati a mluvit, ale především musíme tuto vlastnost Boží napodobovati co největší spravedlností v celém svém jednání. Můžeme se diviti, že mnozí pochybují o spravedlnosti Boží, poněvadž vidí, jak málo jí dbají mnozí sluhové a zástupcové Boží?

e) *Terra dedit fructum suum.* - Cílem naším nejsou

ovšem dobra pozemská a Pán Bůh nepřislíbil, že jeho věrní budou už zde na zemi požívat štěstí; ale velmi často ukazuje svou přízeň a lásku také požehnáním ve věcech časných. Vyprošujme si i tohoto požehnání a snažme se zasloužiti si ho věrným plněním vůle Boží. Když svět uvidí, že víra a zachovávání příkázání Božích není na škodu tělesného a hmotného blahobytu, naopak, že přináší i takové požehnání, vrátí se zase k svému Bohu. Uvažujme při té příležitosti, jak i dobročinnost a skutky tělesného milosrdenství jsou vydatným prostředkem pastoračním a umiňme si, že budeme horlivě užívat i tohoto prostředku.

67.

Triumfální průvod mocného a dobrotivého Boha a slavné jeho kralování na Sionu.

A) T e x t ž a l m u.

**1. Exsurgat Deus,¹ et dissipentur inimici eius; *
et fugiant, qui oderunt eum, a facie eius!**

**2. Sicut deficit (difflatur) fumus, deficient
(diffilentur); * sicut fluit (liquescit) cera a facie ignis,
sic pereant peccatores a facie Dei!**

**3. Et iusti epulentur (laetentur), et exsultent in
conspectu Dei; * et delectentur in laetitia.**

**4. Cantate Domino, psalmum dicite nomini eius;² *
iter facite (parate) ei, qui ascendit super occa-**

sum (vehitur per desertum): **Dominus nomen illi.**

5. Exsultate in conspectu eius (coram eo); *
[turbabuntur a facie eius] **patris** (patre) **orphanorum**
et **iudicis** (iudice) **viduarum.**

6. Deus in loco (habituaculo) **sancto suo.** * **Deus**
qui inhabitare facit unius moris (desolatos) **in**
domo;³

7. qui educit vinctos in fortitudine (felicitatem);
* **similiter eos, qui exasperant** (tantum rebelles
relinquit), **qui habitant in sepulcris**“ (desertis a-
ridis).⁴

8. Deus, cum egredereris in conspectu populi
tui (exires ante populum tuum), * **cum pertransires**
in deserto:

9. terra mota est, etenim (tremuit etiam) **caeli**
distillaverunt a facie Dei (stillaverunt coram Deo)
Sinai,⁵ * **a facie Dei** (coram Deo) **Israel.**

10. Pluviam voluntariam segregabis (copio-
sam cadere fecisti), **Deus, hereditati tuae;** * **et (qui-**
dem) infirmata (exhausta) **est, tu vero perfecisti**
(refecisti) **eam.**⁶

11. Animalia tua habitabunt (comederunt) **in**
ea; * **parasti in (de) dulcedine tua (eam) pauperi,**
Deus.⁷

12. Deus dabit verbum (iussit annuntiare), **e-**
vangelizantibus * **virtute** (nuntiorum numerus)
(est) **multa**⁸ (magnus):

13. „Rex virtutum dilecti, dilecti (exerci-

tuum fugit, fugit); * **et speciei** (matronae) **domus dividere** (dividunt) **spolia**.⁹

14. Si dormiatis inter medios cleros pennae (Iam quiescatis in medio caularum pennis) **columbae dearegentatae, * et (quarum) posteriora** (alae) **dorsi [eius] (micant) in pallore** (flavore) **auri**.¹⁰

15. a) Dum discernit (dissipabat) **caelestis (Rex) reges super eam, nive dealbabuntur** (alba emittit) **[in] Selmon**,¹¹ * **b) Mons Dei (est) mons pinguis** (Basan),

16. mons coagulatus (cacuminosus), **mons pinguis; * ut quid suspicamini** (Basan; cur invidiose aspicitis) **montes coagulatos** (cacuminosi)

17. mons (montem), **in quo beneplacitum est Deo habitare [in eo]? Etenim Dominus habitabit (ibi) in finem**¹² (perpetuum).

18. Currus Dei (sunt) decem millibus multiplex¹³ (millia numerosi), **millia laetantium** (millium); * **Dominus (venit) in eis in Sina in sancto**¹⁴ (sanctuarium).

19. Ascendisti in altum, cepisti (conduxisti tecum) **captivitatem; * accepisti dona in (de) hominibus;**

20. etenim (etiam) non credentes * inhabitare (debent apud) Dominum Deum.¹⁵

21. Benedictus Dominus (omni) die, quotidie;¹⁶ * **prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum** (salvationis nostrae).

22. Deus noster (est) Deus salvos faciendi (salutem procurans); * **et Domini, Domini** (apud Dominum) **(est) exitus mortis**¹⁷ (libertas a morte).

23. Verumtamen (Profecto) **Deus confringet capita inimicorum suorum, * verticem capilli perambulantium** (hirsutum incedentium) **in delictis suis.**

24. Dixit Dominus: „**Ex Basan (eos) convertam** (reducam); * **convertam** (reducam) **(eos) in profundum** (ex profundo) **maris,**

25. ut intingatur pes tuus in sanguine, * (et) lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso“ (habeat suam partem).¹⁸

26. Viderunt ingressus tuos (triumphum tuum), **Deus; * ingressus** (triumphum) **Dei mei, regis mei, qui est in sancto**¹⁹ (sanctuario).

27. Praevenerunt principes (Praecesserunt cantores), **coniuncti psallentibus** (citharoedis), * **in medio iuvenularum** (virginum) **tympanistiarum.**

28. In ecclesiis (festivis coetibus) **benedicite Deo Domino, * (vos) de fontibus** (progenie) **Israel!**

29. Ibi (est) Benjamin adolescentulus (natus minimus), * **in mentis excessu** (ardore),

30. principes Iuda, duces (turmae) **eorum, * principes Zabulon, principes Nephtali.**

31. Manda (Ostende), **Deus, virtuti tuae** (potentiam tuam); * **confirma** (corroborata) **hoc, Deus, quod operatus es in** (pro) **nobis.**

**32. A templo tuo (Ad templum tuum) in Jerusalem
* tibi offerent reges munera.**²⁰

**33. Increpa feras arundinis, congregatio
taurorum in vaccis (Adige beluas arundinetum,
catervam potentium inter dominatores) populorum, *
ut excludant eos, qui probati sunt argento
(prosternat se cum donis argenti).**²¹

**34. Dissipa gentes, quae bella volunt. Venient le-
gati (principes) ex Aegypto;²² * Aethiopia praeve-
niet (cito extendet) manus eius Deo (suas ad Deum).**

35. Regna terrae, cantate Deo; * psallite Domino.

**36. Psallite Deo, qui ascendit super caelum caeli *
ad Orientem!**

37. Ecce (En), dabit voci suae vocem virtutis²³
(sonum fortem). **Date gloriam Deo; super Israel *
magnificencia (maiestas) eius et virtus (poten-
tia) eius in nubibus.**

**38. Mirabilis Deus in sanctis suis (sanctuario
suo); Deus Israel, ipse dabit virtutem (robur) et
fortitudinem plebi suae; * benedictus Deus.**

B) P o z n á m k y.

¹ „Pozdvihni se, Bože,“ jsou začáteční slova hymnu, zpívaná, když archa byla zdvižena do výše. Od triumfu Hospodinova při přenášení archy přechází pak pěvec k líčení jiného triumfálního průvodu Božího: putování vyvoleného národa do zaslíbené země pod vůdcovstvím a ochranou Hospodinovou.

² To jsou asi slova jednoho ze zpěváků, na němž potom odpovídá chór (v. 5. a násl.).

³ Nyní počíná líčení o vysvobození vyvoleného lidu z

Egypta a o dobrodiních i zázracích, jimiž jej Hospodin za jeho putování do Svaté země provázel: opuštěným opatřil domov, zajaté vyvedl do blahého bydla, s nebe jim poslal úrodný déšť a silící pokrm, atd.

⁴ Podle Vulgaty: „podobně (vyvedl a vysvobodil) i ty, kteří ho (na poušti) rozhněvali a už byli smrti blízcí (k hrobu určení)“; podle hebr. textu: „jenom ty zůstavil (nedovedl do Svaté země), kteří se mu vzepřeli a zůstali proto na vyprahlých pustinách. Naráží se na Nm 14.

⁵ Vztahuje se asi na prohlášení zákona na hoře Sinaji a divy je provázející.

⁶ Podle některých děkuje žalmista Bohu za to, že dal lidu zemi Kanaan hojnými dešti svažovanou místo vyprahlého Egypta; spíše však se tu míní mana s nebe se-
slaná.

⁷ „Chudasem“ se rozumí národ izraelský: také slovo „animalia“ (zvířátka, tvorové) rozumějí mnozí o Izraelitech; pravděpodobněji však se jím míní křepelky, od Pána Boha na poušti lidu za pokrm poslané.

⁸ Přechází se k líčení vítězství národa izraelského do Svaté země putujícího nad nepřáteli. V tomto verši se praví, že vítězství byla zvěstována mnohými poslicemi, v následujícím verši (13) pak se uvádí jejich poselství.

⁹ „Král vojsk (nepřátelských) utíká, utíká, a paní domu (hospodyně) rozdělují (četnou) kořist“. Tolik bylo kořisti, že musely býti na její rozdělování přibrány i ženy, matky rodin či hospodyně (obrazně „ozdobou domu“ zvané). Překlad Vulgaty je pro špatné čtení hebrejského výrazu nesprávný.

¹⁰ Líčí se tu mír po bitvách nastavší. „Odpočiňte si už (po vítězném boji) uprostřed ovčích ohrad holubice se stříbrným peřím, jichž křídla se skví vzadu žlutým zlatem.“ Překlady a výklady tohoto místa jsou velmi různé. Z nich jest snad nejpřirozenější překlad námi právě podaný a výklad ten, který rozumí slova o skutečných holubicích na ohradách ovčinců odpočívajících a má místo toto za obrazné vylíčení míru a klidu po válce nastavšího.

¹¹ „Sněhem se zabělalo pohoří Selmonské (Selmon, „hora tmavá“, u Sichemu v Samaří), když na něm nebeský Král rozplášoval krále (nepřátelské).“ Slova „sněhem se zabělalo“ vysvětlují vykladači obyčejně obrazně: tmavé pohoří se zabělalo množstvím prchajících, bíle odě-

ných nepřátel (beduinů). Tak v první polovici verše pěvec ještě jednou připomíná pomoc Boží v bojích lidu udělenou; pak v druhé polovici přechází na největší dobrodini od Hospodina národu prokázané, že si totiž vyvolil horu Sion za svůj příbytek.

¹² Smysl je: proslulé jsou hory palestinské, zvláště pohorí v Bazanu (vrchní úrodná část západní), ale ze všech hor vyvolil si Bůh malou horu Sion, které proto ostatní hory jaksi závidějí.

¹³ V tomto a následujícím verši líčí se velebnost a triumf Hospodina na Sioně sídlícího, který vítězí nad nepřáteli (obklopen je desetitisíci nepřátelskými vozy, s sebou v průvodech vede zajatce z boje, drtí hlavy svých nepřátel atd.), věrnému lidu však žehná (přijímá jeho dary, vede je svou prozřetelností, laskavě shlíží na jednotlivé kmeny izraelské k němu průvodem se ubírající atd.).

¹⁴ Triumf Boží na Sioně přirovnává se k jeho triumfu na Sinaji.

¹⁵ Bůh na Sionu líčí se jako vítězný král, který vede s sebou zajatce z bitvy, přijímá dary od podmaněných, v poddanost uvádí i ty, kteří se vzpírají. Sv. Pavel obrací tato slova na nanebevstoupení Páně.

¹⁶ Neméně než v triumfu nad nepřáteli jeví se moc a velebnost Boží v přízni, již svému lidu prokazuje, která se líčí v tomto a následujícím verši.

¹⁷ Bůh svou mocí může vysvoboditi i ty, kteří již již propadají smrti.

¹⁸ Pán Bůh svou přízeň a věrnost ukazuje svému lidu též tím, že jim pomáhá v bojích proti nepřátelům, což se líčí v těchto třech verších (23-25).

¹⁹ Od krvavého divadla bojů proti nepřátelům vrací se pěvec znovu k pokojnému obrazu triumfálního vjezdu Páně na Sion, na němž všechny kmeny a všechny stavy berou účast.

²⁰ V tomto a následujících verších vzpomíná žalmista národů pohanských a prosí, aby i oni byli přivedeni k poznání a úctě pravého Boha na Sioně.

²¹ „Přinuť divoké obyvatele (přirovnávají se k zvěři) rákosovitých bažin (egyptských), mocné množství náčelníků národů, aby se ti poklonili (na Sionu) s dary stříbra.“ Jiné překlady jsou: „Přinuť obyvatele (zvěř) rákosovitých bažin, stádo býků (mocné národy), kteří potlačují

telata mezi národy (= slabé kmeny) pro zisk stříbra (z lakoty); nebo: „Přinuť atd. všechny náčelníky jiných národů (národové srovnání jsou se stádem krav, náčelníci s býky), kteří chtějí vytlačit lid stříbrem vyzkoušený (Izraelity).“ Smysl je při všech překladech týž: nechť Bůh pokoří a k poznání své pravdy přivede i pohan­ské národy.

²² Líčí se nyní, jak obrácení národové holdují Hospo­dinu.

²³ „dá hlasu svému mocný zvuk“ (mluvě svými mocný­mi činy).

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm tento, hluboký a velebný, a proto též k poro­zumění těžký (v latinském textu ztěžuje porozumění také nesprávný překlad některých míst), byl podle všeho v podstatě složen od Davida, ale později upra­ven a rozmnožen. Je to hymnus na přenesení archy, buď z domu Abinadabova anebo z domu Obede-domo­va na Sion (2 Král 6). V žalmu je nejprve nastíněno putování národa izraelského z Egypta do země za­slíbené pod vůdcovstvím Hospodinovým a vzpomíná­no všech dobrodiní a zázraků Božích na této cestě, zvláště zákonodárství na Sinai, many a vítězství nad nepřáteli (1-15^a), potom se líčí, jak lid vešel do zaslí­bené země, Hospodin pak zasedl vítězně na Sionu, kde je svému lidu útěchou a ochranou a od něho je uctíván (15^b-30). Na konec prosí žalmista, aby i vše­cky ostatní národy Hospodina poznaly, k němu se obrátily a jej uctívaly (31-38). Žalm nazývá se prá­vem „zpěvem svatodušním“, poněvadž síla a divy Boží v něm vypsané byly předobrazem nebo přípravou toho, co se dělo nebo dítí se počalo o prvních křesťan­ských letnicích. Proto se jej Církev modlí o svátcích svatodušních.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Exsurgat Deus et dissipentur inimici ejus. In ecclesia benedicite Deo Domino de fontibus Israel. Ad templum tuum in Jerusalem tibi offerent reges munera.

2. p.: Dej, Pane, abych Tebe, mocného a dobrotivého Krále, vždy důstojně velebil, a aby všichni národové k Tobě byli přivedeni!

1. Ve svatyni na Sionu přebýval Hospodin zcela zvláštním způsobem. Což divu, že tam k Sionu byly upřeny zraky celého národa a že zbožný Izraelita s radostí spěchával k svatyni poklonit se svému Bohu a pomodlit se k němu. Ale jeho touha se nesla ještě dál. Věřil v budoucí všeobecné a až do konce světa trvalé království mesiánské a jeho nejvroucnějším přáním bylo, aby už brzo přišel okamžik, kdy všichni národové poznají pravého Boha na Sionu a přijdou se mu klanět. Co bylo ve Starém Zákoně předpověděno a naznačeno, bylo vyplněno v Zákoně Novém. Kristus Pán založil všeobecnou Církev. V ní žije a působí jako v mystickém těle, v jejích chrámech přebývá opravdově, skutečně a podstatně v nejsv. Eucharistii. K svatyni musí býti upřeny stále i naše zraky, sem musíme zváti a voditi věřící už od nejútlejšího mládí a naši vroucí touhou musí býti, aby všechny národy poznaly brzo Krista Pána v Církvi žijícího a jeho učení a přišly se klanět eucharistickému Králi.

a) *Deus in loco sancto suo. Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo; etenim Dominus habitabit ibi in finem.* - S posvátným nadšením mluví izraelský pěvec o svém Sionu a s radostnou ochotou spěchá lid k jeho svatyni, aby se tam vroucně a zbožně modlil. Vždyť je to místo jeho svaté „hora, v níž se zalíbilo Hospodinu“, „kde Pán bude přebývati ustavič-

ně“. Ale zdali není křesťanský chrám, v němž vtělený Bůh skutečně a podstatně přebývá, místem mnohem světějším, a svatostánek náš horou, na níž se Bohu ještě mnohem více zalíbilo? Zde přebývá a přebýváti bude Bůh tak dlouho, dokud trvati bude Církev, až do skonání světa. Jakým nadšením, jakou posvátnou hrdostí musí naplniti naše srdce vědomí, že máme svého Boha tak blízko, a s jakou úctou a zbožností musíme se modliti před svatostánkem!

b) *Currus Dei decem millibus multiplex, millia laetantium; Dominus in eis in Sina in sancto.* - Východní panovníci obklopovali se četnými voji, bojovníky na koních a válečných vozech. Žalmista nám obrazně líčí velebnost a moc Hospodinovu a představuje nám Boha, na Sinaji se zjevivšího a na Sionu přebývajícího, jakoby obklopeného tisíci a tisíci válečných vozů s nespočtenými voji. Na naše oltáře sestupuje denně vtělený Bůh, obklopen ne sice vojskem a válečnými vozy, ale nespočtenými anděly. A my snad zůstáváme uprostřed těchto jásajících a v nejhlubší úctě věčnému Králi se klanějících zástupů někdy i při samém proměňování chladni a roztržiti!

c) *In ecclesiis benedicite Deo Domino de fontibus Israel. Ibi Benjamin adolescentulus in mentis excessu; principes Juda, duces eorum; principes Zabulon, principes Nephtalr.* - Nejen sami musíme často spěchati k svatostánku a vroucně se tam modliti, ale musíme tam zváti a voditi jiné. U všech, kdož jsou „de fontibus Israel“, z krve nebo pokolení křesťanského, u všech věřících musíme šířiti úctu k Eucharistii a pěstovati vnitřní život prýstící ze spojení s eucharistickým Spasitelem, ale zvláště musíme k nebeskému Hosti voditi mládež. Způsoby mohou býti rozličné: ať je takový „Benjamin adolescentulus in mentis excessu“ členem

chlapecké družiny anebo údem Legie andělské nebo eucharistickým křížáčkem, jenom když bude hodně takových mladistvých Benjaminů v posvátném vytržení k svatostánku spěchajících! A nespokojujeme se tím, aby jenom obyčejný lid poznával a uctíval svátostného Spasitele; musíme se snažiti, aby i „principes“, aby i „duces eorum“, muži vlivného postavení, katolická inteligence byla získána.

d) *Ad templum tuum in Jerusalem tibi offerent reges munera. Venient legati ex Aegypto; Aethiopia praeveniet manus eius Deo. Regna terrae, cantate Deo, psallite Domino!* - Ale naše touha musí se nésti ještě dále. Kristus Pán jest a chce býti Králem celého světa, všech národů. Jistě, že všichni se snažíme aspoň modlitbou přispěti k rozšíření království Kristova mezi všemi národy; vždyť je právě obrácení a posvěcení všech národů často předmětem našich povinných liturgických modliteb. Ale přemýšlejme, zdali bychom i jiným způsobem nemohli pracovati v tomto všeobecném apoštolátě.

2. Přenesení archy bylo velkolepým triumfem Hospodinovým a velikou radostí národa izraelského. Chápeme, že královský pěvec skládá k této slavné příležitosti jeden ze svých nejnádhernejších hymnů a že lid se snaží dodat slavnému průvodu co největšího lesku. Vzpomínat při tom na ještě mocnější triumf a průvod Hospodinův, když lid svůj vedl zázračným způsobem z Egypta do země zaslíbené. Ale ještě větším triumfem a větší oslavou Boží jsou naše eucharistické průvody, v nichž věčný Král nebes a země, vtělený Bůh sám kráčí uprostřed svého lidu. S posvátnou radostí a vroucí zbožností musíme konati tyto průvody a snažiti se, aby byly co nejskvěleji vypraveny. A to tím více, čím více chladu a netečnosti

k eucharistickému Králi vidíme kolem sebe; mají právě tyto manifestace býti také prostředkem, jímž duše přivádíme k poznání pravdy a k horlivějšímu náboženskému životu. Jsou mimo to také obrazem triumfálního vjezdu Pána Ježíše do nebe a předzvěsti našeho vlastního kralování s Kristem na nebi.

a) *Cantate Deo, psalmum dicite nomini ejus: iter facite ei, qui ascendit super occasum: Dominus nomen illi. Exsultate in conspectu eius: Viderunt ingressus tuos, Deus, ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sancto. Praevenueunt principes conjuncti psallentibus, in medio iuvenularum tympanistriarum.* - Eucharistické průvody jsou jedním z nejkrásnějších projevů našeho katolického náboženství. Konejme je pokud možno s největší okázalostí „paremus iter ei“, všechno, co jim může dodati lesku: zpěvy, hudbu, družičky, prapory, kvítí postavme do služby eucharistického Krista Pána. Především ukazujme sami při nich co největší uctivost, sebranost a zbožnost. Ovšem kněz, který bývá v kostele a před svatostánkem habituálně roztržitý a neuctivý, nebude sebraný a zbožný ani při eucharistickém procesí.

b) *Viderunt ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sancto.* - Právě při eucharistických průvodech jeví se Kristus Pán jako opravdový, všemohoucí a velebný Král, jemuž se všichni musí klaněti a kterému všichni musí sloužiti. Hluboká úcta a vroucí zbožnost jsou jednou z povinností, které máme vůči eucharistickému Králi. Ale nebylo by to dosti a nemohl by býti s námi spokojen, kdybychom se před ním sice s velikou uctivostí chovali a zbožně se k němu modlili, ale nebyli dosti věrni v jeho službě, zvláště žádá-li nějakou větší obět. Právě takové manifestace eucharistického Ježíše mají nám býti příležitostí a

podnětem, abychom se obnovili v této velkodušné službě Boží.

c) *Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.* - Náš nebeský Král kráčí při svém triumfu skutečně „in conspectu populi sui“; nesčetné zástupy zbožných věřících jej provázejí v hluboké úctě a s radostným jásotem. Ale bohužel je také pravda, že „pertransit in deserto“. Kolik je podél cest, kterými se ubírá, duší vlažných a netečných, které si ho nevšímají; ano hříšných a nevěřících, které jej urážejí a se mu rouhají. I na ty se musí vztahovati náš apoštolát. Vidíme snad, jak naše slova zůstávají bez účinku; mnozí je neposlouchají, jiní je odbudou posměchem nebo nějakou sofistickou odpovědí. A tu právě velkolepé eucharistické manifestace bývají často nejlepším prostředkem, který vede takové zbloudilce ke Kristu. Poznávají s milostí Boží, že nemůže být klamná víra, kterou statisíce s takovým nadšením vyznávají.

d) *Ascendisti in altum, cepisti captivitatem; accepisti dona in hominibus. Psallite Deo, qui ascendit super caelum caeli, ad Orientem.* - Slavné průvody eucharistického Krále v Církvi pozemské jsou obrazem jeho triumfálního vstoupení na nebe a našeho věčného kralování s ním v nebi. Kristus skutečně vstoupil „na výsost“ jako vítěz nad smrtí a hříchem, vedl s sebou „zajaté“ duše těch, kteří v lůně Abrahmově čekali příchod a vykoupení Mesiáše, a podává tam jako vzácné „dary z pokolení lidského“ všechny jím vykoupené lidi, lidem pak s nebe uděluje skrze Ducha svatého vzácné dary milosti. Radujme se ze srdce z tohoto nebeského triumfu svého věčného Krále a prosme za milost, abychom i my byli jednou účastní jeho triumfu a jeho kralování.

3. Boží velebnost a jeho triumf se jeví zejména v jeho neskončené moci. Proto opěvuje žalmista zvláště tuto vlastnost Boží, a je přirozeno, že při tom vzpomíná na divy Hospodinovy při vysvobození z Egypta a putování do svaté země a na zázračnou pomoc, kterou Bůh poskytl svému lidu v boji proti nepřátelům. Tutéž moc ukazuje Bůh i nyní proti svým nepřátelům. Dovede je spravedlivě potrestati a pokořiti; ale dovede svou milostí i vzpurné k sobě přivésti. Budeme-li pevně důvěřovati v jeho moc, podá nám svou silnou ruku jak v obtížích našeho vlastního života, tak při našem apoštoláče.

a) *Exsurgat Deus et dissipentur inimici eius, et fugiant qui oderunt eum, a facie eius. Sicut deficit fumus, deficient; sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei. Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in delictis suis.* - Kde jsou všechny ty kdysi tak mocné říše, které vypověděly boj Pomazanému Páně, kde všechna kacířství a rozkoly, které se snažily pokáleti a roztrhati čistý a nesešíváný šat jeho svaté Církve? Jejich vladaři a jejich původcové už dávno leží pohřbeni s rozbitými hlavami a jejich říše nebo jejich díla se rozptýlila jako kouř ve vzduchu nebo se roztavila jako kus vosku pod žárem ohně. Nebojme se tedy ani nynějších nepřátel Krista a Církve jeho. Tato Církev bude stejně pevně státi, až po jejich nepřátelích a různých jejich soustavách už nebude ani památky, leda někde v poznámkách nějaké dějepisné knihy.

b) *Dissipa gentes, quae bella volunt.* - Tak Bůh rozprášil všechny ty, kteří vypověděli válku jemu a jeho náboženství. Ale podobně rozptyluje všechny národy, kteří vedou nespravedlivé války, jenom pro zisk nebo

ze ctizádosti. Nermuťme se proto příliš, vidíme-li, že i nyní se děje tolik nespravedlnosti; Bůh jednou pomstí každou kapku nespravedlivě vylité krve.

c) *Etenim non credentes inhabitare debent apud Dominum Deum.* - Ty, kteří v hříších svých trvají „qui perambulant in delictis“, Bůh přísně trestá, ale teprve, když jim byl bez výsledku nabídl svou milost. A jeho milost je tak mocná, že dovede obrátiti i „non volentes“, zlomiti tvrdou vůli dlouholetých a hlasu Božímu dlouho se vzpírajících hříšníků. Zachovejme si vždy víru v tuto všemohoucnost milosti Boží a neztrácejme mysl, i když se nám po dlouhé námaze nepodaří nějakou duši obrátiti k lepšímu životu.

d) *Deus Israel, ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi suae.* - Rozhodnost a statečnost patří k nejdůležitějším ctnostem pravého apoštola. Prosme Pána Boha, aby něco ze své síly a moci udělil také nám, abychom statečně mohli hájiti jeho zájmy a s rozhodností vésti duše nám svěřené.

e) *Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa.* - Máme věřícím hlásati „radostnou novinu“ zjevení Božího, máme je napomínati i kárati, a nenalézáme mnohdy pravých slov anebo pozorujeme, jak naše slova jsou slabá a málo účinná. V této větě žalmu, v přeneseném smyslu vyložené, poznáváme, kde máme hledati pomoci. Prosme Pána o světlo a sílu a vloží nám do úst příhodná slova a dá jim působivost a požehnání.

f) *Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis!* - V tom právě se hlavně jeví moc Boží, že dílo nejen počíná, nýbrž svou všemohoucí milostí provází a šťastně dokončuje. Bože, který jsi mě svou silnou milostí pozvedl, do svatého kněžství povolal, svým světlem pravou cestu kněžské dokonalosti ukázal a prvním

začátkům mých apoštolských podniků žehnal: *confirma hoc, quod operatus es in me!* Dej mi, abych v povolání věrně vytrval, v dokonalosti kněžské stále rostl a všechno, co jsem k tvé slávě a k spáse duší začal, šťastně dokončil!

4. Vedle všemohoucnosti Boží velebí žalmista také jeho neskončenou dobrotu a jeho veliké milosrdenství. Vzpomíná, jak se ukazoval dobrým otcem vdov a sirotek, těšil zarmoucené, vyvedl lid ze zajetí, provázel jej svým požehnáním, sytil jej na poušti manou, vysvobodil jej od jisté smrti. Všecko toto je obrazem mnohem větších dobrodiní a milostí, které nyní Bůh uděluje v Církvi svým věrným a zejména svým kněžím. A proto my tento velebný hymnus chvály a díky zpíváme a modlíme se ještě větším právem a v plnějším smyslu, než se jej modlili ve Starém Zákoně.

a) *Exsultate in conspectu ejus, patris orphanorum, et iudicis viduarum. Deus qui inhabitare facit unius moris in domo. Qui educit vinctos in fortitudine.* - Máme mezi svými věřícími mnohé sirotky a vdovy, mnoho opuštěných a zarmoucených, mnoho duší, které jsou v otroctví hříchu. A sami cítíme často svou vlastní opuštěnost a vidíme, jak jsme stále ještě v zajetí svých vášní. Ze slov žalmistových poznáváme, kde máme hledati útěchy sami a kam máme vésti duše svěřené. Nezapomínejme pak, že máme jako kněží napodobovati tuto milosrdnou lásku Páně. Buďme i my ochránci vdov a sirotek a všech utiskovaných, těšme zarmoucené, a především je s otcovskou láskou a trpělivostí vysvobozujeme z pout hříchů.

b) *Pluviam voluntariam segregabis, Deus, hereditati tuae: et infirmata est, tu vero perfecisti eam.* - Mnohem větším dobrodiním než mana na poušti je chléb nebeský nejsvětější Svátosti, který nám dobro-

tivý náš Pán denně rozdává. A jak je „hojný déšť“ milostí, kterými nás denně obmýšlí, kolik sladkých útěch skýtá jeho dobrota nám chudšům! A my jsme při tom tak málo vděční, že okamžitě zapomínáme na všechno dobré nám od Boha udělené a jsme hned nespokojeni a mrzuti, jakmile se nám přihodí jenom nějaká malá nepřijemnost.

c) *Prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum.* - Život náš je putováním, které má vésti do království věčného. Jako kněží máme na této pouti získávat i jiné a přivádět je do nebe. Pán Bůh nás vybavil na naši pouť životní milostí křestní, na naši pouť kněžskou milostí ordinací, a sílil nás a pomáhal nám nesčetnými jinými milostmi. Bohužel však nebyla naše pouť dosud vždy šťastná a dokonalá, a to pro naši nedbalost. Jak dlouho zde budeme ještě putovati? To nevíme; prosme Pána Boha, aby aspoň ostatek této pouti byl šťastný a svatý.

d) *Domini, Domini, exitus mortis.* - Bůh je neomezeným a všemohoucím Pánem našeho života a naší smrti. On nám život dal a posud jej zachovával. Snad nás už vysvobodil někdy od smrti časné a ještě častěji od smrti věčné. Doporučme mu s největší důvěrou svůj život, přijměme z jeho otcovské ruky dobu a způsob smrti, který určil ve své moudrosti, a prosme ho vroucně za milost šťastné smrti.

e) *Et justi epulentur, et exsultent in conspectu Dei; et delectentur in laetitia. Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius. Exultate in conspectu eius. Benedictus Dominus die quotidie. Mirabilis Deus in sanctis suis. Benedictus Deus.* - Uvedeme-li si na konci meditace znovu na paměť všechno, o čem jsme uvažovali: o věčném Králi ve svatostánku přebývajícím, o jeho slavném triumfu, o Boží moci, dobrotě a milosrdenství,

nemůžeme své rozjímání skončiti lépe, než těmito slovy žalmu. Opakujeme si je často; nechť je celý náš život výrazem chvalozpěvu: Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius. Exsultate in conspectu eius.

68.

Úpěnlivá prosba ve velké tísní.

A) T e x t ž a l m u.

1. Salvum me fac, Deus, * quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam.

2. Infixus (Immersus) sum in limo profundí (abys- si) * et non est substantia (locus ad standum firmus).

3. Veni (Incidi) in altitudinem maris; * et tempestas (fluctus) demersit me.¹

4. Laboravi clamans (Fatigatus sum clamando) (et) raucae factae sunt fauces meae; * defecerunt (fatigati sunt) oculi mei, dum spero (suspirabam) in Deum meum.²

5. Multiplicati (Plures) sunt super capillos capitis mei, * qui oderunt me gratis (immerito).

6. Confortati (Numerosi) sunt, qui persecuti sunt me inimici mei iniuste; * quae non rapui tunc exsolvebam³ (solvere obligabar).

7. Deus, tu scis insipientiam meam * et delicta mea a te non sunt abscondita.⁴

8. Non erubescant (confundantur) in me, qui expectant (sperant in) te, Domine, * Domine virtutum!

9. Non confundantur super me, * qui quaerunt te, Deus Israel!⁵

10. Quoniam (Etenim) propter te sustinui opprobrium; * (et) operuit confusio faciem meam.

11. Extraneus factus sum fratribus meis, * et peregrinus filiis matris meae.⁶

12. Quoniam (Etenim) zelus domus tuae comedit (pro domo tua consumpsit) me, * et (ideo) opprobria exprobrantium (dicta ab exprobrantibus) tibi ceciderunt super me.⁷

13. Et operui (Si humiliavi) in ieiunio animam meam,⁸ * et factum (iam hoc imputatum) est in opprobrium mihi;

14. et (si) posui (indui) (ut) vestimentum meum cilicium, * et (tunc) factus sum illis in parabolam (ludibrium).⁹

15. Adversum me loquebantur, qui sedebant (otiose) in porta (urbis); * et in me psallebant (cantilenas dicebant), qui bibebant vinum.¹⁰

16. Ego vero orationem meam (dirigam) ad te, Domine, * tempus beneplaciti (tempore accepto), Deus.

17. In (Pro) multitudine misericordiae tuae exaudi me * in veritate salutis tuae (secundum fidelitatem salutarem tuam)!

18. Eripe me de luto, ut non infigar (immergar); * libera me ab iis, qui oderunt me et de profundis aquarum!

19. Non me demergat tempestas (fluctus) aquae, neque absorbeat me profundum; * neque urgeat (claudat) super me puteus (abyssus) os suum.

20. Exaudi me, Domine, quoniam benigna est misericordia tua; * secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me!

21. Et ne avertas faciem tuam a puero (servo) tuo; * quoniam tribulor, (propterea) velociter exaudi me!

22. Intende (Appropinqua) animae meae,¹¹ et libera eam; * propter inimicos meos eripe me!

23. Tu scis improperium (opprobrium) meum et confusionem meam, * et reverentiam (ignominiam) meam.¹²

24. In conspectu tuo sunt omnes, qui tribulant me; * improperium exspectavit (ignominia fregit) cor meum et miseriam (contremisco);¹³

25. et sustinui (exspectavi) (aliquem), qui simul contristaretur (misereretur mei), et non fuit, * et qui consolaretur, et non inveni.

26. Et dederunt in escam meam fel, * et in siti mea potaverunt me aceto.¹⁴

27. „Fiat (propterea) mensa eorum coram ipsis in laqueum (ob venenum); * et [in] retributiones (sacrificia pacifica) (eorum) [et] in scandalum¹⁵ (tendiculum).

28. Obscurentur oculi eorum, ne videant * et dorsum (lumbi) eorum semper incurva¹⁶ (vacillent).

29. Effunde super eos iram (indignationem) tuam; * et furor (fervor) irae tuae comprehendat (assequatur) eos!

30. Fiat habitatio eorum deserta (desolata), * et in tabernaculo eorum non sit, qui inhabitet.

31. Quoniam, quem tu (iam) percussisti, persecuti sunt, * et super dolorem vulnerum meorum (adhuc) addiderunt.

32. Appone iniquitatem (Superadde poenam) super iniquitatem (poenam) eorum;¹⁷ * et non intrent in iustitiam (salutem) tuam.

33. Deleantur de libro viventium; * et cum iustis non scribantur.“

34. Ego (vero) sum pauper et dolens; * salus (protectio) tua, Deus, suscepit me.

35. Laudabo nomen Dei cum cantico, * et magnificabo eum in laude (gratiarum actione).

36. Et placebit (id) Domino super (plus quam) vitellum novellum, * cornua producentem et ungulas¹⁸ (bene cornutum et ungulatum).

37. Videant (id) pauperes, et laetentur; * quaerite Deum, et vivet anima vestra.

38. Quoniam exaudivit pauperem Dominus, * et vinctos (in vincula coniectos) suos non despexit.

39. Laudent illum coeli et terra; * mare et omnia reptilia in eis.

40. Quoniam Deus salvam faciet Sion, * et (iterum) aedificabuntur civitates Iuda.

41. Et (rursus) inhabitabunt ibi, * et hereditate acquirant (possidebunt) eam.

42. Et semen (posteritas) servorum eius possidebit eam, * et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

B) Poznámky.

¹ Velké soužení nebo neštěstí přirovnává se v Písmě svatém často k povodni, a člověk utrpením postižený k tonoucímu. „Intraverunt usque ad animam“, vnikly až do duše, t. j. ohrožují můj život.

² „Oči mi přecházejí, když se s toužebností ohlížím (zdánlivě marně) po svém Bohu.“

³ Tímto příslovečným rčením („mám platiti to, co jsem neuzmul“) chce žalmista naznačiti, že jej nepřátelé obviňují z toho, čím se neprovinil.

⁴ Při tom se však přiznává, že skutečně zhřešil, a tak pošetile jednal.

⁵ Kdyby Bůh dopustil, aby nepřátelé, nespravedlivě jej pronásledující, zvítězili, byli by tím i jiní spravedliví potrestáni a ve své důvěře k Bohu zklamáni. Žalmista tu počíná vypočítávati důvody, proč jej Bůh má vyslyšeti (aby spravedliví nebyli zahanbeni; poněvadž trpěl pokoření pro Hospodina; poněvadž měl velikou horlivost o dům Páně, atd.).

⁶ Svým neštěstím a pokořením stal jsem se takřka cizincem pro své bratry (vyhýbají se mi).

⁷ Žalmista líčí v tomto a následujících verších, jak právě pro své dobré skutky pro Boha vykonané byl tupen, a tím byl urážen i Bůh sám.

⁸ „Když jsem postem pokořoval svou duši“; Vulgata: „když jsem duši zahaloval“ (jako smutečním šatem).

⁹ Byl jsem jim k posměchu (Vulgata: stal jsem se jim příslovečný v úsměších).

¹⁰ U bran městských se shromažďovali lidé k jednání i k besedám. „Psallebant etc.“, popěvovali za doprovodu

strunových nástrojů při pitce (skládali na něho potupné písně).

¹¹ „Pohlédni na můj (těžce ohrožený) život“ (hebr.: „přiblíž se ke mně, pomoz mi“).

¹² Improperium, confusio, reverentia jsou synonyma, a znamenají zahanbení, hanbu.

¹³ Podle latinského: „jenom hanby dostává se srdci mému a potupy“. Podle originálu: „hanba zlomila srdce mé a chvěji se“.

¹⁴ O Davidovi je to řečeno obrazně: „nepřátelé mne trápili ukrutným způsobem“; na Mesiáši se to vyplnilo doslovně.

¹⁵ Zde počínají hrozby přísných trestů proti nepřítelům žalmistovým a Mesiášovým; žalmista vkládá slova do úst anděla s nebe mluvícího nebo Boha samého. Hrozí se jim nejprve, že do jídel jim bude zamíchán jed, nejenom při obyčejném denním stole, nýbrž i při obětech (retributio = smírná oběť, která byla spojena s obětní hostinou). Tím se jim stůl a obětní hostina stanou léčkou nebo „pastí“, poněvadž jed se jim přimíchá tajně, aniž by co tušili. Metafora je vzata asi ze způsobu, jak se v nadídem chytají do léček zvířata.

¹⁶ T. j. učin je slabými a bezmocnými.

¹⁷ Buď: „přidej nepravost k nepravosti jejich“ (t. j. učin je zatvrzelými) anebo lépe: „přidej trest k trestu jejich“ (poněvadž v hebrejštině slovo to znamená nejen hřích, nýbrž také trest za hřích).

¹⁸ Oběť srdce mého se bude Bohu více líbiti, než kdybych mu obětoval dorůstajícího statného býka, který právě dostává rohy a kopyta.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmy.

Žalm připisuje nejen nadpis, nýbrž i samo Písmo svaté Nového Zákona (Skut. ap. 1, 16. 20; list k Řím. 11, 9) Davidovi. Ale je pravděpodobno, že některé verše (zvláště poslední) byly později přidány nebo upraveny pro vyhnance, kteří se vraceli ze zajetí do

Svaté země. S katolické strany je žalm všeobecně považován za nepřímý mesiášský. David měl v něm na mysli pronásledování a útrapy různých období svého života, které jsou však zároveň předobrazem utrpení Kristových; ano někde se to, co žalmista o sobě praví jenom ve smyslu obrazném, vyplnilo doslovně až na Mesiáši (verš 26). Pěvec líčí nejprve svá protivenství obrazem veliké povodně (1-6), potom volá k Bohu, aby jej vysvobodil, protože to trpí pro něho a nikoho jiného nemá, kdo by se jej ujal (7-26). Následující verše (27-33) lze vyložit jako hlas s nebe (anděla nebo Boha samého), hrozící tresty pronásledovatelům Davidovým a Mesiášovým, poněvadž se tím pozdvihují proti Bohu samému. Na konec žalmista (34-42) znovu prosí za ochranu, slibuje, že bude Boha stále chváliti a mu děkovati, a líčí, jak vyslyšení jeho prosby přispěje k slávě Boží. - Poněvadž žalm předpovídá utrpení Páně, modlí se jej Církev vhodně na Zelený čtvrtek. Knězi vedle námětů k rozjímání a kázání o umučení Páně dává řadu poučení a útěchu pro dobu soužení. Při hrozbách trestů Božích může myslet buď na nepřátele Kristovy a Církve jeho, anebo na své vlastní hříchy.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Salvum me fac, Deus, quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam. Exaudi me, Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.

2. p.: Vyprosme si milost, abychom hlouběji vnikli v tajemství utrpení Páně a v tajemství těžkého hříchu.

1. Uvažujme nejprve, co žalm v typickém smyslu obsahuje o utrpení Páně. V děsivě nádherném obraze líčí trpícího Mesiáše jako tonoucího člověka v hlubo-

kém moři. Popisuje, jak se mu nepřátelé posmívají a jej trýzní právě a jenom proto, že byl spravedlivý a že jim činil dobře; jak je vyvržen od svých krajanů a bratrů, až do krajnosti pokořen, žlučí a octem napájen.

a) *Salvum me fac, Deus, quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam. Infixus sum in limo profundum, et non est substantia. Veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me. Laboravi clamans, raucae factae sunt fauces meae: defecerunt oculi mei, dum suspiro in Deum meum.* - Hrozná je býti zachvácen plameny požáru; ale snad ještě hroznější je osud tonoucího v moři, když se naň se všech stran hrnou mocné vlny, když ztrácí půdu pod nohama, když voda utlumí jeho zoufalé volání a on pozbývá smyslů. Takovou povodní, takovým mořem bylo hořké utrpení Pána Ježíše. Ó, jak velkým neštěstím je hřích, jak hrozná je jeho zloba, když Bůh takové moře bolesti na svého Syna posílá, aby učinil zadost za hřích, a když za prvopočátečný hřích a hříchy osobní stihá ubohé lidstvo celé moře útrap a bolesti! A takový hřích jsem spáchal i já, snad ne pouze jedenkrát, ale častěji! Celé moře bolesti a strasti by nestačilo, abych zaň sám ze sebe učinil zadost. Chci aspoň ta utrpení s trpělivostí snášeti, která mi Bůh za hříchy posílá, přijímám zvláště ochotně všechny bolesti své poslední nemoci a své smrti. Ó Kriste Pane, až pro mne přijde poslední hodinka, kdy se mi bude zdáti, že se všech stran dorážejí na mne hrozná vlny, že se půda ztrácí pod mnou, pak mi, pro své svaté utrpení, pomáhej a dodávej síly.

b) *Confortati sunt, qui persecuti sunt me inimici mei iniuste; quae non rapui, tunc exsolvebam. Etenim propter te sustinui opprobrium. Quia zelus domus*

tuae comedit me: opprobria ceciderunt super me. Si operui in ieiunio animam meam, et posui vestimentum meum cilicium: factum est in opprobrium mihi, et factus sum illis in parabolam. Adversus me loquebantur, qui sedebant in porta; et in me psallebant, qui bibebant vinum. - Jaká krutá bolest, jaké trpké pokorenění, když se někdo stane terčem posměšku zevlujícího davu, nebo dokonce předmětem potupných popěvků opilců. Kristus Pán zakusil této bolesti a tohoto pokorenění v plné míře. Jeho bolest nejvíce ztrpčovalo, že všechno to trpěl nejen zcela nevinně, nýbrž že ho tupili a mučili právě proto, že byl tak dobrý. Ježíš Kristus byl nejsvětější a nejspravedlivější, a proto ho odsoudili na smrt. Ježíš Kristus činil jenom dobře, „chodil dobře činně“, a proto ho přibili na kříž. Na této bolesti a potupě Spasitelově musí bráti účast nezřídka právě jeho kněží. Jsou tupeni proto, že zachovávají zákon Boží a prokazují lidu dobrodiní. Ano, někdy může se vzornému knězi dostat podobného příkoří i od vlastních, vlažných a nedokonalých spolubratří. Krčí nad ním rameny a mají proň útrpný úsměv, protože je svědomitý a horlivý. Mějme soustrast s božským Mistrem pro tuto jeho bolest a prosme ho, abychom napodobovali jeho trpělivost, pošle-li na nás podobný kříž.

c) *Extraneus factus sum fratribus meis, et peregrinus filiis matris meae.* - Kristus Pán, jehož apoštolské srdce objímalo celý svět, opustil na začátku své veřejné činnosti útulný domek nazaretský a své drahé. Ale přesto nevymizela z jeho srdce ani láska k příbuzným, ani láska k vlasti. Než, vlastní jeho národ jej opustil a dal jej jako vydědence odsouditi a na kříž přibíti. Lid se pozvedl proti němu, sami apoštolé utekli a jeho svatá Matka mohla se jen zdaleka dívati

na jeho utrpení. Jak se k němu v utrpení zachovali jeho bližší krajané, kteří jej už dříve z Nazareta vyhnali, anebo jeho příbuzní, kteří jej prohlašovali za pomatence, můžeme si myslet. Jaká to krutá bolest pro milující a obětavé Srdce Páně! Pravý kněz podle Srdce Páně musí mít velké apoštolské srdce. Proto opouští rodinný krb, aby se zcela věnoval duším sobě svěřeným, proto podřizuje každou lásku, i lásku k vlasti a národu, všeobecné, nadpřirozené lásce ke Kristu a jeho duším. Za to se mu často dostane neuznání: poněvadž nemůže vyhověti všem přáním příbuzných, bývá viněn z chladnosti a sobectví, poněvadž mu nelze opakovati všech lesklých frází planého vlastenčení, prohlašují jej za zrádce nebo aspoň za nevšímavého k zájmům národa. Někdy zažije i přímého nevděku od příbuzných a přátel. Utěchou mu bude však vždy myšlenka, že se tím stává podobným trpícímu Mistrovi.

d) *Tu scis improprium meum et confusionem meam et ignominiam meam.* - Žalmista jako by nemohl nalézt ani slov, aby vyjádřil velikost a hloubku svého zahanbení a pokoření, které se ještě v daleko větší míře později uskuteční na Mesiáši. Nejsvětější a nejspravedlivější z lidí, největší dobrodinec svého národa a celého lidstva, Vykupitel celého světa, Král nebes i země, Bůh sám je po nespočetných mukách tělesných a duševních odsouzen k nejpotupnější smrti kříže a visí tu nahý na posměch svých nepřátel a celého národa! Lze si představit větší potupy? A já už to považuji za nevím jaké pokoření, když se moje zásluhy neuznávají, ba s nevolí to přijímám, když se mi oprávněně vytknou mé skutečné chyby!

f) *Et exspectavi, qui consolaretur, et non inveni.* - Božský Spasitel chtěl na kříži dobrovolně býti zba-ven veškeré útěchy a připustil, že ani jeho vlastní

matička ho nemohla potěšiti. Přijdou i pro nás okamžiky, kdy nenalezneme u nikoho opory a útěchy, anebo kdy se nám aspoň bude zdát, že si nás nikdo nevšímá. Zajdeme si v takových chvílích před svatostánek: Pán Ježíš, který z lásky k nám chtěl trpět takovou opuštěností, jistě nás potěší.

f) *Et dederunt in escam meam fel; et in siti mea potaverunt me aceto.* - Kristu Pánu podali před ukřižováním víno s hořkou myrhou, kterou sv. Matouš (27³⁴) právem nazývá „žlučí“, a v jeho nepopsatelné žízni na kříži mu nabízeli houbu namočenou v octě. To chtěl Pán Ježíš trpět za naše hříchy nestřídmosti. Vyznejme se zahánbením hříchy a litujme jich pokorně, jestliže jsme se snad někdy také tímto způsobem prohřešili. A hleďme nyní všecko napravit. Zákon církevního postu je za naší doby vskutku velmi mírný; zachovávejme přesně aspoň tento předepsaný půst, dokud můžeme. Buďme velmi střídmi v jídle a pití; to nám prospěje na duši i na těle a bude vzdělávat věřící. Jsme-li odkázáni na cizí stůl, nereptejme, není-li tu všecko v pořádku a nám po chuti, ale přinesme tuto malou oběť z lásky ke Kristu, žlučí a octem napájenému.

2. Žalm nejenom líčí utrpení Davidovo a v něm typicky utrpení Mesiášovo, nýbrž je zároveň tklivou modlitbou žalmistovou a Kristovou za ochranu a vysvobození. Žalmista udává ve své modlitbě také hlavní důvody, proč jej Bůh má vyslyšet, a spolu dosti jasně naznačuje, že byl vyslyšen a že zvítězil nad svými nepřáteli s pomocí Boží. Plnou měrou se toto vítězství uskutečnilo na Kristu Pánu; všechny tresty, jimiž zde Bůh nebo anděl hrozí Davidovým protivníkům, zastihly a stíhají hrozným způsobem nepřítele Kristovy.

a) *Ego vero orationem meam dirigo ad te, Domine: tempus beneplaciti, Deus. Eripe me de luto, ut non infigar. Non me demergat tempestas aquae, neque absorbeat me profundum. Quoniam exaudivit pauperes Dominus, et vinctos suos non despexit.* - Tak slyší Bůh modlitbu spravedlivého: ne hned, nýbrž až v době příhodné, „tempore beneplaciti“, ne v tom smyslu, že by spravedlivý nic nemusil trpěti, nýbrž, že jeho utrpení vede k vítězství a oslavě. Spojujeme své modlitby s modlitbou Kristovou a budeme i my vyslyšeni.

b) *In multitudine misericordiae tuae exaudi me. Exaudi me, Domine, quoniam benigna est misericordia tua. Quoniam tribulor, velociter exaudi me. Propter inimicos meos eripe me. Tu scis improperium meum et confusionem meam. Et sustinui, qui simul contristaretur et non fuit.* - To jsou důvody, které žalmista Pánu Bohu předkládá, proč ho má vyslyšeti: protože milosrdná láska Boží je tak veliká; protože je v takové tísní; aby snad nepřátelé se nechlubili, že nad ním a nad Bohem zvítězili; protože Bůh dokonale vidí jeho bídu a pokoření; protože nemá jiného, který by se nad ním slitoval. Všecky tyto důvody platí ještě u větší míře o Mesiáši a proto byla jeho modlitba vyslyšena. Ale platí také o nás, a proto i my můžeme s důvěrou očekávatí vyslyšení svých modliteb.

c) *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et retributiones eorum in scandalum.* - Triumf Mesiášův se jeví nejvíce pokořením a potrestáním těch, kteří se mu protíví a jej nenávidí. Žijí snad v hojnosti a mohou skvěle a bohatě hodovati, ale nepřináší jim to ani požehnání ani štěstí; naopak hody jejich stávají se jim příležitostí ke hříchu a jsou jim ke zkáze duše i těla.

d) *Obscurentur oculi eorum, ne videant; et dorsum*

eorum semper incurva. - Pyšně se vynáší protivníci Krista Pána a jeho učení svou vědou a drze svrhují každé jeho poslušnosti a autority. Ale ve skutečnosti jsou nevědomi v nejzákladnějších pravdách životních, zaslepeni ve svých hříších, otroci vášní a ohledů lidských. Modleme se, aby Bůh osvětlil ty, kteří se nalézají v takových temnotách, a vysvobodil je z tohoto nejhanebnějšího všech otroctví.

e) Fiat habitatio eorum deserta; et in tabernaculis eorum non sit, qui inhabitet. - Nepřátelé Krista a jeho zákona mobilisují proti němu všechny síly a prostředky. Ale jedno jim naprosto chybí, požehnání Boží. Právě přestupováním Kristova mravního zákona a odbojem proti němu vymírají jejich rodiny a celé rody. Už proto se nemusíme báti, že by mohli zvítěziti proti Kristu Pánu.

f) Non intrent in iustitiam tuam. Deleantur de libro viventium; et cum iustis non scribantur. - Jaký hrozný osud: Po krátkém životě zdánlivého štěstí, ba často plném zklamání a hořkosti, otevírá se jim brána věčného zavržení. Modleme se, aby co možná nejvíce z těchto nešťastníků se obrátilo a byl umenšen počet těch, kteří jdou věčné zkáze vstříc.

3. Slova žalmisty, líčícího v typickém smyslu utrpení Kristovo, lze obrátiti v přeneseném smyslu na stav hříšného kněze. Hřích kněžský mívá v zápětí právě ty tresty, jimiž žalm hrozí nepřátelům Davidovým a Mesiášovým. Uvažujme tedy i v tomto smyslu o příslušných verších žalmu, abychom vzbudili soustrast s takovými nešťastnými kněžími a sami se vyvarovali hříchu.

a) Quoniam intraverunt aquae ad animam meam. Infixus sum in limo profundí; et non est substantia. Veni in altitudinem maris; et tempestas demersit me.

Laboravi clamans, raucae factae sunt fauces meae; defecerunt oculi mei. - Není-liž to děsivý obraz kněze v těžkém hříchu habituelně žijícího? Prudké a mocné vlny vášní jej obklopují a otravují jeho nitro, každému návalu pokušení podléhá, v kalu a bahně je tak zabořen, že mu nelze vyběřiti, marně hledá pevné půdy pod sebou. Volá snad ještě sice o pomoc, ale nadarmo, protože nemá dosti dobré vůle, aby se zvedl. Pomodleme se vroucně za tyto ubožáky a umiňme si, že se vyvarujeme všeho, co by nás mohlo zavést na podobnou cestu.

b) Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum; et retributiones eorum in scandalum. - Pozemských rozkoší a radostí ovšem špatný kněz užije a na venek snad jeho život se zdá šťastnější, než život kněze hodného. Ale jak draze zaplatí tyto pomíjející radosti, a jak trpké je ovoce rozkoší, které jsou příležitostí nebo předmětem hříchů, pohoršením věřícím, jistou cestou ke zkáze. Jak děsná myšlenka: právě stůl eucharistický stává se mu úkladem, protože se každou celebrací zaplétá do nových hříchů; a samy milosti (retributiones) jsou mu ke zkáze, poněvadž jich zneužívá.

c) Obscurentur oculi eorum, ne videant. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum. Dorsum eorum semper incurva. - To, co platí o každém těžkém hříchu, jeví se zvláště v hříchu kněžském: Hřích zaslepuje, jeden hřích má v zápětí jiné, dlouholetý stav vede k tuposti a zatvrzelosti, hříchem stává se člověk otrokem svých vášní a zlého světa. Jenom mimořádná milost Boží může vysvoboditi z takového stavu. Prosme za tuto milost pro své nešťastné spolubratry.

d) Fiat habitatio eorum deserta, et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. - Už v příbytku nešťastného kněze lze vycítiti ovzduší těžké viny. Není tam

tepla rodinného života, jehož se kněz sám dobrovolně vzdal, není tam také oné slunné nadpřirozené lásky a radosti, jíž by měl dýchat i dům a celé okolí knězovo. Ó Pane Ježíši, sešli světlo a teplo své milosti na všechny příbytky kněžské, aby se staly svatyněmi čisté radosti a lásky!

e) *Non intrent in iustitiam tuam. Deleantur de libro viventium; et cum iustis non scribantur.* - Lze si myslet i hroznější úděl: Ten, který byl vyvolen, aby druhým hlásal spásu, sám této spásy nedojde; ten, který měl moc druhým dávati nadpřirozený život a vésti je k životu věčnému, sám bude vymazán z knihy tohoto života! Můj Bože, obětuji Ti všechna utrpení a pokoreni svého pozemského života a přijímám je ochotně z tvé ruky; dej jenom mně a všem mým spolubratřím milost, abychom vešli do života věčného.

f) *Deus, tu scis insipientiam meam; et delicta mea a te non sunt abscondita.* - Můj Bože, v nejhlubší pokore vyznávám, že jsem i já mnoho zhřešil a že i nyní můj život je plný chyb a nevěrností. Ty sám nejlépe znáš všechny mé viny a chyby; ale Ty také víš, že příčinou jich byla moje nevědomost a pošetilost. Právě proto doufám, že mi ve své milosrdné lásce všechno odpouštíš. Pane, dej mi světlo a sílu, abych už nikdy nejednal tak pošetile!

4. Odvráťme se od tohoto smutného obrazu kněze na scestí se dostavšího a přemýšlejme raději, jak bychom se nejjistěji vyvarovali takového osudu. Nejlépe se zajistíme proti pádu, když se vynasnažíme, abychom se nejenom vyvarovali toho, co už je zřejmý hřích, nýbrž stali se kněžími dokonalými a horlivými. Některé věty žalmu, v přeneseném smyslu vykládané, vyznačují nám prostředky této dokonalosti apoštolského kněze. Pravý apoštolský kněz musí se odloučiti od

světa, musí horliti pro čest domu Božího, býti mužem sebezáporu a modlitby, mužem velké obětavosti, milovníkem apoštolské chudoby. Pak nejenom nezahyne, nýbrž obdrží pro sebe i duše sobě svěřené vysoký stupeň milosti a slávy.

a) *Extraneus factus sum /ratribus meis, et peregrinus filiis matris meae.* - Kněz nemůže býti poustevníkem, ano, musí ve světě žiti a se světem obcovati. Od světského kněze také nežádá božský Mistr, aby opustil své pokrevence. A přece i pro něho platí tato slova Pisma svatého. Jeho láska k rodičům, příbuzným, přátelům, musí býti zcela podřízena apoštolské lásce ke Kristu a duším, a kde toho sláva Boží a pastýřský úřad žádá, musí se někdy svým drahým státi cizincem.

b) *Zelus domus tuae comedit me.* - Jako horečka stravuje nemocného, jako milující matka nemyslí skoro na nic jiného než na své dítě, jako umělec nebo učenec jsou zcela zaujati uměleckým ideálem nebo vědeckým problémem: tak musí apoštolského kněze stravovati horlivost o dům Boží. Dům Boží je nejprve chrám Páně, ale je jím i každá nesmrtelná duše, péči kněze svěřená. Jak se starám o čistotu a výzdobu chrámu? Je horlivost o spásu duší vůdčí myšlenkou všeho mého jednání a snažení?

c) *Operui in ieiunio animam meam. Posui vestimentum meum cilicium.* - Při velikém množství svých hříchů měli bychom vlastně po celý život konati trvalé pokání. Přijímejme ochotně aspoň ta zevnější pokání, která jsou spojena s našimi námahami ve škole, zpovědníci, při kázáních, ve spolcích a v kanceláři. Horlivý kněz se tím nespokojuje a bere na sebe někdy ještě i dobrovolná mrtvení. Víť, že kněz má činiti pokání nejenom za sebe, nýbrž i za duše sobě svěřené, a že

právě mrtvení je nejznamenitějším prostředkem apoštolského působení.

d) *Ego vero orationem meam ad te dirigo, Domine; tempus beneplaciti, Deus.* - Věřící, zvláště jsou-li tělesnými pracemi zaměstnáni, nemají pravidelně mnoho času k delší modlitbě; odporoučívají se proto modlitbám svých kněží. Kněz musí býti mužem stálé modlitby a pro něho je vlastně celý den „dobou příhodnou“ k modlitbě. Už povinné kněžské hodinky zaberou značnou část dne. Ale musíme i ostatní dobu učiniti dobou modlitby častějšími stručnými povzdechy a nadpřirozeným úmyslem.

e) *Laudabo nomen Dei cum cantico; et magnificabo eum in laude. Et placebit Deo super vitulum novellum, cornua producentem et ungulas.* - Nejkrásnější modlitbou je pokorná ochota, podrobiti se ve všem a naprosto nejsvětější vůli Boží. Tato oběť je Pánu Bohu milejší než jakákoliv oběť zevnější. Zkoumejme se, zdali jsme už dosti pokročili v tomto duchu obětavosti, anebo zdali ještě hledáme v něčem jenom sebe a svou vlastní vůli.

f) *Ego sum pauper et dolens; salus tua, Deus, suscepit me. Videant pauperes et laetentur.* - Tak častá a důtklivá je v Písmě svatém chvála chudoby, že bychom si ji měli zamilovati, i kdyby stav dokonalého kněžství nevyžadoval apoštolské chudoby a nezištnosti. První její stupeň záleží v tom, abychom aspoň netoužili po bohatství a nehromadili peněz. Máme aspoň tento nejnižší stupeň chudoby apoštolské?

g) *Quoniam Deus salvam faciet Sion; et aedificentur civitates Juda. Et inhabitabunt ibi, et hereditate acquirent eam. Et semen servorum eius possidebit eam; et qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.* - Cesta těchto kněžských ctností, o nichž jsme uvažovali,

zdá se býti těžká a tvrdá. Ale tam na nebi jsou už připraveny krásné příbytky pro věrného kněze a pro ty, které svou horlivostí do nebe přivede. Budiž nám pohled na tyto nebeské stánky posilou na strmé cestě kněžské dokonalosti a horlivého apoštolátu.

69.

**Prosba za rychlou pomoc proti nepřítelům
a pokušením.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Deus in adiutorium meum intende (propera); * Domine, ad adiuvandum me festina!

2. Confundantur et revereantur (ignominia afficiantur), * qui quaerunt (ut de medio auferant) animam meam!

3. Avertantur (Recedant) retrorsum et erubescant (humilientur), * qui volunt mihi mala!

4. Avertantur statim erubescences (humiliati), * qui dicunt mihi (deridendo): „Euge, Euge!“

5. Exsultent et laetentur in te omnes, qui quaerunt te; * et dicant semper: „Magnificetur Dominus“, (ii), qui diligunt salutare tuum.

6. Ego vero egenus et pauper sum; * Deus adiuva me!

7. Adiutor meus et liberator meus es tu; * Domine, ne moreris!

B) P o z n á m k a.

Tento žalm je až na některé maličkosti úplně shodný s verši 18-24 žalmu třicátého devátého. Církev se jej proto modlí, podobně jako žalm třicátý devátý, když nám připomíná utrpení Páně, nebo vzpomíná na duše v očistci. Žalmista v něm prosí, aby ho Hospodin brzo vyslyšel a nepřátele jeho zahanbil (1-4) a touto rychlou pomocí potěšil všechny spravedlivé (5-7). K výkladu žalmu viz poznámku osmou k žalmu třicátému devátému. K rozjímání lze použiti myšlenek uvedených v posledním díle (bodu) rozjímání na zmíněný žalm.

70.

Zbožný povzdech starce a díkyvzdání za přijatá dobrodlní.

A) T e x t ž a l m u.

1. In te, Domine speravi, non confundar in aeternum! * In iustitia tua libera me et eripe me.¹

2. Inclina ad me aurem tuam, * et salva me!

3. Esto mihi in Deum protectorem, et in locum munitionum, * ut salvum me (ibi) facias!

4. Quoniam firmamentum meum (sustentaculum) * et refugium meum es tu.

5. Deus meus, eripe me de manu peccatoris, * et de manu contra legem agentis et iniqui:

6. Quoniam tu es patientia (confidentia) mea, Domine;² * Domine, spes mea a iuventute mea.

7. In te confirmatus (Tibi innixus) sum ex (inde ab) utero; * de (inde a) ventre matris meae tu es protector meus.

8. In te cantatio mea (dirigitur) semper; * tamquam prodigium (signum) factus sum multis;³ et (nam) tu adiutor (mihi) fortis.

9. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, * tota die magnitudinem tuam.

10. Ne proicias (abicias) me in tempore senectutis; * cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me!

11. Quia (Iam enim) dixerunt inimici mei mihi, * et qui custodiebant animam meam⁴ (insidiabantur animae meae), (iam) consilium fecerunt in unum,

12. dicentes: „Deus dereliquit eum, persequimini et comprehendite eum: * quia non est qui (eum) eripiat.“

13. Deus, ne elongeris (abeas) a me; * Deus meus, in auxilium meum respice!

14. Confundantur et deficiant detrahentes (insidias parantes) animae meae; * operiantur confusione et pudore (ignominia), qui quaerunt mala mihi.

15. Ego autem semper sperabo; * et adiciam super omnem (continuabo semper) laudem tuam.⁵

16. Os meum annuntiabit iustitiam tuam, * tota die salutare tuum,

17. quoniam non cognovi litteraturam.⁶ Introibo in potentias (Proferam potenter gesta) Domini;⁷ * Domine, memorabor (memoriae tradam) iustitiae tuae (iustitiam tui) solius.⁸

18. Deus, docuisti me a iuventute mea,⁹ * (quare) usque nunc pronuntiabo (praedico) mirabilia tua.

19. Et usque in senectam et senium (canitiem), * Deus, ne derelinquas me,

20. donec annuntiem brachium tuum (fortitudinem tuam) * generationi omni, quae ventura est,

21. potentiam tuam et iustitiam tuam, Deus usque in altissima¹⁰ (coelum alta). Quae fecisti (sunt) magnalia: * Deus, quis similis tibi?

22. Quantas ostendisti (misisti) mihi tribulationes multas magnas: et conversus (sed iterum) vivificasti me; * et de abyssis terrae iterum reduxisti me.¹¹

23. Multiplicasti (Multifariam ostendisti) magnificentiam tuam; * et conversus (iterum) consolatus es me.

24. Nam (Quare) et ego confitebor (gratias agam) tibi in vasis psalmi¹² (sonu lyrae) veritatem tuam (clementiae tuae); * Deus, psallam tibi in cithara, Sanctus Israel.

25. Exsultabunt labia mea, cum cantavero tibi, * et anima (quoque) mea, quam redemisti.

26. Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam; * cum confusi et reveriti (pudefacti) fuerint, qui quaerunt mala mihi.

B) Poznámky.

¹ Vytrhni mne z neštěstí a vysvoboď od nepřátel.

² Podle Vulgaty: „ty jsi trpělivost má,“ t. j. přednětmem mého trpělivého čekání a zároveň původcem mé trpělivosti (hebr.: „ty jsi naděje má“).

³ „Mnohým jsem se stal výstražným znamením“ svým utrpením, jež Izraelité považovali za trest hříchu (podle jiných: pro zvláštní ochranu Boží stal jsem se jako zázračným znamením).

⁴ „Kteří pozorují život můj,“ t. j. čekají už na mou smrt (nebo: kteří činí úklady životu mému).

⁵ „Budu přidávati chválu k chvále (stále novými zpěvy tě budu oslavovati).“

⁶ „Litteratura“ zde asi značí učené spisování nebo vědecké učení dějepisné. Pěvec prohlašuje, že nemoha o velikých dílech Božích učeně psáti, chce je velebiti svými zpěvy. (Podle některých „non cognovi litteraturam“ = neznám počtu, nemohu vypočísti všech tvých děl a dobrodiní).

⁷ Doslovně: „přijdu (opěvaje je) s mocnými tvými skutky.“

⁸ „Budu hlásati (na paměť uváděti), že ty jsi jediný spravedlivý.“

⁹ Od mládí učils mě chvály tobě pěti.

¹⁰ Moc a spravedlnost tvou až do nebe sahající.

¹¹ „Dal jsi mi zřítí mnoho velikých utrpení a vytrhl jsi mne z útroby země, když už jsem stál na kraji hrobu.“

¹² Vasa psalmi = instrumenta lyrae, strunové nástroje hudební.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Původ a dobu složení žalmu nelze přesně určit; někteří jej připisují Davidovi, jiní Jeremiášovi. Vyjadřuje city trpícího starce a je důvěrným jeho povzdechem k Pánu. Žalmista prosí Boha, který jej posud vždy chránil, za další ochranu (1-9), zvláště nyní ve stáří, kdy ho mnozí trápí (10-17), a modlí se,

aby mu Bůh popřál ještě dále hlásati dobrodiní jeho přítomným i budoucím (18-26). Církev vkládá žalm v ústa trpícího Spasitele a modlí se jej na Zelený čtvrtek; nám všem je povzdechem, ale též důvěryplnou modlitbou při pohledu na starosti světa a našeho života, zvláště ve stáří.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Ne proicias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. Donec annuntiem brachium tuum generationi omni, quae ventura est.

2. p.: Děkujeme Pánu Bohu za všechna dobrodiní, jež nám v životě poskytl, a prosíme ho, aby nás až do posledního stáří provázel svou ochranou.

1. Když jsme pokročili věkem, zalétají naše myšlenky stále více a více do minulosti, a poznáváme jasněji, kolik vzácných dobrodiní nám Pán Bůh v životě udělil. Ale i mladší z nás mají za sebou řadu let plných vzácných darů a milostí Božích. Uvažujme, navazující na slova žalmu, aspoň o některých z nich. Pán Bůh nás provázel svou prozřetelností; uchránil nás od mnohých hříchů, a hříchy, jimiž jsme se provinili, milosrdně nám odpustil. Navštívil nás sice také mnohou trampotou, ale jenom, aby nás zkoušel; a dal nám při tom sílu, abychom vše mohli trpělivě snášeti. Jeho prozřetelnost se jeví tím podivuhodnější, když uvážíme, jak se o nás staral už od nejútlejšího dětství. Velikou milostí bylo, že jsme už od mládí poznali jeho svatou víru a jeho svatý zákon. Mnohého snad zachránil i z nebezpečí života. Všem nám dával jistě pocítiti ze své útěchy a všem jistě zcela nezaslouženě dal celou řadu nadpřirozených osvícení a pomáhajících milostí.

a) *In te, Deum, speravi, non confundar in aeternum. Esto mihi in Deum protectorem et in locum munitum, ut salvum me facias; quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu.* - Uvážíme-li, kolik je na světě nebezpečí, kolik se tu každý den, ano skoro každou hodinu přihází neštěstí, kolik lidí, i z těch, kteří nám byli snad velmi blízcí, při neštěstích zahynulo, nemusíme-liž z celého srdce děkovati Pánu Bohu, že nás zachoval bez úrazu a škody? Ano, můj Pane, Ty jsi byl ochráncem mým, opevněným místem, záštitou mou a úkrytem mým, Ty jsi mne ochránil. Budiž Ti za to věčná chvála a ustavičný dík!

b) *Deus meus, eripe me de manu peccatoris et de manu contra legem agentis et iniqui.* - Vyznává-li se nám někdo z hříchů svého života, kdo už od prvního mládí byl oddán neřesti, protože vyrostl v nemravném ovzduší a dostal se do rukou zkažených druhů, bývá srdce naše naplněno hlubokým zármutkem nad takovým ztraceným mládím. Ale musí býti naplněno také hlubokou vděčností. Ó můj Bože, jak se ti odměním za to, žeš mne ochránil od takového hříšného okolí a tak mnohých svodů? A já jsem přes všecku tuto ochranu a nesčetné tvé milosti přece hřešil; Ty jsi mi však v milosrdné lásce vždycky odpustil. Lituji znovu všech svých hříchů; děkuji Ti za milost odpuštění; dej mi sílu, abych Tě aspoň nyní neurážel!

c) *Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et magnas: et conversus vivificasti me. Quoniam tu es patientia mea, Domine.* - Nechybělo ovšem v minulých letech také utrpení a křížů, různé obtíže spojené s pracemi a starostmi denního života, choroby, úzkosti, zklamání, ztráta milých osob, u některého snad i vážnější nemoc, úraz nebo jiné větší neštěstí. Ale všemi těmito strastmi Pán Bůh „conversus est ad nos, ut

vivificaret nos“. Jak zvláštní a veliké je toto tajemství utrpení, a jaká vzácná milost je kříž! Je to navštívení Boží, jímž nás vede k většímu stupni nadpřirozené lásky a k dokonalejšímu vnitřnímu životu. Ovšem jenom tehdá, když vše snášíme s trpělivostí. Ale „Deus est patientia nostra“: On je původem a bude odměnou naší trpělivosti.

d) *Domine, spes mea a iuventute mea. In te confirmatus sum ex utero; de ventre matris meae tu es protector meus.* - Můžeme si na paměť uvést ovšem jen dobrodiní a milosti od té doby, když jsme přišli k užívání rozumu a dary Boží mohli poznávat. Vedle toho je celá řada dobrodiní, o kterých nevíme, protože nám je Bůh dal, aniž bychom to byli tehdá postřehli. Bůh na nás myslel už dávno před tím, než jsme sami počali rozumu užívat a naň myslet. Kdo se stará o malé nemluvně a kdo na ně myslí mimo matku? Ale Bůh na nás myslel už tehdá, ano už před naším zrozením, a pečoval o nás zrovna tak, jako bychom byli my sami na světě. A my bychom se báli, že nyní na nás zapomene?

e) *Deus, docuisti me a iuventute mea.* - Milostí Boží poznali jsme svatou víru a svatý zákon Kristův už od nejútlejších let. Jak veliké je to dobrodiní, poznáváme zejména, když někdy nahlédneme do nitra těch, kteří vyrostli v úplně bezvěreckém okolí, bez jakéhokoliv styku s náboženstvím. Ó blahoslavená budiž naše matka, která nás už v prvním dětství učila dělati svatý kříž a modlit se k Bohu; požehnaný kněz, který do srdce našeho vséval semeno svaté víry! Bůh sám nechť je jim za to odměnou! My se chceme Pánu Bohu odměnit za tuto milost tím, že se budeme se své strany snažiti, aby žádné dítě nezůstalo bez náboženské výuky.

f) *De abyssis terrae iterum reduxisti me.* - Některý z nás byl snad v očividném nebezpečí života. Jak mocnou pohnutkou vděčnosti k Pánu Bohu je mu jistě vzpomínka na tento okamžik. Ale možná, že už všichni jsme někdy v životě vyvázli z nějakého takového nebezpečí, aniž bychom to byli tušili. Snad už chyběl jenom malý krůček a byli bychom se zřítili do propasti anebo se těžce zranili, snad jsme se jenom zvláštní prozřetelností Boží vyhnuli místu, kde by byl býval na nás padl nějaký těžký předmět, snad už jsme měli v sobě zárodek zákeřné nemoci, jejíž propuknutí Bůh zamezil. Vidíme-li, kolik už z druhů našeho mládí přišlo neštěstím o život nebo zemřelo nakažlivými a jinými nemocemi, nemůžeme Pánu Bohu za jeho lásku k nám dosti vynaděkovati. Ukažme vděčnost hlavně tím, že celý náš život bude náležitě Pánu Bohu.

g) *Multiplicasti magnificentiam tuam; et conversus consolatus es me.* - Uvažovali jsme dosud spíše o zevnějších milostech Božích. Ale jak nepřehledná je řada vnitřních osvícení a jiných pomáhajících milostí, jimiž nás Bůh obdařil! Vpravdě „multiplicavit magnificentiam suam in nobis“; zdá se, jako by právě na nás chtěl ukázat moc své dobroty a svého milosrdenství. Bohužel, že tak mnohá z těchto milostí neměla užitku naší vinou. Pán Bůh nám dal také jistě už mnoho útěch při modlitbách a dobrých skutcích a byl by jich dal mnohem více ještě, kdybychom se bývali horlivěji modlili a více dobrých skutků činili. Chceme v budoucnosti dobře použít každé milosti.

2. Na toto dobrodiní celého minulého života vzpomíná zbožný žalmista, když mu nastalo stáří. Stěžuje si na strasti staroby, ale přijímá je odevzdaně z ruky Boží a chce právě v stáří Boha ještě více velebiti a jemu věrněji sloužiti. Jeho stesky a tužby se hodí

zvlášť pro kněze-starce. Ale i mladší kněží mohou přemýšlet, jak mají jednou své stáří Bohu obětovati, dopřeje-li jim Pán dlouhého věku. Už sám úbytek sil a různé choroby činí stáří trpkým. K tomu přistupuje někdy jiný velmi citelný kříž: Mnohým je stařec nepohodlným, čekají na jeho smrt, nebo se mu pro chorobu anebo pro nějakou tělesnou vadu a zvláštnost vyhýbají. Tím více musí hledati útěchy u Boha; právě ve stáří může modlitbou a utrpením Pána Boha velmi oslaviti, i když jinak tělesné a duševní síly vypovídají. Může se stát poželháním přítomné i budoucí generaci kněžské.

a) *Ne proicias me in tempore senectutis; cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* - Ponenáhle ubývání sil a různé bolesti tělesné jsou pro každého křížem; tím více pro kněze-starce, který vidí, kolik práce je všude třeba a sám by rád ještě pracoval. Přijmeme tento kříž ochotně z ruky Boží i jako trest za to, že jsme svých sil nevěnovali zcela službě Boží, dokud nám jich Pán Bůh poprával.

b) *Quia dixerunt inimici mei mihi; et qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum dicentes: Deus dereliquit eum.* - Jaká trpká bolest pro rodiče, kteří pro své děti všechno obětovali, aby jim zajistili klidný život a blahobyť, když ve stáří vidí, že děti už čekají na jejich smrt, aby je nemusily živiti nebo mohly po nich ještě něco děditi. I mnohý kněz zakusí ve stáří podobné bolesti, když pozoruje, že už je spolubratřím nepohodlný, že už by byli rádi, aby udělal jiným místo. Snášejme tento kříž za svůj nevděk vůči Pánu Bohu; sami pak si nikdy nepočinejme tak nepěkně a podle vůči sestárným spolubratřím.

c) *Tamquam prodigium factus sum multis; et tu adiutor fortis.* - Není řídkým případem, že některý

člověk právě ve stáří se stane pro nějakou odpornou nemoc, nepříjemnou tělesnou či duševní vlastnost anebo i jen pro nějakou zvláštnost jakýmsi výstražným znamením, jemuž se všichni vyhýbají, a bývá proto zcela opuštěn. I na mnohého kněze-starce dopustí Bůh takové utrpení. Přijměme i tento kříž odevzdaně z ruky Boží; snažme se, abychom se stali znamením pro druhé v jiném smyslu: svou minulostí hlasateli Božího milosrdenství, svým přítomným příkladným životem povzbuzením k dobrému.

d) *In te cantatio mea semper. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam; tota die magnitudinem tuam. Ego autem semper sperabo; et adiciam super omnem laudem tuam. Os meum annuntiabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum. Ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam. Exsultabunt labia mea cum cantavero tibi. Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam.* - Obtíže stáří jsou veliké a právě stařec poznává jasně pomíjejicnost světa; musí se přivinouti právě proto úžeji k Bohu. Nemůže už proň mnoho pracovati; tím více se musí modliti. Ano, právě ve stáří je třeba „adicere super omnem laudem Dei“, častěji a horlivěji se modliti; právě ve stáří se má skutečně celý den státi jednou velikou chválou Boží a ustavičnou meditací; zejména ve stáří má kněz oslavovati Boha „in vasis psalmi“: modlitba breviáře, recitování žalmů má býti jeho útěchou, dokud se může officium modliti.

e) *Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini: Domine, inemorabor iustitiae tuae solius.* - Pro kněze méně nadaného, který těžce studuje a s námahou připravuje kázání, je útěchou, že může přece pro spásu duší neméně vykonati než nějaký veliký učenec nebo slavný kazatel, zejména svým

příkladem a modlitbou. To je také útěchou pro každého ve stáří, když síly duševní i tělesné mizí. Ano, můj Pane, nemohu už ani psát ani kázat, ani snad jinak přímo apoštolovati. Ale chci aspoň příkladem svého života a modlitbou hlásati tvé velké skutky a tvou spravedlnost.

f) Deus, ne derelinquas me, donec annuntiem brachium tuum generationi omni, quae ventura est; potentiam tuam et iustitiam tuam, Deus, usque in altissima, quae fecisti magnalia: Deus, quis similis tibi? - Můj Pane, sečetl-lis už mé dny, odevzdávám se zcela do tvé vůle. Ale jestliže se Ti tak líbí, ponechej mne ještě zde, abych příkladem a modlitbou vzdělával přítomnou generaci kněžskou a aby pro budoucí generace má památka byla povzbuzením. A kdyby skrze mne i jenom jedna duše poznala, že není většího nad Tebe, a Tobě se zcela odevzdala, nebyla by léta stáří mého prožita nadarmo.

71.

Modlitba a proroctví o velkém mesiánském království míru.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Deus, iudicium tuum** (potestatem tuam) **regi da * et iustitiam** (ius regnandi) **tuam filio regis** (ut heredi):¹

2. **iudicare** (ut iudicet) **populum tuum in iustitia *** **et pauperes tuos in (recto) iudicio.**

3. Suscipiant (Ferant) montes pacem populo * et colles iustitiam.²

4. Iudicabit (rex) pauperes populi, et salvos faciet filios (salutem procurabit filiis) pauperum * et humiliabit (conteret) calumniatorem.

5. Et permanebit (regnando) cum sole et ante lunam³ (quamdiu sol et luna exsistent) * in generatione et generationem.

6. Descendet sicut pluvia in vellus (pratum tonsum) * et sicut stillicidia stillantia (stillae irrorantes) super terram.⁴

7. Orietur (Floreat) in diebus eius iustitia et abundantia pacis, * donec auferatur (deficiat) luna.⁵

8. Et dominabitur a mari usque ad mare * et a flumine (Euphrate)⁶ usque ad terminos orbis terrarum.

9. Coram illo procident Aethiopus * et inimici eius terram (pulverem) lingent.

10. Reges Tharsis et insulae (maris Mediterranei) munera offerent, * reges Arabum et Saba dona adducent.⁷

11. Et adorabunt eum omnes reges terrae, * omnes gentes servient ei.

12. Quia liberabit pauperem a potente * et pauperem (miserum), cui non erat adiutor.

13. Parcet pauperi et inopi * et animas pauperum salvas faciet.

14. Ex usuris (oppressione) et iniquitate redimet

animas eorum, * et honorabile nomen eorum (erit) coram illo⁸ (illi).

15. Et (propterea) vivet; et dabitur ei de auro Arabiae, et adorabunt de (orabunt pro) ipso⁹ semper * tota die benedicent ei.

16. Et erit firmamentum (copiosa messis) in terra; (etiam) in summis montium; superextolletur super Libanum (strepet ut Libanus) fructus eius (terrae),¹⁰ * et florebunt de (in) civitate sicut foenum terrae.

17. Sit nomen eius benedictum in saecula * ante solem (quamdiu sol erit) permanet nomen eius.

18. Et benedicentur in ipso omnes tribus terrae, * omnes gentes magnificabunt eum.

19. Benedictus Dominus, Deus Israel, * qui facit mirabilia solus:

20. Et benedictum nomen maiestatis eius in aeternum; * et replebitur maiestate (gloria) eius omnis terra. Fiat, fiat!

B) P o z n á m k y.

¹ Slova mají formu prosby, ale, pokud se vztahují na Krista Pána, vyjadřují, že má skutečně vládu a soudcovskou moc (iustitiam et iudicium).

² „Hory nechť přinášejí mír a spravedlnost lidu,“ t. j. země budiž sídlem míru a spravedlnosti Boží.

³ „Bude kralovati se sluncem a před tváří měsíce“, t. j. stále.

⁴ Jako kdysi sestoupila rosa na rouno Gedeonovo, tak sestoupí věčný Král svou milostí na zemi (v latinském

obrazně „rouno“: posečená louka nebo země vůbec) jako blahodárny déšť a osvěžující krupěj.

⁵ „Dokud nezhasne měsíc“, t. j. na věky.

⁶ „Řeka“, bez dalšího určení, značí Eufrat.

⁷ Aethiopes, Tharsis (Tartassus ve Španělech označuje kolonie fenické), Arabes, Saba, t. j. všichni národové z jihu, západu, východu. „Insulae“, bez dalšího určení, jsou ostrovy Středozemního moře. „Budou lízati prach země,“ t. j. až k zemi hluboko se skláněti, nebo: líbati nohy krále.

⁸ Jméno poddaných (milosti ospravedlněných) bude ctěno od Krále, sám Král si jich bude vážiti.

⁹ „Budou se modliti za něho“ (o Šalomounovi), nebo k němu (o Kristu Pánu).

¹⁰ „Bude hojná úroda (v latinském: „firmanentum“ = to, co člověka drží, sílí, tedy chléb, obilí) v zemi, dokonce i na vysokých horách, a plody zemské budou šuměti jako Liban“ (t. j. jako cedrové jeho lesy; v lat.: „budou převyšovati sám Liban“).

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm (podle nadpisu buď pro Šalomouna nebo od něho samého složený) je po všeobecném soudu mesiánským, aspoň nepřímým (v Šalomounovi), a opěvuje, dílem ve formě proroctví, dílem ve formě prosby, mocné a slavné panování věčného Krále míru. Recituje se právě proto na čelné svátky Páně a na svátek nejsv. Trojice. Žalmista prosí nejprve, aby Bůh dal moc a vládu spravedlivému králi (1-2), líčí potom jeho říši jako věčné království míru (3-7) a jako království všeobecné a všechny lidi obejmající (8-11) a popisuje štěstí jeho poddaných (12-16). Na konec znovu vyprošuje jeho království věčného trvání a rozšíření po celé zemi (17-18). Poslední dva verše (19-20) nepatří vlastně k tomuto žalmu, nýbrž jsou zakončením celé druhé knihy žalmů.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus iudicium tuum Regi da, et iustitiam tuam filio Regis. Suscipiant montes pacem populo. Dominabitur a mari usque ad mare.

2. p.: Modleme se, abychom lépe poznali spravedlnost, mírumilovnost, moc věčného Krále Krista a velikost jeho království.

1. Kristu Pánu dána jest plnost veškeré moci: zákonodárné, učitelské, soudní a trestající. Část této moci svěřil své Církvi, která ji vykonává jeho jménem. Kristus Pán je jediný, který vykonává svou moc, soudí a tresce úplně a naprosto spravedlivě. Ale jeho touhou je, aby nemusil souditi a trestati, chce všude šířiti mír a působiti dobro, je to Král mírumilovný a nanejvýš laskavý. Všem ukazuje svou lásku a všem chce zjednávati mír, ale zvláště ochraňuje chudé a sklání se ve své dobrotě k opuštěným. Takový Král zaslouží zajisté naši nejhlubší úcty a celé naší lásky.

a) *Deus, iudicium tuum Regi da, et iustitiam tuam Filio Regis. Et dominabitur a mari usque ad mare.* - Kristu Pánu dána jest veškerá moc na nebi i na zemi. Uznejme znovu pokorně tuto moc a pokloňme se jí. Od Krista Pána má svou moc Církev svatá. Musíme-li tedy už každé jiné autority zákonitě poslouchati, poněvadž její vláda vychází z moci Boží, jak teprve musíme se ochotně podrobovati Církvi svaté, která přímo a zcela zvláštním způsobem pravomoc svou odvozuje od Krista Pána. Uvažujme, že Kristus Pán má také nejvyšší moc soudní a že snad už brzy se budeme musiti objeviti před jeho soudnou stolicí. Žijme tak, abychom se nemusili báti jeho soudu.

b) *Iudicare populum tuum in iustitia et pauperes tuos in iudicio. Suscipiant colles iustitiam. Orietur in diebus eius iustitia.* - Zármutek jímá naši duši, když

vidíme, jak málo je vlastně spravedlnosti na světě. Ale my víme, že nejspravedlivější náš Soudce nebeský jednou všechno podle nejpřísnější spravedlnosti rozsoudí. Plný triumf jeho spravedlnosti přijde ovšem teprve na onom světě; ale viděli jsme už často na vlastní oči a ještě uvidíme, že Pán náš dovede jednotlivce i národy někdy trestati už zde na zemi. Budiž nám to útěchou, když se nám zdá, že zloba a nespravedlnost triumfují.

c) *Suscipiant montes pacem populo. Descendet sicut pluvia in vellus, et sicut stillicidia stillantia super terram. Orietur in diebus eius abundantia pacis.* - Kristus Pán je Králem míru a nesmírné dobroty. V jeho království všechno hlásá mír a lásku: samy hory a pahrbky jsou ozvěnou tohoto nebeského míru a této podivuhodné lásky. Jako blahodárný déšť oživuje, osvěžuje, povznáší, oblažuje Kristus Pán všechno svou milostí. A přece je na světě tak málo pokoje a lásky! Není ovšem možné, aby nyní, po dědičném hříchu, země byla rájem, kde by nebylo svárů a nedokonalostí. Ale jisto je, že kdyby se všichni řídili zásadami Kristovými a měli srdce otevřená jeho milosti, mohla by se země státi velikým královstvím pokoje a lásky. Vynasnažme se, aby aspoň v okolí, na něž máme působiti, pronikly tyto Kristovy zásady a zavládl tam mír Boží.

d) *Iudicare pauperes tuos in iudicio. Iudicabit pauperes populi, et salvos faciet filios pauperum. Quia liberabit pauperem a potente, et pauperem, cui non erat adiutor. Parcet pauperi et inopi; et animas pauperum salvas faciet.* - Všecky náš věčný Král a Soudce spravedlivě soudí a všem projevuje svou lásku. Ale zejména zjednává spravedlnost chudým a ujímá se opuštěných. Budiž nám to útěchou, jsme-li sami v tísně

nivých poměrech a cítíme-li se opuštění. A čím více se odloučíme od pozemských statků a čím nezištněji budeme Kristu Pánu sloužiti, tím hodnější se staneme jeho lásky.

e) *Dabitur ei de auro Arabiae, et adorabunt eum semper; tota ide benedicient ei.* - Náš věčný Král žádá od nás zlato: ne povrchní a roztržité modlitby, nýbrž vroucí a sebrané; ne polovičaté, spíše pro vlastní zálibu a pro pochvalu lidskou podnikané práce, ale skutky s nejčistším úmyslem konané. Především žádá od nás celé naše srdce; to nesmí nikomu jinému náležeti. Chce, abychom nejenom velmi často k němu v myšlenkách a touhách zalétali, ale přeje si, aby byl středem celého našeho myšlení a snažení a aby tak celý náš život byl ustavičnou modlitbou.

2. Žalm předvádí nám nejenom našeho mocného, mírumilovného Krále, nýbrž je zároveň velkolepým proroctvím o jeho království zde na zemi, Církvi svaté. Nádhernými slovy líčí žalmista zejména katolicitu nebo všeobecnost Církve, její věčné trvání a neobyčejně hojné duchovní požehnání, jehož se národům i jednotlivcům dostane jejími posvěcujícími prostředky.

a) *Dominabitur a mari usque ad mare. Coram illo procident Aethiopes et inimici eius terram lingent. Reges Tharsis et insulae munera offerent; reges Arabum et Saba dona adducent. Et benedicentur in ipso omnes tribus terrae, omnes gentes magnificabunt eum.* - Jednou z nejúchvatnějších věštb Starého Zákona je prorocké vidění budoucího mesiánského království, této mohutné, všeckv národy a země objímající říše. V naší katolické Církvi, a jedině v ní, uskutečnilo se toto vidění. Je vskutku rozšířena po celé zemi, má své údy skoro ve všech národech, všude na světě přinášeji

její kněží obětní dary, sami nepřátelé musí uznati její velikost a všeobecnost. Děkujeme z celého srdce Pánu Bohu, že smíme býti sluhy této Církve a že máme v katolictě Církve tak jasné znamení její pravosti. Snažme se, aby se Církev šířila stále více. Modleme se za katolické misie, podporujme je podle možnosti, poučujme o nich věřící.

b) *Et permanebit cum sole et ante lunam, in generationem. Sit nomen eius benedictum in saecula.* - Každou naši pozemskou radost ztrpčuje myšlenka, že nebude trvati dlouho anebo aspoň ne navždy, a naši útěchu při nějakém i velmi slibném a požehnaném podniku kalí obava, že snad dílo to jednou zanikne. O Církvi Kristově nemusíme a nesmíme míti takové obavy. Spasitel sám přislíbil, že bude trvati věčně. To je jistě mocnou pohnutkou pro nás, abychom s tím větší horlivostí pracovali na jejím rozkvětu. Ale přislíbení toto dáno jest pouze Církvi celé; v jednotlivých zemích a u jednotlivých národů může víra katolická vymizeti. A obyčejnou příčinou takového hrozného neštěstí bývá nedbalost a špatný život kněží. Ó Pane Ježíši, nedej, abych snad já svou nedbalostí a svým špatným příkladem byl příčinou, že by u nás Církev Boží utrpěla škodu!

c) *Descendet sicut pluvia in vellus, et sicut stillicidia stillantia super terram. Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextolletur super Libanum fructus eius; et florebunt de civitate sicut fenum terrae.* - Můžeme obrátiti slova ta na vzácné milosti, které Církev Kristova ustavičně rozdává, a na požehnání, které působí svými posvěcujícími prostředky. Vskutku, jako jemný, blahodárný déšť zavlažuje milost, svatými svátostmi a nejsvětější Obětí působená, duše lidské. Taková je hojnost těchto mi-

lostí a požehnání, že se dá srovnati s přebohatou úrodou, vrchy Libanonu přesahující. Zvláště vidíme toto ovoce milostného působení Církve při některých příležitostech, na př. při poutích a zpovědních konkursech, kdy na sta věřících se očisťuje a sílí svatými svátostmi, nebo při velikých eucharistických průvodech, kdy tisíce holdují svátostnému Králi. Ale mělo a mohlo by býti toto požehnání vidno každodenně. A vskutku jsou v Církvi farnosti a místa, kde denně množství věřících přistupuje k svatému přijímání, z nichž každoročně vychází nějaké kněžské nebo řeholní povolání. Nemohlo by i mé působišť náležeti k takovým místům, kdybych miloval více Krista Pána?

3. Nám kněží propůjčil Kristus Pán něco ze své pravomoci. Je to veliká milost, ale také veliká zodpovědnost. Musíme v užívání této moci napodobovati přísnou spravedlnost, ale též velikou mírnost a dobrotivost božského Mistra. Musíme po jeho příkladu věnovati zvláštní péči chudým a ujímati se opuštěných. Jednou z našich hlavních úloh je těšiti zarmoucené.

a) *Deus iudicium tuum regi da et iustitiam tuam filio regis, ut iudicet populum tuum in iustitia.* - Jak dobrý je náš Spasitel, že nás chtěl učiniti účastnými své královské moci! Ale žádá od nás, abychom po jeho příkladu užívali moci té naprosto spravedlivě. Nezapomínejme nikdy, že jsme zástupci Nejspravedlivějšího! Zachovávejme při různých stranických rozbrojích a osobních půtkách našich svěřenců vždy úplnou nestrannost. Buďme zvláště při vykonávání soudní moci v svátosti pokání při vši dobrotě zcela rozhodni a nedejme se nikdy řídití ohledy lidskými!

b) *Judicabit pauperes populi et salvos faciet filios pauperum. Quia liberavit pauperem a potente. Par-*

cet pauperi et inopi, et animas pauperum salvas faciet.

- Chudí měli by býti duchovnímu správci nejmilejším dílem jeho stáde. Právě jim měl by se zvláštní ochotou věnovati své služby, jejich nuzné příbytky rád navštěvovati, jim v jejich nouzi podle možnosti hmotně vypomáhati, proti případným přehmatům boháčů jich hájiti. Ve škole měl by si právě opuštěných a z nuzných rodin pocházejících dětí více všímati. To všechno je samozřejmé pro kněze podle Srdce Páně. A přece jsou ještě kněží, kteří sice jsou plni ochoty vůči zámožným farníkům, ano dovedou v jejich rodinách i celé hodiny vysedati, ale chudáků si sotva všimnou, nebo dokonce i církevní úkony pro ně konají neradi, jenom snad proto, že jim tito nemohou za ně zaplatiti!

c) Descendet sicut pluvia in vellus, et sicut stillicidia stillantia super terram. - V úzkostech a utrpeních hledají mnohdy i jinak vlaštní věřící útěchu u kněze. Jeho slovo mělo by vždy býti blahodárným deštěm a osvěžující krůpějí pro stísněná srdce. Ovšem taková pravá slova útěchy nalezne jenom kněz, v jehož srdci je mocná, všeobecná, nadpřirozená láska apoštolská; a té se zase musí učit od božského Srdce Páně. A čím více kněz je sám zkoušen různým utrpením, tím lépe dovede potěšiti druhé. Snášejme tedy i z tohoto důvodu trpělivě různá soužení.

**Zdánlivé štěstí nešlechtníků a pravé štěstí
spravedlivých.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Quam bonus (erga) Israel (est) Deus * his, qui recto sunt corde!¹

2. Mei autem pene moti sunt (vacillaverunt) pedes, * pene effusi sunt (titubaverunt) gressus mei.²

3. Quia zelavi super iniquos (invidebam iniquis) * pacem peccatorum videns.

4. Quia non est respectus morti eorum (sunt tribulationes eis) * et firmamentum in plaga (pingue abdomen) eorum.³

5. In labore (aerumnis) hominum non sunt * et cum (aliis) hominibus non flagellabuntur.⁴

6. Ideo tenuit (vicit) eos superbia, * operti (vestiti) sunt iniquitate et impietate sua.⁵

7. Prodiit (Proeminet) quasi ex adipe iniquitas eorum; * transierunt (egressi sunt) (inde) [in] affectum (affectus) cordis.⁶

8. Cogitaverunt et locuti sunt nequitiam, * iniquitatem in excelso (superbe) locuti sunt.

9. Posuerunt (Elevant) (usque) in caelum os suum, * et lingua eorum transivit [in] terra⁷ (perstringit terram).

10. Ideo convertetur (se convertit) populus meus

(ad eos) hic,⁸ * et (acsi) dies pleni inveniētur (invenirentur) in eis.

11. Et dixerunt: „Quomodo scit (hoc) Deus? * Et si est scientia (cognitio) (de eis) in excelso?

12. Ecce, ipsi peccatores, et (tamen) abundantes in saeculo; * obtinuerunt divitias.“

13. Et dixi: Ergo sine causa iustificavi (in vanum iustum servavi) cor meum;⁹ * et lavi (lavare potui) inter innocentes manus meas;

14. et fui flagellatus tota die (tribulationibus afflictus assidue) * et castigatio mea (veniebat) in matutinis (omni mane)?

15. Si dicebam (dicerem): Narrabo (de hisce rebus) sic;¹⁰ * ecce (tunc) nationem (generationem) filiorum tuorum reprobavi (traderem).

16. Existimabam (Percogitabam), ut cognoscerem hoc (problema); * labor (arduum) est (hoc) ante (pro) me,

17. donec intrem in sanctuarium (mysteria) Dei, * et intelligam in novissimis (comprehendam ultimum finem) eorum.¹¹

18. Verumtamen propter dolos (in lubrico fundamento) posuisti eis (eos); * deiecisti (collabifecisti) eos, dum allevarentur¹² (in ruinas).

19. Quomodo facti sunt in desolationem (desolati), subito defecerunt; * perierunt propter iniquitatem suam.

20. Velut somnium surgentium (post surrectio-

nem), **Domine, * in civitate tua imaginem** (memoriam) ipsorum ad nihilum rediges.¹³

21. Quia inflammatum (Quando exacerbatum) **est cor meum,**¹⁴ **et renes mei commutati sunt** (internum meum discruciatum est): *** et (tunc) ego ad nihilum redactus sum** (stupidus eram), **et nescivi** (nihil sciivi);

22. ut iumentum factus sum apud te. * Et (tamen) ego semper tecum;

23. tenuisti manum dexteram meam; et in voluntate tua (consilio tuo) **deduxisti me, * et cum gloria** (honore) **suscepisti me.**

24. Quid enim mihi est in caelo? * et a (praeter) te quid volui (placet mihi) **super terram?**

25. Defecit caro mea et cor meum: * Deus (robur) cordis mei, et pars mea Deus in aeternum.

26. Quia ecce, qui elongant se a te, peribunt, * perdidisti omnes, qui fornicantur abs te.¹⁵

27. Mihi autem adhaerere Deo bonum est, * ponere in Domino Deo spem meam,

28. ut annuntiem omnes praedicationes tuas (omnia beneficia tua) *** in portis filiae Sion.**

B) P o z n á m k y.

¹ Žalmista uvádí nejprve základní myšlenku žalmu, a už předem dává odpověď na všechny pochybnosti a pokušení, při pohledu na zdánlivé štěstí hříšníků mysli jeho a jiných spravedlivých se vtírající; na to pak jednotlivě vypočítává tyto pochybnosti a odpovídá na ně podrobněji.

² Popisuje nyní své pokušení: „nohy skoro pode mnou klesaly, kroky mé vrávoraly“ t. j. málem bych byl pokušení podlehl a sešel s pravé cesty, když se mi v mysl vkradla závist nad štěstím druhých.

³ Podle Vulgaty: „nemyslí (hříšníci) na svou smrt (nebo: není ani pomyšlení na jejich brzkou smrt), a jejich utrpení nemá trvání (je jenom přechodné)“. Podle originálu: „nemají strasti a tučné je jejich břicho.“

⁴ Podle Vulgaty: „nepracuji“ (jako jiní lidé); hebr.: „nemají trampot“. Býti bičován = navštíven utrpením.

⁵ Pýcha se tu zobrazuje jako nákrčník nebo pouto hříšníky svírající, jejich zloba jako šat, jímž jsou oděni.

⁶ Jejich zloba jaksi vyčnívá z jejich tuku, a z ní vycházejí zlé žádosti srdce. Tuk je buď obrazem hlouposti nebo zatvrzelosti.

⁷ „Ústa svá povznášejí až do nebe (pyšně mluvíce i proti samému Bohu, ba sebe nad Boha stavějíce) a jejich (pomlouvačný) jazyk pobíhá celou zemí (všecko na světě tupí).“

⁸ V tomto a dvou následujících verších líčí žalmista pochybnosti a pokušení, jež při pohledu na zdánlivé štěstí zlých má on i celý „lid jeho“ (jeho krajané).

⁹ Mluví zase o svých pochybnostech: „Tedy jsem nadarmo zachovával spravedlnost, tolik utrpení denně snášel atd.“

¹⁰ Počíná nyní odpovídati na uvedené pochybnosti. Nejprve záporně: Takovým pochybnostem nesmím povolit, to by bylo zradou nad spravedlivými; dále, je to problém velmi těžký, a je to vlastně tajemství Boží. Potom kladně (od verše 18) tím, že ukazuje, jak hříšníci vlastně nemají pravého štěstí, kdežto spravedliví i při svých utrpeních jsou klidní a šťastní.

¹¹ „Přemýšlel jsem, abych rozluštil tento problém, ale bylo to příliš těžké pro mě (a nemohl jsem to poznati), až jsem vnikl (osvícením Božím) v tato tajemství Boží a poznal poslední konce zlých.“

¹² Podle Vulgaty: „Vskutku, pro jejich lstivé jednání sám jsi jim nastrojil léčky, a svrhl jsi je právě, když byli (od druhých) vyvyšováni.“ Podle hebr.: „Vskutku, na sypkém základě jsi je (jejich štěstí) vystavěl, a dal jim se rozpadnouti ve zříceniny.“

¹³ Jako člověk ze spánku se probudivší nepřikládá ceny

svým snům a pohrdá jimi jako klamnými přeludy, tak Bůh učiní, že památka (imago) hříšníků v jeho městě (v očích spravedlivých) se rozplyne v nic.

¹⁴ Pěvec vyjadřuje lítost, že už dříve si neuvědomil, jak krátké je štěstí nespravedlivých: „Když tedy bylo roztrpčeno mé srdce atd., tu jsem byl pošetilý a nevědomý a jako němé zvíře. Vždyť ty přece jsi stále se mnou a ruka tvá mně drží atd. Co jiného mám na zemi a na nebi než tebe? a proto nyje tělo mé i srdce mé po tobě atd.“

¹⁵ Odpad od Boha nebo odboj proti němu se často v Písmě svatém nazývají smilstvím (fornicatio).

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm, podle nadpisu složený od Asafa ze známé rodiny pěvců, uvádí v první části (1-14) námitku a pokušení mysli spravedlivých častěji se vtírající, proč že se hříšníkům na zemi často dobře daří, kdežto ctnostní trpí; v druhém pak díle (14-28) odpovídá na námitku, poukazuje na konečnou prozřetelnost Boží a končí výrazem důvěry a lásky k Bohu. Žalm se modlíme na Zelený čtvrtek, připomínajíc si utrpení Nej-spravedlivějšího. Slova jeho jsou nám útěchou zvláště v dobách sklíčenosti a pokušení proti prozřetelnosti Boží.

D) Rozjímání.

1. p.: Quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns. Quia ecce, qui elongant se a te, peribunt. Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.

2. p.: Bože, dej mi poznati, jak vratké je štěstí nešlechtných, a že jedině spravedlivý nalezne v Tobě pravý pokoj!

1. I my za dnešních dnů často vidíme, jak se, aspoň zdánlivě, hříšníkům lépe daří než spravedlivým, a ne-

přátelům Krista lépe než věrným jeho následovníkům a věřícím. Což divu, že nejenom obyčejným věřícím přichází někdy pokušení proti prozřetelnosti a moudrosti Boží, nýbrž že i v srdce kněžské se může vplížit taková pochybnost. Tím více, když vidí, jak si nešlechtní ještě na svém zdánlivém štěstí zakládají a pyšně se nad druhé vynášejí. Někdy se může u kněze dostavit taková pochybnost a jakási tajná závist i při pohledu na spolubratry, kteří, třeba méně hodni a horliví, zdánlivě mají více štěstí a úspěchů a jsou více vyznamenáváni než kněží vzorní.

a) *Zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns. Quia non est respectus morti eorum, et firmamentum in plaga eorum. In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur.* - Tak se vskutku zdá, jako by právě hříšníci a nevěřící byli zcela šťastni; zdá se, že požívají plného klidu, že neznají útrap a tvrdých námah; i nemocemi nejsou navštěvováni a těší se dlouhému životu. A tak se někdy stává, že i kněží lehkomyslně žijící a pracím se vyhýbající si dovedou nějakými okázalými zevnějšími skutky získati více přízně než kněz svědomitý, ale skromný.

b) *Ideo tenuit eos superbia. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Iniquitatem in excelso locuti sunt. Posuerunt in caelum os suum; et lingua eorum transiit in terra.* - Toto zdánlivé štěstí nešlechtníků je tím nápadnější a pro nás tím trapnější, pozorujeme-li, jak pyšně mluví a jak se svým jazykem o čest druhých otírají. Tak veliká je pýcha mnohých z nich, že nejenom pozdvihují svůj hlas proti Bohu, nýbrž sami sebe staví na místo Boží. A také to bývají právě nesvědomití kněží, kteří se nejvíce chvástají a nad druhé povyšují a všechno na světě kritisují.

c) *Ideo convertet se populus meus hic: ac si dies*

pleni invenirentur in eis. Et dixerunt: Quomodo scit hoc Deus, et si est cognitio de hoc in excelso? Ecce ipsi peccatores, et tamen abundantes in saeculo obtinuerunt divitias. - Není-li to, jako bychom tu slyšeli náš lid, když vidí, jak se zlým a pyšným na zemi dobře daří a jak nespravedlnost zdánlivě triumfuje? „Což to Bůh nevidí, což se o to nestará? Je vůbec prozřetelnost Boží?“

d) Mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei. Quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns. Quia inflammatum est cor meum et renes mei commutati sunt. Et dixi: Ergo sine causa iustificavi cor meum, et lavi inter innocentes manus meas; et fui flagellatus tota die, et castigatio mea in matutinis? - Hůře jest, když se obětí takových pochybností a pokušení stane sám kněz, který má lid vésti a poučovati, když se srdce jeho roztrpčí a nitro bouří a vtírají se trapné otázky: Tedy jsem nadarmo zachovával spravedlnost a nevinnost, nadarmo jsem snášel utrpení v takové míře, že útrapy a starosti počínaly často už časným ránem a vyplňovaly celé dny? Je to jedna z nejtěžších zkoušek a pokušení, zvláště když předmětem závidí jsou vlastní spolubratři.

2. Žalmista tu zachycuje s jemnou psychologii kus každodenního života, nejenom své doby, nýbrž všech časů vůbec. Vskutku podobné pochybnosti a podobná pokušení se dostavovala v každé době a budou se vyskytovat i v budoucnosti. Ale žalm naznačuje též, že takové myšlenky spravedlivým se vtírající nejsou ještě samy v sobě hříšné. Jsou však pokušením, kterému musí každý odporovati; zvláště kněz, který by jinak dal pohoršení věřícím. Musí si nejprve říci, že toto zdánlivé štěstí nešlechetných je tajemstvím Boží prozřetelnosti, jehož náš ubohý rozum nikdy zcela nepo-

chopí. I kdybychom tedy nenašli žádného důvodu k vysvětlení tohoto zjevu, musili bychom se pokorně podrobiti moci a moudrosti Boží.

a) *Si dicerem: Narrabo sic; ecce tunc nationem filiorum tuorum tradidi.* - Povoliti těmto pokušením a reptati proti prozřetelnosti Boží bylo by u nás, vůdců křesťanského lidu, mnohem větším hříchem než u obyčejných věřících; bylo by to vskutku zradou na nich a pohoršením pro ně. To je jistě mocný důvod, abychom se ihned opřeli každému takovému pokušení.

b) *Existimabam ut cognoscerem hoc; labor ost ante me. Quia inflammatum est cor meum et renes mei commutati sunt, et ego ad nihilum redactus sum et nescivi. Donec intrem in sanctuarium Dei et intelligam in novissimis eorum.* - Už v přirozeném řádě a světě stojíme před celou řadou tajemství. Kdo pochopil kdy plně složení hmoty, způsob spojení duše s tělem, podstatu života a mnohé jiné věci? Můžeme se tedy diviti, že v nadpřirozeném zjevení jsou pravdy, které nám zůstanou temnou rouškou zahaleny, dokud putujeme na zemi? Také problém zdánlivého štěstí hříšníků rozřešíme dokonale teprve, až vstoupíme do svatyně nebes. Můžeme si naň ovšem odpovědět částečně i zde na světě, ale potřebujeme k tomu osvětlení Božího. Modleme se tedy za toto osvětlení; a v tom, co rozumu našemu zůstane nedostupným, pokořme se moudrosti Boží.

c) *Ut iumentum factus sum apud te.* - A nebudeme se diviti nad svou nedostatečností, když uvážíme, jak slabé a nepatrné je naše poznání. Ano, srovnáme-li svůj ubohý lidský rozum s nekonečným věděním a nepochopitelnou moudrostí Boží, není-li tu vskutku vhodné srovnání s němým zvířátkem? Můj Bože, uznávám svou nevědomost a pošetilost, chci se před tváří

tvou považovati za nerozumné zvířátko a podvolují se zcela tvé nekonečné moudrosti a laskavé prozřetelnosti.

3. Zdánlivé štěstí nespravedlivých zůstane tedy vždy tajemstvím, jehož zde na zemi nikdy úplně nepochopíme. Ale ve světle víry můžeme přece už nyní poznati, jak vratké a falešné je toto štěstí, a žalm nám udává toho některé příčiny. Jejich štěstí nemá stálosti a často se zvrtné právě tehdy, když to nejméně očekávali. Nemají nikdy pravého klidu srdce. Po smrti vymizí brzo jejich památka, anebo se vzpomíná na ně jenom s trpkostí. A jestliže v svých hříších umřeli, jsou na věky zavrženi.

a) *Verumtamen in lubrico fundamento posuisti eos; deiecisti eos, dum alleverentur.* - Dějiny nás poučují, jak vratký je základ, na němž stojí štěstí a sláva tak mnohých velikánů tohoto světa. Stačí často nějaká malá zevnější okolnost, a všechno se zřítí, klesnou hluboko a upadnou v zapomnutí či do hanby; a to někdy právě tehdy, když se domnívali, že jsou na vrcholu své moci. A podobně vidíme i v dějinách Církve, jak často kněží, kteří si okázalými zevnějšími, ale bez pravého nadpřirozeného ducha konanými skutky a chvástavými slovy dovedli zjednatí vliv a přízeň u lidu i u představených, najednou se objeví v pravém světle a se zahanbením se musí uchýliti do ústraní.

b) *Quomodo facti sunt in desolationem!* - Ale ani tehdá, když ještě žijí v blahobytu a požívají cti, nejsou doopravdy šťastni. Vskutku, co pomůže člověku všechno bohatství, všechna sláva, co všechny rozkoše světa, nemá-li při tom vnitřního klidu srdce a pravé útěchy Boží?

c) *Velut somnium surgentium, Domine, in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.* - Co je

vratšího a více pomíjejícího než prchavý sen? Kdo by si na tom zakládal, že byl ve snách boháčem nebo králem? Tak vymizí brzo a v nic se rozpadne památka nešlechtníků a nehodných kněží po jejich smrti, třebaž že zde na zemi žili ve zdánlivém štěstí. A kéž by jenom vymizela! Kéž by vzpomínka na ně nebyla trpká a památka jejich zlořečená!

d) *Perierunt propter iniquitatem suam. Quia, ecce qui elongant se a te, peribunt; perdidisti omnes qui fornicantur abs te.* - Ponížení, duševní neklid, trpká vzpomínka jsou pro hříšníky jenom časnými tresty. Nepovstanou-li ze svých hříchů, čekají na ně tresty věčné. I když se před smrtí s Bohem smíří, budou museti snášeti trpké tresty posmrtné v očistci. Hněvá-li se počestný muž právem na svou nevěrnou manželku a žádá-li její potrestání, můžeme se diviti, že spravedlivý Bůh odpuzuje od sebe duši, která se mu hříchem stala nevěrnou a milkovala se s tvory? A budeme ještě záviděti hříšníkům jejich zdánlivého štěstí, když tak jasně vidíme, kam takový život vede?

4. Štěstí nešlechtných jest tedy jenom zdánlivé; člověk spravedlivý naopak při všem svém utrpení a zdánlivém neštěstí je ve skutečnosti šťastný. Pán Bůh jej provází svou zvláštní prozřetelností; je už zde na zemi ve cti u hodných lidí a u Boha samého; požívá důvěrného obcování s Bohem, které je předtuchou věčné blaženosti. A proto se musí i v době zkoušek a pokušení zcela odevzdati Bohu, v přesvědčení, že Bůh je nekonečně dobrý k těm, kteří mu věrně slouží.

a) *Tenuisti manum dexteram meam, et in voluntate tua deduxisti me.* - Vskutku, jak podivuhodně mě dosud řídila a vedla ruka Páně! Kolik nezasloužených dobrodiní udělil mi už Pán Bůh v mém životě! Je možná, že bych byl tak nevďečným a na všecko to

hned zapomněl, jakmile se mi zdá, že se druhým daří lépe než mně?

b) *Cum gloria suscepisti me.* - Je pravda, často se mi za mé námahy a mou dobrou vůli nedostalo žádné odměny, a zvláště lidé špatní odplatili mnohdy dobrodiní jim prokázaná jenom zlým; snad jsem zneužíván i samými představenými. Ale zůstanu-li věrným Bohu a budu-li horlivě usilovati o spásu duší, budou si mne vážit duše spravedlivé; a Bůh sám ctí duši věrnou a sobě oddanou. A to je jediná čest a chvála, která má opravdovou cenu.

c) *Quid enim mihi est in caelo? et a te quid volui super terram? Defecit caro mea et cor meum: Deus cordis mei et pars mea.* - Žádný tvor nedovede vyplniti srdce lidského, a srdce naše nenalezne klidu, dokud nespočine v Bohu, svém Pánu a Tvůrci. Zde na zemi není ovšem ještě možné úplné blažené spojení s Pánem Bohem. Ale věrným plněním nejsvětější vůle Boží ve všech i nejmenších věcech, horlivou a sebranou modlitbou můžeme dosáhnouti už zde velmi úzkého a důvěrného spojení s Bohem. To je pramenem čisté, nadpřirozené radosti, která daleko převyšuje všechny rozkoše tohoto světa a o níž nemají ani ponětí lidé nevěřící, hříšní nebo marnostem světským oddaní. Jak je to tedy možné, že světu závidíme jeho radost a zdánlivé štěstí, když nám Pán Bůh sám nabízí blaženost daleko větší a cennější?

d) *Deus cordis mei et pars mea in aeternum.* - Můj Pane, rád chci snášeti všechna utrpení, pokoření a zneuznání, jenom když mi za to dáš, abych směl jednou v krásném nebi, třebas i na posledním místě, přebývat u Tebe, Boha srdce mého a údělu mého na věky!

e) *Mihi autem adhaerere Deo bonum est; ponere in Domino Deo spem meam, ut annuntiem omnes praedi-*

cationes tuas in portis filiae Sion. - A tak chci se s dětinnou odevzdaností přituliti k Pánu Bohu a stále úžeji se s ním spojovati věrným zachováváním jeho svaté vůle, častou vzpomínkou na jeho přítomnost, vroucí modlitbou a zbožným přijímáním. V něho chci pevně doufati, i když přijdou bouře, strasti a pokušení. Jeho dobrodiní, jeho svatou vůli, jeho milosrdnou lásku chci horlivě hlásati.

f) Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde! - Nemohl žalmista jadrněji shrnouti obsah celého žalmu a nemohl dáti krásnější a pádnější odpovědi na problém zdánlivého štěstí nešlechtníků, než tímto začátečním veršem. Veliká a nepochopitelná je добрota Boží vůči lidem; i když je utrpením navštěvuje, činí to jenom k jejich dobru. Jedno však od nich žádá: čisté a spravedlivé srdce.

73.

Vroucí prosba k mocnému Bohu za pomoc proti pustošitelům svatyně.

A) T e x t ž a l m u.

1. Ut quid, Deus, repulisti (nos) in finem (perpetuum) * iratus (inflammatus) est furor tuus super (contra) oves pascuae tuae?¹

2. Memor esto congregationis tuae,² * quam possedisti (in possessionem accepisti) ab initio.

3. Redemisti virgam hereditatis tuae³ (eam in

hereditatem tuam) * **mons** (montis) **Sion**, in quo habitasti (habitare voluisti) [in eo].

4. **Leva manus tuas in superbias eorum**⁴ (inimicorum) **in finem** (perpetuum): * **quanta malignatus est** (devastavit) **inimicus in sancto** (sanctuario)!

5. **Posuerunt (ibi) signa sua, (ut) signa.** * **Et non cognoverunt** (cognoscitur) (sanctuarium) **sicut in** (inde ab) **exitu super** (usque ad) (eius) **summum**:

7. **Quasi in silva lignorum** (arborum) **securibus exciderunt ianuas eius in idipsum** (simul); * **in** (cum) **securi et ascia deiecerunt eam.**

8. **Incenderunt igni sanctuarium tuum;** * **in terra** (deiectum) **polluerunt** (profanaverunt) **tabernaculum nominis tui.**⁵

9. **Dixerunt in corde suo:** „**Cognatio eorum simul** (Opprimamus eos omnes); * **quiescere** (exterminare) **faciamus omnes dies festos Dei a terra!**“⁶

10. **Signa nostra non vidimus, iam non est (nobis) propheta;** * **et nos non** (nemo ex nobis) **cognoscet, amplius** (quo usque) (hoc durabit).⁷

11. **Usquequo, Domine, improperebit** (insultabit) **inimicus;** * **irritat** (blasphemat) **adversarium nomen tuum in finem** (perpetuo)?

12. **Ut quid avertis manum tuam et dexteram tuam,** * **(et tenes eam) de (in) medio sinu tuo in finem**⁸ (perpetuo)?

13. **Deus autem Rex noster ante saecula;** * **operatus est salutem** (opera salvifica) **in medio terrae.**⁹

14. Tu confirmasti (stabilisti) in virtute (potentia) tua mare, * contribulasti (contudisti) capita draconum (belluarum) in aquis.

15. Tu confregisti capita draconis (crocodilli); * dedisti eum (in) escam populis Aethiopum (habitantibus in deserto).

16. Tu dirupisti (erumpere fecisti) fontes et torrentes; * tu siccasti fluvios Ethan (perennes).

17. Tuus est dies et tua est nox; * tu fabricatus es auroram et solem.

18. Tu fecisti (stabilisti) omnes terminos terrae; * aestatem et ver, tu plasmasti (formasti) ea.

19. Memor esto huius: inimicus impropereavit Domino (blasphemavit Dominum), * et populus insipiens incitavit (insultavit) nomen tuum.¹⁰

20. Ne tradas bestiis animas confitentes tibi; * et animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem (perpetuo)!

21. Respice in testamentum tuum: * quia repleti sunt, qui obscurati sunt terrae (repleta est quae infelix est, terra) domibus iniquitatum.¹¹

22. Ne avertatur (revertatur) humilis factus confusus; * pauper et inops laudabunt nomen tuum.

23. Exsurge, Domine, iudica causam tuam; * memor esto impropriorum tuorum (opprobriorum tibi factorum), eorum, quae ab insipiente sunt tota die (fiunt assidue).

24. Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum: * su-

perbia eorum, qui te oderunt, ascendit (augetur) semper.

B) P o z n á m k y.

¹ „Což jsi navždy zavrhl ovce stáda (pastvy) svého?“ Hospodin se ve Starém Zákoně častěji přirovnává k pastýři.

² Vyvolený národ se nazývá shromážděním (congregatio) nebo obcí Hospodinovou.

³ Ve Vulgátě: „Vykoupil's úděl dědictví svého“ (virga = měřítko polí, pak úděl měřením obdrženy), t. j. tvůj vlastní, tobě zasvěcený majetek. V originále jednodušeji: „vykoupil's ji (obec) ve své dědictví“ (aby byla tvým dědictvím).

⁴ „Zvedni ruku svou proti pyše jejich.“ Počíná líčení řádění nepřátel proti svatyni.

⁵ Nepřátelé vztyčili své prapory jako znamení u vchodu i na cimbuří svatyně, takže už ji nebylo možno poznati jako svatyni, rozsekali jako dříví v lese její brány, zapálili a zneuctili ji.

⁶ Podle Vulgaty: „Pravili, celá ta cháska; odstraňme všechny svátky atd.“ Podle hebr.: „Pravili: Zahubme je všechny, odstraňme atd.“

⁷ Jsou to slova utlačovaného Izraele: „Svých praporů nevidíme (podle některých: nevidíme příznivých znamení); nemáme proroka a nikdo z nás to nezná, jak dlouho ještě (to potrvá)?“

⁸ „Proč oddaluješ ruku svou od nás a držíš stále pravici svou v klíně (místo abys ji pozvedl proti nepřátelům).“ Izraelité drželi ruce, když jich nepoužívali k práci, obyčejně klidně v záhybech šatu.

⁹ V tomto a následujících verších se uvádí první důvod, proč má Hospodin lid svůj z moci rouhavých nepřátel vytrhnouti: vždyť je tak mocný a tuto moc ukázal tolika záchrannými činy, zastavil moře při přechodu Izraele z Egypta a vyvrhl krokodily a jiné obludy mořské na břeh, kde se staly kořistí obyvatel pouště; dal vytrysknouti vodě ze skály; vysušil Jordán, aby mohli Izraelé přejíti.

¹⁰ Jiný důvod, proč má Bůh prosbu Izraele vyslyšeti, je, že běží o jeho vlastní věc a čest

¹¹ Další důvod: Národ izraelský je zvláštní úmluvou Hospodinu zasvěcen. Slova originálu: „Plná jest ta nešťastná země přibytků nepravosti“, vyjadřuje Vulgata: „Ti, kteří na zemi jsou ve tmách (hříšníci), mají přebytek na nespravedlivých domech (t. j. dobře se jim daří)“.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm byl podle některých složen krátce po zboření Jerusalema a chrámu jeho od Nabuchodonosora; podle jiných však teprve později, snad za doby Antiochovy. Líčí názorně a dojemně smutné útlisky národa izraelského v těch těžkých dobách. Žalmista si nejprve stěžuje, že Bůh dopustil, aby svatyně byla zneuctěna a národ zdánlivě vši naděje na spásu zbaven, a táže se, jak dlouho bude Bůh ještě prodlévati (1-12); uvádí potom dva důvody, proč Bůh má učiniti přítrž této zkáze: je přece tak mocný a moc svou tak jasně ukázal, a běží o jeho vlastní věc a čest (13-19); prosí pak vroucně a důvěrně, aby jej Hospodin vyslyšel (20-24). Žalm se modlíme na Zelený čtvrtek a na svátek Nejdražší Krve Kristovy, kdy si připomínáme, jak Ježíš Kristus, tento živý chrám Boží, byl zneuctěn a potupen. Můžeme mysliti při žalmu na zločiny nevěřících a převrácených lidí proti Kristu, Církvi, jejím svatyním a sluhům, ale též na svatokrádeže a neuctivosti kněží při posvátných úkonech.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Quanta malignatus est inimicus in sancto! Deus autem Rex noster ante saecula; operatus est salutem in medio terrae.*

2. p.: Bože, chraň nás proti rouhavým tupitelům své svatyně, ale pomáhej nám také svou milostí, abychom my sami svou nepobožností a lehkomyšlností tvé svatyně ne- znesvěcovali!

1. Při slovech žalmu nám nejprve tanou na mysli všechny svatokrádeže, rouhavé urážky a zločiny, jichž se dopustili nevěřící, kacířští a zvrhlí lidé proti svatyním Božím a jejich služebníkům. Ve své pýše strhli prapor Kristův, svatý kříž, se svatyně a vztyčili tam svá znamení; rozsekali a rozbili často posvátné nářadí a oltáře, zneuctili svatostánek s Nejsvětějším, pokáleli chrámy Boží hnusnými nepravostmi, rozbořili je, odstranili sváteční dny. Pobili kněze a zne- možnili hlásání slova Božího a udělování svatých svátostí, takže se zdálo, jako by víra a Církev byly odsouzeny k zániku. Mnohdy trvaly takové smutné poměry dlouho, takže se malověrným zdálo, jako by sám Bůh k tomu nečinně přihlížel. Není vyloučeno, že to, co se na různých místech opakovalo tolikráte v dějinách Církve, co i za naší doby se děje ne tak daleko od nás, přijde jednou i na naše kraje.

a) *Leva manus tuas in superbias eorum in finem! Et gloriati sunt, qui oderunt te in medio solemnitatis tuae. Populus insipiens incitavit nomen tuum. Memor esto improperiorum tuorum, eorum quae ab insipiente sunt tota die. Superbia eorum, qui te oderunt, ascen- dit semper.* - Odkud to, že lidé zločinnou ruku obra- cejí proti Církvi, která chce jediné jejich dobro, a že ničí a zneuctívají svatyně, v nichž se tolik převzácných milostí rozdává? Slova žalmistova jsou v jistém smyslu odpovědí na tuto otázku. U prostého svede- ného lidu je to zpravidla nevědomost a nerozum; u těch však, kteří jej svádí, neukojitelná zášť a bez- mezná pýcha. Lid, který nám není ještě zcela odcizen,

musíme poučovati; za pyšné svůdce a už svedené duše se modleme, aby je Bůh osvětil, jejich pýchu zlomil a nevědomost odstranil, a dávejme jim příklad opravdové pokory.

b) *Posuerunt signa sua ut signa.* - Čím více nevěrecký a bezbožný svět pohrdá vítězným znamením svatého kříže a vztyčuje proti němu své profánní a často hanebné prapory, tím více si chceme tohoto znamení naší spásy vážiti a se své strany se snažiti, aby bylo co možná na nejvíce místech vztyčeno a uctíváno.

c) *Quasi in silva lignorum securibus exciderunt ianuas eius in idipsum: in securi et ascia deiecerunt eam. Incenderunt igni sanctuarium tuum; in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.* - Jako bychom před sebou viděli obraz tohoto zpusťování míst svatých, jak o něm bohužel nejenom dějiny, nýbrž i mnohé nám současné zprávy vyprávějí: vylámané dveře chrámové, rozbité oltáře a svaté náčiní, pohozené, ba i pošlapané Nejsvětější, zhořené nebo zapálené kostely, posvátná místa učiněna rejdištěm hnušných hanebností. Můj Pane, líbám v duchu všeka tato zneuctěná svatá místa, chrámy a oltáře, klaním se v nejhlubší pokoře nejsvětější Svátosti tolikráte zhanobené a chci za tato rouhání učiniti zadost co největší uctivostí v tvé svatyni a zvláště před velebnou Svátostí.

d) *Quiescere faciamus omnes dies festos in terra.* - Znesvěcování a odstranění svátků bylo vždy jedním bodem v programu nepřátel Církve a náboženství. Vědět dobře, že jedním z nejvýznačnějších výrazů a znamení a jedním z nejúčinnějších prostředků horlivého náboženského života je právě svěcení svátků. Naši povinností je tudíž věřící k řádnému svěcení jejich přidržovati a je vkusnou ozdobou chrámu, krás-

nou bohoslužbou a vhodnými pobožnostmi přitahovati do domu Páně.

e) *Signa nostra non vidimus; iam non est propheta; et nos non cognoscet amplius.* - Jsou země. v nichž kdysi bylo náboženství Kristovo rozšířeno, ano i kvetoucí katolický život, kde však se nepřátelům Kristovým podařilo odstraniti prapory Kristovy, svatý kříž a jiná znamení křesťanské víry, a kam skoro nikdy nyní nevstoupí noha katolického kněze. Modleme se vroucně a pokorně, aby snad i nám za hříchy našeho národa a pro naši nedbalost nebyly vzaty kříže a svatyně a nevymřeli u nás kněží.

f) *Ut quid, Domine, repulisti in finem? Usquequo, Deus, improperebit inimicus; irritat adversarius nomen tuum in finem? Ut quid avertis manum tuam, et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem?* - Ještě větší bolesti než rouhání a pustošení nepřatel samo bývá pro věrné duše myšlenka, že Pán Bůh to všechno zdánlivě a beztrestně trpí a k těmto do nebe volajícím zločinům nečinně přihlíží. Ale neztrácejme nikdy mysli. Dějiny nás poučují, že Bůh, když přišel jeho čas, vždycky zasáhl a mnohdy podivuhodným způsobem učinil konec zkáze a citelným i výstražným způsobem už zde na světě potrestal nepřátele svého jména.

2. Právě náš žal nám udává některé důvody, proč Bůh prosby svých utiskovaných věrných služebníků nenižže oslyšeti. Vždyť jest všemohoucím Pánem a Králem země, který svou podivuhodnou moc tolikráte ukázal v dějinách svého lidu a ukazuje ji stále v moudré prozřetelnosti, již řídí vesmír. Vždyť jde nejenom o záchranu a blaho jeho vyvoleného údělu, jeho milovaných dítek, nýbrž o jeho vlastní věc, o jeho čest a slávu.

a) *Deus autem Rex noster ante saecula.* - Bůh je

nejmocnějším Králem, s jehož velebností a panstvím se moc žádného pozemského vladaře nemůže ani zdaleka srovnati. Jestliže tedy už světský vladař dovede pomstíti tupitele své vlády a utiskovatele svého lidu, zdaliž náš nebeský Král nepokoří ty, kdo se mu rouhají a jeho věrné ponásledují?

b) *Operatus est salutem in medio terrae. Tu confirmasti in virtute tua mare. Tu dirupisti fontes et torrentes; tu siccasti fluvios Ethan.* - Jedním z nejjasnějších důkazů moci a prozřetelnosti Boží je podivuhodné vysvobození národa izraelského z Egypta a jeho uvedení do země zaslíbené. Je to téměř nepřetržitá řada zázraků, z nichž nám tu žalm tři výslovně připomíná: Moře Rudé se rozděluje, ze suché skály tryská čerstvá voda na pouhý dotek hole, Jordán zastavuje svůj tok. Pán Bůh chtěl tu dáti jaksi názorný příklad své všemohoucnosti a otcovské starostlivosti, aby nejenom Izraelité, ale všichni, kteří věří v jeho zjevení, nikdy nepozbyli důvěry. Tentýž Bůh, který tak podivuhodně vedl Izraele, vládne a bdí i nyní nad námi a dovede nás chrániti, třebaš i zázračně, bude-li potřeba.

c) *Tuus est dies, et tua est nox; tu fabricatus es auroram et solem. Tu fecisti omnes terminos terrae; aestatem et ver tu plasmasti ea.* - Nejenom v osudech národů a jednotlivců, nýbrž také v neživé přírodě se jeví nekonečná moc a moudrost Boží. Bůh řídí podle odvěkých, jím samým daných, zákonů celý vesmír a všechny jeho součástky od nejmenšího prášku až do ohromných těles nebeských. Člověk může vyuzítkovati sil přírodních, může se chrániti proti žáru a mrazu, ale zákonů přírodních měniti nemůže. Nemůže učiniti z léta zimu, ze zimy léto, z noci den nebo ze dne noc a proti živelním výbuchům sil přírodních je často na-

prosto bezmocný. Ale právě tato moc Boží v přírodě je novým důvodem naší důvěry a naděje. Bůh vládne nejenom silám a zákonům přírodním, nýbrž i srdcím lidským: zlomyslné lidi obrátí k lepšímu nebo překazí jejich zhoubné záměry a plány.

d) *Iratus est furor tuus super oves pascuae tuae? Memor esto congregationis tuae, quam possedisti ab initio. Redemisti virgam hereditatis tuae, montis Sion, in quo habitasti. Ne tradas bestiis animas confitentes tibi. Respice in testamentum tuum.* - Není-liž úmluva, kterou jsme uzavřeli my s Pánem Bohem, nejprve křtem svatým, později vstupem v jeho svatou službu, mnohem hlubší a světlejší, než byla úmluva Izraele s jeho Hospodinem? Nejsme-li ještě větším právem „ovcemí stáda jeho“, „obcí, která mu už od začátku patří“, „zvláštním údělem jeho“, „svatou horou Sionem?“ I my patříme k „duším vyznávajícím a velebícím Hospodina“. Všecko to jsou mocné důvody, proč musíme doufat v ochranu a pomoc Boží.

e) *Usquequo, Deus, improperebit inimicus: irritat adversarius nomen tuum in finem? Memor esto huius: inimicus impropereavit Domino; et populus insipiens incitavit nomen tuum. Exsurge, Deus, iudica causam tuam: memor esto impropriorum tuorum. Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum: superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.* - Tak veliká je otcovská láska Boží k milému stádcí, že by mu jistě pomohl, i kdyby šlo jenom o věc jeho věrných služebníků samých. Ale boj proti království Božímu a jeho sluhům je vlastně bojem proti Bohu samému. Vyžaduje to tedy velebnost, moc a čest Boží, aby umlčel a pokořil své nepřátele. A to je naše nejhlavnější a nejpevnější naděje.

3. Právem jsme slova žalmistova proti pustošitelům

svatyně a svatého města pronesená obraceli na nepřátele Církve. Ale bohužel platí slova ta i o nevěrných a hříšných kněžích. Často jsou právě špatní kněží svou nedbalostí a svým zlým příkladem příčinou, že vyrůstají generace naplněné nenávistí proti náboženství a všemu svatému. Ano, boří a zneuctívají tito nešťastníci sami nejkrásnější a nejvznešenější ze všech svatyň, chrám Ducha svatého ve své duši, olupují se o radost života, zatemňují nezrušitelné znamení jim vtisknuté, šlapají do bláta svou čest. A poslední příčinou takového děsného stavu je i tu zpravidla nepřemožená pýcha.

a) *Quanta malignatus est inimicus in sancto! Quasi in silva lignorum securibus exciderunt ianuas eius in idipsum; in securi et ascia deiecerunt eam. Incenderunt igni sanctuarium tuum.* - Hrozný je pohled na tyto povalené a rozsekané oltáře, na zničená posvátná nářadí, na zbořené a zapálené kostely, na zneuctěnou Svátost nejsvětější. Ale nenesou často kus viny na tom, co rozvášněný lid mnohdy páše jenom sveden a z hrubé nevědomosti, i nehodní kněží? Lze se diviti, že tam, kde lid vidí hříšný příklad sluhy Božího, vyrůstají generace nejprve k náboženství lhostejné, potom i přímo nepřátelské? Uvažujme vážně, jak velikou zodpovědnost máme a varujme se bedlivě všeho, co by mohlo nějakou duši pohoršiti nebo ji uškoditi.

b) *In terra polluerunt tabernaculum nominis tui.* - Ale špatní kněží nejenom nepřímo jsou vinni, že se někde boří a znesvěcují kostely z kamene a dřeva vystavěné; oni sami boří a znesvěcují ještě vznešenější a světější chrám Ducha svatého v sobě. Jaký to přeusmutný pohled na duši takového kněze! Duše, která by při tolika vzácných výsadách a milostech mohla dosáhnouti velikého stupně dokonalosti, je úplně

prázdná a zpustošená, ba do nejhoršího kalu uvržená. Vzbudíme upřímnou soustrast s takovými nešťastníky a umíňme si, že se nikdy nedáme oloupit o posvěcující milost Boží.

c) *Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra.* - Jak je možno, aby lid měl úctu k svátkům Páně a je světil, když vidí příklad kněze, který si tak málo váží věcí božských, že žije habituelně v těžkém hříchu? Ale ještě v jiném smyslu odstraňuje hříšný kněz svátky Boží ze země. Život hodného kněze je jako ustavičným svátkem, plným tiché, nadpřirozené radosti. Také tohoto štěstí života nepozná a nezakusí nikdy kněz špatný.

d) *Signa nostra non vidimus; iam non est propheta; et nos non cognoscet amplius.* - Kněžstvím, ba vlastně již jáhenstvím bylo nám vtisknuto nezrušitelné znamení a stali jsme se proroky Páně. Ani špatný kněz neztrácí tohoto znamení a tohoto svého poslání; ale jeho život je rouhavým výsměchem a praktickou negací těchto vznešených výsad. Žijme tak, aby všechno naše jednání bylo obrazem našeho nezrušitelného znamení a aby lid z každého našeho slova poznával, že jsme proroky Božími a učiteli Boží pravdy.

e) *Leva manus tuas in superbias eorum in finem! Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.* - Cesty, jež vedou k pádu, bývají různé; ale jednou z hlavních příčin bývá pýcha těla a pýcha ducha. Něco z této pýchy má každý z nás. Budiž tedy hlavním užitkem této meditace rozhodné předsevzetí, že s milostí Boží budeme modlitbou, rozjímáním o příkladě Krista Pána, ochotným přijímáním pokoření, zvláštním zpytováním svědomí usilovati o důkladnou pokoru.

Důvěra v spravedlivý soud Boží.*A) Text žalmu.*

1. **Confitebimur** (Gratias agemus) tibi, Deus; * **confitebimur** (gratias agemus), et **invocabimus nomen tum.**

2. **Narrabimus mirabilia tua.** * „Cum accepero (statuero) (rectum) tempus,¹ ego (iuxta) iustitias iudicabo.

3. (Etiam si) **liquefacta est** (tremuerit) **terra,**² et omnes habitantes in ea: * ego **confirmavi** (stabiliam) **columnas eius.**

4. **Dixi iniquis: Nolite inique agere** (insolescere); * et **delinquentibus: Nolite exaltare** (vestrum) **cornu!**

5. **Nolite extollere in altum cornu vestrum,**³ * **nolite loqui adversus Deum iniquitatem!**“

6. **Quia neque ab Oriente, neque ab Occidente, neque a desertis montibus**⁴ (venit exaltatio): * **quoniam Deus (solus) iudex est.**

7. **Hunc humiliat et hunc exaltat;** * **quia calix in manu Domini vini meri** (spumantis) **plenus misto** (cum mixtura);

8. **et inclinavit ex hoc in hoc** (infundit huic et huic); **verumtamen faex eius non est** (adhuc) **exinanita** (exhausta); * **bibent** (ex ea) **omnes peccatores terrae.**⁵

9. Ego autem annuntiabo (iubilabo) in saeculum; * cantabo Deo Iacob.

10. Et omnia cornua peccatorum confringam; * et exaltabuntur cornua iusti.

B) P o z n á m k y.

¹ Těmito slovy („Až určím pravý čas, až přijde můj čas“) počíná přímá řeč Hospodinova, která jde až na konec verše pátého.

² „I kdyby se země (jako vosk) rozplynula“ (Vulg.); nebo: „i kdyby se otřásala“ (hebr.).

³ „Roh“ je výrazem síly, tedy: „nevynášejte se pro svou sílu“.

⁴ Je tu zámlčka a třeba doplniti: „nepřijde vyvýšení“ (nebo: „nepřijde pomoc“).

⁵ Pán Bůh, řídící osudy lidské, přirovnává se člověku držícímu v rukou kalich s čistým (silným) vínem, k němuž však je přimíšena hořká přísada. Dává z něho pít: spravedlivým čisté víno štěstí a požehnání, hříšníkům hořkou přísadu a na dně zůstávší usedlinu; ta ještě není vyprázdněna a budou z ní pít i hříšníci dosud trestem Božím nepostižení.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í

ž a l m u.

Žalm podle všeho se vztahuje na úzkost a trapný stav říše izraelské za vpádu Sennacheribova a vyjadřuje pevnou důvěru krále Ezechiáše a celého národa v pomoc Boží, prorokem Izaiášem jménem Hospodinovým králi přislíbenou (4 Král 19; 20 dd.; 2 Paralip 32; Isai 37, 21 dd.). Žalmista děkuje nejprve za toto přislíbení, uvažuje o něm a uvádí Boha samého mluvícího (1-5); předvídá potom v duchu soud Boží nad nepřítelem (6-8) a slibuje, že bude ustavičně Boha

chváliti a bojovati proti jeho nepřítelům. Modlíme se žalm na Zelený čtvrtek, kdy si připomínáme úzkost Kristovu, ale též jeho vítězství, jakož i na svátky apoštolů, kteří napodobovali Krista v jeho pokoření a jsou nyní účastni jeho triumfu. Žalm je pěkným výrazem důvěry v pomoc Boží a spravedlivý jeho soud.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Quia calix in manu Domini vini meri plenus misto. Et inclinavit ex hoc in hoc: verumtamen faex eius non est exinanita: bibent omnes peccatores terrae.

2. p.: Bože, dej mi lépe vniknouti v tajemství své nekonečné spravedlnosti!

Pán Bůh je Tvůrcem a neomezeným Pánem všech lidí i jejich srdcí, a jedině On je svrchovaným Soudcem, který bude každého bez výjimky souditi podle nejprísnejší spravedlnosti. Je to jedna ze základních pravd naší víry; a přece na ni zapomínáme. Hledáme opory a spravedlnosti jinde než u Boha, anebo klesáme na mysl, když Pán Bůh hned po spravedlnosti neodměňuje nebo netrestá. Proto nám žalm v názorném obraze líčí, jak Bůh každému podle přísné spravedlnosti odměňuje; ale zároveň nás upozorňuje, že Bůh netrestá vždy hned, nýbrž až přijde jeho doba. Tato myšlenka nás musí naplniti útěchou v různých osobních útiscích a veřejných trampotách; ale zároveň musí v nás vzbuditi spasitelnou bázeň. I nás trest Boží za naše viny nemíme, třebaž že Pán Bůh na čas ukazuje svou shovívavost. Z žalmu můžeme vyčísti i některé prostředky, jak si můžeme zasloužiti, aby náš soud byl jednou mírný. Musíme se varovati všeho pyšného vyvyšování, musíme modlitbou Boha chváliti, Boha a jeho spravedlnost hlásati a proti nepřítelům Božím bojovati.

a) *Quia neque ab Oriente, neque ab Occidente, neque a desertis montibus: quoniam Deus iudex est.* - Jenom všemohoucí a nanejvýše spravedlivý Bůh může nám býti v každé tísní bezpečnou ochranou a jenom On odplácí zcela podle naprosté spravedlnosti. A přece se ještě tolik spoléháme na lidi a stále ještě doufáme, že zde na světě lze u lidí nalézt spravedlnosti. Nedejme se přece teprve trpkou zkušeností doháněti, abychom hledali u Boha pomoci a spravedlnosti.

b) *Quia calix in manu Domini vini meri plenus misto. Et inclinavit ex in hoc; verumtamen faex eius non est exinanita: bibent omnes peccatores terrae.* - Krásně líčí žalmista v tomto nádherném obraze Boží spravedlnost. Hospodin drží v rukou kalich čistého vína s hořkým kořením jako přísadou a dává z něho pít jednotlivým lidem i národům: spravedlivým plné a čisté víno odměny a radosti, hříšníkům z hořké přísady, usedliny a kvasnic trestů a muk. Kolik dobrého vína útech a radostí nalil nám už laskavý Bůh za to málo dobrého, co jsme vykonali, a jak mu musíme býti za to vděční! Viděli jsme však také často, jak dával pít z hořkosti svého kalicha hříšníkům, a museli jsme pít z této hořkosti někdy i my sami. Mnoho zlého zůstává ovšem dlouho bez trestu a nebude snad na tomto světě vůbec potrestáno. Ale nemylme se: faex eius non est exinanita, hořkost jeho kalicha není ještě vyprázdněna, a jednou z ní budou všichni hříšníci podle spravedlnosti pít. A budeme z ní museti pít i my za každé provinění a za každou nevěrnost, jestliže nebudeme závčas činiti pokání a nedáme sami zadostučinění.

c) *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.* - Bývá to nemalou zkouškou naší důvěry v spravedlnost Boží, když někdy vidíme, že Pán Bůh i veliké zločiny

a bezmeznou pýchu zdánlivě nechává bez trestu. Ale právě to je znamením neskonale jeho moudrosti a nepochopitelné jeho shovívavosti. Buďme pevně přesvědčeni, že každá, i nejmenší vina bude spravedlivě potrestána buď na tomto nebo na onom světě. Tuto shovívavost Boží musíme napodobovati i my sami v duchovní správě. Předčasný trest nebo napomenutí v nepravý čas dané uškodily mnohdy nemálo.

d) *Hunc humiliat et hunc exaltat.* - Pán Bůh vede a vychovává lidi různými cestami: někoho vede cestou poct, jiného cestou pokoření. Ale konečně se v životě každého střídá pokoření se ctí, ať žije někde v ústraní anebo zastává vlivná místa. Dostane-li se nám zneuznání a pokoření, myslíme si, že přijde zase doba, kdy Bůh s nás ponížení sejme. A při úspěších, poctách a vyznamenáních buďme připraveni, že brzo zase se dostaví nějaké pokoření. A nezávidme těm, kterým se dostává vyznamenání, mnohdy snad i nezasloužených. Jistější cestou k spáse a dokonalosti je cesta ponížení.

e) *Nolite extollere in altum cornu vestrum.* - Chceme-li ujítí přísnému odsouzení, musíme především ze srdce vymýtiti všecku pýchu. Domníváme se snad, že jsme už dokonale přemohli tuto vášeň a chybu? Odkud to tedy, že hýváme smutni, když se nám nedostane uznání, že se tak těšíme z pochval, že se vkrádá do srdce někdy jistý smutek při pohledu na úspěchy druhých, že se nezřídka přistihneme při ješitné nebo ctižádostivé myšlence? Vidíme z toho, že nám třeba ještě mnoho práce a boje, než dosáhneme pravé pokory.

f) *Ego autem annuntiabo in saeculum; cantabo Deo Iacob. Et omnia cornua peccatorum confringam.* - Chvalme Boha ustavičnou sebranou a vroucí modlit-

bou; hlásejme horlivě jeho dobrotu a spravedlnost; potírejme slovem a příkladem svatého života nepřátele Boží: pak se nebudeme museti báti soudu Božího.

75.

**Děkovný hymnus Hospodinu, vítězi nad nepřátele
a Soudci knížat a králů.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Notus (Manifestavit se) in Iudaea Deus; * in Israel magnum (est) nomen eius.

2. Et factus est (invenitur) in pace¹ (Salem) locus (tabernaculum) eius; * et habitatio eius in Sion.

3. Ibi confregit potentias (fulmina) arcuum,² * scutum, gladium et bellum (bellicum apparatus).

4. Illuminans (Illustris) (es) tu mirabiliter a (in) montibus aeternis:³ * turbati (confusi) sunt omnes insipientes corde;

5. dormierunt somnum suum, * et nihil invenerunt (imbecilles facti sunt) omnes viri divitiarum (fortes) in manibus suis.⁴

6. Ab increpatione tua, Deus Iacob, * dormitaverunt (elanguerunt) qui ascenderunt equos.⁵

7. Tu terribilis es; et quis resistet tibi, * ex tunc ira tua⁶ (quando irasceris)?

8. De caelo auditum fecisti (pronuntiasti) iudicium; * terra tremuit et quievit (siluit),

9. cum exsurgeret in iudicium Deus, * ut salvos faceret omnes mansuetos (humiles) terrae.

10. Quoniam cogitatio (Profecto cor) (uniuscuiusque) hominis confitebitur tibi (glorificabit te); * et reliquiae cogitationis diem festum agent tibi (omnis pars cordis festive celebrabit te).⁷

11. Vovete, et reddite (vota persolvite) Domino Deo vestro, * omnes, qui in circuitu (vicini) eius (estis),⁸ affertis (afferte) munera;

12. terribili, et ei, qui aufert (superbum) spiritum principum,⁹ * terribili apud reges (regibus) terrae!

B) P o z n á m k y.

¹ Vulgata překládá slovem „pax“ hebrejské Salem (starší jméno města Jerusalema).

² „Síla (nebo blesk) luku“ = šíp.

³ „V podivuhodném lesku snášíš se (jako Soudce) s odvěkých hor.“

⁴ Líčí se záhuba nepřátel „mužů silných“ (podle Vulgaty: mužů bohatství, po bohatství toužících): „usnuli (spánkem smrti) a ničeho (z toho, co měli nebo po čem bažili) nedostali do rukou svých“ (Vulg.); nebo (hebr.): „bezmocné klesly jejich ruce“.

⁵ „Klesli ve spánek smrti (nebo: byli omráčeni) ti, kteří (tak pyšně) sedali na své koně.“

⁶ „Od té doby, co je tvůj hněv“ = když se rozhněváš.

⁷ Smysl tohoto verše je nejasný. Podle Vulgaty by bylo možno přeložit: „vskutku (pro tvou moc) i myšlenky (tajné plány; naráží na plány Asyrských) musí tě velebiti; a to, co po zničení úkladných těchto plánů (myšlenek) zbylo, musí sloužit k tvé oslavě (t. j. zbytky poražených

Asyrských musí hlásati vítěznou moc Hospodinovu)". Podle originálu jednodušeji: „nitro každého člověka musí tě chváliti a celá hloubě nitra musí tě slavnostně velebiti“; nebo podle jiných: „i hněv lidský musí ti býti k chvále a i zbytek hněvu (t. j. nepřátelé po porážce pozůstali) musí tě velebiti“.

⁸ Okolí Jerusalema.

⁹ Buď: „pokořuje pyšného ducha knížat“ nebo: „odnímá jim odvahu“ (k dalším násilnostem).

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm je triumfálním hymnem a díkůvzdáním Hospodinu za veliké vítězství nad Sennacheribem asyrským (2 Paralipom. 32). Žalmista velebí Hospodina, že se tak slavným způsobem zjevil Izraeli, popřává mu velkolepého vítězství a zachrániv jej před nepřítelem (1-9), a vybízí všechny, aby velebili Boha a mu děkovali (10-12). Je nepřímo mesiánský, poněvadž typicky se vztahuje na triumf Mesiášův nad světem. Modlíme se jej na Proměnění Páně, kdy pohlížíme na oslaveného Krista Pána, na Zelený čtvrtek a Bílou sobotu, kdy si připomínáme jeho triumf nad utrpením, smrtí a hříchem. Kněz vzdává žalmem dík za odpuštění hříchů a připomíná si přísný soud Boží.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Notus in Iudaea Deus; in Israel magnum nomen eius.

2. p.: Dej mi, Pane, abych milosti, které svým kněžím uděluješ, lépe poznal, a z vděčnosti za ně Ti věrně sloužil!

1. Všecko, co žalmista píše o dobrotě a lásce Hospodinově vůči národu vyvolenému, může kněz plným

právem obrátiti na sebe; ale má také právě kněz napodobovati spravedlivého Izraelitu v jeho vděčnosti k Hospodinu. Knězi se Bůh zvláštním způsobem zjevuje a zcela mimořádnými dobrodiními jej zahrnuje; kněz má však též povinnost, aby Boha, jeho pravdu a svatou vůli stále lépe poznával. Dává mu Bůh posvátný mír a osvěcuje jej četnými milostmi; proto má Bohu náležitě celé srdce knězovo a veškeré jeho myšlení a citění; jemu má býti zcela zasvěcen.

a) *Notus in Iudaea Deus; in Israel magnum nomen eius.* - Komu zjevuje Bůh svou velikost a dobrotu více než právě těm, které povolal k službě svého oltáře; a na kom má býti svaté jeho jméno více oslaveno, než na knězi? Ale kněz má též povinnost, aby Boha stále lépe poznával a stále hlouběji vnikal v jeho svatá tajemství, aby Boha a jeho pravdu mohl všem hlásati. Bohužel si musíme snad přiznati, že stále ještě nepoznáváme dosti Boha a jeho tajemství, protože jsme dosud zanedbávali denní rozjímání nebo je konali nedbale. Budiž naším rozhodným předsevzetím, že ode dneška budeme meditovati pravidelně a sebraně.

b) *Et factus est in pace locus eius.* - V duši pravého kněze podle Srdce Páně měl by sídliti stále tichý nadpřirozený mír, který žádná bouře zevnější nebo vnitřní nedovede ze srdce vypuditi. Postrádám snad tohoto vzácného míru Božího? Pak chci zkoumati příčiny toho: snad je to nedbalost v konání kněžských povinností, nebo ctižádostivé touhy, přílišná starost o věci pozemské, nějaká nezřízená smyslná náklonnost?

c) *Illuminans tu mirabiliter a montibus aeternis.* - Bůh, jehož skvící se tvář jednou při soudu jako blesk oslní nepřehledné shromážděné zástupy, vysílá i nyní ustavičně paprsky svého nadpřirozeného světla do duší lidských. Kolik osvětlení se mi už dostalo v mém životě

a zvláště v životě kněžském! Ale kolik jich snad vyšlo nazmar, protože jsem si jich nevšimal, a o kolik jsem se oloupil svou nedbalostí! Ano, jak mnohem více osvícení bych býval obdržel, kdybych vždycky býval sloužil mši svatou s patřičnou zbožností a modlitby konal sebraněji a uctivěji!

d) *Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi; et reliquiae cogitationis diem festum agent tibi.* - Pánu Bohu má náležeti celé naše srdce a k němu mají zaléhati často naše myšlenky. Ano, vlastně všechny naše myšlenky a touhy měly by se odnáseti k Bohu. Sebraností, častým vzbuzováním dobrého úmyslu, hojnými střelnými modlitbami, opětovanou vzpomínkou na přítomnost Boží můžeme s milostí Boží dosáhnouti, že budeme ustavičně kráčet v jeho přítomnosti.

e) *Vovete et reddite Domino Deo vestro!* - Před oltářem jsme se kdysi zasvětili panické čistotě, pokorné poslušnosti, obětavé službě Páně. Byl to nejslavnější a nejkrásnější okamžik našeho života. Byl posavadní náš kněžský život věrným plněním tohoto velikého slibu?

2. Tak jedná hodný a svědomitý kněz a to jsou odměny a milosti, jichž se mu dostane. Ale zbavuje se jich sám dobrovolně kněz nehodný, zvláště kněz v konání svých povinností a v apoštolátě liknavý, kněz lakomý, nebo příliš lpící na pozemských věcech, kněz pyšný. A proto tresty nepřátel Božích, o nichž mluví žalmista, hrozí i jemu. A vzpomínka na tyto tresty a na přísný soud Boží je právě jedním z nejlepších prostředků, abychom se udrželi na dobré cestě.

a) *Dormierunt somnum suum.* - Jaký to smutný pohled na liknavého a pohodlného kněze beze všeho nadpřirozeného vzletu a idealismu, bez pravé apoštolské lásky a horlivosti! Tolik milostí mu Pán denně

nabízí a on duchovně jenom živoří! Nepřátelé usilují všemi prostředky o zkázu duší, organisují mládež, šíří svůj tisk, používají všech prostředků, a on se spokojuje tím, že vykonává jenom právě to nejpotřebnější! Lze se diviti, že vinice takovému knězi svěřená bývá po jeho smrti zcela zpustošená a že ani dlouholetá práce nástupců nemůže ji pak uvést do pořádku? Ale jaký bude asi očištec takového kněze, i když zemřel v posvěcující milosti Boží!

b) *Nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.* - Jednou z příčin takové nedbalosti bývá lakomství nebo přílišné lpění na pozemských statcích. Takovému knězi se stále zdá, že nemá dosti, proto shromažďuje a šetří, nedá nic nebo jen velmi málo na církevní účely a pro chudé, ale rozdává nebo odkazuje mnohdy to, co patří Církvi a chudým, svým pokrevencům. Připravuje si tím sám mnoho zbytečných starostí a trpkostí; ale co je horší, platí o něm slova: „*nihil invenerunt viri divitiarum in manibus suis*“. Kdežto kněžím apoštolskou chudobu zachovávajícím Pán Bůh i v hmotných věcech pomáhává, nemají kněží lakotní a nemá jmění jimi zašetřené požehnání Božího. Po jejich smrti rozdělí se o jejich statky smějící se dědicové, kteří je zpravidla brzo promarní. A jaký bude soud kněze, v jehož rukou bylo sice zde na zemi hodně peněz a pozemských prostředků, který však se objeví s prázdnýma rukama, bez zásluh před svým věčným Soudcem?

c) *Confregit potentias arcuum, scutum, gladium et bellum. Ab increpatione tua, Deus Jacob, dormitaverunt, qui ascenderunt equos. Terribilis, qui aufert spiritum principum, terribilis apud reges terrae.* - Ještě smutnější osud než kněz lakomý má kněz pyšný. Bohužel nechybělo v Církvi v žádné době takových kněží:

plných sebevědomí, s ničím nespokojených, všechno kritisujících, druhými pohrdajících, kteří nemají potřebu ani rady ani poučení a jimž se zdá každá poslušnost a uctivost k představeným stanoviskem už dávno překonaným. Ale všemohoucí a nanejvýše spravedlivý Bůh, který jedním pokynem srazil k zemi ty, kteří sedali pyšně na koně a rozdrtil jejich luky a štíty a celou vojenskou jejich výzbroj, dovede pokořiti takové hrdopýšky a činí to někdy způsobem zcela nápadným. Slova žalmu: „qui aufert spiritum principum“ jsou nám jistě útěchou, že Pán Bůh pyšné vládce tohoto světa Církev pronásledující jednou potrestá; ale jsou zároveň i výstrahou, protože platí též domýšlivým kněžím.

d) *Tu terribilis es et quis resistet tibi; ex quo ira tua? De caelo auditum fecisti iudicium: terra tremuit et siluit, cum exurgeret in iudicium Deus.* - Představme si častěji tvář věčného Soudce rozhněvaného na hříšníky, rozjimejme někdy o tomto velikém „dni hněvu“ posledního soudu. To nám jistě pomůže, abychom se vyvarovali nedbalosti, lakomství a pýchy.

76.

Vzpomínka na podivuhodnou pomoc Boží v minulosti útěchou v tísni přítomné.

A) T e x t ž a l m u.

1. Voce mea ad Dominum clamavi; * voce mea ad Deum, et intendit mihi (auscultavit me).

2. In die tribulationis meae Deum exquisivi; manibus meis (manus meas) nocte (extendebam) contra (ad) eum; * et non sum deceptus¹ (fatigatus).

3. Renuit consolari (solatium accipere) anima mea.² * Memor fui Dei: et delectatus sum (ingemiscebam); et exercitatus sum (meditabar), et defecit (anxiatus est) spiritus meus.

4. Anticipaverunt (Somno privabantur ante) (omnes) vigilias oculi mei;³ * turbatus (confusus) sum et non sum locutus (potui loqui).

5. Cogitavi (Memorabar) dies antiquos; * et annos aeternos (pristinos) in mente habui.⁴

6. Et meditatus sum nocte cum (in) corde meo, * et exercitabar (recogitabam), et scopebam (scrutabar) spiritum meum:

7. „Numquid in aeternum proiciet (repudiabit) (nos) Deus; * aut non apponet ut (iterum) complacitior sit (erit) adhuc?⁵

8. Aut in finem (perpetuo) misericordiam suam abscindet, * a generatione in generationem?

9. Aut obliviscetur misereri Deus? * aut continebit (occludet) in ira sua misericordias suas?“

10. Et dixi: „Nunc (intelligere) coepi: * Haec (est) mutatio dexterarum Excelsi!“⁶

11. Memor fui operum Domini; * quia (vere), memor ero ab initio (patratorum) mirabilium tuorum.

12. Et meditabor in omnibus operibus tuis; * et in

ad inventionibus⁷ (magnis gestis) tuis exercebor
(meditans morabor).

13. Deus, in sancto (sanctitate) via tua: quis Deus magnus sicut Deus noster? * Tu es, Deus, qui facis mirabilia.

14. Notam fecisti (Manifestasti) in populis virtutem (potentiam) tuam;⁸ * redemisti [in] brachio tuo populum tuum, filios Iacob et Ioseph.

15. Viderunt te aquae (maris Rubri), Deus, viderunt te aquae; * et timuerunt et turbatae sunt abyssi (tremuerunt fluctus).

16. Multitudo sonitus aquarum (Multum sonitum dederunt aquae); * vocem dederunt nubes.

17. Etenim sagittae tuae transeunt (pervolant), * vox tonitruui tui (sonat) in rota⁹ (turbine).

18. Illuxerunt coruscationes tuae (fulmina tua) orbi terrae: * commota est et contremuit terra.

19. In mari via tua, et semitae tuae in aquis multis; * et vestigia tua non cognoscentur¹⁰ (apparuerunt).

20. Deduxisti sicut oves populum tuum * in manu (per manum) Moysis et Aaron.

B) P o z n á m k y.

¹ „Nezklamal jsem se“ (Vulg.); „neznal jsem se“ (hebr.)

² V tomto a následujících verších líčí žalmista svůj žal, protože jej Bůh v těžkých tísňích národa zdánlivě nevyslyšel; proto místo „delectatus sum“ (Vulg.), raději podle originálu „ingemiscebam“ (sténal jsem).

³ „Bděly oči mé před voláním každé (jednotlivé) hlídky,“ (v něž byla noc rozdělena; tedy: bděly celou noc); podle originálu jednodušeji: „moje víčka byla držena“.

⁴ „Tu jsem myslí zalétl do minulých dní a dávných dob.“

⁵ Žalmista vyjadřuje tu pochybnost, která mu přišla, když Bůh zdánlivě v tísní nepomáhal: „Zdaliž nás navždy zavrhně Hospodin, a už nebude opět milosrdným (doslova: nepřidá, aby byl milosrdným) atd.“

⁶ Odpovídá sám na svou pochybnost: „Nyní jsem porozuměl (tomu tajemství): Tak se mění pravice Boží“ (která někdy zkouší, ale pak zase chrání a sílí). Jiní překládají podle hebrejského textu: „Je to moje slabost (nehodnost), že se tak změnila pravice (moc) Boží.“

⁷ Adinventio = buď: úradek, nebo: mocné dílo.

⁸ Počíná líčiti, jak Bůh ukázal moc svou před národy zázračným vyvedením Izraele z Egypta, a zvláště při přechodu vyvoleného národa mořem Rudým.

⁹ Líčí se, jako by při přechodu Rudým mořem Hospodin sám, sedě na ohromném voze a metaje blesky a hromy, byl předcházel svůj lid. Vlna se přirovnává ke kolu (rota) vozu Hospodinova.

¹⁰ „Stopy tvoje byly neznatelný“ (poněvadž se moře po přechodu Izraelitů zase zavřelo; nebo jednodušeji: protože Bůh tento zázrak způsobil zůstává při tom sám neviditelným).

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Pěvec (podle nadpisu z Asafovy rodiny pěvců) vida velikou tíseň vyvoleného národa (s určitostí nelze říci, v kterou dobu žalm povstal; mnozí myslí na dobu zajetí) zalétá myslí do dálné minulosti, do vyhnanství egyptského, kdy bylo národu snášeti ještě větší útlaky, z kterých jej však Bůh zázračně vysvobodil. V prvním díle volá zarmoucený žalmista o pomoc k Bohu, který jako by zapomínal na své milosrdenství (I-10); v druhém díle však se těší, že ten, který dopouští přítomnou

tíseň, je týž Bůh, který vyvolený národ tak podivuhodně vedl, tolik zázraků učinil, a zvláště lid svůj zázračně Rudým mořem provedl (11-20). Vhodně klade Církev svatá žalm na Zelený čtvrtek, kdy si připomínáme úzkost Kristovu v zahradě Getsemanské, ale též útěchu, již se mu tam dostalo. Žalm nás vybízí, abychom i my v dějinách zjevení Božího a Církve Boží hledali útěchu za přítomných strastí.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Cogitavi dies antiquos; et annos aeternos in mente habui. Memor fui operum Domini, quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

2. p.: Modleme se, aby nás vzpomínka na dobrodiní nám samým a Církvi prokázaná povzbudila k mocné důvěře v Boha.

1. I na nás dolehnou někdy podobné pochybnosti a úzkosti, jakých zakusil žalmista. Přijdou doby dlouhé bezútěšnosti a vyprahlosti duševní, dostaví se snad bezesné noci; bude námi dokonce zmítati pochybnost, že snad už není nad námi Bůh milosrdný a spravedlivý. Ale musíme vědět i věřit, a zvláště v době pokušení musíme se pevně držeti této víry, že Pán Bůh užívá jenom různých prostředků a vede nás rozličnými cestami, někdy těší, jindy zkouší, ale vždy a ve všem, ať posílá kříže nebo útěchy, je Bohem nanejvýše svatým.

a) *In die tribulationis meae Deum exquisivi. Renuit consolari anima mea; memor fui Dei et delectatus sum.* - Téměř na každého dolehne časem duchovní bezútěšnost a vyprahlost a mnohdy zkoušívá Pán Bůh tímto křížem právě duše horlivé. Mizí citelná duchovní útěcha, duchovní cvičení a plnění vůle Boží stává se těžkým, mysl a obrazotvornost jsou obtěžovány sterými roztržitostmi a i nízkými obrazy a představami, trápí nás

úzkostlivost, dostavuje se malomyslnost pro nedostatek duchovního pokroku a úspěchů. Aby nás takové stavy nepřekvapily a příliš nesklíčily, buďme na ně připraveni a v době útěchy myslíme na to, že přijde časem zase vyprahlost. Někdy si zaviňujeme bezútěšnost sami: Pán Bůh nás trestá za naši nedbalost v modlitbě, nedostatek bliženské lásky, nějakou smyslnost a ctižádost. Pak ovšem jest nám tyto chyby napraviti. Nejsme-li sami vinni, přijměme zkoušku s odevzdaností a stane se nám prostředkem pokory, trpělivosti a jiných ctností. Především nezanedbávejme nebo nezkracujme v takovém stavu duchovních cvičení. Právě v bezútěšnosti je modlitba na výsost potřebná, i když k ní cítíme přirozeně nechut; právě tehdy platí: *in die tribulationis meae Deum exquisivi.*

b) *Anticipaverunt vigilias oculi mei. Cogitavi dies antiquos; et annos aeternos in mente habui. Et meditatus sum nocte cum corde meo.* - I naše noci mají náležitě službě Boží. A vskutku vstávají noc co noc řeholníci a řeholnice některých přísných řádů s tvrdého lože a spěchají do chóru, aby chválili Boha. Členové jiných řádů zase bdí v noci u lůžek těžce nemocných. Na nás žádá Bůh aspoň tolik, abychom byli i v noci ochotni posloužit věřícím, jestliže je třeba, a aby žádná z našich nocí nebyla věnována nějaké kněze méně důstojné zábavě. Ale snad pošle na nás Pán Bůh i kříž bezesných nocí: spánek bude prchatí s našich víček a budou nás tížiti myšlenky na minulé léta, na naše hříchy a nevěrnosti. Přijměme ochotně takový kříž jako pokání za své viny, vzlášť byla-li skutečně v našem minulém životě nějaká noc, v níž jsme nesloužili Bohu, nýbrž světu a hříchu. Cvičme se pilně v rozjímání, abychom v takových nocích mysl svou snadno povznášeli k Bohu.

c) *Numquid in aeternum proiciet Deus; aut non apponet ut complacitior sit adhuc? Aut obliviscetur misereri Deus? aut continebit in ira sua misericordiam suam?* - Někdy přijdou snad i na nás takové vnitřní pochybnosti, zdali jsme snad nějakým skutkem, myšlenkou nebo žádostí těžce nezhřešili, zdali jsme v milosti Boží, zdali nám Pán Bůh naše hříchy vskutku odpustil. Taková úzkostlivost je jistě citelným křížem, ale zůstaneme-li klidni, vzbudíme-li pevnou důvěru v Boha a budeme-li upřímní a poslušni k duchovnímu vůdci, pak nám nejenom pokušení neuškodí, nýbrž stane se nám tento kříž zevnější milostí: příležitostí k trpělivosti a pokoře a dobrou školou, abychom se naučili mít soustrast a správně jednati s dušemi úzkostlivými.

d) *Et dixi: Nunc intelligere coepi: haec est mutatio dexterarum Excelsi. Deus in sancto via tua.* - Hleďme se přesvědčiti, že, když na nás Pán Bůh kříže posílá a zdánlivě nás opouští, je to jenom jiný způsob a výraz téže jeho otcovské prozřetelnosti a lásky, kterou nám projevuje svými dobrodiními a útechami. Bůh jest stejně nekonečně svatý, ať tresce nebo radost dává; nikdy nemůže učiniti něco, co by se i v nejmenším protivilo mravnímu řádu jím samým stanovenému nebo jeho spravedlnosti a lásce. A proto musíme jak v dobrých, tak zlých dobách stejně klaněti se jeho svatosti a moudrosti a ho velebiti.

2. Ovšem, že je nám snáze zachovati důvěru a věrnost k Bohu, když nás zahrnuje svými dobrodiními a silí svou útechou. Proto vzpomíná žalmista v dobách tísně národa izraelského na převzácná dobrodiní, která Hospodin prokázal svému lidu v minulosti, a na podivuhodnou prozřetelnost, kterou jej vedl jako dobrý pastýř své stáde. Připomeňme si i my v rozjímání

všecka dobrodiní, která Bůh učinil nám samým osobně a Církvi svaté celé. Tato vzpomínka nám bude mocnou pobídkou, abychom se obnovili v neochvějně věrnosti k svému Pánu.

a) *Memor fui operum Domini; quia memor ero ab initio mirabilium tuorum. Et meditabor in omnibus operibus tuis; et in adinventionibus tuis exercebor.* - Vzpomeňme jenom, kolik milostí nám udělil Pán Bůh skrze svaté svátosti: svatým křtem nás přijal za své děti a členy své svaté Církve, tolikrát nám ve svátosti pokání naše hříchy odpustil, tolikrát nás v nejsvětější Svátosti na své srdce přivinul a drahocennými milostmi obdařil. Svátostí svěcení nám dal převzácné výsady a učinil nás prostředníky mezi sebou a světem. A jak nesčetná je řada vnitřních i zevnějších milostí, které nám udělil mimo svaté svátosti, jak nás svou prozřetelností vedl, od zlého chránil, i o naše tělesné dobro a hmotné potřeby se staral! A já, můj Bože, v době zkoušky a tísne hned na všechno to zapomínám a klesám na mysl! Budu nyní často v těchto „divech tvých, které jsi mi ukázal už od počátku“, rozjímati; budu na ně zvláště vzpomínati v křížích a úzkostech, abych nikdy nepozbyl důvěry v Tebe a neochabl v lásce k Tobě.

b) *Notam fecisti in populis virtutem tuam; redemisti in brachio tuo populum tuum. Viderunt te aquae et timuerunt. Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes. Etenim sagittae tuae transeunt, vox tonitru tui in rota. Illuxerunt coruscationes tuae orbi terrae: commota est et contremuit terra.* - Jedním z nejmocnějších projevů moci a moudrosti a prozřetelné lásky Boží, je způsob, jakým Bůh chránil a vedl svůj vyvolený lid; a právě při vysvobození z Egypta a při přechodu přes Rudé moře, který tu líčí žalmista

tak dramaticky, ukázala se jeho moc a starostlivá láska nejjasněji. Není tudíž divu, že byla vzpomínka na tyto divy moci Boží zbožnému Izraelitovi stálou a mocnou pohnutkou k veliké důvěře. Podobným způsobem vede a řídí Bůh osudy své Církve. Neděje se to sice takovými zjevnými zázraky jako ve Starém Zákoně; ale v jistém smyslu se tu jeví moc Boží ještě více, protože Církev je rozšířena po celém světě a nápor i počet nepřátel jejích je daleko silnější. Studujme pilně v dějinách Církve, abychom poznali, jak ji Bůh chránil a jak jí pomáhal; pak si zachováme klidnou důvěru v Pána za všech okolností a v jakékoli tísní.

c) *Deduxisti sicut oves populum tuum, in manu Moysis et Aaron.* - Pře krásně líčí Písmo svaté Boha jako dobrého Pastýře a lid jeho jako ovečky. Pastýř vede své stádce po dobrých a schůdných cestách, snaží se, aby měly ovečky dobrou a hojnou píci, onemocní-li některá, pečuje o ni, chrání stádce proti všem nebezpečím a škůdcům. Ve své Církvi nás vede Pán bezpečnou cestou pravdy, zahrnuje nás svými milostmi a dary, léčí naše rány a odpouští hříchy, chrání nás proti nepřátelům duše. Jako vedl a řídil svůj vyvolený národ skrze Mojžíše a Arona, tak řídí a vede nás skrze představené Církve, jichž musíme poslouchati. Buďme i my takovými dobrými a věrnými pastýři svého stádce, aby žádná ovečka nezahynula naší vinou.

d) *Et dixi: Nunc coepi: Haec est mutatio dexterarum Excelsi.* - Bůh, který nám ve své lásce tolik dobrodiní uděluje, zasluhuje jistě, abychom mu věrně sloužili. V této věrnosti chceme se obnoviti. A můžeme vyjádřiti své předsevzetí právě těmito slovy žalmu v přeneseném smyslu rozuměnými: Řekl jsem: Dnes začnu; nechť nastane obrat s pomocí pravice Boží. Ode dneška chci rozhodně a vytrvale bojovati proti té vášni,

kterou jsem stále ještě nepřemohl, a proti chybě, jež se pořád opakuje. Můj Bože, dej mi k tomu milost a sílu!

77.

Poučení z dějin národa izraelského; Jeho vyvolení, Jeho nevďěk, trest i nevystihlé mšosrdenství Boží.

A) T e x t ž a l m u.

1. Attendite, popule meus, (ad) legem (doctrinam) meam; * inclinate (praebete) aurem vestram in verba oris mei!

2. Aperiam in parabolis os meum; * loquar propositiones¹ (aenigmata) ab initio (ex tempore prisco),

3. quanta audivimus et cognovimus ea; * et patres nostri narraverunt nobis.

4. Non sunt occultata a filiis eorum, * in generatione altera² (postera);

5. narrantes (enim sumus) laudes Domini, et virtutes eius, * et mirabilia eius, quae fecit.

6. Et suscitavit testimonium (constituit normam) in Iacob; * et legem posuit in Israel;

7. quanta (quae) mandavit patribus nostris nota facere ea filiis suis, * ut cognoscat (ea) generatio altera (postera),

8. filii, qui nascentur (et) exsurgent, * et narrabunt (ut narrent) filiis suis.

9. Ut ponant in Deo spem suam, et non obliviscantur operum Dei, * et mandata eius exquirant (observent),

10. ne fiant sicut patres eorum; * generatio prava et exasperans (rebellis);

11. generatio, quae non direxit (constans habuit) cor suum; * et non est creditus cum Deo (fuit fidelis erga Deum) spiritus eius.³

12. Filii Ephrem intendentes et mittentes arcum⁴ (valentes sagittarii) * conversi sunt (retro se verterunt) in die belli.

13. Non custodierunt testamentum Dei; * et in lege eius noluerunt ambulare.

14. Et obliti sunt benefactorum eius, * et mirabilium eius, quae ostendit eis.

15. Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Aegypti, * in campo (regione) Taneos.⁵

16. Interrupit (Scidit) mare, et perduxit eos; * et statuit (stare fecit) aquas quasi in utre.

17. Et deduxit eos in nube diei (interdiu), * et tota nocte in illuminatione (lumine) ignis.

18. Interrupit (Scidit) petram in eremo (deserto); * et adaquavit (potavit) eos velut in abyssomulta (oceano magno).

19. Et eduxit aquam de petra; * et deduxit (diffudit) tamquam flumina aquas.

20. Et apposuerunt adhuc (continuabant ultra) **peccare ei** (contra eum); *** in iram excitaverunt Excelsum in inaquoso** (deserto).

21. Et tentaverunt Deum in cordibus suis, * ut peterent (petendo) **escas animabus suis.**⁶

22. Et male locuti sunt de Deo; * dixerunt: „Numquid poterit Deus parare mensam in deserto?

23. Quoniam (Sane) **percussit petram et fluxerunt aquae; * et torrentes inundaverunt** (emanabant);

24. numquid et panem poterit dare, * aut parare mensam populo suo?“

25. Ideo (Sic) **audivit Dominus, et distulit** (iratus est); *** et ignis accensus est in** (contra) **Iacob, et ira ascendit in** (orta est contra) **Israel.**

26. Quia non crediderunt [in] Deo; * nec speraverunt in salutari (auxilio) **eius.**

27. Et mandavit nubibus desuper, * et ianuas caeli aperuit.

28. Et pluit illis manna ad manducandum; * et panem caeli dedit eis.

29. Panem angelorum⁷ manducavit homo; * cibaria (alimenta) **misit eis in abundantia.**

30. Transtulit (Amovit) **(ventum) Austrum de caelo, * et induxit [in] virtute** (adduxit potentia) **sua (ventum) Africum.**⁸

31. Et pluit super eos sicut pulverem carnes; * et sicut arenam maris volatilia pennata.

32. Et ceciderunt in medio castrorum eorum; * circa (circum) tabernacula eorum.

33. Et manducaverunt, et saturati sunt nimis (plene), et desiderium eorum attulit (explevit) eis. * Non sunt fraudati (Nondum satisfecerunt) [a] desiderio suo,⁹

34. adhuc escae eorum erant in ore ipsorum: * et ira Dei ascendit (mota est) super eos.

35. Et occidit pingues (potentes) eorum, * et electos (iuvenes) Israel impedivit (prostravit).

36. In omnibus his¹⁰ (Nihilominus) peccaverunt adhuc; * et non crediderunt [in] mirabilibus eius.

37. Et defecerunt (deficere fecit) in vanitate dies eorum; * et anni (annos) eorum cum festinatione¹¹ (conturbatione).

38. Cum occideret eos, quaerebant eum, * et revertebantur (convertebantur) et diluculo (cum anxietate) veniebant ad eum.¹²

39. Et rememorati sunt, quia Deus adiutor est eorum, * et Deus excelsus redemptor eorum est.

40. Et dilexerunt eum (adulabantur ei) in ore suo; * et lingua sua mentiti sunt ei.¹³

41. Cor autem eorum non erat rectum (sincerum) cum eo; * nec fideles habiti (inventi) sunt in testamento eius.

42. Ipse autem est misericors, et propitius fiet peccatis eorum; * et non disperdet (delebit) eos.

43. Et abundavit ut averteret (repetite avertet-

bat) iram suam * et non accendit (erumpere fecit) omnem iram suam.

44. Et recordatus est, quia caro sunt; * spiritus (halitus) vadens et non (amplius) rediens.

45. Quoties exacerbaverunt eum in deserto; * in iram concitaverunt eum in inaquoso (eremo)?

46. Et conversi sunt (iterum) [et] tentaverunt Deum * et Sanctum Israel exacerbaverunt.

47. Non sunt recordati manus eius, * die (diei), qua redemit eos de manu tribulantis,

48. sicut posuit (quando patravit) in Aegypto signa sua, * et prodigia sua in campo Taneos,

49. et convertit in sanguinem flumina eorum, * et imbres (fluvios) eorum, ne biberent¹⁴ (bibere possent).

50. Misit in eos coenomyiam, et comedit eos; * et ranam et disperdidit (devastavit) eos.

51. Et dedit aerugini (bruchio) fructus eorum, * et labores (fruges) eorum locustae.

52. Et occidit [in] grandine vineas eorum, * et moros eorum [in] pruina.

53. Et tradidit grandini (pesti) iumenta eorum; * et possessionem (pecu) eorum igni (contagioni).

54. Misit in eos iram (ardorem) indignationis suae; * indignationem et iram et tribulationem: immisiones per angelos malos (expeditionem angelorum malorum).

55. Viam fecit semitae (Aperuit semitam) irae

suae; non pepercit a morte animabus eorum; * et iumenta eorum in morte conclusit (pesti tradidit).

56. Et percussit omne primogenitum in terra Aegypti; * primitias omnis laboris (partus) eorum in tabernaculis Cham.

57. Et abstulit (eduxit) sicut oves populum suum; * et perduxit eos tamquam gregem in deserto.

58. Et deduxit eos in spe (provide), et non timuerunt; * et inimicos eorum operuit mare.

59. Et induxit eos in montem sanctificationis suae (sanctificatum suum); * montem, quem acquisivit dextera eius.

60. Et eiecit a facie eorum (expulit ante eos) gentes; * et sorte divisit eis terram [in] funiculo distributionis.¹⁵

61. Et habitare fecit in tabernaculis eorum * tribus Israel.

62. Et (ibi) tentaverunt et exacerbaverunt Deum excelsum; * et testimonia (mandata) eius non custodierunt.

63. Et averterunt se (defecerunt), et non servaverunt pactum; * quemadmodum patres eorum conversi (inversi) sunt in arcum pravam (sicut arcus pravus).

64. In iram concitaverunt eum in collibus suis; * et in sculptilibus suis ad aemulationem (indignationem) eum provocaverunt.

65. Audivit (id) Deus et spreuit, * et ad nihilum redegit (reprobavit) valde Israel.

66. Et repulit (dereliquit) tabernaculum Silo; * tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus (inter homines).

67. Et tradidit in captivitatem virtutem (maiestatem) (arcae) eorum (suae);¹⁶ * et pulchritudinem eorum (gloriam suam) in manus inimici.

68. Et conclusit (tradidit) [in] gladio populum suum; * et (contra) hereditatem suam spreuit (iratus est).

69. Iuvenes eorum comedit (devoravit) ignis; * et virgines eorum non sunt lamentatae (desponsatae).¹⁷

70. Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt; * et viduae eorum non plorabantur (plorare non poterant).¹⁸

71. Et excitatus est tamquam dormiens (evigilavit sicut ex somno) Dominus; * tamquam potens crapulatus (fortis heros iubilans) a vino.

72. Et percussit inimicos suos in posteriora (retro); * opprobrium sempiternum dedit (influxit) illis.

73. Et repulit (reprobavit) tabernaculum Ioseph; * et tribum Ephraim non elegit.

74. Sed elegit tribum Iuda; * montem Sion, quem dilexit.

75. Et aedificavit sicut unicornium sanctifi-

cium (caelum altum sanctuarium) suum in terra, * quam fundavit in saecula.

76. Et elegit David, servum suum, et sustulit (segregavit) eum de gregibus ovium; * de post foetantes accepit (vita pastoralis accersivit) eum,¹⁹

77. pascere Iacob, servum suum, * et Israel, hereditatem suam.

78. Et pavit eos in innocentia (integritate) cordis sui; * et in intellectibus (intelligentia) manum suarum deduxit eos.

B) P o z n á m k y.

¹ Podobenstvím a záhadou jmenuje se vypravování děje skutečného, ale sloužícího spolu za mravní poučení.

² „Není to neznámo (co chce vypravovati) synům otců, pozdějšímu pokolení.“

³ „pokolení, jehož srdce nebylo ustáleno, a jehož duch nebyl shledán věrným Bohu.“

⁴ Nevěrnost celého národa izraelského se v žalmu líčí na příkladě kmene Efraimitů, z kterého byl Josue, vůdce při příchodu do země zaslíbené, a který měl od začátku jakousi nadvládu nad druhými.

⁵ V tomto a následujících verších se vypisují dobrodiní Hospodinem národu vyvolenému udělená.

⁶ „žádati své duši něco“ je hebrejské rčení (= žádati sobě).

⁷ Vlastně = chléb silných. Nazývá se mana chlebem andělským, protože podle názoru Izraelitů byla anděly připravována anebo jaksi se samého andělského stolu nebeského padala.

⁸ „Odvanul s nebe vítr východní a přihnál svou mocí vítr jižní“ (kterým přihnány byly křepelky).

⁹ Patří podle Vulgaty k předešlému (naplnil touhu jejich a nebyli zklamáni v touze své). Podle originálu počíná nová věta a patří k následujícímu v 34 („Ještě ne-

ukojili choutky své, ještě byl pokrm v jejich ústech, a hněv vzplanul proti nim“).

¹⁰ Přes to přese všechno = nicméně.

¹¹ „A kázal, aby dny jejich prchly jako pára (marně) a léta jejich s chvatem (hebr.: v strastech).“ Vztahuje se to na 40 let putování na poušti.

¹² „Když je trestal smrtí, vyhledávali a obraceli se k němu a zrána (hebr. = s úzkostí) přicházeli k němu.“

¹³ „A lísalí se k němu svými ústy a svým jazykem ho obelhávali.“

¹⁴ Ve verších 49 - 56 se líčí deset ran egyptských.

¹⁵ Rozdělil jim lány „šňůrou měřící“ (šňůrou, již se vyměřovala pole).

¹⁶ Verš se pravděpodobně vztahuje ne na Izraelity, ale na archu úmluvy. „A dal do zajetí velebnost svou (své archy)“; tím totiž, že připustil, aby byla od filišťanů uloupena.

¹⁷ Jejich pannám nikdo nezpíval při sňatku, t. j. nemohly se vdáti.

¹⁸ Usmrceným kněžím nemohl býti vypraven slavnostní pohřeb s příslušnými zpěvy.

¹⁹ Doslova: povolal jej „ze zadu dojných ovcí“, t. j. z pastýřského života a zaměstnání.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm byl složen pravděpodobně od Asafa, současníka Davidova, po potlačení vzpoury severních kmenů proti králi (2 Král 20). Pěvec chce povzbudit lid k věrnosti k Bohu a zachovávání jeho přikázání. Proto líčí stručně celé dějiny národa izraelského, nesčetná dobrodiní Hospodinova, hanebný nevděk vyvoleného lidu, tresty Boží, ale též konečné Boží milosrdenství. Po krátkém lyrickém úvodě (1-11), naznačujícím účel a hlavní ideu žalmu, popisuje se nejprve nevděčnost lidu, již splácel veliká dobrodiní Boží už v Egyptě a pak na poušti až do příchodu v zemi zaslíbenou

(12-61); potom jak urážel Boha i v samé své zemi modloslužbou a jak byl za to trestán (62-70). Nakonec se líčí, kterak Bůh jako by povstal ze sna, znovu se milosrdně obrací k svému národu; ale zároveň, jak si místo dosavadního svatostánku vyvoluje Sion a místo kmene Efraimova Judův a Davida (71-78). Kněz myslí při žalmu na dobrodiní jemu a jeho lidu od Boha prokázaná, na svou a svého lidu nevďěčnost, na nevystihlé milosrdenství Boží.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Attendite, popule meus, legem meam; inclinate aurem vestram in verba oris mei. Et obliti sunt benefactorum eius et mirabilium eius, quae ostendit eis. Ideo audivit Dominus et iratus est. Ipse autem est misericors et propitius fiet peccatis eorum. Recordatus est, quia caro sunt; spiritus vadens, et non rediens.*

2. p.: Modleme se, abychom za veliká dobrodiní Boží nebyli nevďeční a tak ušli jeho trestům a dosáhli jeho milosrdenství.

1. V dobrodiních národu izraelskému prokázaných, o nichž vypravuje žalm, jsou naznačena též dobrodiní, která Pán Bůh prokázal našemu národu, věřícím nám svěřeným i nám samým. Připomínají nám slova žalmu veliký dar svaté víry a Boží prozřetelnost; můžeme při nich uvažovati, jak nám Pán Bůh už v pozemských věcech svou dobrotu projevoval, nás proti nepřátelům a protivenstvím chránil; ale máme tu zobrazeny i milosti a dary nadpřirozené, mezi nimiž jedním z největších jest andělský chléb nejsvětější Svátosti.

a) *Attendite, popule meus, legem meam. Aperiam in parabolis os meum. Quanta audivimus et cognovimus*

ea, et patres nostri narraverunt nobis. Filii qui nascentur et exsurgent; et narrabunt filiis suis. - S velikou pietou se ve starých rodech zachovávají, od otců synům a od těchto zase jejich dětům se vypravují zkazky o velikých činech předků. V každém národě zachovává se paměť dávné minulosti a bývalé slávy a přenáší se od pokolení k pokolení. V Církvi svaté se takovým způsobem od staletí k staletí, od pokolení k pokolení přenášejí a neomylným učitelským úřadem neporušeny zachovávají zjevení a Zákon Boží a slavné činy Krista Pána a jeho svatých. Děkujeme z celého srdce za tento převzácný poklad nám božskou tradicí zachovávaný a podávaný. A jako hlasatelé slova Božího hlásejme a předkládáme horlivě a neporušeně světu zjevení a zákon Krista Pána, svatou osobu a svaté činy jeho.

b) Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Aegypti. Interrupit mare et perduxit eos. Et deduxit eos in nube diei; et tota nocte in illuminatione ignis. Interrupit mare, et perduxit eos. Interrupit petram in eremo; et eduxit aquam de petra. - Vskutku, jak podivuhodně a zázračně vedl Hospodin svůj lid pouští do země zaslíbené! Ale přemýšlíme-li o svém vlastním životě, shledáme, že i nám někdy projevoval svou prozřetelnost způsobem podivuhodným. Jak často oddálil vlny nějakého nebezpečí, abychom mohli přejíti suchou nohou; ve dne nás skrýval v závoji své otcovské lásky, v noci nás osvěcoval; dovedl i pro nás ze skály vyvésti vodu živou k našemu občerstvení. Zůstaňme vždy vděční za tato dobrodiní!

c) Transtulit Austrum de caelo, et induxit in virtute sua Africum. - Jsme skoro zvyklí považovati přírodní zjevy za účinky slepých sil. Zapomínáváme na to, že všechny síly v přírodě jsou nátrojem v ru-

kou Božích, jichž užívá k našemu dobru. On dává svítiti slunci a posílá vláhu, aby nám země vydávala pokrm, on větry a střídáním teploty působí obnovu ovzduší, abychom měli vždy dostatečný čerstvý vzduch. Děkujeme někdy zvláště také za tato dobrodiní; a nedávejme se strhnouti k netrpělivosti nepohodami a obtížemi počasí a ročních dob.

d) *Et pluit super eos sicut pulverem carnes; et sicut arenam maris volatilia pennata. Et ceciderunt in medio castrorum eorum.* - Je pravda, takovým zázračným způsobem nás Pán Bůh nikdy nesytí. Ale pomyslíme-li, kolik lidí na světě postrádá i toho nejnnutnějšího, ano, že mnozí umírají hladem, nám pak že Pán Bůh dával nejen denní chléb, ale mnohem více, nemusíme i my s vděčností přiznati, že „sesílal na nás dešť masa“? A přece býváme snad nespokojeni a závidíme, mají-li druzí větší blahobyť než my.

e) *Sicut posuit in Aegypto signa sua: convertit in sanguinem flumina eorum. Misit in eos coenomyiam et comedit eos. Dedit aerugini fructus eorum. Et occidit in grandine vineas eorum. Et tradidit grandini iumenta eorum; et possessionem eorum igni.* - Zázračné rány egyptské, jimiž Hospodin pomohl svěmu vyvolenému lidu proti jeho utiskovatelům, jsou ovšem jedinečným zjevem v dějinách lidstva i zjevení Božího. Ale každý národ, který zůstal věrný Bohu, zakusil také někdy podivuhodné pomoci Boží ve velikých protivenstvích a nebezpečích. A zakusili jsme podobné mocné ochrany jistě i my ve svém životě. Jedno je jisté: že pro moc Boží nejsou ani síly a zákony přírodní překážkou a hrází tam, kde běží o ochranu těch, kteří jsou mu z celého srdce oddáni.

f) *Et pluit illis manna ad manducandum: et pa-*

nem caeli dedit eis. Panem angelorum manducavit homo; cibaria misit eis in abundantia. - Veliká jsou už hmotná a přirozená dobrodiní Boží. Nadpřirozené dary je však vysoko převyšují. Jenom jeden z nich si tu připomínáme: Co všechno je obsaženo v jediné milosti chleba nebeského a andělského! Smíme jej požívat denně. Jakou vděčností musí tedy býti naplněno naše nitro za tento převzácný důkaz nekonečné lásky Boží! Je to chléb andělský. Jak čistá a andělská má býti tedy naše duše, když přistupuje k oltáři Páně! Je to chléb silných a pokrm, který dává Bůh „in abundantia“, který uděluje celou řadu drahocenných milostí. Čím to tedy, že my, kteří ho denně požíváme, máme ještě tak málo síly a živoříme duchovně?

2. Za veliká dobrodiní odměnil se lid izraelský Hospodinu nevděkem. Mysl jeho a srdce jeho nebylo obráceno k Bohu, věčné Lásce; naopak pozdvihli se proti němu a nezachovali jeho příkázání. Zapomínali na jeho dobrodiní, ano uráželi jej právě tehdy, když jim dobrodiní udílel. Někdy se dokonce oddali modloslužbě. Když je Bůh trestal, šli na nějaký čas do sebe, ale pak zase padli. I kmen efraimský, zvláště Bohem obdařený a vyvolený, stává se nevěrným. Není ve všem tom nastíněn nevděk našeho národa, našeho lidu, ale i náš vlastní?

a) *Generatio quae non direxit cor suum; et non est creditus cum Deo spiritus eius. Cor autem eorum non erat rectum cum eo.* - První a základní pravda životní je, že Bůh je naším cílem, Pánem, jediným štěstím; a první a základní naší povinností jest, aby naše srdce a nitro bylo zcela, ustavičně a vytrvale obráceno k Bohu a věrně se ho drželo. Ale jak často lidé i celé národy zapomínají na tuto základní a nezbytně nut-

nou zásadu a obracejí se k tvorům a v nich hledají své štěstí! Zapomněli jsme na to někdy snad i my. Obráťme se celou silou své duše k Bohu a neopomínejme na prvním místě hlásati věřícím tuto nejdůležitější pravdu.

b) *Non custodierunt testamentum Dei; et in lege eius noluerunt ambulare. Et tentaverunt et exacerbarunt Deum excelsum; et testimonia eius non custodierunt. Et averterunt se, et non servaverunt pactum.*

- Jenom ten člověk je považován za poctivého a spravedlivého, který koná svědomitě svou povinnost a zachovává věrně sliby, jež dal, a smlouvy, které uzavřel. Ale která povinnost je přísnější, než zachovávatí přikázání Boží, a která smlouva je slavnější nad tu, již jsme zavázáni k službě Boží? A jak jsme dosud dostáli této nejdůležitější své povinnosti a dodrželi tuto nejslavnější smlouvu? Proberme v duchu všechna přikázání Boží; je tu aspoň jedno, proti němuž jsme nikdy nechybili? Kéž je aspoň v budoucnu život náš věrným ostríháním zákona a smlouvy s Bohem!

c) *Et obliti sunt benefactorum eius; et mirabilium eius, quae ostendit eis. Et apposuerunt adhuc peccare ei; in iram excitaverunt Excelsum in iniquo. Et male locuti sunt de Deo; dixerunt: Numquid poterit Deus parare mensam in deserto? In omnibus his peccaverunt adhuc; et non crediderunt in mirabilibus eius. Non sunt recordati manus eius, die qua redemit eos de manu tribulantis.* - To, co žalmista svému lidu nejvíce má za zlé a nad čím nejvíce lká, je jeho veliký nevděk vůči Pánu Bohu. Zapomíná na veliká a nesčetná dobrodíní Boží; není spokojen se vzácnými dary, které mu Bůh uděluje, ale žádá si větších; ano, uráží Boha právě když z jeho ruky přijímá dobrodíní. Nejeví se podobný nevděk u tak mnohého národa,

neodplácí Bohu stejným způsobem někdy i můj věřící lid? Ano, nejsem i já vinen takovou nevděčností vůči Pánu Bohu? Jak málo myslívám na dobrodiní Boží, jak zřídka mu děkuji! Nejsem spokojen s tolika dary Božími a žádám si stále více; ano, někdy hřeším snad právě v těch chvílích, kdy se mi dostává od Boha zvláštních dobrodiní. Naplň, Bože, srdce mé hlubokou vděčností, abych nikdy na tvou dobrotu nezapomněl a zvláště abych Tě neurážel tehdá, když mi ukazuješ svou lásku!

d) *In iram concitaverunt eum in collibus suis: et in sculptilibus suis ad aemulationem eum provocaverunt.* - Tak hluboko klesli mnozí z tohoto vyvoleného lidu, že vzdávali božskou úctu, na místě Bohu, svému Tvůrci, od něhož byli dobrodiními zahrnuti, modlám, jimž stavěli oltáře a pálili oběti na pahorcích. Ale nejsou mé ješitné plány a mé nezřízené náklonnosti také podobnými bůžky, jimž stavím oltář ve svém srdci?

e) *Cum occideret eos, quaerebant eum; et revertentur et diluculo veniebant ad eum.* - Stihání neštěstím a spravedlivým trestem Božím rozpomínají se Izraelité na svého Boha; ale sotva se jim zase daří lépe, znovu lehkomyšní. Ale nejsme i my jim v tom podobní? Nepřivádí nás často teprve trpké pokoření a utrpení blíže k Bohu? Vzmužme se přece jednou a služme Pánu Bohu věrně vždycky, nedávejme se k tomu nutiti jako otroci jenom metlou.

f) *Filii Ephrem intendentes et mittentes arcum, conversi sunt in die belli.* - Kmen efraimský, proslulý svou silou a dovedností, tito stateční lučištníci Bohem za vůdce vyvolení, zklamou hanebně v době nebezpečí a dají se v boji podle na útěk. Nezakládejme si tedy ani my na svých přednostech nebo na své dosavadní

skutečné či domnělé věrnosti; a uvažujme tu také o tom, jak se protiví Bohu a uráží jej nevděk a nevěrnost zejména u těch, které obdařil zvláštními přednostmi a které si zvláště vyvolil.

3. Žalm nám také líčí trest Boží této podle nevěrnosti a tohoto smutného odpadu. Právě když Izraelité, zapomněvše na Boha a jeho dobrodiní, byli zcela ponořeni v pozemské požitky, stihá je trest Hospodinův. Jejich dny životní prchly jako pára a minuly bez užitku. Byli vydáni v ruce nepřátel: jejich vůdcové a velmoži pobiti, jejich jinoši a panny usmrceni; na smrt vydáni i kněží, a co je nejsmutnější, že lid od Boha odvrácený už ani nelkal nad ztrátou svých kněží. Nevěrný kmen efraimský Hospodin odmítá a vyvoluje si kmen judský; nakonec zamítnut celý národ izraelský. Tyto časné tresty jsou obrazem věčného trestu všech těch, kteří se od Boha odvrátili a se nepolepšili; o nich vpravdě platí hrozná slova, že Bůh „jimi pohrdl“ a „že neušetřil od smrti duše jejich“.

a) *Ideo audivit Dominus, et iratus est; et ignis accensus est in Jacob, et ira ascendit in Israel. Adhuc escae eorum erant in ore ipsorum: et ira Dei ascendit super eos.* - Nikdy nezapomínejme na přísnou spravedlnost Boží a neoddávejme se tomuto světu s jeho rozkoší a lehkomyšlností, i když Pán Bůh nás dlouho netrestá za naše nevěrnosti. Jinak zakusíme i my trestající ruky Boží právě v hodině, kdy jsme hledali a zdánlivě snad našli své štěstí v pomíjejících věcech světa. A napomínejme věřící, aby právě tehdy, když se jim hmotně daří dobře, mysleli na spravedlnost Boží.

b) *Et defecerunt in vanitate dies eorum; et anni eorum cum festinatione.* - Jako pára uplyne brzo a zmizí i život, který byl anebo se zdál býti plným

dalekosáhlých podniků a slavných činů. A je skutečně parou a dýmem takový život, nebyly-li tyto skutky vykonány v milosti Boží a z dobrého úmyslu. Marnost a nicota života od Boha odvráceného je také jedním z trestů nevěrnosti vůči Bohu. Je ten život náš tak krátký a máme tak málo příležitosti k činům na venek slavným; vyplňme jej aspoň četnými dobrými, třebaš i jenom skrytými skutky, aby se stal drahocenným před Bohem.

c) *Et occidit pingues eorum, et electos Israel prostravit. Iuvenes eorum comedit ignis et virgines eorum non sunt lamentatae. Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt; et viduae eorum non plorabantur.* - Takovým děsným způsobem potrestal Bůh už mnohý národ: zbavil jej jeho nejlepších mužů a vůdců; dopustil, že mládež jeho byla zkažena a že jeho kněží byli vyhánni, pobíjeni a počínali vymírat. A lid otupělý a víry zbavený už ani nelitoval odchodu nebo záhuby svých kněží. Modleme se, aby Bůh uchránil náš národ od takového neštěstí. Ale je tu naznačen i trest kněží, kteří sami se stali nevěrni Bohu. Jejich navenek snad značné nebo i veliké skutky jsou bezcenný před Pánem Bohem. Bůh jim často odnímá vlohy, jichž zneužívali proti němu, mládež i lid je opouští a obrací se proti nim, nikdo o ně nepláče, když odcházejí nebo umírají. Můj Bože, dej mi tak žiti a pokračovati, abych ušel takovému hroznému osudu!

d) *Et repulit tabernaculum Silo: tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus. Et tradidit in captivitatem maiestatem arcae suae; et gloriam suam in manus inimici.* - Největším trestem a neštěstím pro nějaký národ jest, když Bůh přestane přebývati ve svatostánku jeho chrámů, a největším trestem a neštěstím pro kněze, když Bůh jej odmítne a už ho ne-

chce užívatí za nástroj úmyslů a děl, ke kterým jej určil, nýbrž zvolí si někoho jiného. Bohudík, Bůh přebývá ještě v chrámech naší otčiny a užívá ještě nás nehodných za nástroj svých milostí. Modleme se za sílu a vytrvalost, abychom se nestali nehodnými těchto dobrodiní.

e) *Audivit Deus, et sprexit; et ad nihilum redegit valde Israel. Viam fecit semitae irae suae, non pepercit a morte animabus eorum.* - Všemohoucí věčný Bože, vím, že dokud zde na zemi žiji, nejsem nikdy jistý, zdali snad neupadnu do těžkého hříchu a zdali dosáhnu své spásy. Činím pevně předsevzetí, že nikdy neučiním ničeho, co by mě mohlo uvést do nebezpečí smrtelné viny. Chraň mne a pomáhej mi, aby se snad na mně neuskutečnilo, že bys mnou pohrdl a neušetřil duše mé od smrti!

4. Hospodin trestal svůj lid spravedlivě a přísně; ale nakonec mu přece zase projevil své nekonečné milosrdenství. Přivedl ho ke své svaté hoře a dal mu v Davidovi spravedlivého a moudrého vládce. Proto vybízí žalmista lid k důvěře v Boha, k vděčnosti a zachovávání jeho příkázání. Podobně ukázal Pán Bůh své nevystihlé milosrdenství i nám; a musíme se mu i my podobným způsobem odvděčiti.

a) *Ipse autem est misericors, et propitius fiet peccatis eorum; et non disperdet eos. Et abundavit, ut averteret iram suam, et non accendit omnem iram suam.* - Můj Bože, vím, že jsi nade všechno mocný a že bys mne jediným pokynem své vůle mohl zničit; vím, že jsi nanejvýše spravedlivý a že bys mne už dávno byl mohl přísně potrestati, jak jsem si toho svými četnými vinami zasloužil. Především však vím a pevně věřím, že jsi nade všechno pomýšlení milosrdný a že daleko raději ukazuješ svou odpouštějící lásku,

než svou trestající spravedlnost. A proto doufám nezvratně, že mne přes všechny viny a nedostatky přijmeš na milost a doporučuji se zcela do tvého nekonečného milosrdenství.

b) *Et recordatus est, quia caro sunt; spiritus vaudens, et non rediens.* - Přiznávám se, že veliká je má nedbalost; ale vidím též, jak veliká je má slabost. Činím si skutečně dobrá předsevzetí a za chvíli na ně zapomínám; počnu modlitbu opravdu v sebranosti a za několik okamžiků se mé myšlenky už rozptylují na všechny strany; dám se chutě do nějakého apoštolského díla, a už při první překážce ztrácím mysl. Uznávám a přijímám ve vši pokoře tuto svou mdlobu a ochablost a prosím Tě, který, jak jsi sám řekl, ses rozpomněl, že jsme křehké tělo, abys měl pro ni se mnou slitování.

c) *Et induxit eos in montem sanctificationis suae; montem, quem acquisivit dextera eius. Et sorte divisit eis terram in funiculo distributionis. Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israel.* - Takovým způsobem ukázal Bůh své nevystihlé milosrdenství právě nám kněžím. Namísto aby nás byl za naše nevěrnosti potrestal, nabídl a udělil nám v úděl kus své svaté země, dovoluje nám přebývat ve svých stáncích. Kéž bychom žili vždy tak, jak se sluší na tuto svatyni, důstojně přebývali v těchto stáncích a pečlivě vzdělávali svěřený úděl!

d) *Et elegit David, servum suum, et sustulit eum de gregibus ovium; de post foetantes accepit eum, pascere Jacob, servum suum, et Israel, hereditatem suam. Et pavit eos in innocentia cordis sui; et in intellectibus manuum suarum deduxit eos.* - Zdaž nemusí mnohý z nás přiznati, že ho Bůh přivedl ke kněžství „de gregibus ovium“ a že si ho vyvolil „de post foetantes“;

že byl ke kněžství povznesen z nízkých poměrů a snad vytržen z nebezpečného okolí? Odvděčme se svému Mistru za to tím, že budeme duše nám svěřené pásti v čistotě a nevinnosti srdce a voditi je „rukou nadmíru moudrou“.

e) *Ut ponant in Deo spem suam, et non obliviscantur operum Dei; et mandata eius exquirant.* - Tak se má lid podle napomenutí žalmistova odvděčovati dobremu svému Bohu za jeho lásku. To je konečně ve vši stručnosti i náš životní program. Umiňujeme si tedy, že budeme věrně plniti tyto tři věci: nezlomně důvěřovati v Boha, často vzpomínati vděčně na jeho dobrodiní, zachovávatí svědomitě jeho přikázání.

78.

Nálek nad zpusťováním svatého města a jeho chrámu.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Deus, venerunt** (invaserunt) **gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum; * posuerunt** (redegerunt) **Ierusalem in pomorum custodiam**¹ (catervam ruinarum).

2. **Posuerunt morticina** (Praebuerunt cadavera) **servorum tuorum escas volatilibus caeli; * carnes sanctorum tuorum bestiis terrae.**

3. **Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Ierusalem; * et non erat, qui sepeliret.**

4. Facti sumus opprobrium vicinis nostris; * sub-
sannatio (ludibrium) et illusio his, qui in circuitu
nostro sunt (circum nos habitant).

5. Usquequo, Domine, irasceris in finem (perpe-
tuo); * accendetur velut ignis zelus tuus?²

6. Effunde iram tuam in (super) gentes, quae te
non noverunt; * et in regna, quae nomen tuum non
invocaverunt.

7. Quia comederunt (devoraverunt) Iacob;³ *, et
locum eius desolaverunt.

8. Ne memineris iniquitatumstrarum antiqua-
rum (pristinarum), cito anticipent (praeveniant)
nos misericordiae tuae;⁴ * quia pauperes facti sumus
nimis.

9. Adiuva nos, Deus salutaris noster; et propter
gloriam nominis tui, Domine, libera nos; * et propi-
tius esto peccatis nostris propter nomen tuum,

10. ne forte dicant in gentibus: Ubi est Deus eorum?
*** Et innotescat (manifestetur) in nationibus co-**
ram oculis nostris

11. ultio sanguinis servorum tuorum, qui effusus
est; * introeat in conspectu tuo gemitus compedi-
torum (captivorum).

12. Secundum magnitudinem brachii tui * possi-
de filios mortificatorum (libera ad mortem
damnatos).

13. Et redde (retribue) vicinis nostris septu-
plum (septempliciter) in sinu eorum; * imprope-

rium (opprobrium) ipsorum quod exprobraverunt tibi (quo affecerunt te), Domine.⁵

**14. Nos autem populus tuus, et oves pascuae tuae;
* confitebimur (gratias agemus) tibi in saeculum.**

15. In generationem et generationem * annuntiabimus laudem tuam.

B) Poznámky.

¹ „obrátili Jerusalema v hromadu ssutin“ (Vulgáta vyjadřuje tutéž myšlenku úplně zničeného města slovy: „učinili z Jerusalema strážnou chýši hlídače ovoce“).

² „tvoje rozhořčení“ (vlastně: tvá horlivost).

³ „pohltili Jakuba“ (= národ izraelský). Nepřátelé líčí se tu v obraze divokých šelem.

⁴ „nechť nás předejde tvé milosrdenství“ (= přijdiž rychleji než jsme čekali).

⁵ „Uvrz v klín nepřátelských sousedů sedminásobnou potupu, kterou ti (v nás) způsobili.“ Potupy se tu obrazně líčí jako kameny, které někdo z klína bere a po nepříteli metá.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalmista běduje nad zničením Jerusalema a chrámu od Chaldejských (viz 4 Král 25) a prosí za odpuštění hříchů, pro něž Bůh poslal na lid toto neštěstí. Aplikace na pronásledování Církve jakož i na zhoubu hříchem v duši působenou leží nasnadě. Pěvec líčí nejprve smutný pohled na zbořené město a zpusťšený chrám (1-4); prosí potom Boha, aby nepřátele potrestal, lid vysvobodil (5-11), začez mu pak bude vzdávati díky (12-15).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Deus, venerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum; posuerunt Jerusalem in pomorum custodiam. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito anticipent nos misericordiae tuae; quia pauperes facti sumus nimis.

2. p.: Modleme se, aby nás Bůh naplnil hlubokou lítostí nad našimi hříchy a měl s námi slitování pro naši ubohost.

1. Zpustošení svatého města a chrámu žalmistou líčené je prorockým obrazem všech budoucích pronásledování Církve, při nichž také tolikrát byla posvátná místa znesvěcena a posvátné osoby vražděny. Ale též názorným obrazem zkázy, kterou působí těžký hřích. Těžký hřích zmocňuje se duše, která je dědictvím Božím, pustoší a przní chrám Ducha svatého a obrací jej v ssutiny. Duše je vydána na pospas vášním; hříchem se znovu prolévá a zneuctívá nejdrahocennější krev Krista Pána; hřích olupuje o úctu i u lidí. Všecko to ještě u větší míře platí o hříchu kněžském.

a) *Deus venerunt gentes in hereditatem tuam.* - Bůh vyvolil si lid izraelský za své dědictví a slíbil dáti mu v dědictví nejprve zemi zaslíbenou, pak i království nebeské, zůstane-li věrným. Každý nespravedlivý útok, každé pronásledování a urážení tohoto dědictví Božího bylo větším hříchem, než nespravedlnost proti nějakému jinému národu. Naše duše stala se milostí dědictvím Božím a je sama dědičkou království nebeského. Hřích vniká drze do tohoto dědictví a olupuje duši o toto vzácné právo. S jakým rozhořčením bychom se obrátili proti tomu, kdo by nám chtěl uloupiti drahé dědictví po otci nebo po matce! S jakou rozhodností musíme se tedy opřítí každému hříchu a jak se musíme snažiti, aby nás

neolupoval o nejvzácnější dědictví, duše nám svěřené!

b) *Polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt Jerusalem in pomorum custodiam. Et locum eius desolaverunt.* - Je to jedna z nejkrásnějších pravd naší víry, že duše omilostněná je čistým a svatým chrámem Božím. Duše kněze má být chrámem zvláště vyzdobeným, vysokým stupněm milosti posvěcující a četnými ctnostmi jako slunce zářícím, má být docela zvláštním způsobem „locus eius“, místem a sídlem Božím. Ale jiná, neméně jistá a vážná pravda zjevená nám praví, že každým těžkým hříchem se tento chrám obrací v ssutiny a tento přeutěšený sad milosti a ctnosti je v okamžiku rozmeten, jako náhlý přival bouře zničí a odnese zahradu plnou květů a vybraného ovoce, že po nich nezůstane ani památka. Uvažujme často klidně, ale důkladně o těchto pravdách. Pak nebude možné, abychom lhostejně přihlíželi k tomu, jak v našem působišti svůdcové ničí nebo ohrožují čisté a svaté chrámy Boží, anebo abychom dokonce sami dali nepříteli vniknouti do chrámu své kněžské duše.

c) *Posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus caeli: carnes sanctorum tuorum bestiis terrae. Et non erat qui sepeliret.* - Jaký smutný a děsný pohled na tato těla statečných obhájců rodného města a věrných kněží jeho chrámu, padnuvších ve spravedlivé obraně posvátné věci, jak tu leží nepohřbená a rozhozená po zemi na pospas divokým ptákům. Smutnější a hroznější je pohled na duši, která se stává hříchem hříčkou nízkých vášní. Nedejme ve svém srdci nikdy vzrůstí nějaké vášni, třebas na pohled ještě málo nebezpečné; považujme za jeden z nejdůležitějších úkolů své pastorece učiti věřící, jak mají důsledně a vytrvale přemáhati své vášně.

d) *Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam*

in circuitu Jerusalem. - Pohled na prolitou lidskou krev naplňuje nás vždy bolestí a zděšením; zvláště pak když je to krev osoby vzácné a nám nadmíru milé. Krev Krista Pána je ze všech krví nejvzácnější a nejdrahocenější, a tuto krev prolil božský Spasitel zcela dobrovolně za nás a za naše hříchy. Každý těžký hřích je tedy jakoby proléváním této předrahocenné krve Kristovy. Jak hrozné, když takovým způsobem znovu prolévá krev Pána Ježíše ten, kterému nejvyšší velekněz dal nepochopitelnou moc proměňovati víno v jeho svatou krev a svolávati ji na oltář ke spáse lidí a odpuštění hříchů! Nejmilejší Ježíši, s hlubokou lítostí a se slzami v očích prosím Tě za odpuštění, jestliže jsem snad někdy prolil tvou předrahou krev hříchem; nedopusť už, abych se já sám anebo někdo z těch, jež jsi mi svěřil, takovým způsobem provinil na tvé svaté krvi!

e) *Facti sumus opprobrium vicinis nostris; subsannatio et illusio his, qui in circuitu nostro sunt.* - Každý člověk touží přirozeně po důvěře a lásce svého okolí; a lásky i důvěry potřebuje zvláště kněz, má-li na své okolí spasitelně působiti. Hříchem se připravujeme o úctu, lásku a důvěru. Spravedlivý a dobrý člověk nesmí ovšem podle přikázání Božího ani hříšníka vyjímati ze všeobecné úcty a lásky; ale je přirozené, že jeho úcta a zvláště důvěra se umenšuje vůči těm, kteří nemilují a nectí dosti Pána Boha, ano jej i těžce urážejí. Špatný pak a zkažený svět, ačkoli sám si z hříchu nic nedělá a k hříchu svádí, s výsměchem a pohrdáním odkopává toho, kdo se jím dal svěsti. Modleme se za milost, abychom si ctnostným a vzorným životem zjednávali úctu a důvěru svého okolí.

2. Musili jsme bohužel tak mnohá slova žalmu obrátiti i na svůj vlastní hřích. Hledejme nyní útěchu

v jiných slovech žalmistových, jimiž nám popisuje nepochopitelné milosrdenství Boží. Bůh ve svém velikém milosrdenství předchází hříšníka, nečekaje často ani na jeho prosby; znát dobře jeho ubohost a slabost. Bude tedy i k nám milosrdný; tím více, že nám jde o jeho čest a slávu a že jsme zůstali přes všechny své nevěrnosti přece jenom jeho vyvoleným stádcem. A jako doufáme, že nám odpustí viny a promine tresty, tak máme i pevnou naději, že pomůže svaté naší Církvi v těžkých pohromách, které na ni posílá.

a) *Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum; cito anticipent nos misericordiae tuae; quia pauperes facti sumus nimis.* - Tak nás vskutku Pán Bůh už od malička svou milostí a svým milosrdenstvím předcházel; projevoval nám svou lásku ještě dříve, než jsme se my naň rozpomněli a k němu se obrátili. To proto, že znal naši velikou ubohost. Tím více tedy smíme očekávat od něho milosrdenství nyní, když naše nouze a ubohost dostoupila vrcholu, že „pauperes facti sumus“, když jsme upřímnou lítostí smyli všechny viny, takže se staly „iniquitates antiquae“, když se k němu vroucí, důvěrnou a vytrvalou modlitbou obracíme.

b) *Adiuva, nos, Deus, salutaris noster; et propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos; et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Ne forte dicant in gentibus: Ubi est Deus eorum? et innotescat in nationibus coram oculis nostris.* - Víím ovšem, Bože můj, že já sám si nezasloužím tvé lásky a tvého milosrdenství a že jsem příliš nepatrný, aby sis mně všiml. Ale jde o tvé jméno a tvou slávu. Ukážeš-li právě bídným a nehodným své odpouštějící milosrdenství, poznají všickni, že jsi pravý Bůh náš a jméno tvé bude oslaveno mezi národy.

c) *Effunde iram tuam in gentes, quae te non noverunt; et in regna, quae nomen tuum non invocaverunt. Nos autem populus tuus, et oves pascuae tuae; confitebimur tibi in saecula. In generationem et generationem annuntiabimus laudem tuam.* - Je pravda, mnoho a často se prohřešil proti Pánu Bohu náš lid a mnoho i často my sami. Ale přece jsme Boha nezapřeli a neodepřeli vzývat jméno jeho; a zůstali jsme přece jenom lidem jeho a ovce stáda jeho. Doufáme tedy, že nám vše promine; a z vděčnosti za to slibujeme, že budeme po věky zvěstovati chválu Boží.

d) *Ultio sanguinis servorum tuorum, qui effusus est; introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum. Secundum magnitudinem brachii tui, posside filios mortificatorum. Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum; improperium ipsorum, quod exprobraverunt tibi.* - Jako Bůh svou silou potřel a potírá nepřátele naší duše, tak nedopustí také, aby nepřátelé zdeptali a zničili jiný vznešený chrám, jeho svatou Církev. Ano, přijde doba, kdy „ukáže na nich pomstu za prolitou krev svých sluhů, kdy bude vyslyšeno před jeho tváří lkání uvězněných, kdy vytrhne silou přemocného svého ramene k smrti odsouzené a odplatí nepřítelům do klína sedmkrát pohanu, již zhaněli svého Pána“. To doufáme pevně; vždyť jde o milou choť Kristovu, jeho drahocennou krví vykoupěnou!

**Prosba k Hospodinu, aby vzkřísil svůj uhnětený lid,
obnovil svou opuštěnou a ušlapanou vinici.**

A) Text žalmu.

1. Qui regis Israel, intende; * qui deducis velut ovem Ioseph.

2. Qui sedes super cherubim, * manifestare (appare) coram Ephraim, Benjamin et Manasse.¹

3. Excita (Agere fac) potentiam tuam,² et veni, * ut salvos facias nos.

4. Deus, converte (restaura) nos;³ * et ostende faciem tuam et salvi erimus.

5. Domine, Deus virtutum (exercituum), * quousque irasceris super orationem servi tui (orantes servos tuos)?

6. Cibabis nos pane lacrimarum, * et potum dabis nobis in lacrimis in mensura (copiose)?⁴

7. Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris⁵ (Permisisti, ut de nobis rixentur vicini nostri); * et inimici nostri subsannaverunt (illuserunt) nos.

8. Deus virtutum, converte (exercitum, restaura) nos; * et ostende faciem tuam, et salvi erimus.

9. Vineam de Aegypto transtulisti;⁶ * eiecisti gentes et plantasti eam.

10. Dux itineris fuisti in conspectu eius

(Solum praeparasti circa eum);⁷ * plantasti radices eius, et implevit terram.

11. Operuit montes umbra eius; * et arbusta (rami) eius cedros Dei.

12. Extendit palmites (sarculos) suos usque ad mare; * et usque ad flumen (magnum) propagines eius.⁸

13. Ut quid (Quare) destruxisti maceriam (sepem) eius; * et (sic) vindemiant eam (decerpunt ex ea) omnes, qui praetergrediuntur viam?

14. Exterminavit (Devastavit) eam aper de silva; * et singularis (porcus) ferus depastus est eam.

15. Deus virtutum (exercituum), convertere; * respice (aspice) de caelo et vide, et visita vineam istam,

16. et perfice (salva) eam, quam plantavit dextera tua; * et [super] filium hominis, quem confirmasti (destinasti) tibi!

17. Incensa igni et suffossa (eradicata), * ab increpatione (minis) vultus tui (omnia) peribunt.

18. Fiat (Extendatur) manus tua super virum dexterae tuae, * et super filium hominis, quem confirmasti (destinasti) tibi.⁹

19. Et non discedimus a te; vivificabis (vita donabis) nos; * et nomen tuum invocabimus.

20. Domine, Deus virtutum, converte (exercituum, restaura) nos; * et ostende faciem tuam, et salvi erimus.

B) Poznámky.

¹ Místo celého národa se jmenují tři kmeny, které společným původem od téže matky Rachely byly mezi sebou těsněji spojeny.

² „Užij své moci“ (doslova: probuď svou moc).

³ „vzkříš nás“ (podle Vulgaty: obrať nás k lepšímu).

⁴ Jísti chléb pláče a býti napájen slzami, je obraz hořkého utrpení.

⁵ „učinils nás předmětem sporů našich sousedů“ (prou se o naši zemi).

⁶ V tomto a následujících verších se přirovnává národ izraelský k vinici, kterou Hospodin z Egypta přesadil do Palestiny, vyhnal odtud pohany, a která počala utěšeně rozkvétati, ale potom byla nepřáteli zpustošena.

⁷ „Vůdcem na cestě byls před ním (lidem)“ (tak Vulg.; podle hebr.: „půdu jsi proň upravil“).

⁸ Vinice vzrostla, že svými ratolestmi (řečeno hyperbolicky) zastíňovala hory, a že se rozkládala až k moři (Středozemnímu) a k „veliké řece“, t. j. Eufratu (naznačeny tím hranice zaslíbené země).

⁹ „Vztáhniž se ruka tvá nad mužem pravice tvé, a nad synem člověka, kterého sis vyvolil.“ Muž pravice je podle některých národ vyvolený, pravici Boží zasazený a chráněný; podle jiných muž, který mocí pravice Boží vysvobodí lid a zasedne na pravici Boží. Sv. Otcové vztahují slova na Krista Pána.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Podle mnohých spadá původ žalmu do doby, kdy Asyrští se Salmanasarem a Sargonem v čele vpadli do severní říše izraelské a ohrožovali říši jižní (4 Král 17, 3 dd. 18, 13 dd.). Žalm je prosbou vyvoleného národa, nepřáteli na pokraj záhuby přivedeného, za obnovu. Vinicí, jíž se tu nazývá národ vyvolený, jest i Církev svatá, nepřáteli ohrožovaná a deptaná, a duše věřícího hříchem zraněná. Žalm počíná pros-

bou, aby Hospodin, pastýř národa vyvoleného, pomohl lidu už dlouho nepříteli svíranému (1-8). V dalším se přirovnává vyvolený národ k vinici z Egypta do Palestiny přenesené a dříve kvetoucí a daleko své ratolesti rozkládající, nyní však pustošené (9-16); na konec se znovu prosí o pomoc (17-20).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Qui regis Israel, intende; qui deducis velut ovem Ioseph. Vineam de Aegypto transtulisti; eiecisti gentes, et plantasti eam. Ut quid destruxisti maceriam eius; et vindemiant eam omnes, qui praetergrediuntur viam? Domine, Deus virtutum, converte nos; et ostende faciem tuam, et salvi erimus.*

2. p.: Chraň, ó Pane, a zdokonaluj stádce své a vinici svou!

1. Duch svatý přirovnává svůj vyvolený lid a v něm Církev Boží k stádci a vinici. Sám tuto vinici zasadil a pečuje o ni. Obdařil ji takovými silami a milostmi, že její ratolesti se daleko široko rozkládají a zastiňují i vysoké hory. Ale dopouští též, že bývá někdy pustošena a poškozována; mnohdy i od těch, kteří by se měli o ni starati. Dává nám v tomto pozemském putování někdy jísti chléb pláče a píti nápoj slz.

a) *Qui regis Israel, intende; qui deducis velut ovem Ioseph. Vineam de Aegypto transtulisti; eiecisti gentes, et plantasti eam. Dux itineris fuisti in conspectu eius; plantasti radices eius.* - Vzpomeňme si v dobách pokleslosti myslí na tuto překrásnou pravdu: jsme stádcem Kristovým, jsme vštípeni v jeho vinici, kterou s takovou láskou zasadil a o niž s takovou bedlivostí pečuje. Svěřil nám dokonce péči o část tohoto stádce a o kus této vinice. Z celého srdce Ti děkuji, můj Pane, žes mě bez mých zásluh do svého stádce

povolal a do své vinice vstúpil. Slibuji, že dokonale dostojím úkolu, který jsi mi v tomto stádcí a v této vinici svěřil.

b) *Plantasti radices eius, et implevit terram. Ope-ruit montes umbra eius; et arbusta eius cedros Dei. Extendit palmites suos usque ad mare; et usque ad flumen propagines eius.* - Ještě větší bude naše radost a útěcha, uvážíme-li, jak mocná a vznešená je tato vinice Páně. Je to jediná náboženská společnost, která vskutku vyplňuje celou zemi a jejíž hranice sahají od moře k moři. Pyšné filosofické systémy vybudované bez Boha se zdají býti nebetyčnými a nedostupnými horami, veliké státní útvary povznášejí svou hlavu jako mohutné cedry uprostřed lesa; ale Církev Boží je daleko mocnější a velkolepější a všechny je zastihuje. Jak musíme Pánu Bohu děkovati, jak si musíme na tom doopravdy zakládati, že jsme údy a sluhý tak veliké a mocné Církve, která je sloupem a světlem pravdy všem lidem a národům.

c) *Ut quid destruxisti maceriam eius; et vindemiant eam omnes, qui praetergrediuntur viam? Exterminavit eam aper de silva; et singularis feras depastus est eam. Incensa igni et suffossa est.* - Časem Pán vinice dopouští, že nepřátelé její zdánlivě rozboří její hradby, ji pustoší a olupují. Jsou to smutné doby. Ale daleko smutnější jest, když tato slova žalmu o nepřátelích vinice Boží řečená třeba obrátiti na některé služebníky vinice Páně; když jsou to kněží sami, kteří špatným životem, nespravedlivým hromaděním statků, dokonce i nevěrou boří ohradu Církve, ji obírají a „ožirají“, ohněm pálí a podkopávají. Modleme se, aby nás Pán Bůh chránil takového neštěstí. Ale buďme vždy připraveni i na takové neblahé doby pro Církev, abychom pak neklesali na mysli.

d) *Cibabis nos pane lacrimarum; et potum dabis nobis in lacrimis in mensura? Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris; et inimici nostri subsannaverunt nos.* - U některých působí při volbě duchovního stavu také myšlenka a naděje, zajistit si lepší kus chleba a zabezpečit si klidnější život. Je-li tato polnutka pouze podřadnou a vedlejší, není to znamením, že by tu nebylo pravého povolání. A Pán Bůh ve své dobrotě pečuje vskutku i o hmotné dobro svých sluhů; a koná-li kněz dobře svou povinnost, požívá důvěry lidu, je spokojen a žije v míru a klidu. Ale mohou přijíti doby hmotného strádání, kdy mu třeba jisti chléb pláče a píti nápoj slz. Může i beze své viny pozbyti důvěry svého okolí, státi se předmětem nepřátelství a pomluv. Plyne-li náš život klidně, je-li naše působení požehnané, není-li nám třeba v hmotném ohledu strádati, děkujeme za to Pánu Bohu. Ale služme mu se stejnou věrností i tehdá, když na nás pošle takové zkoušky.

2. Pán Bůh dopouští, aby jeho vinice byla pustošena a pálena; ale vzýváme-li ho důvěrně, navštíví v pravý čas zase svou pomocí vinici svou a přivede ji k novému rozkvětu. Vzbudí „muže pravice své“, aby vinici vzdělávali a zušlechťovali. Ani nejzuřivější nepřátelé nemohou ji tedy zcela zničiti; neboť její Pán je nad ně všechny daleko mocnější.

a) *Domine, Deus virtutum, quousque irasceris super orationem servi tui? Et non discedimus a te, vivificabis nos; et nomen tuum invocabimus.* - Právem ukazuje Pán svůj spravedlivý hněv pustošitelům své vinice. Ale právem se hněvá i na nás, kteří jsme svou nedbalostí anebo nedostatkem horlivosti často zavinili, že nepřátelé mohli do jeho vinice vniknouti a ji poškozovati. Máme však jeden prostředek, jímž mů-

žeme usmířiti tento hněv Boží. Je to naše modlitba. Ano, „super orationem servi sui non irascetur Dominus“. Užívejme vydatně tohoto mocného prostředku. vzývejme často a vroucně jméno Boží; budiž ochrana Církve, její vyvýšení, její svoboda a blahodárné působení jedním z hlavních předmětů našich proseb, zvláště liturgických modliteb.

b) *Deus virtutum, convertere; respice de caelo, et vide et visita vineam istam. Et perfice eam, quam plantavit dextera tua.* - Prosíme zejména za dvě věci pro svatou církev. Nejprve, aby ji Pán „navštěvoval“. Navštěvuje ji svými nebeskými dary a svými milostmi; navštěvuje ji někdy také zkouškami. I ty jsou pro ni velikým dobrodiním, neboť jimi se stále více tříbí, upevňuje a zušlechťuje. Za druhé se modlíme, aby Pán svou vinici „zdokonaloval“. Ano, stále více má růsti v lásce k svému nebeskému Snoubenci a stále více se mu připodobňovati tato jeho vznešená snoubenka, až by se před ním objevila zcela „slavná, nemající poskvrny, ani vrásky nebo cokoli takového, nýbrž svatá a neposkvrněná“. Ale jak by mohla církev růsti v dokonalosti, kdyby po dokonalosti netoužili a o ni ze všech sil neusilovali její kněží?

c) *Fiat manus tua super virum dexterarum tuarum; et super filium hominis, quem confirmasti tibi.* - Tímto mužem pravice Boží, Synem člověka, kterého Bůh vyvolil, je v nejvlastnějším smyslu Kristus Ježíš, neviditelná hlava Církve a pramen všech jejích milostí, první příčina a původce veškeré její činnosti a všech jejích úspěchů. Ale Pán Bůh budívá čas od času v Církvi i jiné takové muže pravice své, aby ji hájili proti nepřítelům a přiváděli k novému rozkvětu. Modleme se, aby Pán Bůh i nyní mnoho takových mužů vzbudil ve své Církvi. A snaž se každý z nás, aby aspoň ve

svém okolí si zasloužil býti takovým „mužem pravice Boží“, od něho vyvoleným k spáse a zdokonalení mnohých.

d) *Qui sedes super Cherubim, manifestare coram Ephraim, Benjamin et Manasse. Excita potentiam tuam, et veni, ut salvos facias nos. Domine, Deus virtutum, converte nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus.* - Klesáme snad na mysli, vidouce, jak četní a mocní jsou nepřátelé vinice Páně? Zdá se nám, že proti jejich přesile, jejich bohatství, vojskům, tisku, pomlouvám, shromážděním musí Církev, postrádající téměř všech prostředků přirozených, nutně podlehnouti? Nuže, vzpomeňme si, že Bůh je Bohem vojsk tak četných a mocných, že miliardové armády jsou proti nim jako malé, slabé hloučky, že sídlí nad cheruby a vládne a poroučí jim, že jediný pohled jeho tváře dovede sraziti nejdrzejšího nepřítele. Tak mocným je Bůh sám v sobě; což teprve, když „vzbudí svou moc“, když ukáže jednou celou svou všemohoucnost a hroznou spravedlnost!

80.

Hymnus chvály, díků i lítosti při slavnostech sobotního měsíce.

A) T e x t ž a l m u.

1. Exsultate Deo, adiutori nostro; * iubilate Deo Iacob.

2. Sumite psalmum (Intonate canticum) et date (pulsate) tympanum;¹ * psalterium iucun-

dum (citharam suavisonam) **cum cithara** (nablio).

3. **Buccinate in Neomenia** (die novae lunae) **tuba;**² * **in insigni die solemnitatis vestrae.**

4. **Quia praeceptum in Israel**³ **est; * et iudicium** (mandatum) **(a) Deo Iacob.**

5. **Testimonium** (Ut normam) **in Ioseph po-**
suit (statuit) **illud, cum exiret de terra Aegypti. ***
Linguam quam non noverat (Sermonem quem
non prius perceperat) **(tunc) audivit;**⁴

6. **„Divertit** (Liberavit) **ab oneribus dorsum eius;**
*** manus eius in(a) cophino servierunt**⁵ (desistant).

7. **In tribulatione invocasti me, et liberavi te; ***
exaudivi te in abscondito (abscondita nube) **tempe-**
statis; probavi te apud aquam contradictionis.⁶

8. **Audi, populus meus, et (sine,) contestabor**
(ut moneam) **te; * Israel, si (utinam) audieris me;**
non erit in te deus recens (novus), **neque adorabis**
deum alienum.

9. **Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te**
de terra Aegypti; * dilata (late aperi) **os tuum, et**
implebo illud.⁷

10. **Et non audivit populus meus vocem meam; ***
et Israel non intendit (obedivit) **mihi.**

11. **Et dimisi** (permisi) **eos (abire) secundum desi-**
deria cordis eorum; * ibunt in adiventionibus
suis (secundum libidines suas).

12. **Si populus meus audisset me, * Israel si in viis**
meis ambulasset:

13. pro nihilo (subito) forsitan inimicos eorum humiliassem, * et super tribulantes eos misissem manum meam.

14. Inimici Domini mentiti sunt (inviti subderentur) ei: * et erit tempus (esset sors) eorum (determinata) in saecula.⁸

15. Et cibavit eos ex adipe (medulla) frumenti; * et de petra melle saturavit eos.⁹

B) P o z n á m k y.

¹ „Zanoťte zpěv (doslovněji podle Vulgaty: chopte se harfy) a zatlucte na buben.“

² „Trubte na novolunní („šofor“ se zlatým nátrubkem) trubku.“

³ Jmény „Izrael, Jakub, Josef“ označuje se národ izraelský.

⁴ Zaslechl mu neznámou dosud řeč, řeč totiž vysvobození a svobody.

⁵ Žalmista uvádí nyní v tomto a následujících verších Hospodina samého mluvícího, který připomíná lidu svá dobrodiní a kárá jeho nevděk. Nejprve mu tu připomíná, že jej osvobodil od otrocké služby v Egyptě, kde musil nositi těžká břemena na ramenou a v koších.

⁶ „vyslyšel jsem tě z bouřného mraku (= buď mrak, který za dne Izraelity provázel, anebo spíše mrak, z něhož Bůh mluvil na Sinaji) a zkoušel jsem tě u „vody sváru“ (= Meribá u Rafidim a Kádesu, kde Izraelité reptali proti Mojžíšovi a Aronovi).“

⁷ „otevři dokořán ústa a naplním je.“ Obraz štědroty Boží, vzatý z krmení mláďat ptáků.

⁸ „Nepřátelé Boží musí se mu lisati (musí se mu nevolky podrobiti) a jejich čas (t. j. čas odsouzení) bude trvati na věky (nebo: jejich osud je rozhodnut na věky).“

⁹ Slovy těmito jsou naznačeny buď blahobyť a hojná úroda Izraeli Hospodinem udělená vůbec, anebo zázračné nasycení (manou) a napojení (vodou ze skály) na poušti.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Dobu původu žalmu nelze přesně stanovit. Je to liturgický hymnus chrámový pro první den (novoluní) sedmého měsíce (Tišri), který byl celý jako „měsíc sobotní“ Hospodinu zvláště zasvěcen a ve kterém se konaly svátky „dne smíření“ a „slavnosti stánku“. První den se počínal slavnostním troubením a sice ne na obyčejný pozoun, nýbrž na roh se zlatým nátrubkem. Lidu měl připomenouti hlahol trub, za něhož byl dán zákon na hoře Sinaji a jenž opět zazní o soudném dnu. Také jej měl napomínati k díkům za přijatá dobrodiní i k vážnému zpytování svědomí. Žalmista vybízí nejprve, aby tento svátek důstojně oslavovali na památku a z vděčnosti za své vysvobození (1-5); potom uvádí Hospodina samého mluvícího, jak připomíná lidu daný mu zákon, stěžuje si na jeho nevděk, ale znovu jej s láskou zve k sobě (6-15). Poněvadž se mezi dobrodiními lidu izraelskému prokázanými uvádí též, že jej „krmil nejlepší pšenicí a sytil medem ze skály“, recituje se žalm vhodně na slavnost Božího těla. Jinak může při něm kněz vzpomínati na všechna mu Bohem prokázaná dobrodiní vůbec, zpytovat své svědomí a myslet na budoucí soud Boží.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Exsultate Deo, adiutori nostro: iubilate Deo Jacob. Quia praeceptum in Israel est; et mandatum Deo Jacob. Israel, si audieris me, non erit in te deus recens, neque adorabis deum alienum.

2. p.: Modleme se, abychom slavíce s věřícími důstojně neděle a svátky zasloužili si požehnání Božího.

1. Žalmista, popisuje slavnostní obřad, jímž počínala oslava měsíce sobotního a svátků naň připadajících a vybízí lid k zbožnému a horlivému slavení těchto svátků, připomíná nám i svěcení neděle a našich křesťanských svátků. Prikázání o svěcení posvátných dní je jedním z nejdůležitějších; jeho zachovávání je jasným znamením čilého náboženského života, pohrdání jím vede k úplnému odpadu od Boha.

a) *Exsultate Deo adiutori nostro; iubilate Deo Jacob. Sumite psalmum, et date tympanum: psalterium iucundum cum cithara. Buccinate in Neomenia tuba; in insigni die solemnitatis vestrae.* - Tak má i křesťanský lid oslavovati Boha ve slavné dny svých stvátků: modlitbou, účastí na svatých obřadech, zpěvem i posvátnou hudbou. Jaký je to krásný a utěšený pohled na kraj, na farnost, kde se o nedělích a svátcích zachovává klid od práce a lid slavnostně oděn v hojném počtu spěchá do chrámu ke zbožné modlitbě i k svatým svátostem! Ale jak smutno je v kraji, ve farnosti, kde v neděli a o svátcích se pracuje, jako by byl všední den, a kostel je téměř prázdný. Vínou na tom mohou míti někdy i kněží sami. Snažme se důkladnou přípravou na kázání, praktickými promluvami, horlivostí v udělování svatých svátostí, péčí o výzdobu kostela a chrámovou hudbu a různými pobožnostmi lid přiváděti do domu Božího.

b) *Quia praeceptum in Israel est; et iudicium Deo Jacob. Testimonium in Joseph posuit illud. Ego enim sum Dominus, Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti.* - Zachovávání svátků a zvláště neděle není jenom nějakým zbožným zvykem, nýbrž je to jedno z nejzákladnějších prikázání Božích. Bůh je náš neomezený a všemohoucí Pán a toto své naprosté panství nad námi projevuje mezi jiným také tím, že si jisté

dny vyhrazuje ke své oslavě. I národové, kteří neznají zjevení Božího, poznávají už z přirozeného zákona tuto povinnost. Kažme často s důrazem o této vážné povinnosti a hledme tento důležitý zákon hluboko vstípati zvláště do srdcí dítek.

c) *Non erit in te deus recens, neque adorabis deum alienum.* - Modloslužba je jedním z největších hříchů. Ale ten, kdo pro hmotný zisk a světské zábavy znesvěcuje den Páně, obrací se vlastně také k modlům, jež uctívá místo svého Boha. A proto právě znesvěcování neděle a svátků vede časem k úplnému pohrdání náboženstvím a k bezbožectví. Upozorňujeme na to často lid věřící, aby aspoň z lázně před tímto hrozným následkem tohoto hříchu zachovávali toto důležité přikázání.

2. Hlavním důvodem, proč máme světiti dny Páně, je ovšem, že je to vůle a příkaz Boží. Ale zachovávání tohoto přikázání a zvláště obcování mši svaté, jak je Církev prikazuje, má též mnohonásobný duchovní užitek. Ve chrámu Páně slyší věřící slovo Boží, užitečná poučení a spasitelná napominání; svěcení svátků přináší požehnání jejich pracím; skrytý Bůh ve svatoštánku těší je a sílí v jejich strastech; vyprošují si v domě Božím i tělesná dobrodiní; Bůh je zvláštní prozřetelností chrání proti jejich nepřátelům; zde se jim konečně dostává i vzácného pokrmu nebeského.

a) *Linguam quam non noverat, audivit.* - Co slyší člověk, který v neděli a ve svátky místo do kostela jde po svých zaměstnáních anebo zábavách? Jistě mnoho neužitečných a zbytečných řečí, často řeči proti mravnosti a náboženství. Jak zcela jiná je řeč, již slyší v domě Božím! Slyší tu, že Bůh je naším dobrým Otcem, že nás vede svou prozřetelností a řídí všechno k našemu dobru, že ochotně odpouští naše viny. Slyší

dále, že má anebo může mít v duši neobyčejně krásný nadpřirozený život, že ho po smrti čeká, bude-li věrný, nevýslovná a věčná radost. Kéž bychom dovedli krásně a důrazně mluvit touto řečí k lidem, abychom je tak získávali pro křesťanský život!

b) *Divertit ab oneribus dorsum eius; manus eius in cophino servierunt.* - Jedním z hlavních důvodů, proč mnozí znesvěcují služebními pracemi dny sváteční, je nezřízená touha po pozemských statcích a obava, že by nedělním klidem a účastí na církevních obřadech utrpěli hmotnou škodu. Ubožáci, jak se klamou! Práce bez Boha konaná nemá požehnání a stává se nesnesitelným břemenem. Kdo dává Bohu co Božího jest, tomu Bůh práci jeho ulehčuje a oslazuje a dává ji mnohonásobné požehnání.

c) *Exaudi te in abscondito tempestatis.* - Podivuhodný byl tajemný ten hlas, kterým Hospodin mluvil k svému lidu z oblaku, jímž jej předcházel a z něhož k němu zvláště mocně volal na hoře Sinaji! Kolik síly a útěchy skýtal tento hlas lidu v těžkých jeho strastech! Takovým tajemným hlasem mluví Bůh ve svatostánku, jako v nějakém oblaku pod zevnějšími způsoby skrytý, ke všem těm, kteří přicházejí se mu poklonit a přednášejí mu s důvěrou své prosby. O kolik síly a útěchy se olupuje ten, kdo ani v den Páně nepřichází se pomodlit k svému svátostnému Králi!

d) *Dilata os tuum, et implebo illud.* - Ptáče potřebuje otevřít jenom zobák, aby bylo nakrmeno. Velmi vhodně užívá žalmista tohoto obrazu o přelaskavé dobrotě Boží. Bůh nás chce skutečně naplnit svými dary a nic jiného nežádá, než abychom za ně prosili, nebo abychom byli aspoň ochotni je přijmouti. A my jsme při tom tak neteční a leniví, že často skutečně ani to málo neučiníme a dobrodiní Božích si nevšímáme.

e) *Israel si in viis meis ambulasset, forsitan pro nihilo inimicos eorum humiliassem, et super tribulantes eos misissem manum meam.* - Kdo by neměl alespoň nějakého, buď zevnějšího nebo vnitřního, nepřítele? Jediný, kdo naše nepřátele může doopravdy pokořit a který svou mocnou „ruku může vložit na škůdce“, je všemohoucí Bůh. Co by pomohly člověku tedy všechny jeho námahy a pozemské prostředky, kdyby si nešel na prvním místě postěžovat a za pomoc prosit ke svému Bohu, aspoň tehdá, když už sám zákon svěcení dne svátečního jej k tomu vybízí?

f) *Et cibavit eos ex adipe frumenti; et de petra melle saturavit eos.* - Pečivo z nejbělejší a nejjemnější mouky a sladký, čistý med znázorňují tu nejvybranější a nejchutnější pokrm a jsou výrazem velikého blahobytu. Právem je obrácíme na nejsvětější Svátost oltářní a na svaté přijímání. Poučujme často a horlivě věřící o velké ceně svaté Eucharistie a o převzácných účincích svatého přijímání, aby nejenom rádi do kostela spěchali, ale pokud možná hodně často přistupovali ke stolu Páně. Připravujme se sami bedlivě na mši svatou, přijímejme Tělo Páně se zbožností co možná největší, abychom stále více zakoušeli, jak sytá a bohatá je tato „nejlepší pšenice“ a jak sladký tento „med ze skály“.

3. Neobyčejné je požehnání, které uděluje Bůh těm, již zachovávají přikázání o svěcení svátků a rádi spěchají do domu Božího. Ti, kteří svátky znesvěcují a chrámu se vyhýbají, nejenom se připravují o všechny tyto vzácné dary, nýbrž propadají též přísným trestům Božím. Žalm naznačuje dva z nich: jsou vydáni na pospas svým vášním; a nepolepší-li se, čeká je nešťastný osud na věčnosti.

a) *Et Israel non intendit mihi. Et dimisi eos se-*

*cundum desideria cordis eorum, ibunt in adinventio-
nibus suis.* - Kdo si milostí Božích nevšímá anebo jimi
dokonce pohrdá, tomu dává Pán Bůh milostí stále
méně. V neděle a svátky zve Bůh zcela zvláště ke své
službě a poctě a nabízí též zvláštní milosti. Mnozí
jimi pohrdají a jdou za zábavami nebo ziskem. Lze
se diviti, že časem už neslyší hlasu milosti Boží a
stanou se hříčkou svého hmotařství a svých nezříze-
ných vášní? Pracujme horlivě, aby takových nešťast-
ných lidí bylo v našem okolí co nejméně.

b) *Et erit tempus eorum in saecula.* - Takoví špatní
křesťané se stále vymlouvají, že nemají času k svěcení
dne Páně a k službám Božím. Zatím uplyne čas života
a přijde čas soudu, neodvolatelný rozsudek, který
jim určí „čas jejich na všechny věky“. Jak hrozný
bude tento „čas jejich“ u těch, kteří zemrou bez mi-
losti Boží, kterou lehkomylně pohrdli!

81.

Vznešenost úřadu soudcovského a kněžského a trest nespravedlivých soudců.

1) T e x t ž a l m u.

1. **Deus stetit in synagoga deorum; * in medio (au-
tem) deos diiudicat.**¹

2. „**Usquequo**² **iudicatis iniquitatem** (inique); *
et facies peccatorum sumitis (favorem peccato-
ribus praestatis)?

3. Iudicate (Ius tribuite) egeno et pupillo; * humilem et pauperem iustificate (iuste tractate)!

4. Eripite pauperem; * et egenum de manu peccatoris liberate.

5. Nescierunt neque intellexerunt; in tenebris ambulant; * (inde) movebuntur omnia fundamenta terrae.³

6. Ego dixi: dii estis * et filii Excelsi omnes.

7. Vos autem (tamen) sicut (ceteri) homines moriemini; * et sicut unus de principibus cadetis.“⁴

8. Surge, Deus, iudica terram; * quoniam tu hereditabis (possides) [in] omnibus gentibus⁵ (omnes gentes).

B) P o z n á m k y.

¹ Nazývati náměstky Boží, vládce, úředníky, soudce „bohy“ nebylo u Izraelitů a na východě vůbec nic neobvyklého (srovn. 2. Mojž. 21, 6; 22, 8).

² V. 2-7 jsou slova Boží k nespravedlivým soudcům.

³ „Jsou nevědomi a bez rozumu a chodí ve tmách (nespravedliví soudcové); proto se kolísají veškeré základy země (když je spravedlnost tak šlapána).“

⁴ Hospodin hrozí nespravedlivým soudcům náhlou a násilnou smrtí, již tak mnozí lidé, a zvláště také zpupní vládcové, zahynuli.

⁵ Žalmista prosí nakonec, aby Bůh sám převzal vládu a soud nad lidmi; a jako důvod uvádí, že mu už náleží všechny národy.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm, jehož původ a dobu složení nelze přesně odhadnouti, líčí poeticky, jako by Bůh sám držel soud

nad soudci a vůdci národa izraelského, jimž vytýká jejich nespravedlnost a hrozí jim tresty (1-7). Na konec (v. 8) vyzývá žalmista Boha, aby se sám ujal vlády nade všemi národy. Soudcové a vůdcové lidu nazývají se tu podle obyčeje izraelského jako zástupcové Boží na zemi „bohy“. Knězi je žalm vážným upozorněním na jeho zodpovědný pastýřský a soudcovský úřad a knězi špatnému přísnou důtkou jeho nepravostí.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes. Usquequo judicatis iniquitatem, et facies peccatorum sumitis?*

2. p.: Modleme se za milost, abychom u vědomí hrozné zodpovědnosti úřadu kněžského dokonale plnili všechny jeho povinnosti.

Slova žalmistova k soudcům a vůdcům izraelským, které jako zástupce Boží nazývá „bohy“, jimž vytýká nedbalost v plnění úřadu a nespravedlnost a kterým hrozí přísnými tresty, dají se jistě všim právem obrátiti na kněze. Uvažujme o nich, abychom si uvědomili velikou zodpovědnost kněžského úřadu a vyvarovali se každé nedbalosti a nesvědomitosti.

a) *Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes. Deus stetit in concilio deorum.* - Vrcholem pošetilosti a hroznou pýchou by bylo, kdyby se někdo chtěl srovnávat s Bohem. A přece sám Duch svatý v Písmě svatém nazývá soudce jako zástupce Boží „bohy“. Naznačuje tím jejich vysokou důstojnost a velikou zodpovědnost. Kněží Nového Zákona stojí na místě Božím a zastupují Boha způsobem mnohem dokonalejším než soudcové starozákonní. Všecko to, co Duch svatý praví o soudcích, platí o nich mnohem větší měrou; a jejich zodpovědnost je daleko větší. Mysleme často

na tento čestný název nám kněžím samým Bohem daný a uvažujme častěji o kněžské důstojnosti, ne snad abychom se proto nad druhé vynášeli, ale abychom měli stále před očima ohromnou svou zodpovědnost.

b) *Deus stetit in synagoga deorum; in medio autem deos diiudicat.* - Mnozí jsou, kteří naše jednání pozorují a posuzují. Úkony našeho kněžského a pastýřského úřadu podléhají dohledu představených; býváme také častěji visitováni, upozorňováni i napomináni. Ale lidé konečně vidí jenom zevnější stránku našich skutků. Mysleme na to, že nad námi a uprostřed nás stojí vševědoucí Soudce věčný, který vidí dokonale i nejtajnější vnitřní úmysly a bude nás ze všeho souditi. Tato myšlenka bude nám jistě mocnou pohnutkou k co největší svědomitosti.

c) *Usquequo iudicatis iniquitatem, et favorem peccatoribus praestatis?* - Největším přechinem a největší hanbou soudcovskou je stranickost; proto ji Bůh skrze žalmistu tak přísně vytýká soudcům izraelským. Nemusil by vytýkati něco podobného i mně? Nedbám snad příliš ohledů lidských; nedávám se řídití svými osobními sklony, svým pohodlím, egoismem, smyslností, ctižádostí?

d) *Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant; movebuntur omnia fundamenta terrae.* - Každá jednotlivá nedbalost a nesvědomitost v plnění úřadu kněžského je proviněním proti svatosti kněžství. Ale běda národu, jehož kněží by už vůbec ztratili smysl pro spravedlnost a svědomitost a „chodili ve tmách“. Takový národ by jistě nábožensky a mravně zahynul, jako se nutně kácí říše, jejíž soudcové neznají spravedlnosti. Jeť spravedlnost základem všeho řádu. Modleme se, aby Pán Bůh uchránil

náš národ od tohoto neštěstí, aby mu naopak dal řadu svědomitých a dokonalých kněží.

e) *Iudicate egeno et pupillo; humilem et pauperem iustificare. Eripite pauperem, et egenum de manu peccatoris liberate.* - Při vši nestrannosti a spravedlnosti smí, ano má kněz dávatí některým přednost; a to jsou chudí a opuštění. Věnuji skutečně právě chudým zvláštní péči, anebo vyhledávám raději styk se zámožnými a vlivnými farníky, zanedbáváje a vyhýbaje se chudým? Všimám si ve škole právě opuštěných, chudých a zanedbaných dětí, i když nemají svým zevnějškem ničeho přitažlivého?

f) *Vos autem sicut homines moriemini; et sicut unus de principibus cadetis. Surge, Deus, iudica terram; quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.* - Tu máme dva mocné důvody, abychom konali svůj úřad s největší spravedlností a svědomitostí. Bůh často už zde na zemi velmi přísně trestá nesvědomitost a nespravedlnost těch, kteří stojí na jeho místě, jak to někdy ukázal i vůči mocným vládcům. A druhý důvod jest, že vlastním soudcem a knězem je Bůh sám, kterému náleží všechny národy. Každá nedbalost a nespravedlnost toho, kdo Boha zastává, je tedy hříšným zneužíváním samé moci Boží a pozdvižením se proti Bohu samému.

Prosba za potrestání spojených nepřátel.

A) Text žalmu.

1. Deus, quis similis erit tibi (ne maneat silentiosus)? *** ne taceas, neque compescaris** (tardaveris), **Deus!**¹

2. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt (fremuerunt); *** et qui oderunt te, extulerunt caput.**

3. Super (Contra) **populum tuum malignaverunt** (malignum ceperunt) **consilium; * et cogitaverunt** (conspiraverunt) **adversus sanctos tuos.**

4. Dixerunt: Venite, et disperdamus (exstirpemus) **eos de (numero) gente (gentium); * et non moretur nomen Israel ultra.**

5. Quoniam cogitaverunt (Etenim deliberaverunt) **unanimiter; * simul adversum te testamentum disposuerunt tabernacula** (pactum pepigerunt conturbenia) **Idumaeorum² et Ismahelitae,**

6. Moab et Agareni, Gebal et Ammon, et Amalec, * alienigeae cum habitantibus Tyrum.

7. Etenim (Immo et) **Assur venit cum illis; * facti sunt in adiutorium filiis Lot.**³

8. Fac illis (idem) sicut Madian et Sisarae, * sicut Iabin in (valle) torrente (torrentis) Cisson.

9. Disperierunt (Exterminati sunt) **in Endor; * facti sunt ut stercus terrae.**

10. Pone (Redde) principes eorum (similes) sicut Oreb et Zeb; * et Zebee et Salmana;⁴

11. Omnes principes eorum, qui dixerunt: * Hereditate possideamus (Occupemus nobis) sanctuarium Dei!

12. Deus meus, pone (fac) illos ut rotam (globum turbine rotatum); * et sicut stipulam ante faciem venti.⁵

13. Sicut ignis, qui comburit silvam; * et sicut flamma comburens montes:

14. ita persequeris illos [in] tempestate tua;⁶ * et in ira tua turbabis eos.

15. Imple facies eorum ignominia; * et quaerent nomen tuum, Domine.

16. Erubescant et conturbentur in saeculum saeculi; * et confundantur et pereant.

17. Et cognoscant, quia nomen tibi Dominus; * tu solus Altissimus in omni terra.

B) P o z n á m k y.

¹ „Bože, nezůstávej (k mým prosbám) tichým nebo hluchým (překlad Septuaginty a Vulgaty: „kdož je po-
dioben tobě“ je nesprávný a vznikl záměnou dvou podob-
ných hebrejských slov) a neodmlčuj se (= vyslyš mě) a
neprodlévej, Bože!“

² „Stany“ nebo „příbytky Edomců“ je synekdocha mís-
to „národ edomský“.

³ Vypočítávají se tu národové proti Josafatovi se spo-
jivší. O Asyřanech sice se v dějinách neděje zmínka, ale
také nelze dokázat, že by nebyli bývali aspoň tajně spo-
jeni s národy Izraelitům nepřátelskými.

⁴ Vypočítávají se tu národy a kmeny kdysi od Izraelitů přemožené (srovn. kn. Soudců 4., 5., 7., 8.).

⁵ „učíš je (rozpraš je) jako chumáč (prachu a smeti) vichorem hnáný a jako plevu ve větru.“

⁶ „Jako oheň, který spaluje lesy a jako plamen, který zažehá hory (stromy pokryté): tak je zachvátiš svou bouří.“

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Původ žalmu spadá pravděpodobně (jako u žalmů 46-48) do doby, kdy se Edomitě, Moabitě a Ammonitě spojili proti králi Josafatovi, aby za pomoci ještě jiných národů Izraelity zcela z Palestiny vyhnali a zmocnili se i samé svatyně (srovn. 2. Paralipom, 20). Žalmista prosí za pomoc proti nepřátelům (1-4), poukazuje na jejich množství a sílu (5-11); modlí se, aby byli pokořeni a tak k poznání pravého Boha přivedeni (12-17). Kněz může myslet i na své vlastní hříchy a zasloužené tresty.

17. 11. 5

D) Rozjímání.

1. p.: Super populum tuum malignaverunt consilium. Quoniam cogitaverunt unanimiter, simul adversum te pactum pepigerunt. Sed disperierunt et facti sunt ut stercus terrae. Sicut ignis, qui comburit silvam, et sicut flamma comburens montes, ita persequeris illos in tempestate tua.

2. p.: Modleme se, aby Bůh nepřátele Církve pokořil a obrátil.

Dějiny národa izraelského se opakují v dějinách Církve. Je obklopena přetčetnými nepřáteli, kteří pyšně pozdvihují hlavu. Sváří se sice sami mezi sebou, ale jde-li o boj proti Církvi Kristově, spojují se vši-

ckni v jeden šik. Úmyslem jejich není dobýti jenom jedné nebo druhé posice; chtějí Církev a náboženství prostě vyhladiti, chtějí zničiti svatyni samu. Ale Bůh nad nimi vítězí a jeho hněv je stihá jako mocný požár zachvacuje veliký horský les. Budou pokořeni a podobni blátu země, po němž se šlape, budou rozprášeni jako chumáč prachu a smetí zmitaný větrem. Tímto trestem mají býti přivedeni k poznání Boha a jeho Církve; ale odporují-li milosti Boží, zahynou.

a) *Ecce inimici tui sonuerunt; et qui oderunt te, extulerunt caput. Super populum tuum malignaverunt consilium; et cogitaverunt adversus sanctos tuos. Quoniam cogitaverunt unanimiter; simul adversum te pactum pepigerunt.* - Nedejme si imponovati od nepřátel Církve a nedejme se jimi zastrašiti, když se pyšně vynášejí svou mocí, svým pokrokem a svou vědou; ale nedejme se také uspati a nespolehejme na to, že jsou sami mezi sebou nesvorní. Tak pyšně a sebevědomě vystupovali nepřátelé Boží vždycky; bývali vždy nesvorní, neboť tam, kde je zloba a nenávisť, není jednoty; ale proti Bohu a jeho věrným se vždy dovedli spojit v jeden šik. Nebojme se jich, ale buďme na stráži a napněme proti nim všechny síly.

b) *Dixerunt: Venite, et disperdamus eos de numero gentium; et non memoretur nomen Israel ultra. Qui dixerunt: Hereditate possideamus sanctuarium Dei.* - Nemylme se: nepřátelům Krista a Církve nejde jenom o to, zeslabiti naše řady nebo znesnadniti nám hlásání víry a náboženskou výchovu lidu. Jejich úmyslem je, náboženství zcela vyhladiti, zmocniti se samé svatyně, a zbaviti ji jejího posvátného rázu. Proto ve svém boji nikdy neustanou; proto se všemi prostředky snaží ovládnout zvláště mládež a tisk. Ale právě proto se my nesmíme spokojovati částeč-

nými úspěchy a vítězstvími. Musíme vésti boj vytrvale a na celé čáře; musíme si za každou cenu získati a udržeti mládež a tisk.

c) *Disperierunt et facti sunt ut stercus terrae. Deus meus, pone illos ut rotam; et sicut stipulam ante faciem venti. Sicut ignis, qui comburit silvam, et sicut flamma comburens montes, ita persequeris illos in tempestate tua; et in ira tua turbabis eos. Imple facies eorum ignominia.* - Tak se stalo nepřátelům Božím už neschetněkrát. Dlouho pozdvíhovali pyšně hlavu a zdálo se, že jsou nepřemožitelní. Ale když přišel čas a vzplanul hněv Boží, podobný požáru šířajícimu mocný les, byli odvanuti jako chumáč prachu a smetí, pošlapáni jako bláto a „potupou bylo naplněno lice jejich“. Nepochýbujme, že Bůh svou dobou potrestá podobně i nynější zpupné nepřátele Církve.

d) *Imple facies eorum ignominia; et quaerent nomen tuum Domine. Et cognoscant, quia nomen tibi Dominus; tu solus Altissimus in omni terra. Erubescant, et conturbentur in saeculum saeculi; et confundantur et pereant.* - Pán Bůh chce svými tresty hříšníky a své nepřátele přivést k poznání sebe a obrácení. Teprve když jsou zatvrzeli, „zahanbí je na věky“, zahanbí je, „aby zahynuli“. Nebylo by kněžské, ba ani křesťanské a lidské, kdybychom si škodolibě přáli potrestání nebo snad dokonce věčného zavržení nepřátel Božích. Modleme se za ně, aby aspoň tresty Božími byli přivedeni k lepšímu poznání.

Touha po svatostánku a oltáři.*A) T e x t ž a l m u.*

1. **Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum;**
 * **concupiscit et deficit¹ anima mea [in] atria Domini.**

2. **Cor meum et caro mea * exultaverunt in**
 (iubilant ad) **Deum vivum.**

3. **Etenim (sicut) passer invenit sibi domum * et**
turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos:

4. (ita pro me) **altaria tua, Domine virtutum, * Rex**
meus, et Deus meus.²

5. **Beati, qui habitant in domo tua, Domine; * in**
saecula saeculorum laudabunt te.

6. **Beatus vir, cuius est auxilium abs (a) te; * asce-**
niones (sacras peregrinationes) in corde suo dispo-
suit (sibi proposuit), in valle lacrimarum, [in loco],
quem posuit (quam faciunt vallem aquosam).

7. **Etenim (Etiam) benedictionem (valli) dabit**
legislator (Deus), ibunt de virtute in virtutem
 (procedunt in dies magis vegeti), * **(usque dum) vide-**
bitur (ab iis) Deus deorum in Sion.³

8. **Domine, Deus virtutem, exaudi orationem meam,**
 * **auribus percipe, Deus Iacob.**

9. **Protector noster, aspice, Deus * et respice in fa-**
ciem christi (uncti) tui.

10. Quia (Profecto) melior est dies una in atriis tuis * super millia (alibi).

11. Elegi abiectus esse in domo Dei mei * magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.

12. Quia misericordiam et veritatem diligit Deus, * gratiam et gloriam dabit Dominus.

13. Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia; * Domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

B) P o z n á m k y.

¹ „Touhou nyje, zmírá.“

² Žalmista přirovnává svatyni k útulnému hnízdečku ptáčete a svou touhu po svatostánku touze ptáčka po hnízdečku, v bouři úkryt mu skýtajícímu.

³ Pěvec líčí ve v. 6. a 7. cestu poutníků, kteří si umínili pozemským (slzavým) údolím jíti do svatyně: stoupají stále výše, až uvidí příbytek Boží a do něho vejdou. Podle latinského: „jdou slzavým údolím na místo, které si určili, a stoupají od jedné (pevné) ohrady či zdi k druhé“. Podle originálu: „jdou slzavým údolím, které se tak stávají údolím úrodným (poněvadž Bůh jejich zbožnost odměňuje požehnáním a posílá déšť) a místo, aby byli unaveni, stávají se stoupáním stále svěžejší.“ V přeneseném smyslu lze verše obrátiti na pokrok duchovní.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm jest poutním hymnem pro putující do chrámu Hospodinova. Pěvec vyjadřuje v první části (1-5) svou touhu po chrámě a krásu příbytku Božího i blaženost, již skýtá; v druhé části líčí, jak šťastni jsou ti, kteří tam putují (6-7). Část třetí (8-13) je vroucí

modlitba k Hospodinu v chrámě trůnícímu. Obsah sám udává důvod, proč se jej modlíme na svátky Proměnění Páně, Posvěcení chrámu, Božího těla a před celebrováním. Knězi připomíná žalm štěstí duchovního povolání a modlitbou žalmu vyjadřuje kněz svou touhu po svatostánku, oltáři, nejsvětější oběti, nebeském Jerusalemě.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum. Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini.*

2. p.: Osvět mě, Pane, abych lépe poznal krásu kněžského povolání a tvého svatostánku; posil mě, abych po svatyni stále více toužil a vedl život hodný služebníka svatyně!

1. Krásné a vznešené je naše povolání kněžské. Poskytuje nám nespočetné milosti a v něm nalézáme bezpečný úkryt a tiché štěstí uprostřed bouří a zmatků tohoto světa. Hlavní důvod tohoto štěstí kněžského povolání jest, že tu máme svatostánek, oltář, na němž denně smíme obětovati oběť nejsvětější a s něhož denně můžeme požívat chléb věčného života, a že tu jsme zcela blízcí svému Králi a Bohu, jehož službě jsme se zcela zasvětili. Musíme si proto upřímně zamilovati stav kněžský a stále více si vážit této milosti a naše myšlenky a touhy se musí stále nést k svatostánku.

a) *Quam dilecta tabernacula tua. Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini.* - Dlouhá léta jsme se připravovali na kněžství a toužili po oltáři a svatostánku. Veliká byla naše radost, když jsme směli po prvé přinést oběť mše svaté. Nezviklaly snad pozdější obtíže a trpké zkušenosti naši lásku ke kněžství a úctu

k němu? Toužíme i nyní po oltáři, nebo snad přistupujeme k němu lhostejně? Ó Bože, obnov ve mně horlivost prvních kněžských dní, naplň mě velikou láskou ke kněžství i touhou po svatyni!

b) *Passer invenit sibi domum, turtur nidum sibi. Altaria tua, Domine virtutum, Rex meus, et Deus meus.* - Zcela klidně a bezpečně ukrývá se ptáče v teplém hnízdečku, i když kolem něho zuří vichor a bouře. Takový úkryt a klid nalézáme prostřed nebezpečí a bouří světa v svatém kněžství. Zde zůstáváme ušetřeni mnohých pokušení a nebezpečí, zde nám nemůže uškoditi nijaká nepřátelsá zloba. Mámeť zde svatyni a oltář, na který sami svoláváme toho, který se v nepochopitelné lásce s námi nejúžeji spojuje, nás sílí a těší; zde přebývá ten, který jest zcela zvláštním způsobem naším Králem a Bohem, poněvadž nás z tisíců vyvolil a poněvadž jsme se zasvětili zcela zvláštní jeho službě.

c) *Beati qui habitant in domo tua, Domine; in saecula saeculorum laudabunt te.* - Ale jenom ten nalezne v kněžství a ve svatyni štěstí, kdo v nich „přebývá“, kdo nekoketuje se světem, nýbrž celou duší je svému duchovnímu stavu oddán; kdo rád a často prodlévá před svatostánkem, kdo zbožným sloužením mše svaté, sebranou modlitbou, věrným plněním kněžských povinností ustavičně chválí Pána Boha.

2. Pán Bůh slyší modlitby každého, kdo se k němu obrací v pokoře a důvěře, vede všechny lidi svou prozřetelností a dává všem dosti milostí, aby se mohli spasiti a dosáhnouti přiměřené dokonalosti. Ale modlitby kněze slyší jistě ještě ochotněji, provází je svou zvláštní prozřetelností; a stav kněžský skýtá tolik prostředků, že každý kněz, kdo jich věrně využije, může dosáhnouti vysoké dokonalosti.

a) *Beatus vir, cuius est auxilium abs te. Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam. Protector noster aspice Deus, et respice in faciem Christi tui.* - Děkujeme Pánu Bohu za zvláštní ochranu, jíž jsme posud na dráze kněžské zakusili, modleme se s velikou důvěrou za sebe i za duše nám svěřené, jisti, že právě naše kněžské modlitby mají zvláštní účinnost.

b) *Ascensiones in corde suo disposuit. Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem; videbitur Deus deorum in Sion.* - Uvažujme jenom trochu, kolik prostředků k dokonalosti máme ve svatém kněžství: denní oběť mše svaté a svaté přijímání, kněžské hodinky, rozjímání a zpytování svědomí, kánony a předpisy církevní, časté exercicie, příklad tolika hodných spolubratří, častý pohled na smrt a lidská utrpení, různé kněžské kříže a pokoření atd. Vskutku při tolika milostech bychom měli stoupati stále výše, jíti od ctnosti ke ctnosi, mohli bychom dosáhnouti takového stupně naprostého se srovnávání s vůlí Boží, že bychom už zde na zemi Boha viděli. Přemýšlejme, co je příčinou, že jsme dosud tak málo pokročili a kterého ze zmíněných prostředků bychom měli zvláště použiti.

3. Tak krásný je stav kněžský, tak milý je svatostánek Boží. A přece snad se vloudí do srdce kněžského někdy jakýsi zármutek nebo i skrytá závist, když vidí, jak vedle něho svět plným douškem pije z pozemských rozkoší, jak ninozí ze spolužáků nebo známých ve světě docházejí vysokých poct a bohatého postavení. Tu si musí vzpomenouti na slova žalmistova, že i jeden den ve svatyni kněžství má větší cenu než tisíc dní ve světě a že v svatém kněžství se mu dostává v plné míře toho, po čem svět často marně touží: milosrdenství Božího, pravdy Boží, milosti, pravé

slávy. Kněz čistého srdce a Pánu Bohu v důvěře zcela oddaný je nejšťastnějším člověkem.

- a) *Quia melior est dies una in atriis tuis super millia.* - Uvažujme klidně, kolik dobrodiní a milostí nám přináší i jeden den kněžského života, pohledme potom do světa a vizme, jaká prázdnota je v srdcích těch, kteří tam žijí od Boha odloučení; kolika nebezpečími jsou obklopeni a jak nesnadno se udržují na pravé cestě i ti, kteří jinak mají dobrou vůli. Pak jistě nikdy nejenom nevejde závist v srdce naše, nýbrž budeme naplněni velikou vděčností.

b) *Elegi abiectus esse in domo Dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.* - Špatný svět ovšem námi pohrdá, ale zato si nás váží duše spravedlivé a Bůh sám nás jednou oslaví. A kdyby snad i sami spolubratři i představení nás zneuznávali, chceme to pokorně snášeti; vímeť, že ve svatyni kněžství je i poslední místočko krásnější a čestnější, než vysoké postavení v hříšném světě.

c) *Quia misericordiam et veritatem diligit Deus, gratiam et gloriam dabit Dominus.* - Ve svatém kněžství nalezneme všechno, po čem srdce naše může toužiti: milosrdné odpuštění všech vin, stále lepší poznání pravdy Boží, hojnost milosti, pravou čest už zde na zemi, jistou naději na slávu nebeskou.

d) *Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia. Domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.* - Tyto dvě podmínky žádá ovšem Pán Bůh od nás: čistotu srdce a naprostou důvěru v něho. Ó Bože, dej mi milost, aby srdce mé bylo stále čistší a moje důvěra v Tebe stále pevnější.

Dík za vysvobození z vyhnanství a naděje budoucího dokonalého štěstí.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Benedixisti, Domine, terram tuam; * avertisti captivitatem** (in melius vertisti sortem) **Iacob.**¹

2. **Remisisti iniquitatem plebis tue, * operuisti omnia peccata eorum.**

3. **Mitigasti omnem iram tuam * avertisti ab ira** (diminuisti fervorem) **indignationis tuae.**²

4. **Converte** (Renova) **nos, Deus, salutaris noster * et averte iram tuam a nobis!**

5. **Numquid in aeternum irasceris nobis; * aut extends iram tuam a generatione in generationem?**

6. **Deus, tu conversus vivificabis** (iterum reviviscere facies) **nos:**³ *** et plebs tua laetabitur in te.**

7. **Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam; * et salutare tuum** (salutem tuam) **da nobis!**

8. **Audiam, quid loquatur in (ad) me Dominus Deus:**⁴ *** quoniam loquetur pacem in (ad) plebem suam,**

9. **et super (ad) sanctos suos, * et in (ad) eos, qui convertuntur (ad eum) ad cor**⁵ (corde).

10. **Verumtamen prope timentes eum salutare** (salus) **ipsius, * ut (sic) inhabitet gloria in terra nostra.**

11. **Misericordia et veritas** (fidelitas) **(iam) obvia-**

verunt sibi; * iustitia et pax (inter se) osculatae sunt.⁶

12. Veritas de terra orta est, * et iustitia de coelo prospexit.⁷

13. Etenim (Sane,) Dominus dabit benignitatem (benedictionem); * et terra nostra dabit fructum suum.

14. Iustitia ante eum ambulabit, * et ponet in viam gressus suos⁸ (animadvertet ad viam gressum eius).

B) P o z n á m k y.

¹ Podle Vulgaty: „oddálils zajetí (vysvobodils nás z něho)“; podle hebr.: „v lepší obrátils náš osud“. Podle těch, kteří kladou žalm do doby Nehemiášovy, líčí tento a následující verše vysvobození ze zajetí; podle jiných má před očima vůbec všechna dobrodiní, jež Hospodin svému lidu prokázal.

² Podle Vulgaty: „odvrátil ses od hněvu nevole své“; podle originálu: „odvrátil jsi svůj hněv od vzplanutí (uměnil jsi vzplanutí hněvu svého)“.

³ „Bože, oživ nás opět (přiveď nás k plnému životu).“ Tento plný život a toto dokonalé štěstí přijde úplně teprve v době mesiánské, kterou pak líčí právě druhá část žalmu.

⁴ Žalmista naslouchá nyní, co Bůh odpoví na jeho prosbu; a hned také odpověď Boží uvádí („quoniam loquetur etc.“) a líčí budoucí šťastnou dobu.

⁵ Buď: „kteří obracejí k němu srdce“, anebo: „kteří se obracejí k němu srdcem (upřímně)“.

⁶ Žalmista zosobňuje vlastnosti Boží a líčí je jako anděly navzájem se potkávající a líbající se. Všecky tyto vlastnosti Boží se spojují a se jeví v jeho vykupitelském díle a mesiánské říši.

⁷ „Věrnost (národa izraelského) ukázala se na zemi, a spravedlnost Boží shlíží s nebe.“ Podle jiných: „Věrnost (Boží) ukázala se (v hojnosti) na zemi (jako bujná trávina ze země v hojnosti vyráží) a spravedlnost atd.“

⁸ Spravedlnost Boží se líčí jako hlasatel nebo pobočník před Hospodinem kráčeající. Smysl je: spravedlnost je od

Boha neodlučitelná. Ponet in via gressus suos = buď: „klade na cestě (po něm) své kroky (t. j. kráčí také za ním v jeho šlépějích)“; anebo: „dává pozor na cestě na kroky jeho“. Smysl je týž jako v první části verše = je jeho nerozlučitelnou společnicí.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Mnozí kladou žalm v dobu Nehemiášovu, kdy Izraelité, vrátivši se ze zajetí stavěli za velkých obtíží, stížení nouzí a ohrožování nepřátelskými samaritány, zdi jerusalemské. Jiní myslí na dobu krále Roboama, kdy lid byl za svou nevěrnost potrestán nájezdy Egypťanů, ale od Hospodina vysvobozen, když se k němu obrátil. Žalmista děkuje nejprve za vysvobození z vyhnanství a prosí, aby Bůh národu popřál míru a štěstí úplného (1-7); potom, jist, že bude vyslyšen, prorocky líčí dobu budoucího plného štěstí (8-14). Modlíme se žalm, který je nepřímě mesiánský, na památku Narození Krista Pána, který nás vysvobodil ze zajetí hříchu a přinesl plný pokoj, a na Dušičky, které jsou už vysvobozeny z vyhnanství pozemského, ale nedosáhly ještě míru věčného. V ústech kněze může žalm býti díkem za vysvobození z hříchu, za vykoupení, prosbou za ochranu proti pokušení, za dokonalý mír srdce. Předě mši svatou vzdáváme žalmem díky za odpuštění hříchů a připomínáme si milost vykoupení na oltáři se obnovujícího. •

D) Rozjímání.

1. p.: Benedixisti, Domine, terram tuam; avertisti captivitatem Iacob. Deus, tu conversus vivificabis nos; et piebs tua laetabitur in te.

2. p.: Naplň srdce mé, ó Pane, vděčností za odpuštění hříchů a radostí nad tvou milosrdnou láskou!

1. Právem děkuje žalmista z celého srdce Hospodinu za veliké dobrodiní, že lid jeho vysvobodil ze zajetí a hněv svůj od něho odvrátil. Ale zajetím a vyhnanstvím je každý těžký hřích a každý takový hřích má vzápětí hněv Boží, časné i věčné tresty. Jak musíme býti tedy Pánu Bohu vděční, že nám naše hříchy, a snad už velmi často, odpustil a nás na milost přijal; tím více, když uvážíme, že to byla milost s naší strany zcela nezasloužená!

a) *Avertisti captivitatem Iacob. Remisisti iniquitatem plebis tuae; operuisti omnia peccata eorum.* - Jak smutný je osud zajatce nebo vyhnance v nějaké daleké zemi! Je odloučen od své vlasti, od všech svých milých, je zbaven drahé svobody; sám se nijak vysvoboditi nemůže a snad nemá též žádné naděje, že by ho jiní mohli osvoboditi. Hřích je zajetím daleko horším. Hříšník postrádá nadpřirozeného života a všech jeho převzácných darů, ztrácí přízeň Boží, stává se otrokem vášní; nemůže se ani sám vyprostiti ze svého stavu, aniž to může učiniti kdo jiný svými přirozenými silami: je k tomu potřebí tvůrčí nadpřirozené milosti Boží. Můj Bože, děkuji Ti z celého srdce, že jsi mne vysvobodil z tak smutného stavu! Dej mi milost, abych co nejvíce duši vysvobodil ze zajetí hříchů.

b) *Mitigasti omnem iram tuam; avertisti ab ira indignationis tuae.* - Dobré dítě se bojí rozhněvati svého hodného otce; a stačí, že otec se zakaboní, aby hned zanechalo něčeho, co se tatínkovi nelíbí. Necht se nám při každém pokušení lmed vynoří tato rozhněvaná tvář nebeského Otce: pak jistě nepřestoupíme tak snadno jeho svaté vůle.

c) *Numquid in aeternam irasceris nobis; aut ex-*

tendes iram tuam a generatione in generationem? - Bůh je nekonečná Láska a nekonečné Milosrdenství. A přece je nezvratnou pravdou víry, že i jediný hřích těžký má vzápětí Boží hněv věčný, jestliže kdo v něm zemře, a že za mnohé hříchy musí pykati i budoucí generace, poněvadž časné a pozemské následky hříchu postihují i je. To platí zvláště o hříších těch, kteří byli nebo měli býti vůdci druhých; a k těm na prvním místě náležejí kněží. Hleďme se častým rozjímáním o těchto věčných pravdách stále hlouběji přesvědčiti; a upozorňujme zvláště rodiče na to, že mnohé hříchy rodičů bývají trestány i na dětech.

d) *Converte nos, Deus, salutaris noster!* - Abychom dosáhli od Boha odpuštění, musíme se k němu upřímnou vůlí obrátiti. A přece právem se modlíme se žalostnou, aby Bůh obrátil nás. Neboť nemůžeme míti opravdovou vůli polepšení bez milosti Boží, která je zcela nezaslouženým jeho darem. Jaká nerozumná opovážlivost je to tedy, když se někdo při hříšném činu utěšuje tím, že může hříchu zase politovati a z něho se vyzpovídati! Kdo ho ujišťuje, že Bůh mu dá milost opravdové nadpřirozené lítosti nebo příležitost k upřímnému vyznání?

2. Odpuštění hříchu je jenom branou a počátkem nového, krásného nadpřirozeného života, který v sobě musíme stále udržovati a rozmnožovati. Teprve tímto životem se stává Bůh v pravém a dokonalém smyslu slova naší spásou a přebývá zcela zvláštním způsobem v nás. Je to život tiché nadpřirozené radosti, život nebeského pokoje, život důvěrného obcování s Bohem. Ovšem jenom ti dosáhnou tohoto života, zachovají si jej a budou v něm růsti, kteří se Boha bojí a věnují mu celé své srdce.

a) *Deus, tu conversus vivificabis nos, et plebs tua*

laetabitur in te. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam; et salutare tuum da nobis. - Jaká krása a radost, když po dlouhém zimním spánku v přírodě z jara všechno počíná znovu růsti a kvést! Ale i nejkrásnější a nejbujnější život přirozený je stínem proti nadpřirozenému životu milosti v duši, a žádná radost pozemská se nedá srovnati s útěchou omilostněného života duchovního. Ale jakou radost může mít kněz, který nadpřirozeně jenom žije, poněvadž nevede pravého duchovního života, anebo dokonce nežije ani habituálně v milosti Boží?

b) *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.* - Duše, která se udržuje habituálně v milosti Boží, touží upřímně po dokonalosti, vede duchovní život a snaží se o stálý vzrůst milosti posvěcující, přibližuje se tím stále více k Bohu a obcuje s ním stále důvěrněji. Přijdou ovšem i na ni dny zkoušek, pokleslosti, ale láska Boží a pevné přesvědčení, že Bůh je jí blízko, neopustí ji ani tehdy. Často jí pak dává Pán Bůh i citelně okoušeti své přítomnosti a dobroty. Neškodíme si sami a neztěžujeme si život, když se svými nedbalostmi v modlitbě a nevěrnostmi v službě Boží olupujeme o toto důvěrné obcování s Bohem?

c) *Quoniam loquetur pacem in plebem suam.* - Kdo Pána Boha hříchy neuráží, anebo z hříchů svých se upřímně vyznal a má opravdovou vůli Pánu Bohu věrně sloužiti, ten může a má býti klidný. Myšlenky nedůvěry, pokleslosti, pochybnosti, zdali mu Pán Bůh odpustil, a podobné musí zapuzovati jako pokušení. Jinak je to ovšem u kněze nedbalého a lehkomyšlného. U toho neklid a nepokoj vychází z vědomí viny a jsou to vlastně výčitky svědomí. Bůh sám jej svou milostí takto burcuje a této milosti musí následovati co nejrychleji.

d) *Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius. Et super sanctos suos; et in eos, qui convertuntur ad cor.* - Nadpřirozený duchovní život je něčím tak vznešeným a krásným, že žádný prostředek by nám neměl býti příliš těžkým, abychom tohoto života dosáhli a v něm pokračovali. Bůh však nežádá mnoho. Jsou to vlastně jenom ty dva prostředky, které naznačují tyto verše žalmu: musíme se Boha báti a musíme mu věnovati své srdce. Ale nemá to býti bázeň otrocká, nýbrž dětinná; a srdce své musíme dáti Bohu celé. Nemohlo by se mu líbiti srdce, které by bylo rozděleno mezi ním a některým tvorem.

3. Odpuštění hříchů a všechny mliosti nadpřirozeného života jsou ovocem vtělení a vykoupení Syna Božího. V úchvatném vidění líčí pěvec v druhé části žalmu tajemství vtělení a vykoupení a štěstí budoucího království mesiášského. Vtělení a vykoupení je velikou oslavou Boží; v tomto tajemství jeví se v podivuhodném světle všechny vlastnosti Boží, z nichž žalmista nejvíce vyzvedá jeho spravedlnost. Vtělení přineslo celému lidstvu nejenom duchovní, nýbrž i pozemské požehnání.

a) *Ut inhabitet gloria in terra nostra.* - Posledním cílem všech věcí je sláva Boží. Co však přispělo více ke cti a slávě Boží než vtělení a vykoupení, v němž se tak podivuhodně jeví moc Boží a které přineslo tolik milostí a požehnání? A jakou mocnou oslavou by se teprve stalo toto tajemství, kdyby se všichni snažili, aby si jeho ovoce co nejvíce přivlastnili! Umiňme si, že aspoň my sami použijeme všech vzácných milostí, jichž nám Kristus Pán svým vtělením a vykoupením získal, a že se přičiníme, aby za žádnou z duší nám svěřených Kristus Pán se nevtělil a neobětoval nadarmo.

b) *Misericordia et veritas obviaverunt sibi; iustitia,*

et pax osculatae sunt. Iustitia ante eum ambulabit; et ponet in via gressus suos. - Všecky nekonečné vlastnosti se spojují v jeho Bytosti v překrásném souladu v jeden nerozdělený a nesložený celek. Tento soulad jeho vlastností se jeví i v jeho dílech navenek. Ale snad v žádném z děl Božích nevystupují vlastnosti jeho tak velkolepě a podivuhodně, jako právě v tajemství vtělení a vykoupení. Ukázal tu Bůh věrnost ve svých příslibech, projevil svou nekonečnou milosrdnou lásku, sdělil lidstvu ze svého odvěkého míru; ale zároveň zjevil také svou naprostou spravedlnost. Žádal, aby za hřích, který jako urážka Nekonečného má v jistém smyslu nekonečnou zlobu v sobě, bylo podáno dokonalé zadostiučinění. Uvažujme o těchto vlastnostech Božích v tomto tajemství se jevících a děkujeme Pánu Bohu za jeho věrnost, milosrdnou lásku a spravedlnost. Právě tuto spravedlnost zdůrazňuje žal-mista ze všeho nejvíce. Líčí ji jako hlasatele nebo pobočníka svého Pána při každém kroku provázejícího. Nechť i před námi a s námi kráčí v celém našem působení a životě přísná spravedlnost a provází všechny naše kroky. Kéž se bude moci po naší smrti o nás říci: To byl kněz ve všem a ke každému naprosto spravedlivý.

c) *Veritas de terra orta est; et iustitia de caelo prospexit.* - Ovšem plné a dokonalé spravedlnosti nikdy nedosáhneme zde na zemi. O spravedlnosti proto je vším právem řečeno, že „vyhlédá s nebe“. Za to můžeme jistě s milostí Boží jedno dokonale pro Pána Boha konati: zachovávat mu věrnost. Ano, to slibujeme. Chceme býti věrni v modlitbách, v duchovních cvičeních, v přemáhání svých vášní, v plnění svých kněžských povinností, v ochotném následování hlasu milosti Boží.

d) *Etenim Dominus dabit benedictionem: et terra nostra dabit fructum suum.* - Mnozí zanedbávají věci nebeské pro přílišné starosti hmotné a bojí se, aby jim úsilí o duchovní život neuškodilo na zdraví a jiných pozemských zájmech. Snad ani my nejsme prosti této bázně. A přece, jako vtělení a vykoupení bylo nejenom milostí duchovní, nýbrž i požehnáním pozemským, tak každý duchovní dar Boží přispívá i k našemu časnému míru a dobru, a rozumné úsilí o život duchovní tělu neškodí, nýbrž prospívá. Snažme se především o věci nebeské a pracujme hlavně na svém duchovním životě a Bůh nám bude žehnati i v časných věcech.

85.

Modlitba v tísní k laskavému a velikému Bohu.

A) T e x t ž a l m u.

1. *Inclina, Domine, aurem tuam, et exaudi me; * quoniam inops et pauper sum ego.*

2. *Custodi animam meam, quoniam sanctus¹ (pius) sum; * salvum fac servum tuum, Deus sperantem in te.*

3. *Miserere mei, Domine, quoniam ad te ciamavi tota die; * laetifica animam servi tui, quoniam ad te, Domine, animam meam levavi.*

4. *Quoniam tu, Domine, suavis (benignus) et mitis * et multae misericordiae (es) omnibus invocantibus te.*

5. Auribus percipe (Ausculta), Domine, orationem meam; * et intende voci (attende ad vocem) deprecationis meae.

6. In die tribulationis meae clamavi ad te, * quia (semper) exaudisti me.

7. Non est similis tui in diis, Domine; * et non est secundum (quod adaequet) opera tua.²

8. Omnes gentes, quascumque fecisti, venient et adorabunt (prosternent se) coram te, Domine; * et glorificabunt nomen tuum.

9. Quoniam magnus es tu et faciens mirabilia; * tu es Deus solus.

10. Deduc (Instrue) me, Domine, in (de) via tua; et ingrediar (ambulem) in veritate tua; * laetetur (rectum sit) cor meum, ut timeat nomen tuum.³

11. Confitebor (Gratias agam) tibi, Domine Deus meus, in toto corde meo, * et glorificabo nomen tuum in aeternum.

12. Quia misericordia tua magna est super (erga) me; * et eruisti animam meam ex inferno inferiori (profundissimo).⁴

13. Deus, iniqui insurrexerunt super (contra) me, et synagoga potentium (turba violentorum) quaesierunt animam meam; * et non proposuerunt (habuerunt) te in conspectu suo.⁵

14. Et (Sed) tu, Domine, Deus miserator et misericors, * patiens et multae misericordiae et verax (fidelis),

15. respice in me et miserere mei; * da imperium (robur) tuum puero (servo) tuo, et salvum fac filium ancillae tuae.⁶

16. Fac mecum (in me) signum [in] bonum, ut videant (hoc), qui oderunt me et confundantur, * quoniam tu, Domine, adiuvistis me, et consolatus es me.⁷

B) P o z n á m k y.

¹ Buď: zasvěcený (Bohu), nebo: zbožný, spravedlivý, bohumilý.

² Žádné dílo lživých bůžků se nedá srovnati s díly Božími.

³ „Veď mne cestou tvou (tvých přikázání), nechť kráčím podle pravdy tvé (nebo ve věrnosti k tobě), nechť s radostí a bázní ti slouží srdce mé“ (podle originálu: „nechť je srdce mé prosté a jedině tebe se bojí“).

⁴ „Nejhlubším peklem“ rozumějí se buď nejtěžší tresty v něm nebo se tak nazývá místo věčných trestů u srovnání s pozemskými nebezpečími a tresty.

⁵ Nemají Boha na očích, nedbají naň, jsou bezbožní.

⁶ Slovo „služebník“ zesiluje se výrazem „syn služebnice tvé“, aby se naznačilo, že člověk je samou podstatou svou na Bohu závislým a jeho služebníkem.

⁷ Tím, že mi pomůžeš, učiníš mne jaksi znamením dobrým (nebo: k dobrému), z něhož poznají všichni tvou velikost a dobrotu.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Někteří připisují žalm (jak to udává nadpis) Davidovi; ale podle obecnějšího mínění byl složen později z žalmů Davidových k účelům liturgickým. Je výrazem a uznáním nedostatečnosti a slabosti pěvcovy a celého lidu, jehož jménem žalmista volá v bédách

o pomoc k Hospodinu. Prosí milosrdného a laskavého Boha, aby jeho důvěrnou modlitbu vyslyšel (1-6); aby jej uvedl na pravou cestu, utvrdil v bázni Boží a dal mu, by mohl za svou záchranu díky vzdávati Hospodinu (7-12); aby nepřátele pokořil a přivedl k poznání (13-16). Poněvadž se v žalmu praví, že všichni národové budou se Pánu klaněti, modlí se jej Církev na Zjevení Páně. Na Dušičky vkládá jej do úst trpících v očistci jako prosbu, aby je Bůh ze žaláře časných trestů vysvobodil a aby mohli brzo předstoupiti před trůn Boží. Při přípravě na mši svatou připomíná si kněz svou vlastní nedostatečnost a nehodnost, přistoupit k oltáři Božímu a prosí, aby jej Bůh z prachu pozvedl a svou milostí naplnil.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Inclina, Domine, aurem tuam, et exaudi me: quoniam inops et pauper sum ego. Deduc me, Domine, in via tua, et ingrediar in veritate tua; laetetur cor meum ut timeat nomen tuum.*

2. p.: Pro mou bídu a pro své milosrdenství vyslyš mě, ó Pane, a naplň mne milostí svou!

1. V žalmu, který se modlíme v přípravě na mši svatou, který však je i jinak velmi krásnou a vhodnou modlitbou prosebnou, uvádí žalmista nejprve některé důvody se své strany, proč jej Hospodin má vyslyšeti, potom důvody se strany Boží; nakonec přednáší své prosby. Se své strany poukazuje jednak na svou ubohost a chudobu, jednak na to, že je Bohu zasvěcen a že se snaží zachovati mu věrnost, že je Božím služebníkem. Dále se dovolává toho, že tak snažně a vytrvale se k Bohu obrací v modlitbách a že je skutečně v úzkosti a tísní.

a) *Inclina, Domine, aurem tuam, et exaudi me,*

quoniam inops et pauper sum ego. - Můj Bože, jak jsem skutečně ubohý před Tebou, jak slabá je má vůle, jak malá vytrvalost a jak nepatrné jsou mé zásluhy! Vyslyš, Pane, modlitbu mou a uděl mi z pokladů svých milostí, abych se vzmužil a jednou s bohatými zásluhami se mohl objeviti před tvým trůnem!

b) *Inclina, Domine, aurem tuam, et exaudi me, quoniam inops, et pauper sum ego.* - Není pochybnosti, že Pán Ježíš miluje nejvíce právě chudé a s větší ochotou jejich modlitby slyší, zvláště když se mu v chudobě dobrovolně zasvětili. Děkujeme Pánu Bohu, že nám povoláním k apoštolskému životu dává příležitost a ukládá povinnost v jistém stupni cvičiti apoštolskou chudobu. Podstata její záleží v tom, že se vzdáváme každé méně zřízené, byť v sobě ještě ne hříšné náklonnosti k statkům pozemským. Obnovme se v tomto pohrdání hmotnými statky a umiňme si, že budeme zase lépe napodobovati chudobu božského Mistra.

c) *Custodi animam meam, quoniam sanctus sum.* - Uznali jsme podle pravdy v pokoře svou nedostatečnost a ubohost. Ale pravda je též, že jsme Pánu Bohu zvláštním způsobem zasvěceni: on sám si nás za své sluhy pomazal a jako nějakou drahocennou nádobu posvětil. Můžeme si též s pokornou vděčností k Pánu říci, že jsme přes všechny své chyby přece věrnost k Bohu zachovali a něco dobrého vykonali. Doufáme proto pevně, že Bůh neoslyší prosby služebníka jemu zasvěceného, který se snaží věrně mu sloužiti.

d) *Salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te. Da imperium puero tuo; et salvum fac filium ancillae tuae.* - Velmi vážnou pravdu nám uvádí žalmista na paměť. Jsme služebníky Božími, jsme syny služebnice jeho. Jak my sami, tak i naši rodiče a všichni předkové a celé pokolení lidské je naprosto

a podstatně na Bohu závislé a je vázáno mu sloužiti. Tato pravda nás musí naplniti hlubokou pokorou; ale je nám zároveň zárukou, že Bůh se o nás pečlivě stará. Jsme vskutku „pueri eius“, na které nikdy nezapomene a jichž prosby vždy ochotně slyší.

e) *Miserere mei, Domine, quoniam ad te clamavi tota die. Confitebor tibi, Domine, Deus meus, in toto corde meo; et glorificabo nomen tuum in aeternum.* - I když kněz nekoná jiných modliteb a duchovních cvičení, než které na něm žádá jeho úřad, nebo které mu přikazuje a odporučuje církevní zákon, je jeho život téměř nepřetržitou modlitbou. Není možné, aby Bůh oslyšel taková opěťovaná volání a takovou vytrvalou prosbu. Ovšem musí to býti modlitby „ex toto corde“, zevně i vnitřně uctivé, sebrané, hluboce pokorné a plně pevné důvěry.

f) *In die tribulationis meae clamavi ad te. Deus. Iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quaesierunt animam meam.* - Právě trpícím a sklíčenému dítěti projevuje laskavý otec a dobrá matka nejvíce svou lásku. Můžeme tedy o tom pochybovati, že Bůh vyslyší naše modlitby, když se k němu v svých úzkostech a bolestech obrátíme? Složme vždy přede mší svatou všechny své starosti a útrapy k nohám Spasitelovým; i když nám jich neodejme, jistě nás posílí a potěší.

2. To jsou tedy některé důvody s naší strany, pro něž můžeme a musíme doufati, že Bůh vyslyší naše prosby. Ale hlavní a nejhlubší důvod naší důvěry je v Bohu samém. Je to jeho neskončená dobrota a nevystihlé milosrdenství, je to jeho velikost a neomezená moc.

a) *Quoniam tu, Domine, suavis, et mitis; et multae misericordiae omnibus invocantibus te. Quia miseri-*

cordia tua magna est super me. Et tu, Domine, Deus miserator et misericors. - Opětovaně a s velikým důrazem velebí Písmo svaté a velebí Církev svatá ve svých modlitbách milosrdenství Boží. Nazývají je nekonečným, nevystihlým a nevýslovným, praví, že je Bohu zcela vlastní, aby se smilovával, že touží po tom, aby mohl své milosrdenství co nejvíce projevovati, že jeho milosrdenství nezná mezí. Nebylo by to skoro popřením této tak důrazně a slavnostně kázané pravdy a této tak význačné vlastnosti Boží, kdybychom ve svých modlitbách neměli dosti důvěry?

b) Non est similis tui in diis, Domine; et non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti, venient, et adorabunt coram te, Domine; et glorificabunt nomen tuum. Quoniam magnus es tu, et faciens mirabilia: tu es Deus solus. - Ano, to je Bůh náš: nepochopitelně veliký a vznešený, proti němuž je celý vesmír nepatrným práškem, nade všechno mocný, proti jehož dílům i nejskvělejší výkony lidské jsou malicherným stínem, Bůh, který tvoří zázraky, Pán, před nímž se v prach musí skláněti, a kterému musí sloužiti i nejmocnější národové. A my ve své pošetilosti přece tak často hledáme raději u lidí pomoci než u Boha!

3. Žalm nám též naznačuje, zač máme Pána prositi. Především, aby nám odpustil viny a nás hříchu uchránil. Pak, aby vlil v srdce naše opravdovou radost; aby nás vedl svou cestou pravdy a spravedlnosti; aby nám dal sílu a svou milostí a láskou učinil z nás jaksi znamení i jiným tuto milost a lásku hlásající a k Bohu je přivádějící.

a) Custodi animam meam. Miserere mei, Domine. Eruisti animam meam ex inferno inferiori. - Jakkoli jsme už pokročili v dokonalosti a jakékoli jsou naše

potřeby a tísně duševní i tělesné, nesmíme nikdy zapomínati, že prvním a hlavním předmětem našich prosb k Bohu musí býti odpuštění hříchů a ochrana před hříchem. Vzpomeňme tedy i při přípravě na mši svatou nejprve vždy na své viny, prosíme za odpuštění a za milost, abychom se jich v budoucnu mohli vystríhati.

b) *Laetifica animam servi tui. Laetetur cor meum ut timeat nomen tuum.* - Musíme se Boha báti a máme na své spáse pracovati „s bázni a třesením“. Ale nesmí býti tato bázeň otrocká a musí býti spojena s opravdovou vnitřní a duchovní radostí. Zkušenost nás už dosti poučila, že takové opravdové a trvalé radosti nenalezneme ve tvorech, ano že často radosti a útěchy pozemské bývají překážkou našeho duchovního života. Musíme ji hledati u Boha a od něho si ji vyprosovati. Prosíme ho častěji, aby v srdce naše vлил takovou tichou nadpřirozenou radost. Modleme se za to zvláště přede mši svatou, abychom vždy s radostnou myslí přistupovali k tomuto velikému tajemství lásky Boží.

c) *Deduc me, Domine, in via tua, et ingrediar in veritate tua.* - Cesta spáasy a dokonalosti je úzká a strmá a snadno lze na ní upadnouti anebo s ní sejíti; jsme obklopeni tolika bludy a klamy, že nám je někdy těžko pravdu Boží dokonale poznati a ji nezávadně hlásati. Prosíme Pána, aby nás sám svou otcovskou rukou na této cestě vedl, aby nás naplnil darem moudrosti, vědění, rozumu a rady, abychom vždy kráčeli v plném světle jeho věčné pravdy.

d) *Da imperium puero tuo.* - Sami sobě ponechání jsme skutečně jako malí chlapci, nemající vlastní rozhodné vůle, dávající se vésti smyslovými dojmy a podléhající vlivu svého okolí. Bože, dej nám sílu, aby

naše vůle ovládala naše smysly a vášně a sama byla podrobena rozumu věrou osvícenému, abychom se nedali unášeti plytkým míněním svého okolí a lesklými frázemi lelikomyslného světa, nýbrž naopak své okolí přiváděli k poznání pravých zásad.

e) *Fac mecum signum in bonum, ut videant qui oderunt me, et confundantur.* - Život a celý zjev hodného a horlivého kněze je jako světlý maják, který přivádí mnohé k poznání pravdy Boží a k lepšímu životu. Dej mi, ó Pane, abych se stal takovým „znamením k dobrému“, abych svým příkladem přivedl hodně mnoho duší k Tobě!

86.

Chvála Siona, města svatého a metropole všech národů.

A) Text žalmu.

1. Fundamenta eius (civitatis sanctae) in montibus sanctis; * diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula (habitacula) Iacob.¹

2. Gloriosa dicta sunt de te * civitas Dei.²

3. Memor ero (ego Deus) Rahab³ et Babylonis * scientium (cognoscentium) me.⁴

4. Ecce alienigenae et Tyrus et populus Aethiopum, * hi fuerunt⁵ (nati sunt) illic.

5. Numquid Sion dicet (Revera de Sion dicetur):

Homo et homo (post hominem) natus est in ea, * et ipse fundavit (firmavit) eam Altissimus.⁶

6. Dominus narrabit (inscribet) in scripturis (libris) populorum et principum: * horum (hos), qui fuerunt (nati sunt) in ea.⁷

7. Sicut laetantium omnium (saltantes laetantur omnes) * habitatio est (habitantes) in te.⁸

B) P o z n á m k y.

¹ „Brány“ města je synekdocha místo „město“. Bůh miluje svaté město více než všechny ostatní města (příbytky) národa izraelského (Jakuba).

² „Slavné věci byly o tobě předpověděny“ od Boha, jehož slova se pak uvádějí ve verších 3. a 5.

³ Jmenují se hlavní národové, kteří se stanou údy nového mesiánského Jerusalema; Rahab značí Egyptany.

⁴ Podmínka vstupu do Církve je poznání pravého Boha.

⁵ Tím, že se národové k svatému městu připojují, stávají se jeho syny a tak se pro ně skutečně „rodí“.

⁶ Toto rození je ustavičné; jeden národ za druhým nebo jeden člověk za druhým (homo post hominem) vchází v lůno Církve, čímž stále více je utvrzována.

⁷ Líčí se názorně, jako by sám Pán Bůh zapisoval tyto národy do knihy (života).

⁸ „Jako tancující radují se všichni obyvatelé tvoji“ (doslovně podle originálu: jako vesele tancující budou zpívati, všechny prameny radosti jsou v tobě).

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm jest podle některých radostným chvalozpěvem nad záchranou Jerusalema z moci asyrského krále

Sennacheriba za panování Ezechiáše (4. Král 19.). Ale možná, že nemá žalm žádného historického pozadí, a že ho nějaký zbožný Izraelita složil nadšen pohledem na svaté město s velkolepým chrámem, které je předobrazem budoucího mesiánského svatého města, jež v sobě shromáždí všechny národy. Nejprve líčí pěvec, jak krásné a Bohem milované je Sion město svaté (1-2), pak uvádí slova, jimiž Bůh předpovídá budoucí jeho slávu, že totiž všickni národové se stanou jeho obyvateli (3-6), a dodává, že všichni budou zapsáni v knize svatého města a v něm naleznou pramen vši radosti (7-8). Vše to se vyplnilo na Církvi Kristově, jejímž obrazem je Jerusalemský chrám, chrám pak se stánkem obrazem chrámu křesťanského a svatostánku. Modlíme se žalm na den Posvěcení chrámu, na svátky Páně a Panny Marie, v symbolickém smyslu vyvolených stánků Božích.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei. Sicut sal-tantes laetantur omnes habitantes in te.*

2. p: Modleme se, abychom vznešenost a krásu svaté Církve lépe poznali a byli naplněni velikou vděčností za dobrodiní od ní přijatá.

Sotva lze krásnějšími a přiměřenějšími slovy vyjádřiti vznešenost a krásu svaté Církve a vyličiti dobrodiní, jež světu prokazuje, než jak to ukazuje žalmista na jejím předobraze, svatém městě Jerusalemu. Svaté jsou její počátky, Pán Bůh sám lne k ní zvláštní láskou. Slavné jsou její činy a veliká dobrodiní, která prokazuje. Obejímá a šťastnými činí všechny národy, je pramenem Božího požehnání a stále radosti všem, kteří v ní přebývají.

a) *Fundamenta eius in montibus sanctis. Ipse fundavit eam Altissimus.* - Chlouba pozemských států a říší je v tom, že jejich původcem a zakladatelem byl nějaký veliký slavný muž. Zakladatelem Církve je Bůh sám, založil ji na „horách“ svatých, na svatých apoštolech, kteří zkropili a zpečetili její základy mučednickou krví. Važme si této Církve, která má zakladatelem Nejsvětějšího a tak svaté základy. Nezapomínejme, že žádné veliké dílo se nemůže podařiti, nejsou-li jeho základy zkropeny a zpečetěny utrpením.

b) *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob.* - Mnoho bylo vzácných budov ve vyvolené zemi, mnoho rodinných příbytků, na nichž spočívalo požehnání Boží. Ale k žádnému z nich nepřilnul Hospodin takovou láskou jako k svému svatému městu a k jeho svatyni. Co na tom, že snad jiné společnosti lidské, jiné říše mají více moci i pozemských prostředků než svatá Církve, a že ti, kteří jim slouží, požívají více cti a jsou bohatší než kněží této Církve? Církve má daleko více: zvláštní lásku samého Pána Boha; a proto sloužiti jí je daleko čestnější.

c) *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob.* - Chrám a svatostánek musí nám býti daleko milejším než jakýkoli příbytek lidský, i sám náš rodný dům. Jak dalek svého ideálu by byl kněz, který by raději prodléval v příbytcích některých svých farníků nebo dokonce i v hospodě než ve chrámu Páně!

d) *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei. Dominus narrabit in scripturis populorum et principum.* - Jaký velkolepý obraz skýtají nám dějiny tohoto novozákonního města Božího, Církve Kristovy! Vyprávějí nám o hrdinnosti jejích mučedníků, vyznavačů a svatých panen, o velikých papežích, neochvějných hlasatelech

pravdy Boží a nezdolných obhájčích práv Kristových, o všem tom, co Církev velikého a krásného vykonala pro vědu, kulturu a umění, jak se vždycky ujímala opuštěných a nemocných, jak všude zakládala školy, nemocnice, sirotčince a podobné dobročinné ústavy. Zjednejme si nějaké dějiny Církve a papežů a čítejme často v těchto slavných letopisech. Pak se nebudeme malicherně a dětinsky urážeti slabostmi některých jejich údů, ale budeme si jí stále více vážiti a jí stále více milovati.

e) *Memor ero Rahab et Babylonis scientium me. Ecce elienigenae et Tyrus, et populus Aethiopum, hi fuerunt illic.* - Představme si v duchu mohutný průvod národů, jak jeden za druhým z temnoty bludů povstává, k světlu pravé víry se obrací, a v lůno Církve Boží vstupuje. Byli mezi nimi někteří národové se značnou kulturou, již si sama Církev částečně přisvojila a křesťanstvím ji zušlechtila. Ale velická většina z nich byla teprve Církví přivedena z barbarství k pravé kultuře. K těmto národům náleží i národ náš. Co by asi z něho bylo bývalo, kdyby nebyl přijal křesťanství? Ale také co by z něho nyní mohlo býti, kdyby se celý a úplně Církvi oddal a kdyby katolická nauka pronikla celý jeho život? Ó Bože, dej, aby celý můj národ pravou Církev poznal a k ní se přiklonil; dej, ať ti, kteří se už přiznávají k pravé Církvi, jsou katolíky celými, ať jejich život je uspořádán podle zásad katolické víry! K tomu cíli chci usilovně pracovati.

f) *Homo et homo natus est in ea.* - Každého okamžiku se někde zrozuje křtem svatým člověk nadpřirozeně pro Boha a pro Církev, anebo dostává pokáním nadpřirozený život, jejž ztratil. Přehlížím v duchu všechny ty, které jsem dosud pokřtil, přehlížím zvláště

dlouhou řadu těch, jimž jsem absolucí v svátosti pokání zjednal milost odpuštění hříchů. Zachovali si všichni milost křestní nebo odpuštění a bude jim skutečně otevřena jednou brána nebes? Není snad mezi nimi někdo, který tuto milost ztratil vinou mojí? Nebyl jsem snad pro nedostatek povinných vědomostí, moudrosti nebo trpělivosti někdy příčinou, že někdo nevykonával zpověď dobře, že pozbyl mysli nebo důvěry, že dokonce na zpověď zanevřel a už nepřišel? Ó milosrdný Bože, odpusť mi všechno, čím jsem se snad provinil v té příčině, a naprav sám zlé následky mých nedostatků a nedbalostí! Umiňuji si, že budu zastávat zodpovědný úřad zpovědníka co nejdokonaleji.

g) *Sicut saltantes laetantur omnes habitantes in te.*
- Milým obrazem a výrazem upřímné a bezstarostné radosti jsou jásající, skotačící, zpívající děti. Milou, jásající radostí nadpřirozenou má býti naplněno srdce každého dítěte Církve Boží. Vždyť v Církvi má všechny příčiny pravé radosti: v tomto tajemném těle Kristově má Pána Ježíše tak blízko, zde se mu neomylně hlásá pravá víra, zde má oporu v pevné, zákonité autoritě samým Bohem ustanovené, zde nalézá milost odpuštění v svátosti pokání, zde se na něho vylévá celý proud milostí nejsvětější Obětí a svatými svátostmi, zde má milou matičku Pannu Marii, zde tolik útěchy v svatých obřadech a různých pobožnostech. Smíme „přebývat“ v Církvi svaté: to stačí, abychom byli stále šťastni a plni radosti.

Úpěnlivý nářek ve velké tísní.*4) T e x t ž a l m u.*

1. Domine, Deus salutis meae, * in die clamavi et nocte coram te.

2. Intret in conspectu tuo (Perveniat ad conspectum tuum) oratio mea, * inclina aurem tuam ad precem meam;

3. quia repleta est malis anima mea, * et vita mea inferno appropinquavit.

4. Aestimatus sum cum descendentibus in lacum (abyssum); * factus sum sicut homo sine adiutorio; (solum) inter mortuos (demum) liber.¹

5. Sicut vulnerati (occisi) dormientes in sepulcris (sum), quorum non es memor amplius; * et ipsi de manu tua repulsi sunt.²

6. Posuerunt me in lacu inferiori (abyssio inferiorum), * in tenebrosis (caligine) et in umbra mortis.³

7. Super me confirmatus (gravata) est furor tuus (indignatio tua); * et omnes fluctus (aestus) tuos induxisti (irruere fecisti) super me.⁴

8. Longe fecisti (Removisti) notos meos a me, * posuerunt (fecisti) me abominationem sibi⁵ (abominabilem eis).

9. **Traditus (Inclusus) sum et non egrediebar** (possum egredi); * **oculi mei languerunt prae inopia**⁶ (miseria).

10. **Clamavi ad te, Domine, tota die; * expandi ad te manus meas.**

11. **Numquid mortuis facies mirabilia, * aut medici suscitabunt** (mortui resurgent) **et confitebuntur tibi** (laudabunt te)?

12. **Numquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam; * et veritatem** (benignitatem) **tuam in perditione** (interitu)?

13. **Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua; * et iustitia tua in terra oblivionis?**⁷

14. **Et (Ergo) ego ad te, Domine, clamavi, * et mane oratio mea praeveniet te.**

15. **Ut quid (Quare), Domine, repellis orationem meam, * avertis faciem tuam a me?**⁸

16. **Pauper sum ego, et in laboribus** (moriturus) **(inde) a iuventute mea; * exaltatus autem, humiliatus sum et conturbatus** (pertuli terrores tuos et sensibus destitutus sum).

17. **In (Super) me transierunt irae tuae, * et terrores tui conturbaverunt me;**

18. **circumdederunt me sicut aqua tota die, * circumdederunt me simul** (assidue).

19. **Elongasti (Removisti) a me amicum et proximum, * et notos meos [a] miseria** (substituit).⁹

B) P o z n á m k y.

¹ Pro své veliké utrpení je žalmista už považován spíše za mrtvého (jednoho z těch, kteří sestupují do propasti, do podsvětí), ale přece by pro něho smrt byla vlastně vysvobozením (teprve smrtí byl by konečně vyproštěn od svého trápení). Sváti otcové obrazejí slova „inter mortuos liber“ na Krista Pána, ale v jiném, přeneseném smyslu: On jediný nad smrtí zvítězil.

² „tvou rukou byli odpuzeni.“ Podle hebrejského: „odstřihnuti“. Bůh se tu líčí jako tkadlec držící v rukou nit života.

³ Moje útrapy mě vskutku už učinily tak bídným, že jsem podoben více mrtvému než živému.

⁴ Utrpení se přirovnává k příboji nebo úpalu, jež Bůh sám posílá.

⁵ Ubožák se stal předmětem ošklivosti svým známým. To naznačuje, že byl asi stížen ohyzdnou nemocí (malomocenstvím).

⁶ Těžce nemocný, který nemůže choditi, se přirovnává k vězňovi. Pláčem mu oči přecházejí.

⁷ Trpitel prosí, aby jej Bůh zachoval na životě, aby ho mohl na zemi ještě chváliti a Bůh mu ještě divy svého milosrdenství mohl projevovati. Onen svět u porovnání s přítomným životem nazývá se „zkázou“ (života) a místem „zapomenutí“, protože na mrtvého brzo zapomenou i jeho přátelé.

⁸ Žalmista si tklivě stěžuje, že Pán Bůh ho posud nevyšlyšel. „Odvrátiti tvář“ je znamením nemilosti.

⁹ Místo mých známých je mojí družkou jenom strádání (nebo opuštěnost).

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Původce žalmu, majícího jistou podobnost s nářky Jobovými, stěžuje si na svá utrpení, jež jej už od dětství pronásledují, a dovolává se milosrdenství Božího. Ani autora, ani dobu sepsání nelze s určitostí stano-

viti. V první části vylučuje žalmista své strasti a bolesti a dovolává se Boží pomoci, protože je ode všech opuštěn a spíše mrtvému než živému podoben (1-10). Udává pak jako jeden z důvodů, proč jej má Hospodin vyslyšeti a od smrti osvoboditi to, že po smrti by už Boha nemohl chválit (11-13). Na konec zase úpěnlivě vzývá Hospodina a stěžuje si, že jej Bůh stále ještě ponechává v soužení (14-19). Žalm se vhodně modlí Církev svatá ve dny, které připomínají utrpení Páně, ale též na den Dušiček, a na Posvěcení chrámu, kdy nám Církev připomíná, že jsme tu na zemi stále ještě ve vyhnanství a v slzavém údolí. Knězi připomíná žalm utrpení lidská a učí ho, jak se má za trpící lidstvo modlit.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Domine, Deus salutis meae, in die clamavi et nocte coram te. Quia repleta est malis anima mea, et vita mea inferno appropinquavit.

2. p.: Modleme se za soustrast s bédami lidskými a prosme Pána Boha, aby nás naučil dobře se modlití za jejich odvrácení.

1. Žalmista vypočítává téměř všechny různé druhy utrpení a strádání, která mohou člověka postihnouti. Uvažujme tedy podle slov žalmistových o bédách, které stíhají ubohé lidstvo, abychom měli s trpícími soustrast, děkovali Bohu, že nás ušetřil tak mnohé bolesti, a aby nám pohled na ty, kteří musí trpěti více než my, byl útěchou v našich strastech.

a) *Quia repleta est malis anima mea; et vita mea inferno appropinquavit. Circumdederunt me sicut aqua tota die; circumdederunt me simul.* - Skutečně, jako veliké a rozbouřené moře obklopují bolesti a strasti ubohé pokolení lidské, hluboko pronikají do

duši, že jsou jimi naplněny, a činí život lidský jakým-si ponenáhlym umíráním. Kdo z nás by neměl soustrasti s takto trpícím lidstvem? Ale kdo z nás by se divil, že i on musí něco píti z kalicha těchto strastí? Musíme se spíše diviti a Pánu Bohu děkovati, že nám z něho dává píti jenom tak málo.

b) *Aestimatus sum cum descendentibus in lacum; factus sum sicut homo sine adiutorio; solum inter mortuos demum liber.* - Mysleme na ty, jimž smrt vyrvala jedinou oporu a útěchu: na děti zbavené otce a matky, na rodiče ztrativší jediné dítě, naději své budoucnosti. Což divu, že zatouží duše tak trpce zkoušená po tom, aby také odešla tam, kde jí ještě jediné lze nalézt klidu a štěstí. Naši úlohou jest takové duše těšiti, aby si nezoufaly, a předcházeti jim příkladem hrdinné odevzdanosti, jestliže Pán Bůh pošle i na nás podobný kříž.

c) *Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius; et ipsi de manu tua repulsi sunt.* - Nejsou vskutku mrtvi pro svět a jako od Pána Boha samého zapomenuti a jeho rukou jaksí vyvrženi ti, jichž mysl je obestřena temnotou, kteří pozbyli rozumu, pomatení, choromyslní? A nezdá se, jako by vskutku byla odstříhnuta niť jejich života? Můj Bože, jak Ti musím děkovati, že jsi mne uchránil podobného osudu! Chci se za takové ubožáky modliti, aby jednou po smrti se jim otevřelo světlo poznání a dosáhli v nazírání na Bytost Boží věčné radosti.

d) *Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebrosis, et in umbra mortis.* - Zde můžeme mysleti na ubohé slepce. Jaké to neštěstí, nikdy nespátřiti světla slunečního, nemoci se radovati z tolika krás, kterými dobrotivý Bůh posel tento viditelný svět! A my snad tak málo děkujeme za vzácný dar zraku, a tak málo používáme

tohoto daru k slávě Boží! Budiž nám pohled a vzpomínka na tolik nešťastníků zraku zbavených pobídkou k vděčnosti a pohnutkou, abychom svůj zrak postavili zcela v službu Boží.

e) *Super me confirmatus est furor tuus; et omnes fluctus tuos induxisti super me. In me trasierunt irae tuae; et terrores tui conturbaverunt me.* - Jsou nemoci, při nichž se zdá, že celé tělo a každý úd hoří palčivým žářem; a jsou lidé, kteří téměř celý život jsou pronásledováni neštěstím. Na takové nemoci a na takové nešťastníky chceme myslet, když na nás Pán Bůh dopustí nějakou chorobu nebo neštěstí.

f) *Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi. Elongasti a me amicum et proximum; et pro notis meis vices agit miseria.* - Není řídkým případem, že někdo bývá opuštěn anebo zůstává nepovšimnut od svých nejbližších příbuzných a přátel, když onemocněl anebo zestárl: ano, že se jim stane předmětem ošklivosti, je-li nemoc jeho odporná. Chceme už nyní ochotně přijmouti takový kříž, kdyby nám jej Pán Bůh někdy ráčil poslati; a takovým trpitelům budeme jako kněží projevovati zvláštní lásku.

g) *Traditus sum, et non egrediebar; oculi mei languerunt prae inopia.* - Před našima očima se vynořují řady těch, kteří ochromením anebo jinou nemocí jsou upoutáni na pokoj nebo i na lůžko, nemohou vyjít na čerstvý vzduch a musí se vzdáti aspoň všech těch prací, které vyžadují zdravých údů. Je to veliký kříž zvláště pro apoštolského kněze, který by ještě rád něco učinil pro spásu duší. Užívejme všech svých údů, dokud nám je Bůh zdravý zachovává, jediné k slávě Boží a prospěchu bližních; nebudeme-li jich jednou moci užívat k práci, dejme je zcela ve službu apoštolátu utrpení.

h) Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea.
- Tito chudí, jichž údělem je tvrdá práce už od malička. by nám měli býti nejmilejšími ovečkami našeho stádece; k nim bychom měli nejraději choditi a o ně se nejvíce starati. Vždyť jsou nejbližší chudému a strádajícímu Kristu Pánu. Proto bychom se měli i my radovati, je-li i našim údělem namahavá práce a strádání.

2. Smrtí končí sice lidská pouť tímto slzavým údolím, ale nekončí ještě pro všechny doba utrpení. I z těch, kteří umírají v posvěcující milosti, musí velká většina po smrti snášeti časné tresty v očištění. I na tato muka můžeme některé z právě rozjímaných veršů tohoto žalmu obrátiti, abychom pojali soustrast s těmito strádajícími dušemi, za ně se horlivě modlili a sami se hleděli všeho vystríhati, co by nás mohlo přivést do očištění. Duše v očištění musí trpěti zevnější tresty, rozdílné podle velikosti vin, jež jsou podobny trestům v pekle, nemohou si samy pomoci a trestů svých ulehčiti, jsou na čas vyloučeny z blaženého patření Božího, obklopeny temnotou a přece vydány ohni, jenž trýzní, ale nesvítlí; často na ně málokdo vzpomíná, i jejich příbuzní a přátelé na ně zapomínají; jsou v očištění jako ve vězení, kde musí zůstat, až zaplatí poslední peníz svého dluhu.

a) Quia repleta est malis anima mea; et vita mea inferno appropinquavit. - Mnohá a těžká jsou strádání tohoto světa. Ale svatí Otcové mají za to, že jsou malá u srovnání s mukami na onom světě, a že časná utrpení duší v očištění jsou podobna svou povahou věčným mukám zavržených. Mějme hlubokou soustrast s těmito dušemi a prosme za ulehčení a ukončení jejich trestů; snášejme trpělivě útrapy tohoto života, abychom se vyhnuli mnohem trpčím utrpením v očištění.

b) *Factus sum sicut homo sine adiutorio.* - Ať nás jakékoli utrpení a jakékoli neštěstí postihne zde na zemi, vždycky si můžeme aspoň nějakým způsobem sami bolest ulehčiti. Duše v očištcí nemohou ani prosbami ani jiným způsobem svá muka zkrátiti nebo usnadniti. Tím více se musíme tedy za ně modliti a oběť mše svaté za ně přinášeti. A jak by bylo nerozumné, kdybychom si neodpykávali svůj očištec už zde na zemi, kde je to modlitbami a mrtvením tak snadné, a netěžili hojně ze vzácného pokladu odpustků církevních!

c) *Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius, et ipsi de manu tua repulsi sunt.* - Jaká krutá bolest pro dobrou matku, když jí smrt vyrvе milovaného jedináčka právě v okamžiku, kdy jej po dlouholetém rozloučení chtěla znovu stisknouti v náruči. Největší mukou duší v očištcí jest, že jsou na delší dobu vyloučeny z blaženého patření na Boha. Duše smrtí od těla odloučená a od všech milých osob a všech radostí světa oddělená touží vší silou po Bohu, svém jediném Dobru a Štěstí, a těší se, že nyní konečně spočine v jeho náruči. Ale poněvadž je ještě obtížena všedními hříchy anebo za své hříchy neučinila zadost, odmítá ji spravedlivý Bůh od sebe. Je to sice oddělení jenom na čas, ne věčné, ale přece pro duši nade vše pomýšlení bolestné. Snažme se svými modlitbami a obětmi co možná nejvíce duším tuto bolest ukrátiti. A uvažujme, jak hrozné je to, odděliti se těžkým hříchem od věčného Dobra, když už toto časné odloučení od Boha je tak trpké.

d) *Posuerunt me in lacu inferiori; in tenebrosis et in umbra mortis.* - Hříchem pohrdáme světlem milosti a pozdvihujeme se proti Světlu věčnému. Je tedy spravedливо, že Bůh trestá temnotou věčnou hřích těžký a

že temnota je také jedním z trestů časných v očistci. Krácejme vždy ve světle přikázání Božích, použijeme věrně světla milostí, které nám Bůh skýtá, abychom se vyvarovali tohoto trestu. A modleme se za duše v očistci, ať jim brzo světlo věčné svítí!

e) *Super me confirmatus est furor tuus; et omnes fluctus tuos induxisti super me.* - Církev sice ještě nedefinovala, že k trestům v očistci patří též oheň, ale je to všeobecným míněním bohoslovců a „mens Ecclesiae“ je dosti jasně vyjádřena v liturgii. Kéž vzpomínka na tento očistcový oheň v nás utlumí už každý zárodek nezřízené vášně.

f) *Longe fecisti notos meos a me.* - Smrtí se člověk odloučí od všech svých příbuzných a přátel. Přece však křesťané nezapomínají svých zemřelých, nýbrž modlí se za ně. Než časem se tyto vzpomínky stávají stále řidšími; a jsou jisté i takové duše, na něž nikdo nevzpomíná. Pamatujme právě na tyto častěji. A hleďme si dobrými skutky a apoštolskou horlivostí zajistiti, aby na nás po naší smrti hodně mnoho duší modlitbami pamatovalo.

g) *Traditus sum, et non potui egredi.* - K očistcovým trestům náleží také to, že duše jsou na místo svých muk vázány, a proto už Kristus Pán sám nazývá tresty v očistci žalářem. A je spravedливо, aby byla odnětím svobody trestána duše, která svobody zneužila. Čiňme se zde na zemi mrtvením smyslů a odříkáním se světských radostí dobrovolně vězni a vyvarujme se žaláře v očistci.

3. Za všechny tyto na tomto nebo onom světě trpící, za odvrácení nebo ulehčení všech těchto neštěstí a strádání má se kněz často modliti. Některá slova žalmu nám naznačují, jaká má býti tato modlitba, a modlitba kněžská vůbec. Máme se modliti stále, myslet i při

modlitbě na Boha; naše modlitba má býti i zevně uctívá a zbožná; máme modlitbě věnovati zejména ranní čas; musíme v modlitbě vytrvati, i když není hned vyslyšena; s modlitbou musíme spojovati mrtvení. A musíme času života bedlivě používat k modlitbě tím více, že smrti se končí doba přípravy a pak už nebudeme moci od Boha modlitbou něco pro sebe vyprositi.

a) *Domine, Deus salutis meae; in die clamavi et nocte coram te. Clamavi ad te, Domine, tota die.* - Dobrá a sebraná modlitba vyžaduje mnoho sebezáporu a síly, a zdálo by se tedy, že se nelze modliti dlouho, tím méně stále. A přece nejenom žalmy nás vybízejí často k ustavičné modlitbě, nýbrž i Kristus Pán sám pravil, že „potřebí jest vždycky se modliti a neustávat“. Takovou stálou modlitbou je nejprve naše apoštolská práce v nadpřirozeném úmyslu konaná. Vzbudme vždy ráno takový čistý úmysl a obnovujme jej často za den. Ustavičnou modlitbou se může stát celý náš den a život, když si navykne co možná nejčastěji pronášeti krátké střelné modlitby. Vyberme si pro každý den nebo týden některou z četných Církví doporučovaných a odpustky obdařených krátkých modliteb k Pánu Ježíši, Srdci Páně, Panně Marii atd. a opakujme ji často za den. Ovšem takové ustavičné modlitby není schopen ten, kdo se ještě nedovede modliti breviář a jiné povinné modlitby bez delších dobrovolných roztržitostí. Hleďme se zvláště na začátku modlitby vždycky sebrali a vraťme se hned klidně, ale rozhodně k předmětu modlitby, když jsme se při ní nějak roztýlili.

b) *Intret in conspectu tuo oratio mea.* - Modlitba je rozmluva s Bohem a má se díti „před tváří Boží“. Nejprve aspoň tak, že slova modlitby jasně a dobře

vyslovujeme a nezaměstnáváme se věcmi, které se nedají s modlitbou sloučiti (*attentio materialis*); pak že myslíme na smysl slov (*attentio formalis*); konečně nejlépe, že mysl svou přímo k Bohu odnášíme (*attentio spiritualis*). Nezapomínejme nikdy, že při modlitbě stojíme před Velebností Boží, snažme se, aby naše pozornost a sebranost byla stále dokonalejší a tak všechny naše modlitby byly v pravém a úplném smyslu „*in conspectu Dei*“.

c) *Expandi ad te manus meas*. - Izraelité se modlili s rozepjatýma rukama na znamení uctivosti a toužebné důvěry. Jak se tento zevnější výraz vnitřní úcty Hospodinu líbil a jaký důraz naň kladl, můžeme poznati z toho, že modlitba Mojžíše s rozepjatýma rukama za vítězství nad Amalekity přestala mít účinek, když rámě jeho ochablo, a musily býti jeho ruce podepírány. I nám kněžím předpisuje Církev svatá při některých modlitbách takové zevnější držení rukou. Hlavní věcí při modlitbě jest ovšem uctivost a sebranost vnitřní; ale zevnější poloha těla má vyjadřovati tuto vnitřní zbožnost a sloužiti ke vzdělání druhých. To platí zejména o veřejných modlitbách a liturgických funkcích. Konám posvátné obřady a modlím se s věřícími společné modlitby vskutku s takovou zevnější uctivostí, která je vzdělává a povzbuzuje k zbožnosti? Jaké je mé držení těla při modlitbě breviáře?

d) *Et ego ad te, Domine, clamavi; et mane oratio mea praeveniet te*. - Prozřetelnost Boží se o nás stará nepřetržitě od prvního okamžiku našeho života až do posledního dechu; a dříve než jsme se ráno probudili a počali denní dílo, myslí na nás nebeský starostlivý náš Otec. A přece praví žalmista, že chce svou modlitbou ráno Boha „předejíti“. Můžeme v jistém smys-

lu předejiti samu Prozřetelnost božskou tím, že se hned první svou myšlenkou a touhou ráno obrátíme k Bohu. Právě při vstávání se dáváme snadno rozptylovati buď starostmi, jež nás toho dne čekají, nebo vzpomínkami na to, co jsme prožili nebo četli dne předešlého. Pozdvihněme hned po probuzení mysl svou k Bohu, zasvěťme mu celý den, vykonávejme sebraně ranní modlitbu a podle možnosti vždy meditaci a přípravu na mši svatou; pak se nám ranní hodiny stanou slunným paprskem, osvěcujícím a zahřívajícím celý den.

e) *Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea.* - Chceme-li, aby naše modlitby byly dokonale účinné, musíme s modlitbou spojovati sebezápor a mrtvení. To platí zvláště o modlitbách, jimiž si vyprošujeme zdar a úspěch svých pastoračních prací. A proto se právem sv. farář Arský tázal spolubratra, stěžujícího si, že už všech možných prostředků ve své farnosti použil a přece nevidí úspěchu, zdali také obětuje za duše sobě svěčené nějaké pokání a mrtvení. Kněz, který by se sice modlil, ale neměl apoštolské nezištnosti a vyhýbal se větším námahám, neměl by v duchovní správě ovšem požehnání.

f) *Numquid mortuis facies mirabilia? Numquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam? Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua; et iustitia tua in terra oblivionis?* - Dokud žijeme, můžeme se stále modlití a Bůh sám přislíbil, že každou dobrou modlitbu vyslyší. Smrtí končí tento „čas příhodný“ k modlitbě. Kdy pro nás tento okamžik přijde, nevíme, ale může to býti velmi brzo. Jaká je to mocná pohnutka, abychom se modlili co nejvíce a co nejdokonaleji!

Vroucí prosba k Hospodinu, aby vyplnil národu Izraelskému a Davidovi učiněná a nyní zdánlivě v níveč uvedená příslibení.

A) T e x t ž a l m u.

1. Misericordias Domini * in aeternum cantabo.

2. In generationem et generationem * annuntiabo veritatem (fidelitatem) tuam [in] ore meo.

3. Quoniam dixisti:¹ „In aeternum misericordia aedificabitur (stabilietur) in coelis; * praeparabitur veritas (fidelitas) tua in eis.

4. Disposui (Pepigi) testamentum (cum) electis meis; iuravi David, servo meo: * Usque in aeternum praeparabo (conservabo) semen tuum.

5. Et aedificabo (stabiliam) in generationem et generationem * sedem tuam.“

6. Confitebuntur (Celebrabunt) coeli mirabilia (opera) tua, Domine;² * etenim veritatem (etiam fidelitatem) tuam in ecclesia (concilio) sanctorum.

7. Quoniam (Nam) quis in nubibus aequabitur Domino; * similis erit Deo in filiis (inter filios) Dei?

8. Deus, qui glorificatur in consilio (coetu) sanctorum;³ * magnus et terribilis super omnes, qui in circuitu eius sunt.

9. Domine, Deus virtutum (exercituum), quis si-

milis tibi? * potens es, Domine, et veritas (fidelitas) tua in circuitu tuo (circumsplendet te).

10. Tu dominaris potestati (superbiae) maris; * motum autem fluctuum eius tu mitigas.

11. Tu humiliasti (prostravisti), sicut vulneratum (caesum) (hostem) superbum; * [in] brachio virtutis tuae dispersisti inimicos tuos.⁴

12. Tui sunt caeli, et tua est terra; orbem terrae et plenitudinem eius (quae implent eum) tu fundasti; * aquilonem (Boream) et mare (Austrum) tu creasti.⁵

13. Thabor et Hermon in nomine tuo exultabunt; * tuum brachium (iungitur) cum potentia.

14. Firmetur (Fortiter agit) manus tua et exaltetur (alte se extollit) dextera tua; * iustitia et iudicium (ius) praeparatio (fundamentum) sedis tuae.⁶

15. Misericordia et veritas (fidelitas) praecedent faciem tuam. * Beatus populus, qui scit iubilationem (iubilare),⁷

16. (qui), Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exultabunt tota die; * et in (de) iustitiis tua exaltabuntur⁸ (iubilabunt).

17. Quoniam gloria virtutis (Profecto decus roboris) eorum tu es; * et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum⁹ (benevolentia tua crescit potentia nostra).

18. Quia Domini (Dominus) est assumptio no-

stra (auxilium nostrum), * **et Sancti** (Sanctus) **Israel regis nostri** (rex noster).

19. Tunc (Quondam) **locutus es in visione sanctis tuis**, et **dixisti**:¹⁰ * „**Posui adiutorium in potente** (super potentem); et **exaltavi electum de plebe mea**.

20. Inveni David, servum meum; * **oleo sancto meo unxi eum**.

21. Manus enim mea auxiliabitur ei (proteget eum); * **et brachium meum confortabit eum**.

22. Nihil proficiet inimicus in eo (contra eum); * **et filius iniquitatis non apponet** (audebit) **nocere ei**.

23. Et concidam (conteram) **a facie ipsius inimicos eius**; * **et odientes eum in fugam convertam**.

24. Et veritas (fidelitas) **mea et misericordia mea cum ipso**; * **et in nomine**¹¹ **meo exaltabitur cornu** (potentia) **eius**.

25. Et ponam (dominare faciam) **in mari manum eius**; * **et in fluminibus dexteram eius**.¹²

26. Ipse invocabit (appellabit) **me: Pater meus es tu**; * **Deus meus et susceptor** (petra) **salutis meae**.

27. Et ego primogenitum¹³ **ponam** (constituam) **illum**; * **excelsum prae regibus terrae**.

28. In aeternum servabo illi misericordiam meam; * **et testamentum** (pactum) **meum (erit) fidele ipsi**.

29. Et ponam (conservabo) **in saeculum saeculi semen** (posteritatem) **eius**; * **et thronum eius** (perennem) **sicut dies coeli**.¹⁴

30. Si autem dereliquerint filii eius legem meam; * et in iudiciis (praeceptis) meis non ambulaverint,

31. si iustitias meas (statuta mea) profanaverint, * et mandata mea non custodierint:

32. visitabo (puniam) [in] virga iniquitates eorum; * et [in] verberibus peccata eorum.

33. Misericordiam autem meam non dispergam ab eo (subtraham ei); * neque nocebo (deficiam) in veritate (fidelitate) mea;

34. neque profanabo testamentum (violabo pactum) meum; * et quae procedunt de labiis meis, non faciam irrita (mutabo).

35. Semel (Unum) iuravi in sancto meo (per sanctitatem meam); si (num) David mentiar (fallam)?¹⁵ * Semen eius in aeternum manebit:

36. et thronus eius (perennis) sicut sol in conspectu meo (coram me); * et sicut luna perfecta (perseverans) in aeternum, et (quae) testis (est) in caelo fidelis."¹⁶

37. Tu vero repulisti et despexisti;¹⁷ * distulisti christum (abiecisti unctum) tuum.

38. Evertisti testamentum (Irritasti pactum) (cum) servi tui (servo tuo); * profanasti in terra sanctuarium (proiecisti ad terram diadema) eius.

39. Destruxisti omnes sepes eius; * posuisti firmamentum (redegisti castellum) eius (in) formidinem (ruinas horrendas).

40. Diripuerunt eum omnes transeuntes viam; * factus est (in) opprobrium vicinis suis.

41. Exaltasti dexteram deprimentium eum (adversariorum eius); * laetificasti (gaudio affecisti) omnes inimicos eius.

42. Avertisti adiutorium (vigorem) gladii eius; * et non es auxiliatus ei in bello.

43. Destruxisti eum ab emundatione (Diminuisti eius splendorem); * et sedem (thronum) eius in terram collisisti (deiecisti).

44. Minorasti (Abbreviasti) dies temporis (iuventutis) eius; * perfudisti (cooperuisti) eum confusione (ignominia).

45. Usquequo, Domine, avertis (abscondis) (te) in finem (perpetuo); * exardescet sicut ignis ira tua?

46. Memorare, quae (est) mea substantia (vita); * numquid [enim] vane constituisti (ad qualem vanitatem creasti) filios hominum!

47. Quis est homo, qui vivet et non videbit mortem; * (et qui) eruet (eripiet) animam suam de manu inferi?¹⁸

48. Ubi sunt misericordiae tuae antiquae, Domine; * sicut iurasti David in veritate (fidelitate) tua?

49. Memor esto, Domine, opprobrii servorum tuorum, * quod continui (quomodo porto) in sinu meo (contumelias) multarum gentium;

50. quod exprobraverunt (quibus affecerunt)

**inimici tui, Domine; * quod exprobraverunt
commutationem christi (quibus affecerunt ves-
tigia uncti) tui.¹⁹**

51. Benedictus Dominus in aeternum * fiat, fiat.²⁰

B) P o z n á m k y.

¹ Žalmista připomíná smlouvu mezi Bohem a lidem uzavřenou a velebí velikost Boží, uváděje Boha samého mluvícího.

² Nyní zase líčí pěvec velikost, moc a věrnost Boží svými vlastními slovy.

³ Velikost a vznešenost Boží převyšuje daleko anděly (filii Dei, sancti), jichž sbory (coetus) jej obklopují.

⁴ Velikost Boží se jeví zvláště jeho mocí nad mořem, které při stvoření oddělil od pevniny. Toto rozdělení moře a země se někdy obrazně líčí jako boj a vítězství Boží proti pyšnému nepříteli.

⁵ Bůh stvořil jak severní (Boreas, aquilo) země, tak jižní (Auster; mare = jižní nebo Rudé moře), tedy celý okrsek zemský.

⁶ „Mocně vládne ruka tvá a vyvýšena je pravice tvoje; spravedlnost a právo jsou základem trůnu tvého.“

⁷ „který umí Boha (důstojně) chváliti“.

⁸ „budou kráčet v světle tváře tvé (tvé přízni) a povýšení budou spravedlností tvou“.

⁹ „Vpravdě tys ozdobou jejich síly (jejich síla je od Boha a má býti k slávě Boží), a tvou přízní roste moc naše“. Roh, sloužící zvířeti k ozdobě a k ochraně, je symbolem moci a síly.

¹⁰ Žalmista připomíná znovu příslibení národu daná a zvláště vyvolení Davidovo, uvádí Hospodina samého, mluvícího kdysi (tunc, quondam) k „svým svatým“. Třeba jimi rozuměti Natana a Davida; neboť slova Hospodina žalmistou uváděná jsou téměř tatáž, která mluvil Hospodin skrze Natana Davidovi (2. Král 7, 8 dd.).

¹¹ Jméno = pomoc.

¹² „Dám mu vládnouti nad mořem (Středozezemním) a jeho pravici nad řekami (Eufratem a jeho přítoky)“. Líčí se velikost a rozsah říše Davidovy.

¹³ Svou mocí bude David prvorožencem mezi králi zemskými.

¹⁴ Trůn jeho bude trvati tak dlouho, jak dlouho trvají „dny nebes“, t. j. ustavičně.

¹⁵ „Zdaliž oklamu (hebraismus = obelžu) Davida?“

¹⁶ Trůn Davidův bude trvati ustavičně, jako trvají slunce a měsíc na nebi. Poslední slova: „svědek (jest) na nebi věrný“ někteří vztahují na Boha, jiní na měsíc; zase jiní mají celý text této věty za porušený.

¹⁷ Když byl pěvec připomenul velikolepá příslibení Davidovi učiněná, vrací se zase k smutné přítomnosti, a žaluje Bohu na truchlivý stav, kdy se zdá jako by Bůh Davida od sebe odpuzoval, smlouvu svou odvolával, jeho říši vydával v moc nepřátel, nepomáhal už jeho zbráním atd.

¹⁸ V těchto dvou verších se názorně líčí nicota lidská a pomíjejícnost lidského života. Bůh se má rozpomenouti, jaký (jak pomíjející) je život lidský, v jaké nicotě stvořil syny lidské, z nichž všichni jsou určeni po krátkém životě k smrti a stěží se mohou zachrániti před zavržením.

¹⁹ „Pomni, Pane, na potupení sluhů svých, jak je v srdci nosím, spáchané od mnohých národů; jimiž potupili nepřátelé tvoji, Pane, jimiž potupili stopy (t. j. životní dráhu, Vulgata: „změnu“, t. j. změnu osudu ze šťastného v bídný) pomazaného tvého.“

²⁰ Poslední slova jsou doxologie, již se zakončuje třetí kniha žalmů.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m ů.

Pěvec, vida úpadek mocné kdysi říše izraelské a slavného rodu Davidova (podle některých byl složen žalm po svržení krále Joachina), truchlí nad bídným stavem země, ale zároveň vyslovuje mocnou důvěru v pomoc Boží a předpovídá novou slávu vyvoleného národa. Nejprve připomíná žalmista smlouvu od Boha s jeho lidem uzavřenou a velebí Boží moc a spravedlnost (1-18); potom uvažuje o příslibeníh této smlouvy a její nezměnitelnosti (19-36); lká potom

nad tím, že navzdor této slavné smlouvě národ vyvolený stihají trpká neštěstí (37-44) a prosí Hospodina, aby jim učinil konec a národ svůj oslavil (45-51). Žalm jest nepřímě mesiánský a líčí v obraze konečný triumf Krista Krále v nebeském Jerusalemě a jeho Církve v katolickém kněžství. Právě proto se jej modlíme na vánoce, Proměnění Páně a na svátek Krista Krále. Ale některé z tklivých žalob žalmistových lze též obrátiti na nevěrnosti nehodných kněží.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Quoniam dixisti: In aeternum misericordia aedificabitur in caelis; praeparabitur veritas tua in eis. Beatus populus qui scit iubilationem. Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exultabunt tota die. Inveni David, servum meum; oleo sancto meo unxi eum. Ubi sunt misericordiae tuae antiquae, Domine? Benedictus Dominus in aeternum.

2. p.: Děkujme vroucně Pánu Bohu za vyvolení národa našeho k pravé víře a za své vyvolení k jeho službě, a prosme jej, aby přes naše nevěrnosti ukazoval nám své milosrdenství a uskutečnil svá příslibení.

1. Velikost, důležitost a posvátnost smlouvy mezi Bohem a národem izraelským uzavřené, která jest obrazem smlouvy uzavřené Bohem s Církví a s duší, zejména duší kněžskou, vysvítá nejlépe z nekonečných a podivuhodných vlastností Božích. Žalmista připomíná zejména čtyři vlastnosti: milosrdenství a věrnost, nekonečnou moc, nejvyšší spravedlnost. Rozjímali jsme o nich jistě už častěji, ale nemůžeme o nich nikdy rozjímati dosti. Snažme se znovu poněkud hlouběji vniknouti v tato tajemství.

a) *Misericordias Domini in aeternum cantabo. In generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo.*

Quoniam dixisti: In aeternum misericordia aedificabitur in caelis; praeparabitur veritas tua in eis. Confitebuntur caeli mirabilia tua, Domine; etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. Misericordia et veritas praecedent faciem tuam. - Vím a přiznávám, Pane, že jsem se proti Tobě často provinil, že jsem nezachovával věrně předsevzetí a příslibení Tobě učiněná. Ale slyším též z úst inspirovaného žalmisty a z tvých úst vlastních, že na věky je vystavěn dům tvého milosrdenství a na nebesa postavena tvá věrnost, že milosrdenství a věrnost Tě předcházejí jako dva věrní panoši na všech tvých cestách. Tys příslibil, že nikoho od sebe nezapudíš, kdo se k Tobě obrátí, a že zahrneš svými milostmi toho, kdo se Ti zcela odevzdá. Upřímně lituji všech svých vin a odevzdávám se znovu celý, se vším co mám, tvé svaté službě. Kéž je mi vzpomínka na tvé nekonečné milosrdenství a na tvou nezlomnou věrnost vůdčí hvězdou, přijde-li na mě noc utrpení a pokoření.

b) *Quoniam quis in nubibus aequabitur Domino; similis erit Deo in filiis Dei? Deus qui glorificatur in consilio sanctorum. Tu dominaris potestati maris; motum autem fluctuum eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut vulneratum superbum; in brachio virtutis tuae dispersisti inimicos tuos. Tui sunt caeli et tua est terra; orbem terrae et plenitudinem eius tu fundasti; aquilonem et mare tu creasti. Thabor et Hermon in nomine tuo exsultabunt; tuum brachium iungitur cum potentia.* - K nekonečnému milosrdenství a k nezlomné věrnosti Boží se druží jeho nepochopitelná moc. Mocnými se nazývají majitelé velikých lánů a vládcové rozsáhlých říší. Ale jak nepatrný je ten kousek světa, který mají v držení, nebo kterým vládnou, a ani ten jim nenáleží zcela, jsou jenom jeho správci. Bůh je-

diný je neomezeným Pánem nebes i země a všeho toho, co je vyplňuje. Jak bezmocný je člověk proti vlnám a silám mohutných oceánů! Dlouhým studiem, neúnavnou prací a ohromným nákladem vytvořil obrovské lodě, aby čelily mohutným vlnám mořským, ale často stačil jenom jeden náraz rozvášněných sil moře, a tyto velkolepé výtvořiny důmyslu lidského v okamžiku ztroskotaly. A stejně bezmocně stojí člověk i při všech moderních vynálezech oproti nebetyčným velikánům horským. Může je dlouholetou a namáhavou prací prokopati, vystavěti v nich tunely, ale žádnou mocí a žádným důvtipem nemůže jich pošinouti ani o milimetr. Ale na jediný pokyn Všemohoucího „Tábor a Hermon poskakují mocí jeho“. Daleko větší a vznešenější než nejvyšší hory a nejmocnější lidé jsou andělé Boží. Ale Duch svatý nám praví, že nekonečně mocnější nad ně je Bůh, k jehož oslavě slouží jejich voje. Můj Bože, jak je to možné, že se proti této tvé velikosti a moci přece ještě někdy hříchem pozdvihují; že si, já, pranepatrný prášek před Tebou, ještě něco na sobě zakládám; že stále ještě dosti v Tebe nedůvěřuji, jako bys neměl dosti moci!

c) *Firmetur manus tua, et exaltetur dextera tua; iustitia et iudicium praeparatio sedis tuae.* - Veliká je moc Boží, a Pán Bůh této své moci užívá pravidelně jenom k tomu, aby nám pomáhal a dobrodiní prokazoval, mnohdy i zcela mimořádným způsobem. Ale často se tato jeho moc jeví také ve velikých neštěstích a katastrofách přírodních, které mají býti pro lidstvo trpkou zkouškou a též trestem za jeho viny. Celou tuto svou moc ukáže jednou Pán, až bude souditi živé i mrtvé. Jak se ukáže tato moc Boží na nás? Nemůžeme na to s jistotou odpověděti. Ale jedna věc je naprosto jistá: že Bůh je nanejvýše spravedlivý, takže

spravedlnost a právo mohou býti zvány podnožím a základem jeho trůnu.

2. Už z této krátké úvahy o některých vlastnostech Božích poznáváme, jak velikého štěstí se dostalo národu izraelskému tím, že tento nade vše pomyslení veliký a vznešený, spravedlivý a milosrdný Bůh s ním uzavřel zvláštní úmluvu. Ale podobného štěstí se dostává každému národu, který vyznává víru v pravého Boha a jemu věrně slouží. Základem jeho štěstí je spravedlnost, přízeň a ochrana Boží, jež mu Bůh projevuje. Povinností jeho je kráčet vždy v světle tváře Boží a ustavičně Boha chváliti. Odměnou za to bude, že Bůh sám se stane ozdobou a slávou jeho ctností a síly. Obrátme to všechno na náš národ a na lid naši duchovní péči svěřený.

a) *Beatus populus, qui scit iubilacionem.* - Vidíme-li ty četné zástupy našeho lidu při slavnostních průvodech a hromadných poutích, zdá se nám, že můžeme říci o tomto lidu, že „umí plesati Bohu“. A jistě jsou tyto zevnější výrazy zbožnosti také znamením náboženského života, zvláště jsou-li spojeny s přijímáním svatých svátostí. Ale není to ještě všechno. Kdyby tito mužové, které vidíme v zástupech, neměli dosti odvahy, aby při dané příležitosti hájili svaté víry, kdyby neměli porozumění pro nutnost katolických škol a katolického tisku, kdyby tito rodiče a zvláště tyto matky, které se skutečnou obětavostí podnikají i namáhavé poutě, nedovedli Pánu Bohu přinést za oběť své dítě, volá-li je hlas Boží k dokonalému životu: pak bychom nemohli tvrditi, že lid náš opravdu zná pravým způsobem „plesati Pánu“. Modleme se zaň, aby dobře poznal, v čem je podstata služby Boží a plnil ve všem nejsvětější jeho vůli; a pomáhejme mu k tomu působáním.

b) *In iustitia tua exaltabuntur. In beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum. Quia Domini est assumptio nostra.* - Zde máme tři základy a pohnutky takové naprosté odevzdanosti Bohu a dokonalé služby Boží. Poukazujme na ně často věřícímu lidu. Hlásejme mu, že má nad sebou věčného Soudce naprosté a nejdokonalější spravedlnosti, která sice ničeho nenechá bez trestu, ale která bude též jeho vyvýšením, zůstane-li Bohu věrným; že nad ním bdí přelaskavý Otec, který jej opravdovou láskou miluje a svou přízeň mu prokazuje; že má v Bohu nejjistějšího a nejmocnějšího pomocníka ve všech potřebách a úzkostech.

c) *Domine, in lumine vultus tui ambulabunt.* - To je první a základní povinnost věřícího lidu: „kráčet ve světle tváře Boží“. Musí kráčet ve světle víry Boží, kterou si musí neporušenu zachovávat; ve světle milosti Boží: žít v milosti posvěcující a používati všech milostí pomáhajících. Naším úkolem pak jest lidu víru zjevenou hlásati a vysvětlovati, vykládati mu přikázání Boží a upozorňovati jej na požehnání, jež je odměnou věrného jich zachovávání; konečně udržovati v něm život milosti a nabádati jej, aby milostí Božích svědomitě používal.

d) *Et in nomine tuo exsultabunt tota die.* - Napomenutí Krista Pána, že je třeba se ustavičně modliti a neustávat, neplatí jenom kněžím. Obyčejní věřící křesťané nemají ovšem pravidelně při svých zevnějších pracích a četných roztržitostech možnosti, aby se mnoho a dlouho modliti. Ale věrným a zbožným konáním těch modliteb a duchovních cvičení, které se předpisují nebo radí každému křesťanu, střelnými modlitbami, častým obnovováním dobrého úmyslu, dokonalým odevzdáním se do vůle Boží mohou i oni celý den proměnit v opravdovou modlitbu. Naváděj-

me je k tomu a pomáhejme jim. Kéž bychom si takovým způsobem vychovali řadu věřících, a zvláště řadu mužů a hochů, o nichž by platilo, že „in nomine Dei exsultant tota die“.

e) *Quoniam gloria virtutis eorum tu es.* - Takový život věrného plnění vůle Boží a ustavičné modlitby vyžaduje ovšem mnoho síly a ctnosti. Tato síla a ctnost mají už samy v sobě cenu. Ale jejich pravá cena je teprve v tom, že Bůh je ozdobou, odměnou a slávou této síly a ctnosti. Bůh je prvním původcem všech věcí a posledním jejich cílem a nic nemůže mít skutečné ceny, leč co z Boha vychází a k němu a k jeho slávě směřuje. Jenom ty skutky, které jsou s milostí a v milosti Boží a v čistém úmyslu vykonány, mají skutečně Boha samého svou ozdobou, budou od něho odměněny a přispívají k jeho slávě. Prosme Pána Boha, aby byl ozdobou, odměnou a slávou síly a ctnosti naší a duší nám svěřených.

3. Ze svého vyvoleného národa vybral si Hospodin Davida, dal ho pomazati na krále a slavně mu přislíbujе zvláštní ochranu proti nepřátelům, moc a slávu pro jeho království, požehnání pro něho a jeho potomstvo a ustavičné trvání jeho trůnu. Vyvolení Davidovo je obrazem vyvolení Mesiáše a přislíbení Davidovi daná se v plné míře uskutečňují v království mesiášském. Můžeme však při vyvolení Davidově myslet i na své vlastní povolání kněžské.

a) *Posui adiutorium in potente, et exaltavi electum de plebe mea. Inveni David, servum meum.* - Podivuhodné tajemství a nezasloužená milost je povolání ke kněžství. Dvě věci zpravidla Pán Bůh už předpokládá při povolání. Volí si své sluhy „ex plebe sua“: tam, kde lid přestal býti lidem Božím, kde náboženství odvrhl nebo jeho zásadami a příkazy se neřídí, vymírají

kněžská a řeholní povolání. Volívá si kněze „ex servis suis“; milosti povolání se obyčejně dostává těm, kteří už aspoň zachováním těžce zavazujících příkázání Bohu slouží. Bohužel, musí snad mnohý z nás doznati, že u něho nebylo ani této podmínky a přípravy a že proto u něho milost povolání je ještě nezaslouženější. Ale každý z nás musí s hlubokou pokorou a vděčností doznati, že to byl Bůh, který jej „vyhledal“, že se jenom pomocí Boží stal „mocným“, že Bůh jej „vývýšil“, že je v pravém slova smyslu „vyvolený“ Boží. Jak se ti odměním, ó Pane, za tuto převážnou milost? Chci tak učiniti co nejhrošlivějším plněním všech svých kněžských povinností.

b) *Oleo sancto meo unxi eum.* - Kdo z nás by mohl bez pohnutí vzpomínati na vážný a posvátný okamžik, kdy za zvuku mohutného „Veni Creator“ biskup jménem Kristovým mazal svatým olejem naše ruce! Tenkrát byly tyto ruce jednou pro vždy zasvěceny svaté službě Boží. Byly mi skutečně vždy jenom nástrojem dobrých skutků a apoštolských prací? Jak hrozná je myšlenka, že by tyto ruce, Kristu Pánu pomazané a zasvěcené, které denně drží nejsvětější tělo Páně, které tolikráte rozhřešují a žehnají, měly sloužiti hříchu!

c) *Manus enim mea auxiliabitur ei; et brachium meum confortabit eum. Nihil proficiet inimicus in eo; et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos eius; et odientes eum in fugam convertam.* - Povoláním ke kněžství nechtěl nás ovšem Pán Bůh nikterak zbaviti různých obtíží, soužení a utrpení. Naopak, dokonalý život kněžský a horlivé působení apoštolské vyžadují mnoho mrtvení a přinášejí mnoho křížů. Ale při tom je jisto, že Pán Bůh právě své kněze provází svou zvláštní ochranou a že zejména překážky jeho působení v cestu se sta-

vějící odstraňuje často způsobem podivuhodným, obrací-li se jen kněz s důvěrou k němu. Nelekejme se tedy obtíží a křížů a nedejme se jimi odstrašiti od apoštolské činnosti; buďme přesvědčeni, že Bůh je jenom proto posílá, aby nás vyzkoušel a aby nám pak tím více ukázal svou moc a lásku.

d) *Et ponam in mari manum eius; et in fluminibus dexteram eius. Et ego primogenitum ponam illum; excelsum prae regibus terrae.* - Veliká byla moc Davidova, daleko široko se rozkládala jeho říše a vládl i samému moři. Právem nazývá jej žalmista „prvorozencem“ a vyvýšeným nad krále země. Ale co je panství nade všemi zeměmi a nad samým mořem proti pravomoci kněžské, kterou se svolává milost Boží do duší, ano sám Bohočlověk na oltář! Kněz je v pravém smyslu svou důstojností prvorozencem mezi lidmi a povýšeným nade všechny krále. Nikdo z nás ovšem nebude tak pošetilý, aby se vynášel a pyšnil pro tuto zcela nezaslouženou moc, jako nemůže a nesmí býti nikdy pyšný na milost posvěcující, ačkoliv pro ni daleko převyšuje všechny, kdož milosti postrádají. Ale musíme si tuto kněžskou důstojnost častěji připomínati proto, abychom si uvědomili, že kněz musí býti prvorozencem a vyvýšeným nad ostatní také svým svatým životem. Dej mi, Pane, milost, abych žil důstojně podle svého svatého stavu!

c) *Et ponam in saeculum saeculi semen eius, et thronum eius sicut dies caeli. Unum iuravi per sanctitatem meam: numquid David decipiam? Semen eius in aeternum manebit. Et thronus eius sicut sol in conspectu meo; et sicut luna perfecta in aeternum. Et testis in caelo fidelis.* - Tato svatá přísaha Boží, toto slavné jeho příslibení Davidovi dané se vyplnilo v celém svém dosahu na nebeském Králi Kristu Ježíši a

plní se stále na jeho kněžích. Důstojnost kněžská je věčná: znamení při kněžském svěcení vtisknuté je nezrušitelné; každý kněz, třebaž že jeho život a působení vyplňuje jenom krátkou dobu, má býti pozhledným, které se přenáší na pokolení a pokolení. V nebi pak mají jednou věrní kněží státi po celou věčnost před trůnem svého Velekněze. Věčné a nezrušitelné je naše svaté kněžství, ale neporušitelná a věčná je také přísaha, kterou jsme se my sami Kristu Pánu zasvětili. Obnovme v tomto rozjímání své zasvěcení a svůj slib.

4. Viděli jsme, jak se velkolepá příslibení Davidovi účinná uskutečňují i na svatém kněžství Kristově. Bohužel však dlužno i mnohou z hrozeb a tklivých žalob žalmistových obrátiti na kněze, nehodné svého vznešeného povolání. Přestupují přikázání Boží; opouštějí, ba zrazují Krista, jemuž se zasvětili; ruší jednu z nejposvátnějších smluv; hanobí svatyni Boží; místo aby Církev chránili proti nepřátelům, otevírají jim sami brány. Zasloužili by tedy všech těch trestů, o nichž mluví žalm; a jestliže je Bůh po zásluze netrestá, děkují za to jenom jeho převelikému milosrdenství, které má soustrast s jejich slabostí.

a) Si autem dereliquerint eius legem meam; et in iudiciis meis non ambulaverint; si iustitias meas profanaverint et mandata mea non custodierint: visitabo in virga iniquitates eorum; et in verberibus peccata eorum. - Prvním cílem celého našeho pastoračního působení jest přivést a uzpůsobiti věřící k tomu, aby zachovávali přikázání Boží. Jaký kontrast je mezi tímto vznešeným úkolem a mezi stavem kněze přikázání Boží nezachovávajícího; a jak může od jiných zachovávání přikázání žádati kněz, který jich sám nedbá? Proberme v rozjímání hlavní přikázání Boží a zpy-

tujme se, kde se ještě proti některému provinujeme.

b) *Tu vero repulisti et despexisti; distulisti Christum tuum.* - Každý, kdo hřeší, opouští Krista Pána. Ale o hříšném knězi to platí způsobem zcela zvláštním. Kristu Pánu se zcela zasvětil, s ním má býti stále co nejúžeji spojen, jeho jménem má mluvit, jeho pravomocí jednati; je vlastně „alter Christus“. Modleme se za ty nešťastníky, o nichž platí, že „zavrhli, zamítli a svrhli Pomazaného svého“, a přiviňme se sami znovu co nejúžeji k Pánu Ježíši.

c) *Evertisti testamentum servi tui; profanasti in terra sanctuarium eius.* - Všude, i u pohanických národů, cení se vysoko posvátnost smluv a posvátnost míst náboženskému kultu určených, a za špatného i podlého se považuje ten, kdo slovo slavně dané ruší nebo posvátné místo zneuctívá. Nehodný kněz ruší jednu z nejsvětějších a nejslavnějších úmluv a svými hříchy v pravém slova smyslu kálí svatyni Boží. Neprohřešili jsme se snad přímo takovým způsobem, a jistě se aspoň nikdy nechceme tak prohřešiti. Ale nejsou naše časté nedbalosti ve vlastním duchovním životě nebo v apoštolském působení také v jisté míře proti naší smlouvě a slibu dokonalé služby Kristovy; a nejsou naše roztržitosti a nedbalosti při posvátných obřadech a ve chrámě také zneuctíváním svatyně Boží?

d) *Destruxisti omnes sepes eius; posuisti firmentum eius formidinem. Diripuerunt eum omnes transeuntes viam; factus est opprobrium vicinis suis. Exaltasti dexteram deprimentium eum; laetificasti omnes inimicos eius.* - Se všech stran dorážejí na Církev Kristovu četní a mocní nepřátelé a někdy se zdá, že pevné hradby této tvrze už se někde začínají bořiti. Ukolem nás kněží jest hájiti tohoto hradu Božího a nedopustit, aby nepřátelé někde překročili jeho

hradby. Špatný kněz nejenom že neplní tohoto úkolu, nýbrž svou nevědomostí a svým zlým příkladem, a mnohdy i bídným smlouváním se s nepřitelem, sám mu otevírá brány. Sám tuto mocnou tvrz uvádí v ssutiny, a tak „vyvyšuje pravici nepřátel jejich a rozveseluje všechny škůdce její“. Naříkáme si snad na množství a sílu nepřátel Církve a s rostoucí obavou pozorujeme jejich úspěchy. Přemýšlejme, zdali snad nejsme sami svou slabostí a svým nedokonalým životem částečnou příčinou jejich triumfů. Umiňme si, že budeme svätým životem a horlivou pastorační statečně hájiti hradeb Církve.

e) *Avertisti adiutorium gladii eius; et non es auxiliatus ei in bello. Diminuisti eius splendorem; et sedem eius in terram collisisti. Minorasti dies temporis eius; perfudisti eum confusione.* - Takový bývá trest nehodného kněze: Bůh mu odpírá svou pomoc a své požehnání, na zemi uvržen a pošlapán je vznešený trůn posvátného kněžství a vybledne jasná gloriola svatého jeho stavu; někdy Bůh ukrátí dny jeho života a trestá jej náhlou smrtí. Věrností a horlivostí ve službě Boží však můžeme si zajistiti hojné požehnání Boží, dodáme svému kněžskému povolání stále nového lesku a Pán Bůh nám popřeje, jestliže je to tak k větší jeho slávě a k našemu duchovnímu dobru, i dlouhá léta požehnaného působení.

f) *Usquequo, Domine, avertis in finem; exardescet sicut ignis ira tua? Memorare, quae est mea substantia; numquid enim vane constituisti omnes filios hominum? Quis est homo, qui vivet, et non videbit mortem; eruet animam suam de manu inferi? Ubi sunt misericordiae tuae antiquae, Domine; sicut iurasti David in veritate tua?* - Víím, ó Pane, velmi dobře, že si nezasloužím požehnání a odměny, ale

spíše trestů, jimiž hrozíš nevěrným služebníkům. Ale vím též, že dokonale znáš slabost člověka, že víš, jak marný a krátký je jeho život, jak slabá jeho vůle, jak mnoho překážek se mu staví na cestě spásy. Znam též tvoje příslibení, že budeš milosrdný, a vím, že jsi nesčetněkrát ukázal svou nekonečnou, milosrdnou lásku. A proto se s veškerou důvěrou odevzdávám v tvé milosrdenství.

89.

Úvaha a pomíjejícínost života lidského a prosba za sňtování.

A) T e x t ž a l m u.

1. Domine, refugium factus es nobis * a generatione in generationem.

2. Priusquam montes fierent, aut formaretur terra et orbis, * a saeculo et usque in saeculum tu es, Deus.

3. Ne avertas (convertas) hominem in humilitatem (pulverem); * (et) dixisti:¹ „Convertimini (in illum), filii hominum.“

4. Quoniam mille anni ante oculos tuos * tamquam dies hesterna, quae praeteriit,

5. et (tamquam) custodia in nocte (nocturna). * (Tamquam ea), quae pro nihilo habentur, eorum anni erunt.²

6. Mane (homo) sicut herba transeat (transit), mane floreat (florete), et transeat (transit); * vespere

decidat, induret (decidit, marcescit) **et arescat** (arescit).

7. Quia defecimus in ira tua (consummati sumus ob iram tuam), *** et in furore tuo** (ob furorem tuum) **turbati sumus.**³

8. Posuisti (Praesentasti) **iniquitates nostras in conspectu tuo;** *** saeculum** (occultum peccatum) **nostrum in illuminatione** (luce) **vultus tui.**⁴

9. Quoniam (Ecce,) **omnes dies nostri defecerunt** (effluxerunt); *** et in ira tua** (ob iram tuam) **defecimus.**

10. Anni nostri sicut aranea meditabuntur (considerantur); *** dies** (duratio) **annorum nostrorum [in ipsis]** (sunt) **septuaginta anni.**

11. Si autem in potentatibus (vigore) (sumus), **octoginta anni;** *** et amplius** (maior pars) **eorum** (est solum) **labor et dolor.**⁵

12. Quoniam supervenit mansuetudo (debilitas); *** et corripiemur** (hinc avolamus).

13. Quis novit potestatem (severitatem) **irae tuae;** *** et prae timore tuo** (ut decet timorem tui) **iram tuam dinumerare** (perpendere)?⁶

14. Dexteram tuam (Mensurare dies nostros) **sic notam fac** (doce nos); *** et eruditos corde [in] sapientia**⁷ (acquiremus cor sapiens)!

15. Convertere (Converte te,), **Domine, usquequo** (tandem aliquando); *** et deprecabilis** (propitius) **esto super servos tuos!**

16. Repleti sumus mane (simus mox) misericordia tua; * et exsultavimus et delectati sumus omnibus diebus nostris.

17. Laetati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti (afflixisti), * (pro) annis, quibus vidimus mala.⁸

18. Respice in servos tuos, et in opera tua;⁹ * et dirige (glorifica) filios eorum.

19. Et sit splendor (suavitas) Domini Dei nostri super nos; et opera manuum nostrarum dirige super nos (benedic nobis); * et opus manum nostrarum dirige (benedic)!

B) P o z n á m k y.

¹ Podle originálu je toto sloveso ještě závislé na „ne“ (jako „avertas“); tedy: „Neobracej člověka v prach a neříkej nám: Obratť se atd.“

² V tomto a následujícím verši se líčí pomíjejičnost lidského života: tisíc let je jako včerejší den a jako jedna doba noční hlídky (noc byla rozdělena na čtyři „hlídky“); léta naše jsou jako věc bezcenná („tamquam ea, quae pro nihilo habentur“), život lidský jako květinka ráno kvetoucí a navečer vadnoucí.

³ „Hyneme proto, že se na nás hněváš, jsme podčeseni (scházíme) tvým hněvem“.

⁴ Žalmista hned přidává, že lid si vskutku zasloužil hněvu Božího: Hospodin vidí před sebou (klade si, před svou tvář) jeho nepravosti, a i jeho tajná provinění jsou jasná ve světle tváře Boží.

⁵ Doba trvání lidského života je sedmdesát let; u koho pak je více životní síly, osmdesát let; a většina těchto let je jenom lopota a bolest (podle Vulg.: a co nad to jest, není než lopota a bolest).

⁶ „Kdož zná přisnost hněvu tvého; a kdo ji umí oceniti tak, jak to žádá úcta (bázeň) k tobě?“

⁷ Podle Vulgaty: „Ukaž nám pravici svou (ochrannou

svou moc) a vzbud' nám muže moudrého srdce (moudré rozvahy).“ Podle originálu: „Nauč nás dobře počítati dny naše, abychom dosáhli srdce moudrého.“ „Dobře počítati dny života“ znamená buďto dní života dobře použití anebo poznati jejich pomíjejícnost.

⁸ „Naplnění jsme radostí pro dny (po dnech) soužení“ (nebo: zaradovali jsme se i nad dny, v nichž jsi nás ponížil, protože to bylo k našemu dobru).

⁹ „Shlédni na služebníky své, kteří jsou dílem tvým.“

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm je jistě velmi starého původu, třebaže snad v některých částech byl později upraven k účelům liturgickým. Většina katolických exegetů i mnozí protestantští jej připisují (jak to udává jeho nadpis) Mojžíšovi. Když velká část vyvoleného lidu pro své viny na poušti zachvácená trestající rukou Boží (srov. 4. Mojž. 14, 21 dd), a všichni tak na vlnitých očích seznali pomíjejícnost lidského života a přisnost spravedlnosti Boží, složil Mojžíš tuto úpěnlivou prosbu za odvrácení dalších trestů. Žalmista dosvědčuje, že Bůh byl vždy ochráncem svého lidu, a aby ho pohnul k slitování, srovnává jeho věčnost s pomíjejícností života lidského (1-6); žaluje potom, že lid jeho i tento krátký život prožívá, trestán Bohem, v mnohých útrapách (7-13); nakonec prosí Hospodina, aby popřál lidu moudře použití krátké doby životní a měl s ním slitování (14-19). I knězi je žalm důtklivým poučením o pomíjejícnosti života a výstrahou před tresty Božími.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesterna, quae praeteriit. Quis novit potestatem irae tuae, et prae timore tuo iram tuam dinumerare?

2. p.: Prosme Boha, aby nám dal lépe poznati pomíjejícnost pozemských věcí a ukázal nám své milosrdenství.

Přeceňujeme snadno tento pozemský život a věci tohoto světa. Je proto dobře, abychom někdy uvažovali o nicotě a pomíjejícnosti všeho pozemského vůbec a o krátkosti a pomíjejícnosti našeho lidského života zvláště. Ještě bídňějším a nicotnějším se nám jeví náš život, když uvážíme, že je pln hříchů a poklesků. Ale naší nadějí je milosrdenství Boží, které nám projevuje i tehdá, když nás trpce zkouší nebo trestá. Jeho milostí a požehnáním se může i tento krátký a sám v sobě marný život státi velmi cenným před Bohem.

a) *Priusquam montes fierent, aut formaretur terra et orbis, a saeculo et usque in saeculum tu es, Deus. Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesterna, quae praeteriit, et tamquam custodia nocturna. Tamquam ea, quae pro nihilo habentur, eorum anni erunt. Mane sicut herba floret et transit, vespere decidit et arescit.* - Mohutným dojmem působí na nás nebetyčné velikány horské nebo širý oceán. Jaké ohromné výše, hloubky a prostory, kolik života se tu skrývá! A tyto hory a tato moře jsou jen malou částí naší země, která je zase mizivě maličká proti celému viditelnému světu. A dříve než tento svět povstal, byl od věčnosti Bůh, nade všechno pomýšlení větší a mocnější než všechno toto stvoření. Co je proti Bohu celé tvorstvo, co celé lidstvo se svými tisíciletými dějinami? Trvá-li nějaká říše tisíc let, považuje se to

za dlouhou dobu; a přece je tisíc let před Bohem jako včerejší den. Celé lidstvo je podobno nepatrné květině, která ráno rozkvetne a večer zvadne. Dej mi, ó Bože, dobře poznati, že všechno stvoření je jenom prostředkem k tvé slávě, abych už nelpěl na věcech tohoto světa, ale užíval jich jenom k tvé oslavě a své spáse.

b) *Quoniam omnes dies nostri defecerunt. Anni nostri sicut aranea meditabuntur; dies annorum nostrorum septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni; et amplius eorum labor et dolor. Quoniam supervenit mansuetudo et hinc avolamus.* - Když už všechno pozemské je tak pomíjející, jak krátký a vratký je teprve život jednoho jednotlivého člověka! Veliká většina lidí umírá už v mladém věku. Pro ty, které Bůh déle zachovává, určuje Písmo svaté jako dobu věku sedmdesáti let, a jsou-li silné konstituce, osmdesát let. Pak už zcela jistě se dostaví „slabost“ a třeba se „odebíratí odtud“. A valná část těchto let je vyplněna lopotami a strastmi. To všechno víme, a přece si počínáme někdy tak, jako bychom tu na světě mohli věčně žít, anebo aspoň jako bychom měli před sebou ještě velmi dlouhý věk. Použijme krátké doby tohoto života co nejsvědomitěji; a počněme už dnes horlivý život duchovní a apoštolský, aby snad nás nezastihla „slabost“ a neučinila nás neschopnými k službě Boží.

c) *Quia defecimus in ira tua; et in furore tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo; occultum peccatum nostrum in luce vultus tui. Et in via tua defecimus. Quis novit potestatem irae tuae; et prae timore tuo iram tuam dinumerare?* - Jak bídným a nicotným se nám teprve jeví tento náš krátký a pomíjející život, uvážíme-li, že je pln nedokona-

lostí, poklesků, hříchů! Jsme si vědomi svých vin, ale neznáme je sami dobře; jenom Bůh, který „si předkládá nepravosti naše před tvář svou“ a který „ve světle tváře své zná i tajné hříchy naše“, o nich dokonale ví. Jsme přesvědčeni, že jsme si zasloužili trestů, ale nemáme plné poznání jejich hrůzy, protože „nikdo z lidí nezná přísnost Boží, když se rozhněvá, a nikdo nedovede ji ocenit tak, jak to žádá úcta k němu“. Ó můj Bože, poznávám, jak bídný je můj život pro mé četné hříchy a nedostatky. Chci si toto přesvědčení pevně vtisknout v duši, chci o tom častěji uvažovati. Pak se už nestane, abych si na svých vlohách a svém působení pyšně zakládal, anebo dokonce druhými pohrdal.

d) *Convertere, Domine, tandem aliquando: et deprecabilis esto super servos tuos. Domine, refugium factus es nobis a generatione in generationem. Repleti sumus mane misericordia tua, et exultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris.* - Myšlenky o nicotě všeho pozemského, o pomíječnosti našeho života a o naší hříšnosti musí nás jistě naplniti velikou pokorou a také zármutkem. Ale k malomyslnosti nás nesmějí vésti. Vždyť máme nad sebou a u sebe Pána Boha, který se „ukazuje ve slitování nad služebníky svými“, a který „býval útočištěm našim od pokolení do pokolení“. Prosme ho vroucně, aby brzo, aby už tohoto jitra nám ukázal celé své milosrdenství. V důvěře v toto jeho milosrdenství chceme „jásati a plesati ve všech dnech života svého“.

e) *Laetati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti; pro annis, quibus vidimus mala.* - Toto naše jásání a plesání, tuto naši nadpřirozenou radost nesmějí umenšiti ani dny pokoření ani léta utrpení. Vždyť víme, že Pán Bůh všecko to posílá jenom k našemu

dobru: jsou to časné tresty, jimiž můžeme učiniti zadost za své hříchy, jsou to zkoušky, jimiž se tříbí a utužuje naše ctnost, jsou to příležitosti, kde můžeme ukázati Pánu svou věrnost a lásku. Bohu buďtež díky i za dny ponížení a za léta strasti!

f) *Dexteram tuam sic notam fac; et erudi cor nostrum in sapientia. Respice in servos tuos, opera tua; et dirige filios eorum. Et sit splendor Domini Dei nostri super nos; et opera manuum nostrarum dirige super nos; et opus manuum nostrarum dirige.*
- Pán Bůh se ve své dobrotě a lásce nespokojuje tím, že se nad námi slitovává a hříchy naše nám odpouští. Učí nás znáti pravici svou, vzdělává srdce naše, aby bylo moudré; milostivě shlíží s nebe na sluhy své, již jsou dílem jeho, žehná všem dílům rukou jejich a jeho milá přízeň je stále nad nimi. A tak se tento život lidský, sám v sobě tak nicotný a plný slabostí, milostí a požehnáním Božím stává neobyčejně plodným a cenným před Bohem i před lidmi.

90.

Štěstí a mír člověka v Boha pevně důvěřujícího.

A) T e x t ž a l m u.

**1. Qui habitat in adiutorio (tegmine) Altissimi,
* in protectione (umbra) Dei caeli commorabitur (quiescet),**

2. (qui) dicet Domino: Susceptor (Protector)

meus es tu, et refugium meum; * Deus meus, sperabo in eum.

**3. Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium,¹
* et a verbo aspero (nocivo).**

**4. Scapulis (Alis) suis obumbrabit tibi; * et sub
pennis eius sperabis (tegeris).**

**5. Scuto circumdabit te veritas (fidelitas) eius; *
non timebis a timore nocturno (terrore noctis),²**

**6. a sagitta volante in die, a negotio perambu-
lante (peste grassante) in tenebris; * ab incursu [et]
daemonio meridiano³ (daemonii meridiani).**

**7. Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dex-
tris tuis; * ad te autem (ille) non appropinquabit.⁴**

**8. Verumtamen (Tantum) oculis tuis conside-
rabis (aspicies); * et retributionem peccatorum vi-
debis.**

**9. Quoniam tu es, Domine, spes mea. * Altissimum
posuisti (constituisti) refugium tuum;**

**10. (quare) non accedet ad te malum; * et flagel-
lum⁵ (plaga) non appropinquabit tabernaculo
(tentorio) tuo.**

**11. Quoniam angelis suis mandavit de te, * ut cu-
stodiant te in omnibus viis tuis.**

**12. In manibus portabunt te, * ne forte offendas
(allidas) ad lapidem pedem tuum.**

**13. Super aspidem et basiliscum (viperam) am-
bulabis; * et conculcabis (calcabis) leonem et dra-
conem.**

14. „Quoniam in me speravit, liberabo eum;¹ * protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.

15. Clamabit ad me, et ego exaudiam eum; * cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum et glorificabo eum.

16. Longitudine dierum replebo (satiabo) eum; * et ostendam (praebebo) illi salutare (auxilium) meum.“

B) P o z n á m k y.

¹ Úklady nepřátel a pokušení zlého ducha se přirovnávají léčkám od lovců na zvěř připraveným.

² Prozřetelnost Boží se přirovnává k ochrannému křídlu a štítu. „Děs noční“ (terror noctis, timor nocturnus) je neočekávaný noční útok nepřítele a pak vůbec každé tajné a neočekávané nebezpečí.

³ Určují se blíže nebezpečí v předešlém verši naznačená. Šíp (nepřátelský) za dne svištěcí, mor (Vulg.: negotium) za temnoty lidí přepadající, zloduch (hebr. = nakažlivá nemoc) za žáru poledního slunce dorážející jsou obrazy různých nemocí, útoků ďábelských i jiných neštěstí.

⁴ „Padne jich po boku tvém tisíc, deset tisíc po tvé pravici“, (buď nepřátel na tebe dorážejících, anebo těch, kteří moru a jiným neštěstím podlehnou pro své hříchy).

⁵ „Bič, rána“ = neštěstí.

⁶ Zde uvádí žalmista Boha samého mluvícího a potvrzujícího to, co byl dříve v žalmu řekl.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm má podobnost s chvalozpěvem 5. knihy Mojžíšovy (hl. 32), ale též se žalmy Davidovými a je proto od jedněch připisován Mojžíšovi, od jiných Da-

vidovi. Je výrazem neoblomné důvěry spravedlivého v ochranu všemohoucího Boha, jemuž se zcela odevzdává. Zdá se, že původ jeho spadá v dobu míru a klidu. Žalmista nejprve sám povzbuzuje někoho, jehož oslovuje, k neomezené důvěře v Boha, který spravedlivé v něho důvěřující ode všech nebezpečí chrání a skrze anděly ostříhá (1-13); potom se uvádí sám Bůh mluvící, který slova žalmistova potvrzuje a spravedlivým svou ochranu a spásu přislubuje (14-16). Kněz se žalmem po skončené týdenní a nedělní práci odevzdává při nedělním kompletáři v ochranu Boží pro následující noc a celý příští týden. Poněvadž pak Bůh nám projevuje svou ochranu zvláště v chrámě, recituje se žalm vhodně při svěcení chrámů a na slavnost Posvěcení chrámu.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei coeli commorabitur. Susceptor meus es tu, et refugium, Deus meus; sperabo in eum.
2. p.: Modleme se za rozmnožení dětinné důvěry v ochranu Boží.

1. Žalm je nám nejprve upozorněním na různá nebezpečí pro naši duši a naše tělo; a je dobře, abychom si jasně uvědomili, kolika nebezpečím jsme vlastně vydáni. Jsou to tajné léčky zlého ducha i otevřené jeho útoky, nebezpečí různých nemocí a tělesných úrazů, řeči buď nás urážející nebo k zlému nás svádějící, a konečně celý svět nás obklopující se svou smyslností, svým násilím, svou pýchou a ctízádností. Proberme v rozjímání tato jednotlivá nebezpečí, hledme poznati, kterému jsme my sami zvláště vystaveni, abychom se na ně připravili a se proti němu obrnili.

a) *Ipse liberavit me de laqueo venantium.* - Léčka

se strojívá potají a bývá k ní přidáváno nějaké vna-
didlo. Ty, kteří už pokročili poněkud v duchovním
životě, neodvažuje se zloduch pokoušeti přímo a ote-
vřeně ihned ke hříchu, nýbrž jim klade tajné léčky
a svádí je pod rouškou dobrého nejprve k věcem
zdánlivě nevinným, které však ponenáhu vedou jistě
k hříchu. Pod rouškou náležité péče o tělo svádívá
k lenosti, pod záminkou apoštolské lásky k smyslnosti,
pod záminkou apoštolské horlivosti k přenáhlenosti,
neposlušnosti, ctižádosti. Navazuje při tom obyčejně
na naše přirozené sklony a slabosti. Snažme se tedy
poznati svou povahu a své vášně; především pak se
ptejme při všech svých touhách, při všem jednání a
všech podnicích, zdali se snad někdy pod rouškou dob-
rého neskrývá nějaká léčka našeho nepřítele. A kde
si nejsme jisti, ptejme se o radu svého duchovního
vůdce.

b) *Et a verbo aspero.* - Dvojím způsobem mohou
řeči našeho okolí býti k naší duchovní škodě. Buďto
tím, že nám ubližují, nás deprimují a tak svádějí
k hněvu, nenávisti nebo aspoň k malomyslnosti, anebo
že nám jsou přímým svodem k hříchu, umenšující naši
víru a důvěru v Boha, naši poslušnost k představe-
ným, naši lásku k spolubratřím a bližním. Je třeba
knězi, zvláště mladému, mnoho obezřetnosti, aby snad
vlivem svého okolí nepozbyl pravého kněžského ducha.

c) *Non timebis a timore nocturno, a sagitta volante
in die, a negotio perambulante in tenebris, ab incursu
et daemonio meridiano.* - Žalmista tu hlavně myslí na
různé nemoci, zvláště nakažlivé, které někdy znená-
dání člověka přepadají, vznikající buď nočním zachla-
zením nebo poledním žárem slunečním. Jistě, že i na
nás mohou přikvačiti takové nemoci a je dobře, aby-
chom na ně byli připraveni. Ale můžeme tu mysleti

také na jistá pokušení zlého nepřítele, pro něž si někdy vyhledává buď nočního klidu, nebo polední únavy a poledního odpočinku. Třeba je nám proto býti zvláště v těchto dobách na stráži a vyprošovati si silnou ochranu Boží.

d) *Ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.* - Zavaditi o kámen nezdá se nám býti velikou nehodou. Ale jsou v tomto rčení zobrazena všechna neštěstí a všechny úrazy, jimž je člověk v životě vystaven. Jak často stačí jeden chybný krok, aby někdo přišel k osudnému úrazu nebo přišel i o život. Snad vzpomínáme i ve svém vlastním životě na případy, kdy jsme téměř zázračně unikli nějakému nebezpečí. Budiž nám to mocným povzbuzením k víře a důvěře v prozřetelnost Boží.

e) *Super aspidem et basiliscum ambulabis; et concubabis leonem et draconem.* - Můžeme tu myslet na příležitosti a pokušení k smyslnosti a nečistotě, na nápor, který činí svět na kněze, aby jej přivedl k svým převráceným zásadám, nebo aby v něm vzbudil pýchu a ctižádost. Velmi opatrný musí býti kněz v obcování zejména s druhým pohlavím, kdy se často svod přibližuje v podobě lstivého basiliška, na venek překrásnými barvami hrajícího, ale uvnitř plného jedu. Ale pokušení ke smyslnosti může přijíti i při vykonávání samého úřadu kněžského, ve zpovědnici, při návštěvě nemocných, ve škole. Při těchto pokušeních přichází svůdce v podobě lstivého hada a basiliška; jindy zase zlý svět jako lev nebo drak chce násilím a pyšným vystupováním kněze zastrašiti nebo jeho samého k pýše svést. Je nám třeba mnoho pevnosti a statečnosti, ale i pokory, abychom těmto nárazům nepodlehli a tak se neoloupili o přízeň Boží a požehnání při apoštolátu.

2. Mnoho nebezpečí a úskalí skrývá tedy tento náš pozemský život. A přece musíme zůstat zcela klidni, neboť víme, že nad námi bdí laskavá prozřetelnost nebeského Otce. V překrásných obrazech líčí žalmista, jak Bůh své věrné svou prozřetelností chrání a skrze své anděly střeží, a napomíná nás k úplné a dětinné důvěře v Pána Boha. Dobrota Boží provází spravedlivé už zde na zemi a připravuje jim příbytek klidu věčného na nebi.

a) *Scapulis suis obumbrabit tibi; et sub pennis eius sperabis. Scuto circumdabit te fidelitas eius.* - Vtiskněme si hluboko v duši tento překrásný obraz prozřetelnosti Boží, která nás pod svá křídla ukrývá a štítem proti všemu zlému brání. Pak jistě neklesneme na mysli a nebudeme se strachovati v žádném nebezpečí těla a v žádné úzkosti nebo pokušení.

b) *Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium et a verbo aspero. Non timebis a timore nocturno, ab incursu et daemonio meridiano. Super aspidem et basiliscum ambulabis, et conculcabis leonem et draconem. Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis; ad te autem non appropinquabit. Non accedet ad te malum, et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* - Jedním z největších projevů a dobrodiní prozřetelnosti Boží jsou svatí andělé strážní, které k naší ochraně posílá. Mají nám dávatí dobrá vnuknutí, napomínati nás a chrániti nás v každém nebezpečí duše i těla. Jsou stále při nás, milují nás upřímně, ctí naši omilostněnou duši, starají se o nás skutečně tak bedlivě, že možno říci, že nás nosí na svých rukou. A my snad myslíme tak málo na ně, některý z nás možná ani se nemodlí pravidelně každého dne k svému andělu strážnému. Ó svatý anděle strážný můj, s velikou úctou předstupuji před tebe, prosím tě za

odpuštění, že jsem tě tak málo uctíval a tak málo na tebe myslel, děkuji ti za všecku tvou péči a doporučuji se do tvé ochrany. Chci ode dneška často na tebe myslet a k tobě se často modlit.

c) *Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei caeli comorabitur. Dicet Domino: Susceptor meus es tu et refugium meum; Deus meus, sperabo in eum. Quoniam tu es, Domine, spes mea. Altissimum posuisti refugium tuum. Quoniam in me speravit, liberabo eum; protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. Clamabit ad me, et ego exaudiam eum.* - Pán Bůh nás jistě chce svou prozřetelností chránit, ale tři podmínky žádá od nás: musíme „znáti jméno jeho“, nebo věřit v jeho otcovskou prozřetelnost, musíme vroucně a vytrvale k němu volat a se modlit, a především s dětinnou a pokornou důvěrou se odevzdat v jeho prozřetelnost, takže vskutku „přebýváme pod záštitou Nejvyššího a odpočíváme ve stínu Boha nebes“.

d) *Eripiam eum et glorificabo eum. Longitudine dierum replebo eum, et ostendam illi salutare meum.* - Cílem našim je věčná spása a blaženost. Proto nás někdy neosvobodí Boží prozřetelnost od některého zla pozemského, neboť by to nebylo k naší spáse. Ale můžeme být zcela jisti, že Bůh, který se tak stará o nás už zde na zemi, i v samých pozemských věcech, dá nám jednou na nebi „dlouhého věku a popřeje nám vidět svou spásu“.

Chvalozpěv Hospodinu pro jeho prozřetelnost a spravedlnost.

A) Text žalmu.

1. Bonum est confiteri Domino (laudare Dominum); * et psallere nomini tuo, Altissime;

2. ad annuntiandum (ut annuntiemus) mane misericordiam tuam; * et veritatem (fidelitatem) tuam per noctem,

3. in decachordo psalterio (nablio), * cum cantico, in cithara.

4. Quia delectasti (beatificasti) me, Domine, [in] factura tua; * et in (de) operibus manuum tuarum exultabo.

5. Quam magnificata (magnifica) sunt opera tua, Domine! * nimis (valde) profundae factae sunt cogitationes tuae.

6. Vir insipiens (Homo animalis) non cognoscat; * et stultus non intelliget haec.¹

7. Cum exorti fuerint (germinaverint) peccatores sicut foenum: * et apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem:

8. ut intereant (ecce interibunt) in saeculum saeculi. * Tu autem Altissimus in aeternum, Domine.

9. Quoniam (Etenim) ecce inimici tui, Domine,

quoniam (etenim) **ecce inimici tui peribunt**; * **et dispergentur omnes, qui operantur iniquitatem.**

10. Et exaltabitur sicut (cornu) unicornis (bubali) cornu meum; * **et senectus mea in misericordia uberi** (unctus sum oleo viridi abundanter).²

11. Et despexit (contemplatus est) **oculus meus inimicos meos (vinctos)**; * **et in (de) insurgentibus in me malignantibus audiet (laeta) auris (anima) mea.**

12. Iustus ut palma florebit; * **sicut cedrus Libani multiplicabitur** (grandescit).

13. Plantati in domo Domini,³ * **in atriis domus Dei nostri florebut.**

14. Adhuc multiplicabuntur (fructum dabunt) **in senecta uberi** (tarda); * **et bene patientes** (vegetes) **erunt, ut annuntient**:

15. Quoniam rectus Dominus, Deus noster; * **et non est iniquitas in eo.**

B) P o z n á m k y.

¹ „Člověk tělesný nepoznává a pošetilý nerozumí“ to-muto tajemství prozřetelného vedení Božího. Ale tito hříšníci, ačkoli jsou tak četní jako polní tráva (v. 7), nemají stálého štěstí (v. 8).

² „A zdvihati se bude můj roh (má síla) jako roh zubří: a pomazán jsem čerstvým olejem (milosti a lásky Boží) v hojnosti.“ Překlad Vulgaty: „a stáří mé (poplyne) v milosrdenství hojném“ je chybný a vznikl špatným opisem jednoho řeckého slova překladu Septuaginty.

³ Spravedlivý se líčí v obraze zelenající se a kvetoucí palmy, která je zasazena v domě Božím, stále roste, ze-

lená se, vzkvétá, nese i v pozdním stáří ovoce, a tak hlásá slávu Boží.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Dobu původu a autora žalmu nelze zjistiti. Je to žalm liturgický, který býval zpíván při bohoslužebných shromážděních sobotních. Opěvuje prozřetelné vedení Boží, které se pro národ izraelský ukazuje zvláště v úmluvě národa s Bohem uzavřené; na tuto úmluvu a její dobrodiní připomíná právě den sobotní. I Církev svatá modlí se žalm v sobotu. Žalmista vybízí k chvále Hospodina (1-4), a udává jako pohnutky Boží díla, Boží úradky a Boha samého (5-6). I nešlechtní sice na čas a zdánlivě požívají štěstí (7-9); ale jenom spravedliví jsou vpravdě šťastni a Bohem požehnáni (7-15).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Bonum est confiteri Domino; et psallere nomini tuo, Altissime. Iustus ut palma florebit; sicut cedrus Libani multiplicabitur.

2. p.: Kéž tě, ó Pane, stále více oslavuji horlivou modlitbou a hlavně svým svatým životem!

Život hodného kněze je ustavičnou modlitbou a oslavou Boží. Všecky tvory slouží mu k tomu, aby oslavoval Boha; vidí v nich odlesk velikosti a dobroty Boží a obdivuje prozřetelnost Boží v nich se jevící. V této pevné víře v prozřetelnost nedá se zviklati tím, že pozoruje ve světě i mnoho zlého. Hlavně však oslavuje Boha svým ctnostným životem, věrnou službou Boží a úsilím o dokonalost až do posledního stáří. Tak hlásá už svým životem světu spravedlnost a lásku Boží.

a) *Bonum est confiteri Domino, et psallere nomini tuo, Altissime, ad annuntiandum mane misericordiam tuam, et veritatem tuam per noctem, in decachordo, psalterio, cum cantico in cithara.* - Vpravdě slušné, dobré, spravedlivé a nutné jest, aby všichni chválili Boha, svého Pána a Tvůrce. Zvláště však by měl být život kněze ustavičnou modlitbou. Žalm mluví zvláště o modlitbě ranní a večerní. A vskutku je pro náš duchovní život a pro život modlitby nadmíru důležitou, abychom ranní a večerní dobu zasvěcovali zcela Pánu Bohu. Zpytujeme se o tom, jak konáme ranní a večerní modlitby. Budeme-li je konati sebraně a vroucně, pak budeme pozornější a zbožnější i při mši svaté a ostatních modlitbách a celý náš den se utváří v jeden veliký hymnus, mohutný zpěv „s průvodem harfy o deseti strunách, s průvodem citary“.

b) *Quia delectasti me, Domine, in factura tua; et in operibus manuum tuarum exsultabo. Quam magnificata sunt opera tua, Domine! nimis profundae factae sunt cogitationes tuae!* - Celý náš den a celý život může se státi skutečně modlitbou, když se naučíme povznášeti se od tvorů k jejich Pánu a Tvůrci-Bohu. Trojím způsobem nám tvorové napomáhají k službě Boží. Vidíme v nich odlesk velikosti, moci, dobroty a lásky Boží a poznáváme z nich tak lépe Pána Boha; slouží nám za nástroj skutků, které konáme k oslavě Boží; mnohdy nám dávají příležitost k odříkání, trpělivosti a cvičbě mnohých jiných ctností. Jak bychom mohli stále lépe poznávati Pána Boha, jeho nekonečné vlastnosti a jeho podivuhodnou prozřetelnost, kdybychom se dívali na jeho tvorstvo v pravém světle! Dej mi, ó Pane, milost, abych Tě z tvých tvorů stále lépe poznával a jich užíval jenom k tvé slávě a spáse duše!

c) *Vir insipiens non cognoscet, et stultus non intel-*

liget haec. Cum exorti fuerint peccatores sicut foenum, et apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem, ut intereant in saeculum saeculi. Tu autem Altissimus in aeternum, Domine. Quoniam ecce inimici tui peribunt et dispergentur omnes, qui operantur iniquitatem. - Myšlenka a smutná zkušenost, že je na světě tolik zla a že právě hříšníci někdy triumfují, kalivá nebo se slabuje někdy naši dětinou důvěru v Pána Boha. Ale Písmo svaté nazývá nerozumnými a zpozdilci ty, kteří se takovými pochybnostmi dávají zviklati ve víře. Buďme přesvědčeni, že každá nespravedlnost bude potrestána a pomstěna a že Bůh všechno řídí a vede k dobrému a ke slávě své; neboť on jest „Nejvyšší na věky, Pán“.

d) Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum. Iustus ut palma florebit; sicut cedrus Libani multiplicabitur. Plantati in domo Domini; in atriis domus Dei nostri florebut. - Ještě více než modlitbou můžeme a máme oslavovati Pána Boha svatým životem. Musíme býti palmou zasazenou v domě Božím, kvetoucí a hojné ovoce přinášející: vyrostlí na půdě pevné víry, ustavičně spojeni v lásce s Pánem Bohem, plni krásných květů ctností a záslužných skutků, často prodlévati v domě Božím a horlivým apoštolských působením přináseti mnohonásobné ovoce. Dej mi, ó Pane, abych se stal a byl takovou stále se zelenající, kvetoucí a plodnou palmou v tvém svatém domě!

e) Et senectus mea in misericordia uberi. Adhuc multiplicabuntur in senecta uberti et bene vegetes erunt, ut annuntient: Quoniam rectus Dominus, Deus noster: et non est iniquitas in eo. - Jak krásný a vzácný je zjev takového starce-kněze, životem vyzkoušeného, ustavičným sebezaporem v ctnosti vytríbeného, s Bohem spojeného a až do poslední chvíle

podle možnosti nějak apoštolsky pracujícího! A jak je takové stáří vsutku už samo sebou hlasitým svědectvím velikosti, spravedlnosti a lásky Boží! Ale takové požehnání stáří bývá zpravidla jenom korunou a odměnou dřívějšího horlivého života kněžského. Buďme horliví v službě Boží, dokud nám Pán Bůh sil popřává, abychom pak ve stáří neměli výčitek svědomí!

92.

Chvála Hospodina, Krále všehomíra.

A) T e x t ž a l m u.

1. Dominus regnavit, decorem (maiestatem) indutus est; * indutus est Dominus fortitudinem, et praecinxit se.¹

2. Etenim firmavit orbem terrae, * qui non commovebitur.

3. Parata (Firmatus) (est) sedes tua ex tunc² (thronus tuus a principio), * a saeculo tu es.

4. Elevaverunt flumina, Domine; * elevaverunt flumina vocem suam.

5. a) Elevaverunt flumina fluctus suos (undas suas). * b) A vocibus aquarum multarum (magnarum),

6. mirabiles elationes (magnificentior aestus) maris; * mirabilis (magnificentior) in altis Dominus.³

7. Testimonia tua credibilia (fida) facta sunt nimis (valde). * Domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.⁴

B) P o z n á m k y.

¹ „Pán kraluje (je králem), oděn je velebností, oděn a přepásán silou.“ Tvorstvo, které je slávou a mocí Boží, líčí se tu jako háv, jímž se Hospodin odívá. V násl. verši („Etenim firmavit etc.“) uvádí se jeden z hlavních důvodů této velebnosti: upevnil zemi, založil nepřemožitelné království.

² „Od tehdejší doby“ je hebraismus = už od počátku.

³ Líčí (4, 5a) mocné vlny řek, buď ve vlastním slova smyslu nebo jako obraz dorážejících nepřátel. Na to žalm (5 b) pokračuje: „Nad hukot spoust vod, podivuhodnější než vlnobití mořské, podivuhodnější je na výsostech Pán.“

⁴ „Tvoje svědectví (výroky, příslibení národu skrze Mojžíše a jiné proroky daná) jsou věrohodná. Domu (království) tvému přísluší svatost na všechny časy.“ Svatostí se rozumí nejprve neporušitelnost, posvátnost (smlouvy mezi Bohem a lidem), pak mravní svatost; lid se má o ni snažiti.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Žalm byl podle některých složen po velikém vítězství nad nepřáteli, kteří se v žalmu (v. 4 dd.) přirovnávají valicím a bouřicím se vlnám; mnozí myslí na vítězství nad Sennacheribem za krále Ezechiáše. Žalm líčí velebnost a moc Pána a Tvůrce všehomíra. Žalmista ujišťuje nejprve, že Bůh založil království mocné a pevné, které nikdo nepřemůže (1-3); povstávají sice proti němu prudké bouře (4-5), ale Bůh je mocnější všech nepřátel, jeho příslibení jsou věrná a proto jeho dům (království) nezahyne (6-7).

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Dominus regnavit, decorem indutus est; indutus est Dominus fortitudinem et praecinxit se. Domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.

2. p.: Kéž Tě, Pane, důstojně oslavuji a chválím, zvláště svým dokonalým životem!

Pán Bůh je nade všechno pomýšlení vznešený a mocný Král všehomíra; všechna stvořená krása a velikost je proti němu slabým stínem, a všichni nepřátelé, byť zdánlivě sebe silnější, jsou proti němu bezmocní. Nade všechno pevná a nezvratná jsou svědectví, která o sobě a svých nekonečných vlastnostech vydává už v přírodě, ale zvláště svým Zjevením. Musíme chváliti tohoto nekonečně velebného a mocného krále nejenom ústy, nýbrž především svatým a dokonalým životem. To platí zvláště o kněžích, kteří jsou služebníky domu Božího nebo Církve. Všude a stále mají vésti dokonalý a čistý život, zvláště pak svatě si mají počínati v chrámu Páně.

a) *Dominus regnavit, decorem indutus est; indutus est Dominus fortitudinem et praecinxit se. Etenim firmavit orbem terrae, qui non commovebitur. Parata sedes tua ex tunc; a saeculo tu es.* - Jedním z důvodů naší nedbalosti nebo pokleslosti je, že zapomínáme, jak velikému a mocnému Králi sloužíme. Uvažujme tedy v rozjímání podle slov žalmu o vznešenosti, velikosti a moci svého nebeského Krále. Pozemští králové dodávají si lesku nádherným hávem a skvělými odznaky své moci; a považují se za mocné, když vládou několikamilionovou říší. Nádherným a skvělým hávem Božím, kterým se takořka odívá a zdobí, je celé tvorstvo ve svém nepřehledném množství a v podivuhodné rozmanitosti. Království Boží obejímá celý svět a je nezničitelné, bude trvati na věky. Platí to

už o království jeho v přírodě a ve vesmíru; to sice v nynější podobě bude rozvráceno, ale v mnohem krásnější podobě obnoveno. Zvláště však to platí o jeho království nadpřirozeném a duchovním, Církvi svaté. S jakou bedlivostí a horlivostí musíme tak velikému Králi sloužiti! Jak bychom mohli býti malomyslni, když jsme ve službách tak vznešeného a mocného Krále!

b) *Elevaverunt flumina Domine, elevaverunt flumina vocem suam. Elevaverunt flumina fluctus suos. A vocibus aquarum multarum magnificentior quam elationes maris, magnificentior in altis Dominus.* - Sotva co na nás působí takovým dojmem jako mohutně se zdvihající vlny mořské nebo ohromné vpřed se valící a všechno s sebou strhující vody nějakého veletoku. Ale Písmo svaté praví, že Hospodin je daleko velebnější než hlubiny mořské a mocné vlny řek. Učme se z těchto a podobných mohutných zjevů přírodních poznávati stále lépe moc a velebnost Boží. Tyto vlny nejprve vysoko k nebi se zdvihající, ale potom hluboko padající a v nesčíslné množství nepatrných a skoro neviditelných kapek se tříšticí jsou v žalmu též obrazem nepřátel Božích a jeho království. Uvažujme, jak často už se pozdvihli proti Bohu a jeho říši mocní nepřátelé, jak pozdvihovali pyšně svou hlavu skoro až do nebe, a jak potom byli hluboko poníženi a zcela zanikli, jako mizí malá kapka ve velikém oceánu. Tato úvaha nás ještě více utvrdí v přesvědčení o nepochopitelné velikosti a nesmírné moci Boží a dodá nám mysl, abychom pro jeho království bez bázně pracovali, i když je vidíme ohrožené tolika urputnými nepřáteli.

c) *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.* - Věrohodná jsou nejenom příslibení, která Bůh svým

věrným dal, ale věrohodná, pevná a nezvratná jsou svědectví, která vydává o sobě už v přírodě a zvláště ve Zjevení. Už díla Boží v přírodě jsou tak veliká a podivuhodná, že každý, kdo má jen trochu dobré vůle, může z nich poznati Boha a jeho vlastnosti. Bůh dal mimo to ve své dobrotě lidstvu nadpřirozené Zjevení, potvrdil je nepopíratelnými zázraky, založil k jeho zachování a šíření Církev, která už sama svým mohutným zjevem, svou podivuhodnou jednotou, svou svatostí a zázraky, které se v ní stále dějí, i svou apoštolskou posloupností je ustavičným a živým svědectvím pravdy Boží. Naším úkolem jest, těmito svědectvími lidi k Bohu a Církvi vésti nebo je ve víře utvrzovati. Utvrzujme se i my sami častější úvahou o těchto svědectvích v živé víře.

d) *Domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.* - Nejkrásnější oslavou našeho věčného Krále a zároveň mocným svědectvím pravdy Boží má býti náš svatý život. Bůh povolal nás za služebníky domu svého čili Církve své. Žijme tak, aby svět z našich skutků poznával, že Církev, jíž sloužíme, je svatá. Prodléváme často v chrámu Páně, už z povinnosti svého úřadu. Počínejme si tam vždy tak uctivě a zbožně, aby už náš zjev hlásal svatost místa Božího a povzbuzoval druhé k modlitbě. Ano, chci vésti dokonalý život, chci si počínati s velikou úctou v tvé svatyni po všechny dny svého života, abych Tě směl jednou chváliti v nebi po všechny dny až na věky.

**Bůh, mstítel pyšných utiskovatelů, ochránce
spravedlivých.**

A) T e x t ž a l m u.

1. **Deus ultionum, Dominus (Domine), * Deus ultionum libere egit¹ (appare).**

2. **Exaltare, qui iudicas terram, * redde retributionem superbis!**

3. **Usquequo peccatores, Domine, * usquequo peccatores gloriabuntur (exsultabunt);**

4. **effabuntur (blaterabunt) et loquentur iniquitatem; * (sic) loquentur omnes, qui operantur iniustitiam?**

5. **Populum tuum, Domine, humiliaverunt (oppresserunt) * et hereditatem tuam vexaverunt.**

6. **Viduam et advenam interfecerunt, * et pupillos occiderunt.**

7. **Et dixerunt: Non videbit (hoc) Dominus, * nec intelliget (animadvertet) Deus Iacob.**

8. **Intelligite, insipientes in populo; * et stulti, (iam) aliquando sapite!**

9. **Qui plantavit aurem, (numquid) non audiet? * aut qui finxit oculum, non considerat (aspicit)?**

10. **Qui corripit (educat) gentes, (numquid) non (eas) arguet (puniet)? * Qui docet hominem scientiam,**

11. Dominus, (ille) scit (novit) cogitationes hominum, * quoniam (quod) vanae sunt.

12. Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, * et de lege tua docueris eum,

13. ut mitiges (requiem des) a (in) diebus malis,² * donec fodiatur peccatori fovea.

14. Quia non repellet Dominus plebem suam * et hereditatem suam non derelinquet,

15. quoadusque iustitia convertatur (reducatur) in iudicium; * et qui iuxta³ (sequentur) illam omnes, qui recto sunt corde.

16. Quis consurget mihi (pro me) adversus malignantes? * aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?

17. Nisi (quia) Dominus adjuvit me; * paulo minus (pene) habitasset in inferno anima mea.

18. Si dicebam: Motus est (Labitur) pes meus: * misericordia tua, Domine, adjuvabat me.

19. Secundum multitudinem (In multitudine) dolorum meorum in corde meo * consolationes tuae laetificaverunt animam meam.

20. Numquid adhaeret tibi sedes (pertinebit ad te thronus) iniquitatis, * qui fingis laborem in praecepto (fingit iniustitiam praetextu praecepti).⁴

21. Captabunt (Invadent) [in] animam iusti; * et sanguinem innocentem condemnabunt.

22. Et factus est mihi Dominus in refugium, * et Deus meus in adiutorium spei meae.

23. Et reddet (retribuet) illis iniquitatem ipsorum; et in malitia (per malitiam) eorum disperdet eos: * disperdet illos Dominus Deus noster.

B) P o z n á m k y.

¹ Podle latinského: „Bůh (při soudu) jedná svobodně“, t. j. nedá se poddati jako nespravedliví soudcové pozemští. Podle originálu je to imperativ: „zjev se, povstaň!“ Bohem pomsty nazývá se Bůh, protože jemu jedinému náleží pomsta.

² Zákon Boží, tím, že káže spravedlnost a hrozí tresty nespravedlivým, těší skutečně a uklidňuje srdce v dobách zlých.

³ „Až spravedlnost bude uskutečněna v soudu (t. j. až soud se bude dít podle spravedlnosti, a ne podle libovůle) a všichni spravedliví se jí budou řídit.“

⁴ „Zdali stolec nespravedlnosti (naráží se tu hlavně na nespravedlivé soudce) smí být tvým přítelem (doslovně podle originálu: smí s tebou vládnouti), kdyžť pod rouškou zákona činí nesprávnost (užívá zákona k nespravedlivým rozsudkům)?“

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Původ žalmu spadá do doby, kdy se v Izraeli rozmáhala nevěra a nespravedlnost, nízké a chudé utiskující. Někteří žalm připisují Isaiášovi nebo Micheášovi. Žalmista prosí Boha, spravedlivého Soudce, aby povstal proti bezbožníkům dobrý lid utiskujícím a říkajícím, že Bůh to nevidí (1-7); připomíná potom těmto utiskovatelům vševědoucnost a spravedlnost Boží a blahoslaví ty, kteří trpělivě snášejí utiskování (8-13). Na konec prohlašuje, že Bůh jednou jistě řád spravedlnosti obnoví; nechť tedy všichni v jeho spra-

vedlnost a dobrotu důvěřují a v těžkých přítomných dobách se k němu utíkají (14-23). Žalm se recituje na Velký pátek, kdy si připomínáme nespravedlivý útisk a utrpení Nejspravedlivějšího, na svátek Nejdr. Krve Kristovy, násilně a nespravedlivě prolité, ale též na slavnost Srdce Páně, kdy vzpomínáme nejenom na poklady jeho Srdce, nýbrž též na jeho utrpení. Knězi je žalm útěchou při nespravedlivém útisku nebo zneuznání.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Exaltare, qui iudicas terram; redde retributionem superbis. Beatus homo, quem tu erudieris. Domine, et de lege tua docueris eum.

2. p.: Modleme se, abychom zůstali vždy věrnými a hodnými kněžími, a aby nám dal Pán Bůh poznati, jakými prostředky toho můžeme dosíci.

1. Žalm líčí zpupné utiskovatele, kteří by měli hájiti spravedlnost, ale místo toho naopak pod rouškou spravedlnosti utiskují slabé. Mohli bychom myslet na mocné tohoto světa, kteří místo aby se Církvi podrobili a ji hájili, pod různými záminkami ji připravují o její práva nebo ji pronásledují; mohli bychom obrátiti slova žalmu na pyšné národy, kteří své moci používají pod rouškou obecného dobra k utiskování slabších kmenů. Ale lze slova žalmu také rozuměti o špatných kněžích; a v tom smyslu budeme o nich uvažovati. Neboť, pokud žijeme, nejsme sami nikdy jisti před pádem. A vskutku, jakobychom při slovech žalmistových viděli obraz takového nehodného kněze, který má sice plno vychloubačných a posuzovačných slov, při tom však dědictví duší sobě svěřené zanedbává, ba svým špatným příkladem a svou nedbalostí duše zabíjí. Svým jednáním vlastně popírá to, co hlá-

sá, i pravdy základní o všudypřítomnosti a vševědounosti Boží. Nejsmutnější je, že zákona spravedlnosti, jež hlásati a hájiti mu bylo uloženo, zneužívá k hříchu a k nespravedlnosti. Jak hrozný trest stihne asi jednou takového nevěrného kněze!

a) *Usquequo peccatores, Domine, usquequo peccatores gloriabuntur, effabuntur et loquentur iniquitatem; loquentur omnes, qui operantur iniustitiam?* - Vychloubačný a posuzovačný jazyk je jedním ze znamení na scestí přišedších kněží. Varujme se bedlivě chyb jazyka, zvláště každého vynášení a opovážlivého posuzování, abychom snad nemuseli slova žalmu obracet na sebe samy.

b) *Populum tuum, Domine, humiliaverunt et haereditatem tuam vexaverunt.* - Kněz má býti chloubou lidu mu svěřeného a dobrodincem dědictví Bohem mu k správě daného. Jak plní tento úkol kněz nehodný? Lid svůj a dědictví své utiskuje, často hmotně, tím, že nespravedlivě nebo příliš tvrdě vymáhá poplatky; jeho špatný příklad je pro věrné duše velkým utrpením a pokořením; působí mnohem více zlého než dobrého.

c) *Viduam et advenam interfecerunt; et pupillos occiderunt.* - Jakým hrozným zločinem je vražda ubohých vdov, bezbranných poutníků, opuštěných sirotků! Ale nezavraždil některý špatný kněz svou nedbalostí, svým příkladem, ano i přímým svodem mnohé duše, často až do té doby nevinné?

d) *Et dixerunt: Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob.* - Nejedná nehodný kněz skutečně tak, jako by nebylo všemohoucího, spravedlivého, všudypřítomného, a vševědoucího Boha? A lze se diviti, že pak tak mnohý soudí: zdaliž je pravda to, co nám káže?

e) *Numquid adhaeret tibi thronus iniquitatis, qui fingis iniustitiam praetextu praecepti?* - Jedním z nejpodlejších přečinů jest, když někdo činí bezpráví, ubližuje druhým a utiskuje je pod rouškou zákonitosti. Ale takové podlosti se dopouští právě nehodný kněz. Navenek zůstává stále hlasatelem práva a ochráncem zákona Božího; a Bůh ve své dobrotě neodnímá mu pro jeho hříchy jeho pravomoci. Ale právě této své moci užívá na škodu druhých, ať už se dopouští bezpráví proti nim přímo, anebo šlape na jejich práva nepřímým způsobem, že dává pohoršlivý příklad.

f) *Deus ultionum Dominus, Deus ultionum libere egit. Exaltare, qui iudicas terram, redde retributionem superbis. Numquid adhaeret tibi sedes iniquitatis? Et reddet illis iniquitatem ipsorum; et in malitia eorum disperdet eos; disperdet illos Dominus Deus noster.* - Jestliže Bůh jednou každého hříšníka potrestá podle své přísné spravedlnosti, jak hroznou se ukáže teprve spravedlnost „Boha pomsty“, „který soudí zemi“, vůči nevěrným kněžím, kterým udělil tolik zvláštních milostí a kteří se zavázali k jeho zvláštní službě! Nikdy nebudou mít podíl na něm, svém jediném štěstí, jejich vlastní nepravost vmete jim v tvář, a pro zlobu jejich rozmetete a rozprášíte je. Lze si myslet něco hroznějšího než býti na věky odpuzenu a rozdracenu od nejvyšší spravedlivého Boha?

2. Tak jsme tedy viděli cestu, na kterou se tak mnohý kněz dostal, upadáje z menších nevěrností stále do větších poklesků, a jaký jest konečný osud toho, který se závčas neobrátil. Modleme se vroucně, aby nás Pán Bůh chránil takového nebezpečí. Ale používejme se své strany také všech prostředků k zachování věrnosti. Některé z nich můžeme vyčisti ze slov žalmu. Mysleme často na vševědoucnost Boží,

buďme si vědomi své slabosti, rozjímejme pilně o zákoně Božím a tajemstvích jeho Zjevení, důvěřujeme v prozřetelnost a milosrdenství Boží, snášejme trpělivě kříže, jimiž nás Bůh navštěvuje.

a) *Qui plantavit aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non considerat? Dominus scit cogitationes hominum.* - Jednou z hlavních příčin našich poklesků je právě to, že zapomínáme na vševědoucí oko Boží, které nás všude pozoruje. Vzbudme hned ráno po vstávání víru ve všudypřítomnost a vševědounost Boží a obnovujme ji častěji za den. Vzpomeňme si na tuto pravdu zvláště, když jest nám někam jíti, kde by mohla býti nějaká příležitost ke hříchu, nebo napadne-li nás nějaké pokušení. Kněz, který žije habituelně v přítomnosti Boží, neodddělí se jistě tak snadno od Pána Boha hříchem.

b) *Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt.* - Víme ovšem, že člověk může i v nynějším stavu padlé přirozenosti konati přirozeně dobré skutky. Ale jak jsme ve skutečnosti slabí a nedostateční bez milosti Boží, jak plní marných, smyslných, ješitných, pyšných myšlenek a tužeb! Ó Pane, osvět mě a povznes mysl mou k nebeským tužbám, a naprav silou své milosti tento můj sklon ke zlému a pomíjejícímu světu!

c) *Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum.* - Pravdy zákona Božího a tajemství jeho Zjevení jsou to, které nás z prachu zemského povznášejí do nadpřirozeného, nebeského světa. Proto o nich věřícím kážeme. Nám samým však zřídka kdo káže; za to musíme o těchto pravdách a tajemstvích tím častěji uvažovati v rozjímáních. Bez rozjímání není vnitřního duchovního života; a jedna z hlavních příčin, proč mnohý kněz upadl do smutné-

ho stavu, o němž jsme svrchu uvažovali, byla, že nekonal rozjímání. Zpytujeme bedlivě o této věci své svědomí!

d) *De lege tua docueris eum, ut mitiges ei a diebus malis.* - Setkáváme se někdy v životě s prostými věřícími, kteří si dovedou zachovati klid a odevzdanost i při značných osobních utrpeních anebo velikých všeobecných pohromách. Jsou to duše, kterým není zákon Boží jenom mrtvou zevnější formou, jíž se z bázně před tresty podrobují, ale které poznaly jeho ducha, zcela si jej osvojily a jsou jím proniknuty; které vnikly hluboko v tajemství svaté víry, třebaš že snad nekonají meditace ve vlastním smyslu slova. I my si musíme zachovati klidnou odevzdanost při všech křížích, už proto, že máme předcházeti věřícím příkladem. Svědomitým denním rozjímáním můžeme dosáhnouti velikého stupně této ctnosti.

e) *Quia non repellat Dominus plebem suam; et hereditatem suam non derelinquet, quoadusque iustitia convertatur in iudicium. Nisi quia Dominus adiuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea. Et factus est mihi Dominus in refugium, et Deus meus in adiutorium spei meae.* - Zvláště dvě základní pravdy zákona Božího a dvě tajemství jeho Zjevení musí býti vůdčí hvězdou našeho života: Pravda a tajemství prozřetelnosti Boží, který nás svou otcovskou rukou vede, a pravda a tajemství milosrdenství Božího, který nás svou slitovnou rukou pozvedá, když jsme klesli. Držme se pevně této ruky a chopme se jí hned, kdybychom snad upadli nebo se začali kolísati; pak jistě nikdy nesejdeme s pravé cesty.

f) *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuae laetificaverunt animam meam!* - Je to ovšem cesta trnitá a svízelná. Ale je to

jediná cesta, která vede k cíli; a to už by mělo stačiti, abychom ji ochotně kráčeli. Ale Pán Bůh je tak dobrý, že nám ji oslazuje svými útěchami. A čím více se kdo pro Boha zapírá a trpí, tím více jej odměňuje Pán svou útěhou, jak to žalmista krásně vyjadřuje: „Podle množství bolestí srdce mého oblažují útěchy tvé duši moji.“

94.

Výzva k chvále Hospodina a k pokorné poslušnosti.

*A) T e x t ž a l m u.**

1. Venite, exsultemus Domino; * iubilemus Deo, salutari nostro.

2. Praeoccupemus (Appareamus ante) faciem eius in confessione (cum gratiarum actione); * et in psalmis iubilemus ei.

3. Quoniam Deus magnus (est) Dominus, * et Rex magnus super omnes deos.

4. Quoniam non repellet Dominus plebem suam; * quia in manu eius sunt omnes fines terrae, et altitudines (cacumina) montium ipse conspicit.

5. Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud; * et (terram) aridam fundaverunt manus eius.

6. Venite, adoremus, et procidamus (prosterna-

* Latinský text tohoto žalmu je uveden podle znění v Invitatoriu.

mus nos) ante Deum; * ploremus coram Domino, qui fecit nos!

7. Quia ipse est Dominus Deus noster; * nos autem populus eius, et oves pascuae (curae) eius.¹

8. Hodie si vocem eius audieritis:² * „Nolite obdurare corda vestra,

9. sicut in exacerbatione (apud Mariba); * (vel) secundum diem tentationis (apud Massa) in deserto,

10. ubi tentaverunt (provocaverunt) me patres vestri;³ * probaverunt (irritaverunt) (me), et viderunt opera mea.

11. Quadraginta annis⁴ proximus fui (taedium patiebar) (a) generationi huic (generatione hac); * et dixi: Semper hi errant corde.

12. Ipsi vero non cognoverunt vias meas, quibus (propterea) iuravi in ira mea: * Si introibunt (Absit ut introeant) in requiem meam.“⁵

B) P o z n á m k y.

¹ Národ vyvolený se častěji v Písmě svatém zve „ovce-mi pastvy“ Hospodinovy, čímž se naznačuje zvláštní péče, kterou Bůh oň má: jako pečlivý pastýř se o své ovce stará, je hladí, umývá, krmí, olejem maže.

² Slova ta jsou úvodem k výzvě Hospodinově, která následuje v druhé části verše a verších následujících („Dnes asi uslyšíte hlas jeho: Nezatvrzujte atd.“). Podle jiných je první část verše předvěti, druhá závěti. (Uslyšíte-li dnes hlas jeho, nezatvrzujte se jako otcové vaši na poušti atd.)

³ „Exacerbatio, Hádka“ a „Tentatio. Pokušení“ nazývají se dvě místa na poušti, Meriba a Massa, kde se

Izraelité při svém putování pouští prohřešili proti Hospodinu. (Srov. 2. Mojž. 17, 1-7; a 4. Mojž. 20, 13.)

⁴ Tak dlouho trvalo putování pouští.

⁵ Poslední dva verše připomínají Izraelitům hrozbu Hospodinovu a trest, který stihl ty, již se mu na poušti zprotivili. Bůh slavnostně prohlásil, že nesmějí vejít do země, kterou pod přísahou slíbil otcům jejich (4. Mojž. 14, 20 dd.).

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Ačkoli nápis textu Septuaginty a latinského: „od Davida“ chybí v textu hebrejském, mají přece katolíci exegeti většinou Davida za původce žalmu; hlavně proto, že svatý Pavel cituje ve svém listě k Židům (4, 7) verš 8-11 („Dnes uslyšíte-li hlas jeho“ atd.) a praví, že slova ta byla pověděna „skrže Davida“. Výroku apoštola ovšem možno rozumět také v tom smyslu, že slova ta se nacházejí v žaltáři Davidově. Důvody vnitřní mluví spíše pro pozdější původ žalmu. Žalm vyzývá k chvále a díkům Hospodinu (1-2), poněvadž jest veliký, náš Pán a Tvůrce (3-7), a varuje před neposlušností a nevěností (8-12). Svými opětovnými výzvami k modlitbě a k chvále Boží se výborně hodí za úvod a přípravu k modlitbě jako Invitatorium před kněžskými hodinkami. Na svátek Zjevení Páně jej Církev svatá klade v ústa svatých mudrců, zástupců celého světa pohanského, kteří se jeho slovy navzájem povzbuzují ke klanění se novorozenému Bohočlověku.

D) Rozjímání.

1. p.: Venite, exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro; praeoccupemus faciem eius in confessione.

Hodie, si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.

2. p.: Dej mi, Pane, abych Tě důstojně chválil a pokorně poslouchal hlasu tvého!

Celou duší a ze všech sil musíme velebiti a chváliti Boha. Jeť on nade vše pomýšlení veliký a vznešený Pán a náš Tvůrce. Jemu se musíme zcela podrobiti a hlasu jeho pokorně a ochotně následovati. Nebyli jsme mu, bohužel, posud vždy věrni. Plňme aspoň nyní ve všem nejsvětější jeho vůli, aby nás snad nezastihl jeho trest.

a) *Venite, exsultemus Domino, iubilemus Deo salutare nostro; praeoccupemus faciem eius in confessione, et in psalmis iubilemus ei.* - K Bohu by se měly odnášeti všechny naše myšlenky a tužby; měli bychom jej chváliti a oslavovati všemi svými silami a vlohami a každého okamžiku svého života. Měli bychom „praeoccupare faciem eius“, k němu se povznášeti, na něho myslet, před jeho božskou tvář se utíkat vlastně ještě dříve, než on sám by na nás vzhlédl a na nás myslel. To ovšem není při nesmírnosti a vševědoucečnosti Boží možné. Ale aspoň první myšlenka každého dne má náležeti jemu, má býti chválou a díkem Bohu. Zvláště sebraně a uctivě musíme se mu klaněti na začátku každé modlitby. Pak vyzní celý náš den, ano, celý náš život v krásný chvalozpěv moci a dobrotě Boží.

b) *Quoniam Deus magnus Dominus, et Rex magnus super omnes deos; quoniam non repellit Dominus plebem suam. Quia in manu eius sunt omnes fines terrae et altitudines montium ipse conspicit.* - První důvod, jež žalm udává, proč máme Boha velebiti a jemu se klaněti, je jeho velikost a jeho neomezené panství nad celým světem. Byli vládcové, jimž náležely rozsáhlé, skoro nepřehledné díly země. Ale nikdo

z nich nebyl pánem země celé, která sama zase jest jenom nepatrnou částí všehomíra; a nikdo z nich nemohl najednou přehlédnouti ani ten malý kus světa, kterým vládl. Bůh je vládcem a neomezeným Pánem nejenom země naší celé, nýbrž celého ohromného všehomíra, celého světa; a mohl by ještě miliardy takových a ještě větších světů z ničeho stvořiti; a vševídnoucí jeho oko přehlíží a proniká jediným pohledem i nejvyšší hory tohoto světa se všemi jejich i nejtajnějšími úkryty a záhyby. Padněme na kolena a klanějme se v nejhlubší úctě tomuto nade vše pomýšlení velikému Bohu. A v hluboké pokoře přiznejme, jak jsme maličká a ubozí u srovnání s touto velikostí Boží.

c) Quoniam ipse est mare, et ipse fecit illud, et aridam fundaverunt manus eius: venite, adoremus, et procidamus ante Deum; ploremus coram Domino, qui fecit nos; quia ipse est Dominus Deus noster; nos autem populus eius, et oves pascuae eius. - Bůh je naším neomezeným Pánem, protože nás stvořil. Zahloubejme se na chvíli do tohoto hlubokého tajemství našeho stvoření. Co jsme zde na zemi oproti miliardám lidí, kteří byli před námi a budou po nás, a oproti mohutnému vesmíru, jehož pranepatrnou částičku tvoříme! Malé zrnko písku náhodou na břehu mořském pohozené, které za chvíli vítr zase odvěje. A před 30, 60 lety byli jsme ještě mnohem méně než toto zrnko, než nepatrný prášek, nebyli jsme ničím. Bůh nás svou všemohoucí vůlí povolal a postavil na tento svět; od něho máme celou svou bytost, všechny své síly a vlohy. Na něm jsme zcela a naprosto závislí. Ó, jak hlubokou pokorou nás musí naplniti tato myšlenka naší naprosté závislosti! S jakou ochotou se musíme podrobovati tomu, od něhož všechno máme a na němž zcela závisíme. Ale v této naší závislosti jest též naše pravá ve-

likost a útěcha. Vyšli jsme z rukou Božích a jsme v jeho rukou; on je naším starostlivým Otcem a pečuje o nás daleko lépe než nejlepší pastýř o své ovečky. Odevzdejme se úplně v jeho otcovskou prozřetelnost.

d) *Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra; sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto: ubi tentaverunt me patres vestri, etsi viderunt opera mea.* - Naše závislost na Pánu Bohu žádá, abychom ve všem plnili jeho svatou vůli. Bůh nám oznamuje svou vůli přikázáními, svou prozřetelností, svými vnuknutími. Kolikrát v životě jsem již zaslechl v duši hlas Boží a kolikrát jsem se mu uzavřel, jako kdysi nevděční a odbojní Izraelité na poušti? Můj Pane a Bože, chci si aspoň dnes všimati hlasu tvého a věrně spolupůsobiti s každou milostí, již mi udělíš.

e) *Quadragesima annis proximus fui generationi huic; et dixi: Semper hi errant corde; ipsi vero non cognoverunt vias meas.* - Snad uplynulo už také čtyřicet let našeho života; snad už mnohem více. Bůh byl v těchto letech stále při nás, chránil nás svou prozřetelností, uděloval nám svých milostí, ukazoval nám svou lásku. Jak jsme se mu za to odměňovali, jak věrně jsme mu sloužili? Jak mnohý z nás musí snad doznati, že byly doby, kdy „nechtěl znáti cest jeho“ a že často a často „bloudil srdcem“. Všemohoucí, milosrdný Bože, z celého srdce lituji poblouzení svého minulého života! Nevím, kolik let mi ještě zbývá; ale to si dnes umiňuji pevně a to Ti slibuji, že aspoň ostatek života mého bude náležitě zcela Tobě!

f) *Propterea iuravi in ira mea: Absit, ut introeant in requiem meam!* - Odměnou věrného plnění vůle Boží je mír srdce už zde na zemi a odpočinutí věčné na onom světě. Podrobujme se zcela a ve všem svému

věčnému Pánu a Tvůrci, varujme se i malých všedních hříchů, činme zadost za hříchy předešlého života pokáním a získávejme hojně odpustků: pak bude už zde na zemi údělem našim mír srdce a můžeme doufat, že hned po vydechnutí duše vejdemo v pokoj věčný.

95.

Výzva k chvále Hospodina, jediného pravého Boha a Pána všehomíra.

A) T e x t ž a l m u.

1. Cantate Domino canticum novum; * cantate Domino omnis terra!¹

2. Cantate Domino, et benedicite nomini eius; * annuntiate de die in diem salutare eius!

3. Annuntiate inter gentes gloriam eius; * in omnibus populis mirabilia eius.

4. Quoniam magnus Dominus et laudalibis nimis (laude dignus magna); * terribilis est super omnes deos.²

5. Quoniam omnes dii gentium (sunt) daemonia (deastri); * Dominus autem caelos fecit.

6. Confessio (Gloria) et pulchritudo in conspectu eius (magnificentia coram eo); * sanctimonia et magnificentia (decus) in sanctificatione (sanctuario) eius.³

7. Afferte Domino (dona) patriae (stirpes) Gen-

tium;⁴ **afferte** (tribuite) **Domino gloriam et honorem**; * **afferte** (tribuite) **Domino gloriam nomini eius**.

8. Tollite (Sumite) **hostias et introite in atria eius**; * **adorate Dominum in atrio sancto eius**.

9. Commoveatur (Contremiscat) **a facie eius universa terra**; * **dicite in gentibus: quia Dominus regnavit**.

10. Etenim correxit (stabilivit) **orbem terrae, quia non commovebitur** (ne commoveatur); * **judicabit populos in aequitate**.

11. Laentur caeli et exsultet terra; commoveatur (tonet) **mare et plenitudo eius** (quae implent illud);⁵ * **gaudebunt campi, et omnia, quae in eis sunt**.

12. Tunc exsultabunt omnia ligna (omnes arbores) **silvarum a facie Domini, quia** (coram Domino cum) **venit**;⁶ * **quoniam venim judicare terram**.

13. Judicabit orbem terrae in aequitate; * et populos in veritate (fidelitate) **sua**.

B) P o z n á m k y.

¹ Pozoruhodný jest všeobecný nebo katolický ráz žalmu: Hospodinu mají zpívati všechny země (v. 1), jeho chvála má býti hlášána mezi národy a mezi všemi lidmi (v. 3), jemu mají přinášeti dary a klaněti se všechny kmeny (v. 7), před ním se má třásti celý okrsek zemský a o jeho království se má kázati všem národům (v. 9.).

² Tím, že se velebí Bůh „nade všechny bohy“, nedává se nijaká úcta nebo uznání těmto pohanským bohům; neboť hned v následujícím verši se nazývají „zlými duchy“ (Vulg.) nebo „marnými bůžky“ (hebr.).

³ „Sláva a velebnost jsou stále před ním (patří k jeho vlastnostem), svatost a nádhera zdobí jeho svatyni.“

⁴ Kmeny nazývají se tu rodinami.

⁵ „Moře a co je vyplňuje“ (vody a živočichové).

⁶ Líčí se slavný příchod Páně, aby se ujal svého všeobecného a věčného království.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Je pravděpodobno, že žalm byl v podstatě složen od Davida z vděčnosti, že mu popřál tolik vítězství a učinil jej králem všech kmenů, později pak po návratu ze zajetí upraven a rozmnožen. Žalmista vybízí všechny, aby chválili jediného pravého Boha (1-4), jemu oběti přinášeli a se klaněli (7-8), jeho království všude prohlašovali (9-10) a při jeho příchodu jásali (11-13). Právem opakuje kněz tuto výzvu na svátky připomínající veliká dobrodiní spásy jako o vánocích, Obřezání Páně, Zjevení Páně, Nejsv. Trojice, Posvěcení chrámu atd., anebo slavící divy milosti ve vyvolených Božích, zvláště Panny Marie a svatých andělů.

D) Rozjímání.

1. p.: Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra. Quoniam magnus Dominus et laudabilis nimis, terribilis est super omnes deos.

2. p.: Nechť Tě, Pane, bez ustání a důstojně chválím a tvou slávu všude šířím!

1. Žalmista nás vybízí a poučuje, jak máme my kněží Boha chváliti a jeho slávu a chválu šířiti. Máme mu zpívati píseň novou, máme den ze dne hlásati jeho slávu, máme ji šířiti po celém světě, máme mu přinášeti oběti, máme mluvíti a kázati o jeho mocném a věčném království.

a) *Cantate Domino canticum novum!* - Kněžské modlitby den ze dne se opakující by se časem mohly stát nudnými. Snažme se je konati s největší sebraností a hledme, aby byly vždy novými, aspoň dokonalejším dobrým úmyslem a větší pozorností. Strídejme způsob modlitby tím, že někdy myslíme více na smysl bezprostřední, jindy zase činíme různé aplikace, někdy sledujeme jednotlivá slova, jindy mysl soustředíme na jednu hlavní větu, v jejíž smysl hlouběji vnikáme. Rozjímejme častěji o textech liturgických modliteb a pak jejich recitace bude nám vždy „písní novou“.

b) *Annuntiate de die in diem salutare eius.* - Přáním našeho božského Mistra jest, abychom se vždycky modlili a neustávali. Život kněze se skutečně může stát takovou ustavičnou modlitbou. Obětujeme v sebrané ranní modlitbě a v ranním rozjímaní celý den Pánu Bohu; rozdělme si kněžské officium, pokud to připouštějí naše práce, na různé doby denní; zvolme si pro každý den nějakou vzletnou modlitbu a tu si častěji opakujme; zasvěťme ve večerní modlitbě a večerním zpytování svědomí i noční odpočinek službě Boží: pak budeme „den ze dne hlásati jeho spásu“.

c) *Cantate Domino omnis terra. Annuntiate inter gentes gloriam eius; in omnibus populis mirabilia eius.* - Taková by měla být naše zbožnost a naše horlivost, že bychom měli všechny k chvále Boží povzbuzovati a chválu Boží mezi všemi národy šířiti. A zatím snad nedáváme dobrý příklad ani svému nejbližšímu okolí a nestaráme se dosti ani o to, aby aspoň naši domácí Boha důstojně chválili a mu věrně sloužili!

d) *Afferte Domino, patriae gentium, afferte Domino gloriam et honorem. Tollite hostias et introite in atria eius; adorete Dominum in atrio sancto eius.* -

Největší chválou a oslavou Boží je oběť mu přinesená. My smíme denně vstupovati do síní Páně, abychom mu přinášeli oběť, nad níž není drahocennější. Konáme tuto vznešenou oběť s patřičnou úctou a zbožností? Ale Pán Bůh od nás žádá, abychom mu i jinde přinášeli oběti. Musíme se především zříkati všeho toho, co by nás mohlo vésti k hříchu. Ale máme se z lásky k němu zříkati někdy i věci dovolených. V čem bych mohl dnes nějakou dobrovolnou obětí Pána Boha oslaviti?

e) *Dicite in gentibus, quia Dominus regnavit.* - Stručný obsah našich kázání je konečně týž, který už svým apoštolům označil Kristus Pán sám: máme hlásati, že se přiblížilo království Boží. Máme kázati o původu, cíli, kráse a velikosti tohoto království a o vznešených jeho pravdách. K tomu je potřebí, abychom sami v tajemství království Božího dokonale vnikli; musíme tedy o něm častěji rozjímati.

2. Žalm nám naznačuje, proč máme Pána Boha všemožně chváliti a slávu jeho všude šířiti. Je nesmírně veliký, velebný a mocný; jeho slávu hlásá celá příroda, i sami nerozumní tvorové; je to náš vševědoucí, nekonečně spravedlivý, ale též nekonečně milosrdný Soudce.

a) *Quoniam magnus Dominus et laudabilis mimis; terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dii gentium daemonia.* - Jak ubozí jsou pohané, kteří vzdávají nějakému neživému fetiši nebo nerozumnému zvířeti božskou úctu! Ale není moderní pohanství, s kterým se shledáváme někdy i u národů jinak velmi vyspělých a lidí vzdělaných, ještě mnohem horší? Činí-li někdo pozemský blahobyť nebo svou slávu svým hlavním cílem, prohlašuje-li stát, národ nebo cokoliv jiného stvořeného za nejvyšší dobro, kterému se musí

všecko obětovati, není-li to nejhorší modloslužba? Děkujme, že jsme poznali a že uctíváme jediného pravého, nade všecko velikého Boha a snažme se od svých věřících odvrátiti nebezpečí každé takové modloslužby. Ale střežme se, abychom snad my sami neobětovali kadidlo bůžkům svých vášní.

b) *Confessio et pulchritudo in conspectu eius; sanctimonia et magnificentia in sanctuario eius.* - Jak nekonečně velebný jest náš Bůh, jako by oděný nepochopitelnou slávou a krásou svých božských vlastností, jichž jest tento stvořený vesmír v celé své nádheře a velebnosti jenom pranepatrným stínem! I nejvelikolepější a nejbohatěji vyzdobené chrámy jsou jen nepatrným tributem úcty, již dlužíme jeho nesmírné Velebnosti. Buďme si vědomi, že kráčíme stále před tváří tohoto nekonečně velebného Boha a že máme býti jeho věrnými sluhy. Snažme se mu v jeho chrámu připraviti příbytek co možná nejdůstojnější.

c) *Dominus autem caelos fecit. Etenim correxit orbem terrae, qui non commovebitur.* - Za veliké dilo se považuje mohutná budova, silná pevnost, kterých ani nejsilnější otřesy nedovedou zničit. Ale čím jsou proti ohromnému vesmíru, který Bůh „upevnil tak, že se nehne?“ Ten, na jehož pokyn povstávají a se kácí světy, bdí také nad každým naším krokem.

d) *Commoveatur a facie eius omnis terra. Laetentur caeli, et exsultet terra, commoveatur mare et plenitudo eius; gaudebunt campi et omnia, quae in eis sunt. Tunc exsultabunt omnia ligna silvarum a facie Domini.* - Mysleme častěji na to, jak všechna ta krása přírody, již kolem sebe vidíme, všechny ty luhy, lány, lesy, rozsáhlá pohoří, vysoké hory a nepřehledné oceány, všechny ty různé zjevy přírodní jsou vlastně jednou velikou chválou nekonečného Stvořitele.

Snad nás ta myšlenka zahanbí, že my sami, jichž nejvlastnějším úkolem je právě chvála Boží, jsme ještě tak liknaví v této chvále, a povzbudí nás, abychom jej chválili usilovněji a sloužili mu bedlivěji.

e) *Iudicabit populos in aequitate. Tunc exsultabunt omnia ligna silvarum a facie Domini, quia venit, quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrae in aequitate; et populos in veritate sua.* - Tento nekonečně veliký a mocný Bůh přijde jednou jako náš Soudce. Bude souditi všechny národy a celý okrsek zemský, bude souditi „podle své spravedlnosti“ a „podle své věrnosti“. Oslavujme jej nyní tak, abychom ho jednou při jeho příchodu mohli očekávat a přijmout s velikou radostí, jak se bude podle slov žalmistových radovati z jeho příchodu celá země, jejíž „stromoví lesní bude jásati před Hospodinem, protože přichází“.

96.

Hymnus na všemocného Krále a spravedlivého Soudce světa.

A) T e x t ž a l m u.

1. **Dominus regnavit, exsultet terra; * laetentur insulae multae.**¹

2. **Nubes et caligo in circuitu eius (circumdant eum); * iustitia et iudicium correctio (fundamentum) sedis eius.**²

3. **Ignis³ ante ipsum praecedet, * et inflammabit in circuitu (circumquaque) inimicos eius.**

4. Illuxerunt fulgura eius orbi terrae; * (id) vidit et commota est terra.

5. Montes sicut cera fluxerunt a facie (ante faciem) Domini; * a facie (ante faciem) Domini omnis terra (terrae).

6. Anuntiaverunt caeli iustitiam eius;⁴ * et viderunt omnes populi gloriam eius.

7. Confundantur omnes, qui adorant sculptilia, * et qui gloriantur in simulacris suis!

8. Adorate eum, omnes Angeli eius. * Audivit (hoc) et laetata est Sion;

9. et exsultaverunt filiae Judae⁵ * propter iudicia tua, Domine.

10. Quoniam tu Dominus Altissimus super omnem teram; * nimis exaltatus es super omnes deos.

11. Qui diligitis Dominum, odite malum; * custodit Dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos.

12. Lux orta est iusto, * et rectis corde laetitia.⁶

13. Laetamini, iusti, in Domino; * et confitemini memoriae sanctificationis (gratias agite nomini sancto) eius.

B) P o z n á m k y.

¹ Země má jásati a nesčetné ostrovy (tím jménem označuje žalm zámořské a vůbec všechny od Palestiny vzdálené země) mají se radovati nad tím, že Hospodin kraluje.

² „Spravedlnost a právo jsou základem trůnu (panství) jeho.“

³ V tomto a následujících verších se líčí moc věčného Soudce, jak se jeví v přírodě („oheň jde před obličejem jeho, atd.“).

⁴ Nebesa zvěstují spravedlnost Boží mohutnými přírodními zjevy.

⁵ Dcery judské = města judská.

⁶ Popisuje se konečné štěstí spravedlivých.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Podle některých složil tento žalm David na konci svého kralování; pravděpodobněji kladou jiní jeho původ do doby po zajetí babylonském. Popisuje se v něm příchod věčného Soudce, který zahanbí bezbožníky a spasí své věrné. V první části se líčí příchod Soudce a účinek, který bude mít jeho velebný zjev na všechny tvory (1-6); v druhé části se oznamuje rozsudek Boží nad hříšníky a nad spravedlivými a líčí se radost spravedlivých nad vítězstvím Božím (7-12). Právem lze žalm vykládati o prvním i o konečném příchodu Mesiášově; právem se jej též Církev modlí téměř na všechny svátky Páně, na svátky Panny Marie, svatých andělů; o některých svátcích, na něž si buď příchod Krista Pána nebo jeho oslavu ve věrných duších připomíná. Kněz opěvuje v žalmu vítězství věčného Krále nad nepřáteli Církve, ale může vzpomínati též na soud, který zanedlouho přijde proň samého.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Dominus regnavit, exsultet terra. Confundantur omnes, qui adorant sculptilia. Lux orta est iusto et rectis corde laetitia.

2. p.: Můj Pane, buď mi jednou na věčnosti spravedlivým, ale i milosrdným Soudcem!

Žalm nám líčí našeho věčného Krále a nebeského Soudce, který už nyní projevuje svou moc a velikost, ale zvláště se objeví při soudu v celé své moci a slávě. Jeho spravedlnost je naprostá a nekonečná. To nás musí při tolika našich nevěnostech naplnit spásitelnou bází. Ale musí nás to povzbudit i k důvěře. Bůh je jediný, od kterého lze čekati úplné a dokonalé spravedlnosti, a který ani nejmenší dobrý skutek nenechá bez odměny.

a) *Dominus regnavit, exsultet terra; laetentur insulae multae. Nubes et caligo in circuitu eius. Adorate eum omnes angeli eius. Quoniam tu Dominus Altissimus super omnem terram; nimis exaltatus es super omnes deos.* - Kristus Pán je opravdovým Králem, proti jehož velebnosti a moci jsou všichni pozemští králové stínem. Je Králem nebe i země, Králem andělů, lidí a celého tvorstva, Králem i srdcí lidských. Spojíme svou chválu s oslavou, kterou andělé a celý stvořený svět vzdává tomuto všemohoucímu Králi a klaňme se mu v nejhlubší úctě. Představujme si Pána Ježíše často v této podobě a vlastnosti věčného Krále, připomínejme si také častěji, že vládne královstvím, s nímž i nejmocnější říše se nedají srovnati; pak budeme naplněni jakousi posvátnou hrdostí, že nám svěřil důležitý úkol šířiti a hájiti toto království, a budeme nebeskému Králi sloužiti co nejdokonaleji.

b) *Nubes et caligo in circuitu eius. Ignis ante ipsum praecedet; et inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terrae; vidit et commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini; a facie Domini omnis terra.* - Představme si v duchu živě slavný příchod věčného a všemohoucího Soudce k soudu: vznáší se vysoko nad oblaky, je obklopen oslňujícím světlem, které oslepuje a spaluje jeho ne-

přátele, ale těší jeho věrné; země se třese a zdá se, že i největší horští velikánové pod jeho mocným pohledem uhýbají a rozplývají se jako kus vosku na slunci. Už nyní projevuje Bůh něco z této své moci při mohutných zjevech přírodních. Mysleme často na tento věčný soud a na poslední příchod Páně. Při silných bouřích a vichrech a jiných mohutných přírodních zjevech vzpomínejme, že se Pán jednou objeví s mnohem větší mocí a slávou při soudu. Bude-li myšlenka na soud v nás stále živá, neopustíme jistě tak snadno hříchem svého Pána.

c) *Iustitia et iudicium correctio sedis eius. Annuntiaverunt caeli iustitiam eius.* - Spravedlnost Boží je, jako všechny ostatní jeho vlastnosti, nekonečná, a na nezvratných stupních naprosté a neúprosné spravedlnosti spočívá jeho soudcovský trůn. Projevuje svou spravedlnost mnohdy už zde na zemi a hlásají nám ji sama nebesa; ale úplná a dokonalá spravedlnost se ukáže teprve na onom světě. Jakou spasitelnou bázní nás musí naplniti tato myšlenka na nekonečnou a neúprosnou Boží spravedlnost, uvážíme-li, jak mnoho jsme se prohřešili, jak málo dobrého jsme vykonali a jak i to málo bylo často pokaženo nedostatkem čistého úmyslu! Ale nekonečná Boží spravedlnost je též naší útěchou. Hledali jsme spravedlnosti u lidí na zemi a nenalezli jsme jí; u Boha ji jistě jednou nalezneme. Namáhali jsme se a pracovali a neměli jsme ani odplaty ani úspěchu. Bůh nic nezapomene a všechno spravedlivě odmění.

d) *Confundantur omnes, qui adorant sculptilia et qui gloriantur in simulacris suis.* - Hrozně budou při soudu potrestáni ti, kteří se klaněli bůžkům na místě jediného pravého Boha. Ale není má ješitnost, nejsou jisté mé smyslné náklonnosti, nejsou snad i pozemské

statky takovými bůžky, jimž věnuji něco z té lásky a služby, která patří jedině a výhradně Bohu?

e) *Qui diligitis Dominum, odite malum.* - Nebudu nikdy jistým před hříchem a před věčným odsouzením, jestliže v mém srdci nebude hluboká zášť proti každé urážce Boží. Naplň mne, Pane, takovou naprostou a nesmlouvavou nenávistí proti hříchu, abych v pokušení se hned s největší ošklivostí a bázní od zlého odvrátil!

f) *Et exsultaverunt filiae Iudae propter iudicia tua, Domine. Custodit Dominus animas sanctorum suorum. Lux orta est iusto et rectis corde laetitia. Laetamini iusti in Domino et confitemini memoriae sanctificationis eius.* - Kéž bychom se i my jednou zaradovali nad rozsudkem věčného Soudce a kéž by světlo jej obklopující nám bylo útěchou! Prosme ho, aby duše naše ochraňoval, všímejme si bedlivě světla každé jeho milosti a služme mu s posvátnou radostí.

97.

Hymnus díky Hospodinu a Soudci celého světa za zázračnou pomoc.

A) T e x t ž a l m u.

1. Cantate Domino canticum novum, * quia mirabilia fecit.¹

2. Salvavit sibi (Victoriam paravit ei) dextera eius, * et brachium sanctum eius.

3. **Notum fecit** (Manifestavit) **Dominus salutare suum** (victoriam suam); * **in conspectu gentium** (ante gentes) **revelavit iustitiam suam.**²

4. **Recordatus est misericordiae suae,**³ * **et veritatis** (fidelitatis) **suae domui Israel.**

5. **Viderunt omnes termini** (fines) **terrae** * **salutare** (victoriam) **Dei nostri.**

6. **Iubilate Deo omnis terra;** * **cantate et exsultate et psallite.**

7. **Psallite Domino in cithara, in cithara et voce psalmi** (psalterii); * **in tubis ductilibus et voce tubae** (sono buccinae) **corneae.**

8. **Iubilate in conspectu regis Domini;** * **moveatur** (tonet) **mare et plenitudo eius** (quod implet illud); **orbis terrarum, et qui habitant in eo.**

9. **Flumina plaudent manu, simul montes exsultabunt a conspectu Domini**⁴ (coram Domino); * **quoniam venit iudicare terram.**

10. **Iudicabit orbem terrarum in iustitia,** * **et populos in aequitate.**

B) P o z n á m k y.

¹ Hospodin popřál lidu podivuhodným způsobem nového vítězství, proto má být též veleben novým hymnem.

² Vítězstvím nad nepřítelem projevil Bůh Izraeli svou přízeň, nepřátelům pak tím ukázal svou spravedlnost.

³ „Rozpomněl se na své milosrdenství“, t. j. prokázal milosrdenství, jež byl dříve přislíbil.

⁴ Pěvec líčí obrazně, jak i neživé věci vzdávají chválu Bohu, řeky tleskají rukama, hory poskakují.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Žalm má mnoho podobností s druhou částí pro-roctví Isaiášových a obecně se má za to, že původem náleží době obnovy říše a kultu po zajetí babylonském. Je vyzváním k velkolepému a všeobecnému díkůvzdání Pánu za vítězství a pokoření nepřátel. Žalmista líčí nejprve, jak se Hospodin mohutným vítězstvím uká-zal přede všemi národy ochráncem svého lidu (1-5); potom vybízí všechny k chvále Hospodina v chrámě a po celém světě (6-10). Žalm je vhodným hymnem dí-ků za dobrodiní vykoupení a vůbec za všechny milosti a modlíme se jej proto na svátek nejsv. Trojice, na všechny téměř svátky Páně, na svátky Panny Marie a některých svatých.

D) Rozjímání.

1. p.: Cantate Domino canticum novum; quia mirabilia fecit. Iudicabit orbem terrarum in iustitiā et populos in aequitate.

2. p.: Kéž Tě, Pane, vždy důstojně chválím pro neko-nečné tvé vlastnosti a nesčetná dobrodiní!

1. Žalm nás vybízí, abychom Bohu vzdávali novou chválu a pěli mu nový hymnus, abychom ho oslavovali všemi možnými způsoby, jak se sluší pro věčného a vznešeného Krále, a spojovali svou chválu s chválou, již celé tvorstvo Bohu vzdává.

a) *Cantate Domino canticum novum.* - Kněz, který se den ze dne vroucně k Bohu modlí, koná pilně du-chovní cvičení a Bohu věrně slouží, pje mu skutečně každý den „píseň novou“. Stále dokonaleji poznává jeho velikost, stále lépe chápe vznešený a hluboký

sinysl svých kněžských modliteb, stále s čistším úmyslem přináší oběť modlitby a dobrých skutků.

b) *Psallite Domino in cithara, in cithara et voce psalmi; in tubis ductilibus et voce tubae corneae.* - Horlivý kněz staví všechno ve službu chvály Boží: zpěv, hudbu i jiné církevní umění. Snažme se, aby naše bohoslužby a církevní průvody byly co možná nejslavnější, pokud to poměry dovolují. Nemůžeme-li v tom směru vykonati všechno sami, použijeme laického apoštolátu.

c) *Iubilate in conspectu Regis Domini.* - Příčina, proč naše modlitby a církevní úkony nebývají vždy důstojné, ano, že je snad někdy skoro řemeslně odbýváme, je ta, že si dosti neuvědomujeme, před kým vlastně stojíme a pro koho je konáme. Nikdo z nás by se neodvážil nedbale se postavit, se svým okolím se bavit, myšlenkami jinam zalétati, kdyby měl audienci u panovníka, hlavy státní nebo náměstka Kristova. Vzpomeňme si tedy vždy na začátku modlitby, posvátných obřadů a zvláště oběti nejsvětější, že stojíme před tváří nesmrtelného a nade všechno velikého „Krále Hospodina“.

d) *Iubilate Deo omnis terra; cantate et exsultate et psallite. Moveatur mare et plenitudo eius; orbis terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent manu; simul montes exsultabunt a conspectu Domini.* - Celá příroda je mohutnou chválou Boží, a čím více v její taje vnikáme, tím lépe to poznáváme. Spojíme chválu, již vzdáváme Bohu sami, s touto vznešenou písní chvály celého tvorstva v jeden mohutný, neutuchající hymnus. Užívejme tvorů vždy jenom ke cti a chvále Boží. Tím je povzneseme ještě k jinému, vznešenějšímu a dokonalejšímu hymnu chvály, než který pějí Pánu Bohu už samým svým bytím.

2. Mnoho máme důvodů, pro něž je nám třeba Boha velebiti a jemu děkovati. Žalm uvádí zejména tři: Bůh spasil nás a celý svět, ukázal své nekonečné milosrdenství, a je věčným, nanejvýš spravedlivým Soudcem nebe i země.

a) *Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dextera eius et brachium sanctum eius. Notum fecit Dominus salutare suum. Viderunt omnes termini terrae salutare Dei nostri.* - Nepochopitelným tajemstvím a podivuhodným dílem Božím je stvoření. Ale ještě podivuhodnější je vykoupení, jímž lidstvo smrti věčné propadnuvši milostí a mocí Boží bylo od viny a trestu vysvobozeno a zase je hodno lásky Boží. Přemýšlel jsem už někdy vážně, jaká nepochopitelná dobrodiní mi Pán Bůh prokázal vykoupením? I kdybych jej dnem i nocí bez ústání chválil a velebil, nikdy se mu nemohu dosti odvděčiti.

b) *Recordatus est misericordiae suae et veritatis suae domui Israel.* - Milosrdenství a věrnost jsou podstatné a věčné vlastnosti Boží, od jeho bytosti nerozdílné, ano, s ní totožné. Není tedy naprosto možné, že by Bůh jaksi na tyto své vlastnosti zapomněl nebo si jich nebyl plně vědom. A přece praví Písmo svaté, že Bůh „se rozpomněl na své milosrdenství a svou věrnost“. Chce tím upozorniti, že Bůh nám sice své milosrdenství a svou věrnost chce ukázati, ale že si zároveň přeje, abychom se za to modlili. Modleme se tedy často, aby s námi Pán Bůh nejednal podle své přísné spravedlnosti, nýbrž podle svého otcovského milosrdenství, jak to přislíbil ve své dobrotě.

c) *In conspectu gentium revelavit iustitiam suam. Quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum in iustitia, et populos in aequitate.* - Můj Bože, vidím stále lépe, jak málo vládne spravedlnost na svě-

tě. Ale věřím pevně, že Ty jsi nade všechno spravedlivý Soudce, který jednou přijde soudit celý svět. Vím, že i já budu jednou státi před tvým soudem. Dej mi milost, abych se před Tebou mohl objeviti zcela čistý!

98.

**Hymnus chvály Hospodinu v arše přebývajícimu
a lid dobrodiním zahrnujícimu.**

A) Text žalmu.

1. Dominus regnavit,¹ irascantur (trepidant) populi; * qui sedet super Cherubim,² moveatur terra!

2. Dominus in Sion magnus, * et excelsus super omnes populos.

3. Confiteantur (Laudem dicant) nomini tuo magno: quoniam terribile et sanctum est. * Et honor (sit) Regis, (qui) iudicium diligit.³

4. Tu parasti directiones⁴ (statuisti iustas normas); * iudicium et iustitiam in Iacob tu fecisti.

5. Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius;⁵ * quoniam sanctum est.

6. Moyses et Aaron in sacerdotibus (inter sacerdotes) eius; * et Samuel inter eos, qui invocant nomen eius.⁶

7. Invocabant Dominum, et ipse exaudiebat eos; * in columna nubis loquebatur ad eos.

8. Custodiebant testimonia eius; * et praeceptum, quod dedit illis.

9. Domine, Deus noster, tu exaudiebas eos; * Deus, tu propitius fuisti eis, et ulciscens in omnes adinventiones (pro omnibus delictis) eorum.⁷

10. Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate in monte sancto eius; * quoniam sanctus Dominus Deus noster.

B) P o z n á m k y .

¹ „kraluje“ (stal se králem).

² „trůní nad cheruby“ (obvyklé rčení ve St. Zákoně na označenou moci Hospodinovy).

³ „Čest budiž Králi, který miluje spravedlnost“ (nebo: čest krále je v tom, že miluje spravedlnost).

⁴ „Ty jsi ustanovil spravedlivý řád.“

⁵ Podnožím nohou Hospodinových rozumí se archa úmluvy.

⁶ Žalmista zalétá do minulosti a vzpomíná všech, kteří nejprve na poušti a pak v zemi zaslíbené Boha v arše uctívali, a dobrodiní, jichž se jim od Hospodina v arše dostalo.

⁷ „Také jsi mstil všechny přečiny jejich.“ Hospodin své věrné nejenom chránil a je dobrodiními zahrnoval, nýbrž, bylo-li třeba, i trestal.

C) P ů v o d, ú č e l, o b s a h a r o z d ě l e n í ž a l m u.

Podle některých byl žalm složen od Davida jako liturgický zpěv při přenesení archy; jiní jeho původ kladou do doby krále Ezechiáše nebo do doby Zorobabele, při posvěcení druhého chrámu. Žalmista vybízí všechny, aby se klaněli Bohu v arše úmluvy zvláštním

způsobem přítomnému, poněvadž je nejvyšš svatý a nejvyšš spravedlivý (1-5), a poněvadž kdysi z této archy k jejich otcům mluvil, je řídil a je chránil, jich prosbám naslouchal, ale někdy je i trestal (6-10). V ústech kněžových je žalm chválou na Bohočlověka, archou úmluvy předobrazeného, a na svatyni Nového Zákona. Vhodně se jej proto modlíme na svátky Páně, na slavnost Posvěcení chrámu a na svátky apoštolů, kteří měli chválu syna Božího šířiti po celém světě a všechny přiváděti do jeho svatyně.

D) R o z j í m á n í.

1. p.: Dominus regnavit, irascantur populi, qui sedet super Cherubin, moveatur terra. Invocabant Dominum et ipse exaudiebat eos; in columna nubis loquebatur ad eos.

2. p.: Modleme se, abychom věčného svého Krále vždy důstojně chválili, jemu věrně sloužili a jeho přízně vždy byli hodni.

1. Žalm nám líčí Pána Boha jako mocného, velebného a hříšníkům i strašného Krále a vybízí nás, abychom se mu klaněli, jej velebili, jemu sloužili. Je nanejvýše spravedlivý a jedině jeho svaté a neomylné zákony jsou pevným základem práva a spravedlnosti. I stvořený vesmír je odleskem jeho moci a slávy, a musíme i v něm viděti a oslavovati jeho Tvůrce.

a) *Dominus regnavit, irascantur populi; qui sedet super Cherubim; moveatur terra. Dominus in Sion magnus et excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile et sanctum est.* - Pán Bůh je naším laskavým Otcem; bude též jednou naším přísným Soudcem. Ale je též neomezeným a velebným Králem nebes i země, všech lidí a všech srdcí lidských. Je to pro náš duchovní

prospěch užitečné, abychom si představovali často Pána Boha a Krista Pána právě jako takového neobyčejně mocného a vznešeného, pro hříšníky strašného Krále, jehož moci jsme naprosto podrobeni a jemuž máme horlivě sloužiti. Všemohoucí a věčný můj Králi nebeský, zasvěcuji se dnes znovu a bezpodmínečně tvé věrné službě! Kéž by aspoň dnes všecko, co budu mysliti, mluviti a konati, směřovalo čistě k tvé slávě!

b) *Tu parasti directiones; iudicium et iustitiam tu fecisti.* - Všude se volá po spravedlnosti: jednotlivci, celé třídy a národy domáhají se a hájí svých skutečných nebo domnělých práv. Ale bohužel zde na zemi je té spravedlnosti tak málo, a často se i nejzákladnější práva šlapou nohama, nebo se zjevné bezprávi nazývá právem. Je to proto, že se zapomnělo na jediný pravý základ všeho práva, kterým nemůže býti leč věčný, neomylný zákon Boží. Tento božský zákon musí býti vštípen hluboko do srdcí, zvláště u nás kněží, kteří máme světu spravedlnost hlásati a zjednávatí právo utlačovaným.

c) *Adorate scabellum pedum eius.* - Celý stvořený vesmír je takovou podnoží Boží. Nemůžeme a nesmíme se mu ovšem klaněti, poněvadž je tvorem, ale je výrazem a odleskem nekonečné moci, velebnosti a dobroty Boží. Čím více vnikneme do jeho tajů, tím lépe to poznáme. Naučme se ve vesmíru a v přírodě viděti Boha a oslavujme ho v jeho tvorech.

2. Žalmista vzpomíná na Mojžíše, proroky, kněze a vůdce lidu, kteří byli zvláštním způsobem ochránci a ctiteli svatyně a archy Boží a proto též zvláštním způsobem účastni dobrodiní a milostí, jež uděloval Bůh v arše přebývající. Co se praví o nich, můžeme právem obrátiti na kněze Nového Zákona.

a) *Moses et Aaron in sacerdotibus eius; et Samuel*

inter eos, qui invocant nomen eius. Invocabant Dominum et ipse exaudiebat eos. Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorare in monte sancto eius. - Lid považuje za hlavní úkol kněze, aby konal posvátné obřady, více než jiní se modlil a též zaň orodoval u Boha. Tím ovšem není vyčerpána celá apoštolská činnost horlivého kněze. Ale pravda je, že jednou z nejdůležitějších našich povinností je modlitba a že se musíme také mnoho modlití za své věřící, z nichž mnozí nemají mnoho času k modlitbě a spoléhají se na naše modlitby. Horlivost v modlitbě je jaksi barometrem, podle něhož se pozná, jak to stojí s vnitřním duchovním životem a apoštolátem kněze. Zpytujeme se zase v rozjímání o té věci. Nezanedbáváme povinná duchovní cvičení? Konáme je sebraně a v pravý čas? Konáme s velikou uctivostí svaté obřady a zvláště Oběť nejsvětější? Doporučujeme často Bohu v modlitbě své věřící? Chodíváme častěji poklonit se Pánu „na svaté hoře“?

b) *Custodiebant testimonia eius.* - V tom je konečně podstata kněžské dokonalosti: zachovávatí příkázání Boží a církevní, dbáti předpisů církevních, konati vše, co káže svěřený úřad. Nedopouštím se snad ještě proti některému příkázání i hrubších chyb? Jak zachovávám předpisy Církve svaté, dané kněžím o duchovních cvičeních, o kanonické poslušnosti, o kněžské čistotě, o příkladu, jež mají dávatí věřícím? Konám věrně všechny povinnosti úřadu Církvi mi svěřeného?

c) *Invocabant Dominum, et ipse exaudiebat eos; in columna nubis loquebatur ad eos. Domine, Deus noster, tu exaudiebas eos; Deus tu propitius fuisti eis, et ulciscens in omnes adinventiones eorum.* - Taková je také odměna kněze horlivého v modlitbě a v plnění vůle Boží. Pán Bůh slyší jeho modlitby, těší a sílí ho a

dává mu dobré rady z posvátného mraku, jímž je zahalen ve svatostánku, laskavě mu odpouští jeho provinění; někdy však také tresce pokořením a utrpením jeho nevěrnosti.

99.

**Výzva k chvále a díkům Bohu Stvořiteli a Spasiteli
za přijaté milosti.**

A) T e x t ž a l m u.

1. Iubilate Deo omnis terra, * servite Domino in laetitia.

2. Introite in conspectu (conspectum) eius¹ * in exultatione.

3. Scitote, quoniam Dominus ipse est Deus, * ipse fecit nos et non ipsi nos² (ipsius sumus).

**4. a) Populus eius et oves pascuae eius³ (sumus) *
b) introite portas eius in confessione (cum laude),
atria eius in hymnis: confitemini illi (laudate illum).**

5. Laudate nomen eius: quoniam suavis est Dominus, in aeternum misericordia eius * et usque in generationem et generationem veritas (fidelitas) eius.

B) Poznámky.

¹ in conspectum eius = před jeho tvář (v chrámě).

² „ipsius sumus,“ jemu jako tvorové zcela náležíme.

³ „populus eius et oves pascuae eius“ (doplň: sumus) = jsme jeho (vyvoleným) lidem a ovce, které jako dobrý Pastýř pase.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmu.

Doba sepsání se nedá přesně určit. Žalm vybízí národ izraelský, aby v chrámě uctíval Pána Boha, svého Tvůrce a Zachovatele (1-4^a) a jemu díky vzdával za tolikerá dobrodiní (4^b-5). Je to žalm liturgický, jenž byl zpíván při vchodu do chrámu. Kněze vybízí žalm, aby se v radostné službě Bohu, svému Tvůrci a Pánu, zcela odevzdal a jemu za všechna dobrodiní, zejména za povolání, stále díky vzdával, především při liturgii v chrámě.

D) Rozjímání.

1. p.: *Iubilate Deo omnis terra; servite Domino in laetitia.*

2. p.: Ó Bože, dej mi milost, abych tvou moc a lásku stále lépe poznával, Tebe stále více chválil, věrně Ti sloužil, vroucně Ti děkoval!

1. Celé stvoření chválí a velebí Boha. Chváliti a velebiti musím jej i já; stále a na každém místě, ale zvláště při modlitbách v kostele. Nejlepší chválou Boží je radostná ochotnost v jeho službě.

a) *Jubilate Deo omnis terra.* - Celý vesmír je velikým chvalo zpěvem velikosti, moci a dobroty Boží. Jakou oslavu připravuje Pánu Bohu už ten malý kousek

země, který vůkol sebe vidím, úrodná pole, květnaté sady a louky, zpěv ptactva, hvězdnaté nebe. Což teprve, kdybych hlouběji vnikl do velikých tajemství přírody, kdybych lépe poznal velikosti a vzdálenosti nepřehledných těles nebeských, zákony, jimiž se jejich běh od věků podle vůle Boží řídí, poklady, které ukrývá nitro země! Všecky tyto tvory jsou odleskem nekonečného Boha a ustavičným *Te Deum* jeho všemohoucnosti. Směl bych při tomto velkolepém a hlasitém chvalozpěvu mlčeti? I já chci z celého srdce Boha chváliti na každém místě a po celý život.

b) Introite in conspectum eius in exultatione. Introite portas eius in confessione, atria eius in hymnis. - Chváliti bychom měli Pána Boha vlastně stále, ale nemůžeme to činiti vždy výslovně. Buďtež aspoň naše modlitby, zvláště v kostele, a na prvním místě nejsvětější Oběť, důstojnou chválou Boží! Jak málo pochopil svůj vznešený úkol kněz, který nejen na cestě do kostela, nýbrž i v sakristii a bezprostředně přede mší svatou nebo po ní se zabývá světskými starostmi nebo zbytečnými řečmi ruší posvátné mlčení! Odložme při překročení chrámového prahu všecky pozemské starosti a rozptylující myšlenky, zachovávejme nábožné mlčení v sakristii zvláště bezprostředně před Obětí nejsvětější, věnujme po ní nějaký čas díkůčinění a tichému rozjímání.

c) Servite Domino in laetitia. - Více než modlitbami a chvalozpěvy oslavíme Pána Boha plněním jeho svaté vůle, věrnou službou Boží. Každý člověk je povinen Bohu, svému Tvůrci a Pánu, sloužiti: zachováváním příkázání, plněním povinností stavu, snášením křížů. Čím více my, kněží, kteří jsme se zvláštní službě Boží zasvětili a kteří máme věřící věrné službě Boží učit. Tato služba Boží má býti radostná. Trpké

zkušenosti, různé kříže kněžského života často nás velmi tíží a pokoušejí k malomyslnosti. A přece základním rysem našeho duchovního života a kněžského působení musí býti klidná, nadpřirozená radost. Vždyť máme v nebi tak dobrého Otce, který nás zahrnuje tolika dobrodiními, máme tam přelaskavou Matku, dobrou matkou se nám ukazuje též svatá Církev, a hodní věřící lnou k nám s důvěrou. Ó Bože, dej mi milost, abych Ti stále s radostnou myslí sloužil!

2. Důvod, proč musíme Bohu sloužiti, jest, že je naším Tvůrcem a Pánem. Od něho pochází celé naše bytí a všechno, co máme, jsme na něm závislí a úplně jeho majetkem. To nás musí naplniti velikou pokorou, ale zároveň také svatou hrdostí, že náležíme tak mocnému Pánu, a dětinnou důvěrou, že tak nekonečně dobrý Otec o nás pečuje jako starostlivý pastýř o své ovečky.

a) *Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos.* - Vyšli jsme všichni z všemohoucí ruky neskončeného Tvůrce. Před několika lety nebyli jsme ničím, byli jsme mnohem méně než nejnepatrnější zrnko písku. Jenom jeho všemohoucí vůli děkujeme, že jsme tu, že máme tyto určité síly a vlohy. On nás zachovává v bytí a musí spolupůsobiti s každým naším úkonem. Je proto naším neomezeným Pánem. Ó, jakou pokorou musím býti naplněn při myšlence na tuto svou nicotu a závislost, a jak málo si smím na svých domnělých nebo i skutečných přednostech a úspěších zakládati!

b) *Ipsi sumus.* - Ale zároveň nás musí tato úvaha o naší naprosté závislosti na Pánu Bohu naplniti velikou radostí a jakousi posvátnou hrdostí. Náležíme velikému a mocnému Pánu, jsme vskutku „rod královský“, jsme dítkami nekonečně mocného, ale též ne-

konečně dobrého Otce. Ano, Pánu Bohu nebylo to dosti, že jsme už stvořením jeho majetkem a jeho dítkami: milostí posvěcující přimkl nás ještě mnohem úžeji k sobě, takže jsme ve smyslu ještě mnohem vznešenějším a pravdivějším jeho dítkami. Ó, jak si musíme této cti vážit, jak bedlivě musíme dbáti, abychom snad hříchem tohoto vzácného daru nepozbyli!

c) *Populus eius et oves pascuae eius.* - Všichni ti, které Pán Bůh povolal k životu víry a milosti, stávají se tím jeho „lidem“ a jeho „stádcem“. Čím více to platí o nás kněží, které z tisíců vyvolil za intimní své přátele a služebníky a za prostředníky mezi sebou a věřícím lidem. Nezapomínejme nikdy, že jsme „lidem vyvoleným“; pak jistě naše chování bude odpovídati našemu úřadu. Neoddávejme se nikdy malomyslnosti, byť přišly zkoušky sebe těžší. Věrný pastýř se stará i o poslední ze svých ovcí a nebeský Pastýř by s láskou nemyslel na ty, kteří jsou zcela zvláštním způsobem „ovae pascuae eius“?

3. Už za veliký dar stvoření a za tuto laskavou prozřetelnost Boží jsme povinni Pánu Bohu stálými díky. Žalm uvádí ke konci ještě zvláště tři nekonečné vlastnosti Boží, pro které jej máme ustavičně velebiti a bez přestání mu děkovati: jsou to jeho dobrota, jeho milosrdenství, jeho věrnost.

a) *Quoniam suavis est Dominus.* - Nic srdce lidské tak nevábí jako dobrota a laskavost. Kdo by rád neobcovoval s dobrým a laskavým člověkem, kdo by s radostnou ochotou neposlouchal dobrotivého a laskavého představeného? Ale všechna dobrota, mírnost a laskavost lidská je jenom slabým odstínem věčné Lásky. Ó Bože, dej mi stále lépe poznávati tuto tvou nekonečnou dobrotu, dej mi, abych ji napodoboval a druhé jí učil!

b) *In aeternum misericordia eius.* - Nepochopitelná jest dobrota a láska Boží už vůči těm, kteří jsou mu věrni a jej milují. Ale ještě nepochopitelnější jest jeho milosrdenství vůči těm, kteří jej urážejí. Zdali jsem tohoto milosrdenství nezakusil už nesčetněkrát ve svém životě? Ó Bože, s hlubokým zahanbením vyznávám nesčetné své hříchy, poklesky a nedbalosti, přiznávám svou velikou slabost, ale důvěřuji zcela v tvé milosrdenství, poněvadž vím, že je nekonečné a „manet in aeternum“. Toto milosrdenství chci světu hlásati a duše k tvé milosrdné Lásce přiváděti.

c) *Usque in generationem et generationem veritas eius.* - Ale Bůh je též nekonečně spravedlivý. Jak vím, že vůči mně projeví svou nekonečnou milosrdnost a ne svou nekonečnou spravedlnost? Za to mi ručí jeho věrnost. Slíbil, že smaže naše hříchy, jakmile jich polítujeme, že odmění každý hlt vody bližnímu podaný a že dá věčný život těm, kteří jedí jeho Tělo a pijí jeho Krev. Své příslibení zcela jistě splní. Ale žádá též od nás, abychom zachovali věrnost až do hrobu v tom, v čem jsme se mu zasvětili.

100.

Zrcadlo spravedlivého panovníka.

A) Text žalmu.

1. Misericordiam et iudicium (iustitiam) (tuam) * cantabo tibi, Domine.

2. Psallam et intelligam (curabo, ut ambulem) in via immaculata.¹ * Quando venies ad me?²

3. **Perambulam in innocentia cordis mei, * in medio domus meae.**

4. **Non proponebam ante oculos meos rem iniustam; * facientes praevaricationes (illicita) odivi.**

5. **Non adhaesit mihi (Procul est a me) cor primum; * declinantem a me (perversum) malignum non cognoscebam.**

6. **Detrahentem secreto (clam) proximo suo, * hunc persequabar.**

7. **Superbo oculo et insatiabili corde (virum), * cum hoc non edebam (communicabam).**

8. **Oculi mei (diriguntur) ad fideles terrae, ut sedeant (habitent) mecum; * ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.**

9. **Non habitabit in medio domus meae, qui facit superbiam (fraudem); * qui loquitur iniqua, non direxit (subsistit) in conspectu oculorum meorum.**

10. **In matutino (iudicio) interficiebam omnes peccatores terrae,¹ * ut disperderem (exterminarem) de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.**

B) P o z n á m k y.

¹ „Přičiním se, abych kráčel cestou bezúhonnou“ (podle latinského: „budu uvažovati o cestě bezúhonné“).

² „Kdy přijdeš ke mně“ (abys mi požehnal za bezúhonný život)? Podle jiných je to vedlejší věta závislá na předešlé a třeba překládati: (přičiním se, abych kráčel cestou bezúhonnou), „kdykoli (nebo: pokud) mi vstříc vyjdeš“.

³ „S člověkem pyšného oka a nenasytného (hrdého) srdce, s tím nechtěl jsem obcovati.“

⁴ „Každého jitra (v ranním soudu) budu vyhlazovati všecky, kteří páší nepravost.“ Soudy se na východě konaly zpravidla ráno.

C) Původ, účel, obsah a rozdělení žalmy.

Nadpis připisuje žalm Davidovi, a mnozí se domnívají, že jej královský pěvec složil jako hymnus při přenesení archy do Jerusalema. Žalmista ohlašuje na začátku, že bude pěti o lásce a spravedlnosti, jíž jest mu po příkazu Hospodinově dbáti (1-2); potom slibuje, že chce spravedlnosti dbáti nejenom ve svém domě, sám bezúhonně žije a lidí nešlechtných do domu nepřipouští (3-9), nýbrž i v městě Božím, přísně trestaje vinníky (10). Žalm lze velmi vhodně obrátiti na kněze, jenž je nástrojem lásky a spravedlnosti Boží.

D) Rozjímání.

1. p.: *Misericordiam et iudicium cantabo tibi, Domine!*
2. p.: Modleme se, abychom byli věrnými hlasateli a napodobiteli milosrdné lásky a spravedlnosti Boží.

Kněz má býti hlasatelem a nástrojem lásky a spravedlnosti Boží. Láska a spravedlnost se musí jeviti v jeho vlastním životě; čisté a spravedlivé má býti okolí: jeho domácnost a jeho přátelé; láskou a spravedlností musí býti prosyceno celé jeho kněžské působení, zejména v úřadě zpovědnickém.

a) *Misericordiam et iudicium cantabo tibi, Domine.* - Bůh je nekonečná Láska, nevystihlé Milosrdenství, naprostá Spravedlnost. Kněz má svým životem a svým působením býti výrazem a nástrojem této mi-

losrdné lásky a spravedlnosti. Dej mi, ó Pane, tu milost, aby celý můj život byl mohutným hymnem tvého milosrdenství a tvé spravedlnosti!

b) *Psallam, et intelligam in via immaculata, quandoque venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus meae. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam.* - Máme-li býti hlasateli a nástroji lásky a spravedlnosti Boží, musí býti láskou a spravedlností prodchnut nejprve náš vlastní život. Naše životní cesta musí býti neposkvrvěná a bezvadná. Musíme se přičiňovati, usilovati o to (intelligere), abychom bezúhonně žili. K tomu je ovšem třeba přemáhání a síly. Naše úsilí musí býti vytrvalé, abychom doopravdy a statečně „kráčeli“ cestou bezúhonnosti. Nejenom, že skutkem nebo slovem nesmíme vůli Boží přestupovati, nýbrž i naše nejintimnější myšlenky a tužby musí býti svaté a spravedlivé. A při všem tom nesmíme zapomínati, že jenom tehdy v dobrém vytrváme a budeme pokračovati, bude-li nám Pán vycházeti vstříc svou milostí. Za tuto milost se musíme vroucně modliti.

c) *Facientes praevaricationes odivi. Non adhaesit mihi cor pravum; declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequerbar. Superbo oculo et insatiabili corde, cum hoc non edebam. Non habitabit in medio domus meae, qui facit superbiam, qui loquitur iniqua, non subsistit in conspectu oculorum meorum.* - Život kněze bývá posuzován namnoze podle jeho domácnosti a podle společnosti, s níž obcuje. Těžko je knězi účinně působiti a těžko jest mu získati si úcty věřících, jestliže jeho domácí dávají špatný příklad, žijí v hříších, jsou pyšní, lakomí, pomlouvační. Tu třeba všemi prostředky zjednati nápravu, a není-li jiného

východiska, propustiti onu osobu z domácnosti, i kdyby byla úzce zpřízněna. A jak může mít věřící lid důvěru ke knězi, vidí-li, že jeho nejmilejšími společníky jsou lidé, kteří se o náboženství málo starají, svých vášní nepřemáhají, jsou hmotařští a svým zlým jazykem rozsévají nesváry! Zkoumejž se každý z nás, jaká je jeho domácnost a do jakých společností chodí.

d) *Oculi mei ad fideles terrae, ut sedeant mecum; ambulans in via immaculata: hic mihi ministrabat.* - Někoho ovšem musí kněz mít k vedení domácnosti, a nějaké přátelství a nějakou společnost potřebuje také. Zde nám Písmo svaté udává, jací mají býti ti, kterým věnujeme svou důvěru: věrní v plnění vůle Boží a kráčející cestou bezvadnou. To je vždy první a hlavní otázka; všechny ostatní věci jsou vedlejší.

e) *In matutino interficiebam omnes peccatores terrae.* - Kněz, jehož vlastní život jest proniknut láskou a spravedlností, bude i ve svém úřadě dobrým nástrojem lásky a spravedlnosti Boží. Lásku a spravedlnost musí ukazovati zvláště ve zpovědnici. To je místo, kde „každého jitra“, v době, kdy nejčastěji zpovídává, „vyhlazuje všechny hříšníky země“, ne mečem usmrcujícím a krvavým, ale jemnými šípy milosrdné lásky Boží. Vykonávám úřad zpovědníka svědomitě a dokonale? Chodím rád do zpovědnice a podle možnosti denně? Opakuji si někdy morálku? Modlím se před zpovídáním za osvícení, vzbuzuji dobrý úmysl, zachovávám trpělivost, ukazuji soustrastnou lásku, jsem přísně spravedlivý ke všem, dbám pastorální opatrnosti?

f) *In matutino interficiebam omnes peccatores terrae, ut disperderem de civitate omnes operantes iniquitatem.* - Soudcovský úřad kněze v duchovní správě působícího neomezuje se jenom na zpovědnici. Má

povinnost starati se, aby v jeho působišti vládl všude křesťanský řád. Musí napomínati a někdy i kárati; vzniklé nepořádky musí odstraňovati pevnou rukou. Nejsem snad svou netečností a bojácností vinen, že se v mém okolí počínají šířiti různé nešvary? Kdyby všichni kněží konali svou povinnost v tomto ohledu, byli by brzy „vypleněni z města Hospodinova všichni, kdož páchají nepravost“.

O B S A H

51. Zloba a trest zlého jazyka	5
52. Pošetilost a trest nevěry	11
53. Prosba a slib od nepřátel pronásledovaného . . .	12
54. Žalostný stesk nad zlobou nepřátel a nad zradou přítele	16
55. Pevná důvěra v ochranu Boží proti nepřátelům	26
56. Důvěrná modlitba pronásledovaného a díky za vyslyšení	31
57. Nešlechtní soudcové pozemští a spravedlivý Soudce nebeský	35
58. Prosba za ochranu proti nájezdům nepřátel . . .	41
59. Hospodin slibuje vyvolenému lidu po porážce ví- tězné obsazení Svaté země	49
60. Prosba vyhnance, aby se mohl zase vrátiti k sva- tostánku	56
61. Jedině v Boha důvěřuj a jemu se zcela odevzdej	62
62. Touha po Hospodinu a slib věrnosti k němu . . .	68
63. Zloba a Boží trest zlomyslného jazyka	74
64. Děkovný chvalozpěv za odpuštění hříchů a za hojnou úrodu	80
65. Hymnus díky všemohoucímu Bohu za vysvobo- zení z těžké zkoušky	87
66. Prosba, aby všichni poznali a seznali jednoho pravého Boha	96
67. Triumfální průvod mocného a dobrotivého Boha a jeho slavné kralování na Sionu	100
68. Úpěnlivá prosba ve veliké tísní	117
69. Prosba za rychlou pomoc proti nepřátelům a po- kušením	134
70. Zbožný povzdech starce a díkyvzdání za přijatá dobrodíni	135
71. Modlitba a proroctví o velikém mesiánském krá- lovství míru	145
72. Zdánlivé štěstí nešlechtníků a pravé štěstí spra- vedlivých	155
	379

73. Vroucí prosba k mocnému Bohu za pomoc proti pustošitelům svatyně	116
74. Důvěra v spravedlivý soud Boží	178
75. Děkovný hymnus Hospodinu, vítězi nad nepřá- teli a Soudci knížat a králů	183
76. Vzpomínka na podivuhodnou pomoc Boží v mi- nulosti útěchou v tísni přítomné	189
77. Poučení z dějin národa izraelského: jeho vy- volení, jeho nevděk, trest i nevystihlé milosrden- ství Boží	198
78. Náрек nad zpusťováním svatého města a jeho chrámu	217
79. Prosba k Hospodinu, aby vzkřísil svůj uhně- tený lid, obnovil svou opuštěnou a ušlapanou vinici	225
80. Hymnus chvály, díky a lítosti při slavnostech trest nespravedlivých soudců	240
81. Vznešenost úřadu soudcovského a kněžského a trest nespravedlivých soudců	240
82. Prosba za potrestání spojených nepřátel	245
83. Touha po svatostánku a oltáři	250
84. Dík za vysvobození z vyhnanství a naděje bu- doucího dokonalého štěstí	256
85. Modlitba v tísni k laskavému a velikému Bohu	264
86. Chvála Siona, města svatého a metropole všech národů	272
87. Úpěnlivý náрек ve veliké tísni	278
88. Vroucí prosba k Hospodinu, aby vyplnil náro- du izraelskému a Davidovi učiněná a nyní zdán- livě vniveč uvedená příslibení	290
89. Úvaha o pomíjejícínosti života lidského a prosba za slitování	308
90. Štěstí a mír člověka v Boha pevně důvěřujícího	315
91. Chvalozpěv Hospodina pro jeho prozřetelnost a spravedlnost	323
92. Chvála Hospodina, Krále všehomíra	328
93. Bůh, mstitel pyšných utiskovatelů, ochránce spra- vedlivých	333

94. Výzva k chvále Hospodina a k pokorné poslušnosti	341
95. Výzva k chvále Hospodina, jediného pravého Boha a Pána všehomíra	347
96. Hymnus na všemocného Krále a spravedlivého Soudce světa	353
97. Hymnus diků Hospodinu a Soudci celého světa za zázračnou pomoc	358
98. Hymnus chvály Hospodinu v arše přebývajícímu a lid dobrodiním zahrnujícího	363
99. Výzva k chvále a díkům Bohu Stvořiteli a Spasiteli za přijaté milosti	368
100. Zrcadlo spravedlivého panovníka	373

P. BOHUMIL SPÁČIL T. J.

PSALLITE REGI NOSTRO

Rozjímání na žalmy pro kněze. Svazek II. První vydání. Žalm 51-100. Vydal „Velehrad“, nakladatelství dobré knihy v Olomouci. - Výtiskla LIGRA, Lidové závody grafické, vydavatelské a knihkupecké, a. s. pod nár. správou v Olomouci. - Náklad 2500 výtisků. Cena brož. výtisku 80 Kčs.